

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

UNGA MED ATTITYD 2013

UNGDOMSSTYRELSENS
2013:3
SKRIFTER

UNGDOMSSTYRELSENS ATTITYD- OCH VÄRDERINGSSTUDIE

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

UNGDOMSSTYRELSENS
2013:3
SKRIFTER

Ungdomsstyrelsen

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

© Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:3

ISSN 1651-2855

ISBN 978-91-85933-71-6

projektledare **Tiina Ekman** • *text* **Tiina Ekman, Daniel Wohlgemuth, Sara Ström och Susanne Zander**
textredigering **Ingrid Bohlin** • *grafisk form & omslagsbild* **Christián Serrano**
foto **Colourbox.se** • *tryck* **Taberg Media Group AB**
distribution **Ungdomsstyrelsen, Box 17801, 118 94 Stockholm**
tfn **08-566 219 00, fax 08-566 219 98**
webbplats **www.ungdomsstyrelsen.se** • *e-post* **info@ungdomsstyrelsen.se**

Förord

Rapporten *Unga med attityd 2013* belyser ungas attityder och värderingar inom centrala välfärdsområden och utifrån medborgarskaps- och demokrati-frågor. Vilken syn har unga på utbildning, arbete och ekonomi, boende och mobilitet, livskvalitet och hälsa samt fritid och föreningsliv? Hur ser deras samhällsintresse och engagemang ut, vilka förväntningar har de på framtiden och vad anser de ger mening i livet? Resultaten visar bland annat att trygghet och jobb är viktiga för unga och att ungas samhällsengagemang är fortsatt starkt.

Unga med attityd 2013 har gjorts på uppdrag av regeringen och är den hittills största attityd- och värderingsstudie som Ungdomsstyrelsen har genomfört. Vi har i år ställt frågor till 9 000 individer.

Arbetet har genomförts inom enheten för nationell och kommunal ungdomspolitik av Tiina Ekman, Sara Ström, Daniel Wohlgemuth, Susanne Zander och Inger Ashing.

Alice Bah Kuhnke
generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

INNEHÅLL

- 6 **KAPITEL 1**
Inledning
- 14 **KAPITEL 2**
Viktigt – just nu och i framtiden
- 52 **KAPITEL 3**
Staten och medborgarna
- 102 **KAPITEL 4**
Samhällsintresse och engagemang
- 164 **KAPITEL 5**
Utbildning och sysselsättning
- 206 **KAPITEL 6**
Ekonomi, livskvalitet och hälsa
- 254 **KAPITEL 7**
Boende och mobilitet
- 302 **KAPITEL 8**
Fritid och föreningsliv
- 326 **BILAGOR**
Bilaga 1 Regeringsuppdrag
Bilaga 2 Tabellbilaga
- 354 **REFERENSER**
- 358 **NOTER**

KAPITEL 1

Tidsandan
Livsfas
Generation

Inledning

De yngsta deltagarna i Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie *Unga med attityd 2013* föddes 1996, samma år som Göran Persson tillträdde som statsminister. I samband med valet nästa år får de flesta av dem rösta för första gången. De äldsta är födda 1938, året innan andra världskriget bröt ut. Det illustrerar de väsensskilda referensramar och erfarenheter som individerna som besvarat frågorna i rapporten 2013 har.

Det har skrivits mycket om attityder och värderingar, hur de formas och vad de har för kopplingar till en persons faktiska handlande. Värderingar kan sägas vara grundläggande orienteringar som förändras långsamt och styr människors attityder och beteenden och som huvudsakligen formas under barn- och ungdomsåren. En del forskare refererar till önskvärda existentiella mål som frihet, lycka, harmoni och jämlikhet. Andra refererar till sätt att uppträda, till exempel artig, modig, intellektuell eller kärleksfull (Oscarsson 2002). Diskussioner om hur värderingar förändras brukar i huvudsak handla om tre olika förklaringsmodeller:

- **Tidsandan** utgår från den samhällliga kontext som skiljer olika tidsperioder från varandra
- **Livsfas** utgår från att vårt fokus skiftar när vi åldras
- **Generation** utgår från att olika generationer växer upp under olika förhållanden, vilket resulterar i att olika generationer har olika värderingar.

Attityder är mer påverkbara uttryck för värderingar och kan formas under hela livet. Begreppet attityd används för att förstå hur människor agerar, tänker och orienterar sig i tillvaron. De kan sägas ha tre olika funktioner som kan påverka vårt handlande:

Attityder

- hjälper oss att sortera och förstå verkligheten genom att strukturera information. Vi orienterar oss mot det som vi har positiva attityder till, vilket gör att de påverkar våra målsättningar och gör att vi undviker det som vi har negativa attityder till.
- har också ett socialt syfte, en individ förstärker sin självbild genom att ge uttryck för sina värderingar gentemot andra människor och sociala företeelser.
- kan också vara användbara som ett försvar i obehagliga situationer. Det innebär att vi intar olika attityder för att hantera situationer och företeelser som vi uppfattar som skamliga eller pinsamma (Lyons 1995).

Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudier

Denna rapport, *Unga med attityd 2013*, är den fjärde i ordningen, tidigare studier har gjorts 1997, 2002 och 2007. Vår första attityd- och värderingsstudie 1997 baserades till stora delar på SCBs Ungdomsenkät 1993, *Ungdomars välfärd och värderingar* (SOU 1994:73), vilket gör att vi även kan jämföra våra resultat med den studien.

Underlagen till studierna är postenkäter med frågor som handlar om allt från försörjning och politiskt deltagande till meningen med livet. Enkäterna har skickats till både unga i åldern 16–29 år och äldre i åldern 35–74 år.

Antalet som svarat i de studier som Ungdomsstyrelsen har genomfört mellan 1997 och 2007 har varierat mellan 3 632 och 3 912 individer. År 1997 var urvalet 6 000 individer och svarsfrekvensen 67 procent, 2002 var urvalet 6 500 och svarsfrekvensen 57 procent och 2007 var urvalet 7 500 och svarsfrekvensen 53 procent. Detta kan jämföras med årets undersökning då urvalet är 9 000 individer och den totala svarsfrekvensen 56,5 procent, det vill säga 4 953 individer. Årets studie är därmed den största hittills.

Det relativt sett stora antalet som svarat gör det möjligt att göra jämförelser mellan unga och

äldre och det möjliggör också jämförelser inom ungdomsgruppen utifrån till exempel kön, social bakgrund och boenderegion.

För Ungdomsstyrelsen är det centralt att göra jämförelser mellan olika åldersgrupper då det möjliggör analyser av vilka attityder och värderingar som är specifika för unga och vilka som är en del av gemensamma attityder och värderingar i samhället i stort.

Unga med attityd 2013

Attityd- och värderingsstudien 2013 genomfördes under perioden oktober 2012 – mars 2013 i form av en postenkät. Det var också möjligt att besvara enkäten via ett webbformulär. Dattainsamlingen utfördes av Markör marknad & kommunikation AB i nära samarbete med Ungdomsstyrelsen.

Undersökningen riktade sig till ett slumpmässigt urval av 9 000 i Sverige mantalsskrivna personer, 5 000 i åldern 16–29 år och 4 000 i åldern 30–80 år. Det skiljer sig något från tidigare år då vi gjort urval i åldersgrupperna 16–29 år samt 35–74 år. Att vi för första gången inkluderar gruppen 30–34 år gör att vi nu kan göra jämförelser mellan unga 16–29 år, äldre 35–74 år och *samtliga* i åldern 16–74 år. Även om ett antal personer i åldern 75–80 år ingår i vår undersök-

Tabell 1.1 Födelseår för kohorter vid attityd- och värderingsstudier 1993, 1997, 2002, 2007 och 2013

	16–19 år	20–24 år	25–29 år	35–54 år	55–74 år
1993	1974–1977	1969–1973	1964–1968	1939–1958	1919–1938
1997	1978–1981	1973–1977	1968–1972	1943–1962	1923–1942
2002	1983–1986	1978–1982	1973–1977	1948–1967	1928–1947
2007	1987–1990	1982–1986	1977–1981	1952–1971	1932–1951
2013	1993–1996	1988–1992	1983–1987	1958–1977	1938–1957

Källa: SCB, Ungdomsenkät 1993, Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002, 2007 och 2013.
Kommentar: Urvalet av individer har i vissa fall gjorts året innan studien har publicerats. Det gäller för 2002, 2007 och 2013.

ning har vi valt att lämna dessa utanför redovisningen eftersom motsvarande åldersgrupp inte funnits med i tidigare års undersökningar.

Formulären till de två åldersgrupperna 16–29 år respektive 30–80 år var i stort sett identiska. Enda skillnaden är att några frågor som inte ansetts vara relevanta för den äldre åldersgruppen har utelämnats i deras formulär.

Svarsfrekvensen i 2013 års attityd- och värderingsstudie uppgår till 55 procent i gruppen 16–29 år och 58 procent i gruppen 30–80 år. Den totala svarsfrekvensen är 56,5 procent. Det innebär att 2013 års analyser, som baseras på svar från 4 953 individer, omfattar fler personer än någon av våra tidigare attityd- och värderingsstudier. Dessutom är svarsfrekvensen högre jämfört med studien 2007 och likvärdig med studien 2002.

Metod och redovisning

Viktning

Svarsbortfall är ett problem i alla typer av intervju- och enkätundersökningar. Särskilt problematiskt är det om bortfallet är ojämnt fördelat mellan olika sociala grupper i populationen. Problemet med ett skevt bortfall är att de statistiska skattningar som görs utifrån datamaterialet riskerar att bli missvisande – datamaterialet är helt enkelt inte representativt för den population och de grupper man avser att beskriva statistiskt. För att kompensera för skevheter i bortfallet har vi låtit undersökningsföretaget Markör ta fram vikter som kompenserar för att bortfallet är olika stort i olika grupper. Vikterna tar hänsyn till skevheter i bortfallet för kategorierna kön, ålder och boenderegion.

Som underlag för viktningen har Statistiska centralbyråns statistik över totalbefolkningen i november 2012 använts. I Unga med attityd 2013 är det genomgående viktade skattningar som redovisas i texter, figurer och tabeller.

Däremot har vi inte använt vikterna när vi redovisar antalet svarande i de olika tabellerna. Det är det antal som faktiskt har besvarat frågan som då redovisas.

Kategorierna vi använder för att vikta vårt datamaterial utgörs av:

- Boenderegion

Storstadsregion

Universitets- och högskoleort

Övriga

- Åldersgrupper

16–19 år

20–24 år

25–29 år

35–54 år

55–74 år

- Kön

Killar/män

Tjejer/kvinnor

Kontroll av resultaten

Vi har kontrollerat att resultaten är statistiskt säkerställda med hjälp av konfidensintervall på 90-procents säkerhetsnivå för varje tal som ingår i redovisningen. Endast skillnader där konfidensintervallen inte är överlappande – där det därmed finns en säkerställd skillnad mellan talen – kommenteras i den analyserande texten.

Skillnader som kan verka stora i tabellen men som inte kommenteras i texten är inte signifikanta. Redovisningsgrupper som innehåller få individer får stora konfidensintervall, och skiljer sig därför inte alltid från andra grupper med statistisk säkerhet. I vår undersökning kan det till exempel handla om unga som är arbetslösa eller unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning.

Fördelen med att beräkna konfidensintervall är att det tillåter jämförelser mellan flera olika kategorier i en och samma tabell, men också mellan olika årgångar av undersökningen.

I tabeller där vi redovisar efter ålder och kön har vi genomgående prövat skillnader mellan olika åldersgrupper inom samma kön och mellan könen inom samma åldersgrupp. I tabeller där vi redovisar skillnader mellan andra sociala kategorier av unga har vi genomgående prövat skillnader mellan olika kategorier inom respektive grupp. Till exempel mellan inrikes och utrikes födda samt mellan unga som studerar, unga som arbetar och unga som är arbetslösa.

Våra redovisningsgrupper

I Unga med attityd 2013 har vi valt att redovisa alla våra resultat utifrån en fast uppsättning redovisningsgrupper. Dessa grupper är kön, ålder, inrikes och utrikes födda, huvudsaklig sysselsättning, boenderegion och föräldrars utbildning. Underlaget för att dela in de svarande efter kön, ålder och boenderegion har hämtats direkt från Statens personadressregister (SPAR). SPAR-registret är det officiella svenska befolkningsregistret och omfattar alla personer som är folkbokförda i Sverige.

Uppgifterna som ligger till grund för vår indelning efter sysselsättning, föräldrarnas utbildning och huruvida de svarande är inrikes eller utrikes födda har hämtats direkt från svaren i enkäten. Vi ska här beskriva hur vi gått till väga för att dela in de svarande i de tre sistnämnda kategorierna.

Inrikes och utrikes födda

Vi har konstruerat variabeln inrikes och utrikes födda utifrån enkätfrågan *Var är du och dina föräldrar födda?* Svarsalternativen har varit:

- Sverige
- Norden
- Europa
- Utanför Europa

Eftersom relativt få svarande har valt alternativet *Norden*, *Europa* och *utanför Europa* har vi slagit samman dessa tre grupper till kategorin utrikes födda.

Tabell 1.2 Var är du född? Efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

	16–19 år		20–24 år		25–29 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
Sverige	91,5	91,3	91,5	88,9	83,9	83,3
Norden	0,5	0,6	1,0	1,4	1,1	1,8
Europa	1,4	2,9	1,7	2,8	4,4	4,5
Utanför Europa	6,6	5,2	5,8	6,9	10,6	10,5
Totalt, andel	100	100	100	100	100	100
Totalt, antal	386	415	452	511	385	497

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Sysselsättning

Vi har konstruerat variabeln sysselsättning utifrån enkätfrågan *Vilken är din nuvarande sysselsättning?* Svartalternativen var:

1. Studerar
2. Arbetar
3. Arbetslös
4. Föräldraledig
5. Hemarbetande
6. Långtidssjukskriven
7. Förtids- eller sjukpensionär
8. Annat.

I enkäten var det möjligt att kryssa i mer än en sysselsättning och samtliga alternativ kunde också väljas på antingen hel- eller deltid.

För att göra vår resultatredovisning hanterlig har vi slagit samman de åtta svartalternativen ovan till fyra sysselsättningskategorier:

1. Studerar
2. Arbetar
3. Arbetslös
4. Övriga.

Individer som har valt att kryssa i mer än en sysselsättning har kodats om till att tillhöra endast en sysselsättningskategori. Den princip vi då har använt i vår kodning är att:

- studier går före arbete och arbetslöshet (och kategorin övriga sysselsättningar)
- arbete går före arbetslöshet (och kategorin övriga sysselsättningar)
- heltid går före deltid.¹

Föräldrars utbildning

Vi har konstruerat variabeln föräldrars utbildning utifrån enkätfrågan *Vilken är din mammas respektive pappas högsta avslutade utbildning?* Svartalternativen i enkäten var:

1. Gick inte ut grundskolan
2. Grundskola eller motsvarande
3. Gymnasium eller motsvarande
4. Utbildning efter gymnasiet kortare än tre år
5. Högskola eller universitet i minst 3 år
6. Vet inte.

För att göra resultatredovisningen i rapporten mer hanterlig har vi reducerat dessa sex svartalternativ till följande tre:

1. Grundskola (eller motsvarande)
2. Gymnasium eller eftergymnasial utbildning kortare än tre år
3. Högskola eller universitet i minst tre år.

Kategorin grundskola omfattar även de som inte gick ut grundskolan.

I de fall bara en förälders högsta utbildning har angetts i enkätsvaret är det den som används. Om båda föräldrarnas utbildning har angetts har vi kodat in den högsta utbildningen av de två.

Tabell 1.3 Bakgrundsvariabler

Åldersgrupper		Antal	Andel
16–29 år	16–19 år	806	30
	20–24 år	970	36
	25–29 år	897	34
	Totalt 16–29 år	2 673	100
30–34 år	30–34 år	192	
	Totalt 30–34 år	192	100
35–74 år	35–54 år	917	48
	55–74 år	1 006	52
	Totalt 35–74 år	1 923	100
Totalt 16–74 år		4 788	

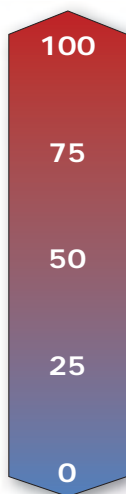
16–29 år		Antal	Andel
Kön	Kille	1 235	46
	Tjej	1 438	54
	Totalt	2 673	100
Född	Inrikes födda	2 339	88
	Utrikes födda	307	12
	Totalt	2 646	100
	Uppgift saknas	27	
Huvudsaklig sysselsättning	Studerar	1 207	48
	Arbetar	1 061	43
	Arbetslös	221	9
	Totalt	2 489	100
	Övrigt	119	
	Uppgift saknas	65	
Boenderegion	Storstadsregion	1 066	40
	Universitets- eller högskoleort	884	33
	Övriga	723	27
	Totalt	2 673	100
Föräldrars utbildning	Högst grundskola	198	8
	Gymnasium, kortare eftergymnasial	1 159	45
	Högskola/universitet	1 083	42
	Vet inte	162	6
	Totalt	2 602	100
	Uppgift saknas	71	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Svarkategorin Övrigt under rubriken sysselsättning omfattar svarsalternativen föräldraledig, hemarbetande, långtidssjukskriven, förtids- eller sjukpensionär samt annat. Vi har i vår resultatredovisning exkluderat kategorin Övrigt eftersom få individer hade dessa sysselsättningar och för att dessa sysselsättningar sinsemellan är så olika att det blir svårt att tolka resultatet. Inte heller svarkategorin Vet inte under rubriken föräldrars utbildning redovisas i rapporten även om den har ingått i de underliggande beräkningarna.

Redovisning

I Unga med attityd 2013 redovisar vi resultaten från samtliga enkätfrågor på liknande sätt. Varje avsnitt inleds med en presentation av frågan. Om påståendet är långt så har vi skapat en kort beteckning som introduceras i en termometer i

inledningen av varje kapitel. De korta beteckningarna används sedan i tabeller och figurer. I termometern redovisas också hur 16–29-åringarna har svarat.

I nästa steg redovisar vi svaren för samtliga i gruppen 16–74 år, indelade i fem åldersgrupper och efter kön. Därefter redovisar vi utvecklingen över tid. I den mån det varit möjligt görs jämförelser med de tidigare undersökningarna från 1993, 1997, 2002 och 2007. En hel del frågor har ändrats, tagits bort eller tillkommit

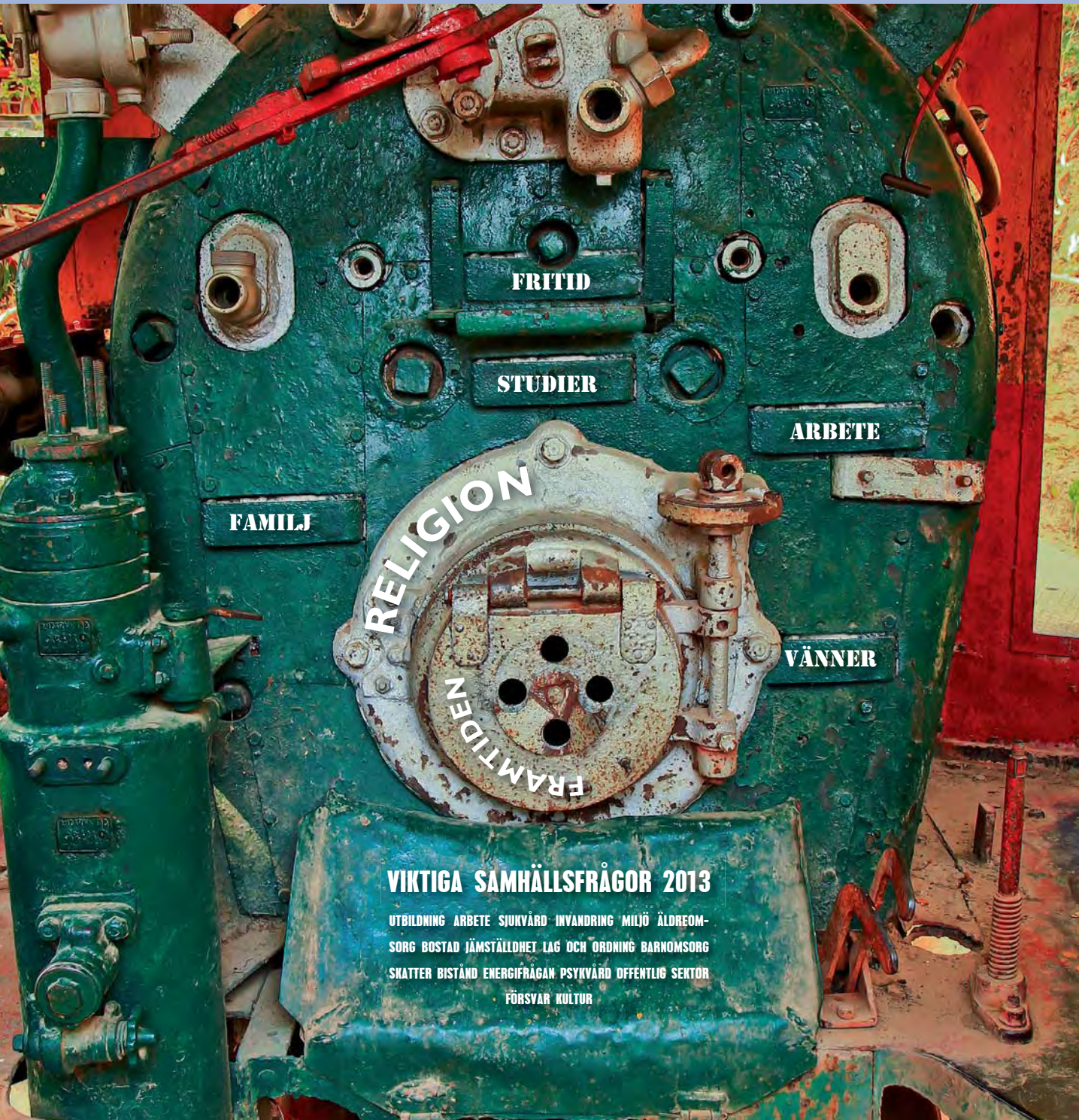
under årens gång, men Unga med attityd 2013 erbjuder trots det en mängd jämförelser över tid.

Den sista tabellen beskriver skillnader inom ungdomsgruppen efter åldersgrupp, kön, inrikes och utrikes född, sysselsättning, boenderegion och föräldrarnas utbildning.

Vi har inga markeringar i tabeller eller figurer som visar signifikanser. För varje tal som ingår i redovisningen har vi kontrollerat att resultaten är statistiskt säkerställda med hjälp av konfidensintervaller på 90-procents säkerhetsnivå. Alla statistiskt säkerställda skillnader kommenteras i texten, det som inte nämns när vi beskriver skillnader mellan olika grupper är inte signifikant.

KAPITEL 2

FRITID

STUDIER

ARBETE

FAMILJ

RELIGION

FRAMTIDEN

VÄNNER

VIKTIGA SAMHÄLLSFRÅGOR 2013

UTBILDNING ARBETE SJUKVÅRD INVANDRING MILJÖ ÄLDREOM-
SORG BOSTAD JÄMSTÄLLDHET LAG OCH ORDNING BARNOMSORG
SKATTER BISTÅND ENERGIFRÅGAN PSYKVÅRD ÖFFENTLIG SEKTOR
FÖRSVAR KULTUR

Viktigt – just nu och i framtiden

Detta kapitel handlar om vad unga tycker är viktigt just nu, vad som ger mening i deras liv och hur de ser på framtiden för sin egen del och för Sverige som ett land att leva i. Frågorna som vi analyserar är renodlade värderingsfrågor och de flesta påståenden i detta kapitel har ställts vid våra tidigare attityd- och värderingsstudier. De grundläggande frågorna, till exempel vad som ger livet mest mening, är särskilt intressanta att analysera eftersom våra värderingar kan antas ligga till grund för de konkreta beslut som vi tar. Till exempel kan vi anta att en person som lägger störst värde vid att nå god ställning i yrket fattar annorlunda beslut i frågan om att studera vidare jämfört med en person som lägger störst värde vid att ha fritid och kunna nyttja den.

Viktigt just nu

Vi börjar med att analysera vad unga anser är viktigt för dem just nu. De svarande kunde välja mellan följande svarsalternativ: *Allra viktigast*, *Mycket viktigt*, *Ganska viktigt*, *Inte viktigt* samt *Inte aktuellt*. Frågan har ställts i Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie vid tre tillfällen: 1997, 2002 och 2013. Vi redovisar även jämförbara data från 1955 ur databasen *Ditt land och ditt liv*.² I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat, och där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Hur viktigt anser du att följande saker är för dig just nu? Procent

Den klart högsta andelen av de unga i åldern 16–29 år, 78 procent, anger att det är mycket viktig eller allra viktigast att ha fritid och att använda den, följt av att leva i ett bra parförhållande, 71 procent, därefter kommer att skaffa ekonomisk trygghet och fast arbete, 65 procent (tabell 2.1). I figur 2.1 redovisar vi hur olika åldersgrupper har svarat, indelat efter kön.

Fritid

Fritid är en högt prioriterad dimension i livet för alla, oavsett ålder. Att just nu *ha fritid och nyttja den* är mycket viktigt eller allra viktigast för 78 procent bland de i åldern 16–29 år (71 procent bland samtliga, 16–74 år). Mycket få har svarat att frågan inte är viktig eller aktuell, mellan 1 och 3 procent bland 20–54-åringarna och något högre andel bland de allra yngsta respektive äldsta.

Bland 20–24-åringarna är andelen som svarat att fritiden är allra viktigast högre bland killar jämfört med bland tjejer, medan det tvärtom är en högre andel kvinnor, 35–54 år, som har svarat att fritiden är allra viktigast jämfört med män i samma ålder. Skillnaderna mellan ålderskategorierna är små, med undantag för den äldsta kategorin, 55–74 år, där andelen som svarat att frågan inte är aktuell är högre.

Parförhållande

Att just nu *leva i ett bra parförhållande* är mycket viktigt eller allra viktigast för 71 procent bland de i åldern 16–29 år (75 procent bland samtliga, 16–74 år). De högsta andelarna som svarat att det är allra viktigast finns bland 20–29-åriga tjejer, kring 50 procent. Skillnaden är signifikant jämfört med bland killar i motsvarande ålder och i övriga ålderskategorier bland kvinnor. Att leva i ett parförhållande är också viktigt för män, fast de har i något mindre ut-

sträckning angett att det är allra viktigast. Ett undantag är den äldsta åldersgruppen där andelen som svarat att ett bra parförhållande är viktigt är högre bland männen (75 procent) än bland kvinnorna (66 procent).

Fast arbete

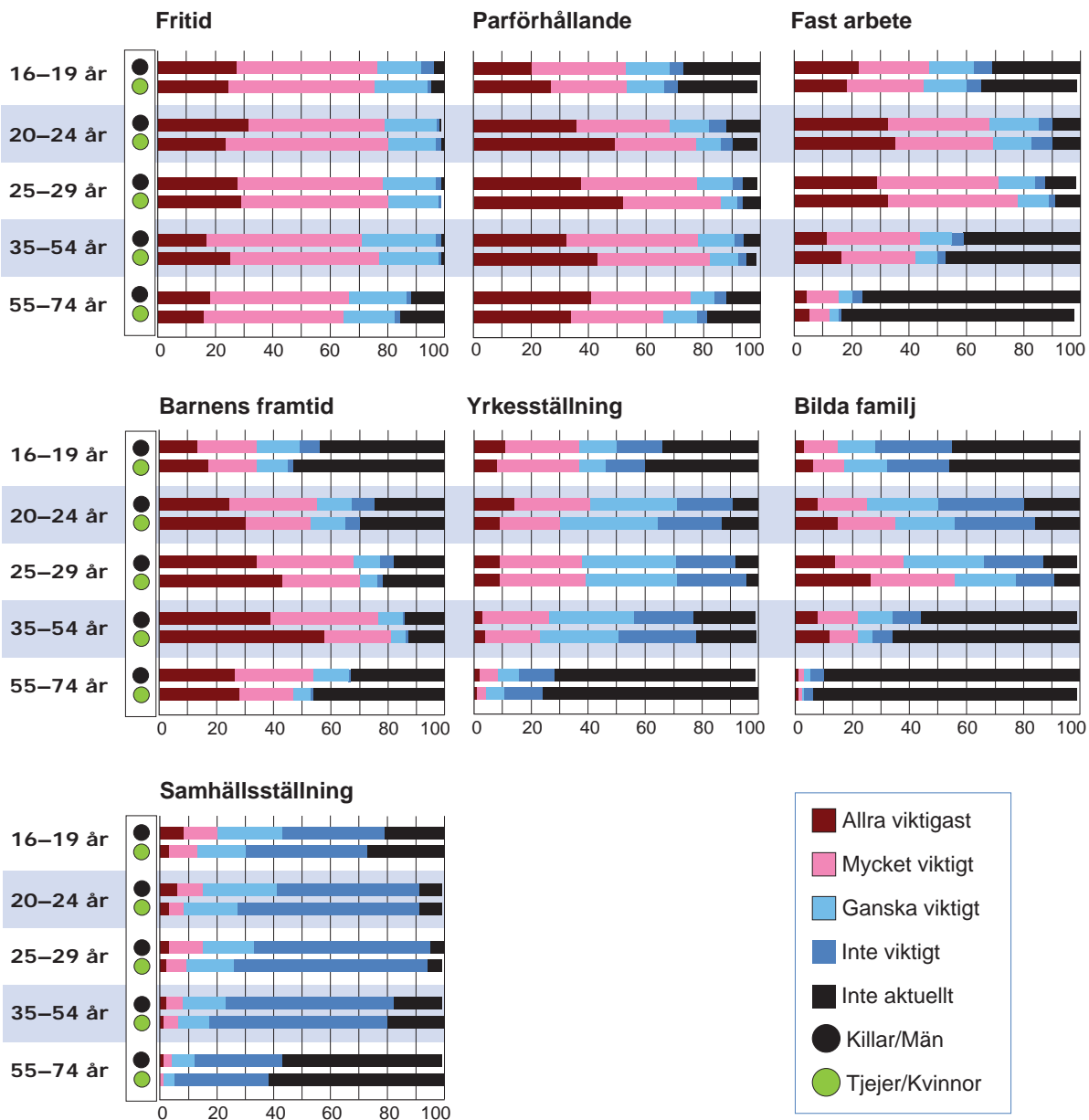
Att just nu *skaffa ekonomisk trygghet och fast arbete* är viktigt för unga, 65 procent har svarat att det är mycket viktigt eller allra viktigast (41 procent bland samtliga, 16–74 år). Andelen som finner frågan allra viktigast är högst bland de mellan 20 och 29 år. Skillnaden mellan män och kvinnor är inte signifikant. Bland de som är 35 år eller äldre är det en lägre andel som angett att frågan är mycket viktig eller allra viktigast, medan det är en hög andel som svarat att frågan inte är aktuell.

Barnens framtid

Att *skapa en god framtid för barnen* är mycket viktigt eller allra viktigast för 54 procent bland de i åldern 16–29 år (63 procent bland samtliga, 16–74 år). Frågan ökar tydligt i betydelse med stigande ålder och för båda könen till och med gruppen 35–54 år. Andelen som svarat att frågan är allra viktigast är högst bland kvinnor i åldern 35–54 år, och i den gruppen är skillnaden mellan män och kvinnor tydligt signifikant. Däremot är skillnaden mellan könen för de yngre åldersgrupperna på gränsen till att vara signifikant. Tendensen är dock att en högre andel bland tjejer anger att barnens framtid är allra viktigast just nu.

Yrkesställning

Av de i åldern 16–29 år har 34 procent svarat att det är mycket viktigt eller allra viktigast att just nu *nå god ställning i yrket* (22 procent bland samtliga, 16–74 år). Skillnaderna bland de yngre är inte särskilt tydliga. Den högsta andelen som

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Antal svarande var 4 419–4 459. Antal som valt olika alternativ redovisas i tabell A2.3 i Bilaga 2.

Figur 2.1 Hur viktigt är följande just nu? Efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

svarat att frågan är allra viktigast finns bland killar i åldern 20–24 år, och skillnaden mellan tjejer och killar i just den gruppen är signifikant till skillnad från i de övriga grupperna. Att nå god ställning i yrket är inte i lika stor utsträckning viktigt för de över 35 år som för de yngre.

Bilda familj

Hur de unga ser på vikten av att just nu *bilda hem och skaffa barn* varierar efter både kön och ålder. Av de yngre, 16–29 år, har 32 procent svarat att frågan är mycket viktig eller allra viktigast (21 procent bland samtliga, 16–74 år). Samtidigt har kring 70 procent bland både tjejer och killar i 16–19-årsåldern svarat att frågan inte är viktig eller aktuell.

Andelen som svarat att frågan är allra viktigast ökar tydligt med stigande ålder bland de under 30 år. Högst andel som har angett att frågan är allra viktigast finns bland kvinnor i åldern 25–29 år. Bland dem är det 26 procent som svarar att det är allra viktigast och 30 procent att det är mycket viktigt, endast 25 procent svarar att bilda hem och skaffa barn inte är viktigt eller aktuellt. Att bilda hem och skaffa barn är i högre grad viktigt för tjejer än för killar, oavsett ålder. Bland de som är 35 år eller äldre minskar andelen som svarat att frågan är viktig i takt med stigande ålder.

Samhällsställning

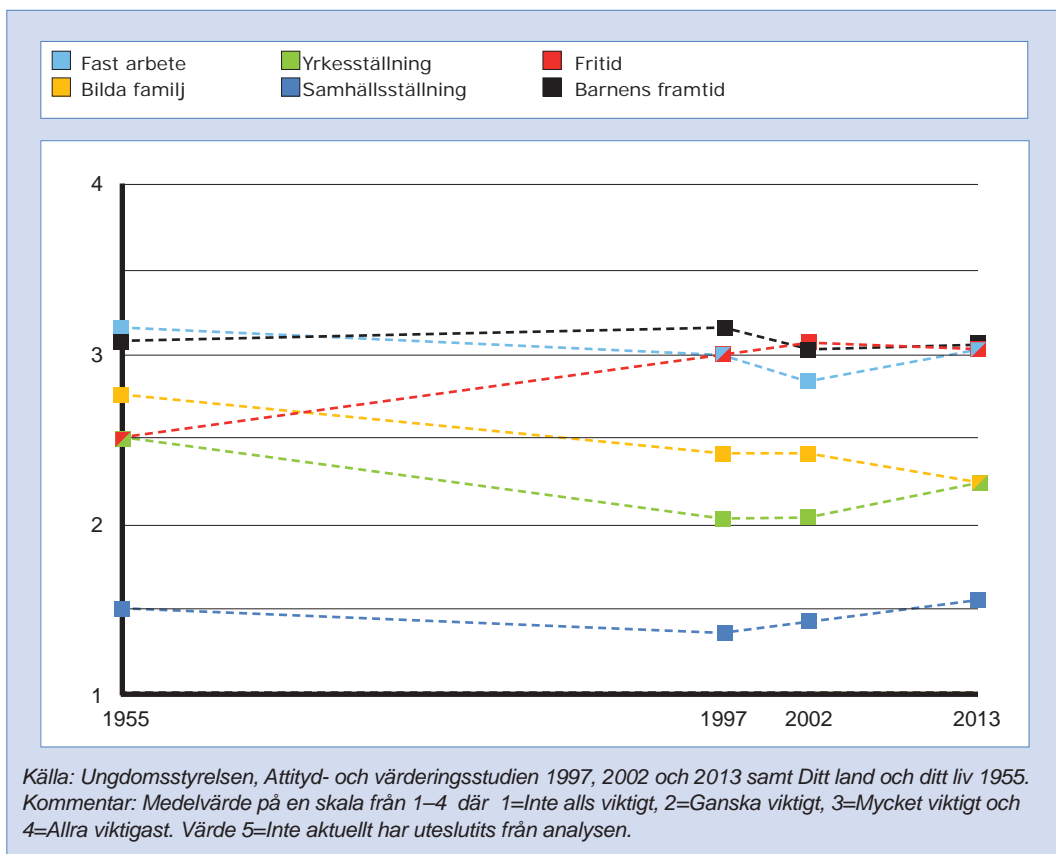
En relativt låg andel unga ser det som viktigt att just nu *ha en god ställning i samhället*, 13 procent av de i åldern 16–29 år (7 procent bland samtliga, 16–74 år) har svarat att det är mycket viktigt eller allra viktigast. Andelen som svarat att det är allra viktigast är högst bland 16–19-åriga killar. Frågan är i större utsträckning viktig för killar än för tjejer, skillnaden mellan könen är signifikant både bland 16–19-åringar och bland 20–24-åringar. Det visar sig också genom att andelen som svarat att frågan inte är viktig eller aktuell är som högst, 74 procent, bland tjejer i åldern 25–29 år.

Jämförelse över tid

Vi har jämfört hur 16–29-åringar har svarat på frågan om vad som ger livet mest mening i fyra olika mätningar mellan 1955 och 2013.

I figur 2.2 redovisar vi de sex svarsalternativ som ingått i tidigare mätningar och medelvärden för respektive svarsalternativ och år. I analysen ingår endast svarsalternativen 1–4, från *Inte alls viktigt till Allra viktigast*. De som har svarat att svarsalternativet inte är aktuellt har inte räknats med.

När svaren redovisas på detta sätt hamnar tre olika svarsalternativ i 2013 års undersökning på samma medelvärde 3,1 som motsvarar svarsalternativet mycket viktigt. Dessa är att *ha fritid och nyttja den*, att *skapa en god framtid för barnen* och att *skaffa ekonomisk trygghet, fast arbete*. Som ganska viktigt, med ett medelvärde på 2,3, hamnar att *bilda hem, skaffa barn* och att *nå god ställning i yrket*. Att *ha en god ställning i samhället* har medelvärdet 1,6 i 2013 års mätning, vilket ligger mellan inte alls viktigt och ganska viktigt.

Figur 2.2 Hur viktigt är det just nu att ... 16–29 år, 1955, 1997, 2002 och 2013. Medelvärden.

Jämfört med tidigare undersökningar är det tydligaste trendbrottet att ekonomisk trygghet och fast arbete nu ökar i vikt jämfört med i de tidigare mätningarna. Ett motsvarande trendbrott finns för frågorna att nå god ställning i yrket och ha en god ställning i samhället. Dessa tre frågor har ökat i vikt för de unga, medan frågan om att ha fritid och nyttja den har förlorat något i vikt jämfört med i tidigare mätningar. De övriga skillnaderna är inte signifikanta.

Tabell 2.1 Andel som svarat mycket viktigt eller allra viktigast på frågan Hur viktigt är det just nu att ... . Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Fritid	Parförhållande	Fast arbete	Barnens framtid	Yrkesställning	Bilda familj	Samhällsställning	Antal
16–19 år	74	53	46	34	27	16	16	126–586
20–24 år	80	73	69	53	36	30	12	107–758
25–29 år	79	82	75	69	39	47	12	107–725
35–54 år	74	80	43	79	25	22	7	61–719
55–74 år	64	71	14	50	6	3	3	25–666

16–29 år	Fritid	Parförhållande	Fast arbete	Barnens framtid	Yrkesställning	Bilda familj	Samhällsställning	Antal
Kön								
Kille	78	67	63	54	36	27	16	196–936
Tjej	79	74	66	54	32	37	10	144–1 107
Född								
Utrikes	72	76	73	65	53	46	28	81–211
Inrikes	79	70	64	52	32	30	11	257–1 822
Huvudsaklig sysselsättning								
Studerar	78	62	53	42	30	22	14	160–920
Arbetar	81	79	73	62	40	39	12	124–844
Arbetslös	72	66	83	52	26	29	14	30–158
Boenderegion								
Storstad	81	71	63	53	40	32	16	160–832
Universitets- eller högskoleort	78	71	65	53	31	30	12	107–677
Övriga	75	70	67	55	30	35	11	73–534
Föräldrars utbildning								
Högst grundskola	74	78	73	66	39	45	–	74–153
Gymnasium, kortare eftergymnasial	79	73	68	55	34	34	13	151–828
Högskola/universitet	80	69	60	51	34	28	13	134–733
Samtliga 16–29 år								
Andel	78	71	65	54	34	32	13	
Antal	2 043	1 838	1 676	1 369	883	832	340	2 602–2 615

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel som antingen valt svarsalternativet Allra viktigast eller Mycket viktigt. De övriga svarsalternativen var Ganska viktigt, Inte viktigt och Inte aktuellt.

Skillnader bland unga

I tabell 2.1 tittar vi närmare på skillnader både inom ungdomsgruppen och mellan yngre och äldre. Svaren redovisas i den ordning som unga i åldern 16–29 år har svarat. I texten kommenterar vi samtliga signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Fritid

Högst andel har svarat att *ha fritid och nyttja den* just nu är det allra viktigaste eller mycket viktigt, 78 procent. Fritid är i störst utsträckning viktigast just nu för dem under 25 år, men för de över 25 år är att leva i ett bra parförhållande ännu viktigare.

De som inte är födda i Sverige avviker dock, bland dem är andelen 72 procent, vilket är en signifikant lägre andel jämfört med bland dem som är födda i Sverige. Unga som arbetar (81 procent) har också i större utsträckning svarat att fritid är viktigt jämfört med de som är arbetslösa (72 procent). Andelen är även högre bland unga som bor i storstadsregioner (81 procent) jämfört med dem som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (75 procent).

Parförhållande

Det finns flera skillnader i synen på hur viktigt det är att *leva i ett bra parförhållande*. Av samtliga 16–29-åringar svarade 71 procent att det är mycket viktigt eller allra viktigast. För grupperna 25–29 år och äldre är att leva i ett bra parförhållande det som är viktigast just nu. För de yngre är fritiden viktigare. Andelen är högre bland tjejer (74 procent) jämfört med bland killar (67 procent). Andelen är också högre bland unga födda utrikes (76 procent) jämfört med bland unga födda inrikes (70 procent). Unga som arbetar har också i större utsträckning sva-

rat att det är viktigt att leva i ett bra parförhållande (79 procent) jämfört med de som studerar (62 procent) eller är arbetslösa (66 procent). Unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning svarar i mindre utsträckning att ett bra parförhållande är mycket eller allra viktigast (69 procent) jämfört med unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (78 procent).

Fast arbete

Att *skaffa ekonomisk trygghet och fast arbete* är mycket viktigt eller allra viktigast just nu för 65 procent unga i åldern 16–29 år. Det finns en tydlig skillnad mellan inrikes födda (64 procent) och utrikes födda (73 procent). Skillnaden när man granskar de unga efter deras huvudsakliga sysselsättning är också mycket tydlig. De som studerar lägger minst vikt vid ekonomisk trygghet och fast arbete just nu (53 procent) och de arbetslösa mest vikt (83 procent). Unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning svarar också i mindre utsträckning att ekonomisk trygghet är mycket eller allra viktigast (60 procent) jämfört med unga vars föräldrar har högst grundskole- (73 procent) eller gymnasieutbildning (68 procent).

Barnens framtid

Bland 16–29-åringarna har 54 procent svarat att det just nu är mycket viktigt eller allra viktigast att *skapa en god framtid för barnen*. Det är tydligt att frågan i störst utsträckning är viktig bland de som själva är i barnafödande ålder, bland de unga är andelen högst bland de som är 25–29 år (69 procent), och bland samtliga är andelen högst i gruppen 35–54 år (79 procent). Bland unga utrikes födda är andelen som finner barnens framtid som mycket eller allra viktigast högre (65 procent) jämfört med bland inrikes födda (52 procent). En annan tydlig skillnad är

mellan unga som studerar (42 procent) och unga som arbetar (62 procent). Liknande skillnad finns bland unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (51 procent) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (66 procent).

Yrkesställning

Att *nå god ställning i yrket* ses som mycket viktigt eller allra viktigast av 34 procent bland 16–29-åringarna. Det finns en skillnad mellan hur inrikes födda och utrikes födda ser på frågan. Andelen är högre bland utrikes födda (53 procent) jämfört med bland inrikes födda (32 procent). Den är också högre bland unga som arbetar (40 procent) jämfört med bland unga som studerar (30 procent) eller är arbetslösa (26 procent). Unga som bor i storstadsregioner har i större utsträckning (40 procent) svarat att god ställning i yrket är viktigt jämfört med unga som bor i universitets- eller högskoleorter (31 procent) eller i övriga boenderegioner (30 procent).

Bilda familj

Att *bilda hem och skaffa barn* är mycket viktigt eller allra viktigast enligt 32 procent av de svarande under 30 år. Bland tjejerna är andelen högre (37 procent) jämfört med bland killarna (27 procent). Skillnaden är också stor mellan inrikes födda (30 procent) och utrikes födda (46 procent). Bland unga som arbetar är andelen 39 procent, jämfört med 22 procent bland de som studerar och 29 procent bland de som är arbetslösa. Synen på vikten av att bilda hem och skaffa barn skiljer sig också stort mellan unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (45 procent) och unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (28 procent).

Samhällsställning

Det påstående som lägst andel unga angav som mycket viktigt eller allra viktigast är att ha en god ställning i samhället (13 procent). Bland killar är andelen högre (16 procent) jämfört med bland tjejer (10 procent). Unga utrikes födda anser också i större utsträckning (28 procent) att det är viktigt att ha en god ställning i samhället jämfört med inrikes födda (11 procent). Unga som bor i storstadsregioner har i större utsträckning (16 procent) svarat att ha en god ställning i samhället är viktigt jämfört med unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (11 procent).

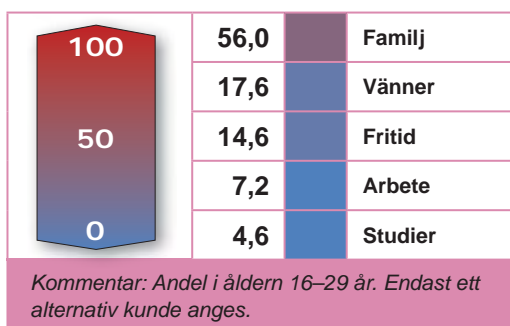

Vad ger livet mening?

Det finns olika dimensioner i livet vars betydelse kan variera under livets gång och som olika individer lägger mer eller mindre vikt till. I detta avsnitt analyserar vi frågor som berör olika aspekter av livet och om livet motsvarar de förväntningar man har.

De svarande ombads att endast ange ett alternativ om vad som ger livet mest mening. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat.

Vad ger livet mest mening? Procent

Utifrån ålder och kön

Familj

Familjen ger livet mest mening enligt 71 procent av samtliga (16–74 år) om man tvingas att välja endast ett alternativ. Bland de under 30 år var andelen något lägre, 56 procent. Figur 2.3 visar att det är en tydlig skillnad mellan könen och mellan olika åldersgrupper. Tjejer och kvinnor har i större utsträckning svarat att det är familjen som ger livet mest mening. Andelen bland både kvinnor och män ökar med stigande ålder upp till 55 år.

Fritid

Efter familj är det fritid som ger livet mest mening enligt gruppen 16–74 år (12 procent). Bland de under 30 år var andelen 15 procent. Andelen är högst bland 16–19-åriga killar (23 procent). Oavsett ålder är det en högre andel killar och män som svarat att det är fritid som ger livet mest mening jämfört med andelen tjejer och kvinnor.

Arbete

Arbete ger livet mest mening enligt 8 procent av samtliga svarande, 16–74 år, och enligt 7 procent av de i åldern 16–29 år. Andelen som finner att arbete ger livet mest mening är tydligt högre bland män än bland kvinnor i samtliga åldersgrupper. Andelen är högst bland män i åldern 35–54 år (12 procent). Bland kvinnor i samma ålder är andelen 6 procent.

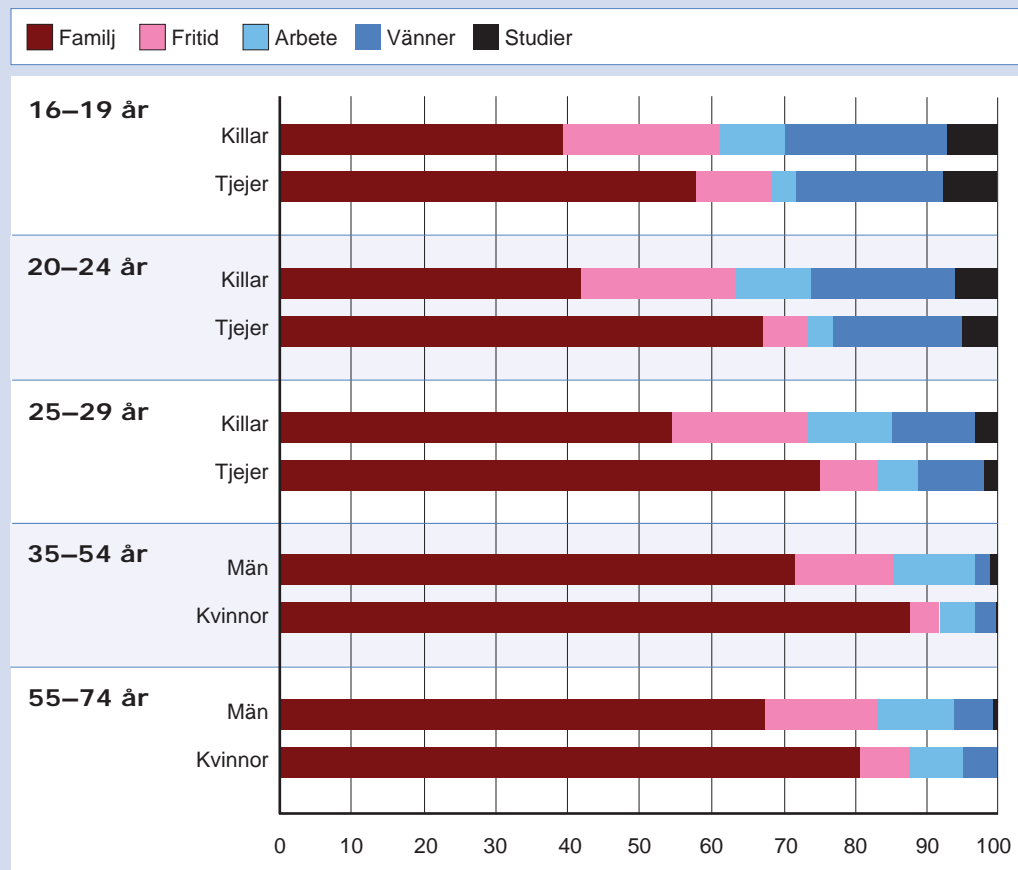
Vänner

Vänner kommer på fjärde plats (8 procent) bland samtliga svarande, men på andra plats bland de i åldern 16–29 år (18 procent). Andelen som har svarat att vänner ger livet mest mening är högst bland de allra yngsta (23 procent bland killarna och 21 procent bland tjejerna) och minskar successivt med stigande ålder till och med gruppen 35–55 år. Bland de äldsta, 55–74 år, är andelen som finner att vänner ger livet mest mening åter högre.

Studier

Totalt sett är det bara 1 procent som har svarat att det är studier som ger livet mest mening. Bland de yngsta, 16–19 år, är andelen högst, 7 procent. Det är ingen säkerställd skillnad mellan hur tjejer och killar har svarat.

Vad ger livet mest mening?

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar 1: Endast ett alternativ kunde anges.

Kommentar 2: Antal svarande var totalt 4 235. Antal som valt olika alternativ redovisas i tabell A2.1 i Bilaga 2.

Figur 2.3 Andel som svarat på vad som ger livet mest mening efter kön och ålder, 2013. Procent.

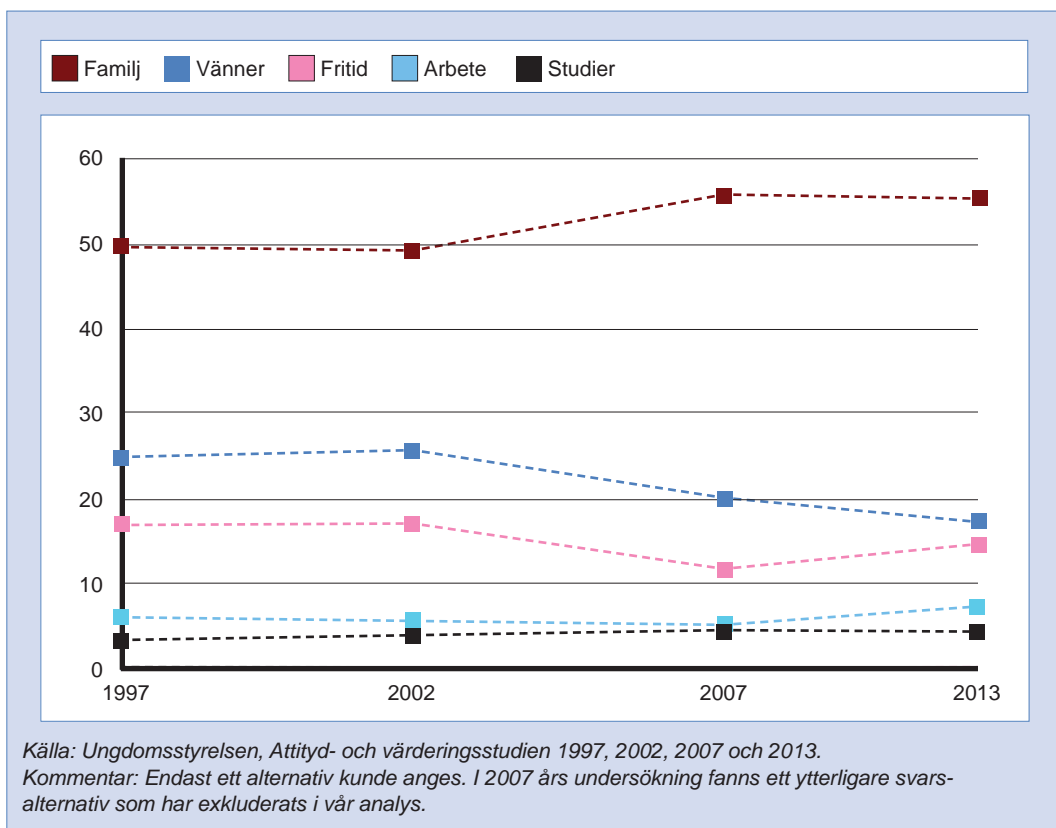
Jämförelser över tid

I figur 2.4 jämförs hur unga, 16–29 år, har svarat på frågan om vad som ger livet mest mening i fyra olika mätningar mellan 1997 och 2013.

Unga har i stora drag samma syn på vad som ger livet mest mening 1997, 2002, 2007 och 2013. Det gäller framför allt i vilken ordning de olika svarsalternativen hamnar. Men det finns också intressanta skillnader mellan mätningarna. Jämfört med 1997 så har andelen unga som anger familjen som det som ger livet mest mening ökat. Brytpunkten var 2007, då ökade

andelen som svarade att familjen ger livet mest mening till 56,6 procent, från tidigare 49 procent 1997 och 2002. I den senaste undersökningen från 2013 ligger andelen på 56,0 procent.

Andelen som svarar att vänner ger livet mest mening har sjunkit för andra gången i rad och ligger nu på 17,6 procent. Den högsta nivån mättes i 2002 års undersökning då den var 25,4 procent. Fritiden ligger kvar på plats tre, i årets undersökning angav 14,6 procent att fritiden ger livet mest mening (16,6 procent 2002 och 12,7 procent 2007). Även andelen som angett arbete

Figur 2.4 Vad ger livet mest mening, 16–29 år, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

har ökat något (7,2 procent 2013 jämfört med 5,6 procent 2007 och 5,3 procent 2002) medan andelen som angett studier (4,6 procent) i princip ligger på samma nivå sedan 2002 (3,6 procent).

Skillnader bland unga

I tabell 2.2 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och vi redovisar svaren i den ordning som unga i åldern 16–29 år har svarat. I texten kommenterar vi samtliga signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Tabell 2.2 Andel som svarat på vad som ger livet mest mening efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Familj	Vänner	Fritid	Arbete	Studier	Antal
16–19 år	47,7	22,4	16,6	6,2	7,2	745
20–24 år	54,7	20,0	13,3	6,9	5,1	896
25–29 år	63,6	11,5	14,6	8,4	2,0	831
35–54 år	78,5	2,4	10,0	8,7	0,4	866
55–74 år	73,7	6,4	11,7	8,0	0,2	897

16–29 år	Familj	Vänner	Fritid	Arbete	Studier	Antal
Kön						
Kille	45,2	18,4	21,0	10,3	5,1	1 142
Tjej	67,3	16,8	7,9	4,0	4,0	1 330
Född						
Utrikes	64,1	6,8	7,2	15,3	6,6	265
Inrikes	55,0	19,0	15,6	6,1	4,3	2 197
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	49,9	21,4	15,5	4,3	8,9	1 125
Arbetar	60,3	15,4	13,9	9,8	0,7	990
Arbetslös	52,2	16,8	18,8	10,7	1,5	201
Boenderegion						
Storstad	53,9	18,7	15,3	7,5	4,6	979
Universitets- eller högskoleort	56,9	18,9	13,3	6,8	4,1	823
Övriga	57,8	14,8	15,2	7,2	5,0	670
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	68,1	15,0	5,6	6,1	5,3	177
Gymnasium, kortare eftergymnasial	58,0	15,6	15,3	7,5	3,7	1 088
Högskola/universitet	52,2	20,5	15,8	6,4	5,2	1 013
Samtliga 16–29 år						
Andel	56,0	17,6	14,6	7,2	4,6	
Antal	1 399	440	349	170	114	2 472

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: Endast ett alternativ kunde anges.*

Familj

Andelen som har svarat att *familjen ger mest mening i livet* är 56,0 procent bland 16–29-åringarna. Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan killar (45,2 procent) och tjejer (67,3 procent). En annan tydlig skillnad är den lägre andelen bland inrikes födda som anger att familjen ger mest mening i livet (55,0 procent) jämfört med bland utrikes födda (64,1 procent).

Andelen som svarat att familjen ger livet mest mening är högre bland de som arbetar (60,3 procent) jämfört med bland de som studerar (49,9 procent) och bland de som är arbetslösa (52,2 procent). Bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning är andelen 68,1 procent, vilket är en betydligt högre andel jämfört med bland unga vars föräldrar har högskole- (52,2 procent) respektive gymnasieutbildning (58,0 procent).

Vänner

Andelen som har svarat att *vänner ger mest mening i livet* är 17,6 procent bland 16–29-åringarna. Den högsta andelen finns bland 16–19-åringar, 22,4 procent. Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan inrikes födda (19,0 procent) och utrikes födda (6,8 procent). Andelen som svarat att vänner ger livet mest mening är högre bland de som studerar (21,4 procent) jämfört med bland de som arbetar (15,4 procent). Bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning är andelen 20,5 procent, vilket är högre jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har gymnasieutbildning (15,6 procent).

Fritid

Fritiden ger livet mest mening enligt 14,6 procent av de svarande under 30 år. Bland killarna är andelen tydligt högre (21,0 procent) jämfört med bland tjejerna (7,9 procent). Skillnaden är också stor mellan inrikes födda (15,6 procent) och utrikes födda (7,2 procent). Bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning är andelen 5,6 procent, vilket är signifikant lägre jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har gymnasieutbildning (15,3 procent) eller högskoleutbildning (15,8 procent).

Arbete

Andelen som har svarat att *arbete ger mest mening i livet* är 7,2 procent bland 16–29-åringarna. Andelen bland killar är 10,3 procent jämfört med 4,0 procent bland tjejer. Skillnaden är också mycket tydlig mellan de inrikes födda (6,1 procent) och de utrikes födda (15,3 procent). Andelen som svarat att arbete ger livet mest mening är lägre bland de som studerar (4,3 procent) jämfört med bland de som arbetar (9,8 procent) och de som är arbetslösa (10,7 procent).

Studier

Det påstående som minst andel unga valde som det som ger livet mest mening är *studier*, 4,6 procent. Det finns endast en jämförelse bland de unga som visar signifikanta skillnader, de som studerar har i störst utsträckning svarat att studier ger livet mest mening (8,9 procent) jämfört med de som arbetar (0,7 procent) och de som är arbetslösa (1,5 procent).

Vikten av religion

I årets undersökning ställdes för första gången frågan om hur viktig religionen är för ens liv. Därför kan vi inte resonera kring huruvida betydelsen av religion har ökat eller minskat bland de unga.

Totalt i gruppen 16–74 år svarade 19,3 procent att religion är ganska viktig eller mycket viktig. Bland de i åldern 16–29 år var den motsvarande andelen 18,4 procent. Det vanligaste svaret bland de under 30 år var att religion inte alls är viktig, 45,6 procent (37,8 procent bland samtliga, 16–74 år). Andelen som svarade *inte särskilt viktig* var 14,7 procent, *varken viktig eller oviktig* 20,3 procent och *ganska viktig* 9,1 procent, även dessa andelar avser ålderskategorin 16–29 år. I figur 2.5 redovisar vi svaren efter kön och ålderskategori.

Utifrån ålder och kön

Religion mycket viktig

Bland 16–19-åringarna finns ingen signifikant skillnad mellan killar och tjejer i andelen som svarat att *religion är mycket viktig*, andelen är kring 11 procent för båda grupperna. Bland 20–24-åringar finns det däremot en skillnad, andelen är 11,4 procent bland tjejerna men tydligt lägre, 6,1 procent, bland killarna.

Det finns inga signifikanta skillnader mellan könen i de övriga åldersgrupperna och inte heller mellan olika åldersgrupper bland tjejer och kvinnor. Bland killarna ser vi däremot att andelen som svarat att religion är mycket viktig är högre bland 16–19-åringar jämfört med bland 20–24-åringar.

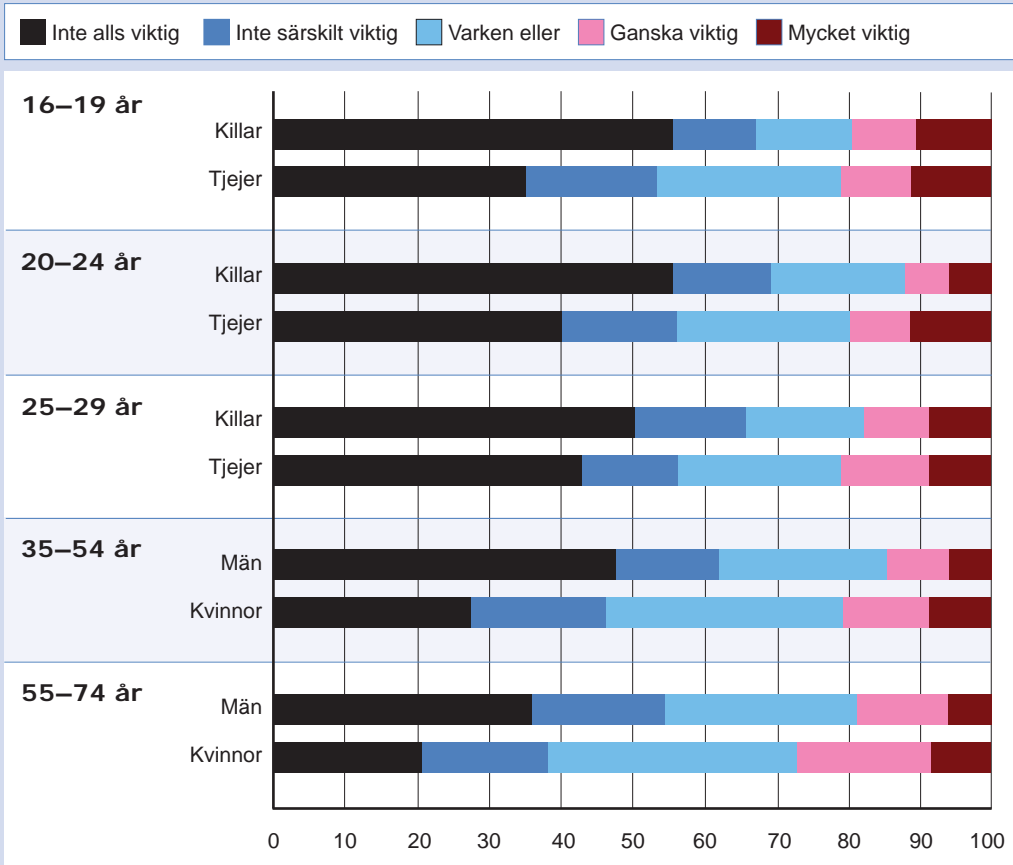
Religion inte alls viktig

När vi granskar skillnader i andelar som har svarat att *religion inte alls är viktig* så syns det tydliga skillnader mellan könen. Bland killarna i åldern 16–19 år har 54,9 procent svarat att religion inte alls är viktig, jämfört med 35,4 procent bland jämnåriga tjejer. Bland 20–24-åringarna är de motsvarande andelarna 54,7 procent bland killarna och 40,1 procent bland tjejerna och i gruppen 25–29 år är det 50,2 procent bland killarna och 42,4 procent bland tjejerna. Samma svarsmönster fortsätter i de äldre åldersgrupperna, med signifikant högre andelar bland männen som svarat att religion inte alls är viktig för dem (figur 2.5).

Hur viktig är religion för dig? Procent

Vikten av religion

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Antal svarande var totalt 4 595. Antal efter kön och ålder redovisas i tabell A2.2 i Bilaga 2.

Figur 2.5 Andel som svarat på vikten av religion, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Vi har dels analyserat skillnader i synen på religion mellan unga och äldre, dels mellan olika grupper av unga (tabell 2.3).

Religion är mycket viktig för 9,4 procent och ganska viktig för 9,1 procent bland de under 30 år. Motsvarande andelar för samtliga, 16–74 år, är 7,8 procent för mycket viktig och 11,5 procent för ganska viktig.

Religion mycket viktig

Det finns inga signifikanta skillnader mellan könen när man jämför andelar som svarat att *religion* är mycket viktig. Det finns dock en tydlig skillnad mellan inrikes och utrikes födda, andelen som svarat att religion är mycket viktig är betydligt högre bland utrikes födda (27,6 procent) jämfört med bland inrikes födda (7,0 procent). Andelen är lägre bland unga som arbetar (7,1 procent) jämfört med bland unga som studerar (10,3 procent) eller är arbetslösa (10,3 procent). Det finns också en skillnad när man jämför andelen unga i åldern 16–29 år vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (17,5 procent) med andelen unga vars föräldrar har högskole- (9,1 procent) respektive gymnasieutbildning (7,5 procent).

Religion inte alls viktig

Andelen som svarat att religion inte alls är viktig är högre bland killar (53,1 procent) jämfört med bland tjejer (39,7 procent). Det finns också en tydlig skillnad mellan inrikes och utrikes födda, andelen är betydligt högre bland inrikes födda (49,5 procent) jämfört med bland utrikes födda (24,0 procent). Det finns även här en skillnad när man jämför andelen 16–29-åringar vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (37,2 procent) med andelen unga vars föräldrar har minst en tre-årig högskoleutbildning (47,6 procent) respektive gymnasieutbildning (47,0 procent).

Tabell 2.3 Andel som svarat på vikten av religion efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Mycket viktig	Ganska viktig	Varken viktig eller oviktig	Inte särskilt viktig	Inte alls viktig	Antal
16–19 år	10,8	9,2	20,2	14,4	45,4	776
20–24 år	8,7	7,3	21,8	14,7	47,5	944
25–29 år	9,0	10,9	18,9	14,9	46,4	870
35–54 år	7,6	10,0	28,6	16,2	37,7	1 691
55–74 år	7,4	15,8	30,8	17,9	28,1	1 397

16–29 år	Mycket viktig	Ganska viktig	Varken viktig eller oviktig	Inte särskilt viktig	Inte alls viktig	Antal
Kön						
Kille	8,4	7,9	16,8	13,9	53,1	1 325
Tjej	10,4	10,4	24,1	15,5	39,7	1 265
Född						
Utrikes	27,6	17,2	18,3	12,9	24,0	295
Inrikes	7,0	8,0	20,6	15,0	49,5	2 281
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	10,3	8,9	18,9	14,0	47,9	1 121
Arbetar	7,1	8,6	21,0	16,9	46,5	1 089
Arbetslös	10,3	10,4	20,6	10,0	48,6	221
Boenderegion						
Storstad	10,2	10,0	18,8	14,6	46,3	1 053
Universitets- eller högskoleort	9,9	8,5	19,2	15,5	46,8	815
Övriga	7,5	8,4	23,8	13,8	46,6	722
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	17,5	9,8	22,8	12,8	37,2	196
Gymnasium, kortare eftergymnasial	7,5	8,3	20,9	16,4	47,0	1 132
Högskola/universitet	9,1	9,3	19,8	14,2	47,6	1 050
Samtliga 16–29 år						
Andel	9,4	9,1	20,3	14,7	46,6	
Antal	247	239	537	378	1 189	2 590
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>						

Om livet motsvarar förväntningarna

Om det liv man lever motsvarar ens förväntningar berättar en del om individens inställning till livet här och nu. Frågan *Motsvarar ditt liv idag dina förväntningar?* har en svarsskala från 1–7, från *motsvarar inte alls* till *motsvarar helt*. Skalans mittersta värde är 4, vilket innebär att värden över 4 kan tolkas som positiva och värden under 4 som negativa.

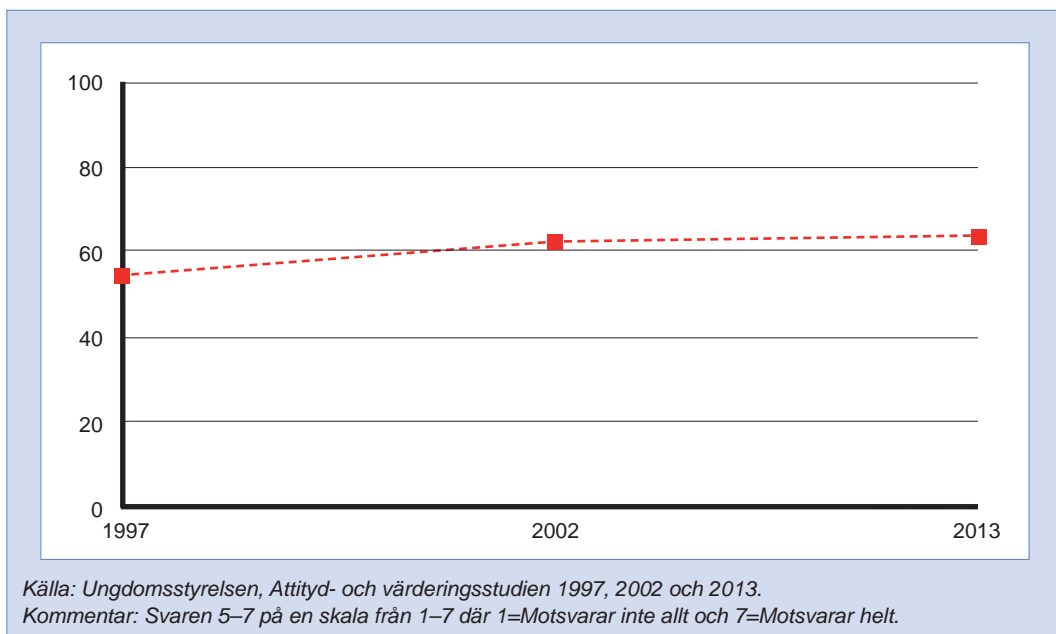
Utifrån ålder och kön

Medelvärdet för samtliga i åldern 16–74 år är 5,0, vilket är högre jämfört med medelvärdet för gruppen 16–29 år (4,8). Det finns inga signifikanta skillnader när man jämför jämngamla tjejer och killar respektive kvinnor och män. Däremot finns det en skillnad där de äldsta, gruppen 55–74 år, har ett högre medelvärde än de övriga grupperna. De äldsta anser alltså i större utsträckning än de yngsta att livet motsvarar deras förväntningar (tabell 2.4).

Tabell 2.4 Bedömning av om livet motsvarar de egna förväntningarna, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

Ålder/Kön	Livet motsvarar förväntningarna (Skala 1–7)	Antal
16–29 år		
Tjejer	4,8	407
Killar	4,8	367
20–24 år		
Tjejer	4,7	501
Killar	4,7	440
25–29 år		
Tjejer	4,9	491
Killar	4,7	383
35–54 år		
Kvinnor	5,0	461
Män	4,9	424
55–74 år		
Kvinnor	5,1	505
Män	5,3	453
Samtliga 16–74 år		
Medelvärde	5,0	
Antal		4 432

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: Medelvärde på en skala från 1–7 där 1=Motsvarar inte alls och 7=Motsvarar helt.*

Figur 2.6 Andel som anser att livet motsvarar de egna förväntningarna, 16–29 år, 1997, 2002 och 2013. Procent.

Jämförelser över tid

I figur 2.6 jämförs hur unga, 16–29 år, har svarat på frågan om livet motsvarar deras förväntningar i tre olika mätningar, 1997, 2002 och 2013. Här redovisar vi andelen som svarat att livet motsvarar deras förväntningar, det vill säga de som har valt svaralternativen 5–7 där (1) *motsvarar inte alls* och (7) *motsvarar helt*.

I 1997 års undersökning svarade 55 procent av de tillfrågade i åldern 16–29 år att livet motsvarade deras förväntningar. Andelen ökade till 62 procent i 2002 års undersökning och i den senaste undersökningen 2013 ligger andelen kvar på samma nivå (63 procent).

Skillnader bland unga

Vi har analyserat skillnader i frågan om livet motsvarar deras förväntningar, dels mellan unga och äldre, dels mellan olika grupper av unga (tabell 2.5). I texten kommenterar vi samtliga signifikanta skillnader mellan olika grupper.

Det finns ingen skillnad mellan de under 30 år utifrån kön eller om man är inrikes eller utrikes född. Däremot finns det en tydlig skillnad utifrån sysselsättning, unga som är arbetslösa har ett lägre medelvärde (3,5) jämfört med de som studerar (4,8) eller arbetar (4,9). Ungas föräldrar har högskoleutbildning har ett högre medelvärde (4,9) jämfört med unga vars föräldrar har kortare utbildning.

Tabell 2.5 Bedömning av om livet motsvarar de egna förväntningarna efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Livet motsvarar förväntningarna (Skala 1–7)	Antal
16–19 år	4,8	774
20–24 år	4,7	941
25–29 år	4,8	874
35–54 år	4,9	885
55–74 år	5,2	958

16–29 år	Livet motsvarar förväntningarna (Skala 1–7)	Antal
Kön		
Kille	4,7	1 190
Tjej	4,8	1 399
Född		
Utrikes	4,7	290
Inrikes	4,8	2 284
Huvudsaklig sysselsättning		
Studerar	4,8	1 172
Arbetar	4,9	1 037
Arbetslös	3,5	215
Boenderegion		
Storstad	4,9	1 029
Universitets- eller högskoleort	4,6	858
Övriga	4,7	702
Föräldrars utbildning		
Högst grundskola	4,6	194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	4,7	1 134
Högskola/universitet	4,9	1 056
Samtliga 16–29 år		
Medelvärde	4,8	
Antal		2 589

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

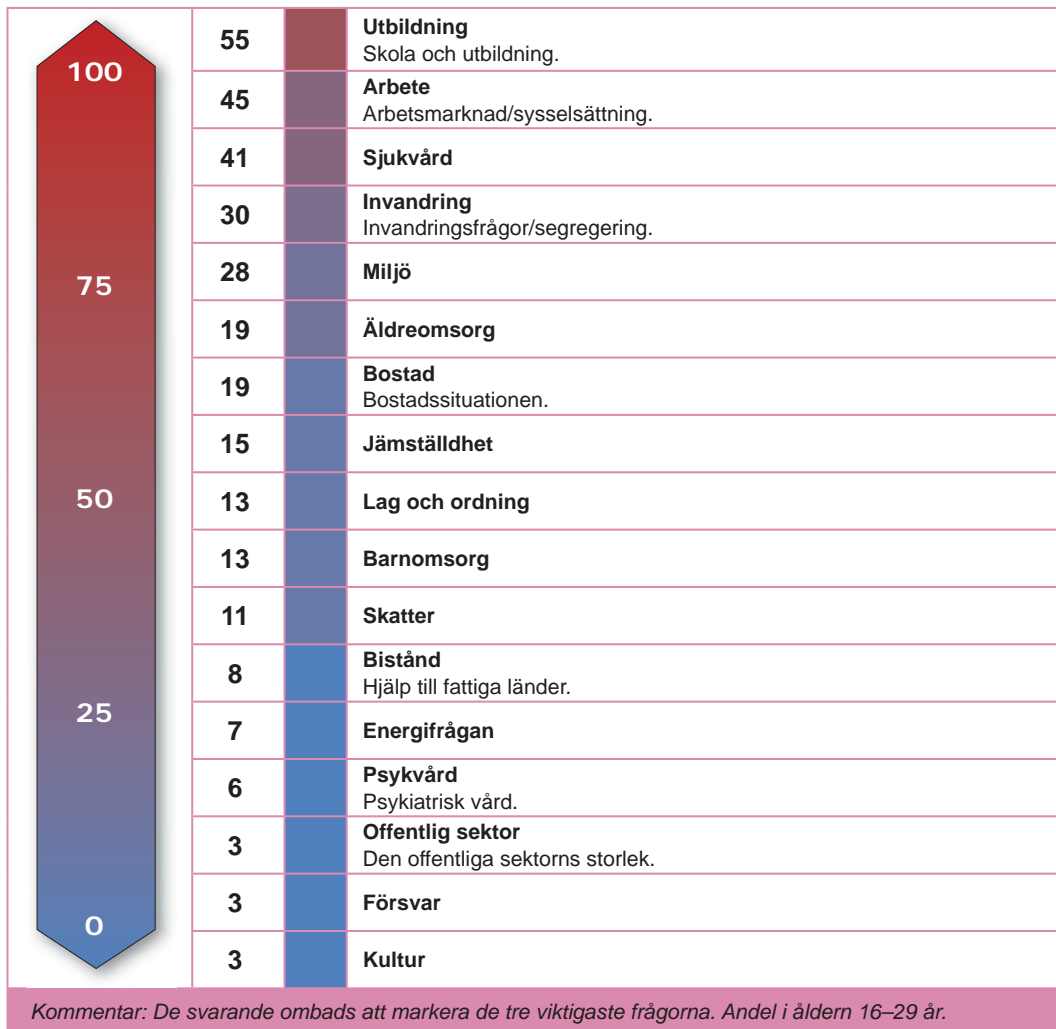
Kommentar: Medelvärde på en skala från 1–7 där 1=Motsvarar inte alls och 7=Motsvarar helt.

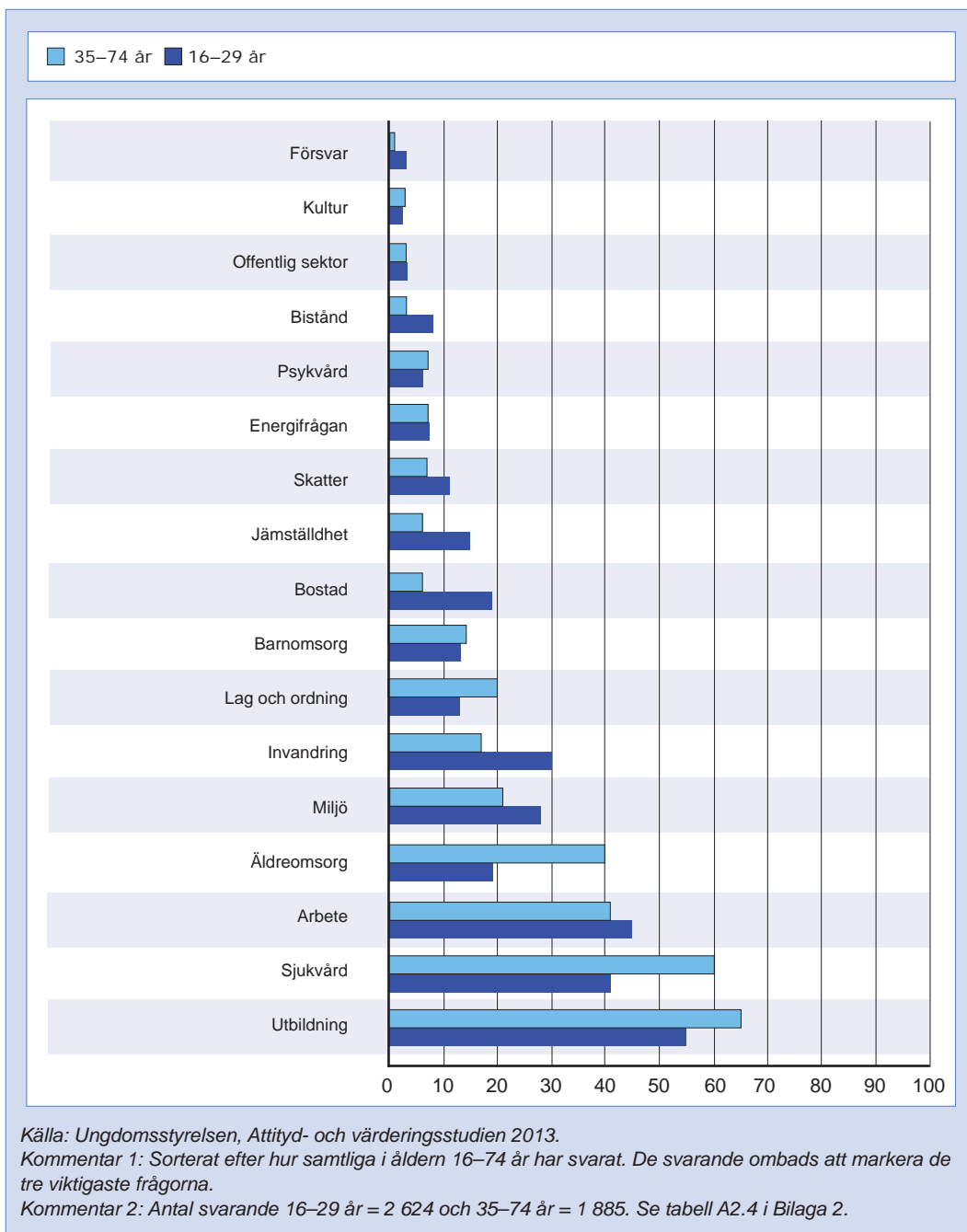
De viktigaste samhällsfrågorna just nu

Här granskar vi vilka samhällsfrågor som bedöms vara viktigast just nu. I enkäten fanns totalt 17 olika alternativ och de svarande ombads att markera de tre viktigaste. I termometern re-

dovisar vi hur 16–29-åringar har svarat, där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Vilka anser du vara de viktigaste samhällsfrågorna just nu? Procent

Figur 2.7 De viktigaste samhällsfrågorna, 16-29 år och 35-74 år, 2013. Procent.

Utifrån ålder och kön

I figur 2.7 jämförs hur yngre, 16–29 år, och äldre, 35–74 år, har svarat.

Utbildning

Skola och utbildning är den fråga som alla, oavsett ålder, i störst utsträckning anser är den viktigaste samhällsfrågan just nu. Det finns dock en tydlig skillnad mellan de yngre (55 procent) och de äldre (66 procent).

Arbete och sjukvård

Bland de yngre (45 procent) kom arbetsmarknad/sysselsättning på andra plats (41 procent bland de äldre). De äldre har däremot i större utsträckning prioriterat sjukvård, 60 procent har markerat sjukvård som en av de viktigaste frågorna (41 procent bland de yngre). Bland de yngre var sjukvård den tredje högst prioriterade samhällsfrågan.

Invandring, miljö

På fjärde plats bland de yngre (30 procent) kom invandringsfrågor/segregering (17 procent bland de äldre) och på femte plats bland de yngre (28 procent) hamnade miljö (21 procent bland de äldre).

Bostäder, jämställdhet, skatter och bistånd

Frågor som i klart högre grad är viktiga för de yngre än för de äldre är – förutom redan nämnda invandringsfrågor/segregering och miljö – även bostadssituation (19 procent bland de yngre, 7 procent bland de äldre), jämställdhet (15 procent bland de yngre, 6 procent bland de äldre), skatter (11 procent bland de yngre, 7 procent bland de äldre) samt hjälp till fattiga länder (8 procent bland de yngre, 3 procent bland de äldre).

Äldreomsorg, lag och ordning

Frågor som däremot i klart högre grad är viktiga för de äldre, utöver skola/utbildning och sjukvård, är äldreomsorg (40 procent bland de äldre, 19 procent bland de yngre) och lag och ordning (20 procent bland de äldre, 13 procent bland de yngre).

Jämförelser över tid

Vi kan jämföra synen på vilka de viktigaste samhällsfrågorna är med en tidigare undersökning från 2007. I figur 2.8 redovisar vi de fem högst prioriterade samhällsfrågorna bland unga i åldern 16–29 år. I båda mätningarna var det samma frågor som angavs som viktigast.

Det finns dock en del intressanta skillnader när man jämför ordningen på de fem samhällsfrågor som 16–29-åringarna har angett som viktigast 2013 jämfört med 2007.

Utbildning

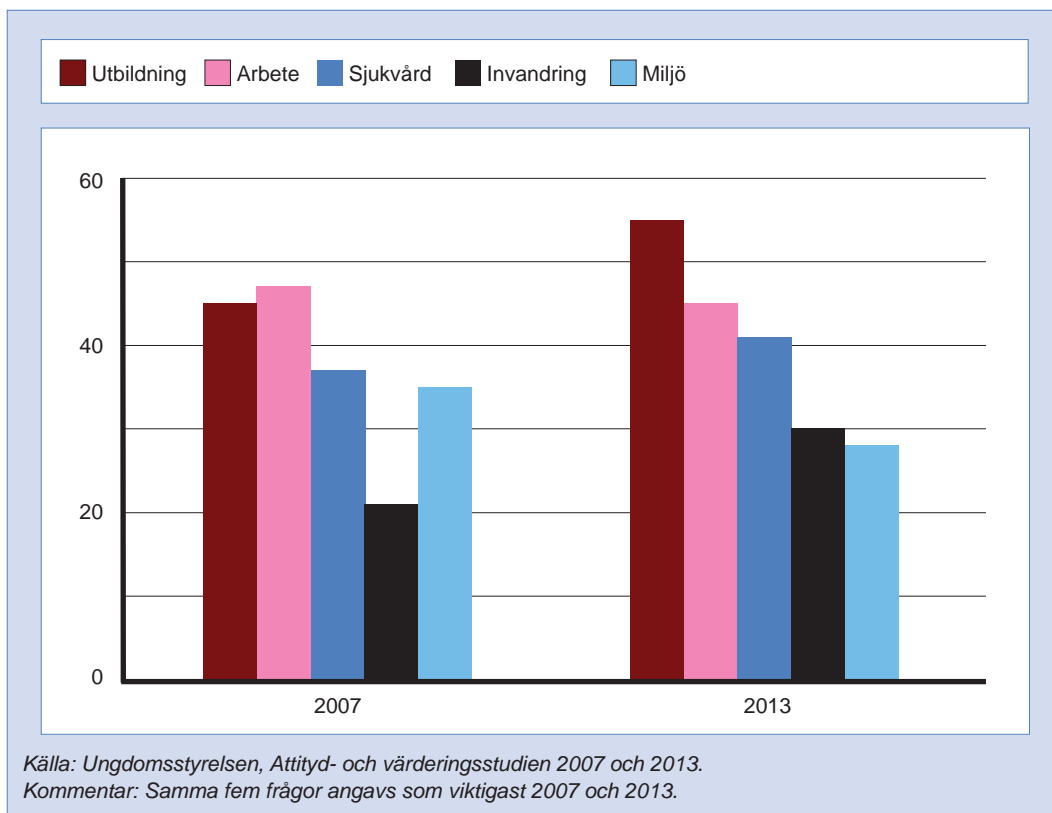
Skola och utbildning är den högst prioriterade frågan 2013 (55 procent), vilket visar en tydlig ökning jämfört med 2007 (45 procent) då skola och utbildning låg på andra plats.

Arbete

Arbetsmarknad/sysselsättning (45 procent) ligger på andra plats 2013. Skillnaden är inte statistiskt säkerställd jämfört med 2007 (47 procent) då frågan hade störst stöd bland 16–29-åringar.

Sjukvård

På tredje plats finns *sjukvård*, placeringen är densamma 2013 som 2007, men andelen som angett sjukvård är högre 2013 (41 procent) jämfört med 2007 (37 procent).

Figur 2.8 De fem viktigaste samhällsfrågorna, 16–29 år, 2007 och 2013. Procent.

Invandring

Invandringsfrågor/segregering har ökat tydligt i betydelse för de unga och finns nu på fjärde plats. Andelen som valt invandringsfrågor/segregering som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna 2013 är 30 procent, vilket innebär en betydande ökning jämfört med 21 procent 2007.

Miljö

Miljö ligger på femte plats i rankingen över de viktigaste samhällsfrågorna 2013 (28 procent), vilket är en tydlig minskning jämfört med 2007 då miljö var den fjärde viktigaste samhällsfrågan (35 procent).

Skillnader bland unga

Av de totalt 17 olika alternativen granskar vi här de tio som högst andel i gruppen 16–29 år har angett (tabell 2.6). De övriga sju redovisas i tabell A2.5 i Bilaga 2.

Utbildning

Den viktigaste samhällsfrågan för unga 2013 är *skola och utbildning*. Andelen som har angett skola och utbildning som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är 55 procent i gruppen 16–29 år. Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan utrikes födda (66 procent) och

Tabell 2.6 De tio viktigaste samhällsfrågorna just nu bland unga efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Utbildning	Arbete	Sjukvård	Invandring	Miljö	Äldreomsorg	Bostad	Jämställdhet	Lag och ordning	Barnomsorg	Antal
16–19 år	59	39	37	30	36	16	16	20	14	8	796
20–24 år	52	48	38	32	25	17	24	13	14	10	949
25–29 år	54	44	45	29	25	24	16	13	12	21	879
35–54 år	71	45	55	20	25	29	6	6	16	15	902
55–74 år	61	37	65	14	16	53	8	6	24	13	983

16–29 år	Utbildning	Arbete	Sjukvård	Invandring	Miljö	Äldreomsorg	Bostad	Jämställdhet	Lag och ordning	Barnomsorg	Antal
Kön											
Kille	54	48	37	32	26	16	20	11	18	8	1 206
Tjej	55	41	44	28	30	23	18	19	8	18	1 418
Född											
Utrikes	66	46	42	22	25	12	26	18	15	15	301
Inrikes	53	44	40	31	28	20	18	15	13	13	2 308
Huvudsaklig sysselsättning											
Studerar	59	40	37	30	34	15	20	18	12	9	1 191
Arbetar	51	48	43	32	24	22	17	13	14	15	1 047
Arbetslös	50	55	44	25	22	20	23	14	14	12	216
Boenderegion											
Storstad	55	42	36	30	32	15	26	16	13	11	1 044
Universitets- eller högskoleort	54	48	40	29	27	21	16	13	12	13	873
Övriga	55	44	47	31	24	24	11	16	14	17	707
Föräldrars utbildning											
Högst grundskola	54	41	46	29	20	26	18	14	15	25	194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	54	46	44	29	25	22	19	13	14	14	1 144
Högskola/universitet	56	45	36	32	33	16	19	16	10	10	1 070
Samtliga 16–29 år											
Andel	55	45	41	30	28	19	19	15	13	13	
Antal	1 439	1 157	1 069	786	750	506	492	412	331	346	2 624

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: De svarande ombads att markera de tre viktigaste frågorna. De frågor som hamnade på plats 11–17 redovisas i tabell A2.5 i Bilaga 2.

inrikes födda (53 procent). Andelen som valt skola och utbildning som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är högre bland de som studerar (59 procent) jämfört med bland de som arbetar (51 procent) eller är arbetslösa (50 procent).

Arbete

Arbetsmarknad och sysselsättning har angetts som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna av 45 procent i gruppen 16–29 år. Den tydligaste skillnaden bland de yngre framstår när man granskar skillnader efter sysselsättning. Arbetsmarknadsfrågan är den fråga som i störst utsträckning prioriteras av unga som är arbetslösa (55 procent), den ligger på andra plats för unga som studerar, men med en klart lägre andel (40 procent). Andelen som valt arbetsmarknad som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är högre bland killar i åldern 16–29 år (48 procent) jämfört med bland tjejer i samma ålder (41 procent). Bland unga som bor på en universitets- eller högskoleort är andelen 48 procent, vilket är signifikant högre jämfört med andelen bland unga som bor i en storstadsregion (42 procent).

Sjukvård

På tredje plats kommer *sjukvård*. Andelen som har angett sjukvård som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna 2013 är 41 procent i gruppen 16–29 år. Bland de under 30 år är andelen som valt sjukvård som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna högre bland tjejer (44 procent) jämfört med bland killar (37 procent). Andelen är lägre bland de som studerar (37 procent) jämfört med bland de som arbetar (43 procent) eller är arbetslösa (44 procent). Bland unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter är andelen högre, 47 procent, jämfört med andelen bland unga som bor i en storstadsregion (36 procent). Bland unga vars

föräldrar har högskoleutbildning är andelen 36 procent, vilket är tydligt lägre jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har högst grundskole- (46 procent) respektive gymnasieutbildning (44 procent).

Invandring

Invandringsfrågor och segregering ligger på fjärde plats. Andelen som har angett invandringsfrågor och segregering som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är 30 procent bland 16–29-åringarna. Bland de under 30 år är andelen tydligt högre bland inrikes födda (31 procent) jämfört med bland utrikes födda (22 procent). Andelen är även lägre bland unga som är arbetslösa (25 procent) jämfört med bland unga som arbetar (32 procent). För övrigt finns det inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan olika grupper av unga i prioritering av invandringsfrågor och segregering.

Miljö

Miljö ligger på femte plats. Drygt var fjärde, 28 procent, av 16–29-åringarna har angett miljö som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna. Det är en högre andel bland de som studerar (34 procent) jämfört med bland de som arbetar (24 procent) eller är arbetslösa (22 procent). Andelen är också högre bland unga som bor i storstadsregioner (32 procent) jämfört med bland unga som bor i universitets- eller högskoleorter (27 procent) eller i övriga boenderegioner (24 procent). Bland unga vars föräldrar minst har en treårig högskoleutbildning är andelen 33 procent, vilket är tydligt högre jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har högst grundskole- (20 procent) respektive gymnasieutbildning (25 procent).

Äldreomsorg

Äldreomsorg är ytterligare en fråga som ökar i betydelse med stigande ålder. Andelen i gruppen 16–29 år var 19 procent. Bland de under 30 år är andelen tydligt högre bland tjejer (23 procent) än bland killar (16 procent). Det är också en högre andel bland inrikes födda (20 procent) än bland utrikes födda (12 procent). Bland övriga skillnader i den yngre gruppen kan nämnas lägre andelar bland de som studerar samt bland boende i storstadsregioner och bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning.

Bostad

Bostadssituationen har angetts som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna av 19 procent i gruppen 16–29 år. Andelen är högre bland unga födda utrikes (26 procent) än bland unga födda inrikes (18 procent). Den är också högre bland unga som bor i storstadsregioner (26 procent) jämfört med bland unga som bor i universitets- eller högskoleorter (16 procent) eller i övriga boenderegioner (11 procent).

Jämställdhet

Jämställdhet är också en fråga som i större utsträckning prioriteras av unga. Andelen i gruppen 16–29 år som har angett jämställdhet är 15 procent. Bland de unga är andelen högre bland tjejer (19 procent) än bland killar (11 procent). Andelen är även högre bland de som studerar (18 procent) än bland de som arbetar (13 procent).

Lag och ordning

Lag och ordning har angetts av 13 procent i gruppen 16–29 år. Bland de under 30 år är andelen högre bland killar (18 procent) än bland tjejer (8 procent).

Barnomsorg

Barnomsorg har också angetts av 13 procent i gruppen 16–29 år. Bland de under 30 år är andelen högre bland tjejer (18 procent) än bland killar (8 procent).

Andelen är också högre bland de som arbetar (15 procent) än bland de som studerar (9 procent) eller är arbetslösa (12 procent). Andelen är även tydligt högre bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (25 procent) jämfört med bland unga vars föräldrar har högskole- (13 procent) respektive gymnasieutbildning (10 procent).

Framtiden

Vi ställde tre frågor om synen på framtiden. Dessa var hur man ser på *framtiden för sin egen del*, respektive *för Sverige som ett land att leva i* och *för världen i allmänhet* (tabell 2.7). I den inledande tabellen redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat, och där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Svaren på frågan om den egna framtiden gavs på en skala från (1) *mycket pessimistisk* till (7) *mycket optimistisk*. Skalans mittersta värde är 4, vilket innebär att värden över 4 kan tolkas som optimistiska och värden under 4 som pessimistiska.

Utifrån ålder och kön

Egen framtid

I genomsnitt ser det stora flertalet optimistiskt på framtiden för egen del. Medelvärdet för samtliga i åldern 16–74 år är 5,3, vilket ligger tydligt över skalans mittvärde som är 4. I grupperna 25–29 år och 35–54 år har tjejer och kvinnor ett högre medelvärde än killar och män, det vill säga att kvinnorna har i genomsnitt en något mer optimistisk syn på sin framtid. Tjejer i gruppen 25–29 år är i genomsnitt mer optimistiska än i gruppen 16–19 år. Bland killar och män finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan åldersgrupperna.

Synen på framtiden för Sverige och för världen mättes i en skala från (1) *mycket pessimistisk* till (5) *mycket optimistisk*, till skillnad från frågan

Tabell 2.7 Syn på framtiden för egen del, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

Ålder/Kön	Syn på framtiden för egen del (Skala 1–7)	Antal
16–19 år		
Tjejer	5,4	412
Killar	5,3	377
20–24 år		
Tjejer	5,4	504
Killar	5,3	442
25–29 år		
Tjejer	5,6	497
Killar	5,3	383
35–54 år		
Kvinnor	5,5	468
Män	5,2	430
55–74 år		
Kvinnor	5,1	506
Män	5,2	456
Samtliga 16–74 år		
Medelvärde	5,3	
Antal		4 475

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: Medelvärde på en skala från 1–7 där 1=Mycket pessimistisk och 7=Mycket optimistisk.

om framtiden för egen del där skalan är 1–7. Därför går det inte att jämföra resultaten med varandra.

Sveriges framtid

De flesta är optimistiska även i synen på *framtid*en för Sverige som ett land att leva i. Medelvärde för samtliga i åldern 16–74 år är 3,7, vilket ligger över skalans mittvärde 3. De över 35 år ser i genomsnitt mer positivt på framtiden för Sverige som ett land att leva i jämfört med de i åldern 16–29 år. Bland de under 30 år är tjejerna i genomsnitt mer optimistiska i sin syn på framtiden för Sverige än killarna, bland de äldre finns inte någon signifikant skillnad mellan könen.

Framtiden för världen

Optimismen balanserar relativt jämt med pessimismen i synen på *framtid*en för världen i *allmänhet*. Medelvärde för samtliga i åldern 16–74 år är 2,9, vilket ligger nära skalans mittvärde. De yngsta tjejerna och killarna, 16–19 år, ser i genomsnitt mer positivt på framtiden för världen i allmänhet jämfört med alla andra. Kvinnorna ser i genomsnitt mer positivt på framtiden för världen i allmänhet än männen, bortsett från de allra yngsta i gruppen 16–19 år och de allra äldsta i gruppen 55–74 år där det inte finns några säkerställda skillnader mellan könen.

Tabell 2.8 Syn på framtiden för Sverige och för världen, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

Ålder/Kön	Syn på framtiden för ...		Antal
	Sverige som land att leva i (Skala 1–5)	världen i allmänhet (Skala 1–5)	
16–19 år			
Tjejer	3,6	3,2	405–409
Killar	3,4	3,1	373–376
20–24 år			
Tjejer	3,6	3,0	500–502
Killar	3,4	2,8	441–442
25–29 år			
Tjejer	3,7	3,0	493–496
Killar	3,5	2,8	382–383
35–54 år			
Kvinnor	3,8	3,0	465–466
Män	3,6	2,9	425–431
55–74 år			
Kvinnor	3,9	2,8	493–512
Män	3,7	2,8	452–461
Samtliga 16–74 år			
Medelvärde	3,7	2,9	
Antal	4 475	4 421	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärde på en skala från 1–5 där 1=Mycket pessimistisk och 5=Mycket optimistisk.

Jämförelser över tid

Endast en av frågorna som speglar synen på framtiden går att jämföra med tidigare undersökningar, och det är synen på framtiden för egen del. I figur 2.9 jämförs vilken syn unga i åldern 16–29 år har på sin egen framtid i tre olika mätningar, 1997, 2002 och 2013.

Figur 2.9 visar andelen bland de yngre som har valt 5–7 och därmed bedöms som optimistiska, och de som valt 1–3 och bedöms som pessimistiska. Andelen som är optimistiska i sin syn på framtiden för egen del är 74 procent bland de unga under 30 år. Det är en minskning jämfört med 2002 (82 procent), men värdet ligger på samma nivå som 1997. Andelen som är pessimistiska i sin syn på framtiden för egen del är 9

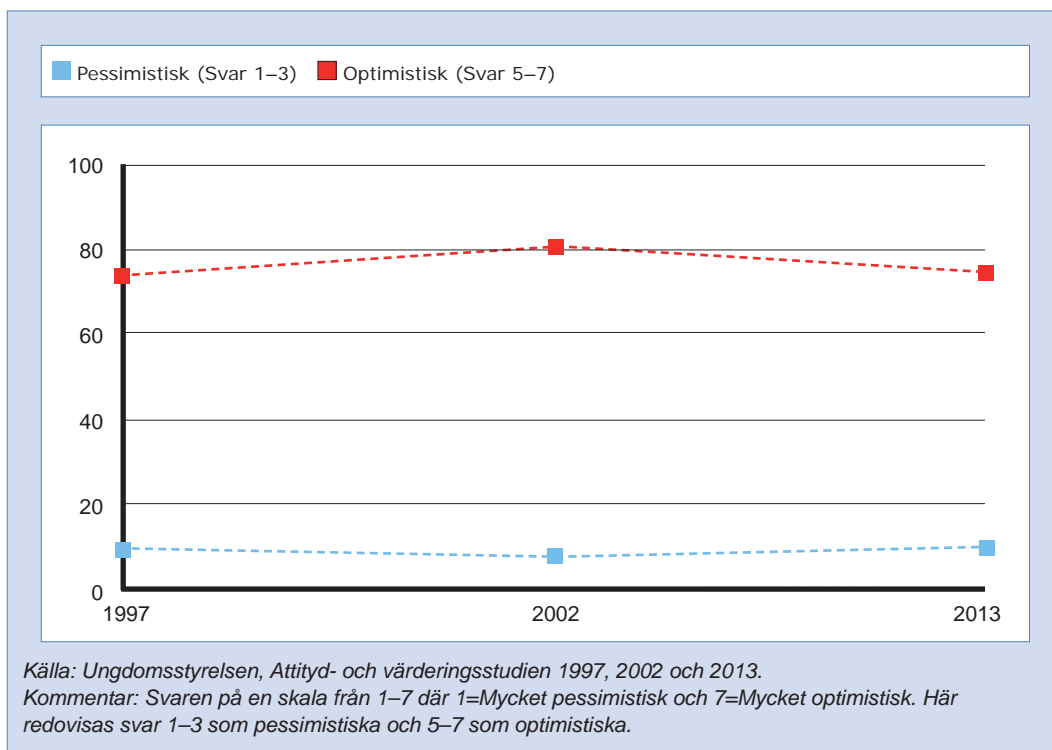
procent, vilket är en ökning jämfört med 2002 (6 procent). Även avseende pessimister är andelen lika stor 2013 som den var 1997.

Skillnader bland unga

Vi har analyserat skillnader i synen på framtiden, dels mellan unga och äldre, dels mellan olika grupper av unga (tabell 2.9). Vi kommenterar samtliga signifikanta skillnader i texten.

Egen framtid, skala 1–7

Medelvärdet för frågan om hur man ser på *framtiden för egen del* är 5,4 bland de i åldern 16–29 år. Det ligger tydligt över skalans mittvärde, som är 4, och därför kan resultatet tolkas som att de unga ser optimistiskt på sin egen framtid. Bland

Figur 2.9 Syn på framtiden för egen del, 16–29 år, 1997, 2002 och 2013. Procent.

Tabell 2.9 Syn på framtiden för egen del, för Sverige och för världen efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	För egen del (Skala 1–7)	För Sverige som land att leva i (Skala 1–5)	För världen i allmänhet (Skala 1–5)	Antal
16–19 år	5,3	3,5	3,1	778–789
20–24 år	5,4	3,5	2,9	942–946
25–29 år	5,4	3,6	2,9	876–880
35–54 år	5,4	3,7	2,9	890–898
55–74 år	5,2	3,8	2,8	945–973

16–29 år	För egen del (Skala 1–7)	För Sverige som land att leva i (Skala 1–5)	För världen i allmänhet (Skala 1–5)	Antal
Kön				
Kille	5,3	3,4	2,9	1 197–1 202
Tjej	5,5	3,6	3,0	1 400–1 413
Född				
Utrikes	5,3	3,6	3,1	286–291
Inrikes	5,4	3,5	2,9	2 297–2 310
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	5,4	3,6	3,0	1 176–1 188
Arbetar	5,5	3,5	2,9	1 043–1 044
Arbetslös	4,4	3,0	2,8	214–216
Boenderegion				
Storstad	5,5	3,6	3,0	1 033–1 038
Universitets- eller högskoleort	5,4	3,6	2,9	860–869
Övriga	5,3	3,4	2,9	704–708
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	5,2	3,5	3,0	192–193
Gymnasium, kortare eftergymnasial	5,3	3,5	2,9	1 139–1 144
Högskola/universitet	5,5	3,6	3,0	1 063–1 070
Samtliga 16–29 år				
Medelvärde	5,4	3,5	3,0	
Antal	2 615	2 605	2 597	
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>				

de under 30 år är medelvärdet högre bland tjejer (5,5) jämfört med bland killar (5,3). Bland de som är arbetslösa är synen på framtiden för egen del mörkare, med ett medelvärde på 4,4, jämfört med medelvärdet för de som studerar (5,4) eller arbetar (5,5). Medelvärdet är också lägre bland de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (5,3) jämfört med medelvärdet för de som bor i en storstadsregion (5,5). Det är högre bland unga vars föräldrar har en minst treårig högskoleutbildning (5,5) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (5,2) respektive gymnasieutbildning (5,3).

Sveriges framtid, skala 1–5

Medelvärdet för frågan om hur man ser på *framtiden för Sverige som ett land att leva i* är 3,5 bland de i åldern 16–29 år. Det ligger också över skalans mittvärde som är 3, och resultatet kan därför tolkas som en något optimistisk syn på Sveriges framtid bland de unga. Bland de under 30 år är medelvärdet högre bland tjejer (3,6) jämfört med bland killar (3,4). Synen på Sve-

riges framtid är i genomsnitt mer pessimistisk bland de som är arbetslösa (3,0) jämfört med bland de som studerar (3,6) eller arbetar (3,5). Medelvärdet är också lägre bland de som bor i övriga boenderegioner (3,4) jämfört med bland de som bor i en storstadsregion (3,6) eller i en universitets- eller högskoleort (3,6).

Framtiden för Sverige, skala 1–5

Medelvärdet för frågan hur man ser på *framtiden för världen i allmänhet* är 3,0 bland de i åldern 16–29 år. Det är detsamma som skalans mittvärde, vilket kan tolkas som en varken optimistisk eller pessimistisk syn på världens framtid. Bland de under 30 år är medelvärdet högre bland tjejer (3,0) jämfört med bland killar (2,9), samt högre bland utrikes födda (3,1) jämfört med bland inrikes födda (2,9). Medelvärdet är också högre bland de som studerar (3,0) jämfört med bland de som arbetar (2,9) eller är arbetslösa (2,8).

Avslutande diskussion

Detta kapitel har handlat om frågor som på olika sätt speglar synen på hur nöjd man är med sitt liv, vilken framtidstro man har och vad man ser som viktigt i livet. Följande punkter sammanfattar de viktigaste resultaten med fokus på gruppen 16–29 år:

- Av de unga svarar 63 procent att *livet motsvarar förväntningarna*. Det är nästan exakt samma andel som vi redovisade 2002, så de senaste tio åren har inte ungas syn på den frågan förändrats. Jämfört med äldre anser dock de unga i något mindre utsträckning att deras liv är som de förväntar att det ska vara.
- Tre av fyra ser optimistiskt på *framtiden för egen del*. Men resultaten visar att andelen unga som ser optimistiskt på sin framtid har minskat från 82 procent 2002 till 74 procent 2013. Synen på den egna framtiden är lika optimistisk bland de yngre som bland de äldre.
- Familjen *ger livet mest mening*, om man bara får välja ett alternativ av familj, arbete, fritid, vänner och studier. Bland de unga svarar drygt hälften, 56 procent, att det är familjen som ger livet mest mening. Trenden i ungdomsgruppen är ökande, mellan 2002 och 2013 har andelen unga som anger familj som det som ger livet mest mening ökat från 49 procent till 56 procent. På andra plats 2013 kom vänner (17,6 procent) och på tredje plats fritid (14,6 procent). Bland de äldre är andelen som svarar familjen ännu högre, följt av fritid, arbete och vänner.

- *Viktigast i livet just nu* för de unga är att ha fritid och nyttja den, att leva i ett bra parförhållande och att skaffa ekonomisk trygghet och fast arbete. Jämfört med 2002 har ekonomisk trygghet blivit viktigare för de unga, fritiden har blivit något mindre viktig medan ett bra parförhållande ligger kvar på samma nivå. För de äldre är ett bra parförhållande, att skapa en god framtid för barnen och att ha fritid och nyttja den de tre aspekter i livet som är viktigast just nu.

- De tre *viktigaste samhällsfrågorna just nu* enligt de unga är utbildning, arbetsmarknad och sjukvård. Jämfört med 2007 har utbildning ökat och gått förbi arbetsmarknad som 2007 var den viktigaste samhällsfrågan enligt de unga. Även sjukvård får i större utsträckning stöd 2013 jämfört med 2007. Samma tre frågor dominerar även bland de äldre, men med den skillnaden att sjukvård kommer före arbetsmarknad.

Framtiden

Vi ställde tre frågor om synen på framtiden: *Hur man ser på framtiden för egen del*, *För Sverige som ett land att leva i* och *För världen i allmänhet*.

I genomsnitt ser det stora flertalet optimistiskt på framtiden för egen del. Medelvärdet för gruppen 16–29 år är 5,4, vilket ligger tydligt över skalans mittvärde som är 4. Andelen unga som ser optimistiskt på sin framtid, som angett värde 5, 6 eller 7 på en skala från (1) *mycket pessimistisk* till (7) *mycket optimistisk*, har minskat från 82 procent 2002 till 74 procent 2013.

Medelvärdet är i stort sett detsamma för samtliga åldersgrupper med undantag för gruppen 55–74 år där medelvärdet är något lägre.

Svaren på frågorna om *synen på Sveriges framtid* och *framtiden för världen* gavs på en skala från (1) *mycket pessimistisk* till (5) *mycket*

optimistisk. De flesta är optimistiska i synen på *framtiden för Sverige som ett land att leva i*. Medelvärdet för gruppen 16–29 år är 3,5, vilket är över skalans mittvärde 3. Det finns ingen jämförelse över tid för frågan.

Optimismen balanserar jämt med pessimismen i synen på *framtiden för världen i allmänhet*. Medelvärdet för 16–29-åringarna är 3,0, vilket är lika med skalans mittvärde. Det finns ingen jämförelse över tid för frågan.

Viktigt just nu

De allra flesta, oavsett ålder, tycker att *ha fritid och nyttja den* är viktigt just nu. Bland de under 30 år är andelen som svarat att fritid är viktigt 78 procent. Medelvärdet har sjunkit en aning bland de yngre mellan 2002 och 2013. Andelen som svarat att fritiden är viktig är högst i gruppen 20–24 år (80 procent) och lägst i gruppen 55–74 år (64 procent). Unga som är inrikes födda har i större utsträckning (79 procent) svarat att det är viktigt att ha fritid och nyttja den jämfört med unga som är utrikes födda (72 procent).

Andelen som svarat att det är viktigt just nu att *leva i ett bra parförhållande* är 71 procent i gruppen 16–29 år. Det finns ingen jämförelse över tid för frågan. Andelen är högst bland 25–29-åringarna (82 procent) och lägst bland 16–19-åringarna (53 procent). Andelen är högre bland tjejer (74 procent) än bland killar (67 procent). Den är också högre bland utrikes födda (76 procent) än bland inrikes födda (70 procent).

Att *skaffa ekonomisk trygghet och fast arbete* är just nu viktigt för 65 procent av unga upp till 29 år. Medelvärdet har ökat från 2,9 (2002) till 3,1 (2013). Det finns en tydlig skillnad mellan inrikes födda (64 procent) och utrikes födda (73 procent).

Att skapa en god framtid för barnen är viktigt just nu för 54 procent av 16–29-åringarna. Nivån är lika hög 2013 som 2002. Bland unga födda utrikes är andelen som finner barnens framtid som mycket eller allra viktigast högre (65 procent) jämfört med bland unga födda inrikes (52 procent).

Att nå god ställning i yrket ses som viktigt av 34 procent bland unga i åldern 16–29 år. Medelvärdet bland 16–29-åringarna har ökat jämfört med 2002. Det finns en skillnad mellan hur inrikes och utrikes födda värderar god ställning i yrket, andelen är högre bland utrikes födda (53 procent svarar mycket viktigt eller allra viktigast) än bland inrikes födda (32 procent).

Att bilda hem och skaffa barn är viktigt enligt 32 procent av de svarande under 30 år. Nivån är lika hög 2013 som 2002. Andelen är högre bland tjejer (37 procent svarar mycket viktigt eller allra viktigast) jämfört med bland killar (27 procent). Skillnaden är också stor mellan inrikes födda (30 procent) och utrikes födda (46 procent).

Det påstående som lägst andel unga (13 procent) angav som mycket viktigt eller allra viktigast är att ha en god ställning i samhället. Medelvärdet bland 16–29-åringarna har ökat från 2002 till den senaste mätningen 2013. Andelen är högre bland killar (16 procent) jämfört med bland tjejer (10 procent). Unga födda utrikes anser också i större utsträckning (28 procent) att det är viktigt att ha en god ställning i samhället jämfört med unga födda inrikes (11 procent).

Vikten av religion

Sverige är ett sekulariserat land, men en majoritet av svenskarna är trots det medlemmar i antingen Svenska kyrkan eller i något annat religiöst samfund. Enligt Svenska kyrkan konfirmerade sig en knapp tredjedel av 15-åringarna 2012.³ I årets undersökning ställdes frågan *Hur viktig är religion för dig?* för första gången. Därför kan vi inte resonera kring huruvida betydelsen av religion har ökat eller minskat bland de unga. Bland de yngre, 16–29 år, svarade 18,4 procent att religion är ganska eller mycket viktig.

Religion är mycket viktig för 9,4 procent av de unga under 30 år. Andelen som svarat att religion är mycket viktig är betydligt högre bland utrikes födda (27,6 procent) jämfört med bland inrikes födda (7,0 procent).

Religion är inte alls viktig för 46,6 procent av de unga under 30 år. Det finns en tydlig skillnad mellan tjejer och killar. Andelen som svarat att religion inte alls är viktig är högre bland killar (53,1 procent) än bland tjejer (39,7 procent). Andelen är också betydligt högre bland inrikes födda (49,5 procent) jämfört med bland utrikes födda (24,0 procent).

Vad ger livet mening?

Frågan om livets mening är av filosofisk karaktär och kan leda tankarna till djupt existentiella eller religiösa frågeställningar. Vår fråga *vad ger ditt liv mest mening* har dock fem fasta svarsalternativ som tar avstamp i vardagen: arbete, studier, fritid, familj och vänner. Endast ett av dessa alternativ fick väljas.

Familjen kom på första plats för alla, oavsett ålder eller kön. Bland de unga under 30 år svarade drygt hälften, 56 procent, att det är familjen som ger livet mest mening. Trenden i ungdomsgruppen är ökande, mellan 2002 och 2013 har andelen unga som anger familj som det som ger livet mest mening ökat från 49 procent till 56 procent.

Andelen som har svarat att familjen ger livet mest mening är högst bland dem som är mitt i livet, gruppen 35–54 år. I den gruppen har 78,5 procent svarat att familjen ger livet mest mening, och på andra plats – med ett långt hopp emellan – kommer fritid (10,0 procent).

Andelen som har svarat att familjen ger livet mest mening är lägst i gruppen 16–19 år (47,7 procent). För den gruppen kom vänner på andra plats (22,4 procent) följt av fritid (16,6 procent). Bland dem under 30 år är det en betydligt högre andel tjejer än killar som svarar att familjen ger livet mest mening. En annan tydlig skillnad är den lägre andelen bland inrikes födda (55,0 procent) jämfört med bland utrikes födda (64,1 procent).

Vänner är i högre grad viktiga bland yngre än bland äldre. Vänner kommer på andra plats bland 16–29-åringarna men först på fjärde plats bland 35–74-åringarna. Andelen unga som svarar att vänner ger livet mest mening har sjunkit från 25,4 procent 2002 till 17,6 procent 2013.

Det är högst andel i gruppen 16–19 år (22,4 procent) och lägst andel i gruppen 35–55 år (2,4 procent). Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan inrikes födda (19,0 procent) och utrikes födda (6,8 procent).

Fritid ger livet mest mening enligt 14,6 procent av de unga. Mellan 2002 och 2013 har andelen unga som svarar att fritid ger livet mest mening sjunkit något, från 16,6 procent till 14,6 procent. Andelen är tydligt högre bland killar (21,0 procent) jämfört med bland tjejer (7,9 procent). Skillnaden är också stor mellan inrikes födda (15,6 procent) och utrikes födda (7,2 procent).

Arbete ger livet mest mening enligt 7,2 procent i gruppen 16–29 år. Andelen unga som svarat att arbete ger livet mest mening har ökat från 5,3 procent 2002 till 7,2 procent 2013. Andelen som svarat att arbete ger livet mest mening är 10,3 procent bland killarna och 4,0 procent bland tjejerna. Skillnaden är också mycket tydlig mellan inrikes födda (6,1 procent) och utrikes födda (15,3 procent).

Andelen bland de yngre som svarat att det är *studier* som ger livet mest mening är 4,6 procent och har legat på samma nivå sedan 2002. De som har svarat att studier ger livet mest mening är i störst utsträckning de som själva studerar.

De viktigaste samhällsfrågorna just nu

I enkäten fanns totalt 17 olika samhällsfrågor och av dessa fick de svarande markera de tre viktigaste. Här sammanfattar vi de fem mest prioriterade frågorna bland unga under 30 år.

Utbildning är en av de viktigaste samhällsfrågorna 2013 enligt 55 procent av 16–29-åringarna, 2007 var andelen 45 procent. Andelen som

har svarat att utbildning är en av de viktigaste samhällsfrågorna är högre bland de utrikes födda (66 procent) än bland de inrikes födda (53 procent). Också i gruppen 35–74 år kom utbildning på första plats (66 procent).

Arbetsmarknad och sysselsättning har angetts som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna av 45 procent i gruppen 16–29 år. Andelen unga som svarat att arbetsmarknad är en av de viktigaste samhällsfrågorna ligger på ungefär samma nivå som 2007. Skillnaden mellan åren är inte signifikant. Högst andel finns i gruppen 20–24 år (48 procent) och lägst i gruppen 55–74 år (37 procent). Arbetsmarknad är den samhällsfråga som i störst utsträckning prioriteras av unga som är arbetslösa (55 procent) men som placeras på andra plats av unga som studerar med en klart lägre andel (40 procent). Andelen är högre bland killar (48 procent) jämfört med bland tjejer (41 procent). I gruppen 35–74 år kom arbetsmarknadsfrågor på tredje plats (41 procent).

På tredje plats kommer *sjukvård*. Andelen som har angett sjukvård som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna 2013 är 41 procent i gruppen 16–29 år. Andelen unga som svarat att sjukvård är en av de viktigaste samhällsfrågorna har ökat från 37 procent 2007 till 41 procent 2013. Den klart högsta andelen finns i gruppen 55–74 år (65 procent) och den lägsta i gruppen 16–19 år (37 procent). Andelen som valt sjukvård som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är högre bland tjejer (44 procent) än bland killar (37 procent). I gruppen 35–75 år kom sjukvård på andra plats (60 procent).

Invandringsfrågor och segregering ligger på fjärde plats. Andelen som har angett invandringsfrågor och segregering som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är 30 procent i gruppen 16–29 år. Andelen unga som svarat att invandringsfrågor är en av de viktigaste samhällsfrågorna har ökat från 21 procent 2007 till 30 procent 2013. I gruppen 20–24 år är andelen högst (32 procent) och i gruppen 55–74 år är andelen lägst (14 procent). Andelen är tydligt högre bland inrikes födda (31 procent) än bland utrikes födda (22 procent). I gruppen 35–74 år kom invandringsfrågor på sjunde plats (17 procent).

Miljöfrågor ligger på femte plats. Andelen som har angett miljö som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna är 28 procent i gruppen 16–29 år. Mellan 2007 och 2013 har andelen unga som svarat att miljöfrågor är en av de viktigaste samhällsfrågorna minskat från 35 procent till 28 procent. Andelen är klart högst bland 16–19-åringarna (36 procent) och lägst bland 55–74-åringarna (16 procent). Också i gruppen 35–74 år kom miljöfrågor på femte plats (21 procent).

KAPITEL 3

MANLIGA

DET HAR GÅTT FÖR LÅNGT
KVOTERA IN KVINNOR

VIKTIGT ATT KVINNOR

VIKTIGT ATT MÄN ÄR MANLIGA

HOMOSEXUELLA PAR ÄR LIKA BRA

ANSTÄLLA SVART

MAN BÖR BÖR SKÖTA HENNET

MÄN ÄR BÄTTRE LEDARE

LÅT EXPERTERNA BESTÄMMA

BEHÅLL KÄRNKRAFTEN

ALLA BÖRDE VETA HUR SVERIGE STYRS

HÅRDARE STRAFF

JAG VET VAD JAG VILL

MINDRE INBLANDNING

LEGALISERA LÅTTA DROGER

MAN BÖR BLANDA SIG I POLITIKEN

LIKA PRICKIGT FÖR ALLA, TYCKER JAG

KRYTTAN ÄR STÖRRE

BARA DUKTIGA FÅR HA PRICKIGT, TYCKER JAG

ÖVERVAKNING ETT STORT HOT

MER HJÄLP TILL FATTIGA LÄNDER

MINDRE ARBETE MER FRITID

LÄGRE STANDARD FÖR BÄTTRE MILJÖ

LIKA PRICKIGT FÖR ALLA, TYCKER JAG

KÖPA RATTULI

SJÄLVNÖRD

KÖPA SEX

PLANKA

SKATTEFUSKA

LÖPA SIG

KÖPA UT

VARA OTROGEN

Staten och medborgarna

Inledning

Detta kapitel handlar om ungas syn på medborgarskap och staten. Fokus ligger på värderingar kring det ideala samhället och kring stödet för det demokratiska systemet. Vi analyser bland annat synen på aktivt medborgarskap, stödet för expertstyre och uppfattningen om klyftan mellan politiker och medborgare. Vi undersöker också attityder till jämställdhet och jämlikhet.

Frågan om vilken typ av samhälle man föredrar är tydligt ideologiskt laddad. Vi har utnyttjat det genom att i nästa steg analysera om det ideologiska ställningstagandet spelar roll för hur de unga ser på medborgarskap, hur de värdesätter olika politiska frågor och vilken ställning de tar till olika politiska vägval.

I nästa kapitel, *Samhällsintresse och engagemang*, beskriver vi ungas deltagande i olika politiska aktiviteter, deras intresse för politik och samhällsfrågor samt deras syn på möjligheterna att utöva inflytande.

Idealsamhället

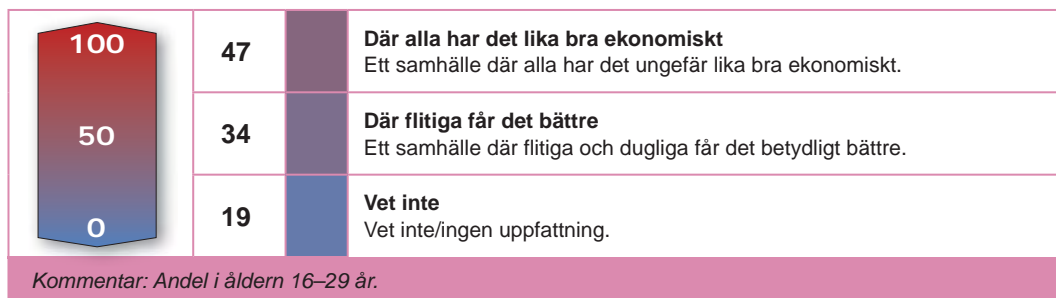
Vi börjar med att analysera vilken typ av samhälle som de svarande föredrar med hjälp av deras ställningstagande till ett påstående om fördelningspolitik och inkomstskillnader:

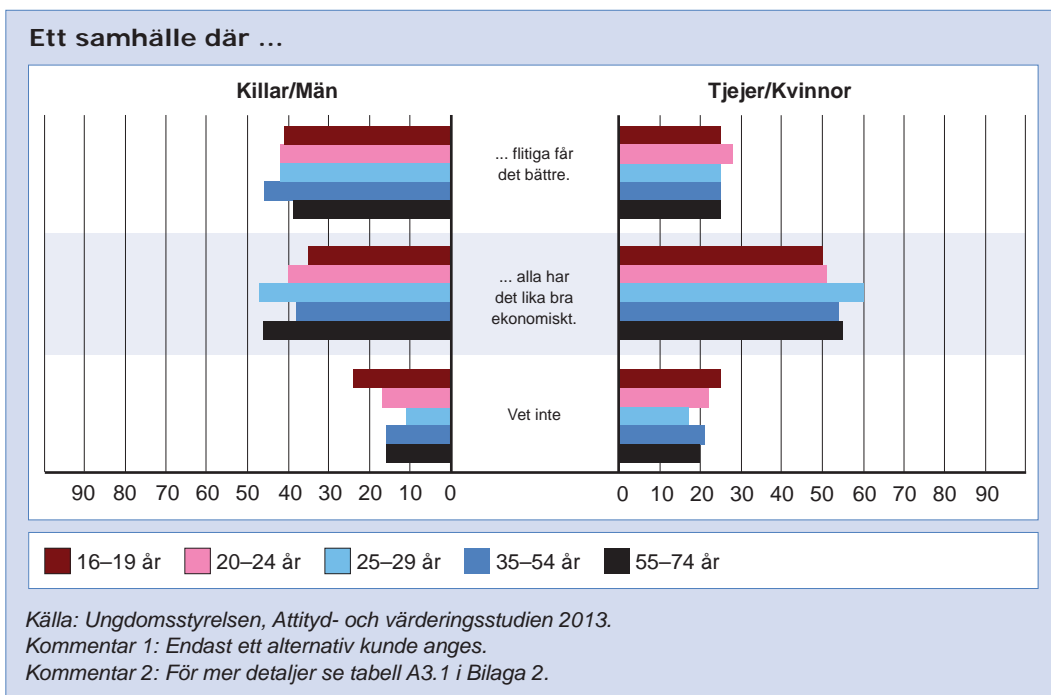
Ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt är att föredra enligt 47 procent av samtliga i åldern 16–74 år. Bland unga under 30 år var andelen också 47 procent. Det andra alternativet, ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre fick stöd av 35 procent av samtliga i åldern 16–74 år (34 procent bland 16–29-åringarna).

Utifrån ålder och kön

Figur 3.1 visar att det är tydliga skillnader i samhällsideal mellan könen och mellan olika åldersgrupper.

Vad är du personligen mest tilltalad av? Procent

Figur 3.1 Andel som svarat på vilken typ av samhälle man är tilltalad av, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

Ekonomiskt ungefär lika för alla
 Tjejer och kvinnor har i större utsträckning än killar och män svarat att de är tilltalade av *ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt*, oavsett vilken ålderskategori vi granskar. Bland tjejer under 30 år är det i åldern 25–29 år som störst andel tilltalas av ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt. Bland killarna är det de två yngsta ålderskategorierna som avviker genom att en mindre andel tilltalas av ett sådant samhälle.

Betydligt bättre för de flitiga
Ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre får i klart större utsträckning stöd av männen, det gäller för samtliga ålderska-

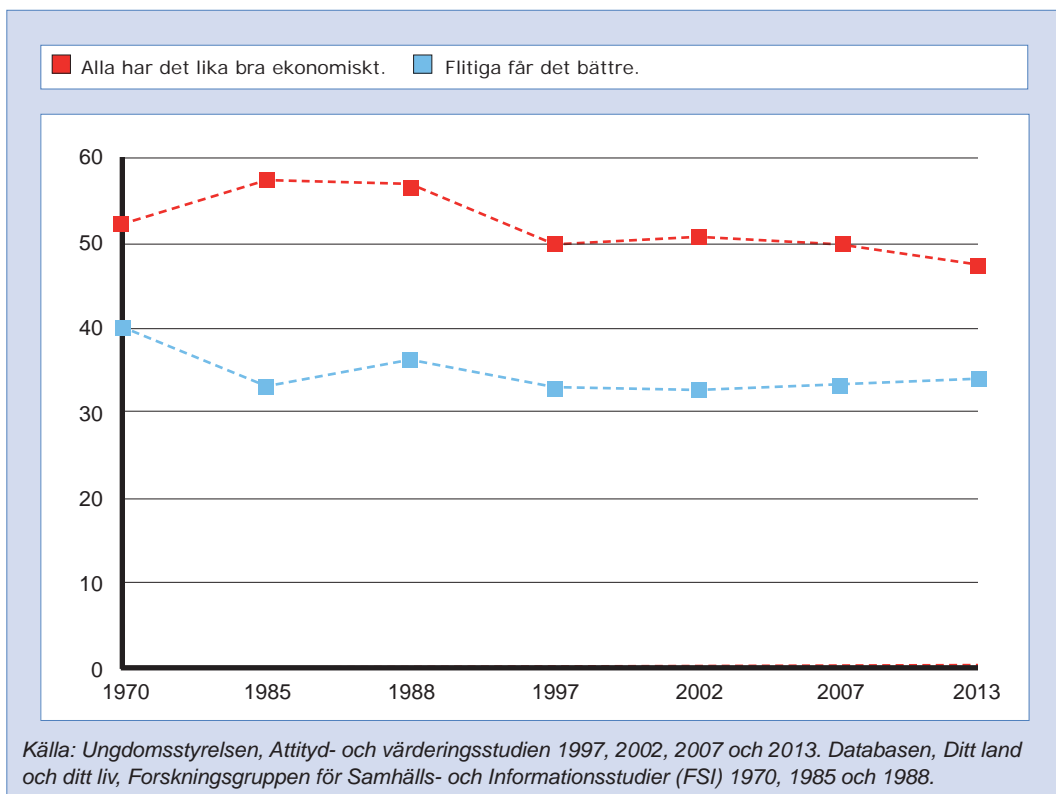
tegorier. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan killar och män eller mellan tjejer och kvinnor i olika åldersgrupper.

Jämförelse över tid

I figur 3.2 jämförs vilken typ av samhälle unga i åldern 16–29 år är tilltalade av i sju olika mätningar mellan 1970 och 2013. Underlaget för åren 1970, 1985 och 1988 är hämtade ur databasen *Ditt land och ditt liv*.⁴

Skillnader i synen på vilken av de alternativa samhällstyper som man mest tilltalas av har minskat de senaste tio åren. Bland 16–29-åringarna har andelen som mest tilltalas av ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt sjunkit sedan 2002. Andelen var högst 1985 (57

Figur 3.2 Andel som svarat på vilken typ av samhälle man är tilltalad av, 16–29 år. 1970, 1985, 1988, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

procent). År 2002 var andelen 51 procent, 2007 var den 50 procent och den senaste mätningen 2013 visade 47 procent.

Andelen som mest tilltalas av ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre visar inga statistiskt säkra förändringar sedan 2002, då andelen var 32 procent. År 2007 var andelen 33 procent och 2013 var den 34 procent. Störst andel, 40 procent, som var tilltalad av ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre fanns i 1970 års mätning.

Skillnader bland unga

I tabell 3.1 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och mellan yngre och äldre. I texten kommenterar vi signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Det alternativ som alla grupper i tabell 3.1 tilltalas mest av är ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt, med ett undantag. Det finns ingen säkerställd skillnad för vilken samhällstyp som killar under 30 år mest tilltalas av, eftersom andelarna som tilltalas av ett ekonomiskt jämförbart samhälle, respektive av ett samhälle där dugliga får det betydligt bättre i stort sätt är lika stora (41 procent respektive 42 procent).

Tabell 3.1 Andel som svarat på vilken typ av samhälle man är tilltalad av efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Ett samhälle där ...		Vet inte	Antal
	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre		
16–19 år	42	33	25	790
20–24 år	45	35	20	926
25–29 år	53	34	13	862
35–54 år	46	36	18	891
55–74 år	50	32	18	951

16–29 år	Ett samhälle där ...		Vet inte	Antal
	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre		
Kön				
Kille	41	42	16	1 187
Tjej	54	26	20	1 391
Född				
Utrikes	49	26	35	295
Inrikes	47	35	18	2 268
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	46	33	20	1 176
Arbetar	45	40	15	1 022
Arbetslös	57	20	22	213
Boenderegion				
Storstad	45	37	18	1 034
Universitets- eller högskoleort	47	34	19	853
Övriga	50	31	20	691
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	49	28	23	192
Gymnasium, kortare eftergymnasial	47	35	18	1 131
Högskola/universitet	48	36	16	1 044
Samtliga 16–29 år				
Andel	47	34	19	100
Antal	1 233	857	488	2 578

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Ekonomiskt ungefär lika för alla

Andelen som har svarat att de mest tilltalas av *Ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt* är 47 procent bland dem i åldern 16–29 år. Stödet bland 16–19-åringar är lägre jämfört med bland 25–29-åringar och 55–74-åringar. Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan killar (41 procent) och tjejer (54 procent). En annan mycket tydlig skillnad är den större andelen bland de arbetslösa (57 procent) som mest tilltalas av ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt, jämfört med bland de som studerar (46 procent) och de som arbetar (45 procent).

Betydligt bättre för de flitiga

Andelen som har svarat att de mest tilltalas av *Ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre* är 34 procent bland 16–29-åringarna. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader när man jämför olika åldersgrupper.

Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan killar (42 procent) och tjejer (26 procent). En tydlig skillnad finns också mellan de inrikes födda (35 procent) och de utrikes

födda (26 procent). Andelen som föredrar ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre är också större bland de som arbetar (40 procent) jämfört med bland de som studerar (33 procent) och de arbetslösa (20 procent). Andelen är även större bland unga som bor i storstadsregioner (37 procent) jämfört med de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (31 procent). Slutligen, unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning tilltalas i mindre utsträckning av ett samhälle som premierar flitiga och dugliga (28 procent) jämfört med de vars föräldrar har högskoleutbildning (36 procent).

Ingen uppfattning

Andelen som har svarat att de inte vet vilken typ av samhälle som de tilltalas av mest är störst bland 16–19-åringar och minst bland 25–29-åringar. Därutöver är andelen större bland de utrikes födda jämfört med bland de inrikes födda samt större bland de som studerar eller är arbetslösa jämfört med bland de som arbetar.

Politiska vägval

Här analyserar vi en rad skiftande påståenden kring staten och medborgaren. Med hjälp av påståendena undersöker vi inställning till individens frihet, miljöfrågor, biståndspolitik, skärpta straff, personlig integritet, legalisering av lätta droger samt vikten av fritid kontra materiell standard.

De svarande ombads att ange hur väl följande påståenden överensstämmer med vad de tycker. Svarsskalan var 1–5, från instämmer inte alls till instämmer helt. Skalans mittersta värde är 3, och därför kan värden över 3 tolkas som att man instämmer i påståendet och värden under 3 som att man tar avstånd. I termometern redovisar vi medelvärdet för 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående

som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

I tabell 3.2 redovisas hur olika åldersgrupper har svarat, indelat efter kön.

Utifrån ålder och kön

Hårdare straff

Av de olika påståendena fick påståendet *Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar* mest stöd såväl bland de yngre som bland samtliga, 16–74 år, med medelvärdet 4,0 på en skala från 1–5, där det mittersta värdet är 3. Medelvärdet för tjejer i åldern 20–24 år (4,2) är högre än för jämnåriga killar (3,9). Det är också högre jämfört med medelvärdet för tjejer i gruppen 25–29 år (3,9) och för kvinnor i gruppen 35–54 år (3,9).

Hur mycket instämmer du i följande påståenden om politiska val? Medelvärde

	4,0	Hårdare straff Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar.
	3,0	Behålla kärnkraften Sverige bör behålla kärnkraften.
	3,0	Lägre standard för bättre miljö Jag är beredd att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöringen.
	3,0	Mindre inblandning Myndigheterna lägger sig alldeles för mycket i frågor som egentligen borde överlåtas åt medborgarna själva.
	2,7	Mindre arbete, mer fritid Man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard.
	2,7	Mer hjälp till fattiga länder Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder.
	2,7	Övervakning ett stort hot Övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv.
	1,8	Legalisera lätta droger Lätta droger borde bli lagliga att använda.

Kommentar: Medelvärdena bland unga i åldern 16–29 år, på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.

Behåll kärnkraften

Påståendet *Sverige bör behålla kärnkraften* fick näst mest stöd bland samtliga, 16–74 år, med medelvärdet 3,3. Medelvärdet är högre bland killar och män jämfört med bland tjejer och kvinnor i samtliga åldersgrupper. Stödet är störst bland män i åldern 55–74 år (3,8) och 35–54 år (3,7). Dessa två grupper skiljer sig både från yngre män och från kvinnor i motsvarande ålder. Stödet är minst bland tjejer i åldern 16–19 år (2,5) och 20–24 år (2,5). Bland kvinnorna skiljer sig även de äldsta, 55–74 år, med ett signifikant högre medelvärde (3,2) från övriga grupper tjejer och kvinnor.

Lägre standard för bättre miljö

Påståendet *Jag är beredd att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöringen* har medelvärdet 3,0 bland samtliga, 16–74 år. Bland unga finns en tydlig skillnad där tjejer har högre medelvärde än jämnåriga killar. Bland männen är det i åldern 35–54 år som stödet för påståendet är störst (3,1). Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan män och kvinnor i de två äldsta ålderskategorierna.

Tabell 3.2 Synen på olika påståenden om politiska vägval efter ålder och kön, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medelvärde	Antal
Hårdare straff											
4,0	4,0	3,9	4,2	3,9	3,9	4,0	3,9	4,0	4,1	4,0	4 784
Behålla kärnkraften											
3,3	2,5	3,5	2,5	3,4	2,7	3,7	2,8	3,8	3,2	3,3	4 753
Lägre standard för bättre miljö											
2,7	3,1	2,8	3,0	2,8	3,3	3,1	3,2	2,9	3,0	3,0	4 784
Mindre inblandning											
3,1	2,9	3,1	2,9	3,0	2,7	3,0	2,8	3,2	2,9	3,0	4 742
Mindre arbete, mer fritid											
2,5	2,4	2,6	2,8	3,0	3,1	3,1	3,4	2,9	3,0	3,0	4 766
Mer hjälp till fattiga länder											
2,5	3,1	2,5	3,0	2,5	2,9	2,5	2,8	2,6	2,6	2,7	4 768
Övervakning ett stort hot											
2,8	2,5	2,9	2,7	2,9	2,4	2,5	2,1	2,4	2,1	2,4	4 454
Legalisera lätta droger											
1,9	1,4	2,1	1,5	2,0	1,5	1,5	1,2	1,4	1,2	1,5	4 800
Samtliga 16–29 år (antal)											
369–378	400–412	438–442	487–504	379–380	484–492	422–428	461–471	448–464	495–516		

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar 1: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.
Kommentar 2: Tabellen är ordnad efter andelen svarande i åldern 16–74 år.

Mindre inblandning

Påståendet *Myndigheterna lägger sig alldeles för mycket i frågor som egentligen borde överlåtas åt medborgarna själva* har också medelvärdet 3,0 bland samtliga, 16–74 år. Medelvärdet är högre bland killar och män jämfört med bland tjejer och kvinnor i samtliga åldersgrupper. Stödet för påståendet är störst (3,2) bland männen i gruppen 55–74 år.

Mindre arbete, mer fritid

Påståendet *Man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard* har också medelvärdet 3,0 bland samtliga, 16–74 år. Påståendet får mest stöd bland kvinnor i åldern 34–55 år (3,4) och minst stöd bland 16–19-åringarna (medelvärdet för tjejer är 2,4 och för killar 2,5). Bland tjejer och kvinnor ökar stödet för påståendet successivt med stigande ålder, fram till gruppen 35–54 år. Bland killar och män är medelvärdet högre för grupperna 25–29 år samt 35–54 år jämfört med för övriga grupper killar och män.

Mer hjälp till fattiga länder

Påståendet *Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder* har medelvärdet 2,7 bland samtliga, 16–74 år. Det ligger under skalans mittersta värde som är 3. Majoriteten bland de svarande instämmer alltså inte med att Sverige borde öka sitt stöd till fattiga länder. Påståendet får genomgående mer stöd bland tjejer och kvinnor jämfört med bland killar och män, med undantag för den äldsta åldersgruppen där medelvärdet är lika för båda könen.

Övervakning ett stort hot

Påståendet *Övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv* har bland samtliga, 16–74 år, medelvärdet 2,4, som ligger under skalans mittersta värde (3). Påståendet får genomgående mer stöd bland killar och män jämfört med bland tjejer och kvinnor i motsvarande ålder. Det största stödet får påståendet bland killar. Medelvärdet för killar under 30 år är högre både i jämförelse med äldre män och i jämförelse med tjejer och kvinnor, oavsett ålder.

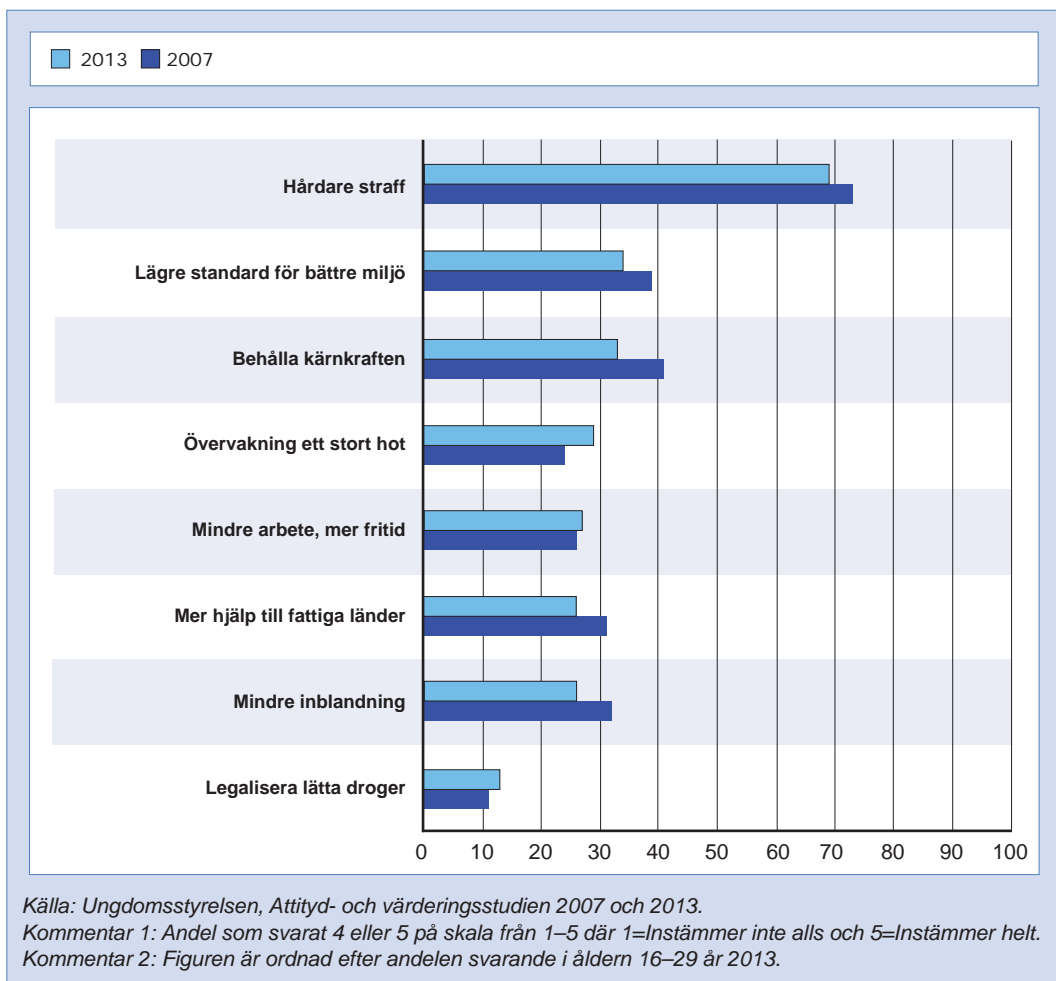
Legalisera lätta droger

Påståendet *Lätta droger borde bli lagliga att använda* har medelvärdet 1,5 bland samtliga i åldern 16–74 år. Även detta påstående får genomgående mer stöd bland killar och män jämfört med bland tjejer och kvinnor i motsvarande ålder. Det största stödet får också detta påstående bland killar. Medelvärdet för killar under 30 år är högre både i jämförelse med äldre män och med tjejer och kvinnor, oavsett ålder.

Jämförelse över tid

Vid två tillfällen, 2007 och 2013, har inställningen till dessa påståenden mätts i gruppen 16–29 år.

I figur 3.3 redovisas svaren i form av andel som svarat 4 eller 5 på en skala från 1–5. Jämfört med 2007 har det skett en del förändringar i vilken utsträckning som gruppen 16–29 år instämmer i de olika påståendena. Andelen har minskat för de tre påståendena som ligger högst i figur 3.3. Mest har stödet minskat för påståendet *Sverige bör behålla kärnkraften*, som nu ligger på tredje plats med 33 procent som instämmer, jämfört med 42 procent 2007. Stödet för påståendet *Jag är beredd att ha en lägre standard i*

Figur 3.3 Andel som instämmer i olika påståenden om politiska val, 16–29 år, 2007 och 2013. Procent.

framtiden för att minska miljöförstöringen har minskat från 39 procent till 34 procent, men har trots det avancerat till andra plats.

Påståendet *Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar* ligger kvar överst på listan, trots en minskning i andelen som instämmer från 73 procent 2007 till 70 procent 2013. Däremot har stödet för påståendet *Övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv* ökat från 24 procent 2007 till 29 procent 2013.

Stödet för *Man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard* är oförändrat, 27 procent.

Stödet för påståendet *Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder* har minskat, från 31 procent 2007 till 27 procent 2013. Samtidigt som stödet för påståendet *Myndigheterna lägger sig alldeles för mycket i frågor som egentligen borde överlåtas åt medborgarna själva* har minskat påtagligt, från 33 procent 2007 till 26 procent 2013.

Slutligen, andelen som instämmer i påståendet *Lätta droger borde bli lagliga att använda* visar ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan mätningarna 2007 och 2013. Andelen som höll med om påståendet var 13 procent 2013 och 11 procent 2007.

Skillnader bland unga

I tabell 3.3 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och mellan unga och äldre. I texten kommenterar vi samtliga signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Hårdare straff

Av de olika påståendena fick påståendet *Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar* högst medelvärde (4,0) bland de yngre, 16–29 år. Unga som bor i övriga boenderegioner har högre medelvärde (4,2) jämfört med unga i storstadsregioner (3,9) och i universitets- och högskoleorter (4,0). Det finns också en skillnad mellan unga som arbetar (4,1) respektive studerar (3,9). För övrigt finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan de undersökta kategorierna.

Behåll kärnkraften

Påståendet *Sverige bör behålla kärnkraften* fick näst mest stöd, medelvärdet är 3,0. Medelvärdet är tydligt högre bland killar (3,4) jämfört med bland tjejer (2,6). Stödet är större bland inrikes födda (3,0) än bland utrikes födda (2,7). Stödet är också större bland de som arbetar (3,1) jämfört med bland de som studerar (2,9).

Lägre standard för bättre miljö

Påståendet *Jag är beredd att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöringen* har medelvärdet 3,0. Bland unga under 30 år finns en tydlig skillnad där medelvärdet för tjejer är högre (3,1) än för killar (2,8). Unga som bor i storstadsregioner har högre medelvärde (3,1) jämfört med unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (2,8). Unga som studerar har ett högre medelvärde (3,1) än unga som arbetar (2,9) eller är arbetslösa (2,9). Stödet är också större bland

Tabell 3.3 Syn på olika påståenden om politiska val efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Mer hjälp till fattiga länder	Legalisera lätta droger	Lägre standard för bättre miljö	Mindre inblandning	Övervakning ett stort hot	Mindre arbete, mer fritid	Behålla kärnkraften	Hårdare straff	Antal
16–19 år	2,8	1,7	2,9	3,0	2,7	2,4	2,9	4,0	769–790
20–24 år	2,7	1,8	2,9	3,0	2,8	2,7	3,0	4,1	928–945
25–29 år	2,7	1,8	3,1	2,9	2,7	3,1	3,1	3,9	863–874
35–54 år	2,7	1,4	3,2	2,9	2,3	3,2	3,3	3,9	884–899
55–74 år	2,6	1,3	2,9	3,1	2,2	3,0	3,5	4,0	946–979

16–29 år	Mer hjälp till fattiga länder	Legalisera lätta droger	Lägre standard för bättre miljö	Mindre inblandning	Övervakning ett stort hot	Mindre arbete, mer fritid	Behålla kärnkraften	Hårdare straff	Antal
Kön									
Kille	2,5	2,0	2,8	3,1	2,9	2,7	3,4	4,0	1 188–1 202
Tjej	3,0	1,5	3,1	2,9	2,5	2,8	2,6	4,0	1 372–1 408
Född									
Utrikes	3,1	1,8	3,0	3,1	2,8	2,9	2,7	4,1	286–299
Inrikes	2,7	1,8	3,0	3,0	2,7	2,7	3,0	4,0	2 260–2 299
Huvudsaklig sysselsättning									
Studerar	2,9	1,8	3,1	2,9	2,8	2,7	2,9	3,9	1 159–1 183
Arbetar	2,6	1,7	2,9	3,0	2,6	2,8	3,1	4,1	1 028–1 043
Arbetslös	2,4	2,0	2,9	3,3	3,1	2,8	2,9	4,0	213–215
Boenderegion									
Storstad	2,9	1,8	3,1	2,9	2,7	2,9	3,0	3,9	1 017–1 053
Universitets- eller högskoleort	2,7	1,8	3,0	2,9	2,8	2,8	3,0	4,0	849–869
Övriga	2,5	1,6	2,8	3,1	2,7	2,6	3,0	4,2	693–704
Föräldrars utbildning									
Högst grundskola	2,5	1,7	2,7	3,2	2,8	2,7	3,1	4,1	190–194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	2,6	1,6	2,8	3,0	2,6	2,7	3,0	4,1	1 125–1 140
Högskola/universitet	3,0	1,9	3,2	2,8	2,7	2,8	3,0	3,8	1 043–1 060
Samtliga 16–29 år									
Medelvärde	2,7	1,8	3,0	3,0	2,7	2,7	3,0	4,0	
Antal	2 604	2 609	2 598	2 566	2 594	2 595	2 568	2 586	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.

unga vars föräldrar har högskoleutbildning (3,2) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasie- (2,8) eller grundskoleutbildning (2,7).

Mindre inblandning

Påståendet *Myndigheterna lägger sig alldeles för mycket i frågor som egentligen borde överlåtas åt medborgarna själva* har också medelvärdet 3,0. Bland unga under 30 år finns en skillnad där medelvärdet för killar (3,1) är högre än för tjejer (2,9). Unga som är arbetslösa har ett medelvärde på 3,3 jämfört med unga som arbetar (3,0) eller som studerar (2,9). Medelvärdet för unga som bor i övriga boenderegioner är högre (3,1) jämfört med för unga som bor i storstadsregioner (2,9) och i universitets- eller högskoleorter (2,9). Stödet för påståendet är också större bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (3,2) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasie- (3,0) eller högskoleutbildning (2,8).

Arbeta mindre, mer fritid

Påståendet *Man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard* har medelvärdet 2,7. Bland unga under 30 år finns vissa skillnader, de som bor i övriga boenderegioner har ett medelvärde på 2,6 jämfört med unga som bor i storstadsregioner och i universitets- och högskoleorter som har något högre medelvärden, 2,9 respektive 2,8. Stödet är också något större bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning (2,8) jämfört med bland unga vars föräldrar har gymnasieutbildning (2,7).

Mer hjälp till fattiga länder

Påståendet *Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder* har medelvärdet 2,7. Bland unga under 30 år finns en tydlig skillnad där stödet för påståendet är större bland tjejer

(3,0) än bland killar (2,5). Det finns också en skillnad mellan utrikes födda (3,1) och inrikes födda (2,7). Stödet är större bland unga som studerar (2,9) jämfört med bland unga som arbetar (2,6) eller är arbetslösa (2,4). Unga som bor i storstadsregioner har ett högre medelvärde (2,9) jämfört med unga som bor i universitets- och högskoleorter (2,7) eller i övriga boenderegioner (2,5). Stödet är också större bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning (3,0) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasie- (2,6) eller grundskoleutbildning (2,5).

Övervakning ett stort hot

Påståendet *Övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv* har medelvärdet 2,7. Bland unga under 30 år finns en tydlig skillnad där medelvärdet för killar (2,9) är högre jämfört med medelvärdet för tjejer (2,5). Unga som är arbetslösa har ett högre medelvärde (3,1) jämfört med unga som studerar (2,8) eller arbetar (2,6).

Legalisera lätta droger

Påståendet *Lätta droger borde bli lagliga att använda* har medelvärdet 1,8. Bland unga under 30 år finns en tydlig skillnad där medelvärdet för killar (2,0) är högre än för tjejer (1,5). Unga som är arbetslösa har ett medelvärde på 2,0 jämfört med unga som studerar (1,8) eller arbetar (1,7). Unga som bor i storstadsregioner (1,8) eller i universitets- och högskoleorter (1,8) har högre medelvärden jämfört med unga som bor i övriga boenderegioner (1,6). Stödet är också något större bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning (1,9) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning (1,6).

Medborgarrollen

Här analyserar vi synen på medborgarrollen. De svarande ombads ta ställning till ett antal olika påstående kring medborgarrollen och politik. Påståendena berör synen på vilken roll vanliga medborgare ska ha i politiken. Påståendena hade en svarsskala från 1–7, från *instämmer inte alls* till *instämmer helt*. I termometern redovisar vi medelvärdet för 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Utifrån ålder och kön

I tabell 3.4 redovisar vi hur olika åldersgrupper har svarat indelat efter kön.

Klyftan är större

Av de fem olika påståendena fick påståendet *Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större* högst medelvärde

bland samtliga, 16–74 år, 5,2 på en skala från 1–7 där det mittersta värdet är 4. Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad i medelvärden mellan könen. Däremot är medelvärdet lägre bland de yngre jämfört med bland de äldre. Det lägsta medelvärdet finns hos 16–19-åriga tjejer (4,4), sedan ökar medelvärdet med stigande ålder och det högsta finns bland 55–74-åriga män (5,8).

Jag vet vad jag vill

Påståendet *Jag vet vad jag vill när det gäller viktiga samhällsfrågor* fick näst mest stöd av samtliga, 16–74 år, också med medelvärdet 5,2. Medelvärdet bland killarna är högre än bland tjejerna, med undantag för åldersgruppen 20–24 år. Även här är medelvärdet lägre bland de yngre jämfört med bland de äldre. Det lägsta medelvärdet finns hos 16–19-åriga tjejer (4,3) och det högsta hos 55–74-åriga män (5,8).

Hur mycket instämmer du i följande påståenden om staten och medborgaren? Medelvärde

7	5,0	Man bör blanda sig i politiken Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel.
6	4,7	Jag vet vad jag vill Jag vet vad jag vill när det gäller viktiga samhällsfrågor.
5	4,7	Klyftan är större Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större.
4	4,4	Alla borde veta hur Sverige styrs Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet.
3	3,1	Låt experterna bestämma De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer.
2		
1		

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år, på en skala från 1–7 där 1=Instämmer inte alls och 7=Instämmer helt.

Tabell 3.4 Syn på olika påståenden om staten och medborgaren, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medel- värde	Antal
Klyftan är större											
4,5	4,4	4,7	4,7	4,9	4,8	5,3	5,1	5,8	5,6	5,2	4 740
Jag vet vad jag vill											
4,7	4,3	4,7	4,6	5,1	4,7	5,3	5,1	5,8	5,4	5,2	4 786
Man bör blanda sig i politiken											
5,0	5,0	4,9	5,0	5,0	5,0	5,0	5,1	5,4	5,4	5,1	4 770
Alla borde veta hur Sverige styrs											
4,2	4,3	4,4	4,4	4,6	4,6	4,9	5,0	5,4	5,3	4,9	4 780
Låt experterna bestämma											
3,3	3,3	3,1	2,9	3,1	3,0	3,1	2,9	2,9	3,3	3,1	4 774
Totalt (antal)											
375–379	403–413	439–443	488–503	382–386	485–496	422–428	470	445–447	494–499		
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i> <i>Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1=Instämmer inte alls och 7=Instämmer helt.</i></p>											

Man bör blanda sig i politiken

Påståendet *Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel* har medelvärdet 5,1 bland samtliga, 16–74 år. Inte heller här finns skillnader mellan tjejer och killar eller mellan kvinnor och män när man jämför hur de har svarat inom samma ålderskategori. Den enda statistiskt signifikanta skillnaden är att medelvärdet är högre i grupperna 55–74-åriga män (5,5) och 55–74-åriga kvinnor (5,4) jämfört med i övriga åldersgrupper.

Alla borde veta hur Sverige styrs

Påståendet *Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet* har medelvärdet 4,9 bland samtliga i åldern 16–74 år. Inte heller här finns skillnader mellan tjejer och killar eller mellan kvinnor och män när man jämför hur de har svarat inom samma

ålderskategori. De under 30 år har lägre medelvärden jämfört med de äldre, de högsta medelvärdena finns bland 55–74-åriga män (5,4) och 55–74-åriga kvinnor (5,3).

Låt experterna bestämma

Påståendet *De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer* har medelvärdet 3,1 bland samtliga, 16–74 år. Det är det enda påståendet i detta avsnitt där medelvärdet ligger under det mittersta värdet på skalan som är 4. Det betyder att de flesta tar avstånd från påståendet. Här finns det en skillnad mellan könen; i den äldsta gruppen, 55–74 år, är medelvärdet högre bland kvinnor (3,3) jämfört med bland män (2,9). I gruppen 16–19 år har både killar och tjejer ett medelvärde på 3,3.

Jämförelse över tid

I sex olika mätningar som genomförts mellan 1980 och 2013 jämförs olika påståenden om staten och medborgaren bland 16–29-åringar (figur 3.4).

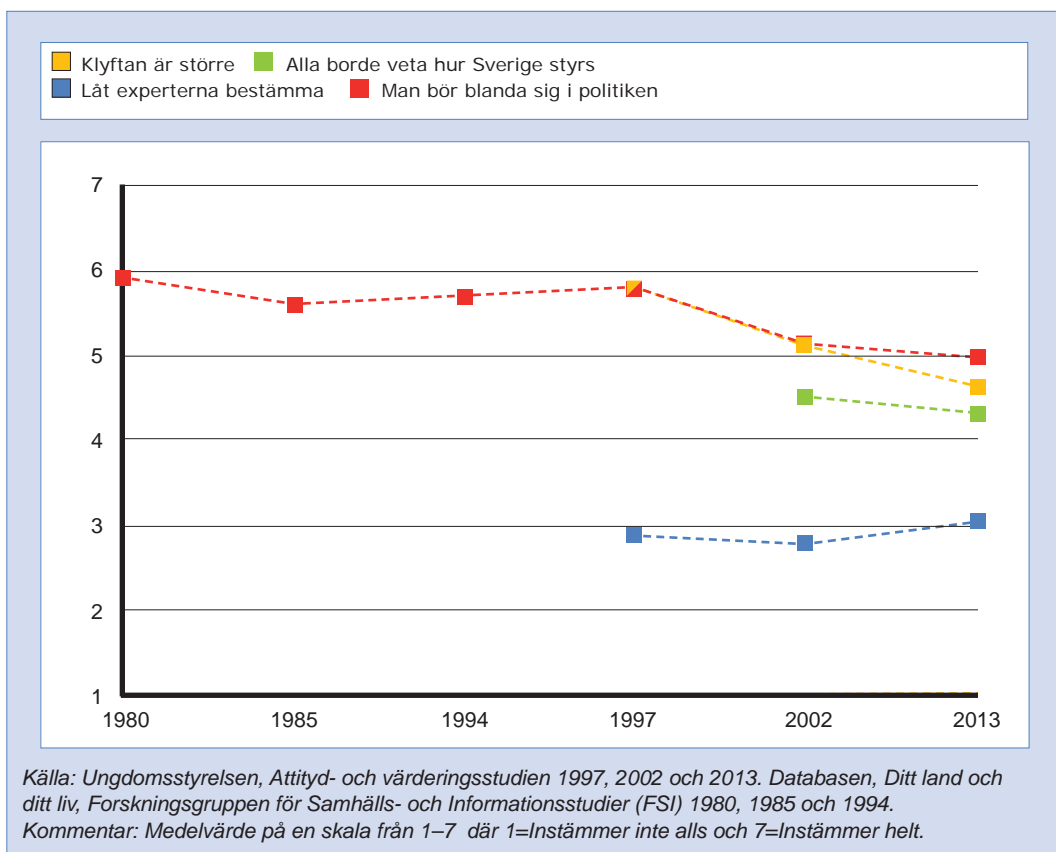
Medelvärdet för 16–29-åringarna avseende *Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större* har sjunkit mycket tydligt för andra mätningen i rad. Värdet 2013 är 4,7 jämfört med 5,1 år 2002 och 5,7 år 1997.

Vi ser en minskning även för påståendet *Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel*, också här för an-

dra mätningen i rad. För detta påstående finns det tillgång till mätningar från 1980 (5,9), 1985 (5,6) och 1994 (5,7) som alla visar ett högre medelvärde bland de svarande jämfört med 2013 (5,0).

Medelvärdet har också sjunkit sedan 2002 (4,6) för påståendet *Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet*. Värdet var 4,3 i 2013 års mätning.

Påståendet *De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer* har däremot fått ökat stöd bland de yngre 2013 (3,1 i medelvärde) jämfört med 2002 (2,8 i medelvärde).

Figur 3.4 Syn på olika påståenden om staten och medborgaren, 16–29 år, 1980, 1985, 1994, 1997, 2002 och 2013. Medelvärden.

Skillnader bland unga

I tabell 3.5 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och mellan unga och äldre i synen på staten och medborgaren. I texten kommenterar vi samtliga signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga. Bland de under 30 år kommer påståendena i en annan ordning när vi ordnar dem efter medelvärde jämfört med bland samtliga i åldern 16–74 år.

Man bör blanda sig i politiken

Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel är det påstående som 16–29-åringarna ger högst medelvärde, 5,0. Bland de under 30 år är det skillnad mellan utrikes födda (5,2) och inrikes födda (5,0). En ytterligare skillnad är det högre medelvärdet bland de som studerar (5,1) jämfört med bland de som arbetar (4,9). Medelvärdet är även högre bland unga som bor i storstadsregioner (5,1) jämfört med de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (4,9) samt bland de vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (5,1) jämfört med de vars föräldrar har gymnasie- eller kortare eftergymnasial utbildning (4,9).

Jag vet vad jag vill

Medelvärdet för påståendet *Jag vet vad jag vill när det gäller viktiga samhällsfrågor* är 4,7 bland 16–29-åringarna. Det finns vissa skillnader bland de under 30 år, dels mellan tjejer (4,6) och killar (4,9), dels mellan utrikes födda (5,0) och inrikes födda (4,7).

Klyftan är större

Medelvärdet för påståendet *Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större* är 4,7 bland 16–29-åringarna. Det finns inga statistiskt säkra skillnader bland de under 30 år.

Alla borde veta hur Sverige styrs

Medelvärdet för påståendet *Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet* är 4,4 bland 16–29-åringarna. Medelvärdet är lägre bland de som är arbetslösa (4,0) jämfört med bland de som arbetar (4,4) eller studerar (4,5). Medelvärdet är högre bland unga som bor i storstadsregioner (4,7) jämfört med bland de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (4,2) samt högre bland de vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (4,7) jämfört med bland de vars föräldrar har högst gymnasie- (4,3) eller grundskoleutbildning (4,2).

Låt experterna bestämma

Medelvärdet för påståendet *De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer* är 3,1 bland 16–29-åringarna. Bland de under 30 år finns en skillnad mellan utrikes födda (3,3) och inrikes födda (3,1). Det finns även en skillnad utifrån föräldrars utbildningsnivå, medelvärdet är lägre bland unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (3,0) jämfört med högst grundskoleutbildning (3,3).

Tabell 3.5 Syn på olika påståenden om staten och medborgaren efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Man bör blanda sig i politiken	Jag vet vad jag vill	Klyftan är större	Alla borde veta hur Sverige styrs	Låt experterna bestämma	Antal
16–19 år	5,0	4,5	4,5	4,3	3,3	778–793
20–24 år	5,0	4,6	4,7	4,4	3,0	927–945
25–29 år	5,0	4,9	4,8	4,6	3,0	867–880
35–54 år	5,1	5,2	5,2	4,9	3,0	892–896
55–74 år	5,4	5,6	5,7	5,3	3,1	939–946

16–29 år	Man bör blanda sig i politiken	Jag vet vad jag vill	Klyftan är större	Alla borde veta hur Sverige styrs	Låt experterna bestämma	Antal
Kön						
Kille	5,0	4,9	4,7	4,4	3,1	1 196–1 207
Tjej	5,0	4,6	4,6	4,4	3,0	1 376–1 407
Född						
Utrikes	5,2	5,0	4,8	4,6	3,3	287–294
Inrikes	5,0	4,7	4,7	4,4	3,1	2 270–2 306
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	5,1	4,7	4,6	4,5	3,1	1 211–1 237
Arbetar	4,9	4,8	4,7	4,4	3,1	2 337–2 354
Arbetslös	5,0	4,5	4,8	4,0	3,1	272–276
Boenderegion						
Storstad	5,1	4,7	4,7	4,7	3,1	1 023–1 040
Universitets- eller högskoleort	5,0	4,7	4,6	4,4	3,2	844–893
Övriga	4,9	4,7	4,7	4,2	3,1	705–714
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	4,9	4,6	4,8	4,2	3,3	192–194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	4,9	4,7	4,7	4,3	3,1	1 128–1 144
Högskola/universitet	5,1	4,8	4,7	4,7	3,0	1 048–1 070
Samtliga 16–29 år						
Medelvärde	5,0	4,7	4,7	4,4	3,1	
Antal	2 605	2 612	2 572	2 613	2 612	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1=Instämmer inte alls och 7=Instämmer helt.

Frågor om etik

Här analyserar vi synen på moral och laglydighet genom ett antal påståenden om vad man anser är rätt eller fel. Attityder till en mängd olika fenomen undersöks, från att fuskåka på buss eller tåg till att använda våld i självförsvar eller till att rädda sin egendom.

I termometern redovisar vi medelvärdet för 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Påståendena hade en svarsskala från 1–7, från *aldrig rätt till kan vara rätt*.

I figur 3.5 redovisar vi hur yngre, 16–29 år, respektive äldre, 35–74 år, har svarat.

Bruka våld i självförsvar

Av samtliga tolv ställningstaganden är det endast ett där medelvärdet, oavsett ålder, ligger över skalans mittersta värde, 4. Det är frågan om i vilken utsträckning det kan vara rättfärdigat att använda våld för att försvara egendom eller en vän eller anhörig. Medelvärdet för de yngre är 4,9 och för de äldre 4,8, vilket kan tolkas som att de anser att det kan vara rättfärdigat att använda våld i dessa syften. Det är också det enda ställningstagandet där svaren från de yngre och de äldre inte skiljer sig åt.

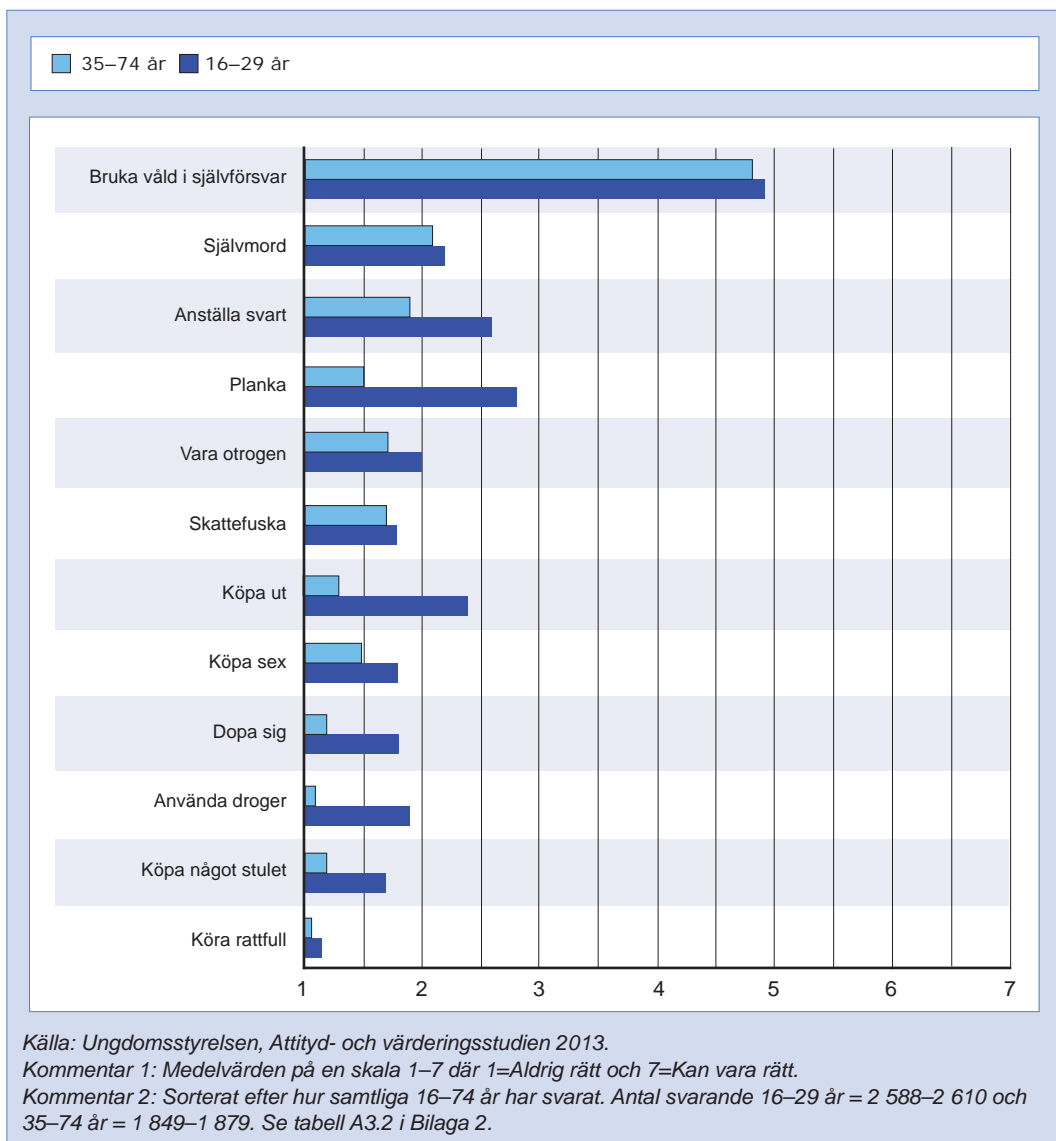
För samtliga övriga ställningstaganden ligger medelvärdena mellan 1 och 2,8 på en skala från 1–7, där 1 är lika med är aldrig rätt. I princip

I vilken utsträckning kan följande handlingar rättfärdigas? Medelvärde

	4,9	Bruka våld i självförsvar Att använda våld för att försvara egendom eller vän/anhörig.
	2,8	Planka Att undvika att betala biljetten på buss eller tåg.
	2,6	Anställa svart Att anställa någon utan att betala skatt för det (svartjobb).
	2,4	Köpa ut Att köpa ut sprit till ungdomar under 20 år.
	2,2	Själv mord Att ta sitt eget liv.
	2,0	Vara otrogen Att ha sexuella relationer utanför förhållandet/äktenskapet.
	1,9	Använda droger Att använda narkotika.
	1,9	Dopa sig Att använda dopningspreparat för att få en snyggare kropp.
	1,8	Skattefuska Att skattefuska om man har möjlighet.
	1,8	Köpa sex Att köpa sexuella tjänster.
	1,7	Köpa något stulet Att köpa något man vet är stulet.
	1,2	Köra rattfull Att köra rattfull (under påverkan av alkohol/droger).

Kommentar: Medelvärden bland unga 16–29 år, på en skala från 1–7 där 1=Aldrig rätt och 7=Kan vara rätt.

Figur 3.5 Etiska ställningstagande om rätt och fel, 16-29 år och 35-74 år, 2013. Medelvärde.

tycker samtliga svarande att de företeelser som tas upp aldrig är rätt, med mycket liten variation. Svaren visar också att nästan samtliga av de äldre över 35 år konsekvent har angett de två lägsta svarsalternativen på skalan – de håller inte med om något ställningstagande, med undantag för frågan om det kan vara rätt att använda våld för att försvara egendom eller en vän eller anhörig.

De yngre har en något mer tillåtande attityd, och bortsett från frågan om att använda våld är skillnaderna mellan de yngre och de äldre genomgående statistiskt säkra.

Själv mord

Medelvärde för frågan om *själv mord* kan vara rättfärdigat är 2,2 för de under 30 år och 2,1 för dem i gruppen 35–74 år.

Anställa svart

Skillnaden mellan de yngre och de äldre är större när det kommer till frågan om det kan vara rätt att *anställa någon utan att betala skatt för det (svartjobb)*. Bland de yngre är medelvärdet 2,6 och bland de äldre 1,9.

Planka

Skillnaden är ännu tydligare i ställningstagandet om det kan vara rätt att *undvika att betala biljetten på buss eller tåg*. Medelvärdet bland de yngre är 2,8 jämfört med 1,5 bland de äldre. Men även här ligger medelvärdet för de yngre under skalans mittersta värde 4, vilket innebär att unga som grupp tar avstånd från påståendet.

Vara otrogen

Att ha sexuella relationer utanför förhållandet eller äktenskapet har medelvärdet 2,0 bland de yngre och 1,7 bland de äldre.

Skattefuska

Skillnaden mellan de yngres och de äldres syn på om det kan vara rätt att *skattefuska om man har möjlighet* är också liten, de yngre har medelvärdet 1,8 och de äldre 1,7.

Köpa ut sprit

Frågan om det kan vara rätt att *köpa ut sprit till ungdomar under 20 år* visar en tydligare skillnad, de yngres medelvärde är 2,4 jämfört med de äldres 1,3.

Köpa sex

Att köpa sexuella tjänster har ett lågt medelvärde både bland de yngre (1,8) och bland de äldre (1,5).

Dopa sig

Att använda dopningspreparat för att få en snyggare kropp har medelvärdet 1,8 bland de yngre och 1,2 bland de äldre.

Använda droger

Att använda narkotika har medelvärdet 1,9 bland de yngre och 1,2 bland de äldre. Även om de yngre som grupp tydligt tar avstånd från att det kan vara rätt att använda narkotika så visar svaren ändå en något mer liberal syn på droger bland de yngre.

Köpa något stulet

Att köpa något man vet är stulet har medelvärdet 1,7 bland de yngre och 1,2 bland de äldre.

Köra rattfull

Att köra rattfull (under påverkan av alkohol eller droger) är något som de allra flesta helt tar avstånd ifrån, medelvärdet är 1,1 för båda ålderskategorierna, endast en tiondel över skalans absolut lägsta värde som är 1.

Jämförelse över tid

I figur 3.6 visar vi andelen unga, 16–29 år, som har valt något av svarsalternativen 5–7, vilket betyder att de anser att det de har tagit ställning till kan vara rätt. Vi har endast en undersökning, från 2002, som vi kan jämföra 2013 års resultat med.

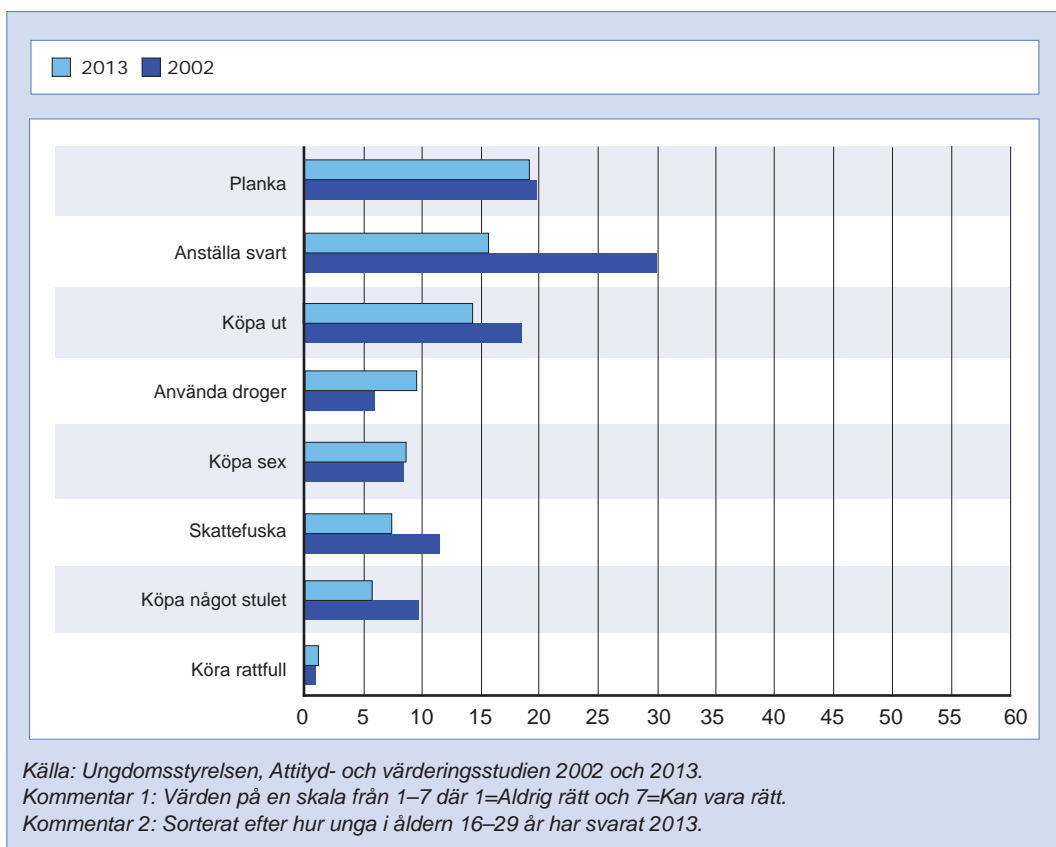
Svaren tyder på att det har skett vissa attitydförändringar under de senaste tio åren.

Planka

Dock är synen på om det kan vara rätt att *undvika att betala biljetten på buss eller tåg* i stort sätt oförändrad bland de under 30 år, andelen var 20 procent 2002 och 19 procent 2013.

Anställa svart

En markant förändring har skett i attityden till *svartjobb, att anställa någon utan att betala skatt för det*. Andelen som svarade att det kan vara rätt var 30 procent 2002, men har halverats sedan dess, 2013 var den 16 procent.

Figur 3.6 Andel unga som svarat att det kan vara rätt, 16–29 år, 2002 och 2013. Procent.

Köpa ut

Synen på om det kan vara rätt att *köpa sprit till ungdomar under 20 år* har också förändrats, men nedgången är mindre dramatisk. Andelen som svarade att det kan vara rätt var 19 procent 2002, jämfört med 14 procent 2013.

Använda narkotika

Synen om det kan vara rätt att *använda narkotika* har blivit något mer tillåtande. Andelen som svarade att det kan vara rätt var 6 procent 2002 jämfört med 10 procent 2013.

Köpa sex

Attityden till att *köpa sexuella tjänster* är oförändrad. Andelen som har svarat att det kan vara rätt är 9 procent i båda undersökningarna.

Fuska med skatten

Att *skattefuska om man har möjlighet* kan vara rätt enligt en mindre andel 2013 (7 procent) jämfört med 2002 (11 procent).

Handla med stulet gods

Synen på att köpa något som man vet är stulet är mindre tillåtande bland de unga 2013 (6 procent) jämfört med 2002 (10 procent).

Köra rattfull

Däremot är det samma nivå i båda undersökningarna på hur stor andel av de unga som anser att det kan vara rätt att köra rattfull, endast 1 procent har svarat så.

Skillnader bland unga

I tabell 3.6 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och mellan unga och äldre. I texten kommenterar vi signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Bruka våld i självförsvar

Att *använda våld för att försvara egendom eller en vän eller anhörig* har medelvärdet 4,9 bland de under 30 år. De tydligaste skillnaderna bland de under 30 år är den mellan tjejer (4,5) och killar (5,3) samt mellan utrikes födda (3,6) och inrikes födda (5,1). Medelvärdet är även högre bland unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (5,0) jämfört med bland de som bor i storstadsregioner (4,8).

Planka

Medelvärdet för att *undvika att betala biljetten på bussen eller tåget* är 2,8 bland 16–29-åringarna. Det finns en liten skillnad mellan hur tjejer (2,7) respektive killar (2,8) ser på om det kan vara rätt att tjuvåka. Det finns också en skillnad mellan utrikes födda (2,5) och inrikes födda (2,8) och de som arbetar (2,5) respektive studerar (3,0) eller är arbetslösa (2,9). Vi hittar även en skillnad mellan unga som bor i storstadsregioner (3,1) jämfört med i universitets- eller högskoleorter (2,6) och i övriga boenderegioner (2,5). Medelvärdet är också högre bland unga som har föräldrar med minst treårig högskoleutbildning (2,9) jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasie- (2,6) eller grundskoleutbildning (2,6).

**Tabell 3.6 Etiska ställningstaganden om rätt och fel efter olika kategorier, 16–29 år, 2013.
Medelvärde**

Åldersgrupper	Bruka våld i självförsvaret	Planka	Anställa svart	Köpa ut	Själv-mord	Vara otrogen	Använda droger	Dopa sig	Skatte-fuska	Köpa sex	Köpa något stulet	Köra rattfull	Antal
16–19 år	4,7	2,9	2,6	2,7	2,1	1,8	1,6	1,9	1,7	1,7	1,7	1,2	782–790
20–24 år	5,0	2,9	2,7	2,5	2,3	2,0	1,9	2,0	1,9	1,8	1,7	1,2	935–947
25–29 år	4,9	2,5	2,4	2,2	2,2	2,0	2,0	1,7	1,8	1,8	1,6	1,1	867–874
35–54 år	5,0	1,7	2,0	1,5	2,2	1,9	1,3	1,4	1,8	1,6	1,3	1,1	878–901
55–74 år	4,6	1,3	1,7	1,2	1,9	1,6	1,1	1,1	1,5	1,4	1,1	1,0	971–979

16–29 år	Bruka våld i självförsvaret	Planka	Anställa svart	Köpa ut	Själv-mord	Vara otrogen	Använda droger	Dopa sig	Skatte-fuska	Köpa sex	Köpa något stulet	Köra rattfull	Antal
Kön													
Kille	5,3	2,8	2,8	2,7	2,3	2,0	2,1	2,1	2,1	2,2	1,9	1,2	1 191–1 200
Tjej	4,5	2,7	2,4	2,2	2,2	1,9	1,6	1,6	1,5	1,4	1,5	1,1	1 397–1 410
Född													
Utrikes	3,6	2,5	2,0	1,8	1,7	1,9	1,6	1,7	1,7	1,6	1,7	1,2	289–294
Inrikes	5,1	2,8	2,7	2,5	2,3	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	1,1	2 280–2 302
Huvudsaklig sysselsättning													
Studerar	4,9	3,0	2,6	2,6	2,3	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	1,1	1 179–1 185
Arbetar	5,1	2,5	2,5	2,4	2,1	1,9	1,8	1,7	1,9	1,8	1,6	1,1	1 032–1 044
Arbetslös	4,9	2,9	2,9	2,4	2,3	2,0	2,0	2,0	1,9	2,0	1,9	1,2	211–216
Boenderegion													
Storstad	4,8	3,1	2,6	2,5	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,8	1,1	1 027–1 037
Universitets- eller högskoleort	4,9	2,6	2,6	2,5	2,3	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9	1,7	1,2	861–704
Övriga	5,0	2,5	2,6	2,3	2,2	1,8	1,6	1,8	1,8	1,8	1,6	1,2	700–705
Föräldrars utbildning													
Högst grundskola	4,8	2,6	2,6	2,3	2,0	1,9	1,7	1,9	1,8	1,8	1,7	1,2	192–194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	5,0	2,6	2,6	2,5	2,1	1,9	1,7	1,8	1,9	1,8	1,7	1,1	1 137–1 144
Högskola/universitet	4,9	2,9	2,6	2,5	2,5	2,1	2,1	1,9	1,8	1,7	1,7	1,2	1 148–1 062
Samtliga 16–29 år													
Medelvärde	4,9	2,8	2,6	2,4	2,2	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	1,2	
Antal	2 605	2 603	2 604	2 603	2 588	2 610	2 605	2 600	2 602	2 607	2 602	2 605	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1=Aldrig rätt och 7=Kan vara rätt.

Anställa svart

Medelvärde för frågan om det kan vara rätt att *anställa någon utan att betala skatt för det (svartjobb)* är 2,6. Det finns en skillnad mellan könen där killar i högre grad är tillåtande (2,8) än tjejer (2,4). Det finns även en skillnad mellan utrikes födda (2,0) och inrikes födda (2,7). De inrikes födda har alltså i något högre grad en tillåtande attityd till svartjobb. Det har även unga som är arbetslösa (2,9) jämfört med de som studerar (2,6) eller arbetar (2,5).

Köpa ut

Medelvärde för frågan om det kan vara rätt att *köpa ut sprit till ungdomar under 20 år* är 2,4 i gruppen 16–29 år. Det finns en skillnad mellan hur tjejer (2,2) respektive killar (2,7) ser på om det kan vara rätt att köpa ut sprit. Det finns också en skillnad mellan utrikes födda (1,8) och inrikes födda (2,5).

Själv mord

Medelvärde för frågan om det kan vara rätt med *själv mord* är 2,2. Det finns en skillnad mellan utrikes födda (1,7) och inrikes födda (2,3). Medelvärde är även högre bland unga som studerar (2,3) jämfört med bland de som arbetar (2,1) samt bland unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (2,5) jämfört med bland de vars föräldrar har gymnasie- (2,1) eller grundskoleutbildning (2,0).

Vara otrogen

Medelvärde för frågan om det kan vara rätt att *ha sexuella relationer utanför förhållandet eller äktenskapet* är 2,0. Bland de under 30 år finns skillnader där unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter har lägre medelvärde (1,8) jämfört med unga som bor i storstadsregioner (2,1) liksom unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning (1,9) jämfört med unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (2,1).

Använda droger

Medelvärde för frågan om det kan vara rätt att *använda narkotika* är 1,9. Bland de under 30 år finns en skillnad mellan hur tjejer (1,6) respektive killar (2,1) ser på frågan om det kan vara rätt att använda narkotika, samt mellan utrikes födda (1,6) och inrikes födda (1,9). Det finns även skillnader där unga som bor i övriga boenderegioner har lägre medelvärde (1,6) jämfört med unga som bor i storstadsregioner (2,0) eller i universitets- eller högskoleorter (1,9) samt skillnader där unga som har föräldrar med högst grundskole- eller gymnasieutbildning har lägre medelvärde (1,7 för båda) jämfört med de som har föräldrar med minst treårig högskoleutbildning (2,1).

Dopa sig

Medelvärde för frågan om det kan vara rätt att *använda dopningspreparat för att få en snyggare kropp* är 1,9. Bland de under 30 år finns en skillnad mellan killar (2,1) och tjejer (1,6). Unga som är arbetslösa (2,0) har i något högre grad en accepterande syn jämfört med unga som arbetar (1,7).

Skattefuska

Medelvärde för att *skattefuska om man har möjlighet* är 1,8. Bland de yngre under 30 år finns det endast en statistiskt säkerställd skillnad, den mellan könen. Acceptansen för skattefusk är något högre bland killar (2,1) jämfört med bland tjejer (1,5). Men även här är det viktigt att komma ihåg att det handlar om en liten variation bland de lägsta värdena på en skala från 1–7, där värden under 4 kan tolkas som avståndstagande.

Köpa sex

Frågan om det kan vara rätt att köpa sexuella tjänster har medelvärdet 1,8. Bland de under 30 år finns en skillnad mellan hur killar (2,2) och tjejer (1,4) ser på att köpa sexuella tjänster. Unga som är arbetslösa (2,0) har i något högre grad en accepterande syn jämfört med unga som studerar (1,7).

Köpa något stulet

Att köpa något man vet är stulet har medelvärdet 1,7. Bland de under 30 år finns en skillnad mellan killar (1,9) och tjejer (1,5). Unga som är arbetslösa (1,9) har i något högre grad en accepterande syn jämfört med unga som studerar (1,7) eller arbetar (1,8). Därtill har unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter ett något lägre medelvärde jämfört med unga som bor i dessa orter.

Köra rattfull

Att köra rattfull (under påverkan av alkohol eller droger) är något som alla tar tydligt avstånd från, medelvärdet är 1,2. Tjejer och kvinnor tar avstånd i högre grad än killar och män och de äldsta tar avstånd i högre grad än övriga åldersgrupper.

Jämställdhet och jämlikhet

Här analyserar vi ett antal påstående kring jämställdhet och jämlikhet. Vi har även ställt frågan om det är viktigt att män är manliga och kvinnor kvinnliga. De två sistnämnda påståendena ställdes för första gången i årets undersökning och därför saknar vi möjlighet att jämföra dessa över tid.

Utifrån ålder och kön

I figur 3.7 visar vi hur tjejer och kvinnor respektive killar och män har svarat, indelade i åldersgrupper.

Här har de svarande fått ta ställning till sju olika påståenden. Svarskalan var 1–5, där det mittersta värdet är 3, och där värden under 3 kan tolkas som att de svarande inte instämmer och värden över 3 som att de instämmer i påståendet.

Det är enbart påståendet att *homosexuella par är lika bra föräldrar som heterosexuella par* som bland samtliga svarande, 16–74 år, har ett medelvärde (3,7) som ligger över skalans mittersta värde. För de övriga påståendena gäller alltså att de svarande totalt sett inte instämmer.

Homosexuella par

är lika bra föräldrar

När vi tittar närmare på påståendet att *homosexuella par är lika bra föräldrar som heterosexuella par* så finns det en tydlig skillnad mellan könen. Tjejer och kvinnor har högre medelvärde, oavsett åldersgrupp, jämfört med killar och män. Till exempel, bland 25–29-åringar är medelvärdet 3,7 bland killar och 4,3 bland tjejer och bland 35–55-åringar är medelvärdet 3,2 bland män och 4,2 bland kvinnor. Bland männen har de över 35 år lägre medelvärde jämfört med yngre åldrar, bland kvinnorna skiljer sig enbart de äldsta över 55 år från de övriga åldersgrupperna.

Viktigt att kvinnor är kvinnliga

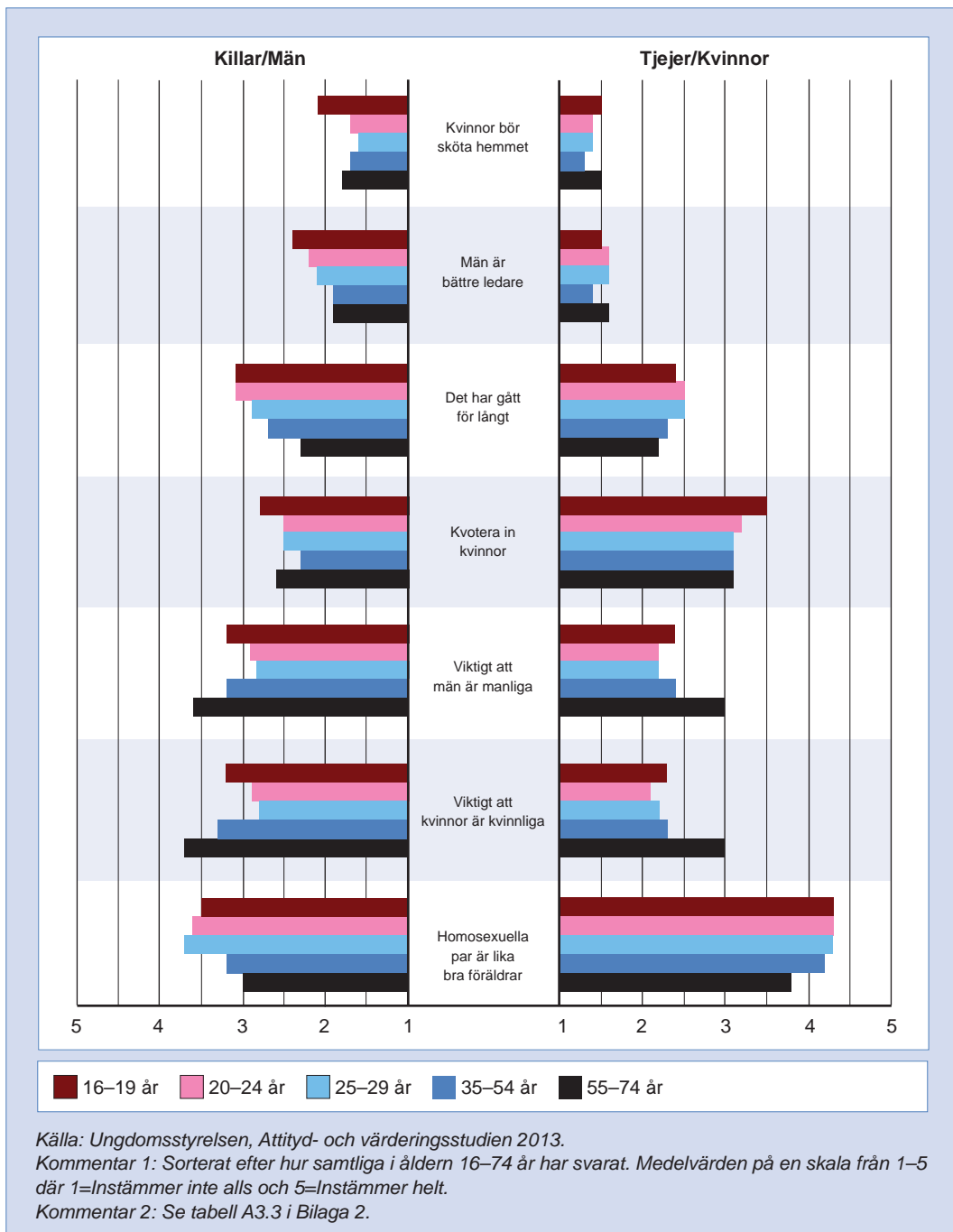
Påståendet att *det är viktigt att kvinnor är kvinnliga* har medelvärdet 2,9 bland samtliga svarande, det vill säga strax under skalans mittersta värde. Killar och män har genomgående ett högre medelvärde jämfört med tjejer och kvinnor. Bland killarna utmärker sig dock grupperna 20–24 år och 25–29 år genom ett lägre medelvärde

Hur väl överensstämmer följande påståenden med vad du tycker?

	3,9	Homosexuella par är lika bra föräldrar Homosexuella par är lika bra föräldrar som heterosexuella par.
	2,9	Kvotera in kvinnor Man bör kvotera in kvinnor i till exempel företagsstyrelser och inom vissa mansdominerande yrken.
	2,7	Det har gått för långt I många avseenden har det gått för långt med jämställdheten i det här landet.
	2,6	Viktigt att kvinnor är kvinnliga Det är viktigt att kvinnor är kvinnliga.
	2,6	Viktigt att män är manliga Det är viktigt att män är manliga.
	1,9	Män är bättre ledare Generellt är män bättre ledare än kvinnor.
	1,6	Kvinnor bör sköta hemmet Kvinnor bör ta större ansvar än män för sysslor i hemmet.

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år, på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte och 5=Instämmer helt.

Figur 3.7 Ställningstagande till jämställdhet, jämlikhet samt kring manligt och kvinnligt, efter kön, 16-74 år, 2013. Medelvärde.

jämfört med bland de allra yngsta och de som är 35 år eller äldre. Bland tjejer och kvinnor finns inga statistiskt säkra skillnader, med undantag för den äldsta kategorin där medelvärdet är något högre jämfört med för övriga kvinnor.

Viktigt att män är manliga

Påståendet att *det är viktigt att män är manliga* har också medelvärdet 2,9 bland samtliga svarande. Killar och män har genomgående ett högre medelvärde jämfört med tjejer och kvinnor. Bland båda har den äldsta kategorin högst medelvärde.

Kvotera in kvinnor

Kvinnorna instämmer i större utsträckning än männen i påståendet att *man bör kvotera in kvinnor i till exempel företagsstyrelser och inom vissa mansdominerande yrken* (medelvärdet för samtliga, 16–74 år, är 2,8). Oavsett åldersgrupp så ligger medelvärdet för tjejer och kvinnor över det mittersta värdet 3, vilket kan tolkas som att gruppen som helhet instämmer i påståendet att man bör kvotera in kvinnor. För killar och män ligger medelvärdet däremot under 3, vilket följaktligen kan tolkas som att gruppen som helhet tar avstånd från påståendet. Bland både kvinnor och män är det den yngsta gruppen, 16–19 år, som i störst utsträckning är positivt inställd till påståendet.

Det har gått för långt

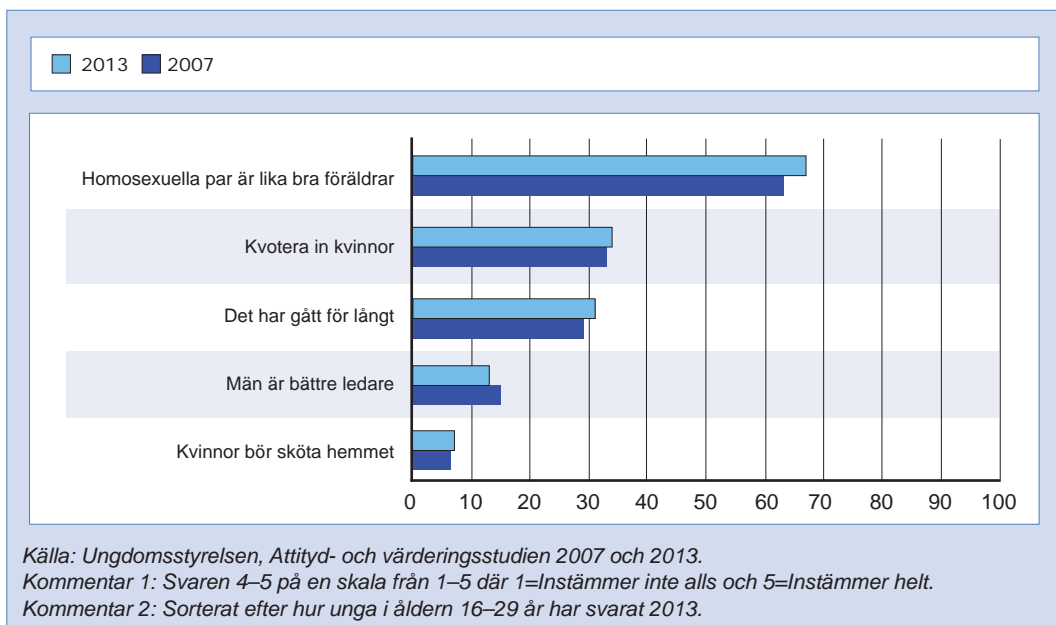
Medelvärdet bland samtliga för påståendet *i många avseenden har det gått för långt med jämställdheten i det här landet* är 2,5, det vill säga under skalans mittersta värde. Medelvärdet bland killar och män är genomgående högre jämfört med bland tjejer och kvinnor, med undantag för den äldsta gruppen, 55–74 år, där det inte finns någon statistiskt säker skillnad mellan könen. Bland både män och kvinnor har de över 35 år lägre medelvärde jämfört med de yngre åldersgrupperna.

Män är bättre ledare

Medelvärdet bland samtliga för påståendet *generellt är män bättre ledare än kvinnor* är 1,8, det vill säga under skalans mittersta värde. Även för detta påstående är medelvärdet genomgående högre bland killar och män jämfört med bland tjejer och kvinnor. Män över 35 år har lägre medelvärde än yngre män och killar. Bland kvinnorna är den tydligaste skillnaden att medelvärdet är lägre bland kvinnor i åldern 35–54 år jämfört med de äldre och grupperna 20–24 år och 25–29 år.

Kvinnor bör sköta hemmet

Det påstående som fick minst stöd bland samtliga, 16–74 år, är att *kvinnor bör ta ett större ansvar än män när det gäller sysslor i hemmet*, medelvärdet var 1,6. Även här var medelvärdet genomgående högre bland killar och män. De enda skillnaderna därutöver är att de yngsta killarna, 16–19 år, har högre medelvärde än andra män, och att de äldsta kvinnorna och de yngsta tjejerna har något högre medelvärde än övriga kvinnor.

Figur 3.8 Andel unga som instämmer i olika påståenden kring jämställdhet och jämlikhet, 16–29 år, 2007 och 2013. Procent.

Jämförelse över tid

I figur 3.8 jämförs synen på jämställdhet och jämlikhet bland 16–29-åringar i två olika mätningar, 2007 och 2013.

Attityderna till jämställdhet visar inga förändringar mellan mätningarna 2007 och 2013 utifrån de fyra påståendena som redovisas i figur 3.8. Däremot är andelen som håller med om att homosexuella par är lika bra föräldrar som heterosexuella par något större 2013 (67 procent) jämfört med 2007 (63 procent).

Skillnader bland unga

I tabell 3.7 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och mellan unga och äldre. I texten kommenterar vi signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Homosexuella par är lika bra föräldrar

Det påstående som fick mest stöd bland unga, 16–29 år, är att *homosexuella par är lika bra föräldrar som heterosexuella par*, vilket också fick mest stöd bland samtliga svarande. Medelvärde bland de unga är 3,9. Den tydligaste skillnaden bland de under 30 år är den mellan könen. Medelvärde bland killar är tydligt lägre (3,6) jämfört med bland tjejer (4,3). Det finns också en skillnad mellan utrikes födda (3,3) och inrikes födda (4,0). En ytterligare skillnad är det högre medelvärdet bland de som studerar (4,0) jämfört med bland de som arbetar (3,8). Medelvärdet är även högre bland unga som bor i storstadsregioner (4,0) jämfört med bland de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (3,9) samt bland de vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (4,1) jämfört med bland de vars föräldrar har grundskole- eller gymnasieutbildning (3,6 respektive 3,9).

Medelvärdena för alla övriga påståenden i tabell 3.7 ligger under skalans mittersta värde 3, vilket innebär att flertalet bland de svarande tar avstånd från dessa.

Kvotera in kvinnor

Näst mest stöd bland de unga fick påståendet *man bör kvotera in kvinnor i till exempel företagsstyrelser och inom vissa mansdominerande yrken*. Medelvärdet för unga är 2,9. När vi granskar skillnader bland de yngre, 16–29 år, finner vi att medelvärdet bland killar är tydligt lägre (2,6) jämfört med bland tjejer (3,2). Därtill är medelvärdet högre bland utrikes födda (3,2) jämfört med bland inrikes födda (2,9). En ytterligare skillnad är det högre medelvärdet bland de som är arbetslösa (3,1) jämfört med bland de som arbetar (2,7).

Det har gått för långt

Medelvärdet bland 16–29-åringarna för påståendet *i många avseenden har det gått för långt med jämställdheten i det här landet* är 2,7. Bland 16–29-åringarna tar tjejer i högre grad ett tydligt avstånd från påståendet, deras medelvärde är 2,5 jämfört med 3,0 bland killar. Medelvärdet är också något lägre bland unga som studerar (2,7) jämfört med bland de som arbetar (2,8). Det är även lägre bland unga som bor i storstadsregioner (2,6) och i universitets- och högskoleorter (2,8) jämfört med bland de som bor i övriga boenderegioner (2,9) samt lägre bland de vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (2,5) jämfört med bland de vars föräldrar har högst grundskole- eller gymnasieutbildning (2,9 för båda).

Tabell 3.7 Ställningstagande till jämställdhet, jämlikhet samt manligt och kvinnligt efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Homo- sexuella par lika bra föräldrar	Kvotera in kvinnor	Det har gått för långt	Viktigt att kvinnor är kvinnliga	Viktigt att män är manliga	Män är bättre ledare	Kvinnor bör sköta hemmet	Antal
16–19 år	3,9	3,1	2,7	2,7	2,8	1,9	1,8	761–784
20–24 år	4,0	2,9	2,8	2,5	2,6	1,9	1,6	932–947
25–29 år	4,0	2,8	2,7	2,5	2,5	1,9	1,5	869–874
35–54 år	3,7	2,7	2,5	2,8	2,8	1,7	1,5	882–891
55–74 år	3,4	2,9	2,3	3,3	3,3	1,7	1,6	950–974

16–29 år	Homo- sexuella par lika bra föräldrar	Kvotera in kvinnor	Det har gått för långt	Viktigt att kvinnor är kvinnliga	Viktigt att män är manliga	Män är bättre ledare	Kvinnor bör sköta hemmet	Antal
Kön								
Kille	3,6	2,6	3,0	2,9	3,0	2,2	1,8	1 190–1 203
Tjej	4,3	3,2	2,5	2,2	2,3	1,6	1,4	1 372–1 402
Född								
Utrikes	3,3	3,2	2,8	3,3	3,3	2,0	2,2	282–293
Inrikes	4,0	2,9	2,7	2,5	2,5	1,9	1,5	2 266–2 297
Huvudsaklig sysselsättning								
Studerar	4,0	2,9	2,7	2,5	2,5	1,9	1,6	1 033–1 052
Arbetar	3,8	2,7	2,8	2,6	2,7	2,0	1,6	854–863
Arbetslös	3,8	3,1	2,8	2,7	2,8	2,0	1,7	236–244
Boenderegion								
Storstad	4,0	2,9	2,6	2,5	2,6	1,9	1,6	1 020–1 035
Universitets- eller högskoleort	3,9	2,9	2,8	2,5	2,5	2,0	1,6	855–866
Övriga	3,9	3,0	2,9	2,7	2,8	1,9	1,7	609–706
Föräldrars utbildning								
Högst grundskola	3,6	3,0	2,9	2,8	2,9	1,9	1,8	189–194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	3,9	2,9	2,9	2,6	2,7	2,0	1,6	1 130–1 154
Högskola/universitet	4,1	2,9	2,5	2,4	2,4	1,8	1,5	1 046–1 057
Samtliga 16–29 år								
Medelvärde	3,9	2,9	2,7	2,6	2,6	1,9	1,6	
Antal	2 589	2 562	2 574	2 594	2 597	2 605	2 600	
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013. Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.</i>								

Viktigt att kvinnor är kvinnliga

Påståendet att *det är viktigt att kvinnor är kvinnliga* har medelvärdet 2,6 i gruppen 16–29 år. Här tar 16–29-åriga tjejer mer tydligt avstånd från påståendet, deras medelvärde är 2,2 jämfört med 2,9 bland killar. Medelvärdet är också lägre bland inrikes födda (2,5) jämfört med bland utrikes födda (3,3). Medelvärdet är även lägre bland unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (2,4) jämfört med bland de vars föräldrar har högst grundskole- eller gymnasieutbildning (2,8 respektive 2,7).

Viktigt att män är manliga

Påståendet att *det är viktigt att män är manliga* har också medelvärdet 2,6 i gruppen 16–29 år. Bland dem tar tjejer mer tydligt avstånd från påståendet, deras medelvärde är 2,3 jämfört med killarnas 3,0. Medelvärdet är också lägre bland inrikes födda (2,5) jämfört med bland utrikes födda (3,3). Det är även lägre bland unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (2,4) jämfört med bland de vars föräldrar har högst grundskole- eller gymnasieutbildning (2,9 respektive 2,7).

Män är bättre ledare

Medelvärdet bland de yngre, 16–29 år, för påståendet *generellt är män bättre ledare än kvinnor* är 1,9. Tjejerna tar mer tydligt avstånd från påståendet än killarna, medelvärdet för tjejerna är 1,6 jämfört med 2,2 för killarna. Medelvärdet är också lägre bland unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (1,8) jämfört med bland de vars föräldrar har gymnasieutbildning (2,0).

Kvinnor bör sköta hemmet

Det påstående som fick minst stöd bland de yngre, 16–29 år, är att *kvinnor bör ta ett större ansvar än män när det gäller sysslor i hemmet*, medelvärdet är 1,6. Även här tar tjejerna mer tydligt avstånd från påståendet än killarna, medelvärdet för tjejerna är 1,4 jämfört med 1,8 för killarna. Medelvärdet är också lägre bland inrikes födda (1,5) jämfört med bland utrikes födda (2,2). Det är även lägre för unga som bor i storstadsregioner (1,6) jämfört med för de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (1,7) samt för de vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (1,5) jämfört med för de vars föräldrar har högst grundskole- eller gymnasieutbildning (1,8 respektive 1,6).

Tillit till andra

I detta avsnitt fokuserar vi på tilliten till andra. De svarande ombads att ge sin mening i vilken utsträckning som det går att lita på människor i allmänhet. Svarsskalan var 0–10, från *det går inte att lita på människor* till *det går att lita på människor*.

Det mittersta värdet för skalan som mäter tillit är 5.

Utifrån ålder och kön

Medelvärdet för samtliga svarande, 16–74 år, ligger över det värdet och är 5,9. De finns inga statistiskt säkra skillnader mellan könen när man jämför de olika åldersgrupperna. Bland männen ökar medelvärdet stadigt från 5,3 bland de yngsta, 16–19 år, till 6,1 bland de äldsta, 55–74 år. Även bland kvinnor ökar tilliten successivt, från 5,4 bland 20–24-åringar till 6,2 bland 55–74-åringar (tabell 3.8).

Jämförelse över tid

I figur 3.9 jämförs andelen yngre, 16–29 år, med andelen äldre, 35–74 år, som har svarat att det går att lita på människor respektive att det inte går att lita på människor i två olika mätningar, 2002 och 2013.

Andelen bland de yngre, 16–29 år, som har svarat att det går att lita på människor är oförändrad, 57 procent både 2002 och 2013. Bland de äldre, 35–74 år, har däremot andelen ökat till 68 procent från 56 procent 2002.

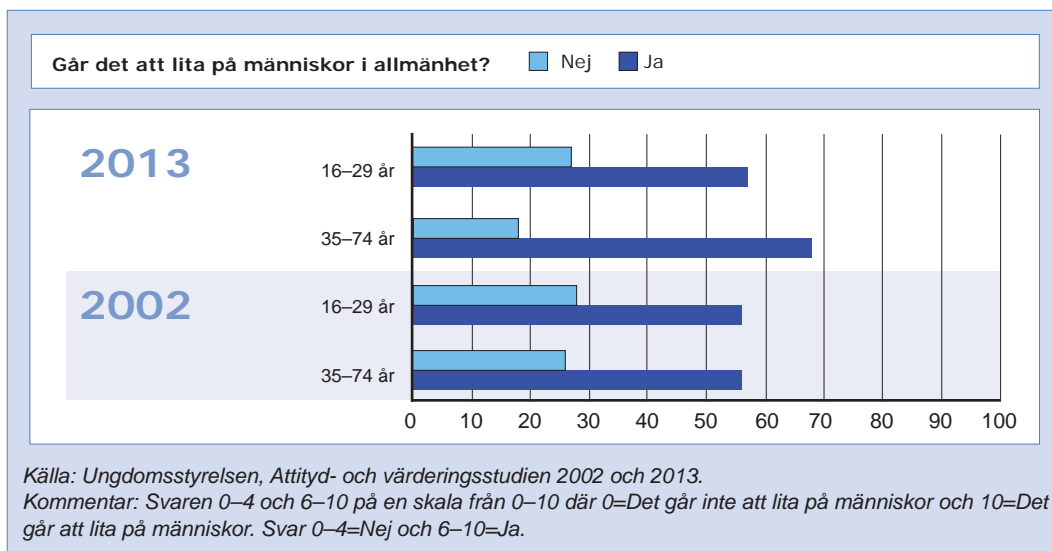
Andelen som har svarat att det inte går att lita på människor i allmänhet ligger också kvar på samma nivå (27 procent 2013, 28 procent 2002) bland de yngre men har sjunkit från 26 procent till 18 procent bland de äldre (4 procentenheter lägre andel har valt det mittersta alternativet, som inte redovisas i figur 3.9).

Tabell 3.8 Tillit mellan människor, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medelvärde	Antal
I vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?											
5,3	5,5	5,4	5,4	5,6	5,8	6,0	6,1	6,1	6,2	5,9	4 198
Totalt											
365	394	429	481	366	469	401	425	406	462		

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 0–10 där 0=Det går inte att lita på människor och 10=Det går att lita på människor.

Figur 3.9 Tillit mellan människor, 16-29 år och 35-74 år, 2002 och 2013. Procent.

Skillnader bland unga

I tabell 3.9 tittar vi närmare på skillnader inom ungdomsgruppen och mellan unga och äldre. I texten kommenterar vi signifikanta skillnader mellan olika grupper av unga.

Medelvärde bland de yngre, 16-29 år, för frågan i vilken utsträckning som det går att lita på människor i allmänhet är 5,5 på en skala från 0-10. Bland de yngre, 16-29 år, anser de inrikes födda (5,6) i större utsträckning än de utrikes födda (5,1) att det går att lita på människor. Medelvärde är också högre bland unga som studerar (5,6) eller arbetar (5,6) jämfört med bland de som är arbetslösa (4,7). Medelvärde är även högre bland unga som bor i storstadsregioner (5,6) och i universitets- och högskoleorter (5,6)

jämfört med bland de som bor i övriga boende-regioner (5,2), Det är också högre bland de vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning (5,8) jämfört med bland de vars föräldrar har högst grundskole- (5,1) eller gymnasieutbildning (5,4).

**Tabell 3.9 Tillit mellan människor efter olika kategorier, 16–29 år, 2013.
Medelvärde**

Åldersgrupper	Tillit mellan människor	Antal
16–19 år	5,4	759
20–24 år	5,4	910
25–29 år	5,7	835
35–54 år	6,1	826
55–74 år	6,1	868

16–29 år	Tillit mellan människor	Antal
Kön		
Kille	5,4	1 160
Tjej	5,6	1 344
Född		
Utrikes	5,1	294
Inrikes	5,6	2 195
Huvudsaklig sysselsättning		
Studerar	5,6	1 006
Arbetar	5,6	824
Arbetslös	4,7	240
Boenderegion		
Storstad	5,6	1 005
Universitets- eller högskoleort	5,6	817
Övriga	5,2	682
Föräldrars utbildning		
Högst grundskola	5,1	190
Gymnasium, kortare eftergymnasial	5,4	1 104
Högskola/universitet	5,8	1 003
Samtliga 16–29 år		
Medelvärde	5,5	
Antal		2 504

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 0–10 där 0=Det går inte att lita på människor och 10=Det går att lita på människor.

Ideologi och politiska attityder

I avsnittet *Idealsamhället* (s. 53) analyserade vi frågan om vilken typ av samhälle man föredrar, ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt eller ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre. Bland de unga är det 47 procent som mest tilltalas av ett ekonomiskt jämlikt samhälle och 34 procent som mest tilltalas av ett samhälle där flit lönar sig. De övriga har valt svaret *vet inte*. Det är en fråga där svarsalternativen är tydligt ideologiskt laddade

och därför är det särskilt intressant att analysera om det ideologiska ställningstagandet spelar roll för hur de unga ser på medborgarskap, hur de värdesätter olika politiska frågor och vilken ställning de tar till olika politiska vägval.

Attityder till medborgarskap

Vi börjar vår granskning med att analysera ett antal påståenden som på olika sätt belyser de ungas syn på medborgarskap och rollfördelningen mellan vanliga medborgare och de folkvalda.

De flesta unga ser positivt på aktivt medbor-

Tabell 3.10 Attityder till medborgarskap efter synen på idealsamhället och kön, 16–29 år, 2013. Procent

Vad är du personligen mest tilltalad av?	Killar		Tjejer		16–29 år	
	Ett samhälle där ...					
	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre
Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel	74	56	68	55	71	56
Jag vet vad jag vill när det gäller viktiga samhällsfrågor	66	63	57	54	61	59
Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större	58	48	55	42	56	46
Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet	54	52	50	51	52	52
De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer	20	25	17	20	18	24
Antal	94–350	125–307	128–507	72–195	222–857	197–473

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Värde 5–7 på en skala från 1–7 där 1=Instämmer inte alls och 7=Instämmer helt. Frågorna analyseras mer ingående i avsnittet *Medborgarrollen* (s. 97).

garskap, där vanliga medborgare följer det politiska arbetet och visar om de gillar utvecklingen eller inte. En majoritet bland de unga instämmer i påståendet att *Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel*, oavsett vilken typ av samhälle de föredrar. Men tabell 3.10 visar att skillnaden mellan unga som föredrar ett ekonomiskt jämlikt samhälle respektive ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga är relativt stor. Andelen som håller med är 71 procent bland de som föredrar ett ekonomiskt jämlikt samhälle, jämfört med 56 procent bland de som föredrar ett samhälle som gynnar de dugliga. Det största stödet för påståendet finns bland killar som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle.

Det politiska självförtroendet är generellt starkare hos killar jämfört med hos tjejer, tolkat utifrån svaren till påståendet *Jag vet vad jag vill när det gäller viktiga samhällsfrågor*. Det finns ingen tydlig ideologisk skiljelinje utifrån synen på idealsamhället.

Frågan om *Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större* visar däremot en viss ideologisk skiljelinje bland de unga. Andelen som håller med är 56 procent bland unga som föredrar ett ekonomiskt jämlikt samhälle och 46 procent bland de som föredrar ett samhälle som gynnar de dugliga.

Påståendet att *Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet* har ett jämt stöd bland de unga, omkring hälften håller med, oavsett ideologisk preferens eller kön.

Det sista påståendet, att *De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer*, är teoretiskt mest svårtolkat. Tabellen visar tydligt att stödet för påståendet är litet, omkring en femtedel håller med om påståendet. De skillnader som tabell 3.10 visar mellan olika grupper av unga är inte statistiskt säkra. Lika osäkert är vad de unga har tolkat in i frågan. Om de experter som frågan syftar på

handlar om icke-folkvalda, och att frågan därför kan tolkas som misstro mot det demokratiska systemet är högst oklart. Påståendet kan likaväl tolkas som att kunskapsnivån bland de folkvalda borde vara hög, utifrån de politiska frågornas komplicerade karaktär, vilket är en åsikt som ryms inom det demokratiska synsättet och benämns elitdemokrati i den teoretiska diskussionen.

Viktigaste samhällsfrågor

I tabell 3.11 redovisar vi vilka samhällsfrågor som är viktigast just nu för tjejer respektive för killar utifrån deras syn på idealsamhället. De svarande ombads att välja tre frågor som de tycker är viktigast just nu av de totalt 17 olika alternativen.

Tabell 3.11 visar att unga utifrån sitt ideologiska ställningstagande har olika syn på vilka samhällsfrågor som är viktigast just nu. Men trots en del skiljaktigheter är det två samhällsfrågor som högst andelar unga har markerat, skola och utbildning samt arbetsmarknad och sysselsättning.

Om vi börjar med att titta på skillnader mellan unga indelade efter synen på idealsamhället så finns det en statistiskt säkerställd skillnad för 11 av de totalt 17 olika samhällsfrågorna.

Frågor som en större andel unga som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle har markerat som viktigast just nu är sjukvård, miljö, jämställdhet, barnomsorg, hjälp till fattiga länder och psykiatrisk vård.

Unga som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga har i större utsträckning valt arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågor, invandringsfrågor och segregering, lag och ordning, skatter och försvar bland de tre viktigaste samhällsfrågorna just nu.

När vi granskar hur grupper av unga indelade efter både ideologi och kön har svarat så framträder två grupper med egen profil. Å ena sidan finns killar som mest tilltalas av ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre och å andra si-

Tabell 3.11 Viktigaste samhällsfrågorna just nu efter synen på idealsamhället och kön, 16–29 år, 2013. Procent

Vad är du personligen mest tilltalad av?	Killar		Tjejer		16–29 år	
	Ett samhälle där ...					
	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre
Skola och utbildning	57	53	55	53	56	53
Arbetsmarknad/sysselsättning	44	52	40	46	42	49
Sjukvård	41	33	44	41	43	36
Invandringsfrågor/segregering	26	40	28	32	27	37
Miljö	30	23	31	26	31	24
Äldreomsorg	18	15	23	24	20	18
Bostadssituationen	19	21	18	18	18	20
Jämställdhet	17	5	23	15	20	8
Lag och ordning	12	22	5	14	8	19
Barnomsorg	10	6	18	13	15	9
Skatter	11	17	6	11	9	15
Hjälp till fattiga länder	7	4	12	8	10	6
Antal	34–272	23–264	37–411	30–192	95–683	53–456

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: De svarande ombads att markera de tre viktigaste frågorna. Frågorna analyseras mer ingående i kapitel 2.

dan tjejer som mest tilltalas av ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt.

En högre andel killar som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga har angett arbetsmarknadsfrågor, invandringsfrågor, lag och ordning samt skattefrågor bland de tre viktigaste frågorna just nu jämfört med de andra grupperna i tabellen. Det är också frågor som under de senaste åren har varit prioriterade i politiken.

Bland tjejer som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle är andelen som angett jämställdhet och hjälp till fattiga länder högre jämfört med motsvarande andelar i andra grupper. Det är ett tydligt ideologiskt ställningstagande för frågor som också är välförankrade i politiken.

Politiska vägval

Vi fortsätter analysen av skillnader i ställnings- taganden i synen på idealsamhället med ett antal mer konkreta påståenden kring politiska vägval (tabell 3.12).

Av de totalt åtta påståendena är det endast ett som inte har en statistiskt säkerställd skillnad utifrån samhällsideal, och det är påståendet om att lätta droger borde bli lagliga att använda. För

Tabell 3.12 Politiska vägval efter synen på idealsamhället och kön, 16–29 år, 2013. Procent

Vad är du personligen mest tilltalad av?	Killar		Tjejer		16–29 år	
	Ett samhälle där ...					
	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre
Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar.	59	78	65	81	62	79
Jag är beredd att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöringen.	42	25	47	28	45	26
Sverige bör behålla kärnkraften.	37	60	13	26	24	48
Övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv.	42	30	28	17	34	25
Man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard.	38	21	35	18	36	20
Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder.	33	10	41	23	38	15
Myndigheterna lägger sig i alldeles för mycket i frågor som egentligen borde överlämnas åt medborgarna själva.	28	38	20	21	24	32
Lätta droger borde bli lagliga att använda.	20	19	8	5	13	14
Antal	91–282	95–382	59–476	18–288	150–758	113–670

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Värde 4 och 5 på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt. Frågorna analyseras mer ingående i den avslutande diskussionen under Politiska vägval (s. 94).

det påståendet finns det däremot en mycket tydlig skillnad mellan killar och tjejer.

Unga som i högst grad tilltalas av ett ekonomiskt jämlikt samhälle har i större utsträckning än övriga svarat att de är beredda att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöringen, att övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv, att Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder och att man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard. Gemensamt för flera av dessa ställningstaganden är att individuell integritet och livstillfredsställelse, samt solidaritet och hållbar utveckling, prioriteras framför ekonomisk tillväxt och trygghet.

Unga som i högst grad tilltalas av ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre har i större utsträckning än övriga svarat att Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar, att Sverige bör behålla kärnkraften och att myndigheterna alldeles för mycket lägger sig i frågor som egentligen borde överlätas åt medborgarna själva. Dessa är svårare att sammanfatta, men handlar om att staten borde ges mindre makt i förhållande till individen, om energiförsörjning och lag och ordning.

Det finns också frågor där både kön och ideologi spelar roll. Påståendet att Sverige bör behålla kärnkraften får i störst utsträckning stöd bland killar som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga (60 procent instämmer) och i minst utsträckning stöd bland tjejer som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle (13 procent instämmer). Samma grupper är varandras motpoler även i synen på att Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder. Det påståendet får stöd av 41 procent bland tjejerna

som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle och av 10 procent bland killarna som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga.

En annan åsiktsgruppering finns för påståendet att övervakningskameror och myndighetsregister känns som ett stort hot mot privatlivet. Påståendet får i störst utsträckning stöd bland killar som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle och i minst utsträckning stöd bland tjejer som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga.

En sista iakttagelse är att påståendet om att myndigheterna alldeles för mycket lägger sig i frågor som egentligen borde överlätas åt medborgarna själva får i klart störst utsträckning stöd bland killar som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga.

Villkor och rättigheter på arbetsmarknaden

Den sista analysen vi gör utifrån synen på ideal-samhället utgår från ett antal konkreta påståenden som berör ungas ställning och villkor på arbetsmarknaden.

Ungas syn på individens villkor och rättigheter på arbetsmarknaden skiljer sig tydligt utifrån deras samhällsideal. Unga som tilltalas av ett ekonomiskt jämlikt samhälle instämmer i större utsträckning i påståendena att äldre bör gå i pension tidigare så att unga kan komma in på arbetsmarknaden och att arbetslösa ska ha rätt att säga nej till jobb som de inte vill ha.

Unga som däremot föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga instämmer i större utsträckning i att unga människor borde anstränga sig mer för att få ett arbete, att det ska vara obligatoriskt för alla unga som är arbetslösa att delta i jobbsökarprojekt eller utbildning, att socialbidrag och a-kassa skämmer bort ung-

Tabell 3.13 Villkor och rättigheter på arbetsmarknaden efter synen på ideal-samhället och kön, 16–29 år, 2013. Procent

Vad är du personligen mest tilltalad av?	Killar		Tjejer		16–29 år	
	Ett samhälle där ...					
	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre	... alla har det lika bra ekonomiskt	... flitiga får det bättre
Unga människor borde anstränga sig mer för att få ett arbete	45	71	47	71	46	71
Arbetslösa ska ha rätt att säga nej till jobb som de inte vill ha	57	41	56	41	56	41
Det ska vara obligatoriskt för alla unga som är arbetslösa att delta i jobbsökarprojekt eller utbildning	39	50	44	56	42	52
Äldre bör gå i pension tidigare så att unga kan komma in på arbetsmarknaden	40	25	35	29	37	27
Socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar och får dem att inte vilja utbilda sig eller arbeta	19	47	18	43	19	45
Det är okej att unga får lägre lön än vuxna om det ger fler arbetstillfällen	24	42	21	28	22	37
Antal	91–268	123–349	134–413	100–254	225–681	226–603

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
 Kommentar: Värde 4 och 5 på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.
 Frågorna analyseras mer ingående i kapitel 5.*

domar samt att det är okej att unga får lägre lön än vuxna om det ger fler arbetstillfällen. Det sistnämnda påståendet får i störst utsträckning stöd från killar som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga.

Avslutande diskussion

Tillit, samhällsideal och politiska vägval

Tillit mellan människor är en demokratisk dimension som ofta lyfts fram i statsvetenskapliga studier. Utgångspunkten är att demokratin fungerar bättre i samhällen som präglas av hög tillit mellan människor. I vår studie ombads de svarande att ge sin mening om *i vilken utsträckning som det går att lita på människor i allmänhet*.

Andelen yngre som håller med om påståendet 2002 och 2013 är oförändrad, 57 procent. Bland de äldre har däremot tilliten ökat från 56 procent 2002 till 68 procent 2013. En majoritet bland både yngre och äldre anser alltså att det går att lita på människor i allmänhet. Bland de yngre är andelen lägre bland utrikes födda samt bland unga som är arbetslösa.

Idealsamhället

Frågan om hur det ideala samhället bör vara utformat kan användas för att tydligt åskådliggöra skillnader mellan olika politiska ideologier. Vi ställde en fråga som belyser detta:

Vad är du personligen mest tilltalad av?

- Ett samhälle där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt
- Ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre
- Vet inte/ingen uppfattning.

Ett samhälle där *alla har det ungefär lika bra ekonomiskt* föredras av 47 procent, både bland samtliga svarande, 16–74 år, och bland de yngre, 16–29 år. Andelen yngre som mest tilltalar av ett ekonomiskt jämlikt samhälle har minskat från 51 procent 2002 till 47 procent 2013. Bland de yngre är andelen som föredrar ett samhälle

där alla har det ungefär lika bra ekonomiskt högre bland tjejer jämfört med bland killar. Unga som är arbetslösa föredrar i större utsträckning ett ekonomiskt jämlikt samhälle jämfört med unga som studerar eller arbetar.

Ett samhälle där *flitiga och dugliga får det betydligt bättre* föredras av 35 procent av samtliga svarande i åldern 16–74 år. Andelen som i störst utsträckning tilltalar av ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre visar inga statistiskt säkra förändringar sedan 2002, då andelen bland de unga var 32 procent. År 2007 var andelen 33 procent och 2013 var den 34 procent. Ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre föredras i större utsträckning av killar än av tjejer. Detta alternativ tilltalar i högre grad även unga som är inrikes födda jämfört med de som är utrikes födda samt unga vars föräldrar har högskoleutbildning jämfört med de vars föräldrar har högst grundskoleutbildning.

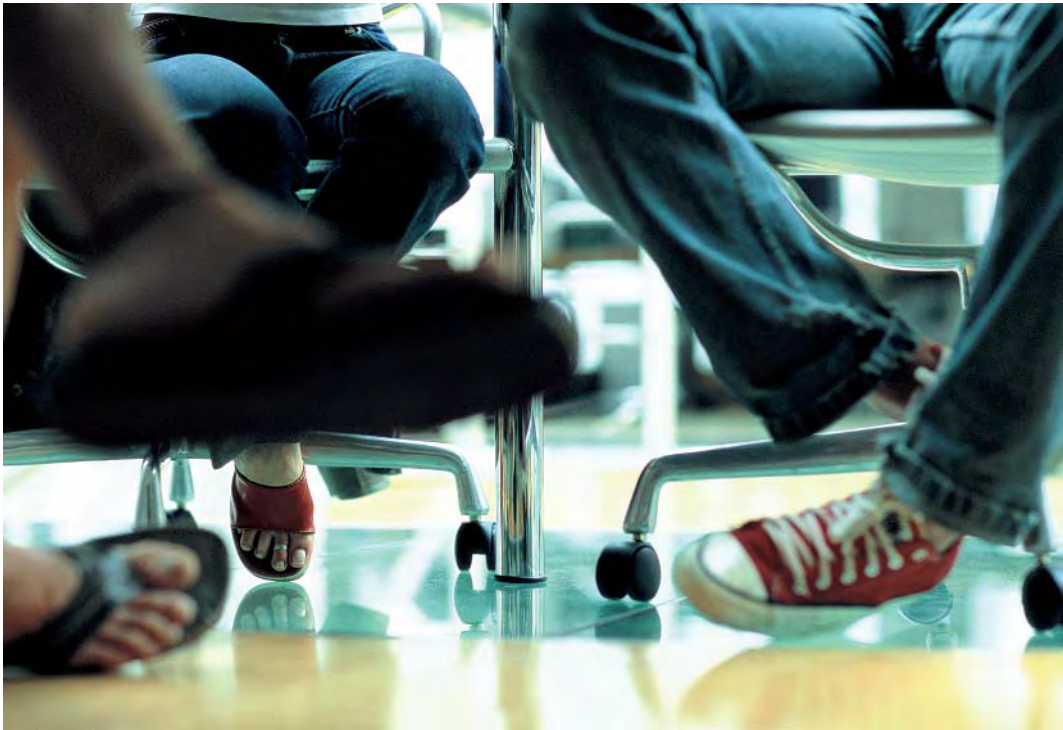
I avsnittet *Ideologi och politiska attityder* (s. 88) ovan utgår vi från ungas ställningstagande till frågan om idealsamhället och analyserar skillnader mellan unga som föredrar ett ekonomiskt jämställt samhälle respektive ett samhälle där de flitiga och dugliga får det betydligt bättre. Vi tittar särskilt på synen på medborgarskap och vilken ställning de tar till olika politiska vägval.

Politiska vägval

Vi har analyserat åtta påståenden som undersöker inställningen till individens frihet, miljöfrågor, biståndspolitik, skärpta straff, personlig integritet, legalisering av lätta droger samt vikten av fritid kontra materiell standard. Svarskalan var 1–5, från instämmer inte alls till instämmer helt.

Av de åtta påståendena fick endast ett tydligt stöd bland de unga, och det är påståendet att *Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för*

brottslingar, med medelvärdet 4,0. Andelen unga som håller med har dock minskat från 73 procent 2007 till 70 procent 2013. Det finns inga väsentliga skillnader bland de under 30 år.

Sex påstående har medelvärden kring skalans mittersta värde, vilket kan tolkas som att unga som grupp varken håller med om dessa påståenden eller tar avstånd från dem.

Påståendet *Sverige bör behålla kärnkraften* har medelvärdet 3,0. Stödet för kärnkraft är lägst i gruppen 16–19 år och högst i den äldsta gruppen. Andelen unga som håller med har minskat från 42 procent 2007 till 33 procent 2013. Påståendet fick tydligt högre medelvärde bland killar jämfört med bland tjejer.

Påståendet *Jag är beredd att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöring-*

en har också medelvärdet 3,0. Andelen unga som håller med har minskat från 39 procent 2007 till 34 procent 2013. Stödet är större bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasie- eller grundskoleutbildning.

Påståendet *Myndigheterna lägger sig alldeles för mycket i frågor som egentligen borde överlåtas åt medborgarna själva* har också medelvärdet 3,0. Andelen unga som håller med har minskat från 33 procent 2007 till 26 procent 2013. Det finns inga väsentliga skillnader bland de under 30 år.

Påståendet *Man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard* har medelvärdet 2,7. Stödet för påståendet är minst bland de allra yngsta och ökar

successivt upp till gruppen 35–54 år men minskar för gruppen 55–74 år. Andelen unga som håller med är 27 procent både 2007 och 2013. Det finns inga väsentliga skillnader bland de under 30 år.

Påståendet *Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder* har medelvärdet 2,7. Andelen unga som håller med har minskat från 31 procent 2007 till 27 procent 2013.

Det är en högre andel bland tjejer jämfört med bland killar och bland unga som studerar jämfört med bland unga som arbetar eller är arbetslösa. Andelen är också högre bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning jämfört med bland unga vars föräldrar har högst gymnasie- eller grundskoleutbildning.

Påståendet *Övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv* har medelvärdet 2,7. Andelen unga som håller med har ökat från 24 procent 2007 till 29 procent 2013. Medelvärdet är högre bland arbetslösa unga jämfört med bland unga som studerar eller arbetar.

Ett påstående, *Lätta droger borde bli lagliga att använda*, fick ett lågt medelvärde som därmed markerar ett avståndstagande. Påståendet har medelvärdet 1,8. Andelen unga som håller med visar ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan 2007 och 2013.

Påståendet fick högre medelvärde bland killar (2,0) jämfört med bland tjejer (1,5).

Ideologi och politiska vägval

I avsnittet *Ideologi och politiska attityder* (s. 88) analyserade vi de åtta påståendena med utgångspunkt i ungas ideologiska ställningstaganden utifrån svaren på frågan om idealsamhället. Det är alldeles uppenbart att ideologisk orientering påverkar ungas syn på både vilka politikområden som är viktigast och vilka vägval som borde göras inom olika politikområden. Av de åtta påståendena är det endast ett där det inte finns en statistisk säkerställd skillnad mellan unga utifrån deras preferens av idealsamhälle, och det är påståendet om att *Lätta droger borde bli lagliga att använda*.

Unga som föredrar ett ekonomisk jämställt samhälle har i större utsträckning svarat att de är beredda att ha en lägre standard i framtiden för att minska miljöförstöringen, att övervakningskameror och de datoruppgifter som myndigheter har tillgång till känns som ett stort hot mot individers privatliv, att Sverige borde göra mycket mer för att hjälpa fattiga länder och att man borde arbeta mindre och få mer fritid, även om det innebär sänkt materiell standard. En postmaterialistisk dimension är gemensam för flera av dessa ställningstaganden.

Unga som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga har i större utsträckning svarat att Sverige bör införa hårdare fängelsestraff för brottslingar, att Sverige bör behålla kärnkraften och att myndigheterna alldeles för mycket lägger sig i frågor som egentligen borde överlåtas åt medborgarna själva. Dessa är svårare att sammanfatta, men handlar om att staten borde ges mindre makt i förhållande till individen, om energiförsörjning och om lag och ordning.

Medborgarrollen

Vi har analyserat synen på medborgarrollen utifrån ett antal påståenden kring medborgarrollen och politik. Påståendena berör synen på vilken roll vanliga medborgare ska ha i politiskt beslutsfattande, politiskt självförtroende och relationen mellan politiker och medborgare.

En viktig del av skolans uppdrag är att förbereda alla elever för ett aktivt samhällsliv och att förmedla kunskap om demokratins funktion. Påståendet *Varje medborgare ska försöka sätta sig in i hur man styr och bestämmer i landet* mäter synen på idealbilden att medborgarna ska vara kunniga om demokratins spelregler.

Medelvärdet på en skala från 1–7 är 4,4 i gruppen 16–29 år. Det är lägst bland 16–19-åringar och högst bland 55–74-åringar. Eftersom medelvärdet för de unga ligger nära skalans mitt-
värde kan det tolkas som ett neutralt svar på påståendet. Medelvärdet bland de unga har sjunkit successivt från 1997. Till skillnad från de övriga påståendena som beskrivs här finns det en del socioekonomiska faktorer som har samband med påståendet. Medelvärdet är lägre bland unga som är arbetslösa jämfört med bland de som arbetar eller studerar. Det är högre bland unga som bor i storstadsregioner jämfört med bland de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter, samt bland

unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning.

Att tro på sin egen förmåga är en viktig förutsättning för engagemang. Enligt teorin undviker individer – som är osäkra på sin förmåga – att ta ansvar och är generellt mer lågpresterande (Bandura 1986, 1997). Det politiska självförtroendet är ett välkänt begrepp inom medborgarundersökningar och brukar mätas med hjälp av påstående kring individens självbild av den egna politiska kompetensen.

I vår undersökning finns påståendet *Jag vet vad jag vill när det gäller viktiga samhällsfrågor*. Medelvärdet är 4,7 på en skala från 1–7 bland 16–29-åringarna och ökar sedan successivt med stigande ålder. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader bland de under 30 år. Det finns heller ingen tidserie för påståendet.

Det deltagardemokratiska idealet präglas av hög politisk aktivitet bland medborgarna när det är val och under mellanvalsperioder. Påståendet *man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel* mäter stödet till aktivt medborgarskap. Detta är det påstående som 16–29-åringarna i störst utsträckning instämde i, medelvärdet är 5,0. Medelvärdet bland unga har dock sjunkit successivt från 1997. De äldsta i studien, gruppen 55–74 år, instämmer i störst utsträckning och gruppen 16–29 år i något mindre utsträckning. Bland de under 30 år finns det inga väsentliga skillnader utifrån social bakgrund.

En annan syn på det ideala demokratiska samhället lyfter fram vikten av att de som har makt att fatta besluten är kunnigare än folk i allmänhet. Det kan kallas elitdemokrati och enligt den modellen bör medborgarnas deltagande begränsas till valdetagande och politiker ges fulla mandat att fatta besluten. Detta utifrån tanken att folk

i allmänhet, jämfört med politikerna, sällan är lika välorienterade i de olika politiska vägvalen (jfr Holmberg 1999). Påståendet *De flesta politiska beslut är så komplicerade att det är bäst att bara experter bestämmer* är svårtolkat eftersom det inte framgår om experter är folkvalda eller inte. Därför bör man vara försiktig i tolkningen av svaren. Medelvärdet för påståendet är 3,1 bland samtliga i åldern 16–74 år. Eftersom det ligger under skalans mittersta värde kan det tolkas som att de flesta tar avstånd. Påståendet fick dock mer stöd 2013 bland de unga jämfört med 2002. Den yngsta gruppen, 16–19-åringar, har det högsta medelvärdet (3,3). Bland de under 30 år finns inga väsentliga skillnader utifrån social bakgrund.

Medelvärdet för påståendet *Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större* är 4,7 i gruppen 16–29 år (5,2 bland samtliga, 16–74 år). Medelvärdet bland de unga har sjunkit successivt från 1997. Det är lägst i gruppen 16–19 år och högst i gruppen 55–74 år. Det finns inga statistiskt säkra skillnader bland de under 30 år. Att de äldre i större utsträckning anser att klyftan mellan politiker och vanligt folk har ökat kan både bero på att de har ett längre perspektiv på utvecklingen och därför kan ha en mer bestämd åsikt, till skillnad från de yngre som i större utsträckning har hållit sig till skalans mitt när de har svarat. Men det kan också handla om att de som är äldre kan komma ihåg de stundtals livliga diskussionerna om ökande klyftor mellan medborgare och politiker, där begreppet politikerförakt ofta nämndes. En annan förklaring är att de äldre kan jämföra dagens situation med den före de många kommunsammanslagningarna under 1970-talet, vilket medförde att antalet folkvalda drastiskt minskade på lokal nivå.

Jämställdhet och jämlikhet

Jämställdhet är en fråga som är viktigare för de unga jämfört med för de äldre och för tjejer jämfört med för killar, enligt den analys som vi beskriver i kapitel 2. Andelen som har angett jämställdhet som en av de tre viktigaste samhällsfrågorna just nu är 15 procent i gruppen 16–29 år. Bland 16–19-åringar är andelen 20 procent och bland de över 35 år är andelen 6 procent.

Attityden till jämställdhet påverkas också av individens ideologiska ståndpunkt. Unga som mest tilltalas av ett ekonomiskt jämlikt samhälle anser i större utsträckning att jämställdhet är en viktig samhällsfråga jämfört med unga som

föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga. Tjejer som mest tilltalas av ett ekonomiskt jämlikt samhälle är den grupp som i störst utsträckning anser att jämställdhet är en viktig samhällsfråga just nu. Andelen bland dem är 23 procent, i kontrast till killar som föredrar ett samhälle som gynnar de flitiga och dugliga, bland vilka andelen är 5 procent.

I detta kapitel har vi analyserat svaren på fyra konkreta påståenden kring jämställdhet. Vi kunde jämföra svaren med 2007 års attityd- och värderingsstudie och vi kan inte se några spår av attitydförändring under de fem senaste åren.

De påstående som ställdes är sinsemellan varierande. Det allmänorienterade påståendet *I många avseenden har det gått för långt med jämställdheten i det här landet* fick stöd av en knapp tredjedel i gruppen 16–29 år (31 procent instämde). De äldsta, gruppen 55–74 år, tar tydligast avstånd från påståendet. De allra flesta menar därmed att det inte har gått för långt med jämställdheten. Men om det har gått tillräckligt långt går inte att reda ut utifrån den ställda frågan.

Påståendet *Generellt är män bättre ledare än kvinnor* fick lågt stöd bland de unga, endast 13 procent instämmer i påståendet. Påståendet fick i något högre grad stöd bland de under 30 år jämfört med bland de över 35 år. Bland de yngre är killarna i högre grad än tjejerna positivt inställda till påståendet att män är bättre ledare.

Även påståendet *Man bör kvotera in kvinnor i till exempel företagsstyrelser och inom vissa mansdominerande yrken* fick i störst utsträckning stöd i gruppen 16–19 år och i minst utsträckning i gruppen 35–54 år. Andelen bland de unga som instämmer i påståendet om att man bör könskvotera är 34 procent, en tydlig minoritet med andra ord. Andelen som gillar tanken på könskvotering är högre bland tjejer än bland killar.

Det påstående som i minst utsträckning fick stöd bland de yngre är att *Kvinnor bör ta ett större ansvar än män när det gäller sysslor i hemmet*, endast 7 procent höll med. Tonåriga killar är den grupp som i störst utsträckning instämmer i att kvinnor bör sköta hemmet.

Sammantaget ser vi att de yngre i högre grad är positivt inställda till jämställdhet och tar tydligare avstånd från traditionella könsroller

jämfört med de äldre, och att tjejer i högre grad är positivt inställda jämfört med killar. De traditionella könsrollerna får oftast det starkaste stödet bland tonårskillar och bland äldre män. Unga och medelålders män tar däremot i större utsträckning avstånd från påståenden som speglar traditionella mans- respektive kvinnoroller.

Ungas sociala bakgrund spelar roll för deras attityder till jämställdhet. Unga med högskoleutbildade föräldrar är generellt mer positivt inställda till jämställda könsroller jämfört med andra unga, liksom unga som bor i storstadsregioner. Utrikes födda unga är i högre grad positivt inställda till två specifika jämställdhetsfrågor jämfört med inrikes födda; könskvotering och att kvinnorna tar ett större ansvar för hemmet

Jämlikhet

Endast ett påstående mäter attityder till lika rättigheter oavsett sexuell läggning. Det är påståendet *Homosexuella par är lika bra föräldrar som heterosexuella par*. Andelen unga i åldern 16–29 år som håller med om påståendet är 67 procent. Det är med andra ord en tydlig majoritet bland de unga som anser att sexuell läggning inte avgör om ett föräldrapar är bra eller inte. Jämfört med 2007 års undersökning (63 procent) har andelen ökat. Tjejer håller i högre grad med om påståendet än killar och grupperna 20–24 år och 25–29 år håller i högre grad med om påståendet än andra åldersgrupper. Individens sociala bakgrund visar också ett samband med attityden till regnbågsfamiljer. Unga vars föräldrar har minst treårig högskoleutbildning är i större utsträckning positivt inställda jämfört med unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning.

Rätt och fel

Vi har analyserat synen på moral och laglydighet kring ett antal påståenden. Attityder till olika fenomen har undersökts, från att fuskåka på buss eller tåg till att använda våld i självförsvar eller till att rädda sin egendom. Påståendena hade en svarsskala från 1–7, från *aldrig rätt till kan vara rätt*.

Av samtliga tolv ställningstaganden är det endast ett där medelvärdet ligger över skalans mittersta värde, 4. Det är frågan om i vilken utsträckning det kan vara rättfärdigat att *Använda våld för att försvara egendom eller en vän eller anhörig*. För alla övriga ställningstaganden ligger medelvärdena under 3.

I princip tycker samtliga svarande att de övriga företeelserna som tas upp aldrig är rätt, med mycket liten variation. Generellt sett är de yngre i något högre grad accepterande i sin syn på påståendena om rätt och fel jämfört med de äldre,

och killar jämfört med tjejer. För övrigt finns det inga tydliga attitydskillnader utifrån social bakgrund.

Frågan ingick även i 2002 års attityd- och värderingsstudie, och det har skett vissa attitydförändringar bland unga i åldern 16–29 år under de drygt tio år som gått mellan undersökningarna.

Andelen som håller med om att *Anställa någon utan att betala skatt för det (svartjobb)* kan vara rätt har sjunkit markant, från 30 procent 2002 till 16 procent 2013.

Likaså har andelarna som håller med att det kan vara rätt att *Köpa ut sprit till ungdomar under 20 år*, att *Skattefuska om man har möjlighet* och att *Köpa något man vet är stulet* sjunkit mellan 2002 och 2013.

Däremot har andelen som anser att det kan vara rätt att *Använda narkotika* ökat från 6 procent 2002 till 10 procent 2013.

KAPITEL 4

HÖRDE DU VAD SOM
HÄNDE I DJAKARTA?

JAG TYCKER INTE SOM DU!

VAD ÄR DET
FÖR SYMBOL?

VI BORDE SÄGA
VAD VI TYCKER!

JAG RINGER
KOMMUNEN!

VI BORDE DEMONSTRERA!

NÄÄ, DET RÄCKER
MED ATT BOJKOTTA
TYCKER JAG!

GILLA
GILLA GILLA

FÅR MAN GÖRA SÅ?

Samhällsintresse och engagemang

Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras. En levande demokrati med möjligheterna till insyn, inflytande och deltagande innebär att makten ska utgå från människorna och att varje individ ska ha makt över de beslut som rör den egna vardagen och känna förtroende för fattade beslut som rör den enskilde individen (prop. 2008/09:1).

Detta kapitel handlar om ungas intresse för politik och samhällsfrågor, deras samhällsengagemang och deras syn på sina möjligheter att utöva inflytande. Vi beskriver även ungas deltagande i olika politiska aktiviteter.

Intresse för politik och samhällsfrågor

Att vara intresserad av politik och samhällsfrågor ses ofta som en viktig förutsättning för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Inte minst kan ett sådant intresse bidra till att man i högre grad följer med i samhällsdebatten och håller sig informerad

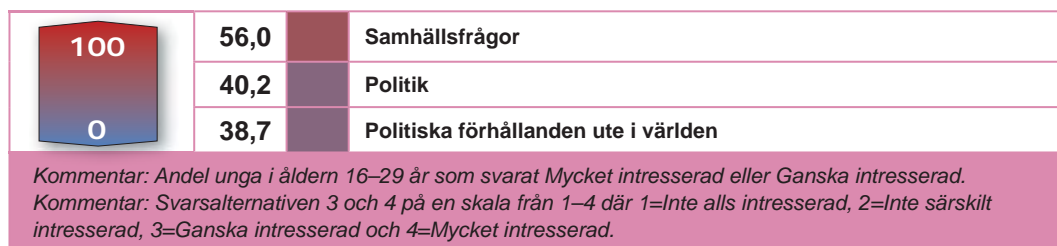
om samhällsutvecklingen. Forskningen har också visat att det finns tydliga kopplingar mellan intresse för politik och kunskap om samhället och om politiska processer (Delli Carpini & Keeter 1996, Eveland & Scheufele 2000). Det har visat sig att personer som är intresserade av politik i större utsträckning diskuterar politik eller samhällsfrågor med andra (Pan, Shen, Paek & Sun 2006).

Forskningen pekar också på tydliga kopplingar mellan politiskt intresse och politiskt deltagande (Oskarson 2007, Verba, Burns & Schlozman 1997). Personer som är politiskt intresserade röstar också i större utsträckning än de som inte är det (Holmberg & Oscarsson 2004).

I attityd- och värderingsstudien ingår frågor om hur intresserade svarspersonerna i allmänhet är av politik, politiska förhållanden ute i världen och samhällsfrågor. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat på frågan.

De två delfrågorna om politik i allmänhet respektive intresse för politiska förhållanden ute i världen har även ställts 1993 och 2002, vilket ger möjlighet att ge en bild av utvecklingen över

Hur pass intresserad är du i allmänhet av följande? Procent

tid. För den sista delfrågan om intresse för samhällsfrågor saknas möjlighet på ett motsvarande sätt jämföra bakåt i tiden.

Våra resultat visar att drygt 40 procent av alla unga i åldern 16–29 år i Sverige är ganska eller mycket intresserade av politik och att nära 39 procent är intresserade av politiska förhållanden i andra länder. Om man vidgar frågan till att handla om intresse för samhällsfrågor är 56 procent av de unga ganska eller mycket intresserade. Det är svårt att säga om detta är höga eller låga nivåer. En fingervisning ges dock i en undersökning, som genomförts i 27 europeiska länder, som visar att Sverige är det land där den högsta andelen 16–29-åringar uppger att de är ganska eller mycket intresserade av politik.⁵ De länder som kommer närmast Sverige är Nederländerna, Danmark och Schweiz (tabell A4.3 i Bilaga 2).

Om man lyfter fram endast den andel unga som svarar att de inte alls är intresserade, visar resultaten att 23 procent av de unga i åldern 16–29 år svarar att de inte alls är intresserade av politik eller av politiska förhållanden ute i världen och att 14 procent inte alls är intresserade av samhällsfrågor. Det är alltså en jämförelsevis liten andel som genom sina enkätsvar markerar att de inte alls är intresserade. Att sakna eller endast ha ett svagt intresse för politik och samhällsfrågor behöver ju inte heller nödvändigtvis betyda att man inte tycker att politik är viktigt eller att man står likgiltig inför händelser i omvärlden. För en ung människa skulle ett sådant svar helt enkelt kunna betyda att man för egen del inte ser politik eller samhällsfrågor som ett personligt intresse i paritet med andra intressen som man i högre grad identifierar sig med.

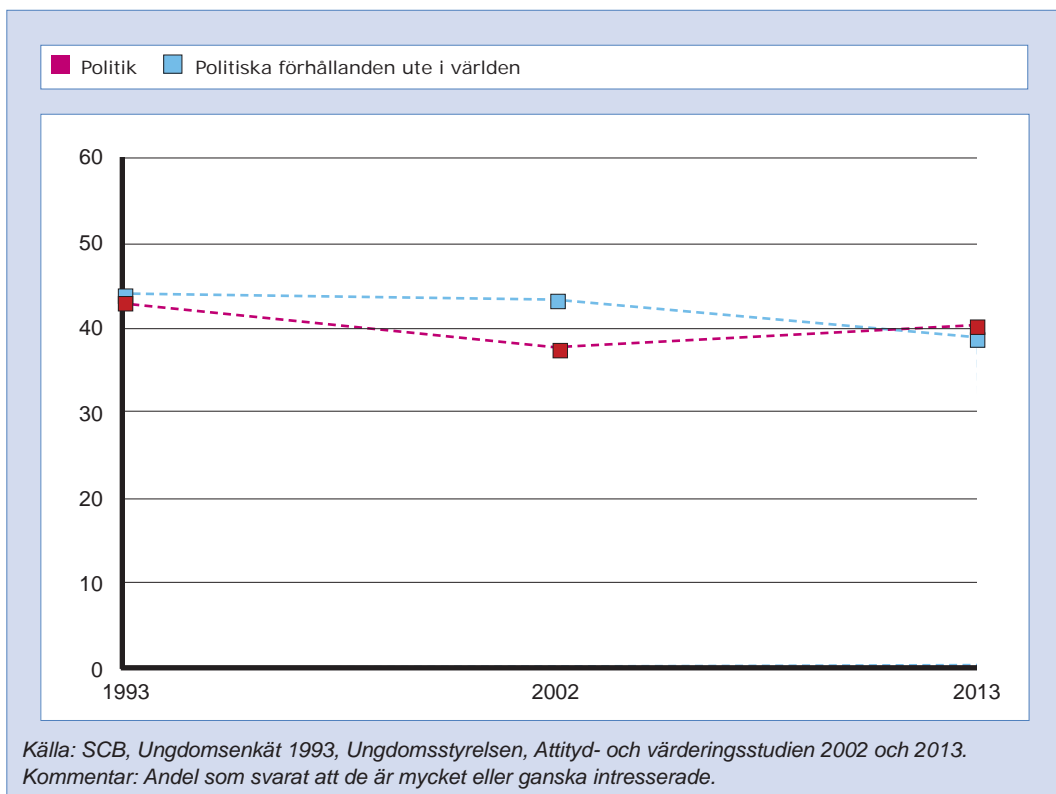
Jämförelse över tid

Figur 4.1 visar hur andelen som är ganska eller mycket intresserad av politik respektive av politiska förhållanden ute i världen har sett ut bland unga i åldern 16–29 år vid tre mättillfällen: 1993, 2002 och 2013.

Figuren visar att andelen unga i åldern 16–29 år som är ganska eller mycket intresserad av politik minskade relativt tydligt mellan 1993 och 2002, från 42,9 procent till 37,2 procent. Mellan 2002 och 2013 ökade dock andelen intresserade igen för att 2013 hamna på 40,2 procent. Intresset för politiska förhållanden ute i världen har utvecklats på ett annorlunda sätt. Såväl 1993 som 2002 låg andelen unga som är ganska eller mycket intresserade av politiska förhållanden ute i världen på strax över 44 procent. Mellan 2002 och 2013 minskade dock andelen till 38,7 procent. Trenden sedan 2002 är alltså positiv för ungas intresse för politik i allmänhet samtidigt som det går att se en minskning av intresset för politiska förhållanden ute i världen.

Utifrån ålder och kön

I figur 4.2 redovisas svaren på de tre enkätfrågorna uppdelat efter ålder och kön med utgångspunkt från vår mätning 2013. Tre övergripande mönster är särskilt tydliga. För det första är det tydligt att andelen som är intresserade av samhällsfrågor är betydligt högre än andelen som svarar att de är intresserade av politik eller av politiska förhållanden ute i världen. För det andra framgår det tydligt att andelen som är intresserade av såväl politik i allmänhet som av politiska förhållanden ute i världen och av samhällsfrågor är högre bland äldre personer än bland yngre. För det tredje är en högre andel män än kvinnor intresserade av politik i allmänhet och av politiska förhållanden i världen. Däremot är

Figur 4.1 Andel unga som är intresserade av politik och politiska förhållanden ute i världen, 16–29 år, 1993, 2002, och 2013. Procent.

skillnaden mellan män och kvinnor mycket liten när det gäller intresset för samhällsfrågor i stort.

Resultatet indikerar att användningen av begreppet politik i en frågeformulering får en del av de svarande att markera genom att ta avstånd. Detta visar sig i att det både bland män och bland kvinnor är en mellan 10 och 20 procentenheter högre andel som anser sig vara intresserad av samhällsfrågor än av politik i allmänhet eller av politiska förhållanden ute i världen. Intressant är också att en större andel kvinnor än män tycks reagera negativt på begreppet politik.

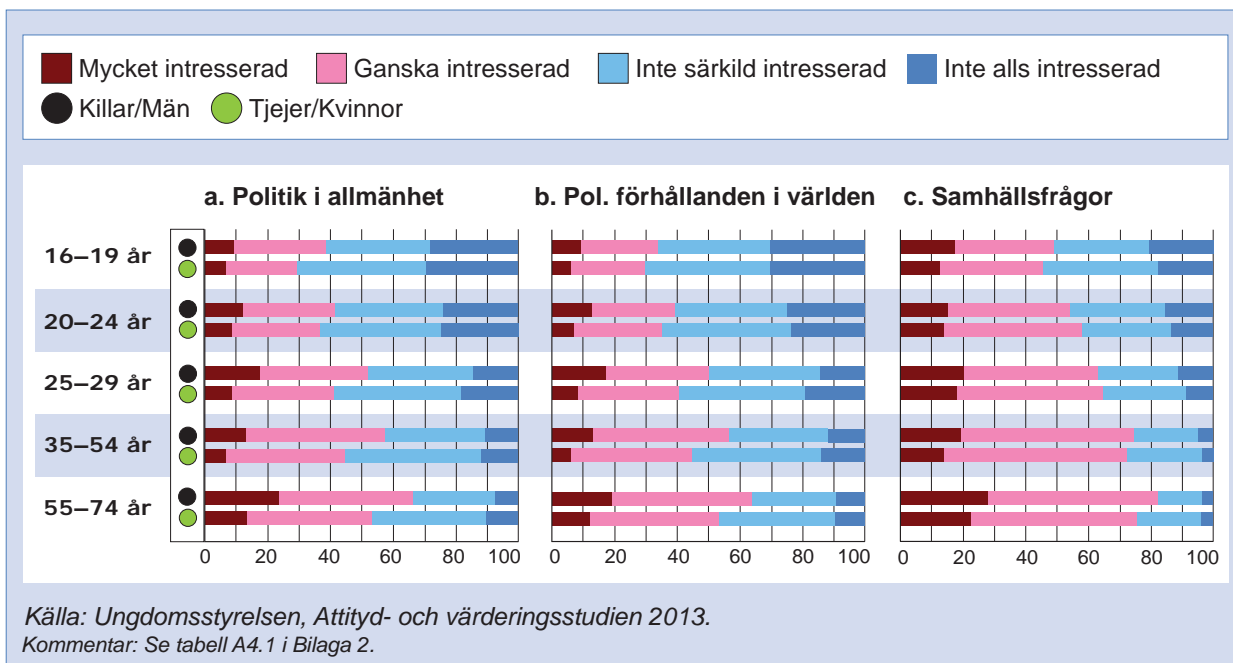
När det är intresset för samhällsfrågor snarare än för politik som undersöks går det, som tidigare nämnts, inte att urskilja några tydliga skillnader mellan män och kvinnor. En intressant fråga är vilken betydelse som läggs i ordet politik i jämförelse med ordet samhällsfrågor. En möjlighet är att politik i högre grad förknippas med det partipolitiska systemet än vad det vidare begreppet samhällsfrågor gör. Hur som helst verkar en lägre andel kvinnor än män attraheras av begreppet politik samtidigt som begreppet samhällsfrågor inte har samma effekt.

Figur 4.2 illustrerar hur svaren på frågorna om politiskt intresse, politiska förhållanden ute i världen och om samhällsfrågor fördelar sig i olika åldersgrupper och mellan könen. I figur 4.2a redovisas intresset för politik. Två tydliga mönster framgår av figuren. För det första ökar andelen som är intresserade av politik med ökad ålder. Andelen som är intresserad av politik är alltså lägst bland 16–19-åringarna och högst bland 55–74-åringarna. För det andra är män i samtliga åldersgrupper i högre grad intresserade av politik än kvinnor.

Det framgår av figur 4.2b att svarmönstret när det gäller intresset för politiska förhållanden ute i världen i hög grad liknar det för politik i allmänhet.

Nivån på intresset för samhällsfrågor är i alla åldrar tydligt högre än intresset för politik. Samtidigt minskar skillnaderna mellan könen kraftigt.

Figur 4.2c visar dock att även om skillnaderna mellan kvinnor och män som är ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor är ganska små kvarstår skillnaden att en något högre andel män än kvinnor uppger sig vara mycket intresserade.

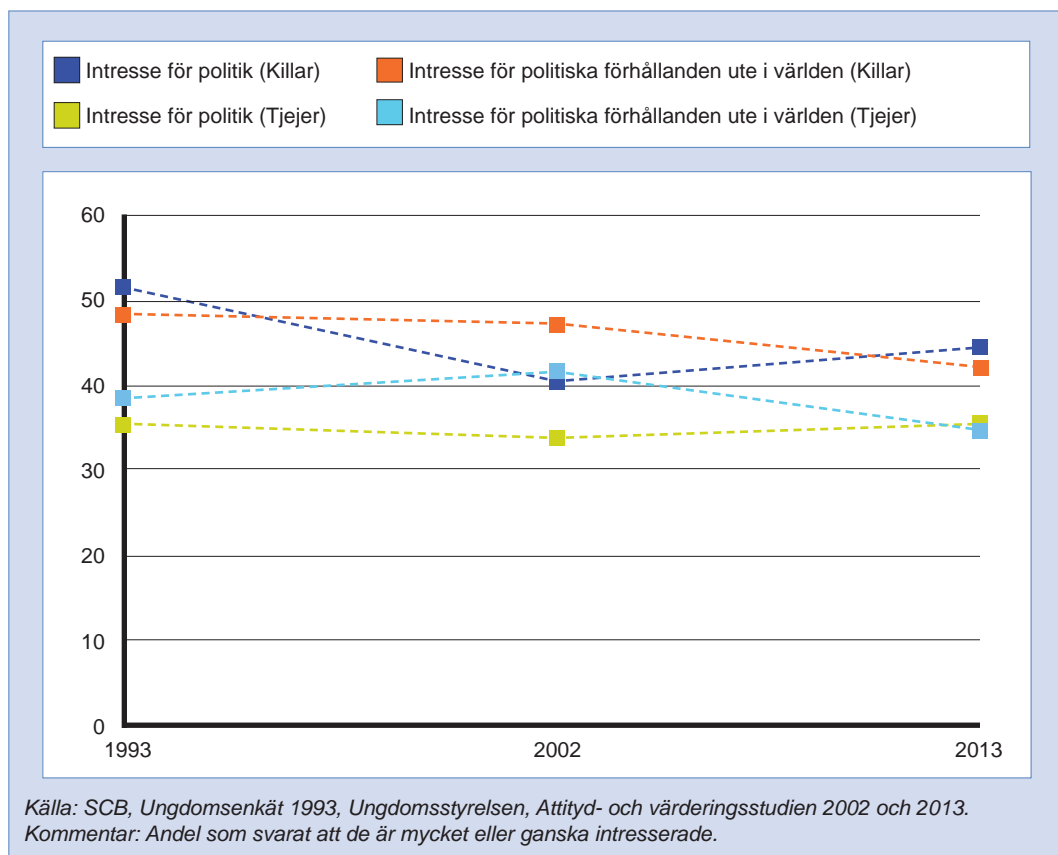

Figur 4.2 Intresse för politik i allmänhet, politiska förhållanden ute i världen och för samhällsfrågor, efter kön, 2013, 16–74 år. Procent.

Även om det är betydligt högre andelar killar än tjejer som är intresserade av politik illustrerar figur 4.3 att skillnaderna har minskat under de 20 år som förflutit mellan 1993 och 2013. När det gäller intresset för politik i allmänhet har skillnaden mellan tjejer och killar i åldern 16–29 år som är mycket eller ganska intresserade minskat från 16 procentenheter 1993 till 8 procentenheter 2013.

På motsvarande sätt har skillnaden även minskat när det gäller intresset för politiska förhållanden ute i världen. År 1993 var skillnaden mellan tjejer och killar 10 procentenheter, vilket kan jämföras med 6 procentenheter 2013.

Figuren visar också på en kraftig minskning av intresset för politik och då framförallt de killarna mellan 1993 och 2002. Det är minskningen bland killarna som i stor utsträckning ligger bakom den kraftiga minskningen i politiskt intresse bland unga i stort som illustreras i figur 4.1 (s. 105).

Figur 4.3 Intresse för politik och intresse för politiska förhållanden ute i världen, efter kön, 16–29 år, 1993, 2002 och 2013. Procent.

Skilnader bland unga

I tabell 4.1 redovisas skilnader i intresse för politik och samhällsfrågor mellan olika grupper av unga i åldern 16–29 år. I avsnittet behandlas genomgående de som svarat att de är ganska eller mycket intresserade av politik, av politiska förhållanden ute i världen eller av samhällsfrågor.

Intresse för politik

Bland unga i åldern 16–29 år är 40,2 procent ganska eller mycket intresserade av politik. Som tidigare nämnts finns en signifikant skillnad mellan tjejer och killar. Av killarna är 44,2 procent intresserade, vilket kan jämföras med 36,1 procent av tjejerna. Det finns inga signifikanta skillnader mellan utrikes och inrikes födda. Däremot är skillnaderna mellan unga som är arbetslösa och unga som arbetar eller studerar relativt stora. Bland unga arbetslösa är 25,4 procent intresserade, vilket kan jämföras med 42,4 procent bland de som studerar och 41,2 procent bland de som arbetar.

Det finns också tydliga skillnader mellan unga som är bosatta i storstadsregioner och unga som är bosatta utanför dessa. I storstadsregionerna är 45,3 procent av de unga ganska eller mycket intresserade av politik jämfört med 38,2 procent i andra universitets- eller högskoleorter och 35 procent i övriga boenderegioner. Det finns också stora skillnader mellan unga vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund. Bland unga som har minst en högskoleutbildad förälder är 46,7 procent ganska eller mycket intresserade av politik, vilket kan jämföras med 37,4 procent bland unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning och 36,7 procent bland unga vars föräldrar har en utbildning på högst grundskolenivå.

Intresse för politiska förhållanden ute i världen

Av alla unga i åldern 16–29 år är 38,7 procent ganska eller mycket intresserade av politiska förhållanden ute i världen. Även när det gäller intresset för denna typ av frågor finns, som tidigare nämnts, en tydlig skillnad mellan tjejer och killar, 41,7 procent av killarna är intresserade jämfört med 35,6 procent av tjejerna. En högre andel av unga som är utrikes födda är intresserade av politiska förhållanden ute i världen jämfört med unga som är inrikes födda, 48,5 procent av utrikes födda är intresserade av dessa frågor jämfört med 37,5 procent av inrikes födda. Skillnaden mellan inrikes och utrikes födda är egentligen det enda som på ett tydligt sätt skiljer svarmönstret vad gäller intresse för politiska förhållanden ute i världen från det för intresse för politik i allmänhet.

Liksom när det gällde intresset för politik i allmänhet är skillnaderna mellan unga som är arbetslösa och unga som arbetar eller studerar relativt stora. Bland unga arbetslösa är 27,8 procent ganska eller mycket intresserade, vilket kan jämföras med 40,5 procent bland de som studerar och 38,9 procent bland de som arbetar. Det finns också tydliga skillnader mellan unga som är bosatta i storstadsregioner och unga som är bosatta utanför dessa. I storstadsregionerna är 44,8 procent av de unga ganska eller mycket intresserade av politik jämfört med 35,9 procent i andra universitets- eller högskoleorter och 33,0 procent i övriga regioner.

Det finns också stora skillnader mellan unga vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund. Bland unga som har minst en högskoleutbildad förälder är 47,9 procent intresserade av politiska förhållanden ute i världen, vilket kan jämföras med 33,3 procent bland unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning och 34,8 procent bland unga vars föräldrar har en utbildning på högst grundskolenivå.

Tabell 4.1 Intresse för politik och samhällsfrågor efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Intresserad av ...			Antal
	... politik	.. politiska förhållanden ute i världen	... samhällsfrågor	
16–19 år	33,9	31,8	47,2	793–798
20–24 år	38,9	37,4	55,5	949–952
25–29 år	46,6	45,5	63,4	881
35–54 år	51,4	50,3	73,3	895–897
55–74 år	59,7	58,7	78,8	947–950

16–29 år	Intresserad av ...			Antal
	... politik	.. politiska förhållanden ute i världen	... samhällsfrågor	
Kön				
Kille	44,2	41,7	55,4	1 209–1 212
Tjej	36,1	35,6	56,6	1 415–1 419
Född				
Utrikes	40,2	48,5	61,0	292–297
Inrikes	40,2	37,5	55,3	2 317–2 320
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	42,4	40,5	58,0	1 193–1 195
Arbetar	41,2	38,9	56,5	1 049–1 051
Arbetslös	25,4	27,8	39,8	217–217
Boenderegion				
Storstad	45,3	44,8	62,4	1 045–1 048
Universitets- eller högskoleort	38,2	35,9	53,8	866–872
Övriga	35,0	33,0	49,3	711–713
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	36,7	34,8	51,3	192–194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	37,4	33,3	50,6	1 150–1 151
Högskola/universitet	46,7	47,9	65,5	1 070–1 073
Samtliga 16–29 år				
Andel	40,2	38,7	56,0	
Antal	2 631	2 626	2 626	
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013. Kommentar: Andel som svarat att de är mycket eller ganska intresserade.</i></p>				

Intresse för samhällsfrågor

Drygt hälften, 56,0 procent, av alla unga i åldern 16–29 år är ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor. Detta är en tydligt högre nivå än nivåerna för intresset för politik och intresset för politiska förhållanden ute i världen. Som tidigare nämnts skiljer sig svarsmonstret när det gäller intresse för samhällsfrågor från de övriga två frågorna då det inte finns några statistiskt säkerställda skillnader mellan tjejer och killar. Det visar sig dock att en något högre andel utrikes födda än inrikes födda är intresserade av samhällsfrågor, 61,0 procent jämfört med 55,3 procent.

Liksom för de övriga frågorna är skillnaderna mellan unga som är arbetslösa och unga som arbetar eller studerar relativt stora. Bland unga arbetslösa är 39,8 procent ganska eller mycket intresserade, vilket kan jämföras med 58,0 procent bland de som studerar och 56,5 procent bland de som arbetar.

Även för denna fråga finns tydliga skillnader mellan unga som är bosatta i storstadsregioner och unga som är bosatta utanför dessa. I storstadsregionerna är 62,4 procent av de unga ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor jämfört med 53,8 procent i andra universitets- eller högskoleorter och 49,3 procent i övriga boenderegioner.

Det finns också stora skillnader mellan unga vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund. Bland unga som har minst en högskoleutbildad förälder är 65,5 procent ganska eller mycket intresserade av samhällsfrågor, vilket kan jämföras med 50,6 procent bland unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning och 51,3 procent bland unga vars föräldrar har en utbildning på högst grundskolenivå.

Samtal om politik och samhällsfrågor

Ett intresse för politik och samhällsfrågor kan ta sig många uttryck. För många unga kan intresset begränsa sig till att följa med i nyhetsflödet. Ett annat uttryck för intresset kan vara att diskutera denna typ av frågor med människor i sin omgivning. Just att aktivt diskutera frågor med samhällsanknytning och väga olika argument mot varandra kan bidra till en bearbetning av och en djupare förståelse för samhällsfrågor.

Forskningen visar att människor som regelbundet diskuterar politik med andra har en betydligt större kunskap om samhällsfrågor än de som inte gör det (Bennet, Flickinger & Rhine 2000). Annan forskning har visat att diskussioner om politik bland annat leder till ett ökat politiskt deltagande och till ett större engagemang i lokalsamhället (Searing, Solt, Johnston & Crewe 2007).

I enkäten ställdes frågan om hur ofta det händer att man diskuterar politik eller samhällsfrågor med någon man känner. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat.

Utifrån ålder och kön

Resultaten från *Attityd- och värderingsstudien 2013* visar att nästan 31 procent av unga i åldern 16–29 år diskuterar politik eller samhällsfrågor med någon de känner minst någon gång i veckan. Andelen som diskuterar denna typ av frågor är något större i de äldre åldersgrupperna. Som en jämförelse är det 38 procent bland 35–54-åringarna som minst en gång i veckan diskuterar denna typ av frågor med någon de känner.

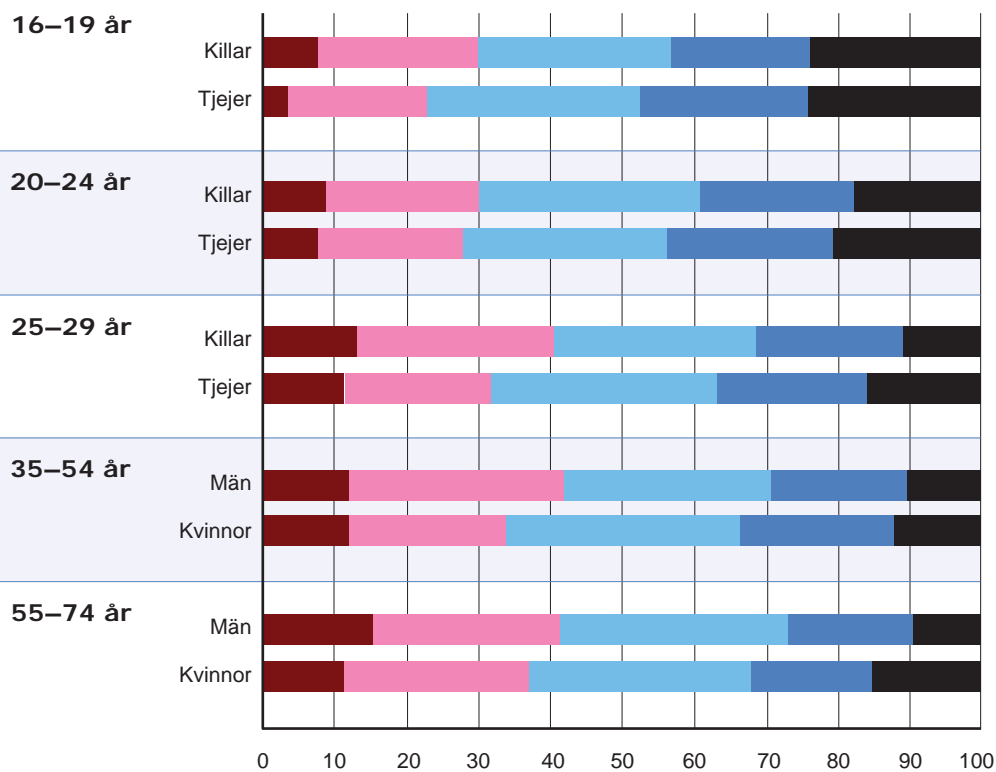
Av figur 4.4 framgår att det finns en tendens till att män, åtminstone i vissa åldersgrupper, diskuterar politik och samhällsfrågor med någon de känner i något större utsträckning än kvinnor. Det är dock fråga om betydligt mindre skillnader än när det exempelvis gäller intresset för politik som redovisades i avsnittet *Intresse för politik och samhällsfrågor* (s. 103). Om vi först ser till den andel som aldrig eller nästan aldrig diskuterar denna typ av frågor framgår det av figur 4.4 att denna är större bland kvinnor än bland män i samtliga åldersgrupper. Skillnaderna är dock endast statistiskt säkerställda bland 25–29-åringarna och bland 55–74-åringarna. Omvänt framgår också av figur 4.4 att andelen som diskuterar politik eller samhällsfrågor nästan varje dag är något större bland män

Hur ofta händer det att du diskuterar politik eller samhällsfrågor med någon du känner? Procent

Deltar i diskussioner om politik och samhällsfrågor

■ Nästan varje dag
 ■ Någon eller några gånger i veckan
 ■ Någon eller några gånger i månaden
■ Någon eller några gånger om året
 ■ Aldrig eller nästan aldrig

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Figur 4.4 Andel som deltar i diskussioner om politik eller samhällsfrågor, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

än bland kvinnor och att detta är tydligast bland de yngsta i åldern 16–19 år och bland de äldsta i åldern 55–74 år.

Skillnader bland unga

I detta avsnitt tittar vi närmare på skillnaderna i hur ofta olika grupper av unga i åldern 16–29 år diskuterar politik eller samhällsfrågor. Utöver skillnader mellan olika grupper av unga innehåller tabell 4.2 även uppgifter om skillnader mellan olika åldersgrupper. För att göra redovisningen något mer överskådlig har vi slagit samman de fem svarsalternativen till tre. Utifrån denna indelning redovisar vi den andel som diskuterar politik och samhällsfrågor:

1. aldrig eller som mest några gånger om året
2. någon eller några gånger i månaden
3. minst någon gång i veckan.

Vi inleder med att redovisa svaren för de fem olika åldersgrupperna.

Ålder

Om vi ser till andelen som aldrig eller högst några gånger om året diskuterar politik och samhällsfrågor är det tydligt att denna andel är högre i de yngre åldersgrupperna än i de äldre. Bland de yngsta, 16–19 år, är denna andel så stor som 45,7 procent för att minska stadigt med varje äldre åldersgrupp och slutligen uppgå till 29,7 procent bland de äldsta, 55–74 år.

Omvänt är andelen som minst någon gång i veckan diskuterar politik och samhällsfrågor högre i de äldre åldersgrupperna. Bland 16–19-åringarna är det 26,6 procent som minst någon gång i veckan diskuterar politik och samhällsfrågor och bland 55–74-åringarna är det 39 procent. Tabell 4.2 antyder att det är något vanligare bland personer i åldern 25 år och uppåt att diskutera politik och samhällsfrågor regelbun-

det än bland de som är yngre. De allra minsta andelarna unga som diskuterar politik och samhällsfrågor finns bland unga i gymnasieåldern.

Kön

Vi har i föregående avsnitt visat att något större andelar män än kvinnor deltar i diskussioner om politik och samhällsfrågor. I tabell 4.2, där vi undersöker hela gruppen 16–29 år, framträder åter dessa skillnader, 33,7 procent av alla killar diskuterar politik eller samhällsfrågor minst någon gång i veckan jämfört med 27,6 procent av tjejerna. Skillnaden mellan tjejer och killar är ungefär 6 procentenheter och statistiskt säkerställd.

Inrikes och utrikes födda

Skillnaderna mellan unga som är inrikes respektive utrikes födda när det gäller att diskutera politik eller samhällsfrågor är inte tillräckligt stora för att vara statistiskt signifikanta.

Sysselsättning

Andelen unga som aldrig eller högst några gånger om året diskuterat politik eller samhällsfrågor är tydligt större bland unga som är arbetslösa än bland unga som arbetar eller studerar. Av de unga som är arbetslösa tillhör 54 procent kategorin som i minst utsträckning diskuterat politik eller samhällsfrågor jämfört med 37,2 procent av dem som studerar och 39,1 procent av dem som arbetar. Om vi istället ser till gruppen som diskuterar politik och samhällsfrågor minst någon gång i veckan är det endast 22 procent av de arbetslösa som diskuterar dessa frågor så pass ofta jämfört med 30 procent av dem som arbetar och 34,4 procent av dem som studerar. Det är alltså vanligare att studerande diskuterar politik eller samhällsfrågor än att unga som förvärvsarbetar gör det.⁶

Tabell 4.2 Andel som deltar i diskussioner om politik eller samhällsfrågor efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Hur ofta händer det att du diskuterar politik eller samhällsfrågor med någon du känner?			Antal
	Aldrig eller nästan aldrig/ Någon gång eller några gånger om året	Någon eller några gånger i månaden	Någon eller några gånger i veckan/ Nästan varje dag	
16–19 år	45,7	27,7	26,6	799
20–24 år	41,7	29,6	28,7	950
25–29 år	34,5	29,3	36,2	879
35–54 år	31,7	30,2	38,0	896
55–74 år	29,7	31,3	39,0	955

16–29 år	Hur ofta händer det att du diskuterar politik eller samhällsfrågor med någon du känner?			Antal
	Aldrig eller nästan aldrig/ Någon gång eller några gånger om året	Någon eller några gånger i månaden	Någon eller några gånger i veckan/ Nästan varje dag	
Kön				
Kille	37,9	28,3	33,7	1 211
Tjej	42,7	29,7	27,6	1 417
Född				
Utrikes	43,0	27,9	29,1	298
Inrikes	39,9	29,0	31,1	2 315
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	37,2	28,4	34,4	1 196
Arbetar	39,1	30,9	30,0	1 048
Arbetslös	54,0	23,7	22,3	218
Boenderegion				
Storstad	32,6	33,0	34,4	1 044
Universitets- eller högskoleort	43,1	26,8	30,1	872
Övriga	48,2	25,7	26,1	712
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	50,5	21,2	28,3	192
Gymnasium, kortare eftergymnasial	43,4	29,6	27,0	1 150
Högskola/universitet	31,2	31,0	37,8	1 071
Samtliga 16–29 år				
Andel	40,3	29,0	30,7	
Antal	1 067	763	798	2 628

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Boenderegion

Det är vanligare bland unga som bor i storstadsregioner att diskutera politik eller samhällsfrågor än bland unga bosatta i andra typer av regioner. Andelen unga som minst någon gång i veckan diskuterar dessa typer av frågor är 34,4 procent i storstadsregioner, 30,1 procent i andra orter med universitet eller högskola samt 26,1 procent i övriga boenderegioner. Ännu tydligare är skillnaden om man ser till dem som aldrig eller mycket sällan diskuterar politik eller samhällsfrågor. Som framgår av tabell 4.2 är det 32,6 procent av de unga i storstadsregionerna som aldrig eller sällan diskuterar denna typ av frågor jämfört med 48,2 procent av de unga som bor i en kommun som saknar universitet eller högskola

Föräldrars utbildning

Det finns också en tydlig skillnad mellan unga vars föräldrar har olika lång utbildning. Ungar som har minst en högskoleutbildad förälder diskuterar politik eller samhällsfrågor i större utsträckning än unga vars föräldrar högst har en grundskole- eller gymnasieutbildning, 37,8 procent av unga som har minst en universitets- eller högskoleutbildad förälder diskuterar politik eller samhällsfrågor minst en gång i veckan jämfört med 28,3 procent av dem vars föräldrar har högst grundskoleutbildning och 27,0 procent av dem vars föräldrar har högst gymnasieutbildning. Omvänt är det större andelar av de unga vars föräldrar har en lägre utbildningsnivå som aldrig eller sällan diskuterar politik eller samhällsfrågor jämfört med unga vars föräldrar har en högre utbildningsnivå (tabell 4.2).

Upplevt inflytande

Att ha inflytande över sitt eget liv är en mänsklig rättighet som omfattar såväl yngre som äldre medborgare. Att ha inflytande i såväl sitt närområde som i den representativa demokratin är också viktiga mål inom ungdomspolitiken (skr. 2009/10:53). Unga är också en grupp som ibland anses ha svårare än andra att utöva inflytande (Ungdomsstyrelsen 2010). I detta avsnitt undersöks hur unga själva ser på sina möjligheter att påverka olika områden i livet.

I attityd- och värderingsstudien ställdes frågan om upplevt inflytande över ett antal viktiga områden. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat.

De svarande ombads att för vart och ett av områdena ovan ange svaret på en femgradig skala från (1) *ingen påverkan* till (5) *stor påverkan*. Eftersom samma frågor har ställts till personer i olika åldrar och livsfaser har det för var och en av delfrågorna också varit möjligt att kryssa i svarsalternativet: *inte aktuellt*. Ett sådant svar skulle till exempel kunna vara motiverat för en pensionär på frågan om inflytande på den egna

arbetsplatsen eller i skolan. Eller för en person som saknar fast bostad på frågan om inflytande över det egna bostadsområdet. Personer som valt svarsalternativet *Inte aktuellt* har uteslutits från analyserna inom respektive område.

Utifrån ålder och kön

Figur 4.5 sammanfattar hur unga i åldern 16–29 år uppfattar sitt inflytande inom de åtta områdena vid den senaste mätningen 2013 men också vid en tidigare mätning 2007.

De övergripande resultaten från vår undersökning 2013 visar att det område i livet som unga upplever att de har störst möjlighet att påverka är valet av utbildning. Medelvärdet för det upplevda inflytandet är vid vår senaste mätning så högt som 4,4. Detta får anses vara en väldigt hög nivå eftersom det högsta möjliga värdet är 5,0, vilket skulle kräva att samtliga svarande uppgav det högsta värdet (5).

Även när det gäller möjligheten att påverka hur livet i sin helhet kommer att bli, möjligheten att påverka valet av yrke samt möjligheten att

Hur stort inflytande tycker du att du har över följande? Medelvärde

	4,3	Val av utbildning
	4,1	Hur livet kommer att bli Hur livet kommer att bli i sin helhet
	4,1	Val av yrke
	4,1	Bostadsituation
	3,8	Få god ekonomi Möjligheten att få en god ekonomi
	3,5	Skolan/jobbet
	2,8	Bostadsområdet Frågor som rör det egna bostadsområdet
	2,5	Politiska beslut

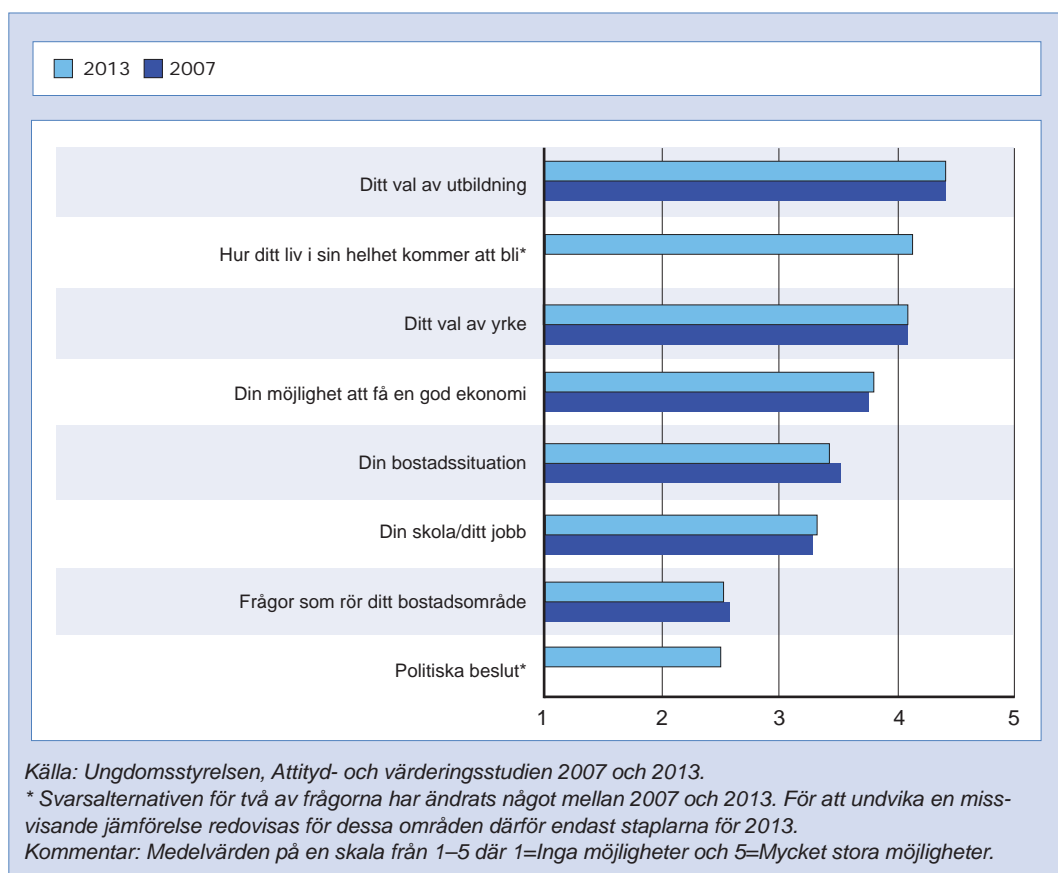
Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år på en skala från 1–5 där 1=Ingen påverkan och 5=Stor påverkan.

få en god ekonomi anser unga i stor utsträckning att de har goda möjligheter att påverka. Medelvärdena för dessa tre frågor ligger mellan 3,8 och 4,1. Ett något lägre genomsnittlig nivå av inflytande uppger unga för möjligheterna att påverka sin bostadssituation och att påverka företeelser på sin skola eller arbetsplats. Medelvärdena närmar sig här svarsskalans mittpunkt och ligger mellan 3,3 och 3,4.

De områden som unga anser att de i minst utsträckning har inflytande över är dels frågor som rör det egna bostadsområdet, dels politiska beslut. För båda dessa områden ligger medelvärdet klart under 3, vilket är svarsskalans mitt-

punkt. För inflytande över frågor som rör det egna bostadsområdet är det genomsnittliga svaret 2,6 och för inflytande över politiska beslut är nivån så låg som 2,5.

För sex av områdena går det att göra en jämförelse med den attityd- och värderingsstudie som genomfördes 2007. Jämförelsen visar att ungas syn på möjligheterna att utöva inflytande är stabil över tid. Det har under de sex år som gått mellan undersökningarna inte skett några nämnvärda förändringar av hur unga ser på sina möjligheter att påverka något av de sex områden som är jämförbara mellan de två undersökningarna.

Figur 4.5 Upplevda möjligheter att påverka olika områden i livet, 16–29 år, 2007 och 2013. Medelvärde.

Skillnader bland unga

I tabell 4.3 redovisar vi det genomsnittliga svaret för killar och män respektive tjejer och kvinnor inom var och en av de fem åldersgrupperna och för vart och ett av de åtta områdena. Övergripande ser vi att det inte går att se några dramatiska skillnader mellan de olika åldersgrupperna eller mellan könen när det gäller inflytandet över de åtta områdena.

En närmare granskning visar dock att det finns vissa tendenser som kan vara värda att nämna. När det gäller inflytandet över valet av utbildning går att urskilja att de äldre grupperna i genomsnitt upplever en lägre nivå av inflytande än de yngre. För möjligheten att få en god ekonomi finns bland männen inga skillnader mellan åldersgrupperna. Bland kvinnorna går det däremot att urskilja att de äldre kvinnorna i genomsnitt upplever sämre möjligheter att påverka ekonomin än de yngre kvinnorna. Upplevelsen av att kunna påverka den egna bostadssituationen är det område som skiljer sig mest mellan åldersgrupperna. Här upplever unga, framförallt de allra yngsta i åldern 16–19 år, i betydligt mindre utsträckning möjligheter att utöva inflytande än de som är äldre.

Om man ser till möjligheterna att utöva inflytande på sin arbetsplats eller skola är det framförallt 35–54-åringarna som sticker ut genom att de i genomsnitt upplever en högre nivå av inflytande än övriga åldersgrupper. Bland 35–54-åringarna skiljer sig också männen från kvinnorna genom att de i genomsnitt upplever en något högre nivå av inflytande.

I frågor som rör det egna bostadsområdet upplever äldre i genomsnitt att de har större möjligheter att påverka än yngre. Den enda skillnaden mellan könen finns här bland 25–29-åringarna där tjejerna i genomsnitt upplever något större möjligheter att påverka än killarna. När det gäller inflytande över politiska beslut finns en ten-

dens till att den yngsta gruppen, 16–19 år, har en något mer optimistisk syn på sina möjligheter att påverka än de övriga åldersgrupperna.

I tabell 4.4 fortsätter vi att jämföra olika grupper av ungas upplevelse av inflytande över olika områden i livet. I tabellen redovisar vi skillnader utifrån födelseland, sysselsättning, typ av bostadsort och föräldrars utbildning.

Val av utbildning

Valet av utbildning är det område som unga i högst grad anser att de kan påverka. Bland unga i åldern 16–29 år upplever inrikes födda i något större utsträckning att de kan påverka sitt val av utbildning än utrikes födda (tabell 4.4). För inrikes födda är medelvärdet 4,4 jämfört med 4,2 bland utrikes födda. Om man ser till sysselsättning är arbetslösa den grupp som i lägst grad upplever att de kan påverka sitt val av utbildning. Det genomsnittliga svaret bland arbetslösa är 4,0 jämfört med 4,4, bland de som arbetar och 4,5 bland de som studerar. Det går inte att se några skillnader mellan unga som är bosatta i olika typer av boenderegioner. Däremot upplever unga vars föräldrar har högst en grundskoleutbildning i något lägre grad än unga vars föräldrar har en högre utbildning att de kan påverka sitt val av utbildning. Det genomsnittliga svaret bland unga vars föräldrar har högst en grundskoleutbildning är 4,1 och bland unga vars föräldrar har en högre utbildning 4,4.

Livet som helhet

Generellt sett är upplevelsen av att kunna påverka hur livet som helhet ska bli ganska stark. Det genomsnittliga svaret bland unga är här 4,1 på den femgradiga skalan. En tendens är att de yngsta åldersgrupperna, upp till 24 år, i något större utsträckning än de som är äldre upplever att de kan påverka sitt liv. Av samtliga grupper av unga i tabell 4.4 är det de arbetslösa som skiljer sig mest från de övriga. Det genomsnittliga svaret

Tabell 4.3 Upplevda möjligheter att påverka olika områden i livet efter kön och ålder, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medel- värde	Antal
Val av utbildning											
4,5	4,5	4,3	4,4	4,3	4,5	4,2	4,3	4,1	4,3	4,3	3 532
Hur livet kommer att bli											
4,2	4,3	4,1	4,2	3,9	4,2	4,1	4,1	4,0	4,0	4,1	4 304
Val av yrke											
4,3	4,3	4,0	4,1	4,0	4,2	4,1	4,1	4,0	4,1	4,1	3 524
Bostadssituation											
3,0	2,9	3,5	3,4	3,6	3,8	4,3	4,3	4,4	4,3	4,1	4 109
Få god ekonomi											
3,9	3,8	3,8	3,7	3,8	3,8	3,9	3,6	3,8	3,4	3,8	4 082
Skolan/jobbet											
3,4	3,5	3,3	3,3	3,3	3,4	3,7	3,5	3,4	3,4	3,5	3 640
Bostadsområdet											
2,5	2,6	2,5	2,5	2,5	2,8	2,9	2,9	3,0	3,0	2,8	3 831
Politiska beslut											
2,7	2,7	2,5	2,5	2,4	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,5	3 988

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Inga möjligheter och 5=Mycket stora möjligheter.

från unga som är arbetslösa är 3,7, vilket kan jämföras med 4,2 bland unga som arbetar eller studerar.

Yrkesval

Upplevelsen av att ha inflytande över det egna yrkesvalet är något större bland 16–19-åringarna än bland övriga åldersgrupper. Det finns inga större skillnader mellan könen, mellan utrikes och inrikes födda och inte heller mellan unga som bor i olika typer av boenderegioner. Det är däremot kanske inte så förvånande att unga som är arbetslösa i mindre utsträckning än andra upplever att de har inflytande över sitt yrkesval. Bland arbetslösa är det genomsnittliga svaret 3,3 jämfört med 4,1 bland unga som arbetar och 4,3 bland unga som studerar. Om man ser till föräldrarnas utbildningsbakgrund skiljer unga

vars föräldrar har en högskoleutbildning ut sig genom att de upplever en något högre nivå av inflytande jämfört med unga vars föräldrar saknar högskoleutbildning.

Möjlighet få en god ekonomi

Graden av inflytande över sin ekonomi skiljer sig inte så mycket mellan olika grupper av unga. Ett undantag är dock unga arbetslösa som i genomsnitt upplever tydligt lägre inflytande än andra unga. Det genomsnittliga svaret från unga arbetslösa är 3,1 jämfört med 3,9 bland unga som arbetar eller studerar.

Bostadssituation

Den grupp som i genomsnitt upplever det lägsta inflytandet över sin bostadssituation är de allra yngsta i åldern 16–19 år. Detta är kanske inte så

Tabell 4.4 Upplevda möjligheter att påverka olika områden i livet efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Val av utbildning	Hur livet kommer att bli	Val av yrke	Få god ekonomi	Bostadsituation
16–19 år	4,5	4,2	4,3	3,9	3,0
20–24 år	4,3	4,2	4,0	3,8	3,5
25–29 år	4,4	4,0	4,1	3,8	3,7
35–54 år	4,2	4,1	4,1	3,8	4,3
55–74 år	4,2	4,0	4,0	3,6	4,4

16–29 år	Val av utbildning	Hur livet kommer att bli	Val av yrke	Få god ekonomi	Bostadsituation
Kön					
Kille	4,3	4,1	4,1	3,8	3,4
Tjej	4,5	4,2	4,2	3,8	3,5
Född					
Utrikes	4,2	4,1	4,0	3,7	3,3
Inrikes	4,4	4,1	4,1	3,8	3,5
Huvudsaklig sysselsättning					
Studerar	4,5	4,2	4,3	3,9	3,1
Arbetar	4,4	4,2	4,1	3,9	3,8
Arbetslös	4,0	3,7	3,3	3,1	3,0
Boenderegion					
Storstad	4,4	4,1	4,1	3,8	3,3
Universitets- eller högskoleort	4,4	4,2	4,1	3,8	3,5
Övriga	4,3	4,1	4,1	3,7	3,5
Föräldrars utbildning					
Högst grundskola	4,1	4,1	3,9	3,6	3,5
Gymnasium, kortare eftergymnasial	4,4	4,1	4,1	3,8	3,4
Högskola/universitet	4,4	4,2	4,2	3,9	3,4
Samtliga 16–29 år					
Medelvärde	4,4	4,1	4,1	3,8	3,4
Antal	2 505	2 567	2 382	2 486	2 385

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Inga möjligheter och 5=Mycket stora möjligheter.

	Skolan/jobbet	Bostadsområdet	Politiska beslut	Antal
	3,4	2,5	2,7	545-766
	3,3	2,5	2,5	865-933
	3,4	2,7	2,5	812-872
	3,6	2,9	2,5	724-872
	3,4	3,0	2,4	303-865
	Skolan/jobbet	Bostadsområdet	Politiska beslut	Antal
	3,3	2,5	2,5	1 022-1 179
	3,4	2,6	2,6	1 214-1 388
	3,5	2,9	2,7	251-280
	3,3	2,5	2,5	1 971-2 273
	3,3	2,5	2,6	921-1 170
	3,5	2,7	2,5	979-1 042
	2,8	2,4	2,2	98-210
	3,4	2,5	2,6	893-1 014
	3,3	2,6	2,5	760-855
	3,4	2,6	2,5	583-698
	3,3	2,6	2,4	173-192
	3,4	2,6	2,5	979-1 128
	3,3	2,5	2,6	928-1 056
	3,3	2,6	2,5	
	2 414	2 236	2 359	

konstigt med tanke på att de flesta i denna ålder fortfarande bor kvar i föräldrahemmet. Upplevelsen av att ha inflytande över sin bostads-situation ökar sedan för varje äldre åldersgrupp i undersökningen.

Inflytandet över bostadssituationen skiljer sig också tydligt mellan å ena sida unga som studerar eller är arbetslösa och å andra sidan unga som förvärvsarbetar. Det genomsnittliga svaret bland unga som arbetar är 3,8, vilket kan jämföras med 3,1 bland de som studerar och 3,0 bland de som är arbetslösa. Resultaten visar också att unga som bor i storstadsregioner i genomsnitt upplever ett något lägre inflytande över sin bostadssituation än unga i resten av landet.

Arbetsplats eller skola

Hur man upplever sitt inflytande på sin arbetsplats eller i sin skola skiljer sig inte åt särskilt mycket mellan olika grupper av unga. Ett undantag är dock arbetslösa som i undersökningen svarar att de har ett tydligt lägre inflytande än andra unga. Detta resultat är dock svårtolkat då det är osäkert i vilken mån den svarande har en arbetsplats eller skola att relatera till i sitt övervägande.⁷ Ett intressant resultat som också kan nämnas är att unga som är utrikes födda i genomsnitt upplever att de har något större inflytande över sitt arbete eller i sin skola än vad unga som är inrikes födda upplever.

Bostadsområdet

Såväl unga som äldre upplever i genomsnitt en ganska låg grad av inflytande över sitt bostadsområde. Tabell 4.4 visar dock att unga i genomsnitt upplever ett lägre inflytande än vad äldre gör. Bland de unga visar det sig att utrikes födda i genomsnitt upplever ett något större inflytande över bostadsområdet än inrikes födda, 2,9 jämfört med 2,5. Liksom för bostadssituationen upplever också arbetslösa och studerande i genomsnitt ett lägre inflytande över sitt bostadsområde än unga som arbetar. Det genomsnittliga svaret bland unga som arbetar är 2,7, vilket kan jämföras med 2,4 bland arbetslösa och 2,5 bland studerande.

Politiska beslut

Av samtliga åtta områden som ingår i frågan upplever unga i genomsnitt det lägsta inflytandet över politiska beslut. De allra yngsta, i åldern 16–19 år, upplever dock ett något högre inflytande än unga i åldern 20–29 år. Ungasom är arbetslösa upplever i genomsnitt ett lägre inflytande över politiska beslut än unga som arbetar eller studerar. Bland arbetslösa är det genomsnittliga svaret 2,2 jämfört med 2,6 bland studerande och 2,5 bland unga som arbetar. I övrigt finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan olika grupper av unga.

Göra sin röst hörd

En väl fungerande demokrati förutsätter att det är möjligt att göra sin röst hörd och att samhällets beslutsfattare är beredda att lyssna till vad medborgarna tycker. I detta avsnitt kommer vi att beskriva vad unga tror om sina egna möjligheter, samt om möjligheterna för människor i allmänhet att föra fram åsikter till beslutsfattare. Tilltron till de egna möjligheterna att föra fram åsikter brukar ibland kallas *Politisk självtilltro* och tilltron till andras möjligheter att höras brukar kallas *Politisk systemtilltro*.

Forskningen visar att både den politiska självtilltron och systemtilltron bidrar till att öka sannolikheten för att en individ ska ta steget och försöka uttrycka sin åsikt i en samhällsfråga. Sannolikheten för att man gör ett försök att påverka ökar helt enkelt om man tror att det gör någon skillnad att man gör sin röst hörd. Antingen beroende på att man ser sig själv som kompetent och inflytelserik eller för att man tror att systemet i sig är lyhört och lyssnar till dem som vill uttrycka sig (Valentino, Gregorowicz & Groenendyk 2009). Inte minst har forskningen påvisat en koppling mellan den politiska självtilltron och deltagande i allmänna val (Morell 2005).

Två frågor på detta tema ställdes i enkäten. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat.

Jämförelse över tid

Figur 4.6 visar de genomsnittliga svaren bland 16–29-åringar på de två frågorna om möjligheterna att föra fram åsikter till beslutsfattare. I 2013 års undersökning var det genomsnittliga svaret bland unga på frågan om människor i allmänhet har möjlighet att föra fram åsikter 4,3. Det genomsnittliga svaret på frågan om de egna möjligheterna att föra fram åsikter var vid samma mätning 3,8. Skillnaden uppgår till ett halvt skalsteg och är statistiskt säkerställd. Unga har alltså i genomsnitt en något mer pessimistisk syn på sina egna möjligheter att föra fram åsikter än hur de bedömer andras möjligheter.

På ett övergripande plan kan vi konstatera att ungas bedömning av möjligheterna att föra fram åsikter är tämligen pessimistisk. Svarsskalans mittpunkt är ju i detta fall 5 och det betyder att den genomsnittliga bedömningen av möjligheterna att föra fram åsikter, både för egen del och allmänt sett, ligger tydligt under skalans mittpunkt.

Möjligheten att göra sin röst hörd. Medelvärde

	4,3	Politisk systemtilltro Hur stor möjlighet tror du att människor i allmänhet har att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i samhället?
	3,8	Politisk självtilltro Hur stor möjlighet tycker du att du själv har att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i samhället?

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år på en skala från 0–10 där 0=Inga möjligheter och 10=Mycket stora möjligheter.

Även om nivån sålunda är ganska låg är det dock positivt att unga 2013 genomsnittligt gör en mer optimistisk bedömning av möjligheterna att föra fram åsikter än vad de gjorde 2002. I mätningen 2002 var det genomsnittliga svaret 3,4 för de egna möjligheterna att föra fram åsikter, jämfört med 3,8 idag. År 2002 var det genomsnittliga svaret när det gällde andra människors möjligheter att föra fram åsikter 4,0, vilket alltså ökat till 4,3 i undersökningen 2013. Ökningarna mellan 2002 och 2013 är statistiskt säkerställda.

Utifrån ålder och kön

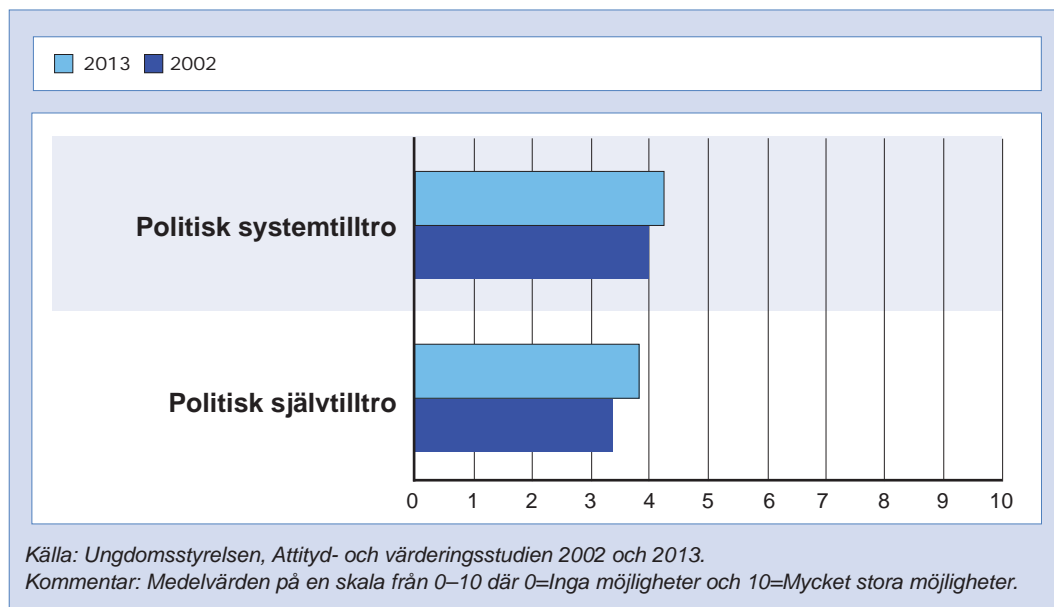
I tabell 4.5 redovisar vi tjejers och kvinnors respektive killars och mäns bedömningar av möjligheterna att föra fram åsikter till beslutsfattare indelat efter ålder.

Intressant är att kvinnor i samtliga åldersgrupper i genomsnitt ser lite mer positivt på möjlig-

heterna för människor i allmänhet att föra fram åsikter till beslutsfattare. Störst är skillnaden mellan kvinnor och män i de yngsta och äldsta åldersgrupperna. Den minsta skillnaden mellan könen finns i åldersgruppen 25–29 år.

Även när det gäller synen på de egna möjligheterna att föra fram åsikter till beslutsfattare gör kvinnor i genomsnitt en något mer positiv bedömning än män. Skillnaden är här dock mindre än när det gäller möjligheten för människor i allmänhet att föra fram åsikter.

Om man ser till hela åldersgruppen, 16–74 år, är den genomsnittliga bedömningen av människor i allmänhets möjligheter att föra fram åsikter 4,2 och de egna möjligheterna 3,9. Ett undantag från mönstret är dock män från 35 år och uppåt där det inte finns någon säkerställd skillnad mellan synen på andra människors möjligheter och de egna möjligheterna att föra fram åsikter till beslutsfattare.

Figur 4.6 Upplevda möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare, 16–29 år, 2002 och 2013. Medelvärde

Tabell 4.5 Upplevda möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare, efter kön och ålder, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medel- värde	Antal
Politisk systemtilltro – möjligheter för människor i allmänhet											
4,4	4,9	4,0	4,3	4,2	4,4	4,2	4,6	3,7	4,2	4,2	4 147
Politisk självtilltro – de egna möjligheterna											
3,7	4,0	3,5	3,8	3,9	4,0	4,2	4,4	3,6	3,8	3,9	4 083

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 0–10 där 0=Inga möjligheter och 10=Mycket stora möjligheter.

Skillnader bland unga

Möjligheterna för människor i allmänhet att föra fram åsikter

Tabell 4.6 redovisar synen på möjligheten att föra fram åsikter till dem som bestämmer i samhället för olika grupper av unga. När det gäller möjligheten för människor i allmänhet framgår av tabell 4.6, i linje med tidigare resultat, att tjejer i något större utsträckning ser positivt på dessa möjligheter än killar.

Tabellen visar också att det finns relativt stora skillnader mellan unga som studerar, arbetar och är arbetslösa. Bland arbetslösa är det genomsnittliga svaret 3,5 vilket kan jämföras med 4,2 bland unga som arbetar och 4,6 bland unga som studerar.

Det går också att se vissa skillnader mellan unga vars föräldrar har olika typer av utbildningsbakgrund. Bland unga vars föräldrar har som högst en grundskoleutbildning är det genomsnittliga svaret 3,9, vilket kan jämföras med 4,5 bland unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning.

Möjligheterna för dig

själv att föra fram åsikter

Även för de egna möjligheterna att föra fram åsikter har tjejerna i något större utsträckning en optimistisk syn än killarna. Det finns också en relativt stor skillnad mellan unga som är arbetslösa och unga som arbetar eller studerar. Det genomsnittliga svaret bland arbetslösa är 3,1, vilket kan jämföras med 3,8 bland de som arbetar och 4,0 bland studerande.

När det gäller den politiska självtilltron sticker de unga som är bosatta i storstadsregioner ut något och uppvisar i högre grad tilltro till de egna möjligheterna att föra fram åsikter än de unga som är bosatta i andra typer av regioner. Det genomsnittliga svaret bland unga i storstäder är 4,0, vilket kan jämföras med 3,6 i boenderegioner som saknar universitet eller högskola.

Synen på de egna möjligheterna att föra fram åsikter visar ännu större skillnad utifrån föräldrarnas utbildningsbakgrund än systemtilltron. Svaret från unga vars föräldrar har som högst en grundskoleutbildning är i genomsnitt 3,2, vilket kan jämföras med 4,1 bland unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning (tabell 4.6).

Tabell 4.6 Upplevda möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	För människor i allmänhet	För dig själv	Antal
16–19 år	4,6	3,9	737-739
20–24 år	4,1	3,6	871-886
25–29 år	4,3	4,0	813-824
35–54 år	4,4	4,3	786-808
55–74 år	3,9	3,7	874-892

16–29 år	För människor i allmänhet	För dig själv	Antal
Kön			
Kille	4,2	3,7	1 100-1 116
Tjej	4,5	3,9	1 323-1 331
Född			
Utrikes	4,4	3,8	264-274
Inrikes	4,3	3,8	2 135-2 169
Huvudsaklig sysselsättning			
Studerar	4,6	4,0	1 082-1 096
Arbetar	4,2	3,8	981-992
Arbetslös	3,5	3,1	207-210
Boenderegion			
Storstad	4,4	4,0	967-971
Universitets- eller högskoleort	4,3	3,8	788-797
Övriga	4,2	3,6	668-679
Föräldrars utbildning			
Högst grundskola	3,9	3,2	183-184
Gymnasium, kortare eftergymnasial	4,2	3,7	1 079-1 086
Högskola/universitet	4,5	4,1	965-983
Samtliga 16–29 år			
Medelvärde	4,3	3,8	
Antal	2 447	2 423	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 0–10 där 0=Inga möjligheter och 10=Mycket stora möjligheter.

Politiskt deltagande

I detta avsnitt kommer vi att beskriva ungas politiska deltagande utifrån 13 olika aktiviteter. Med politiskt deltagande menar vi aktiviteter som utförs i syfte att uttrycka en åsikt eller påverka samhällets beslutsfattare. Det kan vara handlingar som går att utföra på egen hand eller tillsammans med andra. Frågan som ställs i enkäten lyder: *Har du någon gång det senaste året deltagit i någon av följande aktiviteter eller kan du tänka dig att göra det?* För var och en av aktiviteterna fanns tre svarsalternativ:

1. Det har jag gjort
2. Det har jag inte gjort men kan tänka mig att göra
3. Det skulle jag aldrig göra.

De 13 olika aktiviteterna täcker in flertalet av de handlingar som en individ kan tänkas utföra i syfte att uttrycka sin åsikt i en samhällsfråga. Resultaten från *Attityd- och värderingstudien 2013* visar att 74,5 procent av alla unga i åldern 16–29 år, under det senaste året, har utfört någon av de 13 handlingarna (figur 4.7). Endast 2,8 procent anser att de aldrig skulle utföra någon av de 13 handlingarna. Detta innebär att det också finns en grupp unga som visserligen inte utfört någon handling för att uttrycka sina åsikter i en samhällsfråga under det senaste året men som ändå, i princip, kan tänka sig att utföra någon av handlingarna. Denna grupp uppgår till 22,7 procent av de unga.

Har du någon gång det senaste året deltagit i någon av följande aktiviteter eller kan du tänka dig att göra det? Procent

	52,0	Stödja en åsikt på internet Stötta en åsikt i en samhällsfråga på internet (till exempel "gilla").
	38,5	Stödhandla Köpa vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl.
	32,1	Skriva på en namninsamling Stötta en åsikt i en samhällsfråga genom att skriva på en namninsamling (på papper).
	18,5	Debattera på internet Chatta/debattera/kommentera samhällsfrågor på internet.
	18,1	Bära symboler Bära märken/symboler som uttrycker en åsikt.
	13,7	Vara medlem i en organisation Vara medlem i organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga.
	9,6	Delta i bojkotter/köpstrejker
	9,6	Delta i demonstrationer Delta i lagliga demonstrationer/aktioner.
	8,2	Kontakta en politiker Ta kontakt med någon politiker.
	8,1	Kontakta en tjänsteman Ta kontakt med en tjänsteman för att föra fram en åsikt.
	7,9	Delta i politiska möten Delta i politiskt möte eller möte om samhällsfråga.
	7,0	Vara medlem i politiskt parti Vara medlem i ett politiskt parti/ungdomsförbund.
	6,1	Skriva insändare

Kommentar: Andel unga i åldern 16–29 år som svarat att de deltagit i aktiviteten under det senaste året.

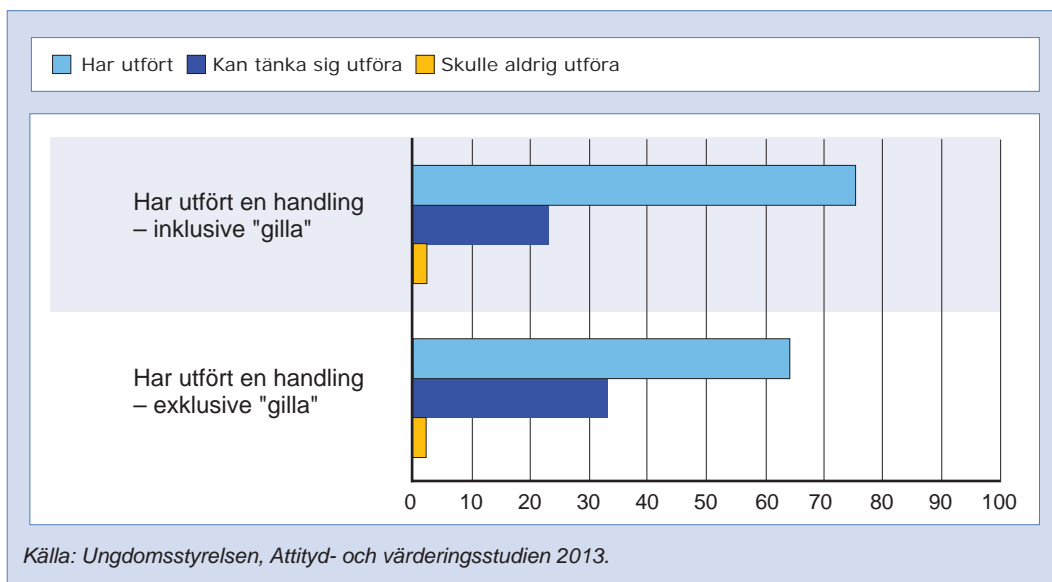
Den i särklass vanligaste handlingen av de som ingår i frågan är att stötta en åsikt i en samhällsfråga på internet, till exempel genom att *gilla* en åsikt på Facebook. Hela 52 procent av de unga i åldern 16–29 år har stöttat en åsikt på internet. Med tanke på hur vanligt detta är kan det även vara intressant att se hur många av de unga som utfört någon av de övriga handlingarna i enkätfrågan genom att i sammanräkningen bortse från dem som enbart gillat en åsikt på internet. Resultatet visar att 64,4 procent av 16–29-åringarna har utfört någon av de övriga handlingarna för att uttrycka sin åsikt, att 2,8 procent inte skulle kunna tänka sig att utföra någon av handlingarna och att 32,8 procent av de unga visserligen inte har utfört någon av handlingarna under det senaste året men gott och väl skulle kunna tänka sig att göra det.

Utifrån ålder och kön

I tabell 4.7 redovisar vi de olika handlingarna i syfte att uttrycka en åsikt efter kön och ålder. I den följande redogörelsen har vi i vissa fall även hämtat uppgifter från tabell 4.8.

Stötta åsikter genom namninsamling eller genom att "gilla"

Den vanligaste aktiviteten om man ser till alla åldersgrupper sammantaget är att skriva under en namninsamling på papper, 45,0 procent av alla i åldern 16–74 år har gjort det under det senaste året. Om man ser till de olika åldersgrupperna är det dock tydligt att det är betydligt mindre vanligt bland unga i åldrarna upp till 29 år att skriva under namninsamlingar på papper samtidigt som det bland de yngre istället är vanligare att stötta åsikter på internet, till exempel genom att gilla. I åldrarna upp till 29 år är det både bland tjejer och bland killar en högre andel som under

Figur 4.7 Andel unga som genomfört, som kan tänka sig eller som inte kan tänka sig genomföra en handling i syfte att uttrycka en åsikt, 16–29 år, 2013. Procent.

det senaste året har stöttat åsikter på internet än som undertecknat en namninsamling på papper. Ett genomgående mönster är att högre andelar kvinnor än män i samtliga åldersgrupper såväl har undertecknat namninsamlingar som stöttat åsikter på internet. Detta könsmönster är dock något tydligare för traditionella namninsamlingar på papper än för att stötta åsikter på internet.

Köpa eller bojkotta varor av politiska, etiska eller miljömässiga skäl

En handling som är mycket vanlig är att ha köpt vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl, 43,2 procent av alla i åldern 16–74 år har gjort det under det senaste året. Denna typ av medveten konsumtion är vanligast i åldern 25–54 år och följaktligen något mindre vanligt förekommande i den yngsta och den äldsta åldersgruppen. I samtliga åldersgrupper är det högre andelar kvinnor än andelar män som under det senaste året köpt produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl.

Ett annat sätt att som konsument uttrycka en åsikt är att aktivt vägra att köpa vissa produkter, 14,7 procent av alla i åldern 16–74 år har under det senaste året deltagit i en bojkott (eller köpstrejck). Att aktivt ha bojkottat varor är minst vanligt i de yngsta åldersgrupperna och mest vanligt från 35 år och uppåt. Det går inte att urskilja några genomgående skillnader i kvinnors och mäns deltagande i bojkotter.

Bära märken eller symboler

Av samtliga i åldern 16–74 år har 20,4 procent under det senaste året burit märken eller symboler som uttrycker en åsikt. Även detta är något vanligare bland kvinnor än bland män och det går att urskilja en svag ökning av andelen som burit märken och symboler från 16–19-årsåldern upp till 25–29-årsåldern där nivån planar ut.

Ta kontakt med tjänstemän eller politiker

Ett annat sätt att uttrycka en åsikt i en samhällsfråga är att ta kontakt med en tjänsteman. Detta har gjorts av 20,4 procent av samtliga i åldern 16–74 år. Att ha tagit kontakt med en tjänsteman är relativt ovanligt bland de yngsta och blir vanligare för varje äldre åldersgrupp. Detta illustreras av att 5,6 procent av 16–19-åringarna har tagit kontakt med en tjänsteman under det senaste året jämfört med 26,5 procent av 55–74-åringarna (tabell 4.8). I några av åldersgrupperna är det något vanligare att män än att kvinnor tar kontakt med tjänstemän för att föra fram åsikter, detta är dock inte ett genomgående mönster.

En något mindre andel tar kontakt med politiker än med tjänstemän för att uttrycka en åsikt i en samhällsfråga, 15,4 procent av samtliga i åldern 16–74 år har tagit kontakt med en politiker under det senaste året. Att ta kontakt med en politiker är vanligare i de äldre åldersgrupperna. I gruppen 16–29 år har 8,2 procent tagit kontakt med politiker, vilket kan jämföras med 16,2 procent i gruppen 34–54 år och 20,3 procent i gruppen 55–74 år (tabell 4.7 och 4.8). Det finns inga signifikanta skillnader mellan andelen kvinnor och andelen män som tagit kontakt med en politiker.

Tabell 4.7 Andel som det senaste året har deltagit i olika aktiviteter för att uttrycka en åsikt efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Skriva på en namninsamling											
20,5	29,4	26,4	38,8	32,1	42,4	43,0	57,0	44,0	55,7	45,0	4 470
Stödhandla											
21,5	31,4	34,8	41,4	44,1	53,0	44,6	54,5	34,8	44,1	43,2	4 463
Stödja en åsikt på internet											
45,7	50,6	52,8	56,7	45,4	59,1	39,3	46,0	21,3	22,0	38,2	4 455
Bära symboler											
12,6	16,6	15,4	19,2	17,9	25,5	20,2	22,6	18,2	23,9	20,4	4 465
Kontakta en tjänsteman											
5,2	6,0	9,1	5,7	11,5	9,7	24,4	23,4	29,1	23,9	20,4	4 462
Vara medlem i en organisation											
6,7	5,9	12,4	15,5	16,2	22,3	19,6	23,0	18,1	17,1	18,0	4 450
Kontakta en politiker											
9,8	8,5	7,7	7,5	9,5	6,9	16,1	16,4	21,4	19,3	15,4	4 467
Delta i bojkotter/köpstrejker											
4,3	5,7	8,4	11,5	12,6	13,0	18,4	14,9	16,6	16,3	14,7	4 447
Delta i politiska möten											
7,4	6,6	6,9	6,7	9,7	9,8	14,2	14,0	18,4	18,3	13,8	4 462
Debattera på internet											
19,2	12,5	22,7	16,0	23,9	14,8	15,5	9,5	8,7	4,7	12,2	4 447
Delta i demonstrationer											
6,1	7,6	9,3	9,9	12,2	11,2	11,1	11,3	14,5	14,8	11,9	4 459
Skriva insändare											
3,7	8,6	5,4	6,0	6,3	6,7	11,2	11,9	16,5	10,8	10,7	4 447
Vara medlem i politiskt parti											
7,1	5,4	7,2	9,0	7,4	5,2	11,9	7,5	14,3	14,3	10,5	4 439
Totalt (antal)											
374-379	407-412	438-444	500-506	381-384	492-497	424-428	461-467	451-458	493-505		

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel som svarat att de har deltagit i aktiviteten under det senaste året.

Vara medlem i en organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga

Ett annat sätt att uttrycka en åsikt är att gå med i en organisation som kan hjälpa till att föra fram budskapet till beslutsfattare, 18,0 procent av alla i åldern 16–74 år har under det senaste året varit medlem i en organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga. Att vara medlem i denna typ av organisationer är vanligare bland äldre än bland yngre. Minst vanligt är det bland 16–19-åringarna där 6,3 procent är medlemmar, vilket kan jämföras med 21,3 procent i gruppen 35–54 år. I åldern 16–29 år är det vanligare bland tjejer än bland killar att vara medlem i en organisation som är engagerad i samhällsfrågor, särskilt tydligt är detta i gruppen 25–29 år (tabell 4.7 och 4.8).

Vara medlem i politiskt parti eller ungdomsförbund

En särskild typ av samhällsengagerade organisationer är de politiska partierna och deras ungdomsförbund, 10,5 procent av samtliga i åldern 16–74 år är medlemmar i en sådan partipolitisk organisation. Att vara medlem i en partipolitisk organisation är vanligare i den äldsta åldersgruppen än i övriga åldersgrupper. Bland 55–74-åringar är 14,3 procent medlemmar, vilket kan jämföras med 7,0 procent bland unga i åldern 16–29 år.

Delta i möte om samhällsfråga

Av samtliga i åldern 16–74 år har 13,8 procent deltagit i ett politiskt möte eller i ett möte om en samhällsfråga. Andelen är minst bland unga upp till 24 år där omkring 7 procent deltagit i ett sådant möte. Därefter ökar andelen för varje äldre åldersgrupp och uppgår bland 55–74-åringarna till 18,3 procent. Det går inte att se några skillnader mellan kvinnor och män i hur stor utsträckning de deltar i möten.

Chatta, debattera eller kommentera samhällsfrågor på internet

Vi har tidigare sett att det idag är mycket vanligt i samtliga åldersgrupper, utom bland de äldsta i åldern 55–74 år, att ha stöttat en åsikt i en samhällsfråga på internet (till exempel genom att gilla). Ett mer aktivt sätt att uttrycka sin åsikt på internet är att chatta, debattera eller kommentera samhällsfrågor, 12,2 procent av samtliga i åldern 16–74 år har chattat, debatterat eller kommenterat samhällsfrågor på internet under det senaste året. Bland 16–29-åringarna är det 18,5 procent som chattat, kommenterat eller debatterat på internet jämfört med 12,5 procent av 35–54-åringarna och 6,7 procent av 55–74-åringarna.

I samtliga åldersgrupper från de yngsta till de äldsta är det tydligt vanligare bland män än bland kvinnor att chatta, debattera eller kommentera samhällsfrågor på internet. Intressant att notera är att det alltså är vanligare bland män än bland kvinnor att chatta, debattera eller kommentera samhällsfrågor på internet medan det är vanligare bland kvinnor än bland män att stötta åsikter på nätet genom att till exempel gilla dem.

Skriva insändare

En motsvarighet till att diskutera samhällsfrågor på internet kan vara att skriva en insändare till en tidning, 10,7 procent av samtliga i åldern 16–74 år har skrivit en sådan insändare under det senaste året. Andelen unga som skrivit en insändare är mindre än andelen i de äldre åldersgrupperna. I gruppen 16–29 år har 6,1 procent skrivit en insändare jämfört med 11,5 procent i gruppen 35–54 år och 13,6 procent i gruppen 55–74 år. Det går att urskilja skillnader mellan könen i två av åldersgrupperna, den yngsta och den äldsta. Bland 16–19-åringarna är det vanligare att tjejer skriver insändare och bland 55–74-åringar är det vanligare att män gör det.

Delta i demonstration eller aktion

Ett klassiskt sätt att visa sina åsikter är att delta i en demonstration eller aktion av något slag, 11,9 procent av samtliga i åldern 16–74 år har deltagit i en sådan aktivitet under det senaste året. Att delta i demonstrationer eller aktioner är vanligast bland de äldsta i åldern 55–74 år där 14,6 procent har deltagit och minst vanligt bland de yngsta i åldern 16–19 år där 6,8 procent har gjort det. När det gäller deltagande i demonstrationer och aktioner går inte att se några skillnader mellan kvinnor och män.

Jämförelse över tid

Formerna för politiskt deltagande är inte statiska över tid. I ett längre tidsperspektiv går det att se att vissa former för att uttrycka sina uppfattningar i samhällsfrågor, som tidigare i historien varit mycket vanliga, minskar i popularitet till förmån för nya former. Det är inte heller särskilt vågat att påstå att internets breda genomslag det senaste decenniet på många sätt gett upphov till en snabbare förändringstakt. Med anledning av att formerna för politiskt deltagande är föränderliga är det svårt att på ett säkert sätt uttala sig om huruvida det politiska deltagandet bland unga sammantaget ökar eller minskar över tid. Detta beror på att de mätinstrument i form av enkätfrågor som används för att mäta deltagandet med jämna mellanrum behöver uppdateras med nya former som växt till sig och blivit vanligare samtidigt som andra former går ur tiden. När frågorna förändras mellan olika mätningar för att vara i takt med sin egen tid går detta ut över jämförbarheten mellan mätningar som utförts vid olika tidpunkter.

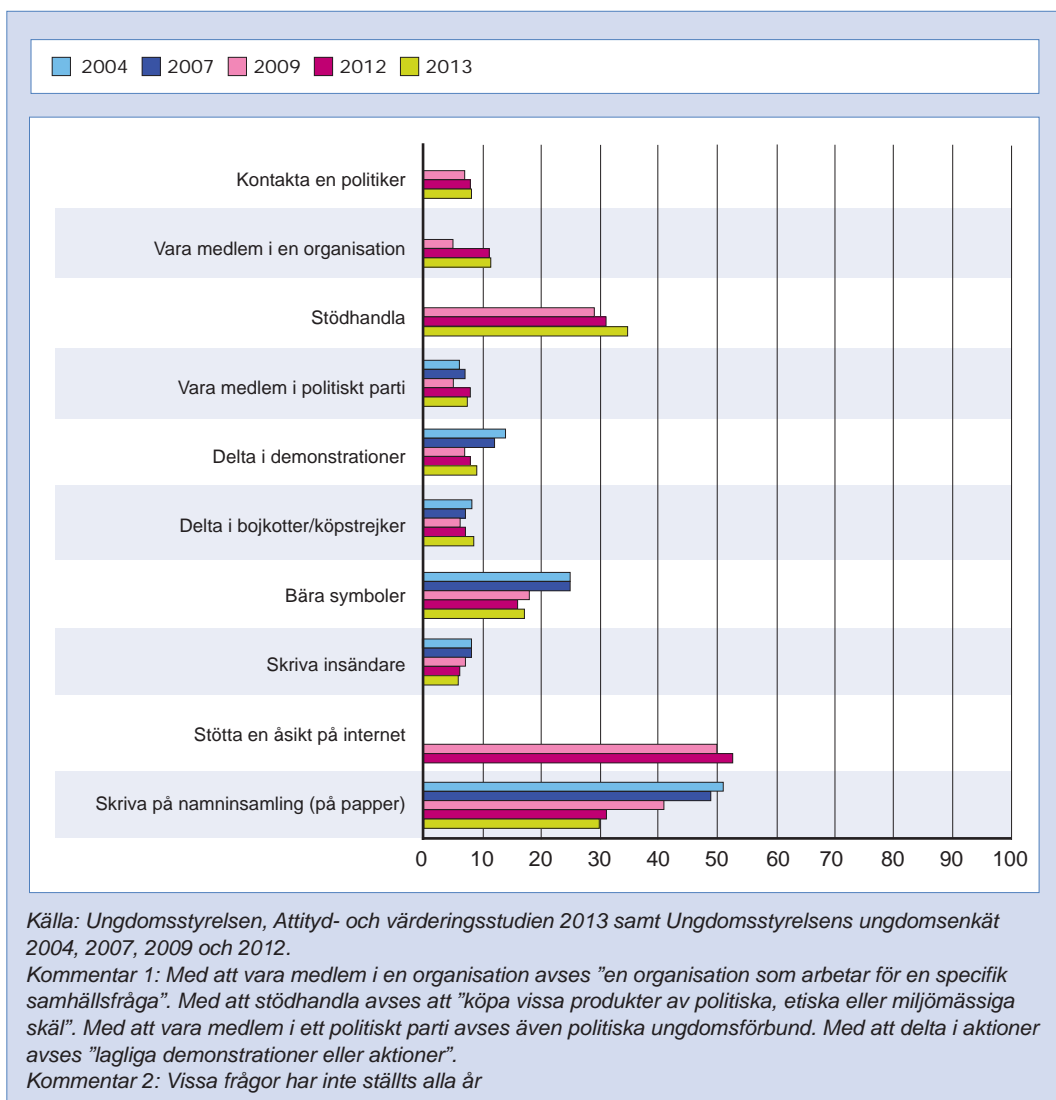
Även om det alltså är svårt att uttala sig om hur det totala samhällsengagemanget i form av politiskt deltagande har förändrats över tid är det intressant att se hur enskilda former har blivit mer eller mindre vanliga.

I figur 4.8 jämför vi resultat från *Attityd- och värderingsstudien 2013* med *Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät 2004, 2007, 2009 och 2012*. Jämförelsen gäller här åldersgruppen 16–25 år. Anledningen till att vi inte jämför med tidigare års attityd- och värderingsstudier är att en förändring i frågeformuleringen genomförts i årets undersökning, vilket skulle leda till missvisande jämförelser.⁸

Unga väljer i allt lägre grad att stötta en åsikt genom att skriva på en namnsamling på papper. År 2004 hade 52 procent av 16–25-åringarna undertecknat en namnsamling det senaste året jämfört med 30 procent 2013. Samtidigt är det hela 53 procent av de unga som 2013 har stöttat en åsikt i en samhällsfråga på internet under det senaste året.

Frågan om att stötta åsikter på internet ställdes första gången 2012 så det är svårt att veta hur utvecklingen sett ut innan dess, men det är ingen vågad gissning att det under de senaste tio åren skett en förskjutning från namnsamlingar på papper till stöttande av åsikter på internet bland unga.

Av figur 4.8 framgår också att det blivit ovanligare bland unga att skriva insändare. År 2004 hade 8 procent av 16–25-åringarna gjort detta jämfört med 6 procent 2013. Likaså har det blivit ovanligare att bära märken eller symboler som uttrycker en åsikt. År 2004 hade 25 procent av 16–25-åringarna gjort detta under det senaste året jämfört med 17 procent 2013.

Figur 4.8 Andel som det senaste året har deltagit i olika aktiviteter för att uttrycka en åsikt, 16–25 år, 2004, 2007, 2009, 2012 och 2013. Procent.

En annan aktivitet som blivit ovanligare är att delta i demonstrationer eller aktioner. År 2004 hade 14 procent av de unga deltagit i en sådan aktivitet under det senaste året jämfört med 9 procent 2013. Det har däremot under de senaste åren blivit vanligare bland unga att konsumera medvetet genom att välja att köpa vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl. År 2009 hade 29 procent av de unga gjort detta under det senaste året jämfört med 35 procent 2013.

Resultaten indikerar också att det kan ha blivit vanligare bland unga att vara medlem i en organisation som arbetar för en speciell samhällsfråga. Det var 5 procent av de unga som var medlemmar i en sådan organisation 2009 jämfört med 8 procent 2013.

Figur 4.8 visar också att ett antal aktiviteter som inte uppvisar någon dramatisk förändring under de år vi har möjlighet att jämföra. Dessa aktiviteter är att ta kontakt med en politiker, vara medlem i ett politiskt parti och att delta i bojkotter eller köpstrejker.

Sammanfattningsvis ser vi att vissa aktiviteter genom vilka unga manifesterar sina åsikter, till exempel att skriva under namninsamlingar och att bära märken och symboler, tycks ha blivit ovanligare under de senaste åren samtidigt som motsvarande aktiviteter på internet förefaller ha blivit vanligare, till exempel att stötta åsikter genom att gilla dem. En svag och ännu så länge osäker tendens är att det ungefär 2009 tycks ha skett en vändpunkt i en tidigare minskning av det politiska deltagandet bland unga i de aktiviteter vi här har möjlighet att jämföra. Med undantag av att underteckna namninsamlingar, skriva insändare och att bära märken och symboler går det alltså att se en svag ökning av det politiska deltagandet i de aktiviteter vi haft möjlighet att följa.

Skillnader bland unga

I detta avsnitt lyfter vi fram skillnader mellan olika grupper av unga i åldern 16–29 år när det gäller hur vanligt det är utföra de olika aktiviteterna för att uttrycka sina åsikter (tabell 4.8). En del av uppgifterna i tabell 4.8 har även diskuterats i föregående avsnitt. De skillnader som lyfts fram i texten är de som är statistiskt säkerställda.

Utrikes och inrikes födda

Det går att se vissa skillnader mellan unga inrikes födda och unga utrikes födda i hur man går tillväga för att uttrycka sina åsikter i samhällsfrågor. Bland unga inrikes födda är det större andelar som skrivit på en namninsamling på papper jämfört med bland utrikes födda, 32,9 procent jämfört med 25,0 procent. Det är också vanligare bland inrikes födda än bland utrikes födda att ha köpt vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl, 40,1 procent jämfört med 26,5 procent. Ytterligare en aktivitet som är vanligare bland inrikes födda är att vara medlem i en organisation som arbetar för en speciell samhällsfråga, 14,2 procent jämfört med 10,2 procent.

Det finns också aktiviteter som är vanligare bland unga utrikes födda än bland unga inrikes födda. En sådan aktivitet är att skriva insändare. Detta har gjorts av 10,3 procent av de utrikes födda jämfört med 5,5 procent av de inrikes födda. Även att delta i demonstrationer och aktioner är vanligare bland de utrikes födda, 13,6 procent jämfört med 9,1. Det är också vanligare bland unga som är utrikes födda än bland unga som är inrikes födda att vara medlem i ett politiskt parti eller i ett ungdomsförbund, 10,4 procent av de utrikes födda är medlemmar i en sådan partiorganisation jämfört med 6,6 procent av de inrikes födda. Även att chatta, debattera eller kommentera samhällsfrågor på internet är

något vanligare bland unga som är utrikes födda än bland unga som är inrikes födda, 23,8 procent av de utrikes födda har gjort detta jämfört med 17,9 procent av de inrikes födda.

Sysselsättning

Även när unga delas in utifrån sin huvudsakliga sysselsättning går det att se flera tydliga skillnader mellan hur vanligt det är att utföra olika aktiviteter för att uttrycka sina åsikter i samhällsfrågor.

Det finns ett antal aktiviteter som är mindre vanliga bland unga som är arbetslösa än bland unga som studerar eller arbetar. Den största skillnaden finns när det gäller att köpa vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl. Endast 26,4 procent av unga som är arbets-

lösa har ägnat sig åt en sådan slags konsumtion under det senaste året jämfört med 39,6 procent av dem som studerar och 40,5 procent av dem som arbetar.

Att ta kontakt med en tjänsteman för att föra fram en åsikt är också mindre vanligt bland unga som är arbetslösa, 5,1 procent av de arbetslösa har gjort detta jämfört med 8,3 procent av de som studerar och 9,0 procent av de som arbetar. Det är också mindre vanligt bland unga som är arbetslösa att ha deltagit i möten om samhällsfrågor, 4,0 av de arbetslösa har gjort detta jämfört med 8,0 procent av de som arbetar och 8,6 procent av de som studerar. Samma mönster återfinns när det gäller att vara medlem i en organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga, 8,5 procent av de arbetslösa har va-

rit medlem i en sådan organisation jämfört med 13,4 procent av de studerande och 15,2 procent av de som arbetar.

Det finns också några aktiviteter som är vanligare bland unga som studerar än bland unga som arbetar eller är arbetslösa. En sådan aktivitet är att ta kontakt med en politiker. Bland de som studerar har 10,5 procent kontaktat en politiker jämfört med 6,4 procent av de som arbetar och 6,1 procent av de som är arbetslösa. En annan aktivitet som uppvisar ett liknande mönster är att skriva insändare som är vanligare bland unga som studerar än bland unga som arbetar eller är arbetslösa. Bland studerande har 7,7 procent skrivit en insändare jämfört med 4,9 procent av de som arbetar och 3,6 procent av unga som är arbetslösa.

Boenderegion

Det finns också några skillnader mellan unga som är bosatta i olika typer av orter. När det gäller tre typer av aktiviteter skiljer sig unga som bor i storstadsregioner från unga som bor i andra typer av områden. Det är vanligare bland unga som bor i storstadsregioner att ha deltagit i en bojkott av en konsumtionsvara, 11,9 procent av unga i storstadsområden har under det senaste året bojkottat en vara jämfört med 8,5 procent i andra universitets- eller högskoleorter och 7,4 procent av unga bosatta i övriga boenderegioner.

Det är också vanligare bland unga i storstadsregioner att ha deltagit i en demonstration eller aktion, 12,2 procent av de unga i storstadsregioner har demonstrerat jämfört med 8,6 procent i andra universitets- eller högskoleorter och 6,9 procent av unga bosatta i övriga boenderegioner. Det är också vanligare bland unga bosatta i storstadsregioner att vara medlem i en organisa-

tion som jobbar för en speciell samhällsfråga, 17,0 procent av de unga i storstadsregioner har varit medlem i en sådan organisation det senaste året jämfört med 12,4 procent av de unga i andra universitets- eller högskoleorter och 10,6 procent av de unga i övriga boenderegioner.

När det gäller att köpa vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl är det främst orterna som saknar universitet eller högskola som skiljer sig från övriga typer av orter. Av unga i orter som saknar universitet eller högskola har 32,7 procent valt att köpa en viss produkt av politiska, etiska eller miljömässiga skäl jämfört med 42,1 procent av unga i storstadsregioner och 39,2 procent av unga i andra universitets- eller högskoleorter.

Även när det gäller att ha deltagit i ett politiskt möte eller i ett möte om en samhällsfråga avviker orterna som saknar universitet eller högskola genom en lägre nivå, 6,4 procent av de unga i orter utan universitet eller högskola har under det senaste året deltagit i ett sådant möte jämfört med 9,2 procent av de unga bosatta i en storstadsregion.

Föräldrars utbildning

Det går också att se vissa skillnader mellan unga som har föräldrar med olika utbildningsbakgrund. Det är vanligare bland unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning att ha stöttat en åsikt i en samhällsfråga på internet (till exempel genom att gilla). Av unga vars föräldrar är högskoleutbildade har 57,2 procent stöttat en åsikt på nätet jämfört med 51,1 procent av unga som har föräldrar med högst gymnasieutbildning och 45,1 procent av de unga som har föräldrar med högst grundskoleutbildning.

Det är också vanligare bland unga som har högskoleutbildade föräldrar att ha köpt vissa produkter av politiska, etiska eller miljömässiga skäl. Av unga som har högskoleutbildade föräldrar har 48,0 procent gjort detta jämfört med 34,2 procent av unga som har gymnasieutbildade föräldrar och 31,5 procent av unga vars föräldrar högst har en grundskoleutbildning.

På samma sätt är det med andelen som varit medlem i en organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga. Av unga vars föräldrar har högskoleutbildning är 17,9 procent medlem i en sådan organisation jämfört med 11,5 procent av unga som har gymnasieutbildade föräldrar och 10,5 procent av unga som har grundskoleutbildade föräldrar. Även ett antal andra aktiviteter är mer vanligt förekommande bland unga vars föräldrar är högskoleutbildade än bland unga vars föräldrar har en lägre utbildning. Detta gäller deltagande i bojkotter, bärande av märken och symboler som uttrycker en åsikt, deltagande i demonstrationer och att chatta, debattera eller kommentera samhällsfrågor på internet.⁹

Tabell 4.8 Andel som det senaste året har deltagit i olika aktiviteter för att uttrycka en åsikt efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Skriva på namninsamling (på papper)	Stödhandla	Stödja en åsikt på internet	Bära symboler	Kontakta en tjänsteman	Vara medlem i en organisation*
16–19 år	24,8	26,3	48,1	14,6	5,6	6,3
20–24 år	32,5	38,0	54,7	17,3	7,4	13,9
25–29 år	37,1	48,4	52,1	21,6	10,6	19,2
35–54 år	49,8	49,5	42,6	21,4	23,9	21,3
55–74 år	49,9	39,6	21,7	21,1	26,5	17,6

16–29 år	Skriva på namninsamling (på papper)	Stödhandla	Stödja en åsikt på internet	Bära symboler	Kontakta en tjänsteman	Vara medlem i en organisation*
Kön						
Kille	26,8	34,5	48,3	15,5	8,9	12,2
Tjej	37,5	42,8	55,9	20,7	7,2	15,3
Född						
Utrikes	25,0	26,5	49,3	17,5	9,4	10,2
Inrikes	32,9	40,1	52,5	18,2	7,9	14,2
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	29,6	39,6	51,7	16,9	8,3	13,4
Arbetar	33,9	40,5	53,8	19,1	9,0	15,2
Arbetslös	31,3	26,4	47,6	20,0	5,1	8,5
Boenderegion						
Storstad	30,6	42,1	51,0	18,1	8,1	17,0
Universitets- eller högskoleort	33,0	39,2	54,3	18,8	8,0	12,4
Övriga	33,1	32,7	50,9	17,2	8,1	10,6
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	31,0	31,5	45,1	17,0	6,6	10,5
Gymnasium, kortare eftergymnasial	31,0	34,2	51,1	16,6	8,2	11,5
Högskola/universitet	34,5	48,0	57,2	20,6	8,7	17,9
Samtliga 16–29 år						
Andel	32,1	38,5	52,0	18,1	8,1	13,7
Antal	2 615	2 615	2 618	2 615	2 614	2 602

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

* Vara medlem i en organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga.

** Chatta/kommentera/debattera samhällsfrågor på internet.

*** Delta i lagliga demonstrationer/aktioner.

Kommentar: Andel som svarat att de har deltagit i aktiviteten det senaste året.

	Kontakta en politiker	Delta i bojkotter/köpstrejker	Delta i politiska möten	Debattera på internet**	Delta i demonstrationer***	Skriva insändare	Vara medlem i politiskt parti	Antal
	9,2	5,0	7,0	16,0	6,8	6,1	6,3	781-791
	7,6	9,9	6,8	19,4	9,6	5,7	8,1	939-948
	8,2	12,8	9,8	19,5	11,7	6,5	6,3	874-880
	16,2	16,7	14,1	12,5	11,2	11,5	9,8	886-894
	20,3	16,4	18,3	6,7	14,6	13,6	14,3	944-963

	Kontakta en politiker	Delta i bojkotter/köpstrejker	Delta i politiska möten	Debattera på internet**	Delta i demonstrationer***	Skriva insändare	Vara medlem i politiskt parti	Antal
	8,9	8,8	8,0	22,2	9,5	5,3	7,2	1 197-1 207
	7,5	10,5	7,8	14,7	9,7	6,9	6,7	1 401-1 413
	6,2	11,3	9,2	23,8	13,6	10,3	10,4	284-294
	8,5	9,4	7,7	17,9	9,1	5,5	6,6	2 297-2 311
	10,5	8,2	8,6	20,1	10,3	7,7	7,8	1 178-1 189
	6,4	10,7	8,0	17,4	9,1	4,9	6,0	1 039-1 049
	6,1	9,9	4,0	17,7	8,5	3,6	8,7	215-218
	8,4	11,9	9,2	19,1	12,2	5,8	7,3	1 032-1 040
	8,5	8,5	7,5	19,9	8,6	6,8	7,4	860-869
	7,8	7,4	6,4	16,1	6,9	5,6	6,0	705-712
	9,2	8,2	8,6	21,5	8,9	7,1	7,7	192-195
	37,6	8,1	7,5	15,5	8,1	5,7	6,4	1 140-1 148
	9,6	12,1	8,9	22,0	11,4	6,9	7,8	1 055-1 068
	8,2	9,6	7,9	18,5	9,6	6,1	7,0	
	2 616	2 598	2 609	2 609	2 606	2 605	2 608	

Trender i ungas samhällsengagemang

I det här kapitlet har vi studerat några viktiga aspekter av hur medborgare tänker och förhåller sig till politik och samhällsfrågor. I denna avslutande del vill vi fördjupa oss i frågan om vilka trender och tendenser vi kan se i ungas förhållningssätt till politik och samhällsfrågor. Vi har redan sett några möjliga trender tidigare i detta och i föregående kapitel. Bland annat har våra siffror pekat mot att andelen unga som tycker att klyftan mellan politiker och medborgare ökar har minskat under de senaste 20 åren (kapitel 3) och att unga i genomsnitt är mer optimistiska till sina möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer i samhället (kapitel 4).

Ungas delaktighet – en pågående diskussion

Vad finns det då idag för tankar inom forskningen kring ungas politiska deltagande och engagemang? En diskussion inom den internationella forskningen handlar om att unga i allt mindre utsträckning engagerar sig i gemensamma samhällsangelägenheter. Unga har visserligen alltid varit mindre politiskt aktiva än personer i medelåldern. Problemet som en del forskare pekar på är att gapet mellan yngre och äldre nu tycks ha blivit större. De pekar också på att ungas politiska delaktighet inte heller ökar i takt med att de blir äldre på samma sätt som den gjort i tidigare generationer (Delli Carpini 2000, Fahmy 2006, Lee Kaid et al. 2007).

Ungas ökande avståndstagande till det gemensamma tar sig olika uttryck. Bland annat lyfter forskarna fram att unga idag, i jämförelse med tidigare generationer, i mindre utsträckning:

- litat på sina medmänniskor
- är intresserade av politik
- har kunskap om aktuella samhällsfrågor
- har förtroende för politiska institutioner.

Unga uppvisar idag också, enligt flera forskare, oroande låga nivåer av faktiskt politiskt deltagande (Delli Carpini 2000, Fahmy 2006, Stoker 2006, Dalton 2008).

Hur förklarar forskarna då denna utveckling? En vanlig slutsats är att unga egentligen inte bryr sig mindre om gemensamma angelägenheter. Problemet är istället att de ofta saknar tilltro till att ett politiskt engagemang av det traditionella slaget skulle vara ett effektivt sätt att påverka eller för att uppnå något man strävar efter (Delli Carpini 2000). Det är också möjligt att de traditionella kanalerna för engagemang inom den representativa demokratin, partierna och det civila samhällets organisationer inte är tillräckligt öppna och mottagliga för unga och deras engagemang (Delli Carpini 2000).

På senare tid har flera studier också ifrågasatt att unga verkligen skulle vara mindre engagerade i politiska frågor. Dessa studier har visat att om man lyssnar ordentligt på unga visar det sig att de i själva verket ofta är mer engagerade än äldre (Harris, Wyn & Younes 2010, Sloam 2013).

Något som dock blir allt tydligare är att formerna för att uttrycka sina uppfattningar i samhällsfrågor har påverkats av internets framväxt under den senaste tioårsperioden. Snabbast har denna utveckling gått bland de unga (Europeiska kommissionen 2013). Detta innebär att det kanske inte alls är så att ungas politiska deltagande har minskat, som en del resultat pekar

mot, utan att det istället har tagit sig nya former som forskningen ännu saknar redskap för att fånga upp.

Forskningen pekar också på att formerna för samhällsengagemang och politiskt deltagande har förändrats i riktning mot att vara mer individualiserade, mer tillfälliga och i högre grad inriktade mot sakfrågor än tidigare. Unga väljer i högre grad än tidigare former för politiskt deltagande där de känner att de kan påverka politiska beslut snabbare och mer effektivt än vad som varit möjligt genom en del av de kanaler som traditionellt använts för att påverka (Dalton 2008, Sloam 2013). Det har också hävdats att formerna för samhällsengagemang bland unga påverkas av ett mer långsiktigt värderingsskifte. Ett skifte i riktning mot individualism och en större misstro mot hierarkier och auktoriteter (Inglehart & Welzel 2005).

Motstridiga resultat

Diskussionen om ungas delaktighet och samhällsengagemang i Sverige liknar till stor del den som förts internationellt. I slutet av 1990-talet varnade forskarna för illavarslande tecken när det gällde ungas delaktighet (Petersson, Hermansson, Micheletti, Teorell & Westholm 1998, SOU 2000:1). Det fanns dock också undersökningar och rapporter som pekade på att ungas deltagande och engagemang kanske snarare tog sig andra former än att det skulle vara frågan om ett dramatiskt sjunkande engagemang (Johansson 2007, Ungdomsstyrelsen 2007).

I en rapport som publicerades av Ungdomsstyrelsen 2010 analyserade Henrik Oscarsson och Mikael Persson datamaterial från de svenska valundersökningarna 1960–2006 och kom fram till att den yngsta generationen i undersökningen (som är född efter 1976) faktiskt är den som

uppvisar den högsta andelen politiskt intresserade när den blivit 25–30 år om man jämför med tidigare generationer i samma ålder.

Oscarssons och Perssons analys visar samtidigt att valdeltagandet bland de som är unga idag är lägre än när tidigare generationer var i samma ålder och att identifikationen med politiska partier är tydligt lägre (Ungdomsstyrelsen 2010). Intressant att notera är dock att även om valdeltagandet i ett längre tidsperspektiv har minskat bland unga har vi sett en positiv trend de senaste två valen. Valdeltagandet bland unga i Sverige minskade i varje val från 1980-talet fram till och med 2002. I valen 2006 vände trenden och valdeltagandet ökade. Den ökande trenden stod sig även i 2010 års val (Ungdomsstyrelsen 2013).

På senare år har dock ett antal intressanta diskussioner och debatter förekommit bland forskare kring ungas engagemang. Vi ska här lyfta fram några av bidragen till denna diskussion.

I en uppmärksammat bok menar Staffan Lindberg och Richard Svensson att det någon gång i mitten av förra decenniet tycks ha skett en förändring bland svenska ungdomar genom att det plötsligt är betydligt högre andelar som inte längre uppvisar stöd för det demokratiska politiska systemet och förtroende för dess institutioner. Deras resultat visar att 26 procent av de unga i åldern 18–29 år tycker att det vore ganska eller mycket bra om Sverige styrdes av en stark ledare som inte behövde bry sig om demokratiska val. De visar också att en så stor andel som 20 procent av unga svenskar kan tänka sig att sälja sin röst för en mindre summa pengar och att hela 28 procent skulle kunna tänka sig att byta bort sin röst i utbyte mot att det ordnades ett jobb till någon i den unga personens närhet. Motsvarande nivåer bland personer som är 30–59 år är 5 respektive 12 procent.¹⁰

Lindbergs och Svenssons poäng är att det är just bland de unga som det skett en värdeförskjutning de senaste tio åren. Motsvarande förändringar går varken att se bland äldre svenskar eller bland unga i andra länder (Lindberg & Svensson 2012). I en debattartikel argumenterar Lindberg för att de attityder de funnit hos unga utgör ett hot mot demokratins grundvalar (Lindberg 2011).

Lindberg och Svensson tolkar själva sina resultat som att det under senare år bland unga blivit vanligare med en syn på demokratin där den är något som kan användas för att främja sin egen situation snarare än att vara en gemensam samhällsangelägenhet och ett gemensamt ansvar. Forskarna kopplar den snabba negativa utvecklingen till en ökad segregation på skolområdet med stora kvalitetskillnader som gör att fler unga idag hamnar i undermåliga skolmiljöer. Detta bidrar till att undergräva förtroendet för det politiska systemet i de grupper som drabbas (Lindberg & Svensson 2012).

Lindbergs och Svenssons slutsatser är omstridda. I en debattartikel i frågasätter fyra forskare med Erik Amnå och Håkan Stattin i spetsen starkt Lindbergs och Svenssons slutsatser. De hänvisar till att de med utgångspunkt från betydligt mer omfattande datamaterial och en bredare analys av ungas demokratiattityder funnit att de allra flesta unga svenskar visar ett starkt stöd för demokratin, och att detta stöd faktiskt har ökat under de senaste åren. I en undersökning av 6 000 unga i åldern 15–16 år som genomfördes 2009 instämmer inte mindre än 95 procent av de unga i påståendet att "*alla medborgare bör ha rätten att fritt välja sina ledare*". Amnå och hans kollegor pekar också på att ungas förtroende för den svenska demokratin har ökat relativt kraftigt. År 1999 svarade exempelvis 36 procent av de unga att de hade stort eller ganska stort förtroende för de politiska partierna. År 2009

är siffran uppe i 55 procent. Forskarna hänvisar också till mätningar från SOM-institutet och de svenska valundersökningarna, som också visar på ett ökat förtroende för den svenska demokratis institutioner sedan slutet av 1990-talet då kurvan vände uppåt, en trend som gör sig gällande bland alla åldersgrupper (Amnå, Kokkonen, Persson & Stattin 2011, Holmberg & Weibull 2011).

Ytterligare ett perspektiv på hur svenska folkets och inte minst ungas attityder till politik och samhällsengagemang har förändrats under de senaste åren ges av Peter Esaiasson, Mikael Gilljam och Mikael Persson. De intresserar sig för de idealtypiska demokratiformerna: valdemokrati kontra deltagardemokrati. Med *valdemokrati* menar de en form av demokrati där valen är den viktigaste mekanismen för att förverkliga folkets vilja. Medborgarnas uppgift i valdemokratin är att rösta fram partier och politiker. Mellan valen är det i princip de folkvalda representanterna som sköter det politiska beslutsfattandet på egen hand. *Deltagardemokrati* innebär att medborgarna, vid sidan av att välja sina representanter, även är aktiva i politiken mellan valen, engagerar sig i frågor, deltar i debatten och på olika sätt försöker påverka det politiska beslutsfattandet. Det kan också innebära att medborgarna är med och fattar politiska beslut i folkomröstningar (Esaiasson, Gilljam & Persson 2011).

Esaiasson, Gilljam och Persson har genom att ställa frågor i en enkätundersökning 2001 respektive 2010 undersökt hur svenska folket ställer sig till de två formerna av demokrati. Resultaten visar att det skett en tydlig förändring mellan de två undersökningarna genom att stödet för valdemokratin har ökat kraftigt och inte minst bland de unga. År 2001 tog 35 procent av 15–19-åringarna ställning för valdemokrati jämfört med 61 procent 2010. Andelen

15–19-åringar som stöder den deltagardemokratiska modellen har samtidigt minskat från 65 procent till 39 procent. Bland 25–29-åringar har stödet för valdemokratin ökat från 52 procent till 70 procent.

Resultaten från båda undersökningstillfällena visar att människor blir mer positiva till valdemokratin och mindre positiva till deltagardemokratin ju äldre de blir. Detta mönster har dock blivit betydligt svagare 2010 än vad det var 2001. Resultaten visar att stödet för valdemokratin är starkare inom samtliga åldersgrupper 2010 jämfört med 2001.

En tänkbar förklaring till attitydförändringen som forskarna lyfter fram är att förtroendet för politiker ökat markant under den aktuella perioden, vilket kan tänkas ha påverkat stödet för valdemokratin. En annan möjlighet som nämns av forskarna är att vad de kallar det tidiga 2000-talets *protestklimat* kan tänkas återspegla sig i det då relativt sett starka stödet för deltagardemokratin. De påminner om att året 2001 präglades av bland annat protesterna i samband EU-toppmötet i Göteborg, Attacrörelsen var då som mest populär och många unga engagerade sig i sociala rörelser mot globaliseringens negativa effekter (Esaiasson, Gilljam & Persson 2011).

Sammanfattningsvis ger forskningen en ganska klugen bild av hur ungas attityder till politik och engagemang i samhällsfrågor har utvecklats de senaste tio åren. Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie är ett mycket bra material för att undersöka hur ungas attityder förändrats över tid. Vi ska nu fördjupa analysen av några av de förändringar i ungas attityder till politik och till engagemang i samhällsfrågor som redovisats tidigare i denna rapport. Kanske kan våra resultat bidra till att räta ut några frågetecken och förtydliga den något splittrade bilden.

Vår analysmetod

Vi har redan tidigare i kapitlet redovisat tidsserier för de variabler där det funnits jämförbara data bakåt i tiden. I detta kapitel ska vi fördjupa analysen av dessa tidsserier. Det vi gjort tidigare i kapitlet är att för olika undersökningssår beskriva hur de attityder och värderingar vi studerar fördelar sig bland unga. De förändringar mellan olika år vi på detta sätt fångar är definitivt relevanta – de beskriver den faktiska situationen.

Vad vi dock inte kan veta utifrån en sådan förändring mellan olika undersökningssår är i vilken utsträckning förändringen i en attityd beror på:

- demografiska eller sociala förändringar i populationen
- en särskilt kraftig förändring inom någon specifik grupp av unga
- en bred attitydförändring i hela ungdomsgruppen.

Ett exempel på den första typen av situation skulle kunna vara om en attityd bland unga påverkas kraftigt av arbetslöshet. Om man mäter en attityd vid två olika tillfällen och andelen arbetslösa i populationen är betydligt högre vid det ena tillfället så kommer detta i sig att bidra till en skillnad mellan de två undersökningssåren. På liknande sätt är det med ålder, om en attityd skiljer sig mycket mellan till exempel 16–19-åringar och 25–29-åringar och om demografiska förändringar i populationen mellan två mättillfällen gör att den procentuella fördelningen mellan dessa två grupper ändras kommer detta också i sig att leda till en uppmätt förändring av attityden. På motsvarande sätt skulle också migration kunna driva en uppmätt förändring av en attityd. Detta skulle kunna inträffa om

personer som invandrat till Sverige mellan två undersökningsår tenderar att ha andra attityder än de personer som utgjorde populationen vid det första undersökningsåret.

För att ta reda på mer om hur ungas attityder kring politik och samhällsengagemang har förändrats har vi valt ut några av de attitydfrågor som är mest centrala för den diskussion som förts ovan. Därefter har vi slagit samman data från samtliga år som vi genomfört attityd- och värderingsstudien och där vi ställt exakt dessa frågor. Vi ska närmare undersöka följande frågor och påståenden:

Frågor

- Hur pass intresserad är du i allmänhet av politik?
- Hur stor möjlighet tror du att människor i allmänhet har att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i samhället?
- Hur stor möjlighet tycker du att du själv har att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i samhället?

Påståenden

- Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel.
- Klyftan mellan etablerade politiker och medborgare har blivit större.

I analyserna använder vi multivariat regressionsanalys vilket gör att vi kan konstanthålla ett antal viktiga faktorer av social och demografisk karaktär mellan de olika undersökningsåren. Vad vi på så sätt kan komma fram till är att om det kvarstår en säkerställd förändring i en viss attityd mellan olika undersökningsår efter att vi eliminerat åtminstone vissa grund-

läggande skillnader av social och demografisk karaktär. Ett annat möjligt resultat är att en skillnad mellan olika undersökningsår som tidigare observerats försvinner när vi tar hänsyn till demografiska och sociala förändringar i populationen. Ett sådant resultat betyder inte att de tidigare redovisade skillnaderna varit felaktiga utan bara att de orsakats av en social eller demografisk förändring inom populationen snarare än att vara ett uttryck för en förändring av vad som skulle kunna kallas *tidsandan* (kapitel 1).

Intresse för politik

Vi inleder med att närmare granska förändringar i ungas intresse för politik, se avsnittet *Intresse för politik och samhällsfrågor* (s. 103). Inför analysen har vi översatt svaren på frågan om intresset för politik från de ursprungliga fyra skalstegen till en skala från 0–100.

1. Inte alls intresserad
2. Inte särskilt intresserad
3. Ganska intresserad
4. Mycket intresserad.

En sådan översättning påverkar inte resultatet men gör det lättare att redovisa och diskutera resultatet av analyserna eftersom vi fortsättningsvis kommer att kunna tala om procentuella förändringar.

I den vänstra kolumnen i tabell 4.9 redovisas effekten av undersökningsår på intresset för politik. Vi har här ännu inte tagit hänsyn till de demografiska och sociala kontrollvariablerna. I analysen väljer vi att låta 2013 vara referensår till de andra undersökningsåren. Detta betyder att vi i analysen jämför de tidigare undersökningsåren, 1993 och 2002, med 2013. Resultatet visar att det politiska intresset i genomsnitt var 4,4 procentenheter högre 1993 jämfört med 2013, en effekt som är statistiskt signifikant, vil-

Tabell 4.9 Effekten av undersökningsår samt av ett antal sociala bakgrundsvariabler på politiskt intresse, 16–29 år. Sammanslagna data för 1993, 2002 och 2013. Politiskt intresse på en skala från 0–100

	Modell 1: Endast undersökningsår	Modell 2: Undersökningsår samt kontroll för sociala bakgrundsvariabler
	b	b
Årtal (referens: 2013)		
1993	4,4**	3,6**
2002	-1,1	0,4
Kön (referens: Killar)		
Tjejer		-5,8**
Boenderegion (referens: Storstadsregion)		
Större städer		-5,0**
Mellanstora orter		-4,6**
Mindre orter och glesbygd		-7,2**
Ålder (referens: 25–29 år)		
16–19 år		-12,1**
20–24 år		-5,5**
Föräldrars utbildning (referens: Universitetsutbildning)		
Grundskola		-9,5**
Gymnasium eller kortare eftergymnasial utbildning		-6,9**
Bakgrund (referens: Minst en förälder född i Sverige)		
Utrikes född		-2,6
Född i Sverige med utrikes födda föräldrar		-1,1
Sysselsättning (referens: Studerar)		
Arbetar		-7,9**
Arbetslös eller långtidssjuk		-9,5**
R ² adj.	0,01	0,07
Antal	8 169	6 752
<p><i>Källa: SCB, Ungdomsenkät 1993, Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2002 och 2013.</i> <i>* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå (förekommer ej i denna tabell).</i> <i>** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.</i> <i>Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b).</i> <i>Den beroende variabeln, Politiskt intresse, uttryckt på en skala från 0–100.</i></p>		

ket indikeras av asteriskerna (**) efter b-koefficienten i tabellen. När vi jämför 2002 med 2013 är effekten dock inte statistiskt signifikant.¹¹

Vi går nu över till analysen i den högra kolumnen. Här ingår de olika kontrollvariablerna som tar hänsyn till kön, typ av boenderegion, ålder, föräldrars utbildning, bakgrund och sysselsättning (en utförlig variabelbeskrivning finns i Bilaga 2, tabell A4.4 och A4.5).

Resultatet visar att skillnaden mellan 1993 och 2013 minskar något när vi tar hänsyn till bakgrundsfaktorerna. Det kvarstår dock en signifikant effekt som innebär att det politiska intresset, allt annat lika, var 3,6 procentenheter högre 1993 än 2013. Vi kan dock samtidigt slå fast att det även med den kontroll för demografiska och sociala faktorer som vi infört inte går att se att det skett någon signifikant förändring av ungas politiska intresse mellan 2002 och 2013. Analysen pekar alltså mot att intresset för politik tycks ha stabiliserat sig efter en nedgång på 1990-talet.

Hur påverkar då de olika kontrollvariablerna intresset för politik när vi tar hänsyn till dem samtidigt i samma modell? Resultatet visar att tjejer i genomsnitt uppvisar ett politiskt intresse som är 5,8 procentenheter lägre jämfört med killar. Det politiska intresset bland unga i storstadsregioner är i genomsnitt 5,0 procentenheter högre än i större städer, 4,6 procentenheter högre än i mellanstora orter och 7,2 procentenheter högre än bland unga på mindre orter och i glesbygd. Resultaten bekräftar också att ålder spelar roll. Det politiska intresset bland 16–19-åringar är till exempel 12,1 procentenheter lägre än bland 25–29-åringar. Även föräldrarnas utbildning har betydelse. Unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning är i genomsnitt 9,5 procentenheter mer intresserade av politik än unga vars föräldrar högst har en grundskoleexamen. Till sist visar analysen också att ungas sysselsättning spelar roll för det politiska intres-

set. Det politiska intresset är 7,9 procentenheter högre bland unga som studerar än bland unga som arbetar och 9,5 procentenheter högre än bland unga som är arbetslösa eller långtidssjuk-skrivna.

För att ytterligare säkerställa resultaten har vi också genomfört separata regressionsanalyser enligt samma modell som i tabell 4.9 för vart och ett av åren 1993, 2002 och 2013. En jämförelse mellan de tre åren visar på en slående stabilitet. Det är i stort sett samma faktorer som påverkar det politiska intresset i var och av analyserna. Effekterna går i samma riktning och är av ungefär samma storleksordning. Den enda skillnaden som sticker ut något är att unga som är utrikes födda i analysen för 2002 uppvisar ett politiskt intresse som är 7,8 procentenheter lägre än unga med minst en förälder som är född i Sverige. Inget av de övriga åren går att se en liknande effekt. (se tabell A4.6 i Bilaga 2).

Ungas inställning till ett aktivt medborgarskap

I enkäten fick de svarande ta ställning till påståendet att man som medborgare ”*bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel*”. Ett instämmande i detta påstående kan ses som ett uttryck för att man stöder ett aktivt medborgarskap. En mer grundläggande redovisning av denna variabel har tidigare gjorts i avsnitt *Medborgarrollen* (s. 65).

Detta påstående är intressant eftersom det kan ses som ett sätt att mäta ungas inställning till ett aktivt medborgarskap. I viss mån fångar frågan det deltagardemokratiska medborgarideal som Esaiasson, Gilljam och Persson menar har minskat i popularitet sedan 2001.

Resultatet av analysen redovisas i tabell 4.10. Av koefficienterna i den vänstra kolumnen där vi ännu inte fört in kontrollfaktorerna framgår att stödet för ett aktivt medborgarskap är 12,5

procentenheter högre 1997 än 2013 och 2,9 procentenheter högre 2002 än 2013.

Den högra kolumnen visar att skillnaderna mellan åren faktiskt ökar något när vi i analysen också tar hänsyn till de demografiska och sociala kontrollfaktorerna. Med hänsyn tagen till dessa faktorer uppgår minskningen i stöd för ett aktivt medborgarskap till 13,9 procentenheter mellan 1997 och 2002 och till 3,4 procentenheter mellan 2002 och 2013. Vi kan alltså konstatera att den mest dramatiska minskningen bland unga i stödet för ett aktivt medborgarskap tycka ha inträffat mellan 1997 och 2002 för att därefter minska lite långsammare fram till 2013.

Resultatet är i linje med Esaiassons, Gilljams och Perssons slutsats att stödet för ett medborgarideal av deltagardemokratiskt slag tycks ha minskat. Samtidigt visar våra resultat att stödet för ett aktivt medborgarskap var jämförelsevis

starkt redan 1997 vilket innebär att det starka stöd för det deltagardemokratiska medborgaridealet som Esaiasson, Gilljam och Persson fann 2001 kanske inte enbart ska ses som ett utslag av det tidiga 2000-talets *protestklimat*.

Vi har också undersökt om de olika sociala bakgrundsfaktorerna har samma betydelse vid de olika mättillfällena eller om deras betydelse förändras över tid. I tabell 4.11 redovisas separata analyser av data från vart och av undersökningsåren 1997, 2002 och 2013. Resultaten visar att det i princip är ålder, föräldrars utbildning och sysselsättning som har betydelse för hur unga ställer sig till ett aktivt medborgarskap.

Något förvånande visar våra resultat att 25–29-åringarna i de två första mätningarna tenderar att i större utsträckning ha varit positiva till ett aktivt medborgarskap än både 16–19-åringarna och 20–24-åringarna. Denna tendens har

Tabell 4.10 Effekten av undersökningsår samt av ett antal sociala bakgrundsvariabler på graden av stöd för ett aktivt medborgarskap, 16–29 år. Sammanslagna data för 1997, 2002 och 2013. Grad av instämmande på en skala från 0–100

	Modell 1: Endast undersökningsår	Modell 2: Undersökningsår samt kontroll för sociala bakgrundsvariabler
	b	b
Undersökningsår (referens: 2013)		
1997	12,5**	13,9**
2002	2,9**	3,4**
R ² adj.	0,04	0,06
Antal	8 528	6 578

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002 och 2013.

* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå (förekommer ej i denna tabell).

** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b). Den beroende variabeln, Stöd för aktivt medborgarskap, uttryckt på en skala från 0–100. I modell 2 ingår kontroll för kön, boenderegion, ålder, föräldrars utbildning, bakgrund och sysselsättning.

Tabell 4.11 Effekten av undersökningsår samt ett antal sociala bakgrundsvariabler på graden av stöd för ett aktivt medborgarskap, 16–29 år, 1997, 2002 och 2013. Grad av instämmande på en skala från 0–100

	1997	2002	2013	1997/2002/2013
	b	b	b	b
Årtal (referens: 2013)				
1997				13,9**
2002				3,4**
Kön (referens: Killar)				
Tjejer	0,4	0,8	0,4	0,5
Boenderegion (referens: Storstadsregion)				
Större städer	-1,4	-0,3	-1,1	-0,9
Mellanstora orter	1,5	-1,1	-1,6	-0,3
Mindre orter och glesbygd	-0,6	-1,1	-0,1	-0,5
Ålder (referens: 25–29 år)				
16–19 år	-3,5*	-3,0	-1,0	-2,5**
20–24 år	-1,4	-5,3**	-0,9	-2,5**
Föräldrars utbildning (referens: Universitetsutbildning)				
Grundskola	0,3	-4,5**	-4,9*	-2,9**
Gymnasium eller kortare eftergymnasial utbildning	0,8	-2,3	-3,6**	-2,1**
Bakgrund (referens: Minst en förälder född i Sverige)				
Utrikes född	-1,2	2,7	1,4	0,8
Född i Sverige med utrikes födda föräldrar	1,0	1,1	4,0	2,3
Sysselsättning (referens: Studerar)				
Arbetar	-3,0*	-6,0**	-2,9*	-3,9**
Arbetslös eller långtidssjuk	-4,8*	-1,0	-0,4	-2,2
R² adj.				
	0,01	0,02	0,01	0,06
Antal				
	2 265	2 029	2 284	6 578

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002 och 2013.

* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå.

** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b).

Den beroende variabeln, Politiskt intresse, uttryckt på en skala från 0–100.

dock avtagit och i vår senaste mätning 2013 är effekten av ålder svag och inte längre signifikant.

Effekten av föräldrars utbildning tycks dock ha stärkts under mätperioden. År 1997 gick det inte att se några signifikanta effekter av föräldrars utbildning på inställningen till ett aktivt medborgarskap. Både 2002 och 2013 går det dock att se sådana effekter. I vår senaste mätning uppvisar unga vars föräldrar är universitets- eller högskoleutbildade ett 4,9 procentenheter högre stöd för ett aktivt medborgarskap än unga vars föräldrar högst har grundskoleutbildning och 3,6 procentenheter högre stöd än unga vars föräldrar högst har en kortare eftergymnasial utbildning.

Även betydelsen av sysselsättning har skiftat över åren. Samtliga undersökningsår går det dock att se att unga som studerar i högre grad har en positiv inställning till ett aktivt medborgarskap än unga som arbetar. Betydelsen av att vara arbetslös

eller långtidssjukskriven tycks dock ha minskat. År 1997 fanns ett tydligt lägre stöd för ett aktivt medborgarskap bland arbetslösa och sjuka jämfört med bland studerande, en skillnad som inte längre är säkerställd 2013.

Växande klyfta mellan politiker och medborgare?

Ett annat påstående som också redovisats grundligt tidigare i rapporten, se avsnittet *Politiska vägval* (s. 58), är att *Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större*. Inställningen till detta påstående kan ses som en indikation på om man anser att det finns ett politiskt etablissemang i Sverige som alltmer distanserar sig från vanliga människor.

Resultaten redovisas i tabell 4.12. Liksom i föregående avsnitt, *Ungas inställning till ett aktivt medborgarskap* (s. 146), har vi här slagit samman alla individer som svarat på våra un-

Tabell 4.12 Effekten av undersökningsår på graden av instämmande i påståendet att Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större, 16–29 år. Sammanslagna data för 1997, 2002 och 2013. Grad av instämmande på en skala från 0–100

	Modell 1: Endast undersökningsår	Modell 2: Undersökningsår samt kontroll för sociala bakgrundsvariabler
	b	b
Undersökningsår (referens: 2013)		
1997	17,6**	17,2**
2002	7,3**	6,2**
R ² adj.	0,08	0,10
Antal	8 464	6 535

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002 och 2013.

* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå (förekommer ej i denna tabell).

** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b). Den beroende variabeln uttryckt på skala 0–100. I modell 2 ingår kontroll för kön, boenderegion, ålder, föräldrars utbildning, bakgrund, och sysselsättning.

dersökningar 1997, 2002 och 2013 och låter undersökningsåret ingå som en förklaringsvariabel i modellen. På detta sätt kan vi få ett bra mått på skillnaderna i attityder bland unga vid de olika tidpunkterna.

Av tabellen framgår att uppfattningen att klyftan mellan politiker och medborgare växer har minskat relativt kraftigt bland unga. År 1997 var stödet för påståendet 17,2 procentenheter större än vad det är 2013. Resultaten visar också att den största minskningen av stödet för uppfattningen att klyftan mellan politiker och medborgare växer inträffade mellan 1997 och 2002. Sedan dessa har minskningen fortsatt men i en långsammare takt. Av tabell 4.12 framgår att när vi inför kontroll för de olika sociala och demografiska bakgrundsvariablerna så försvagas minskningen endast marginellt, vilket indikerar att förändringen mellan åren i högre grad förklaras av en förändring av *tidsandan* än av sociala eller demografiska förändringar i populationen.

Sammanfattningsvis kan sägas att utvecklingen sedan 1997 visar att unga i allt mindre grad uppfattar att etablerade politiker utgör ett etablissemang som distanserar sig från vanliga medborgare.

Liksom tidigare redovisar vi också separata analyser för de tre åren som ingår i analysen (tabell 4.13). Utifrån de tre undersökningsåren går det att se en ganska tydlig tendens till att uppfattningen att klyftan mellan politiker och medborgare växer är starkare utanför storstadsregionerna. I synnerhet är det de mindre orterna och glesbygden som särskiljer sig. Även i vår senaste mätning, 2013, går det att se denna tendens även om den inte är statistiskt signifikant. Det är hur som helst inga dramatiska skillnader i synen på klyftan mellan politiker och medborgare mellan de olika typerna av boenderegioner som visar sig i analysen.

Analysen visar också att ålder har betydelse. 25–29-åringarna anser i något högre grad än

16–19-åringarna och 20–24-åringarna att klyftan mellan politiker och medborgare växer. Analysen av vart och ett av undersökningsåren uppvisar samma mönster: Stödet för påståendet är svagast bland de yngsta i åldern 16–19 år för att sedan öka något bland 20–24-åringarna och sedan ytterligare något bland 25–29-åringarna.

Föräldrarnas utbildning är den förklaringsfaktor vars betydelse har förändrats tydligast mellan de tre åren. År 1997 ser vi att stödet för påståendet att klyftan växer är 7,3 procentenheter högre bland unga vars föräldrar högst har en grundskoleutbildning jämfört med bland unga vars föräldrar har en längre universitets- eller högskoleutbildning. Skillnaden mellan unga vars föräldrar högst har en gymnasieutbildning eller kortare eftergymnasial utbildning och unga som har universitets- eller högskoleutbildade föräldrar uppgår till 6,1 procentenheter. Av tabellen framgår att effekten av föräldrarnas utbildning tycks ha minskat mellan varje undersökningstillfälle. År 2002 går det fortfarande att se en viss effekt men 2013 tycks denna ha försvunnit helt.

Analysen visar också varierande effekter för betydelsen av att vara född utanför Sverige respektive av att vara född i Sverige men att ha två föräldrar som är födda i ett annat land. Att vara utrikes född visar sig 1997 ha en negativ effekt på instämmandet i påståendet att klyftan växer. Åren 2002 och 2013 ser vi dock ingen effekt av att vara utrikes född på inställningen till påståendet. Att vara född i Sverige men ha två utrikes födda föräldrar har ingen säkerställd effekt på inställningen till påståendet 1997 eller 2002. År 2013 visar sig däremot unga med utrikes födda föräldrar i högre grad instämma i påståendet att klyftan mellan politiker och medborgare växer. Skillnaden mellan unga födda i Sverige med utrikes födda föräldrar och unga med minst en förälder som är född i Sverige är 6,0 procentenheter.

Tabell 4.13 Effekten av undersökningsår samt ett antal sociala bakgrundsvariabler på graden av instämmande i påståendet att Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större, 16–29 år, 1997, 2002 och 2013. Grad av instämmande på en skala från 0–100

	1997	2002	2013	1997/2002/2013
	b	b	b	b
Årtal (referens: 2013)				
1997				17,2**
2002				6,2**
Kön (referens: Killar)				
Tjejer	1,8	0,3	-1,6	0,1
Boenderegion (referens: Storstadsregion)				
Större städer	2,1	-0,1	-0,6	0,4
Mellanstora orter	3,6*	1,3	2,6	2,4**
Mindre orter och glesbygd	3,8*	5,1*	2,7	3,8**
Ålder (referens: 25–29 år)				
16–19 år	-5,7**	-3,2	-6,6**	-5,3**
20–24 år	-1,6	-2,6*	-3,0*	-2,4**
Föräldrars utbildning (referens: Universitetsutbildning)				
Grundskola	7,3**	3,3*	-1,4	3,4**
Gymnasium eller kortare eftergymnasial utbildning	6,1**	1,9	-1,7	1,5*
Bakgrund (referens: Minst en förälder född i Sverige)				
Utrikes född	-6,1**	0,6	2,6	-0,6
Född i Sverige med utrikes födda föräldrar	1,2	1,7	6,0*	3,5*
Sysselsättning (referens: Studerar)				
Arbetar	2,5*	1,8	-0,6	1,1
Arbetslös eller långtidssjuk	4,4*	7,8**	2,6	4,5**
R² adj.				
	0,04	0,01	0,01	0,10
Antal				
	2 256	2 024	2 255	6 535

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002 och 2013.

* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå.

** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b).

Den beroende variabeln, uttryckt på en skala från 0–100.

Till sist visar det sig också att betydelsen av ungas sysselsättning har varierat mellan undersökningsåren. År 1997 instämde unga som studerar i lägre grad i påståendet om att klyftan växer än unga som arbetar eller som är arbetslösa eller långtidssjukskrivna. År 2002 har skillnaden i förhållande till studerande blivit ännu större när det gäller de arbetslösa och sjukskrivna men minskat för de unga som arbetar. I vår undersökning 2013 finns inte längre några statistiskt säkerställda skillnader i inställningen till påståendet om att klyftan växer mellan unga med olika typer av sysselsättning.

Politisk systemtilltro

I en fungerande demokrati är det viktigt att medborgarna upplever att de har möjlighet att komma till tals och bli hörda i frågor som betyder mycket för dem. Inom forskningen talar man om vikten av att ett politiskt system är responsivt eller lyhört i förhållande till medbor-

garna (Verba & Nie 1972, Wohlgemuth 2006). För att fånga detta ingår två frågor i enkäten. Den första avser att fånga hur de svarande ser på möjligheterna för människor i allmänhet att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i samhället. Detta kallar vi fortsättningsvis *politisk systemtilltro*. Den andra frågan avser att fånga hur de svarande ser på sina egna möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer. Detta kallar vi fortsättningsvis *politisk självtilltro*. Vi inleder med att i detta avsnitt titta närmare på hur ungas politiska systemtilltro har förändrats över tid. En mer grundläggande redovisning av denna enkätfråga har tidigare gjorts i avsnittet *Göra sin röst hörd* (s. 123).

I analysen av hur ungas politiska systemtilltro har utvecklats har vi endast två mätillfällen att använda oss av. Identiska frågor har ställs 2002 och 2013, vilket ger möjlighet att undersöka utvecklingen från början av det förra decenniet och fram till idag. Resultaten som redovisas i

Tabell 4.14 Effekten av undersökningsår på den politiska systemtilltron, 16–29 år. Sammanslagna data för 2002 och 2013. Politisk systemtilltro uttryckt på en skala från 0–100

	Modell 1: Endast undersökningsår	Modell 2: Undersökningsår samt kontroll för sociala bakgrundsvariabler
	b	b
Undersökningsår (referens: 2013)		
2002	-3,3**	-2,3**
R ² adj.	0,01	0,03
Antal	5 130	4 171

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2002 och 2013.
* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå (förekommer ej i denna tabell).
** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.
Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b). Den beroende variabeln uttryckt på en skala från 0–100. I modell 2 ingår kontroll för kön, boenderegion, ålder, föräldrars utbildning, bakgrund, och sysselsättning.*

Tabell 4.15 Effekten av undersökningsår samt av ett antal sociala bakgrundsvariabler på den politiska systemtilltron, 16–29 år, 2002 och 2013. Politisk systemtilltro uttryckt på en skala från 0–100

	2002	2013	2002/2013
	b	b	b
Årtal (referens: 2013)			
2002			-2,3**
Kön (referens: Killar)			
Tjejer	-1,3	3,2**	1,0
Boenderegion (referens: Storstadsregion)			
Större städer	-0,5	-1,5	-0,9
Mellanstora orter	-1,0	-0,9	-1,1
Mindre orter och glesbygd	-4,4*	-1,2	-2,6*
Ålder (referens: 25–29 år)			
16–19 år	-0,3	1,9	0,8
20–24 år	0,0	-1,5	-0,8
Föräldrars utbildning (referens: Universitetsutbildning)			
Grundskola	-4,2**	-5,9**	-4,5**
Gymnasium eller kortare eftergymnasial utbildning	-3,6**	-2,1*	-2,8**
Bakgrund (referens: Minst en förälder född i Sverige)			
Utrikes född	-4,2*	0,3	-1,7
Född i Sverige med utrikes födda föräldrar	2,4	-1,6	-0,4
Sysselsättning (referens: Studerar)			
Arbetar	-4,4**	-2,2*	-3,2**
Arbetslös eller långtidssjuk	-5,6*	-8,5**	-7,8**
R ² adj.			
	0,02	0,04	0,03
Antal			
	2 025	2 146	4 171
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2002 och 2013.</i> <i>* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå.</i> <i>** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.</i> <i>Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b).</i> <i>Den beroende variabeln, Politiskt intresse, uttryckt på en skala från 0–100.</i></p>			

tabell 4.14 visar att det skett en svag men signifikant positiv utveckling av systemtilltron. Sedan kontroll införts för de demografiska och sociala bakgrundsfaktorerna visar analysen att unga 2013 i genomsnitt har en 2,3 procentenhet högre systemtilltro än 2002. Det är alltså inte frågan om något dramatiskt positiv utveckling

men ändå en utveckling som går i rätt riktning och som är statistiskt säkerställd.

Tabell 4.15 visar resultaten av separata regressionsanalyser för 2002 och 2013. Analysen visar att det 2002 inte fanns någon skillnad mellan tjejer och killar i den politiska systemtilltron. År 2013 har detta dock förändrats och tjejerna upp-

visar nu en 3,2 procentenheter högre systemtilltro än killarna. Det tycks vara förändringen bland tjejernasom till stor del ligger bakom den positiva utvecklingen av systemtilltron i hela ungdomsgruppen mellan 2002 och 2013.

En annan skillnad mellan de två mätillfällena är att systemtilltron för 2002 var signifikant lägre på mindre orter och i glesbygdsområden än i storstadsregioner. Denna skillnad går inte längre att se 2013.

Föräldrarnas utbildningsnivå är en faktor som påverkar ungas systemtilltro både 2002 och 2013. I vår mätning 2013 hade unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning 5,9 procentenheter lägre systemtilltro än unga vars föräldrar har universitets- och högskoleutbildning. Unga vars föräldrar som har gymnasieutbildning eller en kortare eftergymnasial utbildning har 2,1 procentheter lägre systemtilltro än unga med universitetsutbildade föräldrar.

Resultaten för 2002 visar också att unga som är utrikes födda hade 4,2 procentenheter lägre systemtilltro än unga med minst en förälder född

i Sverige. År 2013 går det dock inte att se att utrikes födda, allt annat lika, uppvisar en lägre systemtilltro än andra grupper av unga.

Avslutningsvis ser vi också att sysselsättning vid båda mätillfällena har betydelse för ungas politiska systemtilltro. Arbetslösa och långtids-sjukskrivna är den grupp som i störst utsträckning har den lägsta systemtilltron. Unga som arbetar har i något högre grad systemtilltro och unga som studerar har i störst utsträckning tilltro. År 2013 har unga som är arbetslösa eller långtidssjukskrivna en systemtilltro som är 8,5 procentenheter lägre än unga som studerar.

Politisk självtilltro

Hur har då den politiska självtilltron utvecklats mellan 2002 och 2013? Med politisk självtilltro menar vi hur unga ser på sina egna möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer i samhället. Resultatet som redovisas i tabell 4.16 är mycket likt det som gäller den politiska systemtilltron. I den vänstra kolumnen framgår att det har skett en ökning av den politiska

Tabell 4.16 Effekten av undersökningsår på den politiska självtilltron, 16–29 år. Sammanslagna data för 2002 och 2013. Politisk självtilltro uttryckt på en skala från 0–100

	Modell 1: Endast undersökningsår	Modell 2: Undersökningsår samt kontroll för sociala bakgrundsvariabler
	b	b
Undersökningsår (referens: 2013)		
2002	-3,5**	-2,1**
R ² adj.	0,01	0,04
Antal	5 107	4 146

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2002 och 2013.

* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå (förekommer ej i denna tabell).

** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b). Den beroende variabeln Politisk självtilltro, uttryckt på en skala från 0–100. I modell 2 ingår kontroll för kön, boenderegion, ålder, föräldrars utbildning, bakgrund, och sysselsättning.

själv tilltron bland unga med 3,5 procentenheter mellan 2002 och 2013. Detta innan vi har gjort kontroll för de olika demografiska och sociala bakgrundsfaktorerna. När vi konstanthåller bakgrundsfaktorerna (högra kolumnen) försvagas den positiva utvecklingen och det kvarstår en positiv utveckling av själv tilltron på 2,1 procentenheter. Liksom för den politiska system-

tilltron ser vi alltså en svagt positiv utveckling av den politiska själv tilltron bland unga från 2002 och fram till idag.

Vi har även genomfört separata analyser för den politiska själv tilltron för 2002 och 2013 för att se om betydelsen av de olika sociala bakgrundsfaktorerna har förändrats mellan mät-

Tabell 4.17 Effekten av undersökningsår samt av ett antal sociala bakgrundsva-riabler på den politiska själv tilltron, 16–29 år, 2002 och 2013. Politisk själv tilltro uttryckt på en skala från 0–100

	2002	2013	2002/2013
	b	b	b
Årtal (referens: 2013)			
2002			-2,1**
Kön (referens: Killar)			
Tjejer	-3,3**	1,8	-0,7
Boenderegion (referens: Storstadsregion)			
Större städer	-2,9*	-1,5	-2,1*
Mellanstora orter	-1,6	-1,0	-1,5
Mindre orter och glesbygd	-7,0**	-3,4*	-5,0**
Ålder (referens: 25–29 år)			
16–19 år	-7,3**	-3,0*	-5,0**
20–24 år	-2,7*	-4,2**	-3,4**
Föräldrars utbildning (referens: Universitetsutbildning)			
Grundskola	-7,3**	-9,0**	-7,3**
Gymnasium eller kortare eftergymnasial utbildning	-6,2**	-3,0**	-4,5**
Bakgrund (referens: Minst en förälder född i Sverige)			
Utrikes född	-9,5**	-2,7	-5,8**
Född i Sverige med utrikes födda föräldrar	2,2	-3,0	-1,3
Sysselsättning (referens: Studerar)			
Arbetar	-6,6**	-2,7*	-4,4**
Arbetslös eller långtidssjuk	-6,7*	-8,4**	-8,1**
R² adj.			
	0,04	0,03	0,04
Antal			
	2 025	2 121	4 146

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2002 och 2013.

* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå.

** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b).

Den beroende variabeln, Politisk själv tilltro, uttryckt på en skala från 0-100.

tillfällena. Det framgår av tabell 4.17 att tjejer allt annat lika, uppvisade en lägre politisk självtilltro 2002 än killar. I mätningen 2013 har effekten av att vara tjej vänt i positiv riktning även om den inte är statistiskt signifikant.¹² Med tanke på att killar hade en signifikant högre politisk självtilltro 2002 innebär detta att tjejer i förhållande till killar stärkt sin självtilltro mellan de två mättillfällena. Detta kan också vara en del av förklaringen till att den politiska självtilltron ökat i hela gruppen unga (tabell 4.16).

Analysen visar vidare att unga som är bosatta på mindre orter och i glesbygd har en lägre politisk självtilltro än unga som bor i storstadsregioner. Denna effekt är säkerställd både 2002 och 2013. Detta är särskilt intressant då man skulle kunna tänka sig att de skillnader som redovisats tidigare i rapporten mellan olika typer av boenderegioner (tabell 4.6, s. 126) skulle förklaras av sådana socioekonomiska faktorer som föräldrarnas utbildningsnivå och de ungas sysselsättningsstatus. Vi har här alltså visat att det kvarstår en skillnad mellan å ena sidan mindre orter och glesbygd och å andra sidan storstadsregioner även sedan vi tagit hänsyn till denna typ av skillnader.

Ålder visar sig ha betydelse för den politiska självtilltron både 2002 och 2013. Mönstret är att 25–29-åringarna har större politisk självtilltro än de som är yngre. Även för självtilltron har föräldrarnas utbildningsnivå en tydlig effekt. Detta gäller såväl 2002 som 2013. I vår undersökning 2013 har unga vars föräldrar högst har grundskoleutbildning i genomsnitt 9,0 procentenheter lägre politisk självtilltro än unga vars föräldrar har en längre universitets- eller högskoleutbildning. Ungas vars föräldrar har en gymnasieutbildning eller en kortare eftergymnasial utbildning har 3,0 procentenheter lägre självtilltro än unga vars föräldrar är universitetsutbildade.

Analysen av data från 2002 visar att unga som är utrikes födda har en lägre politisk självtilltro än

unga med minst en förälder född i Sverige. Denna skillnad är dock inte längre signifikant 2013. Avslutningsvis visar det sig också både 2002 och 2013 finnas en skillnad mellan unga som studerar och unga som arbetar, är arbetslösa eller långtidssjukskrivna. Undersökningen från 2013 visar att studerande i genomsnitt har en politisk självtilltro som är 8,4 procentenheter högre än de som arbetslösa och långtidssjukskrivna samt 2,7 procentenheter högre än bland unga som arbetar.

En bild av hur ungas politiska attityder utvecklats

Vi har hittills i ganska abstrakta termer försökt beskriva den komplexa bilden av hur ungas attityder till politik och engagemang i samhällsfrågor har utvecklats de senaste årtiondena. Ett sätt att sammanfatta vad vi hittills sett och underlätta tolkningen av resultaten är att uttrycka utvecklingen i bilder.

Vad vi har gjort i detta avsnitt är att välja en grupp av unga som i ett diagram får illustrera utvecklingen över tid. Genom en sådan teknik fortsätter vi att ta hänsyn till alla de bakgrundsfaktorer som vi använt i analyserna hittills. Den grupp som får utgöra vår exempelgrupp för att illustrera utvecklingen är unga i åldern 20–24 år som är bosatta i en större svensk stad och som förvärvsarbetar. Deras föräldrar har som högst en gymnasieutbildning eller en kortare eftergymnasial utbildning och minst en av föräldrarna är född i Sverige. Vi genomför beräkningarna separat för tjejer och för killar.

Exempel 1: Killar i åldern 20–24 år

Figur 4.9a visar alltså hur attityderna till politik och samhällsengagemang har utvecklats i vår manliga exempelgrupp. Figuren visar att den allra tydligaste attitydförändringen bland killar som vi sett i vår undersökning handlar om inställningen till påståendet att klyftan mellan politiker och medborgare växer. Stödet för detta påstående har minskat ganska dramatiskt. Minskningen mellan 1997 och

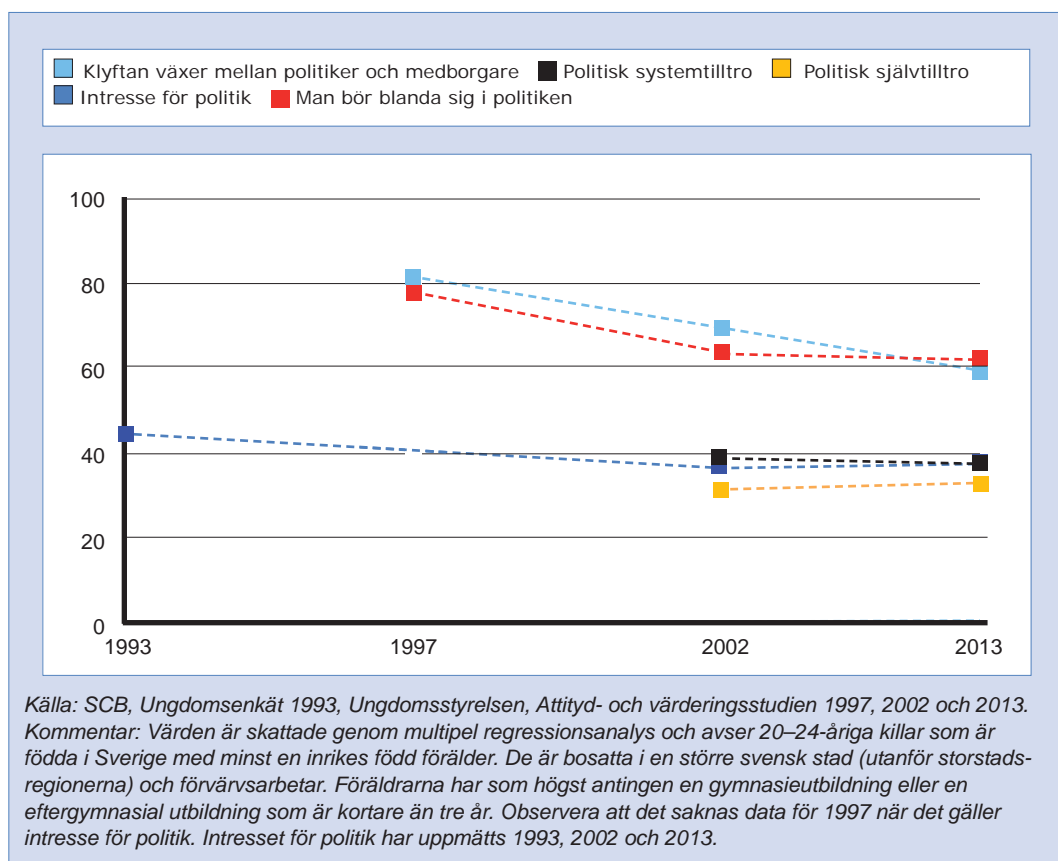
2013 uppgår till 23 procentenheter.

En attityd som förändrats nästan lika mycket är inställningen till ett aktivt medborgarskap som undersöktes genom påståendet att man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel. Stödet för detta påstående har minskat med 16 procentenheter under samma tidsperiod.

Värt att notera är dock att för båda dessa attity-

der sker minskningen från en ganska hög nivå. Inställningen till de två påståendena är fortfarande, trots den kraftiga minskningen, ganska positiv. Det genomsnittliga svaret ligger i båda fallen tydligt över svarsskalans mittpunkt (tabell 3.4, s. 66).

När det gäller intresset för politik i vår exempelgrupp av unga män ser vi en relativt tydlig minskning av intresset under 1990-talet men att nivån nu tycks ha planat ut och stabiliserat

Figur 4.9a Attityder till politik och till engagemang i samhällsfrågor bland killar som förvärvsarbetar och är bosatta i en större svensk stad, 20–24 år, 1993, 1997, 2002 och 2013. Predicerade värden på en skala från 0–100.

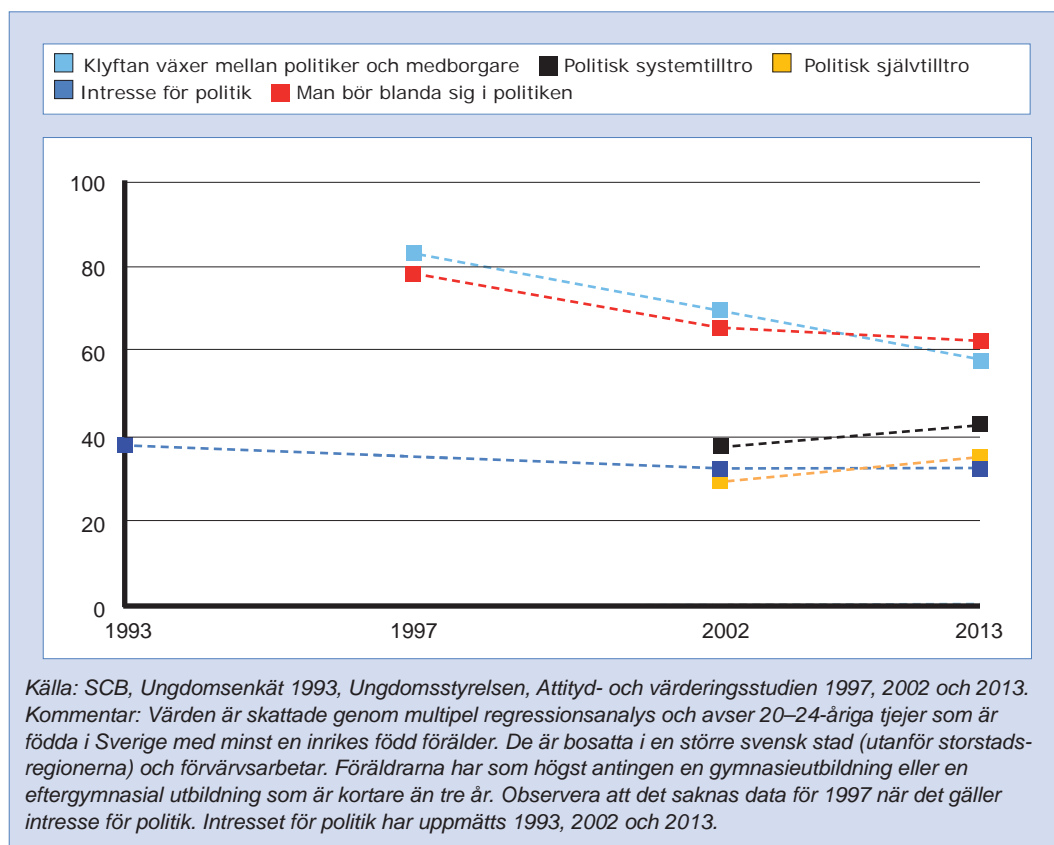
sig sedan början av 2000-talet.¹³ För den politiska systemtilltron och den politiska självtilltron kan vi i vår manliga exempelgrupp ana en svag tendens till ökning av den politiska självtilltron mellan 2002 och 2013 samtidigt som det inte går att se någon förändring av den politiska sys-

temtilltron.

Exempel 2: Tjejer i åldern 20–24 år

Vi vänder oss nu till vår andra exempelgrupp som består av tjejer men som i likhet med den första exempelgruppen är i åldern 20–24 år, är bosatta i en större stad, förvärvsarbetar, har minst en förälder som är född i Sverige och vars föräldrar högst har en gymnasieutbildning eller en kortare eftergymnasial utbildning.

Resultaten som redovisas i figur 4.9b visar att den största förändringen även bland tjejerna

Figur 4.9b Attityder till politik och till engagemang i samhällsfrågor bland tjejer som förvärvsarbetar och är bosatta i en större svensk stad, 20–24 år, 1993, 1997, 2002 och 2013. Predicerade värden på en skala från 0–100.

gäller inställningen till påståendet att klyftan mellan politiker och medborgare växer. Stödet för detta påstående har minskat ännu tydligare bland tjejerna, med hela 26 procentenheter mellan 1997 och 2013.

Även stödet för det aktiva medborgarskapet har minskat kraftigt bland tjejerna. Minskningen bland tjejerna är här exakt lika stor som bland killarna, 16 procentenheter. Precis som bland killarna minskade intresset för politik ganska tydligt i vår kvinnliga exempelgrupp mellan mätningarna 1993 och 2002 för att sedan plana ut och ligga på ungefär samma nivå 2002 och 2013.

Avslutningsvis framgår av figur 4.9b att både självtilltron och systemtilltron hos tjejerna har utvecklats signifikant positivt mellan 2002 och 2013. Den politiska självtilltronen har ökat med mer än 6 procentenheter och systemtilltronen med drygt 4 procentenheter.

Reflektion

Vi ska nu återknyta till den något splittrade bilden av ungas intresse för politik och engagemang i samhällsfrågor som presenterades inledningsvis.

Ungas intresse för politik tycks ha varit ganska stabilt under de senaste åren. Detta bekräftas av våra resultat i denna rapport och av annan forskning (Ungdomsstyrelsen 2010). Det är dock ganska svårt att veta vad unga lägger i ett intresse för politik. Detta framgår tydligt när vi i stället för om politik frågar om de unga är intresserad av samhällsfrågor och får betydligt högre nivåer av intresse.

Staffan Lindberg och Richard Svensson hävdar med, underlag av ett ganska litet datamaterial, att ungas stöd för det demokratiska systemet har försvagats kraftigt sedan mitten av förra decenniet. Utvecklingen skulle enligt de två forskarna

kännetecknas av att unga i ökad utsträckning tar avstånd från det demokratiska politiska systemet och dess institutioner. Vi finner inget som helst stöd för en sådan utveckling i våra analyser. Tvärtom visar vår undersökning att ungas stöd för uppfattningen att klyftan mellan etablerade politiker och medborgare har blivit större har minskat signifikant mellan 2002 och 2013.

En sådan utveckling borde inte ligga i linje med Lindbergs och Svenssons utsaga. En utveckling i den riktning som Lindberg och Svensson beskriver borde också medföra att unga skulle se mer pessimistiskt på möjligheterna att föra fram åsikter till dem som bestämmer i samhället. Våra resultat går dock i helt motsatt riktning. Ungas systemtilltro har ökat signifikant mellan 2002 och 2013. Denna slutsats grundar sig på en analys av drygt 4 000 unga i åldern 16–29 år vilket kan jämföras med de ungefär 500 unga som Lindberg och Svensson grundar sina slutsatser på.¹⁴

Kan vi då med utgångspunkt från vårt datamaterial säga något om Esaiassons, Gilljams och Perssons tes om att stödet för det valdemokratiska medborgaridealet de senaste tio åren har ökat kraftigt på bekostnad av det deltagardemokratiska idealet? På denna punkt måste svaret bli lite mer nyanserat. Det finns delar av våra resultat som stöder tesen om en rörelse i opinionen i riktning mot ett mer valdemokratiskt synsätt. Samtidigt finns andra resultat som pekar i en delvis annan riktning.

Det första som talar för att det skett en utveckling i valdemokratisk riktning bland unga är den minskning vi sett i stödet för det aktiva medborgarskapet. Sedan 2002 har stödet bland 16–29-åringar för påståendet att man som medborgare bör blanda sig i politiken, stödja det rätta och protestera mot det som är fel minskat med ungefär 3 procentenheter. Mellan 1997 och

2002 skedde en ännu mycket större minskning av stödet för detta påstående. Denna minskning är i linje med att utvecklingen går i riktning mot ett mindre aktivt medborgarskap där mer ansvar överläts åt politikerna under mandatperioderna.

Kanske kan man också se det minskade stödet bland unga för påståendet att *klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare växer* som ett stöd för det valdemokratiska idealet. Om klyftan mellan politiker och medborgare upplevs som mindre skulle detta kunna bidra till att medborgare i större utsträckning litar på att politikerna sköter sin uppgift och representerar medborgarna på ett bra sätt.

Vad som talar emot idén om att det valdemokratiska idealet är på så stark frammarsch är att de unga i vår undersökning fortfarande, trots att graden av instämmande alltså minskat, i genomsnitt är mer positiva än negativa till ett aktivt medborgarskap. I kapitel 3 visade vi till exempel att det genomsnittliga instämmandet i påståendet om man som medborgare bör blanda sig i politiken idag ligger kring 5 på skalan mellan (1) instämmer inte alls och (7) instämmer helt (figur 3.4, s. 67).

På samma sätt är det genomsnittliga instämmandet i påståendet att klyftan mellan politiker och medborgare växer 4,6, vilket är tydligt över skalans mittpunkt. Slutsatsen är att våra resultat stödjer Esaiasson, Gilljam och Persson i den tendens de pekar ut – stödet för valdemokratin kan sägas öka. När det gäller den aktuella nivån på stödet för det ena eller andra medborgaridealet så tycks detta dock vara känsligt för exakt vilken frågeformulering som används av forskaren. Våra resultat stöder på denna punkt inte att

en majoritet av de unga skulle föredra en passiv medborgroll framför en mer aktiv.

En sammanvägd bild av de resultat som redovisats i kapitel 4 kan se ut ungefär så här:

- Många unga bedömer idag att avståndet till politiker och till den representativa demokratis institutioner är stort. Unga upplever att det är svårt att påverka politiska beslut och ganska många tycker att klyftan mellan politiker och medborgare växer.

- Många unga anser att man bör blanda sig i politiken, stödja det man tycker är rätt och protestera mot det man anser vara fel. När vi frågar unga hur de ser på möjligheterna att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i samhället hamnar den genomsnittliga bedömningen någonstans i mitten av skalan, det är inte omöjligt att göra sin röst hörd men det är inte heller särskilt lätt.

Vår undersökning pekar också på några positiva utvecklingstendenser den senaste tioårsperioden:

- Unga ser idag i högre grad optimistiskt på sina egna möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare och ser också i högre grad positivt på möjligheterna för människor i allmänhet att föra fram åsikter. I första hand beror denna positiva utveckling på en förändring bland de unga kvinnorna. En hypotes skulle här kunna vara att den positiva utvecklingen av hur unga upplever möjligheterna att föra fram åsikter till beslutsfattare är ett resultat av internets och de sociala mediernas genomslag under 00-talet.

- En lägre andel unga anser att klyftan mellan

etablerade politiker och medborgare ökar.

- Stödet för ett aktivt medborgarskap minskar bland unga. I takt med att förtroendet för politiker och för det politiska systemet ökar är det idag en högre andel unga än tidigare som föredrar en mer passiv medborgarroll där det inte är självklart att blanda sig i och försöka påverka samhällets beslutsfattande.

Avslutande diskussion

Politiska och

åsiktsbärande aktiviteter

De allra flesta unga är aktiva i samhällsfrågor. Vår undersökning visar att tre fjärdedelar, 74,5 procent, av de unga i åldern 16–29 år har genomfört minst en aktivitet i syfte att uttrycka en åsikt i en samhällsfråga under det senaste året. Även om man räknar bort den aktivitet som kanske är enklast av alla att utföra, att ”gilla” en åsikt på internet, har fortfarande nästan två tredjedelar av de unga försökt att påverka genom en aktiv handling.

Vi har även haft möjlighet att jämföra hur politiskt deltagande förändrats under 2000-talet fram till idag. Resultaten indikerar att flera av de traditionellt använda formerna för att uttrycka åsikter blivit mindre vanliga bland unga, till exempel att skriva på namninsamlingar på stan, bära märken som uttrycker en åsikt, delta i demonstrationer och skriva insändare i tidningar. Det är ingen vågad gissning att en stor del av ungas åsiktsbärande aktiviteter istället utförs på internet och i sociala medier. Våra resultat visar att mer än hälften av alla unga, 52 procent, under det senaste året har stöttat en åsikt på internet genom att till exempel gilla den. Nästan en femtedel har också chattat, debatterat eller kommenterat samhällsfrågor på nätet (jfr Ungdomsstyrelsen 2013).

Det är inte lika vanligt bland alla grupper av unga att ha genomfört en handling i syfte att uttrycka en åsikt. Vår undersökning visar att politiska och åsiktsbärande aktiviteter ökar med stigande ålder. Det är därför generellt sett en större andel 25–29-åringar som genomfört de olika aktiviteterna än 16–19-åringar. Ett tydligt mönster är att unga vars föräldrar har högre utbildning i större utsträckning är aktiva.

Intresse för politik och samhällsfrågor

Vi ser att det är en större andel unga som faktiskt har genomfört en aktivitet i syfte att uttrycka en åsikt än som uppger att de är intresserade av politik. Två femtedelar, 40 procent, av de unga säger sig vara ganska eller mycket intresserade av politik. När vi i stället för politik frågar om intresset för samhällsfrågor ökar andelen unga som säger sig vara intresserade kraftigt, från 40 till 56 procent.

Resultaten pekar på att det finns en grupp unga – i synnerhet unga kvinnor – som tar avstånd från begreppet politik men som ändå uppger sig vara intresserade av samhällsfrågor. Vi har också visat att intresset för politik bland unga minskade relativt kraftigt mellan 1993 och 2002. Mellan 2002 och 2013 går det dock inte att se någon fortsatt minskning, intresset tycks ligga kvar på ungefär samma nivå. Däremot har intresset för politiska förhållanden ute i världen minskat relativt tydligt från 2002 och fram till idag.

Inom ungdomsgruppen ökar intresset för såväl politik som samhällsfrågor med stigande ålder. Män är i högre grad intresserade av politik än kvinnor. Däremot finns det inte några tydliga skillnader mellan könen i intresset för samhällsfrågor. I övrigt är unga bosatta i storstadsregioner och unga med högutbildade föräldrar i större

utsträckning intresserade av såväl politik som samhällsfrågor än andra unga. Arbetslösa unga är i mindre utsträckning intresserade av politik och samhällsfrågor än unga som arbetar eller studerar. Det visar sig också att unga som är utrikes födda i större utsträckning är intresserade av samhällsfrågor än unga som är inrikes födda, detta gäller dock inte intresset för politik där det inte går att se några skillnader.

Diskutera politik och samhällsfrågor

Ett konkret uttryck för att vara intresserad av politik och samhällsfrågor är att diskutera denna typ av frågor med vänner och bekanta. Om 40 procent av de unga uppger att de är intresserade av politik är det en något mindre andel som någorlunda regelbundet diskuterar denna typ av frågor med personer i sin omgivning. Resultaten visar att något mindre än en tredjedel – 31 procent – av de unga diskuterar samhällsfrågor med någon de känner minst en gång i veckan.

Det finns även skillnader mellan olika grupper av unga när det gäller att delta i diskussioner om samhällsfrågor. Dessa skillnader liknar de som gäller intresset för politik.

Upplevt inflytande

Vår undersökning visar att unga är ganska pessimistiska, eller möjligen realistiska, i sin bedömning av de egna möjligheterna att utöva inflytande över samhällets politiska beslutsfattande. Av åtta olika områden var politiken det område som unga i lägst grad trodde sig kunna påverka. Det område som unga i störst utsträckning trodde sig kunna påverka var det egna valet av utbildning. Medelvärdet är där 4,4 på en femgradig skala. Att upplevt inflytande på valet av utbildning skattas högt är inte konstigt med tanke på det utbildningsutbud som idag möter många unga, till exempel inför gymnasievalet.

Ett nedslående resultat är att unga bedömer sina möjligheter att utöva inflytande på sin skola eller sin arbetsplats relativt lågt, med ett

genomsnittligt värde på 3,3. Faktum är att bedömningen av skol- och arbetsplatsinflytandet hamnar på samma låga nivå som möjligheterna att påverka sin bostadsituation, vilket ju är känt som ett mycket problematiskt område för många unga (Ungdomsstyrelsen 2011).

Ett positivt resultat är dock att när de unga tillfrågas om sina möjligheter att påverka hur livet som helhet kommer att bli så bedömer de att de har ganska stort inflytande över detta, med ett genomsnittligt värde på 4,1. Livet som helhet är det område som unga i genomsnitt anser att de har näst mest inflytande över.

Frågorna om vilka områden i livet unga anser sig ha inflytande över har också ställts i en tidigare undersökning. Resultaten visar att inga stora förändringar i de ungas bedömningar av inflytandet inom de olika områdena har inträffat mellan mätningarna 2007 och 2013. Bland olika grupper av unga är det tydligast de arbetslösa som sticker ut och i störst utsträckning gör pessimistiska bedömningar av sina möjligheter att påverka.

Föra fram sin åsikt

Vi har sett att många unga anser att de inte har särskilt stort inflytande över politiska beslut. En annan fråga är dock om det är möjligt att föra fram åsikter till dem som bestämmer i samhället. Även om man inte anser att man har direkt inflytande över politiska beslut så kan det vara nog så viktigt att vid behov ha möjlighet att göra sin röst hörd och att föra fram sin uppfattning till beslutsfattare (Amnå 2010). Vi har i undersökningen bett de svarande dels att bedöma sina egna möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare, dels bedöma vilka möjligheter människor i allmänhet har.

Resultaten är nedslående på så sätt att unga bedömer såväl sina egna som andra människors möjligheter att nå fram med åsikter som ganska små. På en skala från 0–10 är det genomsnittliga svaret för de egna möjligheterna 3,8 och för människor i

allmänhet 4,3. Även om nivåerna är låga har dock utvecklingen gått i positiv riktning sedan vår tidigare mätning 2002. Bedömningen av möjligheterna att föra fram åsikter till beslutsfattare är alltså i genomsnitt mer optimistisk idag än ett decennium tidigare.

Tjejer gör i genomsnitt en mer positiv bedömning än killar av såväl de egna som andras möjligheter att föra fram åsikter. Arbetslösa unga är återigen en grupp som skiljer sig från övriga genom att göra en i tydligt högre grad mer pessimistisk bedömning av såväl sina egna som andras möjligheter att föra fram åsikter. Vi har även visat att unga med högutbildade föräldrar har en högre tilltro till såväl sina egna som andras möjligheter att föra fram åsikter.

Kan unga göra skillnad?

I detta kapitel har vi sett att en relativt stor del av de unga faktiskt har utfört en handling under det senaste året för att uttrycka en åsikt i en samhällsfråga av något slag. Många av dessa handlingar är mycket enkla att utföra och inte särskilt förpliktigande, medan andra är svåra och tar mycket tid i anspråk. Vi har också sett att även om många unga är intresserade av politik och samhällsfrågor så finns det samtidigt många som inte alls är det.

Något som är särskilt viktigt ur ett demokratiperspektiv är dock att unga, liksom alla andra medborgare, har möjlighet att bli hörda i situationer och frågor som betyder särskilt mycket för dem. I dessa situationer är det viktigt att det inom den representativa demokratins ramar finnas kanaler där man kan göra sin röst hörd. Även om vi känner igen resultaten från tidigare undersökningar är det oroande att så många unga varken tror på sina egna eller på andras möjligheter att nå fram med åsikter till dem som bestämmer i samhället.

Samtidigt är ett av de kanske viktigaste resultaten i detta kapitel att utvecklingen faktiskt går åt rätt håll. Trenden tycks vara uppåtående den senaste tioårsperioden när det gäller ungas syn på möjlig-

KAPITEL 5

FAST ANSTÄLLNING

MAN SKA FÅ KUNNA SÄGA NEJ TILL ETT JOBB

ARBETAR HELTID

JOBBAR

LÄGRE LÖN FÖR UNGA

VILKET JOBB SOM HELST

DET SKA VARA ROLIGT

ÄLDRE BÖR PENSIONERAS TIDIGARE

PLUGGAR

VILL ARBETA I TEAM

BRA LÖN

JAG VILL FLYTTA

UNGDOMAR ÄR BORTSKÄMDA

Utbildning och sysselsättning

heterna att föra fram åsikter.

Detta kapitel handlar om två centrala aspekter av välfärden, utbildning och sysselsättning. Utbildning främjar individens utveckling genom att bredda och fördjupa kunskaper, ge färdigheter till ett framtida yrkesliv och förbereda för ett aktivt samhällsliv. Att unga avslutar sin gymnasieutbildning och därefter antingen skaffar sig vidare utbildning eller etablerar sig på arbetsmarknaden är en del i förverkligandet av de ungdomspolitiska målen om att unga ska ha tillgång till välfärd och inflytande.

I kapitlet analyserar och diskuterar vi bland annat vad som motiverar unga att studera vidare, vilka egenskaper som enligt de unga är viktiga för ett arbete, ungas erfarenhet av arbetslöshet samt hur de ser på villkor och rättigheter på ar-

betsmarknaden.

Utbildningsnivå och sysselsättning

Sedan den ekonomiska krisen på 1990-talet, då gymnasieskolans alla program blev treåriga och antalet studieplatser på högskolor och universitet ökade kraftigt, studerar en allt högre andel unga på gymnasiet och en högre andel går vidare till högskolor och universitet. Vi har idag den mest välutbildade generationen vi någonsin haft. I vår undersökning har 29,5 procent av killarna och 43,2 procent av tjejerna i åldersgruppen 25–29 år minst treårig högskoleutbildning (tabell 5.1).

På frågan *Vilken är din nuvarande sysselsättning?* kunde ett eller flera alternativ anges. De

Tabell 5.1 Högsta avslutade utbildning efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Grundskola (eller motsvarande)							
56,1	65,5	6,0	5,7	8,3	2,9	20,4	583
Gymnasium (eller motsvarande)							
39,7	32,5	73,3	66,4	42,5	32,7	49,6	1 274
Yrkesutbildning efter gymnasiet							
1,9	0,0	7,2	5,9	13,4	13,0	7,4	182
Högskola/universitet (kortare än 3 år)							
0,6	0,6	6,4	9,6	6,4	8,3	5,7	148
Högskola/universitet (3 år eller längre)							
-	-	7,2	12,4	29,5	43,2	16,8	439
Totalt (antal)							
379	413	448	506	384	496		2 626

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

yngre studerar i stor utsträckning medan unga vuxna i stor utsträckning arbetar. Men att både studera och arbeta är också vanligt. En förhållandevis hög andel tjejer och killar arbetar deltid, 18,1 procent i åldern 16–29 år. Tjejer i åldern 20–24 år arbetar i störst utsträckning deltid, 24,2 procent.

En av tio i ungdomsgruppen är arbetslös. Högst andel arbetslösa finns bland 20–24-åriga män. Enbart bland unga kvinnor i åldern 25–29

år förekommer föräldraledighet i någon större utsträckning – annars är det väldigt låga andelar. Hemarbete, sjukskrivning eller förtidspension förekommer i väldigt liten utsträckning i ungdomsgruppen (tabell 5.2).

På frågan *Har du nu eller har du någonsin haft en anställning?* instruerades de svarande att inte inkludera extrajobb eller sommarjobb. I gruppen 25–29 år har 71,3 procent en anställning, 21,5 procent har tidigare haft en anställning och

Tabell 5.2 Nuvarande sysselsättning efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

Typ av sysselsättning	16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Går i skolan/studerar								
Heltid	76,1	79,7	35,3	40,6	14,6	18,6	41,0	1 150
Deltid	4,1	2,3	4,4	6,2	4,0	4,8	4,4	118
Arbetar								
Heltid	9,5	4,9	38,9	29,4	64,1	48,2	34,8	879
Deltid	15,8	19,3	20,2	24,2	11,1	17,5	18,1	488
Arbetslös								
Heltid	10,3	11,0	15,1	8,4	10,9	7,0	10,5	277
Deltid	3,0	2,6	3,2	3,4	1,0	0,7	2,3	64
Föräldraledig								
Heltid	0,3	0,6	0,2	3,0	1,5	12,3	3,1	88
Deltid	2,2	0,9	0,6	0,8	1,0	1,8	1,2	32
Hemarbetande								
Heltid	0,8	0,3	0,0	0,4	0,2	0,2	0,3	8
Deltid	2,7	0,9	1,7	0,6	1,0	0,2	1,2	30
Långtidssjukskriven								
Heltid	0,5	0,3	0,4	0,6	1,5	0,7	0,7	17
Deltid	1,9	0,6	0,4	1,4	0,8	0,4	0,9	23
Förtids- eller sjukpensionär								
Heltid	0,5	0,3	0,2	0,2	1,0	0	0,4	9
Deltid	1,6	0,6	0,4	0,2	0,4	0,2	0,5	14
Annat								
Heltid	2,4	1,2	1,5	0,8	2,1	1,5	1,6	41
Deltid	2,2	0,9	1,5	1,0	1,9	0,9	1,4	36
Totalt (antal)								
	388	418	456	514	391	506		3 274

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Flera alternativ kunde markeras. Totalt har 2 673 personer svarat på frågan.

7,2 procent har aldrig haft det. Bland de yngsta uppger mellan 17,6 och 18,8 procent att de har en anställning just nu och mellan 68,2 och 71,7 procent uppger att de aldrig har haft en anställning (tabell 5.3).

I urvalet har 17,5 procent haft upprepade arbetslöshetsperioder eller varit långtidsarbetslösa (tabell 5.4). Erfarenhet av arbetslöshet ökar med åldern och 52,1 procent i åldersgruppen 25–29 år har någon erfarenhet av arbetslöshet. Killar i åldern 20–29 år har i större utsträckning upplevt

långtidsarbetslöshet medan det finns en tendens att tjejer rapporterar upprepade arbetslöshetsperioder i större utsträckning. Som vi såg i tabell 5.2 arbetar en högre andel tjejer deltid vilket kan vara en förklaring.

Efter denna inledning går vi nu över till att titta på hur unga och äldre svarar på olika attitydfrågor kring studier och arbete. I termometern för respektive kapitelavsnitt redovisar vi medelvärden för 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Tabell 5.3 Andel som är eller har varit anställda efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Har anställning just nu							
17,6	18,8	52,3	47,0	71,2	71,4	49,0	1 218
Har haft en anställning tidigare men inte just nu							
10,7	13,0	28,8	29,0	21,6	21,4	21,8	552
Har aldrig haft en anställning							
71,7	68,2	19,0	24,0	7,2	7,3	29,2	802
Totalt (antal)							
366	398	444	502	374	488		2 572
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>							
<i>Kommentar: Extrajobb och sommarjobb ska inte ingå enligt instruktion i enkäten.</i>							

Tabell 5.4 Andel som har varit ofrivilligt arbetslösa efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Aldrig							
86,9	83,1	47,9	48,4	49,0	46,6	57,6	1 513
Under en kort period							
7,0	11,3	27,7	32,6	28,5	33,2	24,9	630
Under flera korta perioder							
1,5	1,2	9,0	9,4	7,1	10,5	7,0	176
Har varit långtidsarbetslös (mer än 6 månader)							
4,7	4,3	15,4	9,6	15,3	9,6	10,5	256
Totalt (antal)							
363	393	444	502	379	494		2 575
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>							

Anledning att studera vidare

I detta avsnitt beskriver vi vad som motiverar unga att studera vidare. Vi analyserar frågan som ställdes till unga som antingen studerar eller planerar att studera vid en högskola eller ett universitet: *Varför studerar du/vill du studera vidare?* I termometern redovisar vi svaren.

Frågan har ställts till gruppen 16–29 år både 2007 och 2013. Det skäl till att studera vidare som den största andelen anger 2013 är att *Studierna ger mig goda möjligheter att få ett bra jobb*, 75,5 procent instämmer i detta påstående. De svarsalternativ som därefter uppges i störst utsträckning har koppling till det egna intresset (58,6 procent) och personlig utveckling (49,6 procent) (tabell 5.5).

Utifrån ålder och kön

Följande skillnader finns mellan tjejer och killar:

- Tjejer i åldern 16–19 år betonar i större utsträckning än killar i samma ålder att de vill flytta samt utvecklas personligt.
- Tjejer i åldern 20–24 år svarar i större utsträckning än killar i samma ålder att det ger möjlighet till ett bra jobb (tabell 5.5).

Följande skillnader finns mellan tjejer i olika åldersgrupper:

- En högre andel 16–19-åringar än 25–29-åringar svarar att de vill flytta.
- En högre andel 16–19-åringar än 25–29-åringar svarar att studierna ger möjlighet till ett bra jobb.
- En högre andel 16–19-åringar än 25–29-åringar svarar att de vill ha roligt under studietiden (tabell 5.5).

Varför studerar du eller varför vill du studera vidare? Procent

100	75,5	Bra jobb Studierna ger mig goda möjligheter att få ett bra jobb.
75	58,6	Eget intresse För att få ägna mig åt det jag verkligen är intresserad av.
50	49,6	Egen utveckling För att utvecklas personligt.
25	22,3	Ej arbetslös För att slippa vara arbetslös.
0	18,6	Roligt under tiden För att ha roligt under studenttiden.
	9,2	Vill flytta Jag vill flytta till en annan stad.
	6,1	Familjen vill För att min familj och släktingar vill det.
	4,4	Annat

Kommentar: Andel bland unga i åldern 16–29 år. Fler alternativ kunde markeras.

Tabell 5.5 Varför vill du studera vidare? Efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Bra jobb							
78,4	84,4	71,7	79,5	61,9	65,6	75,5	1 132
Eget intresse							
51,6	61,3	57,5	64,0	55,7	58,0	58,6	877
Egen utveckling							
33,7	46,7	54,1	51,6	58,6	59,2	49,6	734
Ej arbetslös							
23,5	27,0	21,1	22,0	16,4	21,0	22,4	339
Roligt under tiden							
16,5	21,5	25,9	18,7	10,0	11,5	18,7	279
Vill flytta							
8,6	15,0	9,2	9,2	4,3	5,1	9,2	144
Familjen vill							
8,2	5,5	7,5	5,4	5,8	3,8	6,2	90
Totalt (antal)							
5,5	1,8	6,5	2,4	8,6	3,8	4,4	62

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: Flera alternativ kunde markeras. Totalt 1 491 personer har svarat på frågan.*

Följande skillnader finns mellan killar i olika åldersgrupper:

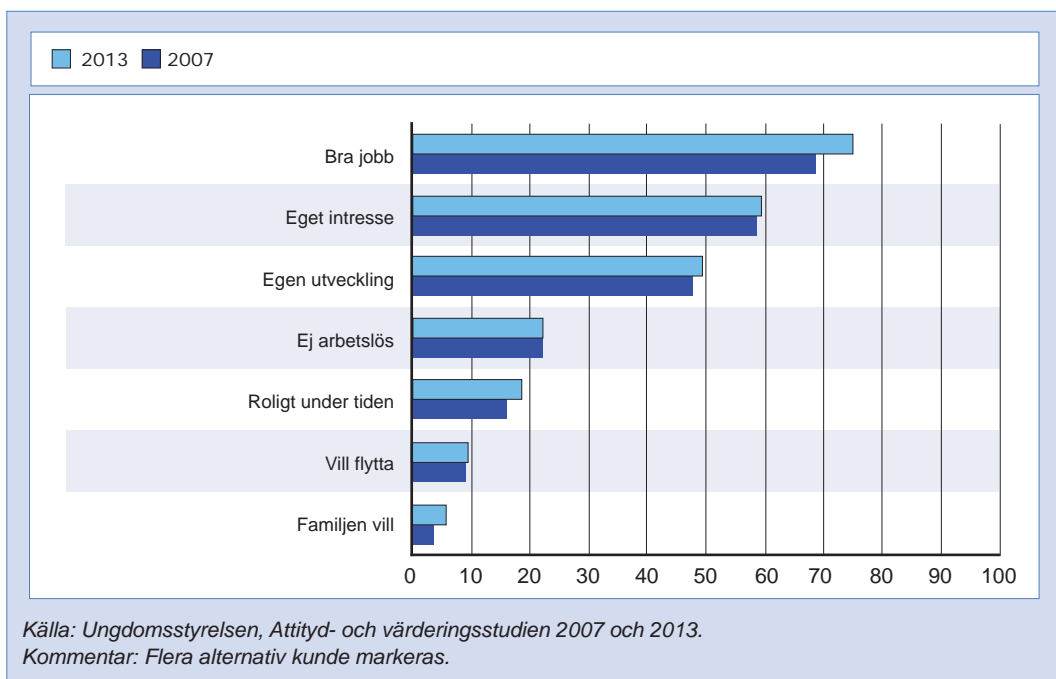
- En högre andel 16–19-åringar än 25–29-åringar svarar att studierna ger möjlighet till ett bra jobb.
- En högre andel 20–24-åringar svarar att de vill ha roligt under studietiden jämfört med andelen yngre och äldre killar.
- En lägre andel 16–19-åringar svarar att de vill utvecklas personligt jämfört med andelen äldre killar (tabell 5.5).

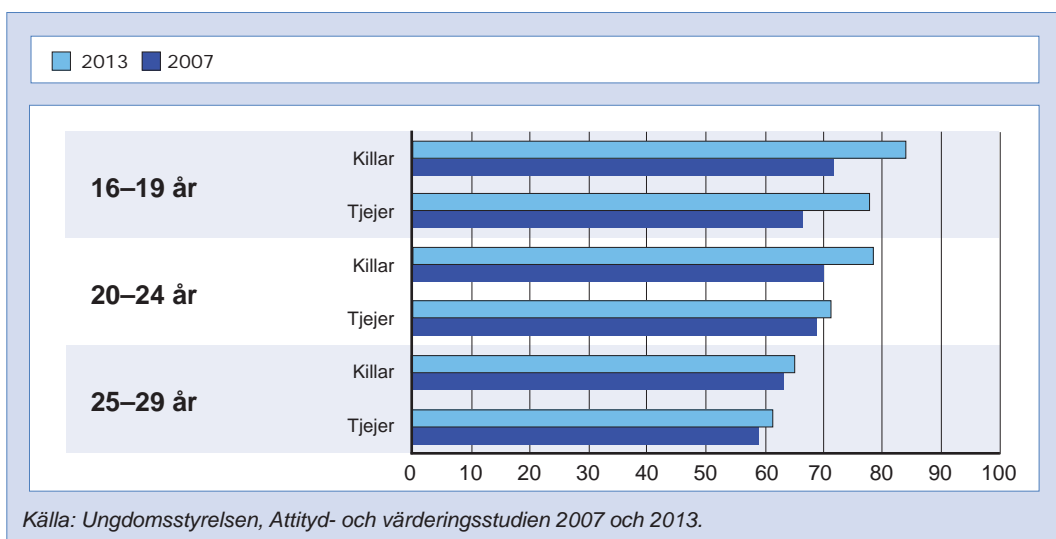
Jämförelse över tid

En jämförelse över tid visar marginella förändringar mellan 2007 och 2013. Enda undantaget är de två alternativen *Studierna ger mig goda möjligheter att få ett bra jobb* och, bland tjejerna, *Att ha roligt under studietiden* (figur 5.1).

En högre andel tjejer och killar anger svarsalternativet *Studierna ger mig goda möjligheter att få ett bra jobb* 2013 jämfört med 2007. Andelen i åldersgruppen har ökat från 68 till 75 procent samtliga i gruppen 16–29 år. Ökningen är särskilt tydlig bland 16–19-åriga killar och tjejer samt bland killar i gruppen 20–24 år. De övriga skillnaderna är inte signifikanta (figur 5.2).

Figur 5.1 Varför vill du studera vidare? 16–29 år, 2007 och 2013. Procent.

Figur 5.2 Varför vill du studera vidare? Studierna ger mig goda möjligheter att få ett bra jobb efter kön, 16–29 år, 2007 och 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Detta stycke beskriver skillnader mellan olika ungdomsgrupper utifrån ålder, kön, födelseland, typ av boenderegion och föräldrarnas utbildningsnivå (tabell 5.6).

Möjlighet till ett bra jobb

Andelen som svarar att studierna ger goda möjligheter till ett bra jobb är 75,5 procent. Den är högst bland 16–19-åringarna och minskar med stigande ålder. Tabell 5.6 visar även att andelen är högre bland tjejer jämfört med bland killar, bland studerande jämfört med bland de som arbetar samt bland unga med högskoleutbildade föräldrar jämfört med bland unga vars föräldrar högst har grundskoleutbildning.

Ägna mig åt mitt intresse

Andelen som svarar att de vill studera för att kunna ägna sig åt sitt intresse är 58,6 procent. En högre andel bland tjejerna än bland killarna svarar att studier ger en möjlighet att få ägna sig åt det man är intresserad av. Andelen är också högre hos inrikes födda än hos utrikes födda samt hos studerande jämfört med hos arbetslösa. Andelen är däremot lägre bland unga med föräldrar som har högst grundskoleutbildning jämfört med bland övriga unga.

Egen utveckling

Andelen unga som svarar att studier ger en möjlighet till personlig utveckling är 49,4 procent. Den är lägre bland 16–19-åringar än bland 20–24-åringar och 25–29-åringar. Andelen är också lägre hos unga som bor i övriga boenderegioner jämfört med hos unga som bor i universitets- och högskoleorter eller i storstadsre-

gioner.

Slippa vara arbetslös

Andelen som anger studier som ett sätt att slippa vara arbetslös är 22,3 procent. Andelen är högst bland arbetslösa unga, lägre bland studerande och lägst bland unga som arbetar.

Roligt under studietiden

Andelen som väljer studier för att få en rolig period i livet är 18,6 procent. Det alternativet tilltalar främst de under 25 år. Andelen är lägst hos 25–29-åringarna. Andelen är högre hos inrikes födda jämfört med hos utrikes födda, hos studerande jämfört med hos de som arbetar samt hos unga med högskoleutbildade föräldrar jämfört med hos unga vars föräldrar har gymnasieutbildning.

Vill flytta

Andelen som anger att de vill flytta som anledning till varför de vill studera är 9,2 procent. Andelen är lägre hos 25–29-åringarna än hos yngre grupper. Andelen är högre hos inrikes födda än hos utrikes födda samt hos unga som bor i universitets- och högskoleorter jämfört med hos unga som bor i storstadsregioner.

Familjen vill

Andelen som anger att familjen vill som anledning till varför de vill studera är liten, 6,1 procent. Den enda signifikanta skillnaden mellan olika grupper av unga är att andelen är högre hos unga som studerar än hos unga som arbetar (tabell 5.6).

Tabell 5.6 Varför vill du studera vidare? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Bra jobb	Eget intresse	Egen utveckling	Ej arbetslös	Roligt under tiden	Vill flytta	Familjen vill	Annat	Antal
16–19 år	81,7	56,7	40,5	25,7	19,1	11,9	6,6	3,8	599-601
20–24 år	75,8	61,0	52,7	21,5	22,0	9,2	6,3	4,3	599-600
25–29 år	63,9	56,8	58,9	18,7	10,7	4,7	4,7	6,1	293-295

16–29 år	Bra jobb	Eget intresse	Egen utveckling	Ej arbetslös	Roligt under tiden	Vill flytta	Familjen vill	Annat	Antal
Kön									
Kille	71,9	54,9	47,2	21,0	19,1	8,0	7,4	6,5	637-640
Tjej	78,2	61,7	51,4	23,5	18,1	10,3	5,1	2,5	854-856
Född									
Utrikes	75,7	43,9	45,7	22,0	10,4	5,2	4,0	5,8	175
Inrikes	75,2	60,6	50,0	22,4	19,7	9,8	6,5	4,2	1 311-1 314
Huvudsaklig sysselsättning									
Studerar	80,5	61,1	50,0	24,2	21,2	9,9	7,4	3,0	1 043-1 044
Arbetar	62,9	55,7	50,3	10,7	13,5	7,5	3,8	6,9	307-309
Arbetslös	65,9	48,8	40,0	44,7	9,4	10,7	0,0	10,6	85
Boenderegion									
Storstad	74,3	59,9	50,9	19,4	19,1	7,3	7,1	5,3	629-634
Universitets- eller högskoleort	75,5	60,3	52,0	24,9	20,7	11,7	4,9	3,6	508
Övriga	76,6	53,6	43,1	24,2	14,7	9,5	6,1	3,8	354
Föräldrars utbildning									
Högst grundskola	63,6	44,3	51,1	22,7	14,8	9,1	3,4	2,3	91
Gymnasium, kortare eftergymnasial	73,9	58,7	45,7	22,3	16,0	8,0	4,8	3,5	577-579
Högskola/universitet	77,3	61,7	53,5	22,0	21,9	10,4	7,1	4,8	717-718
Samtliga 16–29 år									
Andel	75,5	58,6	49,4	22,3	18,6	9,2	6,1	4,4	
Antal	1 491	1 496	1 496	1 496	1 496	1 496	1 496	1 496	
Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013. Kommentar: Flera alternativ kunde markeras.									

Synen på det nuvarande arbetet

I detta avsnitt beskriver vi hur unga som jobbar ser på sitt nuvarande arbete. Till viss del kan frågan sägas ge svar på hur bra matchningen fungerar på arbetsmarknaden. Frågan vi analyserar lyder: *Tycker du att ditt nuvarande arbete motsvarar din utbildning och dina kvalifikationer?* I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat.

Utifrån ålder och kön

Arbetet motsvarar utbildningen
Det vanligaste svaret är att arbetet motsvarar ens utbildning, oavsett ålder eller kön, 68,4 procent bland 16–74-åringarna har valt det svaret. Andelen är högre bland kvinnor i gruppen 35–54 år jämfört med bland män i samma ålder. Det finns tydliga skillnader mellan yngre och äldre, där de äldre i högre grad svarar att arbetet motsvarar utbildningen. Både bland killar och män och bland tjejer och kvinnor är andelen lägre bland 20–24-åringar jämfört med i övriga åldersgrupper (tabell 5.7).

Arbetet är mindre kvalificerat
Andelen som svarat att de har ett arbete som är mindre kvalificerat är 12,3 procent. Även här

finns tydliga skillnader mellan yngre och äldre, men inga skillnader mellan tjejer och killar respektive kvinnor och män i samma åldersgrupper. De yngre, gruppen 20–24 år, har oftare mindre kvalificerade arbeten jämfört med andra åldersgrupper. Detta mönster är lika för båda könen (tabell 5.7).

Jag har egentligen en annan yrkesutbildning

Andelen som har svarat att de egentligen har en annan yrkesutbildning är 11,8 procent. Tjejer under 25 år svarar i högre grad att de har en annan yrkesutbildning än vad arbetet kräver jämfört med övriga kvinnor. Bland killar och män finns bara en signifikant skillnad, andelen är lägre hos 55–74-åringar jämfört med hos 20–24-åringar.

Det finns inga skillnader mellan tjejer och killar respektive mellan kvinnor och män i samma åldersgrupper (tabell 5.7).

Arbetet är mer kvalificerat

Att ens arbete är mer kvalificerat än utbildningen är det svarsalternativ som lägst andel, 7,5 procent, svarar. Det finns inte några statistiskt säkra skillnader förutom att andelen är högre bland män i åldern 35–54 år jämfört med bland kvinnor i samma ålder (tabell 5.7).

Tycker du att ditt nuvarande arbete motsvarar din utbildning och dina kvalifikationer? Procent

	100	56,6	Ja
	50	20,0	Nej, mindre kvalificerat Nej, arbetet är mindre kvalificerat.
	0	16,1	Nej, har annan yrkesutbildning Nej, jag har en annan yrkesutbildning.
		7,3	Nej, mer kvalificerat Nej, arbetet är mindre kvalificerat.

Kommentar: Andel unga i åldern 16–29 år.

Tabell 5.7 Tycker du att ditt nuvarande arbete motsvarar din utbildning och dina kvalifikationer? Efter kön, 20–74 år, 2013. Procent

	20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Ja	51,3	47,4	66,1	65,2	67,0	74,1	73,7	74,3	68,4	1 775
Nej, mindre kvalificerat	23,7	25,3	15,8	15,2	10,9	9,7	9,1	9,4	12,3	412
Nej, har annan yrkesutbildning	18,3	18,1	12,3	14,0	10,2	11,7	8,6	10,5	11,8	364
Nej, mer kvalificerat	6,7	9,2	5,8	5,6	11,9	4,5	8,6	5,8	7,5	202
Totalt										
Antal	260	255	260	375	393	419	213	224		2 753

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Gruppen 16–19 år redovisas inte separat på grund av få svarande. De ingår dock i totalen. I kolumn antal 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år.

Jämförelse över tid

Frågan *Tycker du att ditt nuvarande arbete motsvarar din utbildning och dina kvalifikationer?* har ställts 1993, 1997, 2002, 2007 och 2013 och är alltså en av de frågor som förekommer i samtliga undersökningar. När vi tittar på hur 16–29-åringar har svarat ser vi följande statistiskt säkra skillnader under perioden (figur 5.3).

Arbetet motsvarar utbildningen

Figur 5.3 visar en tydlig ökning mellan 1993 (47 procent) och 2013 (57 procent) av 16–29-åringar som svarar att deras arbete motsvarar utbildningen. Under perioden gick nivån tillfälligt upp i 1997 års undersökning, den minskade därefter rejält 2002 och ökade sedan åter i 2007 års och 2013 års undersökningar.

Arbetet är mindre kvalificerat

Nivån har varit stabil under hela perioden, med en tillfällig nedgång 1997. Skillnaden mellan 1993 års (22 procent) och 2013 års (20 procent) nivåer är inte signifikant.

Jag har egentligen en annan yrkesutbildning

Andelen som svarar att de egentligen har en annan yrkesutbildning är lägre 2013 (16 procent) jämfört med 1993 (21 procent). Andelen var högst 2002, men har därefter sjunkit successivt.

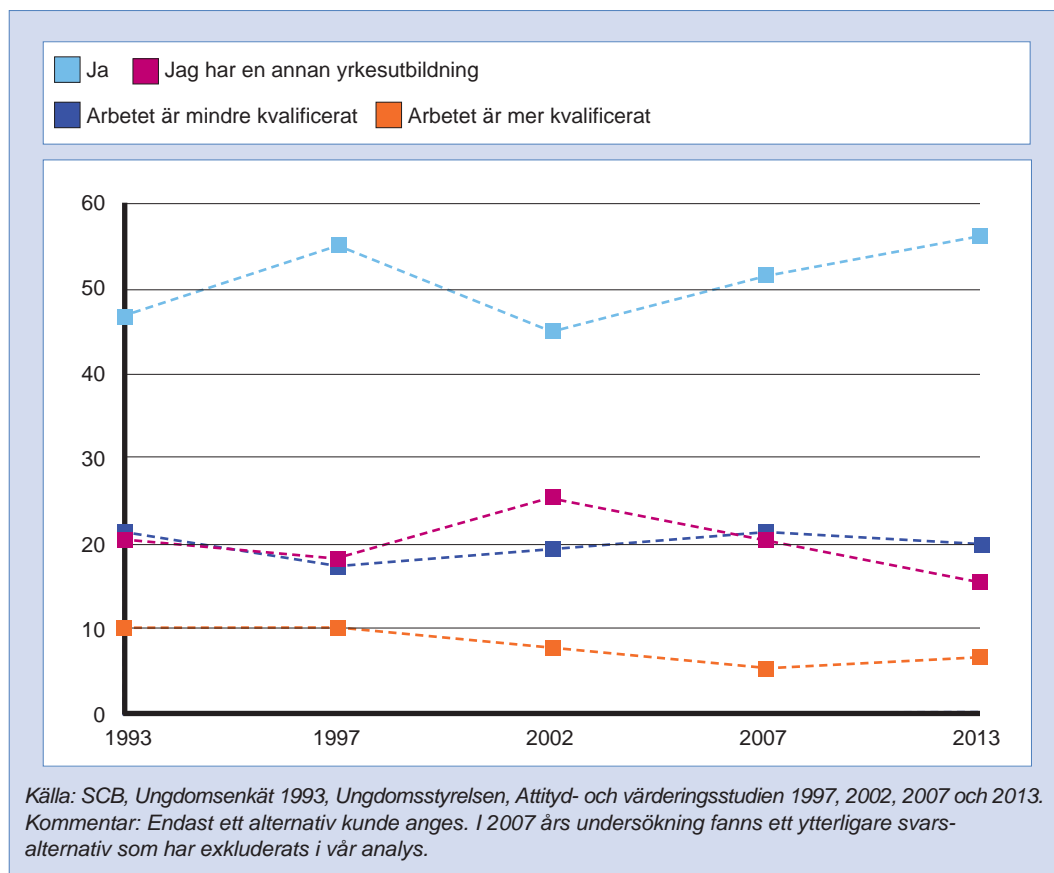
Arbetet är mer kvalificerat

Andelen som svarat att arbetet är mer kvalificerat än utbildningen är lägre 2013 (7 procent) jämfört med 1993 (10 procent). Inga andra förändringar under perioden är signifikanta.

Hur unga svarar i undersökningen bekräftar alltså inte den bild som ofta ges av att matchningen mellan utbildning och kvalifikationer på arbetsmarknaden har blivit sämre för unga. Diskussionen om en försämrad matchning mellan arbetstagare och arbetstillfällen, eller mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, får inget stöd i vår undersökning, med en reservation för att vi endast har analyserat gruppen som

har ett arbete.

I den äldre gruppen, 35–74-åringar, finns endast två signifikanta skillnader över tid. Andelen som instämmer i påståendet att deras arbete motsvarar deras utbildning och kvalifikationer är högre 2013 jämfört med 2002. Andelen som svarat att de egentligen har en annan utbildning var högre 1993 jämfört med de övriga åren (detta redovisas inte i någon figur).

Figur 5.3 Tycker du att ditt nuvarande arbete motsvarar din utbildning och dina kvalifikationer? 16–29 år, 1993, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Arbetet motsvarar utbildningen

Andelen som svarar att arbetet motsvarar utbildningen är 56,6 procent. Andelen är *lägre* hos:

- 16–19-åringar och 20–24-åringar än hos övriga åldergrupper
- utrikes födda än hos inrikes födda
- de som studerar än hos de som arbetar.

Arbetet är mindre kvalificerat

Andelen som svarar att arbetet är mindre kvalificerat är 20,0 procent. Andelen är *lägre* hos:

- 35–74-åringar än hos de under 30 år
- de som arbetar än hos de som studerar
- unga som bor i universitets- eller högskoleorter samt i övriga boenderegioner än hos de som bor i storstadsregioner.

Jag har egentligen en annan yrkesutbildning

Andelen som svarar att de egentligen har en annan yrkesutbildning är 16,1 procent. Andelen är *lägre* hos:

- 35–74-åringar än hos de under 25 år
- unga som bor i storstadsregioner än hos de som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter (tabell 5.8).

Tabell 5.8 Tycker du att ditt nuvarande arbete motsvarar din utbildning och dina kvalifikationer? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Ja	Nej, mindre kvalificerat	Nej, har annan yrkesutbildning	Antal
16–19 år	43,6	25,0	20,5	176
20–24 år	49,6	24,5	18,1	515
25–29 år	65,6	15,5	13,2	656
35–54 år	70,5	10,3	10,9	812
55–74 år	74,3	9,0	9,5	437

16–29 år	Ja	Nej, mindre kvalificerat	Nej, har annan yrkesutbildning	Antal
Kön				
Kille	58,4	19,7	15,1	625
Tjej	55,0	20,6	17,0	722
Född				
Utrikes	48,4	21,7	21,0	152
Inrikes	57,7	20,0	15,3	1 185
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	38,2	38,6	20,1	252
Arbetar	61,6	16,5	14,4	990
Arbetslös				
Boenderegion				
Storstad	54,3	25,2	13,4	563
Universitets- eller högskoleort	59,1	17,7	16,3	433
Övriga	58,2	14,8	19,7	351
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	62,5	17,9	17,0	106
Gymnasium, kortare eftergymnasial	57,1	18,9	16,8	643
Högskola/universitet	56,8	22,3	13,4	528
Samtliga 16–29 år				
Andel	56,6	20,0	16,1	100
Antal	762	270	217	1 347
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i> <i>Kommentar: Svarsalternativet Nej, arbetet är mer kvalificerat redovisas inte på grund av få svarande (98).</i></p>				

Ett arbete som alla andra eller?

I detta avsnitt beskriver vi hur unga som jobbar ser på sitt nuvarande arbete. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat, och där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Utifrån ålder och kön

Jobb med något särskilt

De flesta, 75,2 procent, svarar att det är något särskilt med det jobb de har, oavsett ålder eller kön. Men det finns en tydlig skillnad mellan olika åldersgrupper. Andelen är tydligt högre bland de som är 35 år eller äldre, både bland kvinnor och bland män. Det finns också en skillnad mel-

lan könen i dessa åldersgrupper. Andelen kvinnor som är 35 år eller äldre och instämmer i påståendet är högre än andelen män i motsvarande ålder (tabell 5.9).

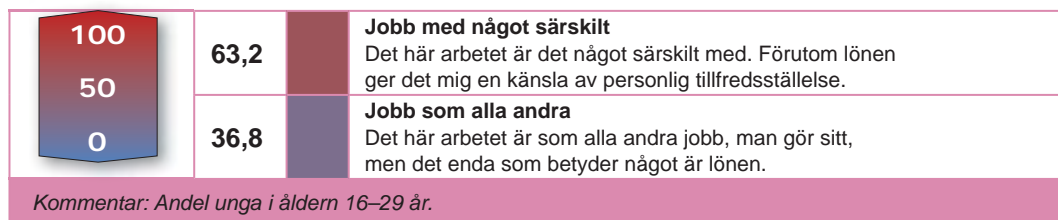
Jobb som alla andra

Andelen som svarar att jobbet de har är som alla andra arbeten är 24,8 procent. Andelen är högre bland de under 30 år jämfört med bland de som är 35–75 år. Andelen som instämmer är lägre hos kvinnor än hos män i grupperna 35–54 år och 55–74 år (tabell 5.9).

Jämförelse över tid

Andelen som svarar att det är något särskilt med deras arbete har ökat bland både 16–29-åringar och 35–74-åringar mellan 1993 och 2013. Båda åldersgrupperna har liknande utveckling över

Vilket av följande stämmer bäst med vad du tycker om det arbete du har nu? Procent

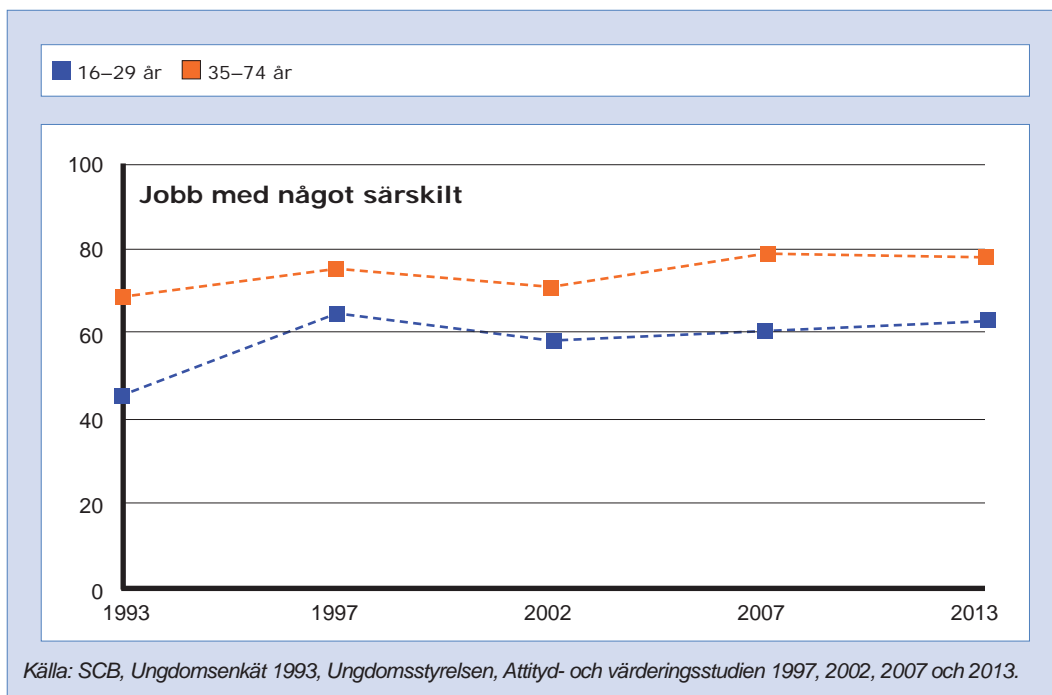

Tabell 5.9 Vilken av de här meningarna stämmer bäst med vad du tycker om det arbete du har nu? Efter kön, 2013. Procent

	20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Jobb med något särskilt	53,6	60,6	67,2	72,5	75,0	81,1	75,8	83,7	75,2	1 907
Jobb som alla andra	46,4	39,4	32,8	27,5	25,0	18,9	24,2	16,3	24,8	774
Totalt										
Antal	253	247	278	367	390	405	209	215		2 681

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Gruppen 16–19 år redovisas inte separat på grund av få svarande. De ingår dock i totalen. I kolumnen 16–74 år ingår även åldersgruppen 30–34 år.

Figur 5.4 Det här arbetet är det något särskilt med, 16–29 år och 35–74 år, 1993, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

tid, även om nivåerna skiljer sig åt. Andelen som svarar att det är något särskilt med deras arbete har ökat från 69,3 procent till 78,4 procent bland 35–74 åringarna och från 46,3 procent till 63,2 procent bland de yngre. Bland 16–29-åringar ökade andelen tydligt mellan 1993 och 1997, och har sedan dess hållit sig runt 60 procent (figur 5.4). Detta är en fråga som vi bara har ställt dem som har en anställning. Alltså kan utvecklingen till viss del bero på förändringar inom den gruppen som inte har svarat på frågan.

Nästa avsnitt handlar om skillnader mellan olika grupper och där ser vi skillnader mellan unga som arbetar men har studier som sin huvudsakliga sysselsättning och unga som huvudsakligen arbetar. De som huvudsakligen studerar instäm-

mer i lägre grad i påståendet att arbetet förutom lönen ger personlig tillfredsställelse. Om andelen unga som arbetar under studietiden minskar kan även det troligen leda till den utveckling som vi ser i figur 5.4. Andelen unga som studerar vidare på högskola eller universitetet har också den ökat påtagligt under perioden.

Skillnader bland unga

Jobb med något särskilt

Andelen som har svarat att det är något särskilt med deras jobb är 63,2 procent i gruppen 16–29 år. Andelen är högre bland de över 25 år än bland de yngre. Andelen är också högre bland de som arbetar jämfört med bland de som studerar (tabell 5.10).

Jobb som alla andra

Andelen som svarat att jobbet de har är som alla andra är 36,8 procent. Andelen är högre bland de under 25 år än bland de äldre. Andelen är också högre bland de som studerar jämfört med

bland de som arbetar (tabell 5.10).

Inga andra skillnader i tabell 5.10 är statistiskt säkerställda.

Denna fråga säger dock lite om vad unga förädrar och vilka egenskaper de värderar i ett arbete. Det handlar i stället nästa avsnitt om.

Tabell 5.10 Vilken av de här meningarna stämmer bäst med vad du tycker om det arbete du har nu? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Jobb med något särskilt	Jobb som alla andra	Antal
16–19 år	53,8	46,2	161
20–24 år	56,7	43,3	500
25–29 år	69,8	30,2	645
35–54 år	77,9	22,1	795
55–74 år	79,6	20,4	424

16–29 år	Jobb med något särskilt	Jobb som alla andra	Antal
Kön			
Kille	60,5	39,5	611
Tjej	65,6	34,4	695
Född			
Utrikes	55,6	44,4	138
Inrikes	63,7	36,3	1 158
Huvudsaklig sysselsättning			
Studerar	53,6	46,4	235
Arbetar	65,4	34,6	976
Arbetslös			
Boenderegion			
Storstad	62,5	37,5	553
Universitets- eller högskoleort	63,8	36,2	416
Övriga	62,8	37,2	337
Föräldrars utbildning			
Högst grundskola	64,2	35,8	104
Gymnasium, kortare eftergymnasial	61,7	38,3	634
Högskola/universitet	65,6	34,4	502
Samtliga 16–29 år			
Andel	63,2	36,8	100
Antal	826	480	1 306

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Hur viktiga är följande egenskaper i ett arbete för att du ska vara intresserad av det? Medelvärde

GRUPP 1 Social och fysisk arbetsmiljö	4,4	God arbetsmiljö Att det är en god arbetsmiljö.
	4,4	Bra chef/ledning Att det är en bra chef eller ledning.
	4,4	Trevliga arbetskamrater Att det är trevliga arbetskamrater.
GRUPP 2 Arbetets innehåll och utveckling i arbetet	4,2	Intressanta arbetsuppgifter Att det finns intressanta och omväxlande arbetsuppgifter.
	4,0	Ansvarsfulla arbetsuppgifter Att det är ansvarsfulla arbetsuppgifter.
	3,9	Utvecklingsmöjligheter Att det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket.
	3,6	Förverkliga idéer Att man får möjlighet att förverkliga sina idéer.
GRUPP 3 Ekonomisk trygghet och familjen	4,3	Fast anställning Att ha en fast anställning.
	3,8	Arbetet fungerar med hem och barn Att det finns goda möjligheter att kombinera arbete med hem och barn.
	3,7	Arbete på hemort Att arbetet finns på orten där jag bor.
GRUPP 4 Frihet och fritid	3,9	Arbetet fungerar med fritid Att det finns goda möjligheter att kombinera arbete med fritid.
	3,8	Självständigt Att arbetet är självständigt.
	3,3	Fria arbetstider Att arbetet har fria arbetstider.
GRUPP 5 Arbetets organisering och mervärde	3,7	Bidrar för andra Att arbetet bidrar med något som är viktigt för andra.
	3,4	Stämmer med utbildningen Att arbetet stämmer överens med den utbildning jag har.
	3,2	Arbete i team Att arbetet sker i ett team.
	3,0	Jämn könsfördelning Att det är en jämn könsfördelning på arbetsplatsen.
GRUPP 6 Lön, karriär och internationella kontakter	4,1	Bra lön Att det är en bra lön med god löneutveckling.
	3,0	Karriärmöjligheter Att det finns goda möjligheter att göra karriär, bli chef.
	2,7	Status Att arbetet ger mig högre status.
	2,4	Internationella kontakter Att det finns bra möjligheter att knyta internationella kontakter och resa utomlands.

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år på en skala från 1–5 där 1=Inte alls viktigt och 5=Mycket viktigt. De svarande ombads att markera ett kryss för varje rad.

Viktiga egenskaper i ett arbete

Detta avsnitt handlar om vad unga och äldre värderar i ett arbete, utifrån frågan vilka egenskaper ett arbete ska ha för att vara intressant. Är det så att unga värderar andra egenskaper i ett arbete än vad äldre gör? Och har det i så fall att göra med att de just är yngre och har merparten av sitt yrkesverksamma liv framför sig? Eller beror det på en förändrad tidsanda?

Vi ställde i enkäten sammanlagt 21 olika alternativa påståenden om vilka egenskaper som ett arbete kan ha. I vår inledande redovisning har vi grupperat påståendena efter deras innebörd i sex olika grupper eller dimensioner.¹⁵ I den inledande tabellen redovisar vi också medelvärdet för 16–29-åringar för varje påstående.

Utifrån ålder och kön

Social och fysisk arbetsmiljö

Den första gruppen handlar om arbetets sociala och fysiska innehåll: *bra chef eller ledning, trevliga arbetskamrater och god arbetsmiljö*. Samtliga dessa egenskaper i ett arbete är viktiga för såväl unga som äldre, liksom för både kvinnor och män.

Tjejer, 16–19 år, lägger störst vikt vid bra chef eller ledning, medelvärdet är 4,6 på en femgradig skala, och vid trevliga arbetskamrater, också det med ett medelvärde på 4,6. Medelvärdena för killar, 16–19 år, är 4,5 för bra chef eller ledning och 4,4 för trevliga arbetskamrater (tabell 5.11).

Arbetets innehåll och utveckling

Den andra gruppen handlar om arbetets innehåll och utveckling i arbetet: *ansvarsfulla uppgifter, intressanta och omväxlande arbetsuppgifter, goda möjligheter till utbildning och utveckling samt att man får möjlighet att förverkliga sina*

idéer.

Dessa egenskaper får höga medelvärden i gruppen 16–29 år och ännu högre bland de äldre (tabell 5.11).

Ekonomisk trygghet och familj

Den tredje gruppen handlar om ekonomisk trygghet och familjen: *arbetet är på hemorten, fast anställning samt att det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med hem och barn*.

De yngre åldersgrupperna lägger mindre vikt vid att det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med hem och barn, att arbetet är på hemorten och att anställningen är fast än de äldre. Fast anställning är i högre grad viktigt för gruppen 25–29 år (medelvärde 4,3) än för 16–19-åringarna (medelvärde 4,0). Medelvärdet för att arbetet är på hemorten är lägst för killar och tjejer i åldern 16–19 år (3,1) och ökar med åldern. Tjejer i åldern 25–29 år lägger störst vikt, 4,0, på att arbetet går att kombinera med hem och barn. De yngsta killarna lägger minst vikt på den egenskapen (medelvärde 3,1) (tabell 5.11).

Frihet och fritid

Den fjärde gruppen samlar egenskaper som kan anses värdera frihet och fritid: *det är fria arbetstider, att arbetet är självständigt samt att det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med fritid*.

För påståendet att det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med fritid är skillnaderna små mellan åldersgrupperna. Det är dock det påstående i gruppen som får de högsta medelvärdena med mellan 3,8 bland killar i åldern 16–19 år och 4,1 bland kvinnor i åldern 35–54 år.

Fria arbetstider har lägre medelvärde (2,7) bland 16–19-åringarna än genomsnittet för 16–74 år som ligger på 3,3 (tabell 5.11).

Tabell 5.11 Viktiga egenskaper i ett arbete, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärden

		16–19 år	
		Killar	Tjejer
GRUPP 1 Social och fysisk arbetsmiljö	God arbetsmiljö	4,4	4,5
	Bra chef/ledning	4,5	4,6
	Trevliga arbetskamrater	4,4	4,6
GRUPP 2 Arbetets innehåll och utveckling i arbetet	Intressanta arbetsuppgifter	3,9	4,1
	Ansvarsfulla arbetsuppgifter	3,5	3,7
	Utvecklingsmöjligheter	3,9	4,0
	Förverkliga idéer	3,5	3,6
GRUPP 3 Ekonomisk trygghet och familjen	Fast anställning	4,0	3,9
	Arbetet fungerar med hem och barn	3,1	3,4
	Arbete på hemort	3,1	3,1
GRUPP 4 Frihet och fritid	Arbetet fungerar med fritid	3,8	3,8
	Självständigt	3,1	3,1
	Fria arbetstider	2,8	2,7
GRUPP 5 Arbetets organisering och mervärde	Bidrar för andra	3,4	3,8
	Stämmer med utbildningen	3,4	3,4
	Arbete i team	3,0	2,8
	Jämn könsfördelning	3,1	3,7
GRUPP 6 Lön, karriär och internationella kontakter	Bra lön	4,4	4,3
	Karriärmöjligheter	3,6	3,6
	Status	2,9	2,6
	Internationella kontakter	3,0	3,1

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Inte viktigt alls och 5=Mycket viktigt.

Arbetets organisering och mervärde

En femte grupp handlar om arbetets organisering och mervärde: *arbetet bidrar med något som är viktigt för andra, arbetet stämmer överens med min utbildning, det är jämn könsfördelning på arbetsplatsen samt att arbetet sker i team.*

För påståendena arbetet stämmer med min utbildning och jämn könsfördelning på arbetsplatsen är de ungas medelvärden lika med genomsnittet eller högre. För påståendena arbetet bidrar med något som är viktigt för andra och arbetet sker i team ligger de yngres medelvärden under genomsnittet för 16–74 år (tabell 5.11).

Lön, karriär och internationella kontakter

Den sjätte och sista gruppen handlar om lön, karriär och internationella kontakter: *bra lön och löneutveckling, goda möjligheter att göra karriär eller bli chef, arbetet ger status samt innebär internationella kontakter och resor.*

Att ha bra lön och löneutveckling uppges i högre grad av yngre (4,2) än av äldre (4,0) som viktigt och skillnaden mellan könen är inte signifikant. Detsamma gäller för de övriga påståendena, yngres medelvärden är betydligt högre än de äldres för egenskaperna internationella kontakter och karriärmöjligheter (figur 5.5).

	20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medelv.	Antal
	4,3	4,6	4,3	4,5	4,1	4,5	4,3	4,4	4,4	4 086
	4,4	4,6	4,3	4,6	4,2	4,6	4,3	4,5	4,4	4 078
	4,4	4,6	4,3	4,5	4,2	4,5	4,2	4,4	4,4	4 103
	4,0	4,2	4,1	4,3	4,1	4,3	4,2	4,4	4,2	4 094
	3,7	3,9	3,8	4,1	4,0	4,2	4,1	4,3	4,0	4 086
	3,9	4,2	4,0	4,2	3,8	4,1	3,8	3,9	3,9	4 082
	3,4	3,7	3,5	3,7	3,6	3,8	3,7	3,7	3,6	4 086
	4,1	4,1	4,3	4,4	4,3	4,5	4,3	4,4	4,3	4 095
	3,2	3,5	3,5	4,0	3,8	4,4	3,7	3,7	3,8	4 019
	3,2	3,4	3,5	3,8	3,7	4,0	3,9	4,2	3,7	4 070
	3,8	3,8	3,8	4,0	3,9	4,1	3,8	4,0	3,9	4 091
	3,2	3,3	3,5	3,5	3,9	4,0	4,2	4,2	3,8	4 100
	2,7	2,8	3,1	3,1	3,6	3,5	3,5	3,3	3,3	4 084
	3,3	3,8	3,4	3,8	3,6	4,0	3,8	4,2	3,7	4 075
	3,2	3,4	3,1	3,5	3,1	3,6	3,7	3,8	3,4	4 081
	3,0	3,2	3,0	3,2	3,1	3,5	3,0	3,5	3,2	4 074
	2,7	3,2	2,8	3,0	2,8	3,1	3,0	3,1	3,0	4 080
	4,1	4,2	4,1	4,1	4,0	4,1	4,0	4,0	4,1	4 104
	3,4	3,4	3,2	3,0	3,0	2,8	2,8	2,5	3,0	4 087
	2,7	2,4	2,7	2,6	2,7	2,7	2,7	2,8	2,7	4 082
	2,6	2,8	2,6	2,4	2,5	2,2	2,5	2,2	2,4	4 074

Jämförelse över tid

Skillnaderna mellan 2007 och 2013 är små men i vissa fall signifikanta. Bland de yngre har medelvärdet ökat något för fast anställning och för att arbetet är på hemorten. Ungas medelvärde har minskat för egenskaperna man får möjlighet att kombinera arbete med hem och barn, man får möjlighet att förverkliga sina idéer, arbetet är självständigt, det är fria arbetstider samt att arbetet ger status (figur 5.5).

Bland de äldre har medelvärdet för följande ökat: möjligt att kombinera arbete med fritid, det finns goda möjligheter att göra karriär, ar-

betet sker i team och att det är fria arbetstider.

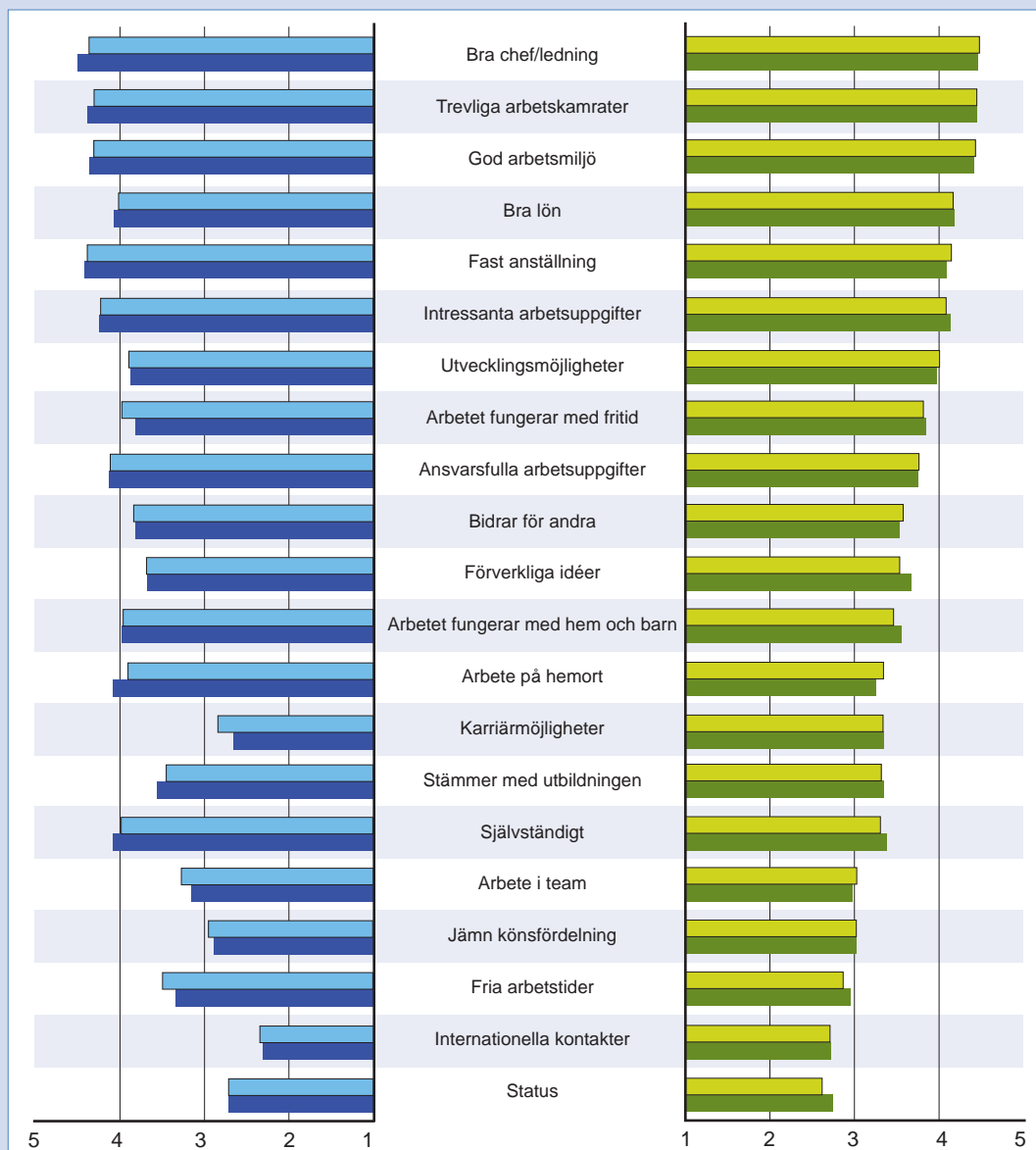
Medelvärdet har minskat för egenskaperna: Det är en bra chef, det är trevliga arbetskamrater samt att arbetet är självständigt (figur 5.5).

Då skillnaderna i medelvärde är små har vi sett närmare på hur unga i olika åldersgrupper har värderat de egenskaper som högst andel uppger som mycket viktigt: *trevliga arbetskamrater, bra chef eller ledning, god arbetsmiljö, fast anställning* och *bra lön och löneutveckling*. I tabell 5.12 redovisar vi endast svaret mycket viktigt, motsvarande värde 5 på skalan 1–5 där (1) är *Inte alls viktigt* och (5) är *Mycket viktigt*.

Andelen som svarar att en bra chef och en bra

35–74 år 2013 2007

16–29 år 2013 2007

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2007 och 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Inte viktigt alls och 5=Mycket viktigt.

Figur 5.5 Viktiga egenskaper i ett arbete, 16–29 år och 35–74 år, 2007 och 2013. Medelvärden.

lön är mycket viktig har ökat signifikant i gruppen 16–19 år. För egenskaperna trevliga arbetskamrater och god arbetsmiljö är skillnaderna mellan 2007 och 2013 små och inte signifikanta. Fast anställning är en egenskap i arbetet som har ökat signifikant i vikt för gruppen 25–29 år mellan 2007 och 2013.

Skillnader bland unga

Vi har studerat skillnader mellan vad olika grupper unga tycker är viktiga egenskaper i ett arbete. Tabellen som uppgifterna redovisas i har vi lagt i tabellbilagan på grund av dess storlek (tabell A5.1 i Bilaga 2).

Kön

Killar lägger högre vikt än tjejer på två egenskaper i arbetet: att det finns goda möjligheter att göra karriär, bli chef och att arbetet ger status. För några egenskaper finns det ingen skillnad mellan killar och tjejer. Dessa är fast anställning, arbetet sker i team, det finns bra möjligheter att knyta internationella kontakter, det är bra lön och löneutveckling, det är fria arbetstider och att arbetet är självständigt. På samtliga övriga egenskaper lägger tjejer högre vikt än killar (tabell A5.1 i Bilaga 2).

Inrikes och utrikes födda

För hälften av de uppräknade egenskaperna är andelen som svarar att det är viktigt större bland de utrikes födda än bland de inrikes födda. Det är fast anställning, att arbetet är på hemorten, att arbetet fungerar med hem och barn, att arbetet sker i team, att arbetet stämmer överens med utbildningen, att arbetsuppgifterna är ansvarsfulla, att det finns bra möjligheter att knyta internationella kontakter och resa utomlands, att det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket, att det finns goda möjligheter att göra karriär eller bli chef, att det är bra lön och löneutveckling, att det är en jämn könsfördelning på arbetsplatsen, att det är fria arbetstider, att arbetet ger status och slutligen att arbetet är självständigt och att man får möjlighet att förverkliga sina idéer.

De inrikes födda betonar i större utsträckning att det är trevliga arbetskamrater och att arbetsuppgifterna är intressanta och omväxlande. På övriga egenskaper finns det inga statistiskt säkerställda skillnader (tabell A5.1 i Bilaga 2).

Tabell 5.12 Mycket viktiga egenskaper i ett arbete, 16–29 år, 2007 och 2013. Procent

Typ av egenskaper	2007			2013		
	16–19 år	20–24 år	25–29 år	16–19 år	20–24 år	25–29 år
Fast anställning	36,4	46,9	54,0	41,1	47,3	59,7
Bra chef/ledning	57,9	57,4	56,5	63,6	59,7	57,4
Trevliga arbetskamrater	62,0	61,3	55,7	59,9	61,1	57,3
God arbetsmiljö	55,7	54,1	51,1	56,8	55,6	55,2
Bra lön	45,6	40,6	38,3	48,2	38,6	37,8

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel som svarat värde 5 på en skalan från 1–5 där 1=inte alls viktigt och 5=mycket viktigt på frågan hur viktiga är följande egenskaper i ett arbete för dig för att du ska vara intresserad av det?

Boenderegion

Unga som bor i olika kommuntyper i Sverige skiljer sig åt på några punkter i vilka egenskaper de värderar i ett arbete. Unga i storstadsregioner och i universitets- eller högskoleorter lägger högre vikt vid att arbetet fungerar med fritiden, att det finns utvecklingsmöjligheter och att man får möjlighet att förverkliga sina idéer än vad unga i övriga boenderegioner gör.

Unga i storstadsregioner lägger även högre vikt vid att det finns karriärmöjligheter, att det är fria arbetstider, att det finns möjligheter att knyta internationella kontakter och att arbetet ger status än vad unga i de andra kommuntyperna gör (tabell A5.1 i Bilaga 2).

Föräldrars utbildning

Vid en jämförelse mellan unga med olika utbildningsbakgrund, det vill säga vilken utbildningsnivå deras föräldrar har, utskiljer sig främst den grupp unga som har föräldrar med en längre universitets- eller högskoleutbildning. De lägger högre vikt vid matchningen mellan den egna utbildningen och arbetet, möjligheten att knyta internationella kontakter, att man kan förverkliga sina idéer och att det är omväxlande arbetsuppgifter. Unga med föräldrar med högst en grundskoleutbildning lägger i störst utsträckning vikt vid att det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med hem och barn (tabell A5.1 i Bilaga 2).

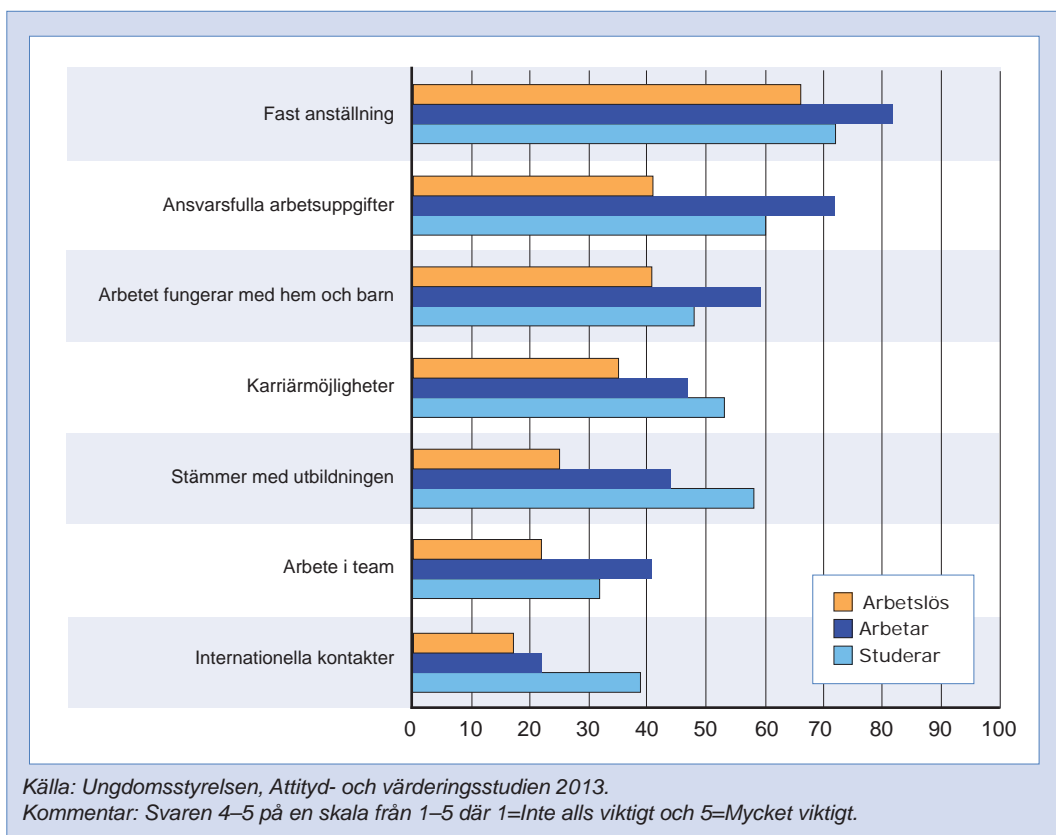
Unga arbetslösa har lägre krav

När vi jämför unga med olika typer av sysselsättning, studier och arbete samt de som är arbetslösa, är ett genomgående mönster att medelvärdena för unga arbetslösas svar är lägre för merparten av egenskaperna jämfört med för unga som arbetar eller studerar. För några egenskaper finns det inga skillnader mellan grupperna, men det finns ingen egenskap som arbetslösa unga värderar i högre grad än vad arbetande eller studerande unga gör.

Detta är ett mönster som vi känner igen från tidigare attitydundersökningar. Det finns alltså inget som bekräftar påståendet att unga arbetslösa har högre krav än tidigare, eller än andra grupper, på ett arbete (Lindgren, Lüthi & Fürth 2005, Pihl 2011). Tvärtom så är medelvärdena för egenskaperna: *det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med fritid, det är intressanta och omväxlande arbetsuppgifter, det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i arbetet, arbetet bidrar med något som är viktigt för andra, arbetet ger status och man får möjlighet att förverkliga sina idéer*, mycket lägre för arbetslösa unga än för studerande och arbetande unga som inte skiljer sig åt.

En högre andel arbetande unga svarar att det är viktigt att arbetet är självständigt jämfört med studerande och arbetslösa unga som inte skiljer sig åt i denna egenskap. En högre andel studerande unga svarar att det är viktigt med jämn könsfördelning än de övriga grupperna. Här finns sannolikt en samvariation med ålder och kön då det är en högre andel bland tjejer, bland 16–19-åringar samt bland de som studerar som anser att jämn könsfördelning är viktigt.

För egenskaperna: *fast anställning, det finns goda möjligheter att kombinera arbete med hem och barn, arbetet sker i team, arbetet stämmer*

Figur 5.6 Andel som svarat viktigt efter sysselsättning, 16–29 år, 2013. Procent.

överens med min utbildning, det finns goda möjligheter att knyta internationella kontakter, det är ansvarsfulla arbetsuppgifter, det finns goda möjligheter att göra karriär eller bli chef, finns det statistiskt säkerställda skillnader mellan alla tre grupperna (figur 5.6).

För samtliga påståenden i figuren är andelen unga arbetslösa som svarar att en egenskap i ett arbete är viktig för att det ska vara intressant lägre än i de övriga grupperna.

De som arbetar respektive studerar har olika syn på vilka egenskaper i ett arbete som är viktiga:

- En större andel unga som arbetar uppger att fast anställning, möjligheten att kombinera arbetet med hem och barn, att det är ansvarsfulla uppgifter och att arbetet sker i team är viktigt.
- En större andel av de som studerar svarar att arbetet stämmer med utbildningen, att det finns karriärmöjligheter och att det finns möjlighet till internationella kontakter är viktigt.

Syn på villkor och rättigheter på arbetsmarknaden

I detta avsnitt beskriver vi hur unga tar ställning till olika påståenden om unga och arbetsmarknaden. Frågan vi analyserar här lyder: *Hur väl överensstämmer följande påståenden med vad du tycker?* I termometern redovisar vi hur 16–29-åringar har svarat. Där framgår också den korta formuleringen för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Medelvärdet ligger runt 3, strax under eller över, för dessa påståenden som har en femgradig skala. Detta betyder att attityderna till påståendena är relativt ljumma.

Det är tydliga generationsskillnader i svaren, endast ett påstående har små skillnader mellan åldersgrupperna och det är *Socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar och får dem att inte vilja utbilda sig eller arbeta*.

Vi redovisar påståendena i två figurer, 5.7 och 5.8. I den första, figur 5.7, visar vi påståenden där andelen som håller med är högre bland unga eller ungefär lika oavsett ålder. I figur 5.8 redovisar vi påståenden som äldre i större utsträckning håller med om.¹⁶

Utifrån ålder och kön

Unga borde anstränga sig mer

Andelen som håller med om att unga borde anstränga sig mer för att få ett arbete är tydligt högre bland unga under 30 år jämfört med bland äldre åldersgrupper. Andelen som instämmer är lägst bland 35–54-åringar, 43 procent.

Hur väl överensstämmer följande påståenden med vad du tycker?

Markera med ett kryss för varje rad. Medelvärde

	3,6	Unga borde anstränga sig mer Unga människor borde anstränga sig mer för att få ett arbete.
	3,4	Rätt att säga nej till jobb Arbetslösa ska ha rätt att säga nej till jobb som de inte vill ha.
	3,3	Obligatoriskt med jobsökarprojekt Det ska vara obligatoriskt för alla unga som är arbetslösa att delta i jobsökarprojekt eller utbildning.
	2,9	Äldre bör gå i pension tidigare Äldre bör gå i pension tidigare så att unga kan komma in på arbetsmarknaden.
	2,7	Okej att unga får lägre lön Det är okej att unga får lägre lön än vuxna om det ger fler arbetstillfällen.
	2,7	Bidrag skämmer bort ungdomar Socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar och får dem att inte vilja utbilda sig eller arbeta.

Kommentar: Unga i åldern 16–29 år. Svarsskalan var från 1–5 där 1=Stämmer inte alls och 5=Stämmer helt.

Rätt att säga nej till jobb

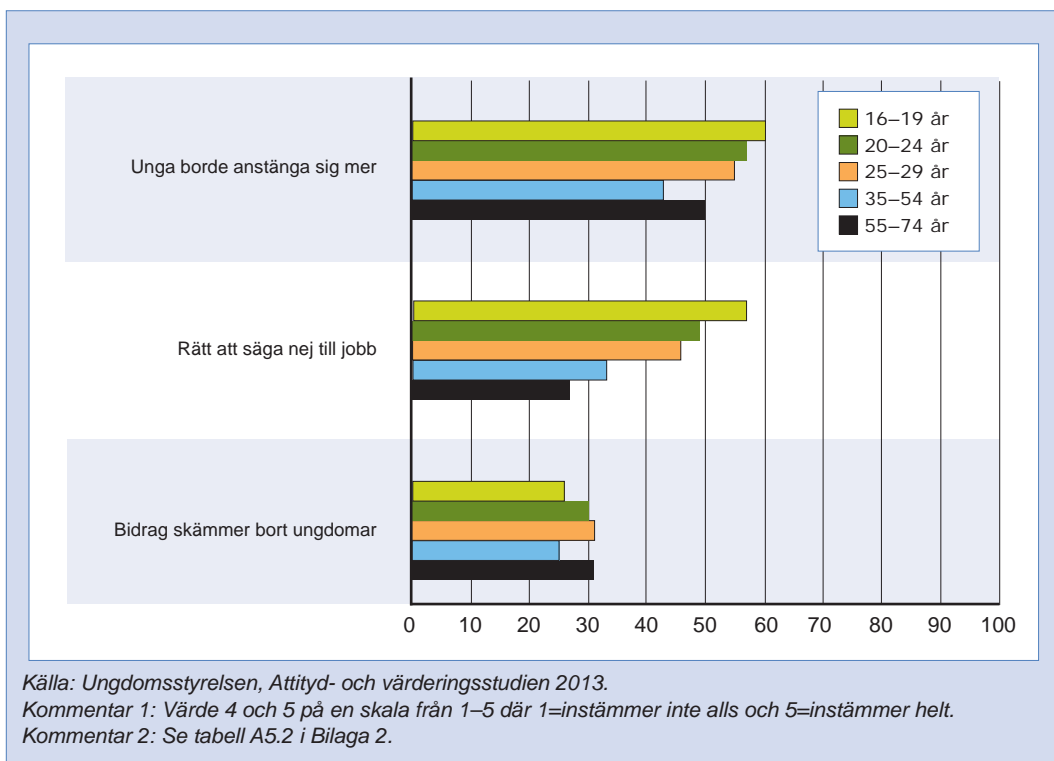
Svaren på påståendet har ett tydligt åldersmönster där andelen som håller med är högst bland 16–19-åringar (57 procent) och sedan minskar med stigande ålder till 27 procent bland 55–74-åringar.

Bidrag skämmer bort ungdomar

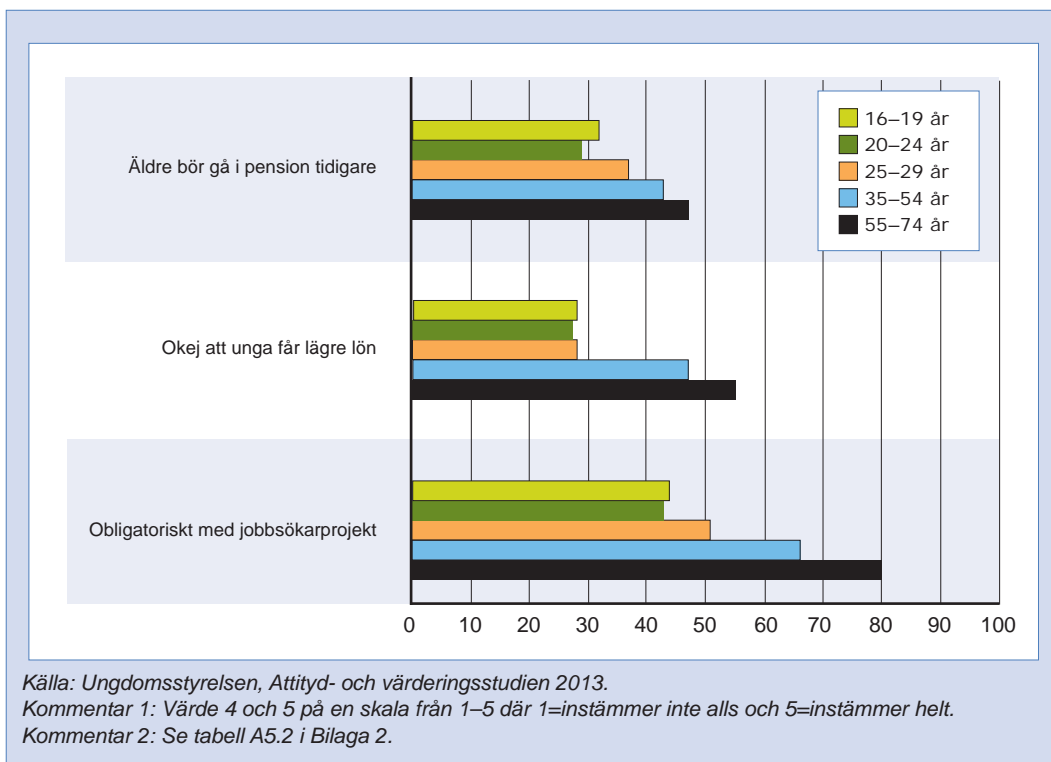
Påståendet får inte tydligt stöd i någon åldersgrupp. Att socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar får lågt stöd i alla åldersgrupper, mellan 26 och 31 procent instämmer i påståendet (figur 5.7).

Äldre bör gå i pension tidigare

Påståendet att äldre bör gå i pension tidigare så att unga kan få komma in på arbetsmarknaden får tydligt högre stöd bland de äldre. Andelen som instämmer (svarar 4 eller 5 på skalan) är 43 procent bland 35–54-åringar och 47 procent bland 55–74-åringar. Bland de yngre varierar andelarna mellan 29 och 37 procent (figur 5.8).

Figur 5.7 Andel som instämmer i följande påståenden om villkor och rättigheter på arbetsmarknaden, 16–74 år, 2013. Procent.

Figur 5.8 Andel som instämmer i följande påståenden om villkor och rättigheter på arbetsmarknaden, 16–74 år, 2013. Procent.

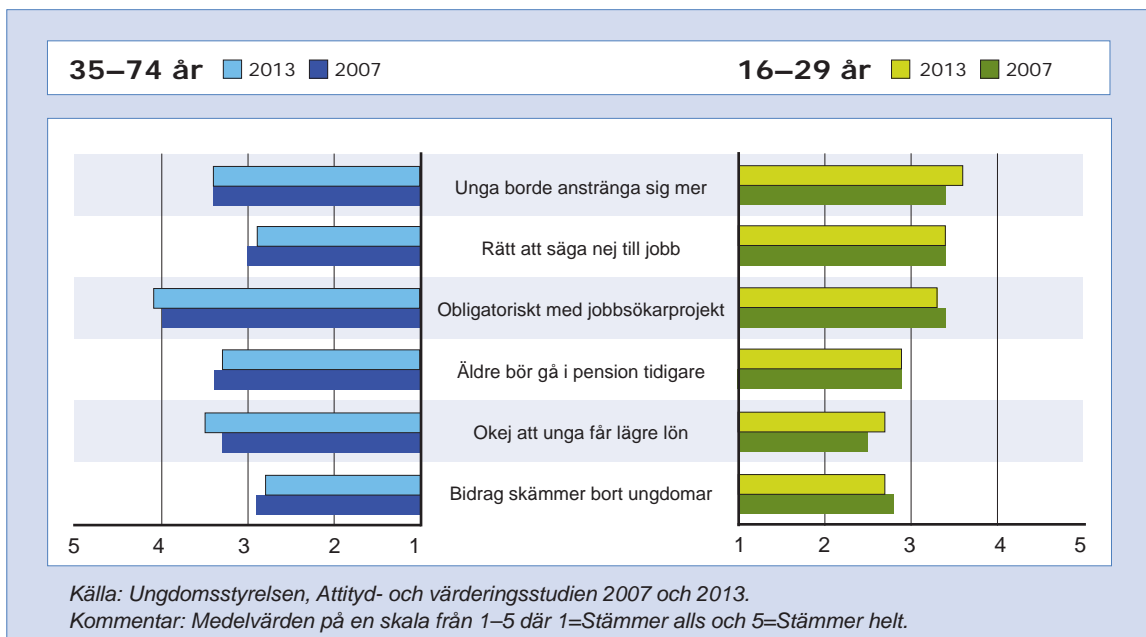
Okej att unga får lägre lön

Andelen unga som instämmer i påståendet att det är okej att unga får lägre lön är betydligt under 50 procent. Det kan tolkas som att de tar avstånd från påståendet, till skillnad från de äldre som i högre grad instämmer i påståendet. Det finns även skillnader mellan könen, tjejer i åldern 20–24 år har ett lägre medelvärde jämfört med killar i samma ålder, liksom kvinnor i åldern 35–54 år jämfört med män i samma ålder.

Obligatoriskt med jobsökarprojekt

Att det ska vara obligatoriskt för arbetslösa unga att delta i jobsökarprojekt får högt stöd bland de äldre. Bland 55–74-åringar är andelen som instämmer 80 procent, och bland 35–54-åringar 66 procent.

Även i de yngre åldersgrupperna är det många som instämmer, som mest 51 procent i gruppen 25–29 år (figur 5.8).

Figur 5.9 Syn på villkor och rättigheter på arbetsmarknaden, 16–29 år och 35–74 år, 2007 och 2013. Procent.

Jämförelse över tid

Unga instämmer i större utsträckning 2013 än vad de gjorde 2007 i påståendena unga borde få lägre lön och unga borde anstränga sig mer. En liten minskning har skett för påståendet att socialbidrag och a-kassa skämmer bort unga och påståendet att det ska vara obligatoriskt för alla arbetslösa ungdomar att delta i jobbsökarprojekt.

Bland de äldre är det en minskning för påståendet arbetslösa ska ha rätt att säga nej till jobb som de inte vill ha. En ökning har skett för att det är okej att unga får lägre lön än vuxna om det ger fler arbetstillfällen (figur 5.9).

Skillnader bland unga

Unga borde anstränga sig mer

Bland de unga under 30 år finns en tydlig skillnad utifrån sysselsättning. Unga som arbetar har högst medelvärde för påståendet, följt av unga som studerar och lägst medelvärde har unga som är arbetslösa. Unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning har ett högre medelvärde jämfört med unga vars föräldrar har högskoleutbildning (tabell 5.13).

Rätt att säga nej till jobb

Tjejerna har högre medelvärde än killarna, och arbetslösa unga har högre medelvärde än unga som studerar eller arbetar.

Tabell 5.13 Syn på villkor och rättigheter på arbetsmarknaden, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Unga borde anstränga sig mer	Rätt att säga nej till jobb	Obligatoriskt med jobb-sökarprojekt	Äldre bör gå i pension tidigare	Okej att unga får lägre lön	Bidrag skämmer bort ungdomar	Antal
16–19 år	3,7	3,6	3,2	3,0	2,8	2,6	784–790
20–24 år	3,7	3,5	3,2	2,8	2,7	2,7	944–952
25–29 år	3,6	3,3	3,4	3,0	2,7	2,7	874–879
35–54 år	3,3	3,0	3,9	3,3	3,4	2,7	891–894
55–74 år	3,5	2,8	4,3	3,3	3,6	2,8	938–953

16–29 år	Unga borde anstränga sig mer	Rätt att säga nej till jobb	Obligatoriskt med jobb-sökarprojekt	Äldre bör gå i pension tidigare	Okej att unga får lägre lön	Bidrag skämmer bort ungdomar	Antal
Kön							
Kille	3,7	3,4	3,2	2,9	2,9	2,8	1 203–1 208
Tjej	3,6	3,5	3,4	3,0	2,6	2,6	1 397–1 409
Född							
Utrikes	3,8	3,5	3,6	3,4	2,8	2,7	288–295
Inrikes	3,6	3,4	3,2	2,8	2,7	2,7	2 302–2 310
Huvudsaklig sysselsättning							
Studerar	3,6	3,6	3,2	2,8	2,8	2,6	1 175–1 187
Arbetar	3,8	3,3	3,4	2,9	2,7	2,9	1 041–1 048
Arbetslös	3,0	3,8	2,8	3,4	2,6	2,1	217–219
Boenderegion							
Storstad	3,6	3,5	3,3	2,7	2,8	2,7	1 030–1 040
Universitets- eller högskoleort	3,6	3,4	3,3	2,9	2,7	2,7	863–868
Övriga	3,7	3,4	3,3	3,1	2,7	2,7	706–710
Föräldrars utbildning							
Högst grundskola	3,7	3,4	3,4	3,3	2,7	2,8	196–197
Gymnasium, kortare eftergymnasial	3,7	3,4	3,4	3,0	2,7	2,7	1 137–1 142
Högskola/universitet	3,6	3,5	3,2	2,7	2,8	2,7	1 065–1 072
Samtliga 16–29 år							
Medelvärde	3,6	3,4	3,3	2,9	2,7	2,7	
Antal	2 609	2 618	2 612	2 613	2 607	2 603	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Stämmer inte alls och 5=Stämmer helt.

Obligatoriskt med jobbsökarprojekt
Tjejerna har högre medelvärde än killarna. Utrikes födda unga har högre medelvärde än inrikes födda. Unga som arbetar har högst medelvärde för påståendet, följt av unga som studerar och lägst medelvärde har unga som är arbetslösa. Unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning har högre medelvärde jämfört med unga vars föräldrar har högskoleutbildning.

Äldre bör gå i pension tidigare
Utrikes födda unga har ett högre medelvärde jämfört med inrikes födda. Arbetslösa unga har ett högre medelvärde än unga som studerar eller arbetar. Medelvärdet är lägst bland unga som bor i storstadsregioner, högre bland unga som bor i universitets- och högskoleorter och högst bland unga som bor i övriga boenderegioner. Unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning har högre medelvärde jämfört med unga vars föräldrar har gymnasie- eller högskoleutbildning.

Okej att unga får lägre lön
Det finns små skillnader i svaren på detta påstående utöver den mellan yngre och äldre som redovisats ovan. Dock finns det skillnader mellan könen, killar har ett högre medelvärde jämfört med tjejer.

Bidrag skämmer bort ungdomar
Alla oavsett ålder tar även avstånd från påståendet att socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar. Bland de under 30 år har killar ett högre medelvärde än tjejer. Unga som arbetar har högst medelvärde för påståendet, följt av unga som studerar och lägst medelvärde har unga som är arbetslösa.

Arbetslöshet, hälsa och framtidstro

Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie ger en unik möjlighet att se närmare på sambandet mellan ungas erfarenhet av arbetslöshet och deras självskattade hälsa. I detta avsnitt fördjupar vi kunskapen från den tidigare genomgången genom att granska hur arbetslöshet, kort eller lång, samvarierar med upplevda hälsobesvär och upplevt inflytande över viktiga aspekter i livet.

Att det finns ett samband mellan arbetslöshet och hälsa är idag väl dokumenterat (jfr Angelin 2007, Bergmark & Palme 2003, Jönsson 2003, Nordström Skans 2005, SOU 2003:92, Waden-sjö & Olofsson 2007). De befintliga studierna utgår dock som regel från olika register över ohälsotal, arbetslöshet och ersättning för sjukdom, och fångar inte in ungas egen upplevelse.

Skillnader bland unga

På frågan *Har du varit ofrivilligt arbetslös någon gång?* svarar en majoritet, 57,5 procent av de unga i undersökningen att de aldrig varit det.

Av tabell 5.14 framgår att 42,5 procent bland de unga i åldern 16–29 år har varit arbetslösa i kortare eller längre perioder. De yngsta, 16–19-åringarna, har varit arbetslösa i mindre utsträckning (15,1 procent) då en stor andel fortfarande går på gymnasiet jämfört med 20–24-åringar (51,9 procent) eller 25–29-åringar (52,3 procent).

En högre andel bland killar, 12,6 procent, har varit långtidsarbetslösa jämfört med tjejer, 8,2 procent. Däremot är andelen som varit arbetslösa under en kort period högre bland tjejerna, 27,4 procent, jämfört med bland killarna, 22,6 procent.

Andelen som varit långtidsarbetslösa är högre bland utrikes födda, 17,9 procent, jämfört med bland inrikes födda, 9,5 procent.

Det är en högre andel bland unga boende i storstadsregioner som aldrig varit arbetslösa än bland unga boende i övriga regioner. Andelen som varit långtidsarbetslösa är också lägre bland dem.

Andelen som varit långtidsarbetslösa är också lägre bland unga vars föräldrar har högskoleutbildning.

Högre grad av oro

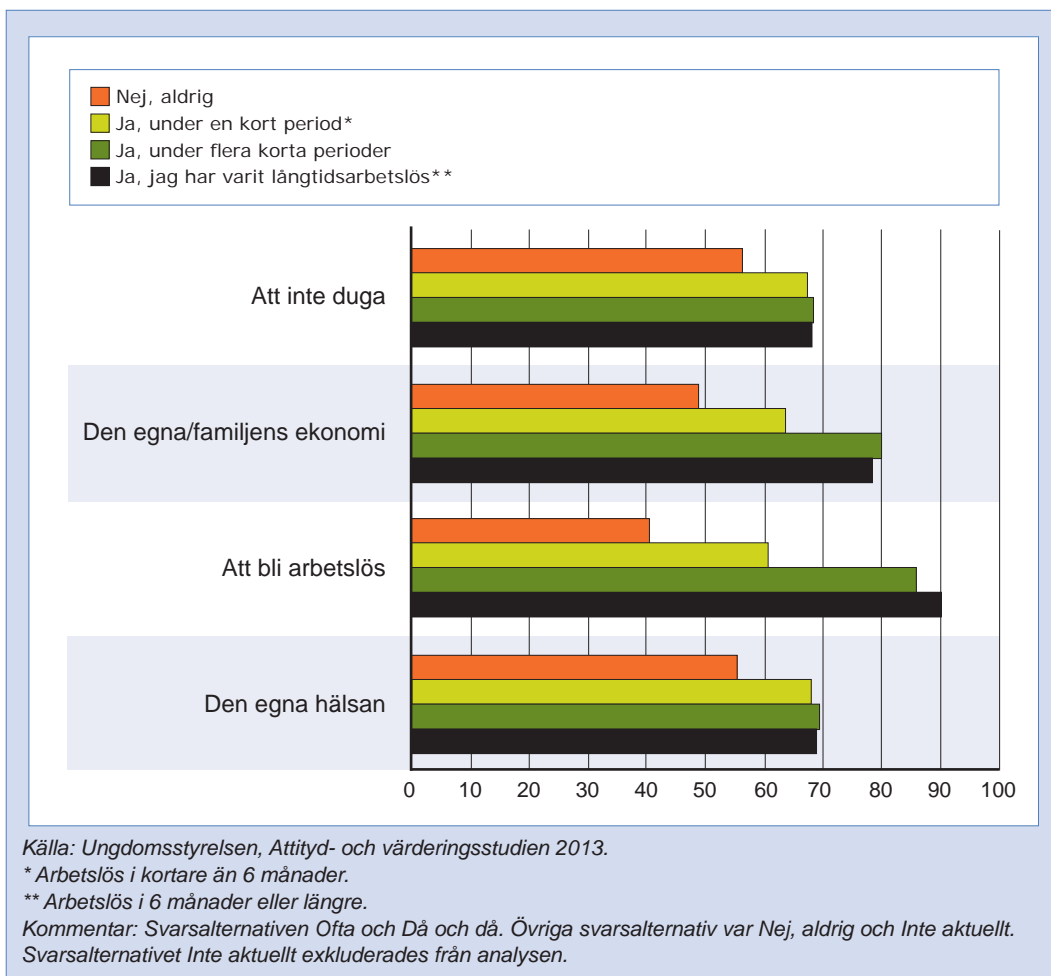
Unga som varit arbetslösa svarar i större utsträckning att de oroar sig för den egna hälsan, arbetslöshet, för att inte duga och för familjens ekonomi än unga som aldrig varit arbetslösa. Ett tydligt exempel är att 80 procent bland de med upprepad eller lång erfarenhet av arbetslöshet anger att de oroar sig för den egna eller familjens ekonomi jämfört med knappt 50 procent bland dem som inte upplevt arbetslöshet (figur 5.10).

Tabell 5.14 Andel som har varit ofrivilligt arbetslösa, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Aldrig	Under en kort period*	Under flera korta perioder	Har varit långtids-arbetslös**	Antal
16–19 år	84,9	9,1	1,4	4,5	756
20–24 år	48,1	30,2	9,2	12,6	946
25–29 år	47,7	30,9	8,8	12,6	873
35–54 år	48,9	30,5	8,6	11,9	878
55–74 år	68,3	18,3	5,4	8,0	946

16–29 år	Aldrig	Under en kort period*	Under flera korta perioder	Har varit långtids-arbetslös**	Antal
Kön					
Kille	58,4	22,6	6,4	12,6	1 186
Tjej	56,7	27,4	7,7	8,2	1 389
Född					
Utrikes	54,1	21,2	6,8	17,9	287
Inrikes	58,0	25,5	7,0	9,5	2 274
Huvudsaklig sysselsättning					
Studerar	70,0	19,0	4,4	6,6	1 163
Arbetar	53,3	31,8	8,3	6,6	1 052
Arbetslös	18,8	21,7	12,4	47,1	214
Boenderegion					
Storstad	60,2	26,2	6,8	6,9	1 022
Universitets- eller högskoleort	54,0	27,2	6,1	12,6	853
Övriga	57,6	20,7	8,4	13,3	700
Föräldrars utbildning					
Högst grundskola	53,5	22,3	7,9	16,3	191
Gymnasium, kortare eftergymnasial	57,1	23,7	8,7	10,5	1 141
Högskola/universitet	59,3	28,1	5,1	7,5	1 057
Samtliga 16–29 år					
Andel	57,5	24,9	7,0	10,5	
Antal	1 513	630	176	256	2 575

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
* Kortare än 6 månader.
** Arbetslös i 6 månader eller längre.

Figur 5.10 Andel som oroar sig över olika saker efter erfarenhet av arbetslöshet, 16–29 år, 2013. Procent.

Lägre grad av inflytande

Unga som aldrig varit arbetslösa upplever ett högre inflytande inom samtliga områden som vi redovisar i tabell 5.15: sin bostadssituation, val av utbildning, möjligheten att få en god

ekonomi, yrkesvalet och hur deras liv i sin helhet kommer att bli. Lägst inflytande tycker unga som varit långtidsarbetslösa att de har.

Tabell 5.15 Hur stort inflytande tycker du att du har över följande? 16–29 år, 2013. Medelvärde

Har du varit orivilligt arbetslös?	Ditt val av utbildning	Ditt yrkesval	Hur ditt liv i sin helhet kommer att bli	Din möjlighet att få en god ekonomi	Din bostads-situation
Nej, aldrig	4,5	4,3	4,2	4,0	3,6
Ja, under en kort period*	4,4	4,1	4,2	3,8	3,4
Ja, under flera korta perioder	4,2	3,8	4,1	3,5	3,3
Ja, jag har varit långtidsarbetslös**	3,9	3,3	3,6	3,1	3,1
Totalt	4,4	4,1	4,1	3,8	3,4

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

* Arbetslös i kortare än 6 månader.

** Arbetslös i 6 månader eller längre.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Ingen påverkan och 5=Stor påverkan.

Sömnen påverkas

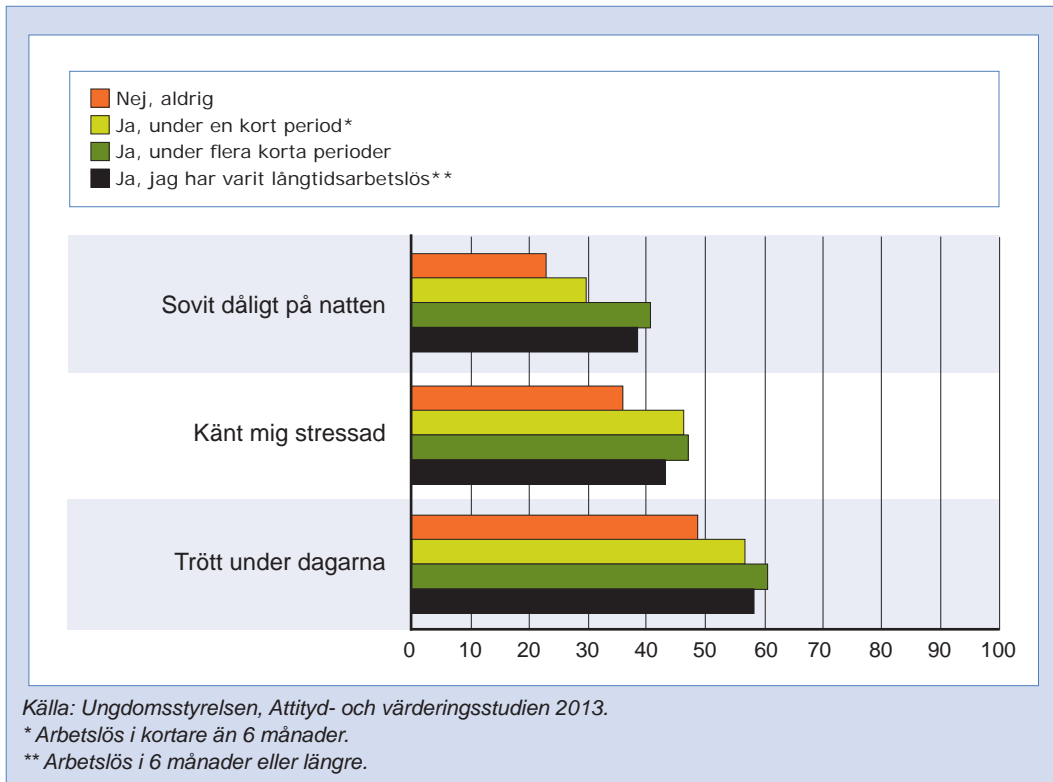
Det finns tydliga skillnader i hur ofta unga med olika erfarenhet av arbetslöshet upplever olika besvär. Skillnaden är minst för upplevd stress – det verkar drabba unga i alla grupper relativt lika. Men unga med upprepad eller lång erfarenhet av arbetslöshet har i betydligt högre grad besvär med sömnsvårigheter. Om unga med erfarenhet av långtidsarbetslöshet upplever sämre inflytande så har unga med flera upprepade perioder av arbetslöshet i högre grad olika besvär.

Viktigt att komma ihåg här är att en högre andel killar har erfarenhet av långtidsarbetslöshet och att en högre andel tjejer har erfarenhet av upprepad arbetslöshet. När vi lägger ihop kön och erfarenhet av arbetslöshet så överensstämmer vår redovisning med tidigare kända mönster kring ungas hälsa (figur 5.11).

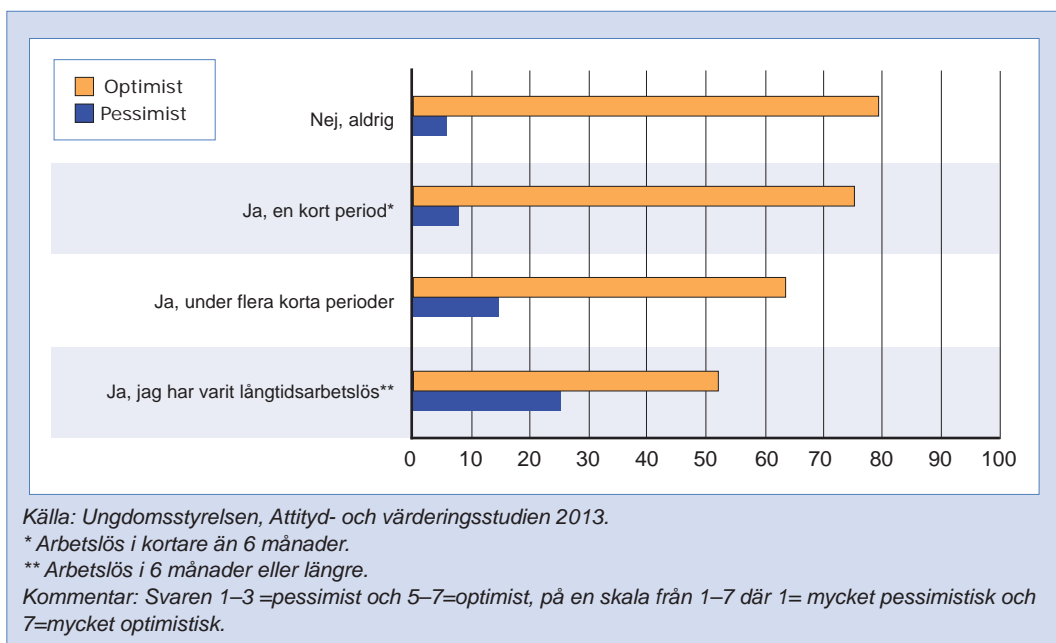
Mörkare syn på framtiden

Andelen unga med en pessimistisk framtidssyn varierar mellan 6,2 för dem utan arbetslöshets-erfarenhet och 24,9 bland dem som varit långtidsarbetslösa. Andelen optimister är i majoritet bland de unga oavsett erfarenhet av arbetslöshet, men varierar mellan 79,3 procent bland dem som aldrig varit arbetslösa och 52,7 procent bland dem som varit långtidsarbetslösa (figur 5.12).

Även om skillnaderna är störst mellan de som aldrig varit arbetslösa och de som varit långtidsarbetslösa när det gäller oro för ekonomi, upplevt inflytande över sitt liv och sin framtid och framtidssynen samt förekomst av hälso- eller sömnbesvär framkommer det också tydligt att även unga som haft *en* kort period av arbetslöshet uppger oro i högre grad och en högre förekomst av besvär än unga som *aldrig* varit arbetslösa. Konsekvenserna av arbetslöshet ska därför aldrig underskattas.¹⁷

Figur 5.11 Andel som svarat Flera gånger i veckan eller Varje dag på frågan: Hur ofta har du haft följande besvär under det senaste halvåret? 16–29 år, 2013. Procent.

Figur 5.12 Andel unga vars syn på sin egen framtid är pessimistiskt eller optimistiskt efter erfarenhet av arbetslöshet, 16–29 år, 2013. Procent.

Avslutande diskussion

Utvecklingen av ungas attityder till arbete och utbildning har genomgått en förändring sedan 2000-talets början, idag är unga i högre grad fokuserade på att utbilda sig till jobb och att värdera trygghet i jobbet, snarare än immateriella värden som att förverkliga sina idéer eller att arbetet bidrar med något för andra.

Det finns inget i undersökningen som stärker påståendena om att det finns ett ökat mismatch mellan ungas utbildning och arbetsmarknadens krav – inte hos de unga som har jobb. Där är det en relativt stabil andel som anser att deras jobb motsvarar deras utbildning och kvalifikationer.

Det är i större utsträckning äldre än yngre som anser att det bör ställas högre krav på unga som är arbetslösa – även om unga här har en något strängare inställning än de hade 2007, till exem-

pel på att det bör vara obligatoriskt för arbetslösa unga att delta i jobbsökaraktiviteter eller i utbildning.

Unga som har upplevt arbetslöshet är inte i lika stor utsträckning optimistiska inför framtiden och upplever i högre grad hälsoproblem.

Anledning att studera vidare

Den orsak till att studera vidare som högst andel unga uppger är för att få ett bra jobb. Det svarar 75,7 procent och det är en ökning med 7 procentenheter sedan 2007. Därefter kommer svarsalternativen för att få ägna mig åt det jag verkligen är intresserad av (58,6 procent) och för att utvecklas som person (49,6 procent). På fjärde plats kommer för att slippa vara arbetslös, vilket 22,4 procent uppger som orsak till att studera vidare.

Synen på det nuvarande arbetet

På frågan om arbetet motsvarar deras kvalifikationer är det vanligaste svaret i gruppen 16–74 år att det gör det (68,4 procent). Med ökande ålder ökar andelen som instämmer i att deras arbete motsvarar deras kvalifikationer, från 49,2 procent bland 20–24-åringar till 74,2 procent bland 55–74-åringar. En högre andel unga än äldre uppger att de är såväl under- som överkvalificerade eller att de egentligen har en annan yrkesutbildning.

När vi ser till hur arbetet motsvarar utbildning och kvalifikationer och hur unga som studerar eller arbetar svarar framkommer det att en något högre andel av de unga studenterna (20,1 procent) uppger att det jobb de har nu inte motsvarar deras utbildning eller kvalifikationer. Dessutom uppger 38,6 procent av studenterna att arbetet de utför är mindre krävande än deras kvalifikationer, vilket är en nästan dubbelt så stor andel som bland unga som huvudsakligen arbetar. I gruppen unga som arbetar uppger 61,6 procent att arbetet motsvarar deras kvalifikationer och 14,4 procent att de egentligen har en annan yrkesutbildning. Detta ska inte tolkas som att unga som studerar har gjort felaktiga studieval, utan som en indikation på att de som både studerar och arbetar i stor utsträckning gör detta för att få en extrainkomst.

Om vi ser till skillnader som finns mellan unga i olika boenderegioner så anger en högre andel i storstadsregionerna att deras arbete är mindre kvalificerat än deras utbildning. Samtidigt är såväl kraven på arbetsmarknaden som befolkningens utbildningsnivå högre i storstadsregionerna.

I övriga boenderegioner uppger en högre andel att de har en annan yrkesutbildning. Det är också i regioner utanför storstäderna eller universitets- och högskoleorterna som generationsväxlingen

kommer att bli mest problematisk men här finns redan idag en till synes sämre matchning.

En tidsjämförelse visar att andelen unga som svarar att arbetet motsvarar kvalifikationerna har ökat sedan 2002, från 46 procent till 57 procent. Det finns alltså inget i denna undersökning som stödjer diskussionen om en ökad miss-match på arbetsmarknaden, i alla fall inte bland de unga som arbetar.

Ett arbete som alla andra eller

Vi frågade om vilket påstående som stämmer bäst med det arbetet man har nu:

- *Det här arbetet är som alla andra jobb, man gör sitt, och det enda som betyder något är lönen.*
- *Det här arbetet är det något särskilt med, förutom lönen ger det en känsla av personlig tillfredsställelse.*

Den största andelen svarar att det är något särskilt med det jobb de har. Andelen ökar med åldern från 53,8 procent bland 16–19-åringar till 69,8 procent bland 25–29-åringar. Det finns också skillnader mellan killar och tjejer.

Unga som studerar uppger i högre grad att arbetet är som alla jobb, man gör sitt och det enda som betyder något är lönen, 46,4 procent uppger detta jämfört med 36,3 procent av unga som arbetar.

Frågan har tidigare använts för att mäta i vilken utsträckning arbetet täcker materiella eller immateriella värden. Vad vi får komma ihåg är dock att för många unga sker inträdet i arbetslivet inom andra sektorer än man utbildat sig till, eller är intresserad av att arbeta i, och täcker därför främst de materiella behoven. Det är inte alla unga förunnat att i inträdesskedet kunna välja bland olika jobb.

Från 1993 har andelen i ungdomsgruppen som svarar *Det här arbetet är det något särskilt med förutom lönen, ger det mig en känsla av personlig tillfredsställelse* ökat från 46 procent till att ligga relativt stabilt kring 60 procent under perioden 1997–2013 (63 procent i 2013 års mätning). Även här motsäger alltså resultaten att matchningen på arbetsmarknaden har försämrats de senaste tio åren.

Viktiga egenskaper i ett arbete

Både unga och äldre har svarat på hur viktiga de anser att 21 olika egenskaper är i ett arbete. Allra viktigast är egenskaper som har att göra med den sociala och fysiska arbetsmiljön som trevliga arbetskamrater, bra chef eller ledning och en god arbetsmiljö. Det stämmer med tidigare undersökningar. Unga värderar egenskaper som har att göra med lön, karriär och internationella kontakter i större utsträckning än äldre. Äldre värderar i stället egenskaper som har att göra med ekonomisk trygghet och familj i större utsträckning.

Det har skett vissa förändringar sedan 2007. En högre andel instämmer 2013 i att en fast anställning är viktig. En lägre andel instämmer i att det är viktigt att arbetet går att kombinera med hem och barn, att man får möjlighet att förverkliga sina idéer, att arbetet är självständigt, att det är fria arbetstider och att arbetet ger status. En utveckling som alltså snarare betonar det materiella än det immateriella.

Killar värderar att göra karriär, bli chef och att arbetet ger status i högre grad än tjejer. Tjejer värderar ett flertal av egenskaperna i högre grad än killar, företrädesvis egenskaper kring utveckling, utbildning och arbetets innehåll samt möjligheten att kombinera arbetet med familj och fritid.

De egenskaper där det inte finns könsskillnader är fast anställning, arbetet sker i team, det finns bra möjligheter att knyta internationella kontakter, det är en bra lön och löneutveckling, det är fria arbetstider samt att arbetet är självständigt.

Utrikes födda unga betonar i större utsträckning än inrikes födda unga fast anställning, att arbetet är på hemorten, att arbetet fungerar med hem och barn, att arbetet sker i team, att arbetet stämmer med utbildningen, att det finns bra möjligheter att knyta internationella kontakter och resa utomlands, att det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket, att det finns goda möjligheter att göra karriär eller bli chef, att det är bra lön och löneutveckling, att det är en jämn könsfördelning på arbetsplatsen, att det är fria arbetstider, att arbetet ger status och slutligen att arbetet är självständigt och arbetsuppgifterna ansvarsfulla och att man får möjlighet att förverkliga sina idéer.

Det inrikes födda betonar i större utsträckning att det är trevliga arbetskamrater och att arbetsuppgifterna är intressanta och omväxlande.

Unga i storstadsregioner och universitets- eller högskoleorter lägger större vikt vid att arbetet är på hemorten, att det finns möjligheter att knyta internationella kontakter och att man får möjlighet att förverkliga sina idéer än vad unga i övriga boenderegioner gör. Unga i storstadsregioner lägger större vikt vid att arbetet är omväxlande och intressant, att det finns karriärmöjligheter, att det är fria arbetstider och att arbetet ger status än vad unga i övriga kommuntyper gör.

Vid en jämförelse mellan unga med olika utbildningsbakgrund, det vill säga vilken utbildningsnivå deras föräldrar har, utskiljer sig främst den grupp unga som har föräldrar med en längre universitets- eller högskoleutbildning. De lägger större vikt vid matchningen mellan

den egna utbildningen och arbetet, möjligheten att knyta internationella kontakter, att det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket och att det är omväxlande arbetsuppgifter. Unga vars föräldrar har en grundskoleutbildning lägger störst vikt vid att det finns goda möjligheter att kombinera arbetet med hem och barn.

När vi granskar unga med olika typer av samsättning – om de studerar, arbetar eller är arbetslösa – så finner vi ett genomgående mönster där medelvärdena för arbetslösa ungas svar är lägre jämfört med för unga som arbetar eller studerar. För några egenskaper finns det inga skillnader mellan grupperna, men i inget fall värderar arbetslösa unga en egenskap i högre grad än vad arbetande eller studerande unga gör. Detta är ett mönster som vi känner igen från tidigare attitydundersökningar. Det tolkar vi som att det inte finns något stöd för påståendet att unga arbetslösa har högre krav än andra grupper på ett arbete, tvärtom.

Syn på villkor och rättigheter på arbetsmarknaden

För de sex påståendena om ungas villkor och rättigheter på arbetsmarknaden finns det tydliga skillnader mellan yngre och äldre för majoriteten av påståendena. Unga instämmer i högre grad 2013 än 2007 i påståendet att det är okej att unga får lägre lön än äldre och att unga människor borde anstränga sig mer för att få ett arbete. Medelvärdena ligger dock på och kring 3 för samtliga påståenden, vilket kan tolkas som ganska ljumt.

Äldre instämmer i högre grad än vad unga gör i påståendena att äldre bör gå i pension tidigare så att unga kan komma in på arbetsmarknaden, att det är okej att unga får lägre lön än äldre om

det ger fler arbetstillfällen och att det ska vara obligatoriskt för alla unga som är arbetslösa att delta i jobbsökarprojekt eller utbildning.

På ett påstående instämmer unga i högre grad än äldre och det är att arbetslösa ska ha rätt att säga nej till jobb de inte vill ha.

För två påståenden finns inga skillnader mellan unga och äldre, och det är att unga människor borde anstränga sig mer för att få ett arbete och att socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar och får dem att inte vilja utbilda sig eller arbeta.

Flest skillnader finns mellan unga som arbetar, studerar eller är arbetslösa. Det enda påståendet där det inte är någon signifikant skillnad mellan hur unga som studerar, arbetar eller är arbetslösa svarar är för påståendet att det är okej att unga får lägre lön än äldre om det ger fler arbetstillfällen.

I påståendet att äldre bör gå i pension tidigare instämmer arbetslösa unga i högre grad än de andra grupperna.

I påståendet att det ska vara obligatoriskt för alla unga som är arbetslösa att delta i jobbsökarprojekt eller utbildning instämmer unga som arbetar i högst grad, därefter de som studerar och i minst utsträckning unga som är arbetslösa. I påståendet att arbetslösa ska ha rätt att säga nej till jobb som de inte vill ha instämmer arbetslösa unga i störst utsträckning, därefter studenter och i minst utsträckning unga som arbetar.

Att socialbidrag och a-kassa skämmer bort ungdomar och får dem att inte vilja utbilda sig eller arbeta får låga medelvärden hos de unga är kanske inte så konstigt. Högst medelvärde ger unga som arbetar följt av unga studenter och lägst medelvärde ger unga arbetslösa. I påståendet att unga människor borde anstränga sig mer

för att få ett arbete är andelarna som instämmer högre men mönstret detsamma.

Unga som bor utanför högskole- eller storstadsorterna, utrikes födda unga och unga som har föräldrar med en kortare utbildning instämmer i större utsträckning i att äldre bör gå i pension tidigare och att det bör vara obligatoriskt att delta i jobbsökarprojekt eller utbildning för arbetslösa unga.

Arbetslöshet, hälsa och framtidstro

Vi har funnit tydliga skillnader mellan unga med olika erfarenheter av arbetslöshet när vi granskade i vilken omfattning de upplever stressrelaterade hälsobesvär – till exempel sömnproblem och oro – samt i vilken omfattning de upplever inflytande kring jobb, boende och livet i sin helhet.

Störst oro och flest upplevda hälsoproblem har unga som varit långtidsarbetslösa, men även unga som upplevt *en* kortare period av arbetslöshet uppger i högre grad oro och ohälsa än unga som aldrig varit arbetslösa. Vi har undersökt om dessa skillnader kan förklaras med skillnader mellan könen, utbildningsbakgrund, boenderegion eller svensk eller utrikes bakgrund och funnit att så inte är fallet. Det betyder att i grupper där allt annat är lika, kön, ålder och så vidare – utom erfarenheten av arbetslöshet – har de med arbetslösheterfarenhet i större utsträckning hälsobesvär och är oroliga och de ser i högre grad pessimistiskt på sin framtid.

KAPITEL 6

MAMMA, KAN JAG FÅ LÅNA ...

DUGER JAG?

FÖR ETT JOBB!

SHIT, KONTOT ÄR TÖMT, IGEN!

HELST

JAG HAR INTE RÅD!

ÅH, ETT JOBB, JAG GÖR VAD SOM

KÄNNER MIG LITE HÖSTIG IDAG ...

JAHA, FREDAGSMYS IDAG IGEN!

JAG GÅR RUNT OCH BRÖAR MIG FÖR MIN FRÄMTID, VAD SKA DET RIT AV MIG

INGEN BOSTAD, INGET JOBB OCH INGEN T-J-E-I, KAN MAN LEVA SÅ HÄR?

Ekonomi, livskvalitet och hälsa

Detta kapitel handlar om ungas ekonomiska villkor, hur nöjda de är med olika områden i livet, vad de är oroliga för och deras upplevda livskvalitet och hälsa. Vi analyserar också sambanden mellan ekonomiska svårigheter och psykisk (o)hälsa närmare.

Svårigheter att klara löpande utgifter

Att ha svårt att klara löpande utgifter brukar ses som ett mått på ekonomiska problem. I attityd- och värderingsstudien 2013 ställdes frågan:

Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar med mera?

Frågan ställdes till både unga och äldre. Dock har frågan aldrig tidigare ställts i attityd- och värderingsstudierna och det finns därför inte några jämförelseår.

De allra flesta klarar de löpande utgifterna (de svarar alltså *nej* på frågan om de haft svårigheter att klara de löpande utgifterna under de senaste 12 månaderna). Det gäller både yngre och äldre samt båda könen (82,7 procent i gruppen 16–74 år).

Utifrån ålder och kön

Det är mindre vanligt att vid flera tillfällen det senaste året haft svårigheter att klara de löpande utgifterna i gruppen 16–19 år jämfört med i gruppen 35–74 år. Det gäller båda könen. Det finns inga skillnader mellan könen inom gruppen 16–29 år (figur 6.1).

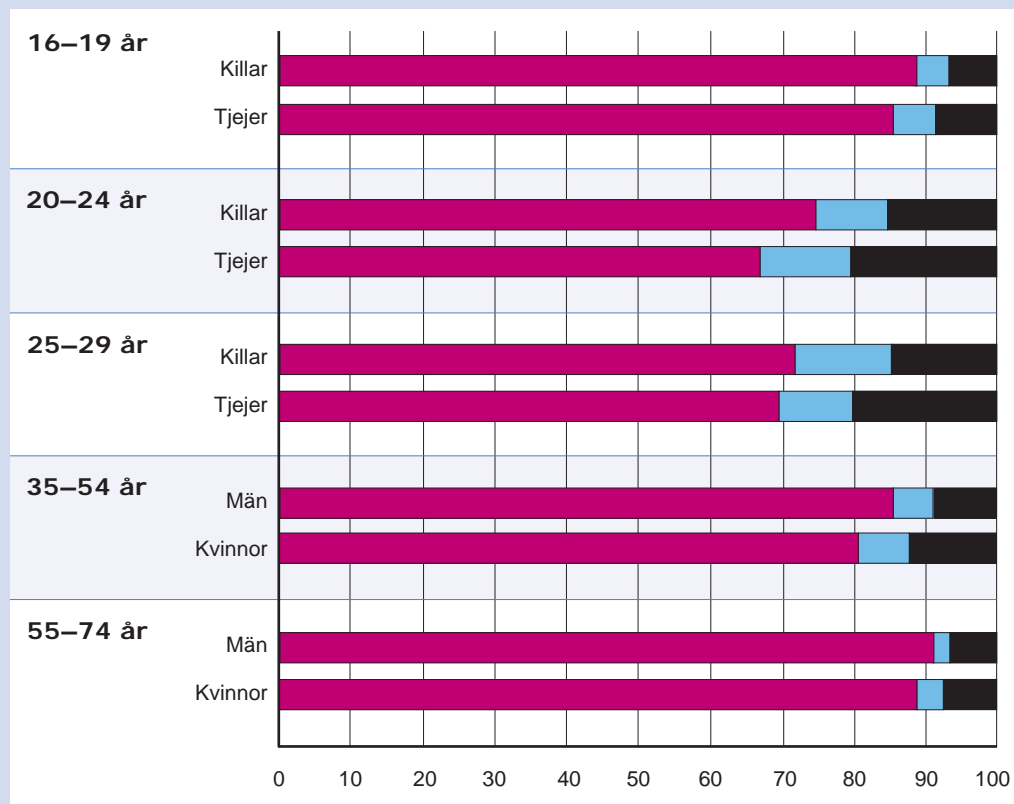
Resultaten återspeglar sannolikt att det är först i 20-årsåldern som unga flyttar hemifrån och får en självständig ekonomi. Innan dess är det i regel föräldrarna som står för försörjningen. Med en självständig ekonomi ökar också sannolikheten för att man kan få svårt att klara de löpande utgifterna.

Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar med mera? Procent

Har svårigheter att klara de löpande utgifterna

Nej Ja, ett tillfälle Ja, flera tillfällen

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Se tabell A6.1 i Bilaga 2.

Figur 6.1 Andel som har svårigheter att klara de löpande utgifterna under det senaste året, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

Nej

Det är 82,7 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de inte haft svårigheter att klara de löpande utgifterna. I gruppen unga är det en större andel bland 16–19-åringarna som inte haft svårigheter att klara de löpande utgifterna (88,4 procent bland killarna och 85,1 procent bland

tjejerna) jämfört med bland 20–29-åringarna. Skillnaden mellan åldersgrupperna gäller båda könen.

Det är också en lägre andel som haft svårigheter att klara de löpande utgifterna i gruppen 35–74 år jämfört med i gruppen 20–29 år. Även denna skillnad gäller båda könen. En större an-

Tabell 6.1 Svårigheter att klara de löpande utgifterna under det senaste året, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Nej	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Antal
16–19 år	86,8	5,7	7,6	774
20–24 år	70,6	11,4	18,0	956
25–29 år	70,2	12,2	17,6	882
35–54 år	82,7	6,8	10,5	899
55–74 år	89,8	3,3	7,0	971

16–29 år	Nej	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Antal
Kön				
Kille	77,0	9,9	13,1	1205
Tjej	72,4	10,4	17,3	1 407
Född				
Utrikes	59,1	17,1	23,8	296
Inrikes	76,9	9,2	13,9	2 303
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	78,5	8,8	12,7	1 177
Arbetar	77,1	11,0	11,9	1 049
Arbetslös	50,4	9,8	39,7	219
Boenderegion				
Storstad	75,2	11,9	12,9	1 032
Universitets- eller högskoleort	76,8	8,6	14,6	871
Övriga	72,1	9,3	18,7	709
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	62,5	13,0	24,5	196
Gymnasium, kortare eftergymnasial	74,6	10,1	15,3	1 141
Högskola/universitet	77,8	9,4	12,8	1 069
Samtliga 16–29 år				
Andel	74,8	10,1	15,1	100
Antal	1 966	257	389	2 612
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>				

del kvinnor i åldern 35–54 år svarar att de har problem att klara de löpande utgifterna jämfört med andelen jämnåriga män. Skillnaderna mellan könen inom gruppen unga är inte signifikanta.

Ja, vid ett tillfälle

Totalt är det 6,6 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de haft problem att klara de löpande utgifterna vid ett tillfälle de senaste 12 månaderna. Det är en större andel killar i åldern 25–29 år (13,6 procent) som svarar att de haft svårigheter att klara de löpande utgifterna jämfört med

såväl killar i åldern 16–19 år som män i åldern 35–74 år. Likaså uppger en större andel tjejer i åldern 20–24 år (12,8 procent) att de haft svårigheter att klara de löpande utgifterna jämfört med kvinnor i åldern 35–74 år.

Ja, vid flera tillfällen

Det är 10,7 procent i hela gruppen 16–74 år som anger att de vid flera tillfällen haft problem att klara de löpande utgifterna de senaste 12 månaderna. Killar i åldern 20–24 år (15,5 procent) och 25–29 år (14,8 procent) svarar i större utsträckning att de haft svårigheter jämfört med både killar i åldern 16–19 år och män i åldern 35–74 år. Mönstret är detsamma för unga tjejer. Bland både tjejer i åldern 20–24 år och 25–29 år uppger 20,4 procent att de haft svårt att klara de löpande utgifterna vid flera tillfällen. Denna andel är lägre bland såväl tjejer i åldern 16–19 år som bland kvinnor i åldern 35–74 år (figur 6.1).

Svårigheter att klara löpande utgifter i olika grupper

Nej

I gruppen unga, 16–29 år, är det 74,8 procent som svarar att de inte haft svårigheter att klara de löpande utgifterna under det senaste året (tabell 6.1). Det är en större andel killar (77,0 procent) än tjejer (72,4 procent) som inte haft några svårigheter att klara de löpande utgifterna. Det är också en större andel inrikes födda (76,9 procent) jämfört med utrikes födda (59,1 procent).

Även när man studerar huvudsaklig sysselsättning finns tydliga skillnader. Andelen som svarar att de inte haft svårigheter att klara de löpande utgifterna är mycket högre bland unga som arbetar (77,1 procent) eller studerar (78,5 procent) än bland arbetslösa unga (50,4 procent).

På liknande sätt är det en lägre andel unga som har föräldrar med högst grundskoleutbildning som svarar att de inte haft svårigheter att klara de löpande utgifterna jämfört med andelen unga som har föräldrar med högre utbildning.

Ja, vid ett tillfälle

Det är 10,1 procent av unga i åldern 16–29 år som svarar att de haft svårigheter att klara de löpande utgifterna vid ett tillfälle det senaste året.

En större andel bland unga utrikes födda (17,1 procent) uppger att de under det senaste året haft svårt att klara de löpande utgifterna vid ett tillfälle jämfört med andelen bland inrikes födda (9,2 procent). Det är också vanligare bland unga som bor i storstäder (11,9 procent) jämfört med bland unga som bor i universitets- eller högskoleorter (8,6 procent).

Ja, vid flera tillfällen

Inom gruppen unga, 16–29 år, är det 15,1 procent som uppger att de haft svårt att klara de löpande utgifterna vid flera tillfällen under det senaste året.

Det en större andel tjejer (17,3 procent) än killar (13,1 procent) som under de senaste tolv månaderna vid flera tillfällen haft svårt att klara de löpande utgifterna. Det är också en större andel utrikes födda (23,8 procent) jämfört med inrikes födda (13,9 procent).

Det finns tydliga skillnader mellan unga som studerar eller arbetar och unga som är arbetslösa. I den senare gruppen uppger 39,7 procent att de vid flera tillfällen under det senaste året haft svårigheter att klara de löpande utgifterna. Motsvarande andelar bland unga som studerar och arbetar är 12,7 respektive 11,9 procent.

En större andel av unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter (18,7 procent) har vid flera tillfällen under de senaste

tolv månaderna haft svårigheter att klara de löpande utgifterna jämfört med unga som bor i storstadsregioner (12,9 procent). Av unga som uppger att deras föräldrars högsta utbildning är grundskola har en större andel (24,5 procent) svarat att de haft problem att klara de löpande utgifterna jämfört med unga som uppger att deras föräldrars högsta utbildning är antingen gymnasium (15,3 procent) respektive universitet eller högskola (12,8 procent).

Ekonomisk hjälp

Att få ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra kan vara ett sätt att klara sig när man har svårt att betala löpande utgifter. Följande fråga ställdes:

Får du ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående?

De som svarade nej på ovanstående fråga fick dessutom frågan:

Har du möjlighet att få ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående?

Frågorna ställdes enbart till unga (16–29 år), de har ställts 1993, 2002, 2007 och 2013.

Utifrån ålder och kön

Andelen som får ekonomisk hjälp minskar med ökad ålder, och helt logiskt ökar andelen som inte får ekonomisk hjälp med ökad ålder (figur 6.2). Ett rimligt antagande är att skillnaden mellan de olika åldersgrupperna beror på att de äldre i större utsträckning är självförsörjande. De som svarade att de inte får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående fick också frågan om de har möjlighet att få ekonomisk hjälp. Det vanligaste svaret är att man kan få ekonomisk hjälp, 83 procent i gruppen 16–29 år (figur 6.3).

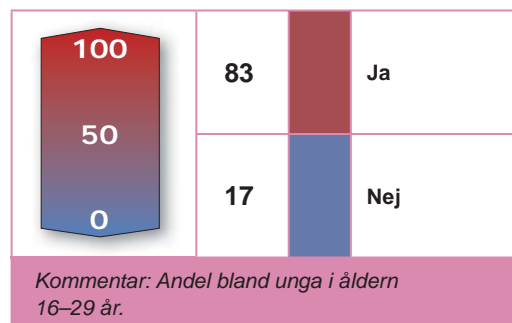
Får ofta ekonomisk hjälp

Det är 20,5 procent av de unga, 16–29 år, som svarar att de ofta får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående. Andelen unga som ofta får ekonomisk hjälp av sina föräldrar minskar med ökad ålder. Detta gäller både killar och tjejer. Med andra ord är andelen som ofta får ekonomisk hjälp störst i gruppen 16–19 år, för att sedan minska i gruppen 20–24 år. Andelen är minst i gruppen 25–29 år. I den yngsta gruppen

Får du ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående? Procent

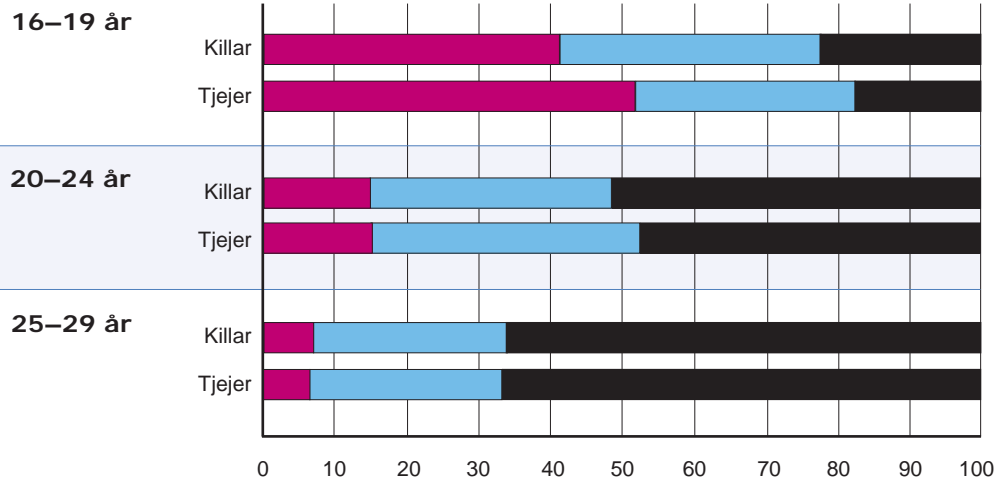

Har du möjlighet att få ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående? Procent

Får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående

■ Ofta
 ■ Ibland
 ■ Nej

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
 Kommentar: Se tabell A6.2 i Bilaga 2.

Figur 6.2 Andel som får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

pen, 16–19 år, är det en större andel tjejer (52,5 procent) än killar (41,5 procent) som ofta får ekonomisk hjälp.

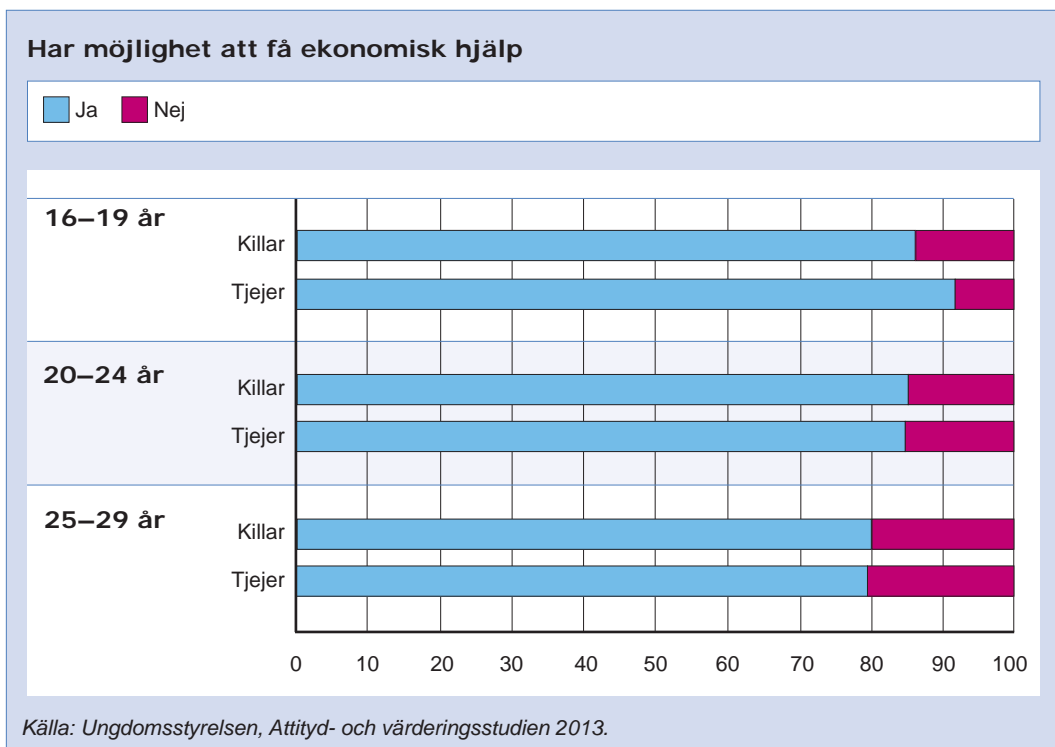
Får ekonomisk hjälp ibland

Totalt i gruppen unga, 16–29 år, är det 31,6 procent som får ekonomisk hjälp ibland. Det är en mindre andel killar i åldern 25–29 år (27,1 procent) som angett svarsalternativet *ibland* jämfört med andelen killar i åldern 16–19 år (36,1

procent). Det är också en mindre andel tjejer i åldern 25–29 år (26,7 procent) jämfört med andelen tjejer i åldern 20–24 år (36,7 procent).

Får inte ekonomisk hjälp

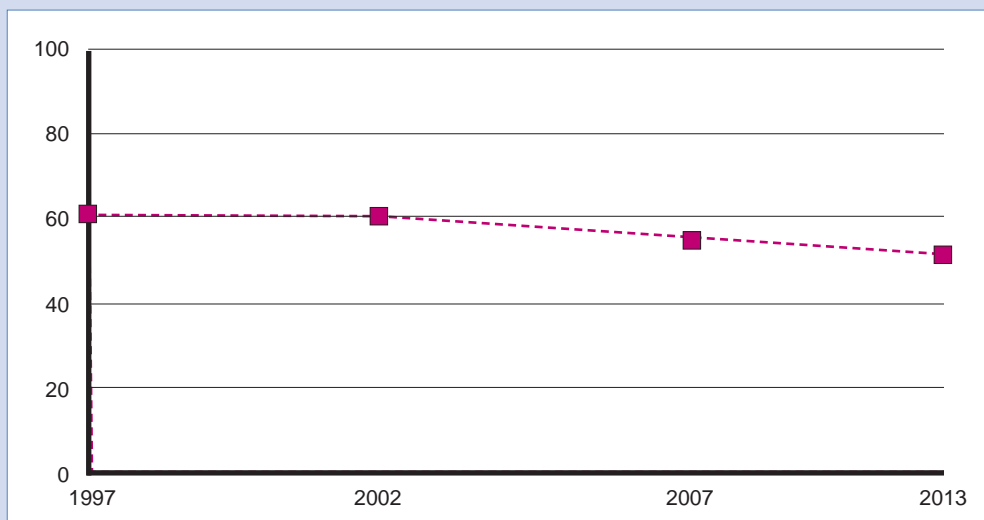
I gruppen 16–29 år är det 47,8 procent som svarar att de inte får ekonomisk hjälp. Andelen som inte får ekonomisk hjälp ökar med åldern. Detta mönster gäller både killar och tjejer.

Figur 6.3 Andel som har möjlighet att få ekonomisk hjälp, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

Har möjlighet att få ekonomisk hjälp

De allra flesta (83,2 procent) av de som inte får ekonomisk hjälp har möjlighet att få det. En större andel bland tjejer i åldern 16–19 år (92,2 procent) har denna möjlighet jämfört med andelen bland tjejer i åldern 20–24 år (84,2 procent) och 25–29 år (79,3 procent). Detta är också den enda signifikanta skillnaden (figur 6.3).

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002, 2007 och 2013.

Kommentar: Andel som angett att de får ekonomisk hjälp, Ibland eller Ofta.

Figur 6.4 Andel som får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående, 16–29 år, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Jämförelse över tid

Jämförelsen över tid visar att andelen unga i åldern 16–29 år som får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående har minskat under perioden 1997–2013 (figur 6.4). Andelen unga som fick ekonomisk hjälp var 60,6 procent 1997 och 2013 har andelen minskat till 52,2 procent. Skillnaderna är signifikanta mellan 2002 och 2007 samt mellan 2002 och 2013. En rimlig fråga är om detta beror på att en lägre andel unga behöver ekonomisk hjälp eller på att en lägre andel unga har tillgång till ekonomisk hjälp.

Skillnader bland unga

Får ekonomisk hjälp

I tabell 6.2 har vi begränsat analysen till att bara gälla svarsalternativen ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående ibland eller ofta.

I gruppen 16–29 år är det 52 procent som får ekonomisk hjälp ibland eller ofta. En mindre andel bland de som arbetar (34 procent) får ekonomisk hjälp jämfört med bland de som studerar eller är arbetslösa (68 procent i båda grupperna).

En större andel bland de som uppger att deras föräldrars högsta utbildningsnivå är universitet eller högskola (56 procent) får ekonomisk hjälp jämfört med unga vars föräldrars högsta utbildningsnivå är antingen grundskola (41 procent) eller gymnasium (48 procent).

Får inte ekonomisk hjälp men har möjlighet till det

Totalt sett är det 83 procent bland unga som inte får ekonomisk hjälp men som har möjlighet att få det. De allra flesta har alltså tillgång till ekonomisk hjälp om det behövs.

Tabell 6.2 Andel som får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående, eller att de har möjlighet till det, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Kategorier	Får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående	Har möjlighet att få ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående	Antal
Åldersgrupper			
16–19 år	80	89	620/256
20–24 år	50	85	478/494
25–29 år	34	80	298/532
Kön			
Kille	51	83	635/600
Tjej	53	83	761/682
Född			
Utrikes	49	56	151/107
Inrikes	53	87	1 239/1 170
Huvudsaklig sysselsättning			
Studerar	68	85	805/461
Arbetar	34	85	361/661
Arbetslös	68	72	150/77
Boenderegion			
Storstad	55	84	574/504
Universitets- eller högskoleort	50	83	445/428
Övriga	51	81	377/350
Föräldrars utbildning			
Högst grundskola	41	68	81/93
Gymnasium, kortare eftergymnasial	48	82	572/572
Högskola/universitet	56	89	614/528
Samtliga 16–29 år			
Andel	52	83	
Antal	1 396	1 282	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel som angett att de får ekonomisk hjälp, Ibland eller Ofta.

En större andel bland inrikes födda (87 procent) har tillgång till ekonomisk hjälp jämfört med bland utrikes födda (56 procent). En mindre andel bland arbetslösa unga (72 procent) kan få ekonomisk hjälp jämfört med bland unga som studerar eller arbetar (85 procent i båda grupperna).

En större andel bland unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning har till-

gång till ekonomisk hjälp från föräldrar eller andra närstående (89 procent) jämfört med bland unga vars föräldrars högsta utbildning är antingen grundskola (68 procent) eller gymnasium (82 procent). Även skillnaden mellan utbildningskategorierna högst grundskola och gymnasium är signifikant.

Nöjd eller missnöjd med olika områden i livet

I detta avsnitt analyserar vi frågor om hur missnöjda respektive nöjda unga är med olika områden i livet. Svaren gavs på en sjugradig skala där 1 motsvarar *Helt missnöjd* och 7 motsvarar *Helt nöjd*. Frågan har ställts 1993, 1997, 2002, 2007 och 2013.

Utifrån ålder och kön

Ett generellt mönster är att man är mest nöjd med relationen till sin partner, sina föräldrar (frågan ställdes endast till åldersgruppen 16–29 år), sina barn (frågan ställdes endast till ålders-

gruppen 35–74 år) och till sina vänner. På en skala från 1–7 får dessa påståenden mellan 5,6 (relationen till vänner bland män i åldern 35–54 år) och 6,6 (relationen till sina barn bland kvinnor i åldern 55–74 år) i medelvärden.

Det man är minst nöjd med är det svenska samhället idag. Där är medelvärdet mellan 3,9 (killar 20–24 år) och 4,5 (tjejer 16–19 år). Detta värde ligger vid skalans mitt, och svaren kan därför tolkas som att de svarande är nöjda med de dimensioner av livet som frågorna berör, men att gruppens inställning till det svenska samhället idag varken är särskilt nöjd eller missnöjd (tabell 6.3).

Är du nöjd eller missnöjd med...? Medelvärde

	7	6,3	Relation till partner Relationen till din partner/maka/make/sambo
	6	6,0	Relation till föräldrar Relationen till dina föräldrar
	5	5,9	Relation till vänner Relationen till dina vänner
	4	5,6	Relation till arbets-/klasskamrater Relationen till dina arbets-/klasskamrater
	3	5,4	Livet i sin helhet
	2	5,4	Den plats/ort du bor på
	1	5,4	Din fritid
		5,3	Din hälsa
		5,3	Din bostad
		5,3	Din utbildning
		5,2	Ditt arbete Ditt nuvarande arbete
		4,5	Din ekonomi
		4,1	Det svenska samhället i stort

Kommentar: Medelvärde bland unga i åldern 16–29 år på en skala från 1–7 där 1=Helt missnöjd och 7=Helt nöjd.

Tabell 6.3 Nöjd eller missnöjd med olika områden i livet, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

Kön och ålder	Relation till föräldrar/ barn	Relation till din partner	Relation till vänner	Den plats/ort du bor på	Relation till arbets-/klasskamrater	Din bostad	
16–19 år							
Killar	6,1	6,0	6,1	5,5	5,7	5,7	
Tjejer	6,0	6,4	6,1	5,2	5,6	5,6	
20–24 år							
Killar	6,0	6,1	5,9	5,4	5,6	5,1	
Tjejer	6,1	6,4	5,8	5,3	5,6	5,1	
25–29 år							
Killar	6,0	6,3	5,7	5,3	5,5	5,1	
Tjejer	6,0	6,4	5,9	5,6	5,7	5,4	
35–54 år							
Män	6,0	6,1	5,6	5,8	5,6	5,7	
Kvinnor	6,4	6,1	5,9	6,0	5,7	5,8	
55–74 år							
Män	6,5	6,5	6,3	6,2	5,9	6,3	
Kvinnor	6,6	6,5	6,4	6,4	5,9	6,3	
Samtliga 16–74 år							
Medelvärde	6,0/6,4	6,3	6,0	5,9	5,7*	5,8	
Antal	371–500/ 355–433	111–403	367–501	373–504	241–450	350–504	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

* De som är över 64 år är inte med i analysen.

Kommentar: Medelvärde på en skala från 1–7 där 1=Helt missnöjd och 7=Helt nöjd.

Relationen till dina

föräldrar och dina barn

Här har vi valt att jämföra två av de närmaste relationerna med varandra, relationen till sina egna föräldrar bland de unga och relationen till de egna barnen bland de vuxna. Dessa är de svarsalternativ som man i störst utsträckning ger stöd till i gruppen 16–74 år totalt. Föräldrar ger i större utsträckning stöd till påståendet att de är nöjda med relationen till sina barn (6,4 i medelvärde) jämfört med i hur hög grad unga är nöjda med relationen till sina föräldrar (6,0 i medelvärde).

Män i åldern 55–74 år (6,5 i medelvärde) är i högre grad nöjda med relationen till sina barn jämfört både med hur nöjda killar i åldern 16–29 år är med relationen till sina föräldrar (6,1 i medelvärde 16–19 år och 6,0 i medelvärde 20–29 år) och med hur nöjda män i åldern 35–54 år är med relationen till sina barn (6,0 i medelvärde).

Mönstret är detsamma för kvinnor och tjejer. Kvinnor i åldern 55–74 år (6,6 i medelvärde) är i högre grad nöjda med relationen till sina barn jämfört med i hur hög grad tjejer i åldern 16–29 år är nöjda med relationen till sina föräldrar (6,0 i medelvärde för både 16–19 år och 25–29 år

	Din fritid	Livet i sin helhet	Ditt arbete	Din hälsa	Din ekonomi	Din utbildning	Det svenska samhället i stort
	5,7	5,6	5,4	5,7	4,7	5,5	4,0
	5,6	5,4	5,2	5,3	4,5	5,7	4,5
	5,3	5,3	5,2	5,4	4,5	5,0	3,9
	5,2	5,3	5,1	5,1	4,2	5,1	4,1
	5,3	5,4	5,2	5,3	4,6	5,2	4,0
	5,3	5,6	5,3	5,2	4,5	5,4	4,1
	5,2	5,5	5,5	5,2	5,2	5,3	4,2
	5,4	5,6	5,4	5,1	4,9	5,6	4,3
	6,0	5,9	5,7	5,2	5,5	5,6	4,4
	6,0	5,9	5,7	5,2	5,3	5,9	4,4
	5,5	5,6	5,4*	5,2	5,0	5,5	4,2
	372–501	374–507	120–423	373–505	354–502	362–487	362–506

och 6,1 i medelvärde för 20–24 år) och jämfört med hur nöjda kvinnor i åldern 35–54 är med relationen till sina barn. Dessutom är tjejer i åldern 16–29 år i mindre grad nöjda med relationen till sina föräldrar jämfört med hur nöjda kvinnor i åldern 35–54 år är med relationen till sina barn (6,4 i medelvärde).

Kvinnor i åldern 35–74 år är i högre grad nöjda med relationen till sina barn jämfört med jämnaåriga män.

Relationen till din

partner/maka/make/sambo

Relationen till sin partner/make/maka/sambo är den faktor som man i näst störst utsträckning är nöjd med i gruppen 16–74 år totalt (6,3 i medelvärde). Män i åldern 55–74 år (6,5 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med relationen till sin partner än killar i åldern 16–29 år (6,0 i medelvärde för killar 16–19 år, 6,1 i medelvärde för killar 20–24 år och 6,3 i medelvärde för killar 25–29 år). Kvinnor i åldern 35–54 år (6,1 i medelvärde) är i mindre grad nöjda med relationen till sin partner än kvinnor i åldern 55–74 år (6,5 i medelvärde). Det finns inte några signifikanta skillnader mellan könen.

Relationen till dina vänner

I gruppen 16–74 år är medelvärdet för hur nöjd man är med relationen till sina vänner 6,0. Killar i åldern 16–19 år (6,1 i medelvärde) är i högre grad nöjda jämfört med killar i åldern 25–29 år och män i åldern 35–54 år (5,6 i medelvärde). Killar i åldern 20–24 år är i högre grad nöjda med sina vänskapsrelationer jämfört med män i åldern 35–54 år. Dock är män i åldern 55–74 år (6,3 i medelvärde) i högre grad nöjda med sina vänskapsrelationer jämfört med både killar i åldern 20–29 år och män i åldern 35–54 år.

Likaså är kvinnor i åldern 55–74 år (6,4 i medelvärde) i högre grad nöjda med relationen till sina vänner än tjejer i åldern 16–29 år (6,1 i medelvärde för tjejer 16–19 år, 5,8 i medelvärde för tjejer 20–24 år och 5,9 i medelvärde för tjejer 25–29 år) och kvinnor i åldern 35–54 år (5,9 i medelvärde). Tjejer i åldern 16–19 år är i högre grad nöjda med sina vänskapsrelationer jämfört med kvinnor i åldern 35–54 år.

Bland de äldre finns det också könsskillnader inom åldersgrupperna. Kvinnor i åldern 35–54 år och 55–74 år är i större utsträckning nöjda jämfört med jämnåriga män.

Den plats eller ort du bor på

Nöjdheten med den plats eller ort man bor på har medelvärdet 5,9 för hela gruppen 16–74 år. Män i åldern 35–54 år (5,8 i medelvärde) är i högre grad nöjda än killar i åldern 16–29 år (5,5 i medelvärde för killar 16–19 år, 5,4 i medelvärde för killar 20–24 år, 5,3 i medelvärde för killar 25–29 år). Men även på denna delfråga är det männen i åldern 55–74 år (6,2 i medelvärde) som i störst utsträckning anger att de är nöjda. Tjejer i åldern 25–29 år (5,6 i medelvärde) är i högre grad nöjda med den ort de bor på jämfört med tjejer i åldern 16–19 år (5,2 i medelvärde). Kvinnor i åldern 35–54 år (6,0 i medelvärde) är i högre grad nöjda än tjejer i åldern 16–29 år.

Kvinnor i åldern 55–74 år (6,4 i medelvärde) är i högre grad nöjda med den ort de bor på jämfört med alla övriga ålderskategorier bland tjejer och kvinnor.

Din bostad

För hela gruppen 16–74 år är medelvärdet 5,8 för hur nöjd man är med den bostad man bor i. Äldre är i större utsträckning nöjda med sin bostad än yngre. Unga som fortfarande bor hemma är i högre grad nöjda med sin bostad än grupper där de flesta har flyttat hemifrån. Killar i åldern 16–19 år (5,7 i medelvärde) är i högre grad nöjda med sin bostad jämfört med killar i åldern 20–29 år (5,1 i medelvärde för både killar 20–24 år och killar 25–29 år). Killar är i mindre utsträckning nöjda med sin bostad jämfört med äldre män (gäller ej killar i åldern 16–19 år jämfört med män i åldern 35–54 år).

Tjejer i åldern 16–19 år (5,6 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med sin bostad än tjejer i åldern 20–24 år (5,2 i medelvärde). Jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år (6,3 i medelvärde) är tjejer i samtliga åldersgrupper bland de unga i mindre utsträckning nöjda med sin bostad. Tjejer i åldern 20–24 år (5,1 i medelvärde) och 25–29 år (5,4 i medelvärde) är dessutom i mindre utsträckning nöjda med sin bostad jämfört med kvinnor i åldern 35–54 år (5,8 i medelvärde).

Relationen till dina arbets- och klasskamrater

Nöjdheten med relationen till arbets- och klasskamrater får medelvärdet 5,7 för gruppen 16–64 år. De som är över 64 år är inte med i denna analys. Män i åldern 55–64 år (5,9 i medelvärde) är i högre grad nöjda med relationen till sina arbets- och klasskamrater jämfört med både killar i åldern 20–29 år (5,6 i medelvärde för killar 20–24 år och 5,5 för killar 25–29 år) och män

i åldern 35–54 år. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan de olika undergrupperna bland kvinnorna.

Livet i sin helhet

I gruppen 16–74 år är medelvärdet för hur nöjd man är med livet i sin helhet 5,6. Precis som för många andra delfrågor är det männen i åldersgruppen 55–74 år (5,9 i medelvärde) som i störst utsträckning är nöjda med livet i sin helhet bland alla åldersgrupper av killar och män. Samma mönster gäller för kvinnor i åldern 55–74 år (5,9 i medelvärde) som i större utsträckning är nöjda med livet i sin helhet än övriga åldersgrupper bland tjejer och kvinnor. Dessutom är kvinnor i åldern 35–54 år (5,6 i medelvärde) i större utsträckning nöjda med livet i sin helhet jämfört med tjejer i åldern 20–24 år (5,3 i medelvärde).

Din fritid

Medelvärdet för hur nöjd man är med sin fritid är 5,5 i gruppen 16–74 år. Jämfört med killar i åldern 20–24 år och 25–29 år (5,3 i medelvärde för båda grupperna) och män i åldern 35–54 år (5,2 i medelvärde) är killar i åldern 16–19 år (5,7 i medelvärde) i högre grad nöjda med sin fritid. Men män i åldern 55–74 år (6,0 i medelvärde) är i högre grad nöjda än övriga åldersgrupper bland killar och män. Bland de unga tjejerna är gruppen 16–19 år (5,6 i medelvärde) i högre grad nöjda med sin fritid jämfört med gruppen 20–24 år (5,2 i medelvärde). Kvinnor i åldern 55–74 år (6,0 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med sin fritid både jämfört med tjejer i åldern 16–29 år och jämfört med kvinnor i åldern 35–54 år (5,4 i medelvärde). Inom åldersgrupperna finns det en signifikant könsskillnad, kvinnor i åldern 35–54 år är i större utsträckning nöjda med sin fritid jämfört med jämnåriga män.

Din utbildning

Utbildning får medelvärdet 5,5 för hur nöjd man är i gruppen 16–74 år. Killar i åldern 16–19 år (5,5 i medelvärde) är i högre grad nöjda med sin utbildning jämfört med killar i åldern 20–24 år (5,0 i medelvärde). Killar i åldern 20–24 år är i mindre utsträckning nöjda med sin utbildning jämfört med män i åldern 35–74 år (5,3 i medelvärde för män 35–54 år och 5,6 i medelvärde för män 55–74 år). Jämfört med män i åldern 55–74 år är killar i åldern 25–29 år (5,2 i medelvärde) i mindre utsträckning nöjda med sin utbildning. Likaså är män i åldern 35–54 år i mindre utsträckning nöjda med sin utbildning jämfört med män i åldern 55–74 år. Män i åldern 55–74 år är i större utsträckning nöjda än samtliga övriga åldersgrupper bland killar och män utom killar i åldern 16–19 år.

Samma mönster återfinns bland tjejer. Tjejer i åldern 16–19 år (5,7 i medelvärde) är i högre grad nöjda med sin utbildning jämfört med tjejer i åldern 20–24 år (5,1 i medelvärde). Tjejer i åldern 20–24 år är i mindre utsträckning nöjda med sin utbildning jämfört med kvinnor i åldern 35–74 år (5,6 i medelvärde för kvinnor i åldern 35–54 år och 5,9 för kvinnor i åldern 55–74 år). Tjejer i åldern 25–29 år (5,4 i medelvärde) är i mindre grad nöjda med sin utbildning jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år. Slutligen är kvinnor i åldern 35–54 år i mindre utsträckning nöjda med sin utbildning jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år.

Bland de vuxna kvinnorna och männen finns det också en könsskillnad: kvinnor i åldern 35–74 år är i högre grad nöjda med sin utbildning jämfört med jämnåriga män.

Ditt nuvarande arbete

Medelvärde för hur nöjd man är med sitt nuvarande arbete är 5,4 i gruppen 16–64 år totalt. I analysen av denna fråga är de som är över 64 år inte med. Män i åldern 54–64 år (5,7 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med sitt arbete jämfört med killar i åldern 20–24 år och 25–29 år (5,2 i medelvärde för båda grupperna). Kvinnor i åldern 55–64 år (5,7 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med sitt nuvarande arbete jämfört med både tjejer i åldern 20–24 år (5,1 i medelvärde) och kvinnor i åldern 35–54 år (5,4 i medelvärde).

Din hälsa

Den egna hälsan får medelvärdet 5,2 för hela gruppen 16–74 år. Killar i åldern 16–19 år (5,7 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med sin hälsa jämfört med killar i åldern 25–29 år (5,3 i medelvärde) och män i åldern 35–54 år och 55–74 år (5,2 i medelvärde för båda grupperna). Killar i åldern 20–24 år (5,4 i medelvärde) är i högre grad nöjda med sin hälsa jämfört med män i åldern 35–74 år. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och tjejer i olika åldersgrupper. Tjejer i åldern 16–19 år (5,3 i medelvärde) är i högre grad missnöjda med sin hälsa jämfört med jämnåriga killar.

Din ekonomi

Medelvärdet för nöjdheten med den egna ekonomin är 5,0 för hela gruppen 16–74 år. Äldre är i större utsträckning nöjda med sin ekonomi än vad yngre är och den äldsta åldersgruppen är i större utsträckning nöjd med sin ekonomi än den yngre åldersgruppen. Män i åldern 35–54 år (5,2 i medelvärde) och 55–74 år (5,5 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med sin ekonomi

jämfört med killar i åldern 16–29 år (4,7 i medelvärde 16–19 år, 4,5 i medelvärde 20–24 år och 4,6 i medelvärde 25–29 år). Dessutom är män i åldern 55–74 år i större utsträckning nöjda med sin ekonomi än vad män i åldern 35–54 år är.

Mönstret för tjejer och kvinnor är identiskt. Kvinnor i åldern 35–54 år (4,9 i medelvärde) och 55–74 år (5,3 i medelvärde) är i högre grad nöjda med sin ekonomi jämfört med tjejer i åldern 16–29 år (4,5 i medelvärde för 16–19 år, 4,2 i medelvärde för 20–24 år och 4,5 i medelvärde för 25–29 år). Dessutom är kvinnor i åldern 55–74 år i högre grad nöjda med sin ekonomi jämfört med kvinnor i åldern 35–54 år. Trots att det finns många skillnader mellan grupperna finns det bara en signifikant könsskillnad inom åldersgrupperna, kvinnor i åldern 35–54 år är i större utsträckning missnöjda med sin ekonomi än vad män i samma ålder är.

Det svenska samhället idag

Det svenska samhället idag är den faktor som man i minst utsträckning är nöjd med i gruppen 16–74 år totalt, medelvärdet är 4,2. Det är männen i åldern 55–74 år (4,4 i medelvärde) som i störst utsträckning är nöjda bland killar och män. Dessutom är män i åldern 35–54 år (4,2 i medelvärde) i högre grad nöjda med det svenska samhället idag jämfört med killar i åldern 20–24 år (3,9 i medelvärde). Bland unga tjejer finns det bara en signifikant skillnad, tjejer i åldern 16–19 år (4,5 i medelvärde) är i högre grad nöjda än tjejer i åldern 20–24 år och 25–29 år (4,1 i medelvärde för båda grupperna). Tjejer i åldern 16–19 år är också i högre grad nöjda med det svenska samhället jämfört med jämnåriga killar.

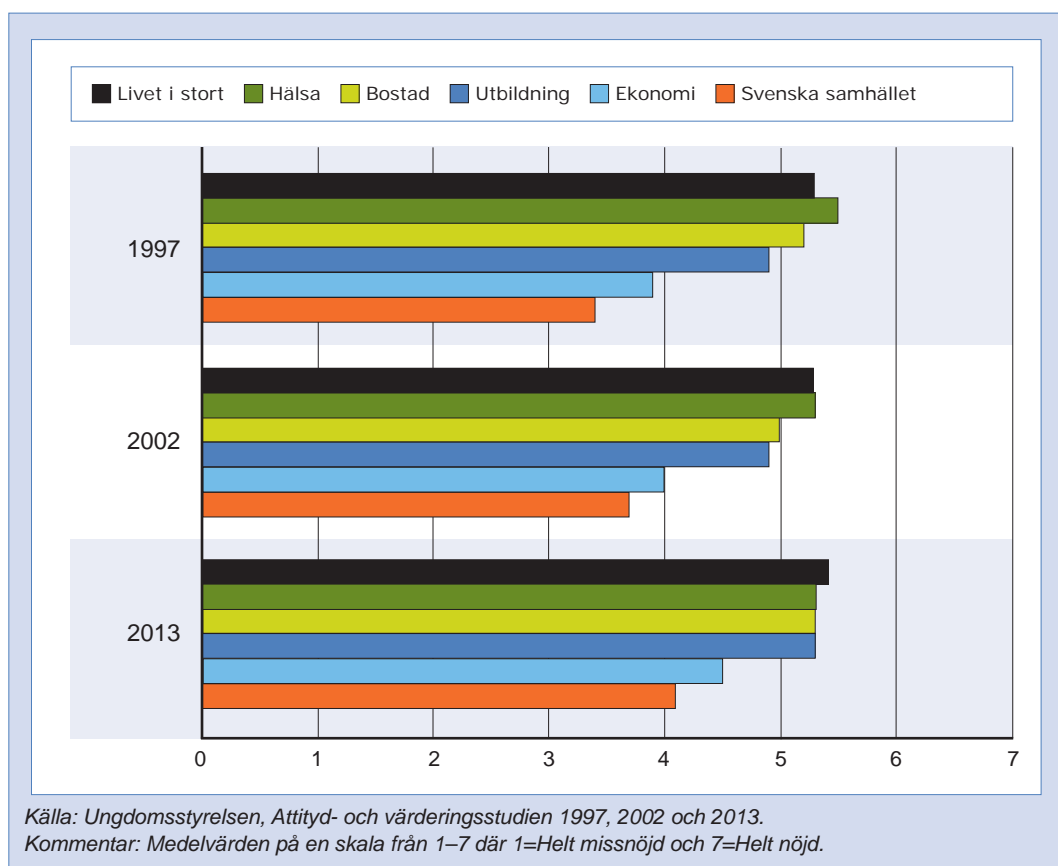

Jämförelse över tid

Vi har valt att jämföra inställning till den egna hälsan, den egna ekonomin, den egna bostaden, den egna utbildningen, livet i stort och det svenska samhället idag. De år som gått att jämföra är 1997, 2002 och 2013. Dock kan inga signifikantester göras mellan 1997 och övriga år.

När man jämför 2002 och 2013 är de unga nöjda i signifikant större utsträckning på alla områden 2013 utom när det gäller den egna hälsan där det inte finns några skillnader.

Inställningen till den egna ekonomin och det svenska samhället ligger båda i närheten av skalans mittersta värde, vilket innebär att missnöjet med dessa områden är större jämfört med missnöjet med de andra (figur 6.5).

Figur 6.5 Nöjd eller missnöjd med olika områden i livet, 16–29 år, 1997, 2002 och 2013. Medelvärde.

Skillnader bland unga

Relationen till partner

Totalt sett är medelvärdet för hur nöjd man är med relationen till sin partner 6,3 i gruppen 16–29 år (tabell 6.4). Det gör relationen till sin partner till det område i livet som unga i störst utsträckning är nöjda med. Unga tjejer i åldern 16–29 år (6,4 i medelvärde) är i högre grad nöjda med relationen till sin partner än jämnåriga killar (6,2 i medelvärde).

Unga utrikes födda (6,1 i medelvärde) är i mindre grad nöjda med relationen till sin partner jämfört med unga inrikes födda (6,3 i medelvärde). Unga som är arbetslösa (6,0 i medelvärde) är i mindre grad nöjda med relationen till sin partner jämfört med unga som arbetar (6,4 i medelvärde).

Relationen till föräldrar

Hur nöjd man är med relationen till sina föräldrar har medelvärdet 6,0 i gruppen 16–29 år. Relationen till föräldrarna är därmed det område i livet som unga i näst störst utsträckning är nöjda med. Arbetslösa unga är i mindre grad nöjda med relationen till sina föräldrar (5,7 i medelvärde) än unga som antingen studerar eller arbetar (6,1 i medelvärde för båda grupperna).

Unga som svarar att deras föräldrars högsta utbildningsnivå är grundskola är i mindre grad nöjda med relationen till sina föräldrar (5,8 i medelvärde) jämfört med unga som har föräldrar med gymnasie- eller universitetsutbildning (6,1 i medelvärde för båda grupperna).

Relationen till vänner

Totalt sett är medelvärdet för hur nöjd man är med relationen till sina vänner 5,9 i gruppen 16–29 år.

Unga utrikes födda (6,1 i medelvärde) är i större utsträckning nöjda med relationen till

sina vänner jämfört med unga inrikes födda (5,9 i medelvärde). Unga arbetslösa är i mindre utsträckning nöjda med relationen till sina vänner (5,4 i medelvärde) än unga som antingen studerar (6,0 i medelvärde) eller arbetar (5,9 i medelvärde).

Relationen till arbets- och klasskamrater

Medelvärdet för hur nöjd man är med relationen till arbets- och klasskamrater är 5,6 bland unga i gruppen 16–29 år. Unga arbetslösa är i mindre grad nöjda med relationen till sina arbets- och klasskamrater (4,8 i medelvärde) jämfört med unga som studerar (5,6 i medelvärde) eller arbetar (5,7 i medelvärde).

Livet i sin helhet

Nöjdheten med livet i sin helhet får medelvärdet 5,4 bland unga i åldern 16–29 år. Unga arbetslösa är i mindre utsträckning nöjda med livet i sin helhet (4,3 i medelvärde) jämfört med unga som studerar (5,5 i medelvärde) eller arbetar (5,6 i medelvärde). Skillnaderna mellan övriga undergrupper är inte signifikanta.

Plats eller ort man bor på

Medelvärdet för hur nöjd man är med platsen eller orten man bor på är 5,4 för gruppen 16–29 år. Unga arbetslösa är i mindre utsträckning nöjda med den plats eller ort de bor på (4,7 i medelvärde) jämfört med unga som antingen studerar (5,4 i medelvärde) eller arbetar (5,5 i medelvärde). Unga som bor i övriga boenderegioner är i mindre utsträckning nöjda jämfört med unga som bor i storstadsområden eller på universitets- eller högskoleorter.

Fritid

Nöjdheten med fritiden har medelvärdet 5,4 bland unga i åldern 16–29 år. Unga arbetslösa är i mindre utsträckning nöjda med sin fritid (4,8 i medelvärde) än unga som studerar (5,5 i medelvärde) eller arbetar (5,4 i medelvärde). Övriga skillnader är inte signifikanta.

Hälsa

Nöjdheten med den egna hälsan har medelvärdet 5,3 bland 16–29-åringarna. Killar är i högre grad nöjda med sin hälsa (5,4 i medelvärde) än tjejer (5,2 i medelvärde). På samma sätt är unga utrikes födda i större utsträckning nöjda med sin hälsa (5,6 i medelvärde) jämfört med unga inrikes födda (5,3 i medelvärde). Unga arbetslösa i åldern 16–29 år är i lägre grad nöjda med sin hälsa (4,8 i medelvärde) jämfört med unga som studerar eller arbetar (5,4 i medelvärde för båda grupperna).

Bostad

Den egna bostaden får medelvärdet 5,3 i gruppen 16–29 år. Unga arbetslösa är i mindre utsträckning nöjda med sin bostad (4,5 i medelvärde) jämfört med unga som studerar eller arbetar (5,4 i medelvärde för båda grupperna). De vars föräldrars högsta utbildning är grundskola (5,1 i medelvärde) är i lägre grad nöjda med sin bostad jämfört med unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning (5,4 i medelvärde).

Utbildning

Medelvärdet för hur nöjd man är med sin utbildning är 5,3 i gruppen 16–29 år. Tjejer är i större utsträckning nöjda med sin utbildning (5,4 i medelvärde) än killar (5,2 i medelvärde). Unga arbetslösa är i mindre utsträckning nöjda (4,0 i medelvärde) än unga som studerar (5,7 i medel-

värde) eller arbetar (5,1 i medelvärde). Detsamma gäller unga som bor i övriga boenderegioner och i högskoleorter (5,2 i medelvärde för båda) jämfört med unga som bor i storstadsregioner (5,4 i medelvärde). Unga som svarat att deras föräldrars högsta utbildningsnivå är grundskola är i lägre grad nöjda med sin utbildning (4,9 i medelvärde) jämfört med unga som har föräldrar med högre utbildning (5,2 i medelvärde för gymnasieutbildning och 5,4 i medelvärde för universitetsutbildning). Även skillnaden mellan gymnasieutbildning och universitetsutbildning är signifikant.

Nuvarande arbete

Medelvärdet för hur nöjd man är med det nuvarande arbetet är 5,2 bland unga i åldern 16–29 år. Unga som studerar (5,1 i medelvärde) är i mindre utsträckning nöjda med sitt nuvarande arbete jämfört med unga som arbetar (5,3 i medelvärde).

Ekonomi

När det gäller hur nöjd man är med den egna ekonomin är medelvärdet för gruppen 16–29 år 4,5. Unga killar är i större utsträckning nöjda med sin ekonomi (4,6 i medelvärde) än unga tjejer (4,4 i medelvärde). Även när det gäller den egna ekonomin är unga arbetslösa i lägre grad nöjda (2,7 i medelvärde) än unga som antingen studerar (4,5 i medelvärde) eller arbetar (5 i medelvärde). Likaså är unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter i lägre grad nöjda med sin ekonomi (4,4 i medelvärde) jämfört med unga som bor i ett storstadsområde (4,6 i medelvärde). Unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning är i mindre utsträckning nöjda med sin ekonomi jämfört med unga som har universitets- eller högskoleutbildade föräldrar.

Tabell 6.4 Nöjd eller missnöjd med olika områden i livet, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Relation till partner	Relation till föräldrar	Relation till vänner	Relation till arbets-/klasskamrater	Livet i sin helhet	Den plats/ort du bor på
16–19 år	6,2	6,0	6,1	5,7	5,5	5,3
20–24 år	6,3	6,0	5,9	5,6	5,3	5,3
25–29 år	6,3	6,0	5,8	5,6	5,5	5,5
35–54 år	6,2	6,2	5,7	5,6	5,6	5,9
55–74 år	6,5	6,6	6,3	5,9	5,9	6,3

16–29 år	Relation till partner	Relation till föräldrar	Relation till vänner	Relation till arbets-/klasskamrater	Livet i sin helhet	Den plats/ort du bor på
Kön						
Kille	6,2	6,0	5,9	5,6	5,4	5,4
Tjej	6,4	6,0	5,9	5,7	5,4	5,4
Född						
Utrikes	6,1	6,1	6,1	5,7	5,5	5,3
Inrikes	6,3	6,0	5,9	5,6	5,4	5,4
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	6,2	6,1	6,0	5,6	5,5	5,4
Arbetar	6,4	6,1	5,9	5,7	5,6	5,5
Arbetslös	6,0	5,7	5,4	4,8	4,3	4,7
Boenderegion						
Storstad	6,2	6,0	5,9	5,6	5,5	5,5
Universitets- eller högskoleort	6,4	6,0	5,9	5,6	5,4	5,5
Övriga	6,3	6,1	5,9	5,7	5,3	5,1
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	6,1	5,8	5,9	5,7	5,4	5,4
Gymnasium, kortare eftergymnasial	6,3	6,1	5,9	5,7	5,4	5,4
Högskola/universitet	6,3	6,1	5,9	5,6	5,4	5,4
Samtliga 16–29 år						
Medelvärde	6,3	6,0	5,9	5,6	5,4	5,4
Antal	1 446	2 593	2 590	2 342	2 607	2 612

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1= Helt missnöjd och 7= Helt nöjd.

Det svenska samhället idag

Det svenska samhället idag är den faktor som gruppen unga 16–29 år i minst utsträckning är nöjda med. Medelvärdet för hela gruppen är 4,1. Unga tjejer är i större utsträckning nöjda med det svenska samhället (4,2 i medelvärde) än

unga killar (4,0 i medelvärde), och utrikes födda är i större utsträckning nöjda (4,6 i medelvärde) än inrikes födda (4,0 i medelvärde). Unga arbetslösa är i lägre grad nöjda med det svenska samhället idag (3,2 i medelvärde) jämfört med unga som studerar (4,3 i medelvärde) eller ar-

	Din fritid	Din hälsa	Din bostad	Din utbildning	Ditt arbete	Din ekonomi	Det svenska samhället i stort	Antal
	5,7	5,5	5,7	5,6	5,3	4,6	4,3	247–785
	5,3	5,3	5,2	5,0	5,2	4,4	4,0	531–949
	5,3	5,3	5,3	5,3	5,2	4,6	4,1	657–878
	5,3	5,1	5,8	5,4	5,4	5,0	4,2	761–894
	6,0	5,2	6,3	5,8	5,7	5,4	4,4	447–957

	Din fritid	Din hälsa	Din bostad	Din utbildning	Ditt arbete	Din ekonomi	Det svenska samhället i stort	Antal
	5,4	5,4	5,3	5,2	5,2	4,6	4,0	595–1 202
	5,3	5,2	5,4	5,4	5,2	4,4	4,2	832–1 411
	5,3	5,6	5,2	5,4	5,1	4,4	4,6	183–294
	5,4	5,3	5,3	5,3	5,2	4,5	4,0	1 255–2 304
	5,5	5,4	5,4	5,7	5,1	4,5	4,3	383–1 183
	5,4	5,4	5,4	5,1	5,3	5,0	4,1	705–1 049
	4,8	4,8	4,5	4,0	-	2,7	3,2	33–215
	5,4	5,4	5,3	5,4	5,2	4,6	4,2	574–1 039
	5,3	5,3	5,3	5,2	5,2	4,5	4,2	489–863
	5,3	5,3	5,4	5,2	5,3	4,4	3,9	383–714
	5,2	5,4	5,1	4,9	5,3	4,2	4,1	120–196
	5,4	5,3	5,3	5,2	5,2	4,5	4,0	672–1 144
	5,4	5,3	5,4	5,4	5,2	4,7	4,3	543–1 064
	5,4	5,3	5,3	5,3	5,2	4,5	4,1	
	2 604	2 611	2 542	2 544	1 570	2 567	2 593	2 673

betar (4,1 i medelvärde). Likaså är unga som bor i övriga boenderegioner (3,9 i medelvärde) i lägre grad nöjda än unga som bor i storstäder eller på universitets- eller högskoleorter (4,2 i medelvärde för båda grupperna). Unga som har gymnasieutbildade föräldrar (4,0 i medelvärde)

är i mindre utsträckning nöjda med det svenska samhället idag jämfört med unga som har universitets- eller högskoleutbildade föräldrar (4,3 i medelvärde).

Situationer som upplevs som oroande

I detta avsnitt redovisar vi om de svarande känt sig oroliga för något.

Några av alternativen var nya i 2013 års undersökning men de flesta har ställts 1993, 2002, 2007 och 2013.

Utifrån ålder och kön

I tabell 6.5 och figur 6.6 redovisar vi svarsalternativet *Ja, ofta* jämfört med svarsalternativen *Ja, då och då* och *Nej, aldrig*.

Den globala miljösituationen

I gruppen 16–74 år är det 20,6 procent som ofta oroar sig för den globala miljösituationen. Det innebär att detta är den vanligaste orsaken till oro. Det är en mindre andel killar i grupperna 16–19 år (12,0 procent) och 20–24 år (15,5 procent) som är oroliga över den globala miljösituationen jämfört med andelen män i gruppen 55–74 år (24,0 procent). Även skillnaden mellan killar i åldern 20–24 år och män i åldern 35–54 år är signifikant.

Vissa förhållanden eller situationer kan ju ibland upplevas som oroande eller skrämmande. Har du själv under den senaste tiden känt dig orolig för något av följande? Procent

7	17,8	Bli arbetslös
	17,7	Att inte duga
6	17,6	Över din vikt
	17,5	Miljön Den globala miljösituationen
5	16,0	Egen/familjens ekonomi Den egna eller familjens ekonomi
	14,2	Över ditt utseende
4	10,9	Den egna hälsan
	10,5	Inte hitta en partner Att inte hitta någon partner att leva med
3	4,6	Skilsmässa Skilsmässa eller uppbrott i egen eller föräldrars relation
	4,2	Inbrott Inbrott eller skadegörelse i bostaden
2	3,8	Utsatt för våld Att bli utsatt för fysiskt eller psykiskt våld
	3,7	Krig och terror
1	2,0	Få hiv/aids Att bli smittad av hiv/aids

Kommentar: Andel bland unga i åldern 16–29 år som svarat *Ja, ofta*. Övriga svarsalternativ var *Ja, då och då* och *Nej, aldrig*.

Över din vikt

Totalt sett i gruppen 16–74 år är det 13,3 procent som ofta oroar sig för sin vikt. Det innebär att vikten är den näst vanligaste orsaken till oro. Tjejer i åldern 16–29 år (29,7 procent bland tjejer 16–19 år, 27,7 procent bland tjejer 20–24 år och 26,7 procent bland tjejer 25–29 år) svarar i större utsträckning att de är oroliga för sin vikt jämfört med kvinnor i åldern 35–74 år (19,3 procent bland kvinnor 35–54 år och 14,8 procent bland kvinnor 55–74 år). Det är alltså en större andel kvinnor i åldern 35–54 år som oroar sig för sin vikt jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år. En större andel tjejer oroar sig för sin vikt jämfört med andelen killar.

Den egna ekonomin eller familjens ekonomi

Totalt sett är det 12,5 procent i gruppen 16–74 år som oroar sig för den egna eller familjens ekonomi. Jämfört med män i åldern 55–74 år (7,6 procent) svarar killar i grupperna 20–24 år (15,4 procent) och 25–29 år (15,9 procent) i större utsträckning att de är oroliga.

Motsvarande gäller för tjejer och kvinnor. En större andel tjejer i grupperna 20–24 år (19,2 procent) och 25–29 år (20,0 procent) är oroliga för ekonomin jämfört med andelen bland kvinnor i åldern 55–74 år (9,5 procent). Det är också en större andel kvinnor i åldern 35–54 år (15,4 procent) som oroar sig för ekonomin jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år. Det finns också en könsskillnad: en större andel kvinnor i åldern 35–54 år oroar sig för den egna eller familjens ekonomi jämfört med jämnåriga män.

Egna hälsan

Totalt sett i gruppen 16–74 år svarar 11,7 procent att de är oroliga för den egna hälsan. En mindre andel bland killar i åldern 16–19 år (5,1 procent) är oroliga jämfört med bland män i åldern 55–74 år (10,1 procent). I gruppen 20–24 år är det en

större andel tjejer som oroar sig för sin hälsa jämfört med killar (15,1 procent bland tjejer och 6,8 procent bland killar). Motsvarande förhållande mellan könen gäller i gruppen 35–54 år (15,9 procent bland kvinnor och 8,5 procent bland män).

Att inte duga

Det är 9,4 procent totalt i gruppen 16–74 år som är oroliga för att inte duga. Killar i åldern 16–29 år svarar i större utsträckning att de är oroliga för att inte duga jämfört med män i åldern 55–74 år. En större andel bland killar i åldern 20–24 år och 25–29 år (11,9 procent i båda grupperna) är dessutom oroliga för att inte duga jämfört med män i åldern 35–74 år (5,0 procent bland män 35–54 år och 2,7 procent bland män 55–74 år). Jämfört med kvinnor i åldern 35–74 år (10,0 procent bland kvinnor 35–54 år och 5,2 procent bland kvinnor 55–74 år) svarar tjejer i åldern 16–29 år (23,4 procent bland tjejer 16–19 år, 27,1 procent bland tjejer 20–24 år och 23,5 procent bland tjejer 25–29 år) i större utsträckning att de är oroliga för att inte duga. En större andel tjejer är oroliga för att inte duga jämfört med andelen killar.

Att bli arbetslös

Totalt i gruppen 16–64 år svarar 9,4 procent att de är oroliga för att bli arbetslösa. De som är över 64 år är exkluderade från analysen. En större andel bland killar i åldern 20–29 år (15,1 procent bland killar 20–24 år och 15,2 procent bland killar 25–29 år) är oroliga för arbetslöshet jämfört med andelen bland män i åldern 35–64 år (6,3 procent bland män 35–54 år och 7,9 procent bland män 55–64 år). Likaså är en större andel tjejer i åldern 16–29 år oroliga för arbetslöshet jämfört med andelen kvinnor i åldern 35–64 år. En mindre andel kvinnor i åldern 55–64 år oroar sig för att bli arbetslösa jämfört med jämnåriga män. I övrigt är skillnaderna inom de olika undergrupperna inte signifikanta.

Tabell 6.5 Andel som är oroliga av olika anledningar, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

Kön och ålder	Den egna hälsan	Miljön	Egen/familjens ekonomi	Över din vikt	Att bli arbetslös	Att inte duga	
16–19 år							
Killar	5,1	12,0	9,8	7,4	10,9	7,8	
Tjejer	12,6	17,7	13,9	29,7	22,8	23,4	
20–24 år							
Killar	6,8	15,5	15,4	7,3	15,1	11,9	
Tjejer	15,1	19,5	19,2	27,7	23,9	27,1	
25–29 år							
Killar	10,1	17,3	15,9	8,4	15,2	11,9	
Tjejer	14,9	22,3	20,0	26,7	18,2	23,5	
35–54 år							
Män	8,5	19,1	10,6	5,1	6,3	5,0	
Kvinnor	15,9	23,4	15,4	19,3	6,3	10,0	
55–74 år							
Män	10,1	24,0	7,6	5,8	7,9	2,7	
Kvinnor	14,1	24,9	9,5	14,8	3,6	5,2	
Samtliga 16–74 år							
Andel	11,7	20,6	12,5	13,3	9,4*	9,4	
Antal	19–74	44–124	33–97	26–137	8–101	12–105	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

* De som är över 64 år är inte med i analysen.

Kommentar: Andel som svarat Ja, ofta. Övriga svarsalternativ var Ja, då och då och Nej, aldrig.

Att inte hitta någon partner att leva med

Det är 7,2 procent totalt i gruppen 16–74 år som ofta oroar sig för att inte hitta någon partner att leva med. Tjejer i åldern 20–24 år svarar i större utsträckning (13,1 procent) att de är oroliga för att inte hitta en partner att leva med jämfört med kvinnor i åldern 35–54 år (5,1 procent) och 55–74 år (6,1 procent). Detta är den enda signifikanta skillnaden för frågan om att inte hitta någon partner att leva med.

Över ditt utseende

Totalt i gruppen 16–74 år oroar sig 6,5 procent över sitt utseende. Killar i åldrarna 16–19 år (5,7 procent), 20–24 år (6,3 procent) och 25–29 år (6,4 procent) svarar i större utsträckning att de är oroliga för sitt utseende jämfört med män i åldern 35–54 år (1,4 procent) och 55–74 år (gäller ej för gruppen 20–24 år) (2,7 procent).

Tjejer i åldern 16–29 år (25,7 procent bland tjejer 16–19 år, 22,4 procent bland tjejer 20–24 år och 20,4 procent bland tjejer 25–29 år) svarar i större utsträckning att de är oroliga för sitt utseende jämfört med kvinnor i grupperna 35–54 år (6,5 procent) och 55–74 år (4,5 procent). I gruppen unga är en större andel tjejer oroliga för

	Över ditt utseende	Inte hitta en partner	Skilsmässa	Få hiv/aids	Utsatt för våld	Inbrott	Krig och terror
	5,7	8,0	3,1	3,5	4,0	4,5	3,2
	25,7	11,3	4,0	0,9	4,5	2,3	2,4
	6,3	9,6	4,3	2,4	3,2	4,3	4,2
	22,4	13,1	6,1	2,7	5,8	4,0	4,4
	6,4	9,9	3,8	1,5	2,6	6,1	2,8
	20,4	10,5	5,7	0,7	2,9	3,7	4,6
	1,4	6,5	5,1	0,2	2,8	4,9	3,8
	6,5	5,1	5,3	0,8	2,2	4,5	6,9
	2,7	4,8	2,9	1,0	1,9	8,4	6,4
	4,5	6,1	1,3	0,7	3,8	12,8	11,7
	6,5	7,2	4,3	1,0	3,0	6,5	6,0
	12–105	11–58	5–29	3–13	8–29	8–65	10–58

sitt utseende jämfört med andelen killar. Dessutom är det en större andel kvinnor i åldern 35–54 år som är oroliga för sitt utseende jämfört med andelen jämnåriga män.

Inbrott eller skadegörelse i bostaden

I gruppen 16–74 år svarar 6,5 procent att de ofta är oroliga för inbrott eller skadegörelse i bostaden. Killar i åldern 16–19 år (4,5 procent), 20–24 år (4,3 procent) och 25–29 år (6,1 procent) svarar i mindre utsträckning att de är oroliga för inbrott jämfört med män i åldern 55–74 år (12,8 procent). En mindre andel män i gruppen 35–54 år är oroliga jämfört med män i gruppen 55–74 år. En mindre andel tjejer i åldern 16–19 år (2,3 procent) är oroliga för inbrott jämfört med an-

delen kvinnor i åldern 55–74 år (8,4 procent). Likaså är en mindre andel kvinnor i åldern 35–54 år oroliga jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år. En större andel kvinnor än män i åldern 55–74 år oroar sig för inbrott eller skadegörelse.

Krig och terror

Totalt sett inom gruppen 16–74 år svarar 6,0 procent att de ofta är oroliga för krig och terror. Det är en mindre andel killar i åldern 25–29 år (2,8 procent) som svarar att de är oroliga för krig än andelen män i åldern 55–74 år (6,4 procent). Tjejer i åldern 16–29 år (2,4 procent bland tjejer 16–19 år, 4,4 procent bland tjejer 20–24 år och 4,6 procent bland tjejer 25–29 år) svarar

i mindre utsträckning att de är oroliga för krig än kvinnor i åldern 55–74 år (11,7 procent). En mindre andel bland tjejer i åldern 16–19 år och kvinnor i åldern 35–54 år oroar sig för krig och terror jämfört med kvinnor i ålder 55–74 år. I gruppen 35–54 år är det en större andel kvinnor än män som oroar sig. Samma förhållande gäller åldersgruppen 55–74 år.

Skilsmässa eller uppbrott i den egna eller i föräldrarnas relation

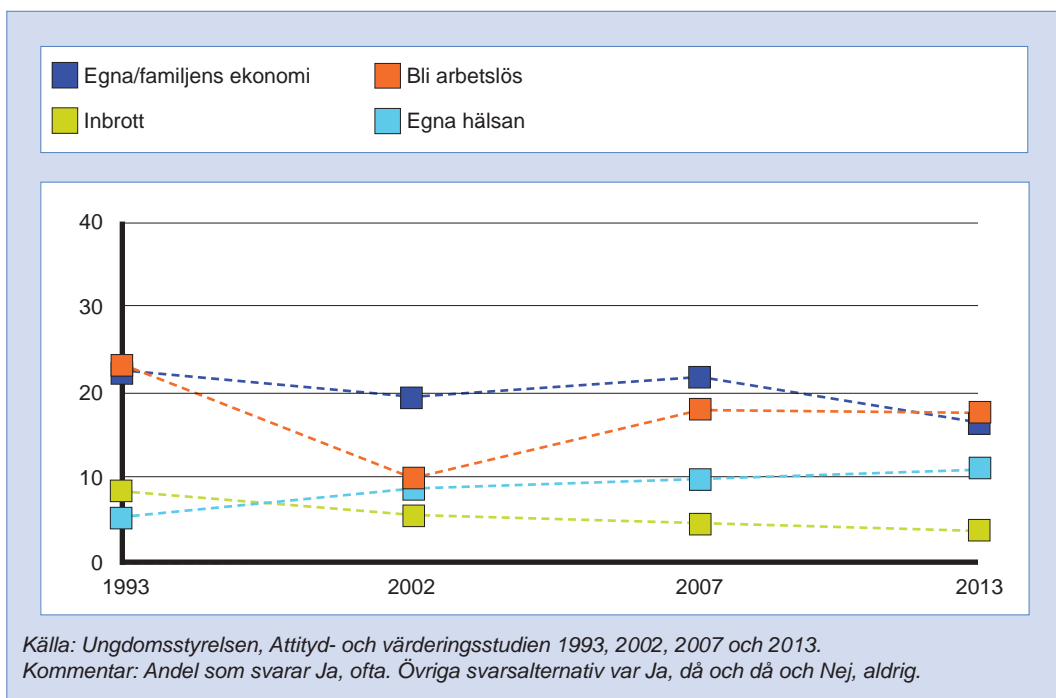
Det är 4,3 procent i gruppen 16–74 år som oroar sig för skilsmässa eller uppbrott i den egna eller i föräldrarnas relation. En större andel tjejer i grupperna 20–24 år (6,1 procent) och 25–29 år (5,7 procent) är oroliga för sin egen eller för föräldrarnas relation jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år (1,3 procent). Dessutom är skillnaden mellan kvinnor i åldern 35–54 år och 55–74 år signifikant.

Att bli utsatt för fysiskt eller psykiskt våld

I gruppen 16–74 år svarar 3,0 procent att de är oroliga för att bli utsatta för fysiskt eller psykiskt våld. Tjejer i åldern 20–24 år svarar i större utsträckning (5,8 procent) att de är oroliga för att bli utsatta för våld jämfört med kvinnor i åldern 35–54 år (2,2 procent).

Att bli smittad av hiv/aids

Oro för att bli smittad av hiv/aids är den minst vanliga sortens oro i gruppen 16–74 år (1,0 procent). En större andel killar i åldern 16–19 år (3,5 procent) är oroliga för att bli smittade av hiv/aids jämfört med andelen män i åldern 35–54 år (0,2 procent). Skillnaderna inom övriga undergrupper och mellan könen är inte signifikanta.

Figur 6.6 Orolig av olika anledningar, 16–29 år, 1993, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Jämförelse över tid

Vi har valt att jämföra andelen som varit orolig för den egna hälsan, att bli arbetslös, den egna eller familjens ekonomi och inbrott. Det har varit möjligt att jämföra åren 1993, 2002, 2007 och 2013 (figur 6.6).

En större andel unga i åldern 16–29 år är oroliga för den egna hälsan 2013 jämfört med 1993 och 2002. Men en mindre andel unga är oroliga för att bli arbetslösa 2013 jämfört med 1993 och 2007. Unge svarar också i mindre utsträckning att de är oroliga för den egna eller familjens ekonomi och för inbrott 2013 jämfört med de tre tidigare åren.

Skillnader bland unga

Att bli arbetslös

Det är 17,8 procent i gruppen 16–29 år som oror sig för att bli arbetslösa (tabell 6.6). Därmed är oro för arbetslöshet den vanligaste oron bland unga.

En större andel tjejer (21,4 procent) är oroliga för arbetslöshet jämfört med andelen killar (14,4 procent), och en större andel unga utrikes födda (26,5 procent) är oroliga jämfört med unga inrikes födda (16,6 procent). De som redan är arbetslösa svarar i större utsträckning att de är oroliga för egen arbetslöshet (56,8 procent) än de som antingen studerar (16,9 procent) eller arbetar (13,4 procent).

Tabell 6.6 Orolig av olika anledningar, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Bli arbetslös	Att inte duga	Över din vikt	Miljön	Egen/familjens ekonomi	Över ditt utseende
16–19 år	16,4	15,6	18,4	14,8	11,8	15,6
20–24 år	19,5	19,4	17,3	17,4	17,3	14,1
25–29 år	16,7	17,5	17,4	19,6	17,8	13,3
35–54 år	6,2	7,4	12,1	21,3	13,0	3,9
55–74 år	–	3,9	10,4	24,5	8,6	3,6

16–29 år	Bli arbetslös	Att inte duga	Över din vikt	Miljön	Egen/familjens ekonomi	Över ditt utseende
Kön						
Kille	14,4	10,8	7,7	15,1	14,0	6,2
Tjej	21,4	24,9	27,9	20,0	18,1	22,6
Född						
Utrikes	26,5	–	14,8	18,6	24,3	11,7
Inrikes	16,6	18,7	18,0	17,3	15,0	14,6
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	16,9	18,6	19,3	20,0	14,6	15,6
Arbetar	13,4	14,8	15,1	15,6	12,6	11,8
Arbetslös	56,8	28,7	18,6	17,3	34,2	20,5
Boenderegion						
Storstad	15,6	18,2	19,0	21,7	14,4	14,8
Universitets- eller högskoleort	18,3	17,0	16,5	16,5	15,3	12,7
Övriga	20,6	17,8	16,7	12,6	19,1	15,1
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	24,0	16,0	20,0	15,4	25,0	16,8
Gymnasium, kortare eftergymnasial	19,8	16,6	17,6	16,4	17,3	13,3
Högskola/universitet	14,9	19,4	16,9	19,7	13,2	14,5
Samtliga 16–29 år						
Andel	17,8	17,7	17,6	17,5	16,0	14,2
Antal	360	472	483	456	412	391

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel som svarar Ja, ofta. Övriga svarsalternativ var Ja, då och då och Nej, aldrig.

En större andel bland de som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter (20,6 procent) är oroliga för arbetslöshet än bland de som bor i storstadsregioner (15,6 procent). Unga som har föräldrar med en universitets- eller hög-

skoleutbildning (14,9 procent) svarar i mindre utsträckning att de är oroliga för arbetslöshet än de som har föräldrar vars högsta utbildning är grundskola (24,0 procent) eller gymnasium (19,8 procent).

	Den egna hälsan	Inte hitta en partner	Skilsmässa	Inbrott	Utsatt för våld	Krig och terror	Få hiv/aids	Antal
	8,8	9,6	–	–	4,3	–	–	34–150
	10,9	11,3	5,2	4,3	4,5	4,3	–	43–186
	12,5	10,3	4,7	4,8	–	3,7	–	33–178
	12,2	5,9	5,2	4,6	–	5,4	–	33–189
	12,2	–	–	10,8	–	9,1	–	34–230

	Den egna hälsan	Saknad av partner	Skilsmässa	Inbrott	Utsatt för våld	Krig och terror	Få hiv/aids	Antal
	7,6	9,3	3,8	3,4	3,2	3,5	–	39–178
	14,3	11,7	5,4	5,0	4,5	4,0	–	54–278
	15,4	–	–	–	–	–	–	34–68
	10,3	10,6	4,6	3,9	3,6	3,1	1,6	68–443
	10,6	10,7	4,8	3,3	3,9	4,2	–	39–235
	9,6	9,9	3,8	4,1	2,9	–	–	37–167
	15,0	–	–	–	–	–	–	36–73
	12,0	11,6	4,9	3,7	3,7	4,5	–	37–224
	9,8	10,4	4,7	3,6	3,7	3,9	–	31–155
	10,5	9,0	–	5,5	4,1	–	–	30–134
	–	–	–	–	–	–	–	30–48
	10,2	9,8	4,1	4,0	3,8	3,0	–	33–212
	11,3	12,0	4,7	3,8	3,3	4,1	–	35–213
	10,9	10,5	4,6	4,2	3,8	3,7	2,0	
	286	245	107	108	101	95	50	2 673

Att inte duga

I gruppen unga är det totalt 17,7 procent som oroar sig för att inte duga. Oro för att inte duga är den näst vanligaste oron bland unga. Det är en

större andel tjejer (24,9 procent) än killar (10,8 procent) som oroar sig för att inte duga.

De som studerar svarar i större utsträckning att de oroar sig för att inte duga (18,6 procent) jäm-

fört med de som arbetar (14,8 procent). Men den största andelen som oroar sig för att inte duga finns bland unga arbetslösa (28,7 procent).

Över din vikt

På tredje plats över orsaker till oro kommer den egna vikten. I gruppen 16–29 år är det 17,6 procent som oroar sig över vikten.

Tjejer svarar i påtagligt större utsträckning (27,9 procent) att de är oroliga för sin vikt jämfört med killar (7,7 procent). En större andel bland de som studerar (19,3 procent) oroar sig för sin vikt än bland de som arbetar (15,1 procent).

Över den globala miljösituationen

I gruppen 16–29 år är det 17,5 procent totalt som svarar att de ofta oroar sig över den globala miljösituationen. Tjejer svarar i större utsträckning (20,0 procent) än killar (15,1 procent) att de är oroliga över den globala miljösituationen. En större andel bland de som studerar (20,0 procent) är oroliga för miljön jämfört med andelen bland de som arbetar (15,6 procent) eller är arbetslösa (17,3 procent). Likaså är det en större andel bland de som bor i storstadsregioner (21,7 procent) som är oroliga för miljön jämfört med bland de som bor i universitetsstäder (16,5 procent) eller i övriga boenderegioner (12,6 procent).

Den egna eller familjens ekonomi

Totalt i gruppen 16–29 år är det 16,0 procent som uppger att de ofta oroar sig för den egna eller familjens ekonomi. Det är en större andel tjejer (18,1 procent) än killar (14,0 procent) som svarar att de oroar sig för den egna eller familjens ekonomi.

Det är också en större andel bland unga utrikes födda som oroar sig för ekonomin (24,3 procent) jämfört med bland unga inrikes födda (15,0 procent) och en större andel bland arbetslösa (34,2 procent) jämfört med bland dem som studerar (14,6 procent) eller arbetar (12,6 procent). Unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter (19,1 procent) svarar i större utsträckning att de oroar sig för ekonomin än de som bor i storstäder (14,4 procent).

En större andel bland unga vars föräldrars högsta utbildningsnivå är grundskola oroar sig för ekonomin (25,0 procent) än andelen bland unga som har föräldrar med högre utbildning (högskola eller universitet 13,2 procent och gymnasium 17,3 procent).

Över ditt utseende

I gruppen 16–29 år oroar sig 14,2 procent ofta över det egna utseendet. En betydligt större andel tjejer (22,6 procent) än killar (6,2 procent) oroar sig för sitt utseende. Likaså är det en större andel bland de som studerar (15,6 procent) som oroar sig för sitt utseende jämfört med bland unga som arbetar (11,8 procent). Övriga skillnader är inte signifikanta.

Den egna hälsan

När det gäller den egna hälsan är det 10,9 procent i gruppen 16–29 år som ofta oroar sig. Det är mycket få av skillnaderna mellan de olika grupperna som är statistiskt säkerställda. De enda signifikanta skillnaderna är att en större andel bland tjejer (14,3 procent) är oroliga för den egna hälsan jämfört med killar (7,6 procent), och en större andel utrikes födda (15,4 procent) jämfört med inrikes födda (10,3 procent).

Att inte hitta någon partner att leva med

I gruppen 16–29 år oroar sig 10,5 procent över att inte hitta någon partner att leva med. Det finns inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna.

Skilsmässa eller uppbrott i den egna eller i föräldrarnas relation
Skilsmässa eller uppbrott i den egna eller i föräldrarnas relation oroar 4,6 procent i gruppen 16–29 år. Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan undergrupperna.

Inbrott eller skadegörelse

Det är 4,2 procent i gruppen 16–29 år som oroar sig för inbrott eller skadegörelse. Skillnaderna mellan undergrupperna är inte signifikanta.

Att bli utsatt för fysiskt eller psykiskt våld

Att bli utsatt för fysiskt eller psykiskt våld oroar 3,8 procent i gruppen 16–29 år. Det finns inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna.

Krig och terror

Det är 3,7 procent i gruppen 16–29 år som oroar sig för krig och terror. Det finns inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna.

Att bli smittad av hiv/aids

Den faktor som unga oroar sig för i minst utsträckning är att bli smittad av hiv/aids. I gruppen 16–19 år är det 2,0 procent som ofta oroar sig för detta. Det finns inga signifikanta skillnader mellan de olika undergrupperna av unga.

Fysiska och stressrelaterade besvär

Här analyserar vi omfattningen av olika fysiska och stressrelaterade besvär hos befolkningen.

I analyserna har svarsalternativen *Varje dag* och *Flera gånger i veckan* slagits ihop till en grupp (*Ja* i figur 6.7 och 6.8) som jämförts med de övriga svarsalternativen. Frågan har ställts 2002, 2007 och 2013. De två vanligaste besvaren oavsett ålder och kön 2013 är att vara trött under dagarna och känna sig stressad.

Utifrån ålder och kön

Trött under dagarna

I gruppen 16–74 år är det totalt 39 procent som svarar att de varje dag eller flera gånger i veckan är trötta under dagarna. En större andel tjejer och kvinnor svarar att de varit trötta under dagarna jämfört med andelen jämnåriga killar och män. Andelen är störst bland tjejer i åldern 16–29 år (66,4 procent bland tjejer 16–19 år, 61,6 procent bland tjejer 20–24 år, 58,8 procent bland tjejer 25–29 år). För båda könen är det vanligare med trötthet under dagarna hos de yngre.

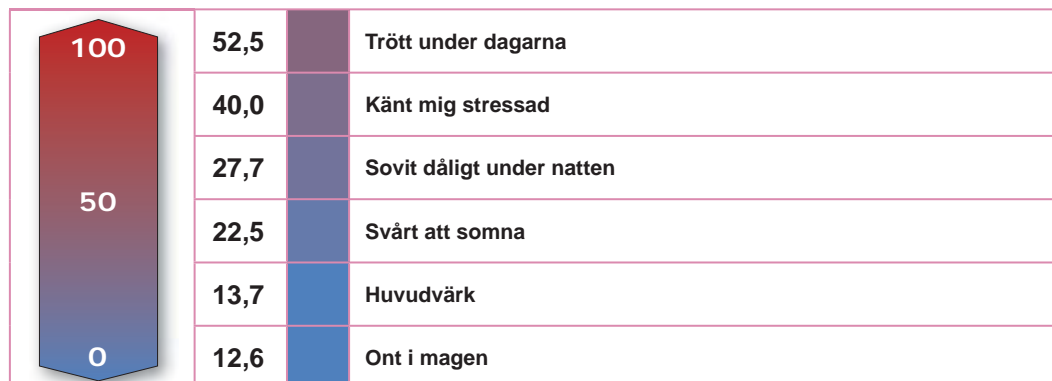
Känt mig stressad

Det är 31,4 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de känt sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. En större andel tjejer och kvinnor svarar att de varit stressade jämfört med andelen killar och män i samma ålder. De största andelarna finns bland tjejer i åldern 16–29 år (52,2 procent bland tjejer 16–19 år, 53,3 procent bland tjejer 20–24 år, 48,9 procent bland tjejer 25–29 år). Frekvent stress är mindre vanligt bland de allra äldsta, i gruppen 55–74 år är andelen 12,1 procent bland män och 22,1 procent bland kvinnor.

Sovit dåligt på natten

I gruppen 16–74 år är det 27,4 procent som svarar att de sovit dåligt på natten varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. Det finns bara en enda signifikant skillnad mellan de olika undergrupperna när det gäller att ha sovit dåligt under nätterna, en mindre andel män i åldern 55–74 år (22,2 procent) svarar att de sover dåligt varje dag eller flera gånger i veckan jämfört med andelen kvinnor i samma ålder (31,1 procent).

Hur ofta har du haft följande besvär under det senaste halvåret? Procent

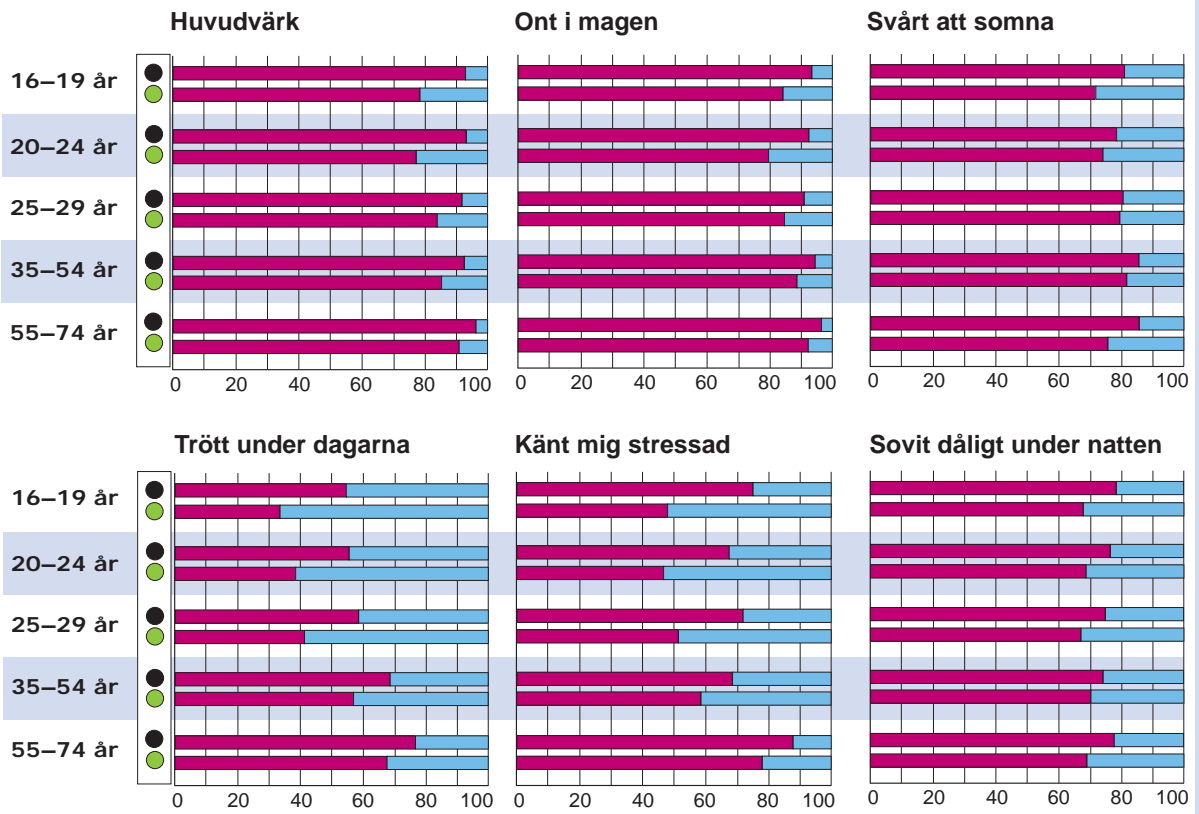

Kommentar: Andel bland unga i åldern 16–29 år som svarat *Ja* varje dag eller *Ja, flera gånger i veckan*. Övriga svarsalternativ var *En gång i veckan*, *Någon gång i månaden*, *Mer sällan* eller *aldrig*.

Nej Ja Killar/Män Tjejer/Kvinnor

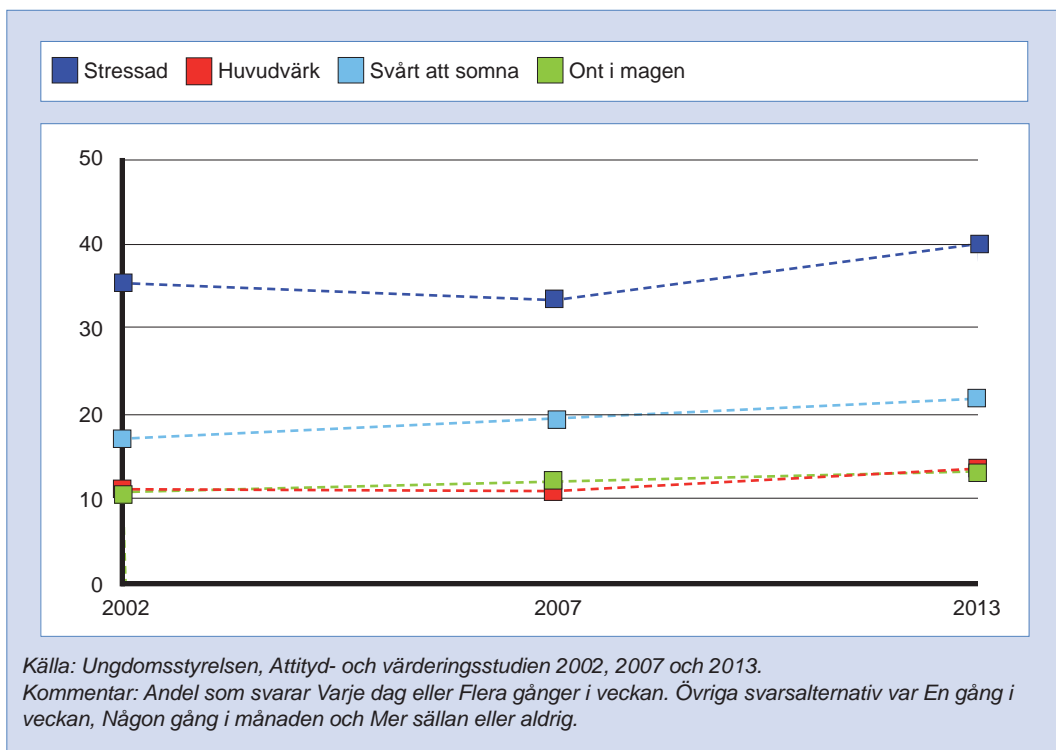

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar 1: Andel som svarar Varje dag eller Flera gånger i veckan. Övriga svarsalternativ var En gång i veckan, Någon gång i månaden och Mer sällan eller aldrig.

Kommentar 2: Se tabell A6.3 i Bilaga 2.

Figur 6.7 Andel som haft stressrelaterade besvär det senaste halvåret, efter kön, 16-74 år, 2013. Procent.

Figur 6.8 Andel som haft olika stressrelaterade besvär det senaste halvåret, 16–29 år, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Även i tabell 6.7 fokuserar vi på svarsalternativen *Varje dag* och *Flera gånger i veckan* som slagits samman till en kategori.

Trött under dagarna

I gruppen 16–29 år svarar 52,5 procent att de har varit trötta under dagarna varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. En högre andel tjejer (61,9 procent) rapporterar att de varit trötta under dagarna jämfört med andelen killar (43,6 procent). Övriga skillnader är inte signifikanta.

Känt mig stressad

Det är 40,0 procent i gruppen 16–29 år som uppger att de känt sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. En högre andel tjejer (51,4 procent) än killar (29,1 procent) svarar att de varit stressade. Unga som är arbetslösa svarar i större utsträckning (45,5 procent) än unga som arbetar (36,7 procent) att de är stressade varje dag eller flera gånger i veckan. I övrigt är skillnaderna inte statistiskt säkerställda.

Tabell 6.7 Olika stressrelaterade besvär det senaste halvåret, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Trött under dagarna	Känt mig stressad	Sovit dåligt på natten	Svårt att somna	Huvudvärk	Ont i magen	Antal
16–19 år	55,6	38,3	26,6	23,6	14,1	11,1	91–447
20–24 år	52,7	42,6	27,3	23,9	14,7	13,9	136–508
25–29 år	49,8	38,5	28,9	20,2	12,2	12,2	109–448
35–54 år	37,3	36,5	27,6	16,5	11,1	8,4	75–336
55–74 år	27,9	17,1	26,7	19,4	6,5	5,5	53–265

16–29 år	Trött under dagarna	Känt mig stressad	Sovit dåligt på natten	Svårt att somna	Huvudvärk	Ont i magen	Antal
Kön							
Kille	43,6	29,1	23,4	20,3	7,4	7,9	89–529
Tjej	61,9	51,4	32,1	24,8	20,3	17,5	243–874
Född							
Utrikes	54,6	38,7	33,7	24,4	14,5	11,1	35–164
Inrikes	52,2	40,1	26,8	22,3	13,6	12,8	300–1231
Huvudsaklig sysselsättning							
Studerar	54,0	41,2	26,6	23,6	13,1	12,1	144–656
Arbetar	49,3	36,7	24,9	18,4	13,1	11,6	129–524
Arbetslös	56,1	45,5	38,2	36,9	19,9	19,5	43–124
Boenderegion							
Storstad	52,1	41,7	28,3	22,0	11,0	12,1	119–555
Universitets- eller högskoleort	52,3	40,5	28,4	23,4	13,9	11,7	108–464
Övriga	53,5	36,9	26,0	22,1	17,2	14,4	103–384
Föräldrars utbildning							
Högst grundskola	56,9	38,9	33,3	29,7	18,3	15,8	32–112
Gymnasium, kortare eftergymnasial	52,0	39,1	26,9	21,3	15,4	13,2	155–607
Högskola/universitet	51,8	41,6	26,6	21,2	11,0	11,0	120–568
Samtliga 16–29 år							
Andel	52,5	40,0	27,7	22,5	13,7	12,6	
Antal	2 622	2 626	2 618	2 618	2 622	2 614	2 673

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel som svarat Varje dag eller Flera gånger i veckan. Övriga svarsalternativ var En gång i veckan, Någon gång i månaden och Mer sällan eller aldrig.

Sovit dåligt på natten

Totalt i gruppen 16–29 år svarar 27,7 procent att de sovit dåligt under natten varje dag eller flera gånger i veckan under det senaste halvåret. En högre andel tjejer (32,1 procent) än killar (23,4 procent) svarar att de sovit dåligt. En högre andel bland unga arbetslösa (38,2 procent) svarar att de sovit dåligt jämfört med andelen bland unga som studerar (26,6 procent) eller arbetar (24,9 procent). Övriga skillnader är inte signifikanta.

Svårt att somna

Det är 22,5 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de haft svårt att somna varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. Tjejer anger i större utsträckning än killar att de har svårt att somna (24,8 procent respektive 20,3 procent).

En högre andel bland unga som studerar (23,6 procent) har svårt att somna jämfört med andelen bland unga som arbetar (18,4 procent). Dock är det en högre andel bland unga arbetslösa (36,9 procent) som har svårt att somna jämfört med andelen både bland de som studerar och bland de som arbetar.

Unga som har föräldrar med högst grundskoleutbildning svarar i större utsträckning (29,4 procent) att de har svårt att somna jämfört med unga vars föräldrar har högre utbildning (21,3 procent för gymnasieutbildning och 21,2 procent för universitets- och högskoleutbildade).

Huvudvärk

Totalt anger 13,7 procent i gruppen 16–29 år att de haft huvudvärk varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. En högre andel tjejer (20,3 procent) än killar (7,4 procent) rapporterar att de ofta har huvudvärk.

Unga som är arbetslösa svarar i större utsträckning (19,9 procent) att de har huvudvärk jämfört med unga som antingen studerar eller arbetar (13,1 procent i båda grupperna). En högre andel bland unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter rapporterar att de har huvudvärk varje dag eller flera gånger i veckan (17,2 procent) jämfört med andelen bland unga som bor i storstadsområden (11,0 procent).

Unga vars föräldrars högsta utbildning är grundskola anger i större utsträckning att de har huvudvärk (18,3 procent) jämfört med unga vars föräldrar har högre utbildning (15,4 procent för gymnasieutbildning och 11 procent för universitets- och högskoleutbildning).

Ont i magen

Det är 12,6 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de haft ont i magen varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. En högre andel tjejer (17,5 procent) än killar (7,9 procent) svarar det. Det är också en högre andel bland unga som är arbetslösa som svarar att de ofta har ont i magen (19,5 procent) jämfört med unga som studerar (12,1 procent) eller arbetar (11,6 procent). Övriga skillnader är inte signifikanta.

Sambanden mellan ekonomisk situation, attityder till ekonomi och psykisk hälsa

Inledning

Det är ett välbelagt empiriskt faktum – inte minst inom arbetslöshetsforskningen – att det finns ett starkt samband mellan ekonomisk stress och psykisk ohälsa (jfr Aronsson, Dallner & Lindh 2000, Starrin & Jönsson 1998). I denna fördjupning ska vi titta närmare på sambanden mellan ekonomiska svårigheter, attityder till ekonomi och psykisk ohälsa.

Den faktor som unga i minst utsträckning är nöjda med i sina liv (bortsett från det svenska samhället) är den egna ekonomin (tabell 6.3). Närmare 18 procent av unga i åldern 16–29 år är oroliga för att bli arbetslösa (tabell 6.6), vilket gör arbetslöshet till det som unga i störst utsträckning oroar sig för. Dessutom oroar sig 16 procent av de unga ofta för den egna eller familjens ekonomi (tabell 6.6).

Samtidigt ser vi att av unga i åldern 16–29 år svarar 28 procent att de har sovit dåligt på natten och 23 procent att de haft svårt att somna. Det är också 14 procent som haft huvudvärk och 13 procent som haft ont i magen varje dag eller flera gånger i veckan (figur 6.8 och tabell 6.7). I linje med detta rapporterar Socialstyrelsen (2013) en tydlig ökning av andelen självrapporterad lätta, men även svåra, besvär under perioden 1994–2006.

En rad studier visar att psykisk ohälsa är vanligare bland arbetslösa (se Björklund 1985, Hallsten 1997, Lahelma 1989, Layton 1986, Warr & Jackson 1985, Warr & Jackson 1987, Whelan 1992, Winefield Tiggeman & Winefield 1991). En viktig aspekt av arbetslöshet som satts i samband med psykisk ohälsa är de ekonomiska problem som ofta är förenade med att vara arbetslös. Små ekonomiska marginaler kan göra

att man har svårt att klara de löpande utgifterna men också att man har små möjligheter att delta i sociala aktiviteter som kostar pengar. Det verkar rimligt att anta att åtminstone en del av forskningen om arbetslöshet och psykisk ohälsa går att generalisera till ekonomisk utsatthet i stort.

En omtvistad fråga inom arbetslöshetsforskningen gäller orsakssambandets riktning: blir man arbetslös för att man har dålig psykisk hälsa (selektion) eller får man dålig psykisk hälsa för att man är arbetslös (orsak)? Det är rimligt att tro att båda hypoteserna är giltiga och båda hypoteserna har också fått empiriskt stöd (jfr. Hallsten 1997). Här testar vi hypotesen att ekonomisk stress orsakar psykisk ohälsa. För att undersöka detta samband utgår vi från den faktiska ekonomiska situationen, attityder till ekonomi och självskattad psykisk hälsa.

Variabler

Vi använder flera olika mått på faktisk ekonomisk situation och attityder till ekonomi i denna fördjupning.

- Frågan om man har haft svårigheter att klara de löpande utgifterna de senaste tolv månaderna (figur 6.1, tabell 6.1) inkluderas som en dummyvariabel där svårigheter vid ett eller flera tillfällen kodas som 1 och inga svårigheter kodas som 0.
- Frågan om man fått ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående (figur 6.2 och tabell 6.2) kodas som 1 om man fått hjälp och som 0 om man inte fått det.

- Frågan om man ofta är orolig för den egna eller familjens ekonomi (tabell 6.5 och 6.6) kodas som 1 och att vara orolig då och då eller aldrig kodas som 0.

- På frågan om hur stort inflytande man tycker att man har över sin möjlighet att få en god ekonomi (figur 4.5 och tabell 4.3) gavs svaren på en femgradig skala där (1) är *Inga möjligheter* och (5) är *Mycket stora möjligheter*. Svartalternativen 1–2 kodas som 1 och svartalternativen 3–5 kodas som 0.

Vi undersöker vilket samband dessa faktorer har med den psykiska hälsan (svårt att somna, sovit dåligt på natten, huvudvärk och ont i magen). Dessa variabler kodades till dummyvariabler där värdet 1 motsvarar besvär varje dag eller flera gånger i veckan och värdet 0 motsvarar besvär en gång i veckan, någon gång i månaden samt mer sällan eller aldrig. Denna indelning valdes för att fånga besvär som är frekventa och återkommande. En faktoranalys visade att dessa variabler har en bakomliggande faktor och därför slogs de samman till en indexvariabel där värdet 0 motsvarar inga besvär och värdet 4 motsvarar samtliga besvär.

Variabelkonstruktionen för indexvariabeln över psykisk ohälsa är också i den utsträckning det varit möjligt identisk med det mått på stressrelaterade symptom som Ungdomsstyrelsen använde i *Fokus 07 – en analys av ungas hälsa och utsatthet* (Ungdomsstyrelsen 2007). Därmed möjliggörs jämförelser med tidigare resultat. I denna rapport diskuterades också att sömnproblem, huvudvärk och magont kan vara tecken på stressrelaterad ohälsa men att de inte behöver vara det. Vi har dock valt att, i linje med Fokus 07, tolka frågorna som att de snarare återspeglar psykisk ohälsa än fysisk ohälsa.

Vi har också valt att utesluta frågorna *Känt mig stressad* och *Trött under dagarna*. Att känna sig stressad kan ha många olika orsaker och stress kan vara både positiv och negativ. I detta sammanhang är det viktigt att kunna skilja på stress som beror på till exempel oro och stress som beror på andra saker. Att vara trött under dagarna kan också vara en konsekvens av en rad olika saker och det går inte att särskilja trötthet som beror på psykisk ohälsa från annan trötthet.

Analysmodeller

Måtten på psykisk ohälsa, faktisk ekonomisk situation och attityder till ekonomi har använts i olika linjära regressionsmodeller. I dessa är indexvariabeln som mäter psykisk ohälsa beroende variabel (y) och de olika variablerna på ekonomisk situation och attityder till ekonomi är oberoende variabler (x). Vi utgår alltså från antagandet att det är ekonomisk situation och attityder till ekonomi som påverkar den psykiska hälsan snarare än tvärtom. Analyserna omfattar endast unga i åldern 16–29 år.

Resultaten ska tolkas som i detta fiktiva exempel: Låt oss säga att vi har gjort en analys där den beroende variabeln är timlön och den oberoende variabeln är universitetsutbildning (dummyvariabel). Om den ostandardiserade regressionskoefficienten för universitetsutbildning är 10,52 innebär det att ett skalstegs ökning i denna variabel ger en ökning på 10,52 i timlön. Enligt dessa (fiktiva) resultat har alltså universitetsutbildade 10,52 kronor högre timlön jämfört med de som inte är universitetsutbildade.

Alla resultat som presenteras här kommer från regressionsmodeller som förutom måtten på faktisk ekonomisk situation eller attityder till ekonomi också innehåller följande kontrollvariabler: ålder, kön, utrikes född, huvudsaklig systerställning och boenderegion.

Resultat

Vi börjar med att redovisa beskrivande statistik för de oberoende variablerna och för den beroende variabeln.

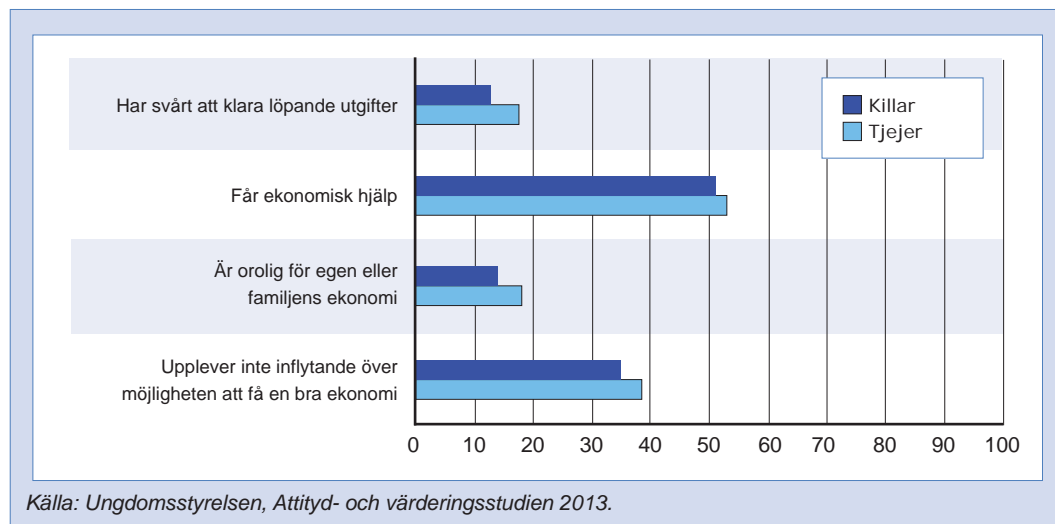
Figur 6.9 visar beskrivande statistik över de oberoende variablerna som ingår i regressionsmodellerna uppdelat på kön. Bland killarna är det 13 procent som har svårt att klara de löpande utgifterna och 51 procent som får ekonomisk hjälp. Motsvarande andelar bland tjejerna är 17 procent (svårt att klara de löpande utgifterna) och 53 procent (får ekonomisk hjälp). Det är 14 procent av killarna i åldern 16–29 år som svarar att de är oroliga för den egna eller familjens ekonomi. Motsvarande andel bland tjejerna är 18 procent. Bland killarna är det 35 procent som svarar att de inte upplever att de har inflytande över sin möjlighet att få en bra ekonomi, medan motsvarande andel bland tjejerna är 39 procent.

Figur 6.10 visar beskrivande statistik uppdelad på kön för den indexvariabel över psykisk

ohälsa som används som beroende variabel i de multivariata analyserna. De flesta (66 procent bland killarna och 52 procent bland tjejerna) i gruppen 16–29 år har inget av de besvär som ingår i indexvariabeln (svårt att somna, sovit dåligt på nätterna, huvudvärk och ont i magen). Bland killarna är det 1,4 procent som har samtliga besvär och motsvarande andel bland tjejerna är 4,6 procent. Killar uppger konsekvent besvär i mindre utsträckning än tjejer.

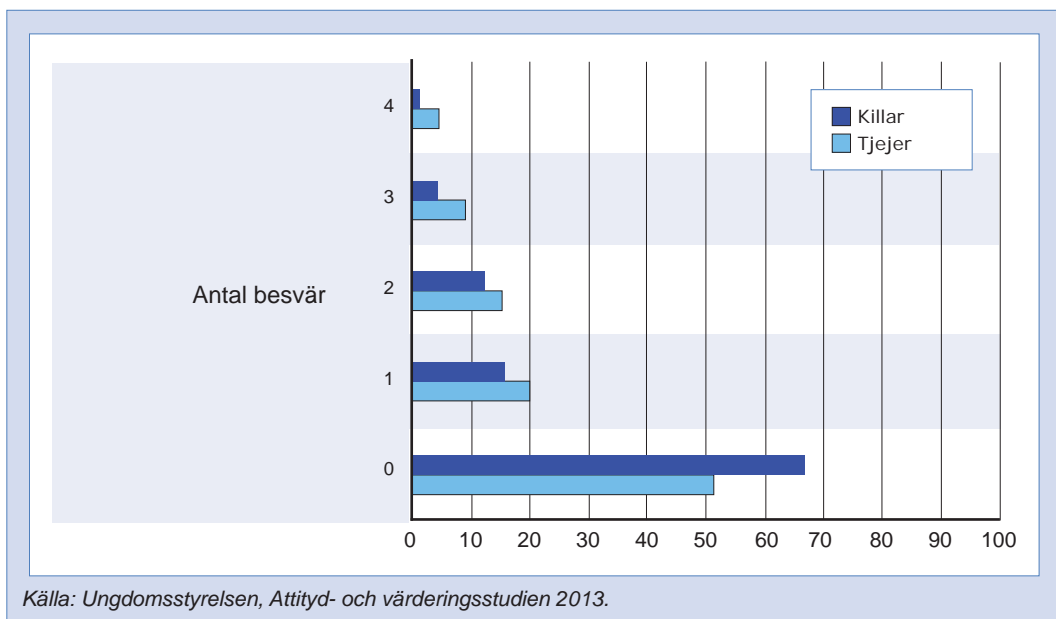
I det följande presenteras resultat från tre olika linjära regressionsmodeller. Figurerna innehåller ostandardiserade regressionskoefficienter för faktisk ekonomisk situation och attityder till ekonomi. Resultaten för kontrollvariablerna (se avsnittet *Variabler* s. 244) redovisas i fotnoter.¹⁸

Figur 6.11 visar resultaten från en linjär analys av sambanden mellan psykisk ohälsa och faktisk ekonomisk situation. Analysen är genomförd separat för killar och för tjejer.

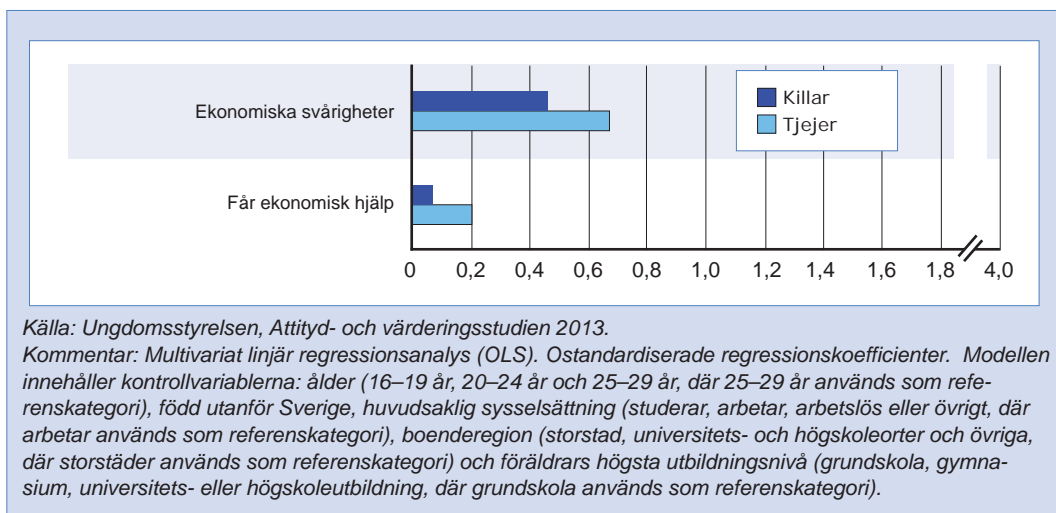

Figur 6.9 Faktisk ekonomisk situation och attityder till ekonomi, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

Figur 6.10 Indexvariabel psykisk ohälsa, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

Figur 6.11 Hur ekonomiska svårigheter och ekonomisk hjälp påverkar den psykiska hälsan, efter kön, 16–29 år, 2013.

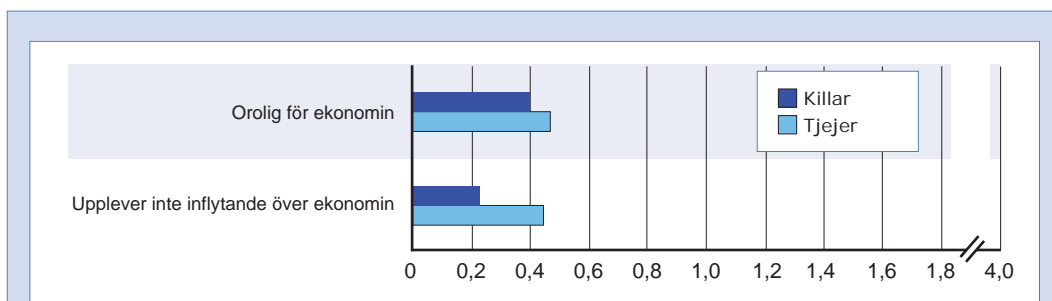
Killar som haft svårigheter att klara de löpande utgifterna har i genomsnitt 0,46 skalstegs högre värde på indexvariabeln för psykisk ohälsa av maximalt 4 jämfört med killar som inte haft svårigheter att klara de löpande utgifterna. Samma mönster finns hos det motsatta könet: tjejer som haft svårt att klara de löpande utgifterna har 0,68 skalstegs högre värde på indexvariabeln över psykisk ohälsa av maximalt 4 jämfört med tjejer som inte har haft svårigheter att klara de löpande utgifterna. Resultaten för svårigheter att klara löpande utgifter är signifikanta på 99-procentsnivån för både killar och tjejer. Effekten av ekonomiska svårigheter på psykisk ohälsa får betraktas som starka, i synnerhet bland tjejer.

Bland tjejer är det dessutom så att ekonomisk hjälp från föräldrar eller andra närstående ger 0,20 skalstegs ökning av maximalt 4 av psykisk ohälsa jämfört med att inte få ekonomisk hjälp. Motsvarande resultat bland killarna är inte statistiskt säkerställt.

Modellen innehåller också kontrollvariablerna ålder, kön, utrikes född, huvudsaklig sysselsättning och boenderegion.¹⁹ Genom att ha med kontrollvariablerna i modellen har vi möjlighet att isolera effekten av ekonomiska svårigheter från de andra faktorerna som i många fall också har ett samband med psykisk ohälsa.

I figur 6.12 visas resultaten från en linjär regressionsanalys av sambanden mellan psykisk ohälsa och attityder till ekonomi (oro för den egna eller familjens ekonomi och att inte uppleva att man har inflytande över sin möjlighet att få en god ekonomi).

Bland både killar och tjejer är oro för ekonomin och att inte känna att man har inflytande över möjligheten att få en god ekonomi förenat med högre grad av psykisk ohälsa. Bland killar innebär oro för ekonomin 0,40 skalstegs ökning på indexvariabeln för psykisk ohälsa av maximalt 4 jämfört med att inte oroa sig. Motsvarande ökning bland tjejer är 0,47. När det gäller

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter. Modellen innehåller kontrollvariablerna: ålder (16–19 år, 20–24 år och 25–29 år, där 25–29 år används som referenskategori), född utanför Sverige, huvudsaklig sysselsättning (studerar, arbetar, arbetslös eller övrigt, där arbetar används som referenskategori), boenderegion (storstad, universitets- och högskoleorter och övriga, där storstäder används som referenskategori) och föräldrars högsta utbildningsnivå (grundskola, gymnasium, universitets- eller högskoleutbildning, där grundskola används som referenskategori).

Figur 6.12 Hur attityder till ekonomi påverkar den psykiska hälsan, efter kön, 16–29 år, 2013.

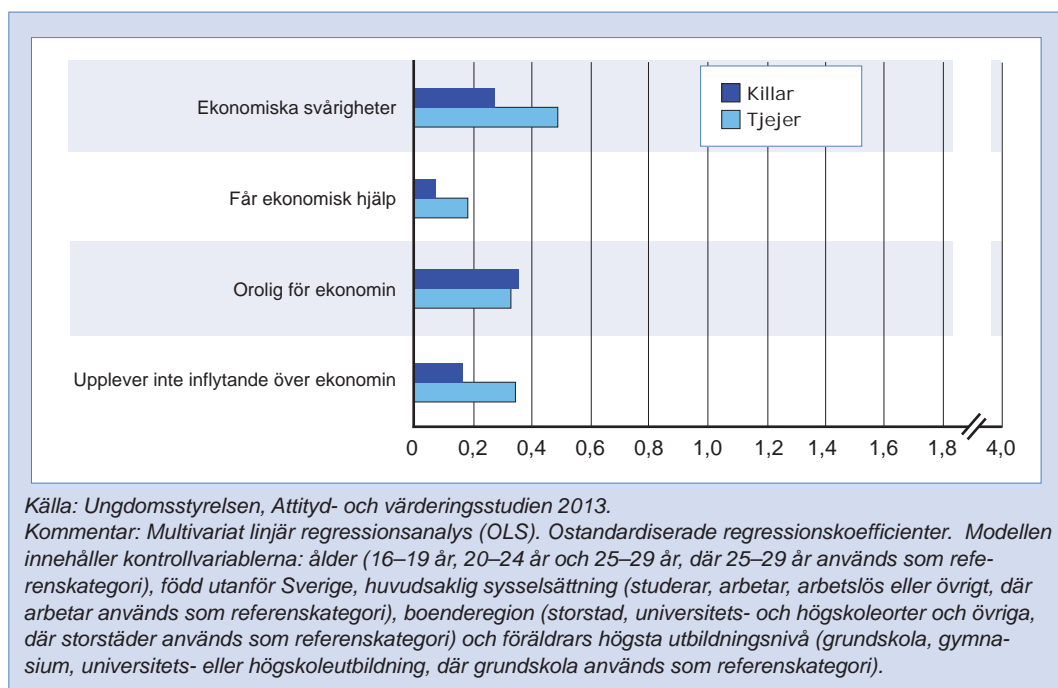
att inte känna att man har inflytande över möjligheten att få en bra ekonomi är ökningen 0,23 av maximalt 4 bland killar och 0,44 av maximalt 4 bland tjejer. Resultaten är signifikanta på 99-procentsnivån för både killar och tjejer. Vi kan alltså dra slutsatsen att det finns ett samband mellan oro för den egna ekonomiska situationen samt upplevelsen av att inte ha inflytande över sina möjligheter att få en god ekonomi och den psykiska ohälsan.

Precis som för sambanden mellan psykisk ohälsa och faktisk ekonomisk situation inkluderades också kontrollvariablerna ålder, kön, utrikes född, huvudsaklig sysselsättning och boenderegion i analysmodellerna.²⁰ De effekter som redovisas i figur 6.12 är alltså de som kvar-

står sedan hänsyn tagits till kontrollvariablerna i modellen.

I figur 6.13 har vi analyserat psykisk ohälsa, faktisk ekonomisk situation, oro för ekonomin och att inte känna att man har inflytande över möjligheten att få en bra ekonomi tillsammans i en stor linjär regressionsmodell.

Oro för den egna eller familjens ekonomi är den faktor som har det starkaste sambandet med psykisk ohälsa bland killar i åldern 16–29 år när man inkluderar alla fyra faktorerna samtidigt i modellen. Att vara orolig för ekonomin innebär 0,33 skalstegs ökning på indexvariabeln för psykisk ohälsa av maximalt 4. Motsvarande ökning bland tjejer är 0,32 av maximalt 4.

Figur 6.13 Hur ekonomiska svårigheter, ekonomisk hjälp och attityder till ekonomi påverkar den psykiska hälsan, efter kön, 16–29 år, 2013.

Bland tjejer har svårigheter att klara de löpande utgifterna (ekonomiska svårigheter) det starkaste sambandet med psykisk ohälsa. Att ha svårt att klara de löpande utgifterna ger 0,47 skalstegs ökning av maximalt 4 av den psykiska ohälsan. Bland killarna är ökningen 0,27 av maximalt 4.

Att uppleva att man inte har inflytande över möjligheten att få en bra ekonomi kommer på andra plats bland tjejer och på tredje plats bland killar. Bland killar innebär upplevd brist på inflytande över möjligheten att få en god ekonomi 0,18 skalstegs ökning av maximalt 4 av den psykiska ohälsan. Bland tjejer är motsvarande ökning 0,34 skalsteg av maximalt 4.

På fjärde och sista plats bland både killar och tjejer kommer ekonomisk hjälp. Bland tjejer ger ekonomisk hjälp 0,18 skalstegs ökning av maximalt 4 av den psykiska ohälsan. Motsvarande ökning bland killar är inte statistiskt säkerställd.

Som för de andra modellerna som presenterats inkluderades kontrollvariablerna ålder, kön, utrikes född, huvudsaklig sysselsättning och boenderegion i analysen.²¹ De effekter som redovisas i figur 6.13 är alltså de som kvarstår sedan hänsyn tagits till kontrollvariablerna i modellen.

Sammanfattning

De resultat som presenterats visar att både den faktiska ekonomiska situationen och attityder till ekonomi har ett samband med den psykiska hälsan som den definierats här. Bland tjejer är den viktigaste faktorn att ha svårigheter att klara de löpande utgifterna, medan den viktigaste faktorn för killar är att oroa sig för den egna ekonomin eller för familjens ekonomi.

När samtliga variabler (ekonomiska svårigheter, ekonomisk hjälp, orolig för ekonomin och upplevd brist på inflytande över den egna ekonomin) inkluderas samtidigt i modellen blir storleken av de enskilda variabelernas effekter på den psykiska ohälsan mindre. Riktningen och signifikansnivåerna är dock desamma. Även mönstret att faktiska ekonomiska problem är den viktigaste faktorn för tjejer medan oro för den egna ekonomin eller för familjens ekonomi är den viktigaste faktorn för killar består.

Sambanden mellan psykisk ohälsa och kontrollvariablerna har endast diskuterats i fotnoter. Dock finns ett resultat som särskilt bör lyftas fram och diskuteras: arbetslösa killar och tjejer har sämre psykisk hälsa jämfört med killar och tjejer som arbetar. Det i sig är ett viktigt resultat, som också är helt i linje med tidigare forskning.

Men vad som också är viktigt är att sambanden mellan å ena sidan faktisk ekonomisk situation och attityder till ekonomi och å andra sidan psykisk ohälsa kvarstår när man kontrollerar för sysselsättningsstatus. Att unga som har svårt att klara de löpande utgifterna mår sämre än unga som inte har svårt att klara de löpande utgifterna beror alltså inte på att de i större utsträckning kan vara arbetslösa.

Avslutande diskussion

Detta kapitel har behandlat ungas ekonomiska situation, hur nöjda de är med olika områden i livet, vad de är oroliga för, och hur de själva bedömer sin hälsa utifrån olika stressrelaterade mått. Dessa områden har många beröringspunkter, vilket också visades i den fördjupade analysen om ekonomisk situation och psykisk (o)hälsa. Denna avslutande diskussion inleds med en sammanfattning av de viktigaste resultaten.

- De allra flesta – både unga och äldre – klarar de *Löpande utgifterna* för mat, hyra, etcetera. Men det är 10,1 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de haft svårt att klara de löpande utgifterna vid ett tillfälle de senaste tolv månaderna och 15,1 procent som svarar att de haft svårt att klara utgifterna vid flera tillfällen (svarsalternativen är ömsesidigt uteslutande). Ett sätt att klara ekonomiska svårigheter kan vara att få *Ekonomisk hjälp* av föräldrar eller andra närstående. Andelen unga som får ekonomisk hjälp minskar med ökad ålder, och andelen har minskat över tid. De allra flesta (83,0 procent) som inte får ekonomisk hjälp uppger att de har *Möjlighet att få ekonomisk hjälp*.

- De områden i livet som unga är mest *Nöjda med* är relationen till sin partner, sina föräldrar och sina vänner. Minst nöjda är de med sin ekonomi och det svenska samhället i stort. En jämförelse över tid av områdena livet i stort, hälsa, bostad, utbildning, ekonomi och svenska samhället idag visar att unga i större utsträckning är nöjda idag jämfört med i undersökningen 2002 på alla områden utom hälsa.

- De vanligaste sakerna att *Oroa sig för* i gruppen 16–29 år är att bli arbetslös, att inte duga och sin vikt. Det är ungefär 17,5 procent som oroar sig för dessa saker. Minst vanligt är det att oroa sig för krig och terror (3,7 procent) och att bli smittad av hiv/aids (2,0 procent). Andelen som oroar sig för att bli arbetslös är mindre 2013 jämfört med 1993 och 2007.

- De två vanligaste *Fysiska och stressrelaterade besvären* i gruppen 16–29 år är att vara trött under dagarna (52,5 procent) och att känna sig stressad (40,0 procent). De minst vanliga besvären är huvudvärk (13,7 procent) och ont i magen (12,6 procent). Andelen som rapporterar fysiska eller stressrelaterade besvär har ökat mellan 2007 och 2013.

- En fördjupad multivariat analys visade att det finns samband mellan upplevd psykisk ohälsa och såväl faktisk ekonomisk situation som attityder till ekonomi. Bland killar finns det starkaste sambandet mellan psykisk ohälsa och att oroa sig för den egna ekonomin eller för familjens ekonomi, och för tjejer är sambandet mellan psykisk ohälsa och svårigheter att klara de löpande utgifterna starkast.

Det finns några tydliga mönster som bör uppmärksammas och diskuteras. Vi kommer här att diskutera dem utifrån ålder, kön, om man är född i Sverige eller inte, huvudsaklig sysselsättning, boenderegion och föräldrars högsta utbildning.

Ålder

Gruppen 16–29 år har i större utsträckning (med vissa undantag) sämre ekonomi jämfört med gruppen 35–54 år, de är i regel mindre nöjda med livets olika områden, och när det gäller flera viktiga områden är en större andel oroliga. Det är också en större andel i gruppen 16–29 år som svarar att de har fysiska och stressrelaterade besvär jämfört med i gruppen 35–54 år. Unga verkar alltså generellt ha det lite sämre än äldre, och må lite sämre. En intressant fråga är naturligtvis om skillnaderna är reella eller om de beror på skillnader i sättet att värdera olika saker. En indikation på att det faktiskt är reella skillnader skulle kunna vara att en högre andel i gruppen 16–29 år rapporterar fysiska och stressrelaterade besvär 2013 jämfört med 2007. Det tyder på att en försämring skett i gruppen unga som inte är relaterad till sättet att värdera. I motsats till detta är unga i större utsträckning nöjda med många av livets områden 2013 jämfört med 2002.

Kön

Det finns tydliga skillnader inom gruppen unga. En sådan är skillnaden mellan killar och tjejer. Det är en högre andel tjejer än killar som flera gånger under de senaste tolv månaderna haft svårt att klara de löpande utgifterna. En högre andel tjejer än killar oroar sig för arbetslöshet, den globala miljön, för att inte duga, för sin vikt, för sitt utseende och för sin hälsa. Särskilt stora är skillnaderna när det gäller det egna utseendet och den egna vikten. I ett större perspektiv kan man spekulera om vilken betydelse olika förväntningar och krav har på killar och tjejer. En annan fråga är om benägenheten att svara att man oroar sig för sitt utseende och sin vikt varierar mellan killar och tjejer. Det är genomgående så att tjejer i större utsträckning än killar rapporterar olika fysiska och stressrelaterade besvär. Även här är frågan om skilda förväntningar och krav på killar och tjejer relevant.

Utrikes och inrikes födda

Det finns viktiga skillnader mellan unga födda inom och utanför Sverige. Det är en större andel unga födda utanför Sverige som har svårigheter att klara de löpande utgifterna, och en lägre andel i denna grupp har tillgång till ekonomisk hjälp. Det är också en högre andel unga födda utanför Sverige som oroar sig för att bli arbetslösa och för den egna eller familjens ekonomi jämfört med unga födda inom Sverige. Samtidigt är unga födda utanför Sverige i större utsträckning nöjda med det svenska samhället jämfört med unga födda i Sverige. Dessa resultat pekar tydligt på att unga utrikes födda är en mer utsatt grupp. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är en mycket heterogen grupp som består av allt ifrån individer födda i ett grannland som invandrat till Sverige i mycket tidig ålder till unga som kommit till Sverige från konflikttrubbade länder senare i livet. För att kunna kartlägga gruppen bättre måste man också kunna särskilja inom gruppen vilket inte varit möjligt här.

Huvudsaklig sysselsättning

För huvudsaklig sysselsättning är mönstret mycket tydligt: unga arbetslösa skiljer sig från övriga grupper i de allra flesta frågorna. Unga arbetslösa i åldern 16–29 år har i högre grad svårt att klara de löpande utgifterna och har i mindre utsträckning tillgång till ekonomisk hjälp jämfört med unga som antingen studerar eller arbetar. När vi ser på nöjdheten med olika områden i livet är unga arbetslösa i mindre utsträckning nöjda än unga som antingen studerar eller arbetar inom *samliga* områden. De rapporterar också i större utsträckning fysiska och stressrelaterade besvär jämfört med unga som studerar eller arbetar. Unga arbetslösa oroar sig i större utsträckning än andra för arbetslöshet, att inte duga och för den egna eller familjens

ekonomi. Sammantaget är resultaten mycket tydliga: unga arbetslösa är en grupp som har det svårt på många sätt. Det är mycket oroande att resultaten för denna grupp är så genomgående negativa.

Boenderegion

Skillnaderna utifrån var man bor är inte lika tydliga som skillnaderna för unga utifrån ålder, kön, födelseland och huvudsaklig sysselsättning. Det är en större andel unga som bor i storstäder som haft svårt att klara de löpande utgifterna vid ett enstaka tillfälle jämfört med unga som bor på universitets- och högskoleorter. Det är också en högre andel bland dem som bor i övriga boenderegioner som haft svårt att klara de löpande utgifterna vid upprepade tillfällen jämfört med dem som bor i storstadsområden och på universitets- och högskoleorter. Unga som bor i övriga regioner är mer missnöjda med den plats/ort de bor på, sin utbildning, sin ekonomi och det svenska samhället. En större andel unga som bor i övriga regioner är också oroliga för att bli arbetslösa och för sin egen eller familjens ekonomi jämfört med unga som bor i storstadsområden. Unga som bor i storstadsområden är i sin tur i större utsträckning oroliga för den globala miljösituationen jämfört med övriga regioner. När det gäller bostadsort särskiljer sig alltså de som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter genom att ha ett mer utsatt ekonomiskt läge och oroa sig mer för arbetslöshet och ekonomi än andra.

Föräldrars utbildning

Mönstret är också relativt tydligt för föräldrars högsta utbildningsnivå. Unga som svarar att deras föräldrar har högst grundskoleutbildning har i större utsträckning svårt att klara de löpande utgifterna vid upprepade tillfällen, har i mindre

utsträckning tillgång till ekonomisk hjälp, är i större utsträckning oroliga för den egna eller familjens ekonomi, är mer missnöjda med relationen till föräldrarna, med sin bostad och sin utbildning, och har i större utsträckning huvudvärk och svårt att somna. Unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning är i mindre utsträckning oroliga för att bli arbetslösa jämfört med övriga. Den större utsattheten hos unga med föräldrar som endast har grundskoleutbildning återspeglar sannolikt en bredare socioekonomisk utsatthet och det är rimligt att anta att den samspelar med andra faktorer som boenderegion, födelseland och så vidare.

Fördjupad analys

I den fördjupade analysen i detta kapitel studerade vi sambanden mellan faktisk ekonomisk situation, attityder till ekonomi och psykisk ohälsa. Analysen visar att bland tjejer är den viktigaste faktorn (av de faktorer vi studerat här) för psykisk ohälsa att ha svårigheter att klara de löpande utgifterna. Bland killar är den viktigaste faktorn att oroa sig för den egna ekonomin eller för familjens ekonomi. Sambanden mellan ekonomisk situation, attityder till ekonomi och psykisk ohälsa kvarstår även när man kontrollerar för sysselsättningsstatus.

KAPITEL 7

SKA VI MÅLA
OM HEMMA?

HAR VI ETT
HEM ATT MÅLA?

Boende och mobilitet

Detta kapitel handlar om var i landet unga bor och vilka de bor med, om de vill flytta från den ort de bor i eller från Sverige, om de varit utomlands utan sina föräldrar och om deras attityder till flyktingar och invandrare. I en fördjupad del tar vi upp vilka skäl unga har till att vilja flytta och vilka attityder de har till förvärvsarbete. Vi redovisar endast de skillnader som är statistiskt signifikanta.

Hur bor du för närvarande?

I detta avsnitt undersöker vi var i landet unga bor. Möjligheterna till studier och förvärvsarbete är saker som kan variera beroende på var i landet man bor. I Attityd- och värderingsstudien 2013 ställs frågan: hur bor du för närvarande?

I termometern redovisar vi hur 16–29-åringarna har svarat. Både tjejer och killar bor i störst utsträckning antingen i mindre tätorter eller i städer och större tätorter, ytterområden eller centralt (figur 7.1).

Utifrån ålder och kön

Ren landsbygd

I gruppen 16–74 år är det 16 procent som bor på ren landsbygd. De i åldern 16–19 år bor i större utsträckning på landsbygden jämfört unga i åldern 25–29 år. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan könen inom åldersgrupperna.

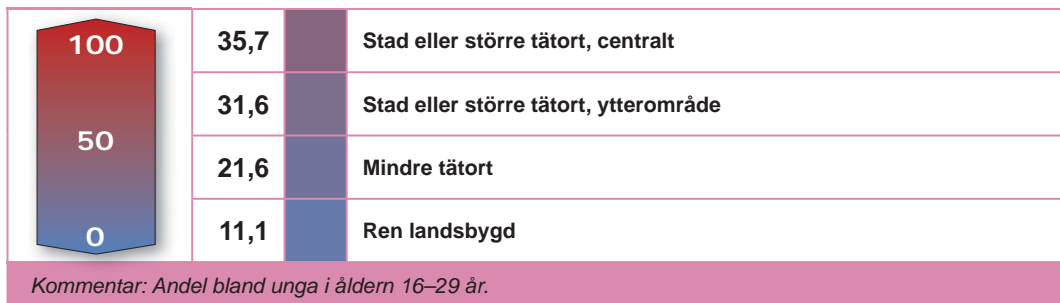
Mindre tätort

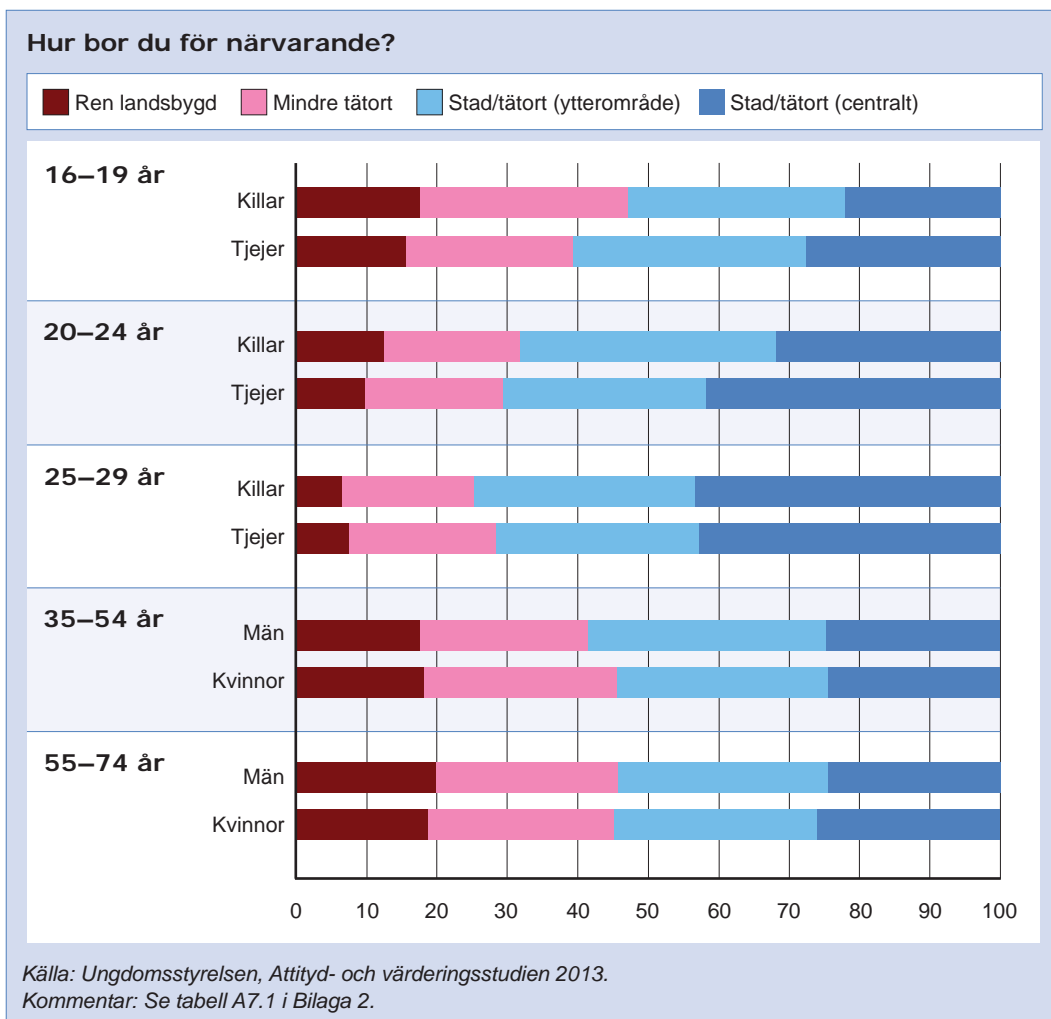
Det är 24,5 procent i gruppen 16–74 år som bor i mindre tätorter. En högre andel kvinnor i åldern 35–54 år bor i mindre tätorter jämfört med tjejer i åldern 20–24 år. Precis som för ren landsbygd finns det inga signifikanta könsskillnader inom åldersgrupperna.

Stad eller större tätort, ytterområde

I gruppen 16–74 år totalt är det 31 procent som bor i ytterområden till städer eller större tätorter. Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan de olika undergrupperna.

Hur bor du för närvarande? Procent

Figur 7.1 Andel som svarat på hur de bor, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

Stad eller större tätort, centralt

Det är 28,5 procent totalt i gruppen 16–74 år som bor centralt i en stad eller större tätort. Det är en lägre andel i gruppen 16–19 år som bor centralt jämfört med i gruppen 25–29 år. Tjejer i åldern 20–24 år samt både tjejer och killar i åldern 25–

29 år bor i större utsträckning centralt jämfört med män i åldern 35–54 år och kvinnor i åldern 35–74 år. Som för de tidigare diskuterade ortstyperna finns det inga signifikanta könsskillnader inom åldersgrupperna (tabell A7.1 i Bilaga 2).

Tabell 7.1 Hur bor du för närvarande? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Ren landsbygd	Mindre tätort	Stad/större tätort (ytterområde)	Stad/större tätort (centralt)	Antal
16–19 år	16,6	26,7	32,1	24,5	132–255
20–24 år	11,1	19,7	32,5	36,7	106–309
25–29 år	6,9	20,0	30,1	43,1	56–357
35–54 år	17,9	25,6	31,9	24,7	163–284
55–74 år	19,3	26,1	29,2	25,3	194–284

16–29 år	Ren landsbygd	Mindre tätort	Stad/större tätort (ytterområde)	Stad/större tätort (centralt)	Antal
Kön					
Kille	11,6	22,0	33,3	33,1	149–396
Tjej	10,6	21,2	29,8	38,4	145–544
Född					
Utrikes	–	17,4	37,0	39,7	151–122
Inrikes	11,9	22,1	30,9	35,1	277–811
Huvudsaklig sysselsättning					
Studerar	10,2	20,0	32,5	37,4	126–438
Arbetar	10,8	21,3	30,2	37,6	111–401
Arbetslös	15,1	28,4	33,3	23,1	33–72
Föräldrars utbildning					
Högst grundskola	–	28,0	33,5	26,5	52–66
Gymnasium, kortare eftergymnasial	14,8	25,0	28,7	31,6	169–362
Högskola/universitet	6,6	16,3	34,6	42,4	74–452
Samtliga 16–29 år					
Andel	11,1	21,6	31,6	35,7	
Antal	294	561	834	940	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Skillnader bland unga

Ren landsbygd

Det är 11,1 procent i gruppen 16–29 år som bor på ren landsbygd. En lägre andel bland unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning (6,6 procent) bor på ren landsbygd jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning (14,8 procent). En högre an-

del bland inrikes födda bor på ren landsbygd jämfört med andelen bland utrikes födda (tabell 7.1).

Mindre tätort

I gruppen 16–29 år är det 21,6 procent som bor i en mindre tätort. Unga arbetslösa bor i större utsträckning (28,4 procent) i en mindre tätort jämfört med studerande (20,0 procent) och för-

värvsarbetande (21,3 procent). Bland unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning är det en lägre andel (16,3 procent) som bor i en mindre tätort jämfört med unga vars föräldrar har en lägre utbildningsnivå (högst grundskola 28,0 procent och högst gymnasium 25,0 procent).

Stad eller större tätort, ytterområde

Det är 31,6 procent totalt i gruppen 16–29 år som bor i ytterområden till städer eller större tätorter. Det är en högre andel bland dem vars föräldrar är universitetsutbildade (34,6 procent) som bor i ytterområden till städer eller större tätorter jämfört med unga vars föräldrar är gymnasieutbildade (28,7 procent).

Stad eller större tätort, centralt

I gruppen 16–29 år bor 35,7 procent centralt i städer eller större tätorter. Det är en högre andel tjejer (38,4 procent) än killar (33,1 procent) som bor centralt i en stad eller större tätort. En lägre andel bland arbetslösa unga bor centralt i städer

(23,1 procent) jämfört med andelen bland unga som studerar (37,4 procent) eller arbetar (37,6 procent). Unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning bor i större utsträckning centralt i en stad eller tätort (42,4 procent) jämfört med unga vars föräldrar har en lägre utbildning (högst grundskola 26,5 procent och högst gymnasium 31,6 procent).

Bo ensam eller tillsammans med andra

Att flytta hemifrån och bilda ett eget hushåll är ett viktigt steg för att bli vuxen. Frågan som ställdes var om man bodde ensam eller tillsammans med någon annan. I termometern redovisar vi svarsalternativen och den kortform av dessa som vi kommer att använda i tabeller och figurer, samt hur 16–29-åringarna har svarat.

Bland 16–29-åringarna är andelen som bor utan sina föräldrar, och istället bor antingen ensam eller tillsammans med partner eller barn, högre ju äldre man blir (figur 7.2).

Bor du idag ensam eller tillsammans med någon/några? Procent

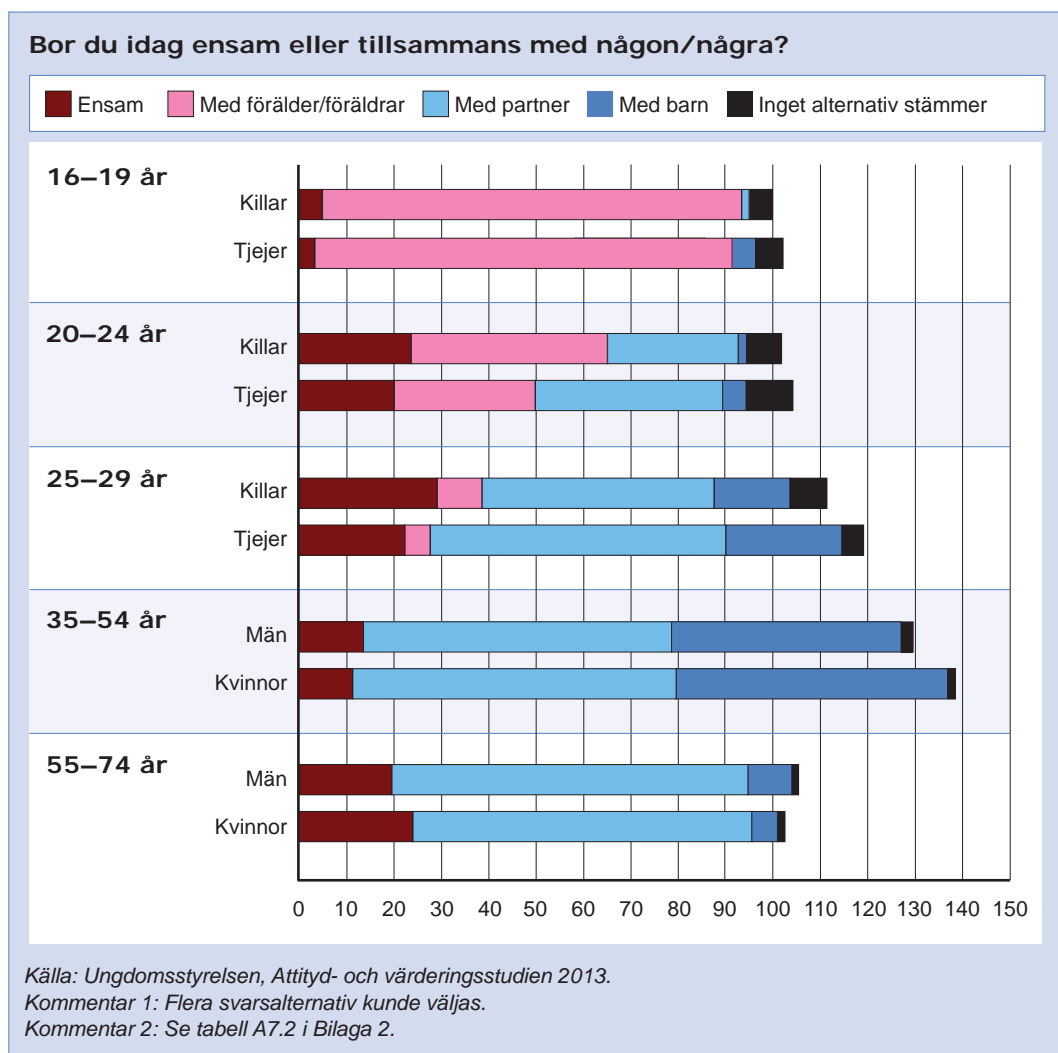

Utifrån ålder och kön

Bo ensam

Totalt sett är det 17,2 procent i gruppen 16–74 år som bor ensamma. Unga i åldern 16–19 år bor i mindre utsträckning ensamma jämfört med övriga åldersgrupper. Det gäller både killar och tjejer. En högre andel i gruppen 20–29 år

bor ensamma jämfört med i gruppen 35–54 år. Även denna skillnad gäller både killar och tjejer. En högre andel, bland både män och kvinnor, i gruppen 55–74 år bor ensamma jämfört med i gruppen 35–54 år. Könsskillnaderna inom åldersgrupperna är inte signifikanta.

Figur 7.2 Andel som bor ensam eller tillsammans med någon/några, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

Tabell 7.2 Andel som bor ensam eller tillsammans med någon/några, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Bor ensam	Bor med förälder/föräldrar	Bor med partner	Bor med barn	Inget alternativ passar in	Antal
16–19 år	4,1	88,6	–	–	4,8	33–707
20–24 år	21,9	35,7	33,5	3,4	8,3	34–333
25–29 år	25,8	7,3	55,7	20,1	6,1	53–228
35–54 år	12,3	–	66,9	52,9	–	110–603
55–74 år	21,9	–	73,5	7,0	–	67–725

16–29 år	Bor ensam	Bor med förälder/föräldrar	Bor med partner	Bor med barn	Inget alternativ passar in	Antal
Kön						
Kille	20,6	42,8	28,3	6,2	6,8	67–562
Tjej	16,3	36,9	38,4	10,9	6,4	90–541
Född						
Utrikes	15,7	34,6	37,9	–	–	46–114
Inrikes	18,9	40,7	32,5	8,4	6,4	146–989
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	16,4	57,1	17,7	–	8,0	93–705
Arbetar	22,7	21,9	47,2	11,0	5,2	55–505
Arbetslös	14,7	52,7	25,4	–	–	31–118
Boenderegion						
Storstad	18,4	41,0	33,1	5,3	7,0	58–439
Universitets- eller högskoleort	22,0	35,5	32,9	9,0	7,5	64–323
Övriga	14,7	43,4	33,5	12,4	5,1	36–341
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	17,9	26,4	47,3	–	–	34–93
Gymnasium, kortare eftergymnasial	16,9	39,3	36,0	10,4	5,2	59–475
Högskola/universitet	21,8	40,3	29,3	5,4	8,2	59–450
Samtliga 16–29 år						
Andel	18,5	39,9	33,2	8,5	6,6	
Antal	472	1103	855	217	172	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Bo med en eller två föräldrar

Det är 39,9 procent i gruppen 16–29 år som bor med sina föräldrar (tabell 7.2). Frågan ställdes inte till gruppen 35–74 år. Andelen som bor med föräldrar minskar med ökad ålder bland både killar och tjejer. Bland killar i åldern 16–19 år bor 88,8 procent med föräldrar och bland jämnåriga tjejer bor 88,6 procent med sina föräldrar. I gruppen 25–29 år har andelen minskat till 9,1 procent bland killar och 5,5 procent bland tjejer. Det är en högre andel killar i gruppen 20–24 år som bor med sina föräldrar jämfört med jämnåriga tjejer. Övriga skillnader är inte signifikanta (figur 7.2).

Bo med partner/make/maka/sambo

I gruppen 16–74 år bor 60,5 procent med en make/maka/sambo. Andelen som bor med en partner ökar med ökad ålder. Det är till exempel bara 4,7 procent bland tjejer i åldern 16–19 år som bor med en partner, medan motsvarande andel bland tjejer i åldern 25–29 år är 62,4 procent, och bland kvinnor i åldern 55–74 år är det 71,8 procent. I grupperna 20–24 år och 25–29 år är det högre andelar bland tjejer (39,5 respektive 62,4 procent) som bor med en partner jämfört med andelarna bland jämnåriga killar (27,9 respektive 49,5 procent).

Bo med egna och/eller partners barn

Det är 26,7 procent i gruppen 16–74 år totalt som bor med egna och/eller partners barn. Andelen i respektive åldersgrupp ökar med åldern bland 16–29-åringarna. Det gäller både killar och tjejer. Jämfört med gruppen 16–29 år är det en högre andel i gruppen 35–54 år som bor med barn. Det gäller båda könen. Det är en lägre andel i gruppen 55–74 år som bor med barn jämfört med andelarna i grupperna 25–29 år och 35–54 år. I gruppen 35–54 år är det en högre

andel kvinnor än män som bor med barn och i gruppen 55–74 år är det en högre andel män än kvinnor som bor med barn.

Inget av alternativen stämmer

Totalt är det 3,2 procent i gruppen 16–74 år där inget av de tidigare alternativen stämmer. Det är en högre andel killar i åldern 20–29 år som svarar att inget av de tidigare alternativen stämmer för deras boende jämfört med andelen för män i åldern 35–74 år. Tjejer i åldern 20–24 år svarar i större utsträckning än kvinnor i åldern 35–74 år att inget alternativ stämmer. Övriga skillnader är inte signifikanta.

Jämförelse över tid

Jämförelsen över tid visar att det är en lägre andel unga som bor ensamma 2013 jämfört med 2002. Istället är det en högre andel unga som bor med sina föräldrar. I linje med detta bor unga i mindre utsträckning med en partner. Dessa resultat kan tolkas som svårare villkor för unga på bostadsmarknaden. Det är slutligen en mycket lägre andel unga som bor tillsammans med egna eller partners barn 2007 och 2013 jämfört med 2002 (figur 7.3).

Skillnader bland unga

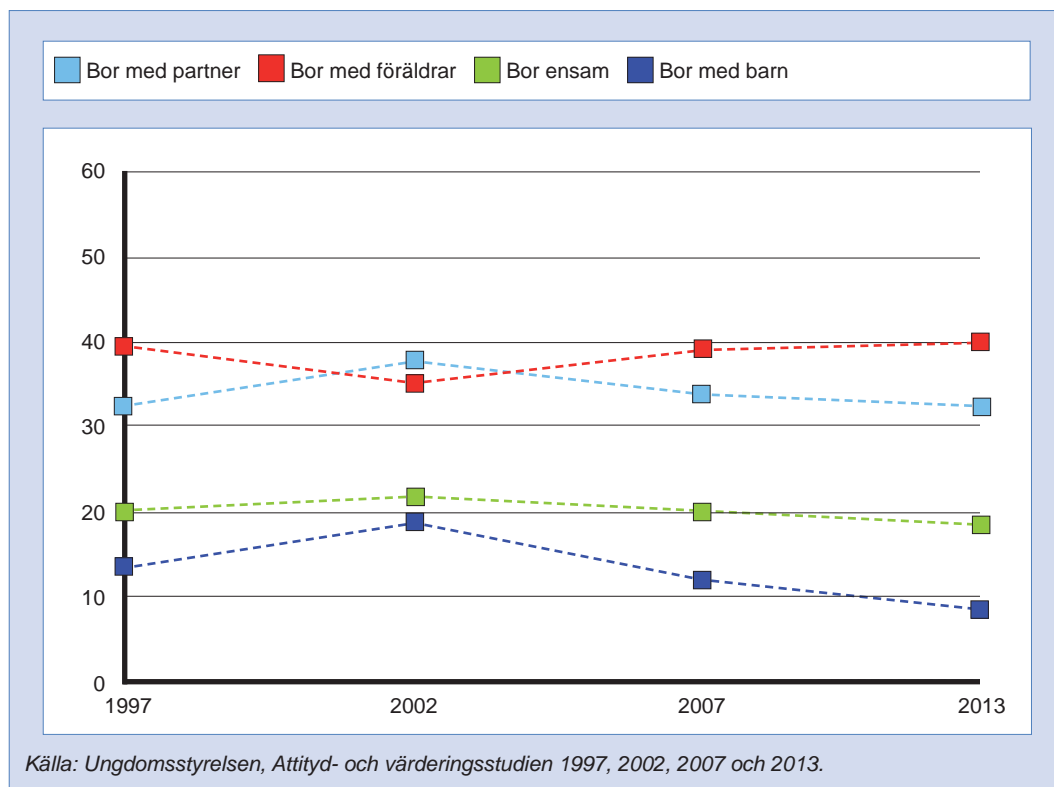
Bo ensam

Totalt sett är det 18,5 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de bor ensamma. En högre andel bland killar (20,6 procent) bor ensamma jämfört med andelen bland tjejer (16,3 procent). En högre andel bland de som arbetar bor ensamma (22,7 procent) jämfört med bland de som studerar (16,4 procent) eller är arbetslösa (14,7 procent). Jämfört med unga som bor på universitets- och högskoleorter (22,0) bor unga utanför storstäder och universitets- och högskoleorter i mindre utsträckning ensamma (14,7 procent) (tabell 7.2).

Bo med en eller två föräldrar

Det är 39,9 procent av dem i åldern 16–29 år som bor tillsammans med en eller två föräldrar. Killar (42,8 procent) bor i större utsträckning med en eller två föräldrar jämfört med tjejer (36,9 procent). En lägre andel av unga som arbetar bor tillsammans med föräldrar (21,9 procent) jämfört med unga som antingen studerar (57,1 procent) eller är arbetslösa (52,7 procent). En högre andel av dem som bor i storstadsregioner bor tillsammans med föräldrar (41,0

procent) jämfört med dem som bor på universitets- eller högskoleorter (35,5 procent). Unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter (43,4 procent) bor i större utsträckning ensamma jämfört med unga som bor på högskoleorter. Unga vars föräldrars högsta utbildningsnivå är grundskola bor i mindre utsträckning tillsammans med föräldrar (26,4 procent) jämfört med unga vars föräldrar har en högre utbildningsnivå.

Figur 7.3 Bor du idag ensam eller tillsammans med någon/några? 16–29 år, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Bo tillsammans med
partner/ make/ maka/ sambo

I gruppen 16–29 år är det 33,2 procent som bor med partner/make/maka/sambo. Tjejer bor i större utsträckning (38,4 procent) än killar (28,3 procent) med en partner. På samma sätt är det en högre andel bland unga som arbetar som bor med en partner (47,2 procent) jämfört med bland unga som studerar (17,7 procent) eller är arbetslösa (25,4 procent). Även skillnaden mellan unga som studerar och de som är arbetslösa är signifikant. En högre andel bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning bor med en partner (47,3 procent) jämfört med andelen bland unga vars föräldrar är gymnasieutbildade (36,0 procent) och universitets- eller högskoleutbildade (29,3 procent). Även skillnaden mellan unga vars föräldrar har gymnasie- eller universitetsutbildning är signifikant.

Bo tillsammans med
egna eller partners barn

Totalt är det 8,5 procent i gruppen 16–29 år som bor tillsammans med egna eller partners barn. Det är en högre andel tjejer (10,9 procent) än killar (6,2 procent) som bor med barn. De som bor i storstäder bor i mindre utsträckning (5,3 procent) tillsammans med barn jämfört med dem som bor på universitets- och högskoleorter (9,0 procent) eller i övriga boenderegioner (12,4 procent). Övriga skillnader är inte signifikanta.

Inget av de andra alternativen
stämmer för boendet

Det är 6,6 procent i gruppen 16–29 år som svarar att inget av alternativen bor ensam, med barn eller med partner stämmer för dem. En högre andel bland unga som studerar (8 procent) jämfört med andelen bland unga som arbetar (5,2 procent) svarar att deras boendesituation inte stämmer in på de andra svarsalternativen. Det är också en högre andel bland unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning (8,2 procent) som svarar att inget alternativ stämmer in på deras situation jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning (5,2 procent).

Flytta från den ort man bor i

I detta avsnitt undersöker vi i vilken utsträckning unga tror att de kommer att flytta under de närmsta åren. Att flytta hemifrån och bilda ett eget hushåll är ett viktigt steg för att bli vuxen. Frågan som ställdes var om man tror att man kommer att flytta från den ort där man bor idag under de närmsta åren. I termometern redovisar vi svarsalternativen och hur 16–29-åringar har svarat.

Gruppen 16–29 år svarar i större utsträckning att de tror att de kommer flytta från den ort där de bor i idag jämfört med gruppen 35–74 år (figur 7.4).

Utifrån ålder och kön

Ja

Totalt sett är det 17,3 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de kommer att flytta.

En högre andel i gruppen 16–29 år svarar att de tror att de kommer flytta från den ort de bor i idag under de närmsta åren jämfört med andelen i gruppen 35–74 år, det gäller båda könen. En lägre andel i gruppen 25–29 år svarar att de tror att de kommer att flytta från den ort de bor på idag jämfört med andelen i gruppen 20–24 år. Även detta gäller båda könen. En lägre andel män i åldern 55–74 år (6,7 procent) svarar

Ja jämfört med andelen män i åldern 35–54 år (10,8 procent). Det finns inga signifikanta könsskillnader inom åldersgrupperna.

Nej

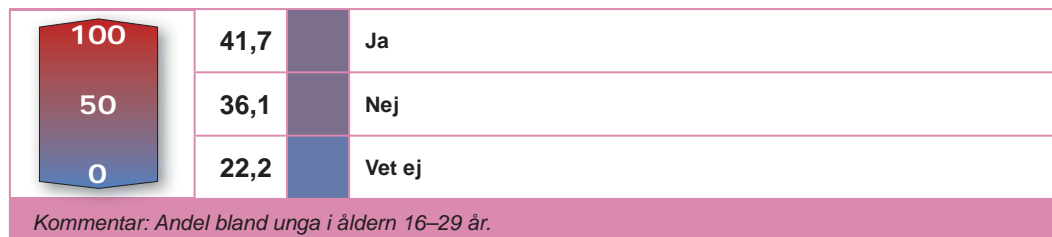
Totalt sett är det 65,7 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de inte kommer att flytta.

Det är en högre andel i gruppen 35–74 år som svarar att de inte tror att de kommer flytta från den ort de bor på idag under de närmsta åren jämfört med andelen i gruppen 16–29 år. Detta gäller båda könen. En lägre andel i gruppen 20–24 år svarar *Nej* på frågan om de tror att de kommer att flytta jämfört med andelen i gruppen 25–29 år. Även denna skillnad gäller båda könen. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan könen inom åldersgrupperna.

Vet inte

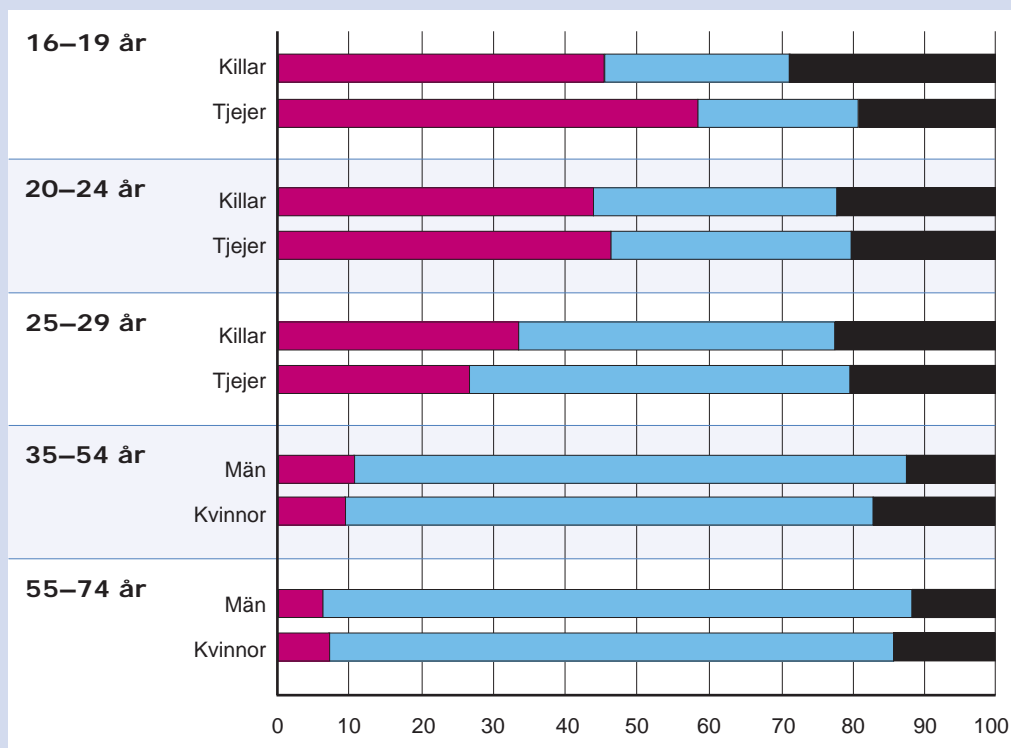
Totalt sett är det 17,0 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de inte vet om de kommer att flytta. Det är en högre andel killar i åldern 16–29 år som svarar *Vet inte* jämfört med andelen män i åldern 35–74 år. Det är också en högre andel tjejer i åldern 16–19 år som svarar *Vet inte* jämfört med andelen kvinnor i åldern 35–54 år. I övrigt är skillnaderna inte signifikanta

Tror du att du kommer att flytta från den ort du bor i idag under de närmaste åren? Procent

Tror du att du kommer att flytta från den ort du bor i idag under de närmaste åren?

■ Ja ■ Nej ■ Vet ej

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Se tabell A7.3 i Bilaga 2.

Figur 7.4 Andel som tror att de kommer att flytta från orten de bor i under de närmaste åren, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent.

Jämförelse över tid

Det har varit möjligt att jämföra 2002, 2007 och 2013. Jämförelsen visar att det 2013 är en högre andel i gruppen 16–29 år som svarar *Ja* på frågan om de kan tänka sig att flytta från den ort

där de bor idag inom de närmste åren jämfört med 2002. Det är också en lägre andel som svarar *Kanske* 2013 jämfört med 2002 (figur 7.5).

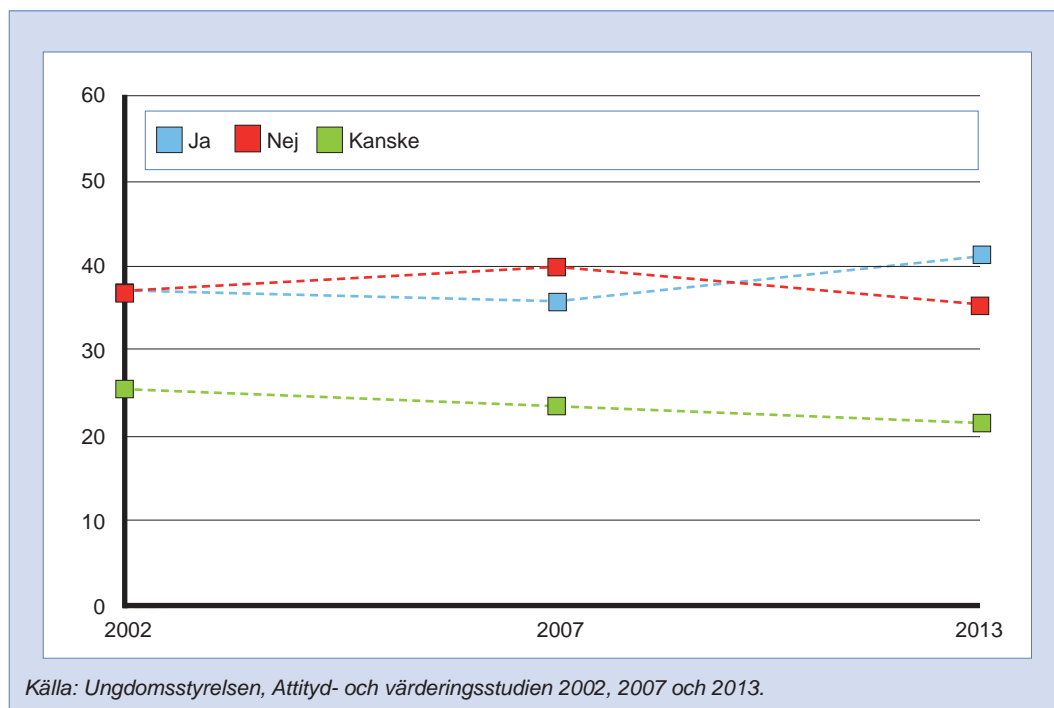
Skillnader bland unga

Ja, kommer flytta ifrån orten

Det är 41,7 procent bland unga i åldern 16–29 år som svarar att de kommer att flytta från den ort där de bor idag. En högre andel bland de som studerar (49,4 procent) eller är arbetslösa (47,3 procent) svarar *Ja* jämfört med bland de som arbetar (34,4 procent). Likaså är det en högre andel av unga som bor i övriga regioner som svarar *Ja* (45,5 procent) jämfört med unga i storstadsregioner (39,3 procent). Unga vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning svarar i större utsträckning att de kommer att flytta (49,3 procent) jämfört med unga vars föräldrar har lägre utbildningsnivåer (grundskola 33,7 procent och gymnasium 37,4 procent) (tabell 7.3).

Nej, kommer inte att flytta från orten

Totalt sett är det 36,1 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de inte kommer att flytta från den ort de bor på idag. Det är en högre andel bland de som arbetar (44,4 procent) som svarar *Nej* jämfört med bland de som studerar (28,0 procent) eller är arbetslösa (25,2 procent). En lägre andel bland unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning svarar *Nej* (31,3 procent) jämfört med unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (43,6 procent) eller högst gymnasieutbildning (39,6 procent).

Figur 7.5 Tror du att du kommer att flytta från den ort du bor i idag under de närmaste åren? 16–29 år, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Vet inte om jag kommer flytta från orten

Det är 22,2 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de inte vet om de kommer att flytta från den ort de bor på idag. Killar svarar i större ut-

sträckning (24,1 procent) att de inte vet om de kommer att flytta från sin nuvarande bostadsort inom de närmste åren jämfört med tjejer (20,1 procent). Övriga skillnader är inte statistiskt säkerställda.

Tabell 7.3 Andel som tror att de kommer att flytta från den ort de bor i idag under de närmaste åren, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Ja	Nej	Vet inte	Antal
16–19 år	51,7	23,9	24,4	190–418
20–24 år	45,2	33,7	21,2	204–437
25–29 år	30,2	48,2	21,6	193–430
35–54 år	9,6	75,5	14,8	86–684
55–74 år	7,0	79,9	13,1	69–786
16–29 år	Ja	Nej	Vet inte	Antal
Kön				
Kille	40,7	35,2	24,1	300–506
Tjej	42,8	37,1	20,1	289–615
Född				
Utrikes	39,7	35,8	24,4	76–122
Inrikes	42,0	36,3	21,8	507–994
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	49,4	28,0	22,5	269–600
Arbetar	34,4	44,4	21,2	226–465
Arbetslös	47,3	25,2	27,4	55–105
Boenderegion				
Storstad	39,3	37,1	23,6	251–414
Universitets- eller högskoleort	41,4	37,1	21,4	189–367
Övriga	45,5	33,7	20,8	149–340
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	33,7	43,6	22,8	44–85
Gymnasium, kortare eftergymnasial	37,4	39,6	23,0	266–447
Högskola/universitet	49,3	31,1	19,6	211–535
Samtliga 16–29 år				
Andel	41,7	36,1	22,2	
Antal	1 121	942	589	
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>				

Flyttskäl

Vi har också frågat gruppen 16–29 år om *Varför* de kan tänka sig att flytta från sin nuvarande bostadsort. Endast de som svarat att de tror att de kommer att flytta från sin nuvarande bostadsort har svarat på frågan. I termometern redovisar vi svarsalternativen, inklusive en kortform, samt hur 16–29-åringarna har svarat.

De fyra vanligaste skälen till att vilja flytta i gruppen 16–29 år är att vilja prova på något nytt (36,6 procent), för att få ett jobb (31,3 procent), för att studera (29,9 procent) och av andra skäl (21,6 procent). Det är vanligare att kunna tänka sig att flytta för att studera i gruppen 16–19 år jämfört med i gruppen 20–29 år (figur 7.6).

Utifrån ålder och kön

Flytta för att prova något nytt

Totalt är det 36,6 procent i gruppen 16–29 år som uppger flytta för att prova något nytt som flyttskäl. Det är en högre andel tjejer i åldern 16–19 år (54,3 procent) som uppger detta som flyttskäl jämfört med tjejer i åldern 20–29 år. Tjejer i åldern 16–19 år uppger också detta i större utsträckning än jämnåriga killar.

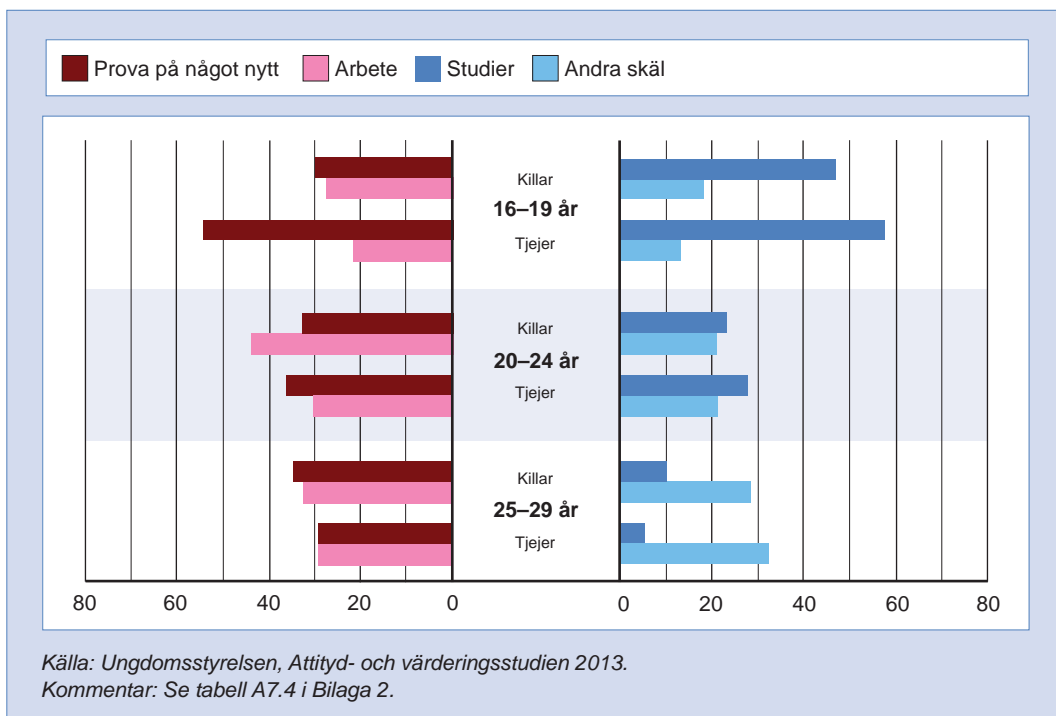
Flytta för att få ett jobb

Det är 31,3 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de kan flytta för att få ett jobb. Killar i åldern 20–24 år svarar i större utsträckning (44,0 procent) att de kan flytta för att få ett jobb jämfört med killar i åldern 16–19 år (27,4 procent) och killar i åldern 25–29 år (32,4 procent). Det är också en högre andel killar i åldern 20–24 år som kan flytta för att få ett jobb jämfört med andelen jämnåriga tjejer.

Varför skulle du flytta? Procent

* Svarsalternativen har få svarande och kommer därför att inte kommenteras i texten.
Kommentar: Andel bland unga i åldern 16–29 år. Högst två svarsalternativ fick väljas.

Figur 7.6 Andel som svarade varför de skulle flytta från sin nuvarande bostadsort, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

Flytta för att studera

Totalt sett är det 29,9 procent i gruppen 16–29 år som uppger studier som ett flyttskäl. Det är en högre andel i gruppen 16–19 år som svarar att de kan tänka sig att flytta för att studera jämfört med andelen i gruppen 20–29 år. Detta gäller både killar och tjejer. Det är också en högre andel i gruppen 20–24 år som svarar att de kan tänka sig att flytta för att studera jämfört med i gruppen 25–29 år. Även detta gäller både killar och tjejer.

Av andra skäl

I gruppen 16–29 år är det 21,6 procent som uppger *Andra skäl* som flyttskäl. En lägre andel tjejer i åldern 16–19 år anger detta för att kunna tänka sig att flytta jämfört med andelen tjejer i åldern 20–29 år. Övriga skillnader är inte signifikanta.

Jämförelse över tid

Ungas skäl till att flytta har varit möjliga att jämföra för 2002, 2007 och 2013. Resultaten visar att en högre andel i gruppen 16–29 år anger *Jobb* som ett flyttskäl 2013 jämfört med 2002 och 2007. Även skillnaden mellan 2002 och 2007 är signifikant. Likaså är det en högre andel som svarar att *Studier* är ett flyttskäl 2013 jämfört med 2002 och 2007. Även för studier är skillnaden mellan 2002 och 2007 statistiskt säkerställd. Samma mönster återfinns för *Andra skäl*. Andelen som uppger detta som flyttskäl är större 2013 jämfört med 2002 och 2007. Även skillnaden mellan 2002 och 2007 är signifikant (figur 7.7).

Skillnader bland unga

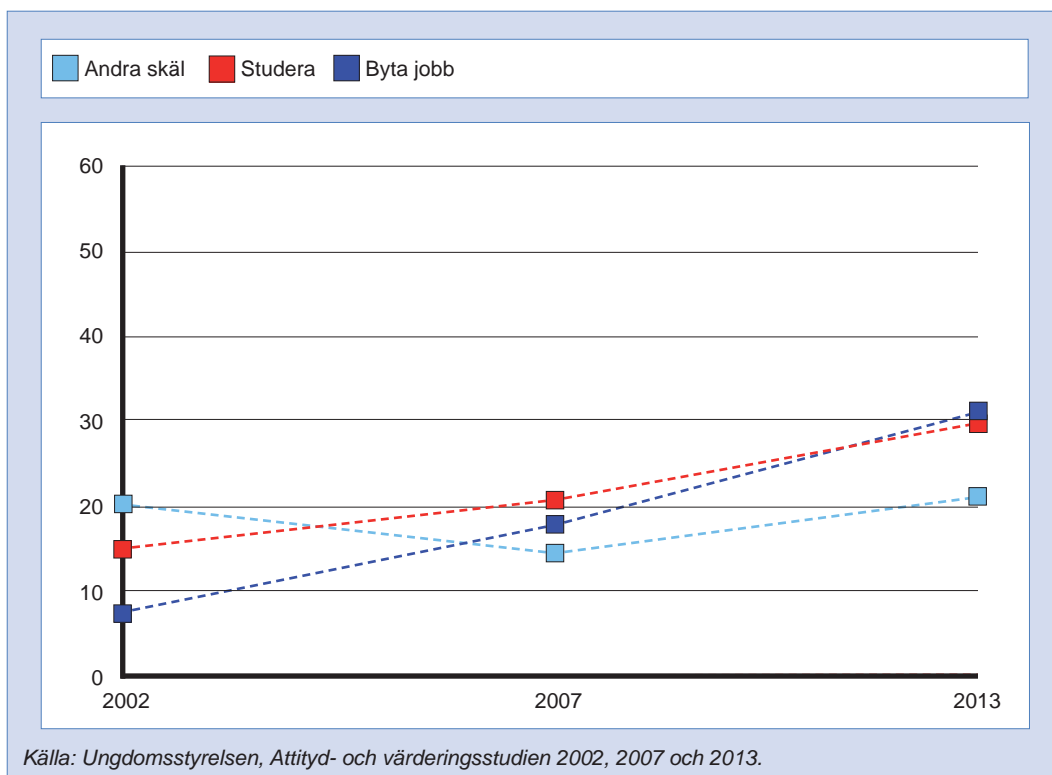
Flytta för att prova på något nytt

Totalt sett i gruppen 16–29 år anger 36,6 procent prova på något nytt som ett flyttskäl. Det är en högre andel tjejer (41,1 procent) jämfört med andel killar (32,3 procent) som anger detta som ett flyttskäl. I övrigt är det för få i undergrupperna som angett svarsalternativet för att man ska kunna analysera skillnaderna mellan grupperna (tabell 7.4).

Flytta för att få ett jobb

Det är 31,3 procent i gruppen 16–29 år som anger jobb som ett flyttskäl. En högre andel killar (35,5 procent) än tjejer (26,9 procent) svarar att de kan tänka sig att flytta för att få ett jobb.

Likaså är det en högre andel bland unga som studerar (36,2 procent) eller är arbetslösa (36,3 procent) som kan tänka sig att flytta för att få ett jobb jämfört med andelen bland unga som arbetar (23,8 procent).

Figur 7.7 Varför skulle du flytta från din nuvarande bostadsort? 16–29 år, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Det är en högre andel unga som bor på universitets- och högskoleorter (37,7 procent) eller i övriga boenderegioner (35,2 procent) som svarar att de kan tänka sig att flytta för att få ett jobb jämfört med andelen bland unga som bor i storstadsregioner (23,3 procent).

Flytta för att studera

I gruppen 16–29 år är det 29,9 procent som uppger studier som ett flyttskäl. Tjejer svarar i större utsträckning (33,3 procent) än killar (26,6 procent) att de kan tänka sig att flytta för att studera.

Tabell 7.4 Varför skulle du flytta från din nuvarande bostadsort? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Prova på något nytt	För ett jobb	För att studera	Andra skäl	Antal
16–19 år	42,6	24,6	52,5	15,5	69–236
20–24 år	34,5	37,2	25,5	21,4	98–172
25–29 år	32,3	31,0	–	29,7	89–94
16–29 år					
16–29 år	Prova på något nytt	För ett jobb	För att studera	Andra skäl	Antal
Kön					
Kille	32,3	35,5	26,6	22,4	122–198
Tjej	41,1	26,9	33,3	20,9	134–271
Född					
Utrikes	32,8	30,7	25,5	27,2	36–45
Inrikes	37,5	31,8	31,1	21,1	217–401
Huvudsaklig sysselsättning					
Studerar	36,8	36,2	39,9	16,8	105–263
Arbetar	42,6	23,8	18,3	25,7	73–164
Arbetslös	–	36,3	29,2	28,1	31–41
Boenderegion					
Storstad	38,6	23,3	27,7	26,4	99–175
Universitets- eller högskoleort	35,2	37,7	27,0	20,0	78–145
Övriga	35,4	35,2	35,5	17,3	61–138
Föräldrars utbildning					
Högst grundskola	–	–	–	–	–
Gymnasium, kortare eftergymnasial	36,1	31,1	25,8	20,6	96–172
Högskola/universitet	38,6	32,3	34,4	22,0	119–219
Samtliga 16–29 år					
Andel	36,6	31,3	29,9	21,6	
Antal	449	372	377	256	1 206
Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.					

Likaså är det en högre andel av unga som redan studerar som också kan tänka sig att flytta för att studera (39,9 procent) jämfört med andelen bland de som arbetar (18,3 procent) eller är arbetslösa (29,2 procent). Även skillnaden mellan de som arbetar och de som är arbetslösa är signifikant.

En högre andel bland unga som bor i övriga boenderegioner (35,5 procent) kan tänka sig att flytta för att studera jämfört med andelen bland unga som bor i storstadsregioner (27,7 procent) och universitets- och högskoleorter (27,0 procent).

Flytta av andra skäl

Flytta av andra skäl uppges som ett flyttskäl av totalt 21,6 procent i gruppen 16–29 år. Det är en lägre andel bland unga som studerar som vill flytta av andra skäl (16,8 procent) jämfört med andelen bland unga som arbetar (25,7 procent) eller är arbetslösa (28,1 procent).

Likaså är det en lägre andel bland unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter som uppger att de vill flytta av andra skäl (17,3 procent) jämfört med andelen bland unga som bor i storstadsregioner (26,4 procent).

Varit utomlands utan sällskap av föräldrar

Att ha varit utomlands utan sina föräldrar kan ses som en indikator på både resurser och självständighet. Frågan *har du varit utanför Sverige utan sällskap av dina föräldrar?* ställdes enbart till gruppen 16–29 år.

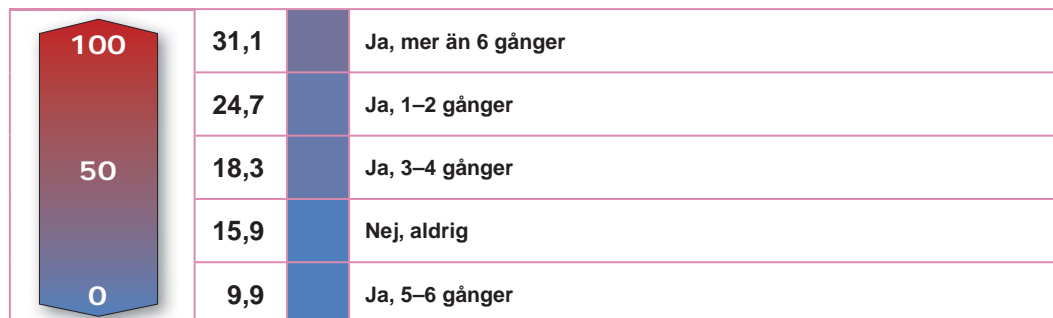
I ungdomsgruppen totalt är det vanligast att ha rest utomlands utan sällskap av sina föräldrar mer än 6 gånger (31,1 procent). Andelen som aldrig rest utomlands utan sina föräldrar minskar med ökad ålder bland både killar och tjejer. Bland killar i åldern 16–19 år är andelen 40,4 procent, medan andelen bland tjejer i ålder 25–29 år är 4,9 procent (figur 7.8).

Utifrån ålder och kön

Nej, aldrig

Det är 15,9 procent i gruppen 16–29 år som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar. I gruppen 16–19 år är det en högre andel som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar jämfört med i grupperna 20–24 år och 25–29 år. Det gäller både killar (40,4 procent) och tjejer (33,4 procent). Bland killar är också skillnaden mellan gruppen 20–24 år och gruppen 25–29 år signifikant. Det är en högre andel killar i åldern 20–24

Har du varit utanför Sverige utan sällskap av dina föräldrar? Procent

Kommentar: Andel bland unga 16–29 år.

år (13,1 procent) som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar jämfört med andelen jämnåriga tjejer (7,3 procent).

1–2 gånger

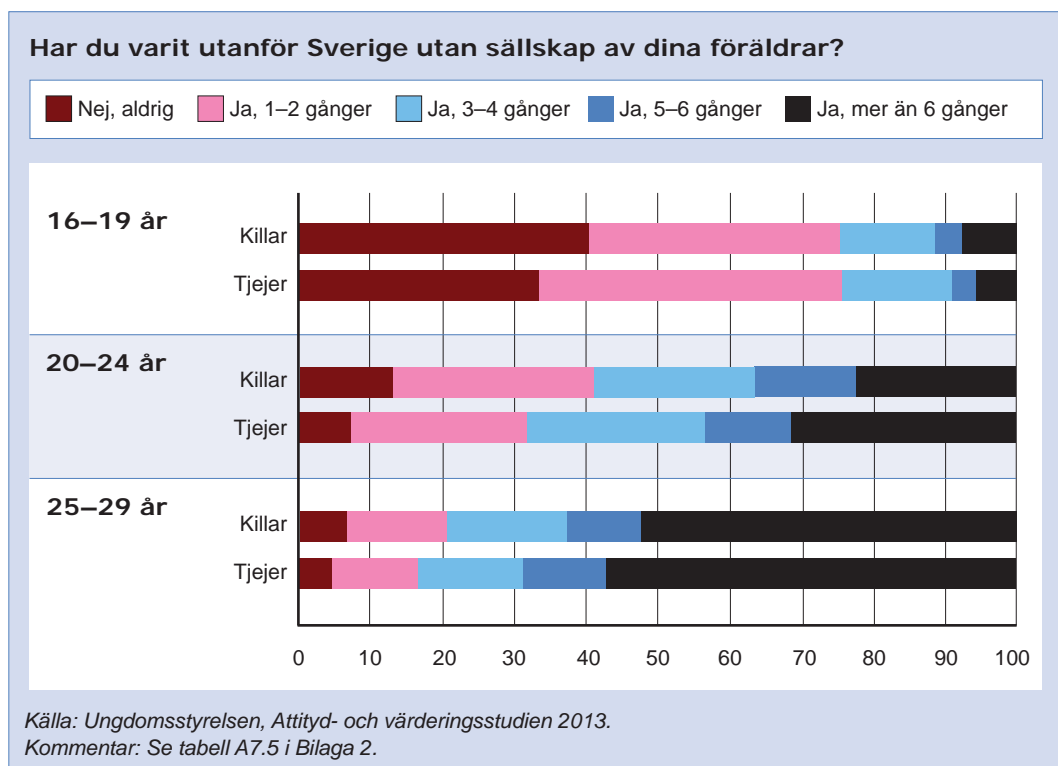
I gruppen 16–29 år är det 24,7 procent som varit utomlands 1–2 gånger utan sina föräldrar. I grupperna 16–19-åriga killar (34,6 procent) och 20–24-åriga killar (28,1 procent) är det högre andelar som varit utomlands 1–2 gånger utan sina föräldrar jämfört med killar i gruppen 25–29 år (13,6 procent). Bland tjejer minskar andelen som varit utomlands 1–2 gånger utan sina föräldrar med ökad ålder. Samtliga skillnader mellan de olika åldersgrupperna bland tjejer är signifikanta. Det finns inga signifikanta könsskillnader inom åldersgrupperna.

3–4 gånger

I gruppen 16–29 år är det 18,3 procent som var utomlands 3–4 gånger utan sällskap av sina föräldrar. Det är en högre andel killar i åldern 20–24 år som varit utomlands 3–4 gånger utan sina föräldrar jämfört med andelen killar i åldern 16–19 år. Tjejer i åldern 20–24 år svarar i större utsträckning än tjejer i åldern 16–19 år att de varit utomlands utan sina föräldrar 3–4 gånger. Även skillnaden mellan tjejer i åldern 20–24 år och tjejer i åldern 25–29 år är signifikant.

5–6 gånger

I gruppen 16–29 år är det 9,9 procent som varit utomlands utan sällskap av sina föräldrar 5–6 gånger men inte fler gånger. Bland killar är det en lägre andel som svarar att de varit utomlands

Figur 7.8 Andel som varit eller inte varit utanför Sverige utan föräldrar, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

utan sina föräldrar 5–6 gånger i gruppen 16–19 år jämfört med i gruppen 20–29 år.

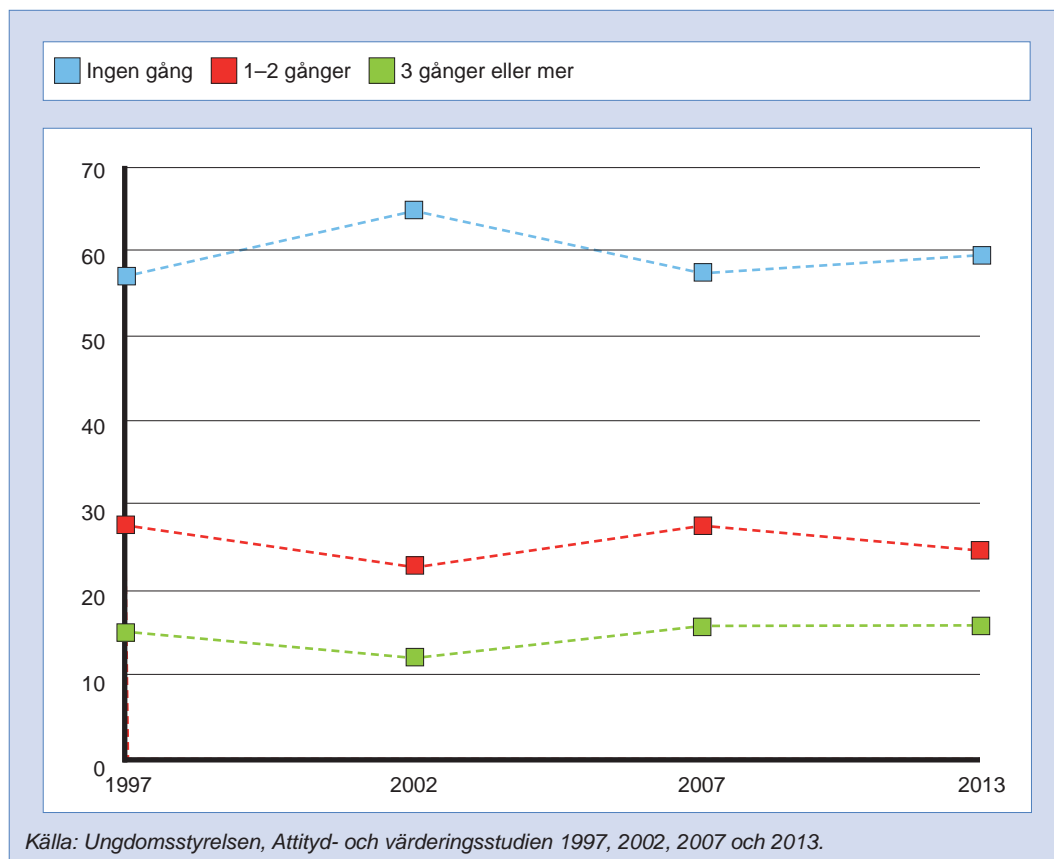
Mer än sex gånger

Det är 31,1 procent i gruppen 16–29 år som varit utomlands utan sällskap av sina föräldrar mer än sex gånger. Andelen som svarar att de varit utomlands utan sina föräldrar sex gånger eller mer ökar med ökad ålder. Det gäller både killar och tjejer. I gruppen 20–24 år är det en högre andel tjejer (31,8 procent) som svarar att de varit utomlands utan sina föräldrar sex gånger eller mer jämfört med andelen killar (22,5 procent).

Jämförelse över tid

Det har varit möjligt att jämföra 1997, 2002, 2007 och 2013. I jämförelsen över tid har vi slagit ihop svarsalternativen 3–4 gånger, 5–6 gånger och mer än 6 gånger (figur 7.9).

Jämförelsen visar att det är en lika stor andel i gruppen 16–29 år som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar 2013 jämfört med 2007. Skillnaden mellan 2002 och 2007 är däremot signifikant. Det är också en högre andel 2007 som varit utomlands 1–2 gånger jämfört med 2002. Slutligen är det en högre andel som varit utomlands utan sina föräldrar 3 eller fler gånger 2013 jämfört med 2002 (figur 7.9).

Figur 7.9 Har du varit utanför Sverige utan sällskap av dina föräldrar? 16–29 år, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Nej, aldrig

I gruppen 16–29 år är det 15,9 procent som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar. Det är en högre andel killar (18,3 procent) än tjejer (13,4 procent). Det är också en högre andel bland utri-

kes födda jämfört med bland inrikes födda. Däremot är det en lägre andel bland unga som arbetar (5,8 procent) jämfört med bland unga som studerar (24,0 procent) eller är arbetslösa (21,2 procent). Bland unga som bor i övriga regioner är det en högre andel som aldrig varit utomlands

Tabell 7.5 Andel som varit och inte varit utanför Sverige utan sällskap av sina föräldrar, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Nej, aldrig	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–4 gånger	Ja, 5–6 gånger	Ja, mer än 6 gånger	Antal
16–19 år	37,1	38,1	14,4	3,8	6,5	31–305
20–24 år	10,2	26,2	23,4	13,1	27,0	97–258
25–29 år	5,9	12,7	15,8	11,0	54,7	51–491
16–29 år	Nej, aldrig	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–4 gånger	Ja, 5–6 gånger	Ja, mer än 6 gånger	Antal
Kön						
Kille	18,3	24,8	17,9	10,2	28,9	120–333
Tjej	13,4	24,6	18,8	9,6	33,5	134–467
Född						
Utrikes	21,4	24,4	13,7	–	32,8	41–96
Inrikes	15,2	24,8	19,0	10,1	30,9	229–699
Huvudsaklig sysselsättning						
Studerar	24,0	28,2	16,0	7,9	23,9	90–344
Arbetar	5,8	18,5	21,1	11,8	42,8	61–453
Arbetslös	21,2	42,0	16,8	–	–	37–95
Boenderegion						
Storstad	13,3	18,8	16,9	9,3	41,7	93–434
Universitets- eller högskoleort	15,0	27,1	19,5	10,8	27,7	95–239
Övriga	20,8	30,4	19,2	9,8	19,8	66–226
Föräldrars utbildning						
Högst grundskola	17,4	31,3	15,9	11,4	23,9	31–61
Gymnasium, kortare eftergymnasial	15,1	27,2	19,0	10,1	28,7	113–321
Högskola/universitet	13,2	20,0	19,1	–	37,8	104–396
Samtliga 16–29 år						
Andel	15,9	24,7	18,3	9,9	31,1	
Antal	443	665	447	254	800	2 637
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>						

utan sina föräldrar (20,8 procent) jämfört med bland unga från storstadsregioner och högskoleorter (13,3 respektive 15,0 procent) (tabell 7.5).

Ja, 1–2 gånger

Det är 24,7 procent i gruppen 16–29 år som varit utomlands utan sina föräldrar 1–2 gånger. Andelen är lägre bland de som arbetar (18,5 procent) jämfört med bland de som studerar (28,2 procent) eller är arbetslösa (42,0 procent). Även skillnaden mellan studerande och arbetslösa är signifikant. Fokuserar man på boenderegion är andelen högst i övriga boenderegioner (30,4 procent), näst högst på universitets- och högskoleorter (27,1 procent) och lägst i storstadsområden (18,8 procent). Skillnaden är dock inte signifikant mellan övriga boenderegioner och universitets- och högskoleorter. Det är en lägre andel bland unga vars föräldrar är universitets- eller högskoleutbildade jämfört med andelen bland unga vars föräldrar högst har grundskole- eller gymnasieutbildning.

Ja, 3–4 gånger

Det är 18,3 procent som varit utomlands 3–4 gånger utan sällskap av sina föräldrar i gruppen 16–29 år. Det är en högre andel bland inrikes födda (19,0 procent) jämfört med bland utrikes födda (13,7 procent). Utifrån huvudsaklig syster-sättning är det en lägre andel bland unga som studerar (16,0 procent) jämfört med bland unga som arbetar (21,1 procent).

Ja, 5–6 gånger

Totalt är det 9,9 procent i gruppen 16–29 år som varit utomlands utan sällskap av sina föräldrar 5–6 gånger men inte fler gånger. Det är en högre andel bland unga som arbetar (11,8 procent) jämfört med bland unga som studerar (7,9 procent).

Ja, mer än 6 gånger

I gruppen 16–29 år totalt är det 31,1 procent som varit utomlands utan sällskap av sina föräldrar mer än 6 gånger. Tjejer svarar i större utsträckning än killar att de varit utomlands mer än 6 gånger (33,5 procent bland tjejer och 28,9 procent bland killar). Unga som arbetar har i större utsträckning varit utomlands utan sina föräldrar mer än 6 gånger jämfört med unga som studerar.

En lägre andel bland unga som bor i övriga regioner (19,8 procent) har varit utomlands utan sina föräldrar mer än 6 gånger jämfört med dem som bor i storstäder (41,7 procent) eller universitetsorter (27,7 procent). Även skillnaden mellan storstäder och universitetsorter är signifikant. Unga vars föräldrar är universitets- eller högskoleutbildade har i större utsträckning varit utomlands utan sina föräldrar mer än 6 gånger jämfört med unga vars föräldrar har lägre utbildning.

Flytta från Sverige och bo i ett annat land

Vi har också frågat unga om de skulle vilja flytta från Sverige. Frågan ställdes bara till unga i åldern 16–29 år och handlade om att vilja flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader. I termometern redovisar vi hur 16–29-åringarna har svarat. Det är högre andelar bland unga i åldern 16–29 år som svarar att de absolut eller kanske vill flytta från Sverige under minst sex månader jämfört med andelarna som svarar att de inte vill flytta eller inte vet (figur 7.10).

Utifrån ålder och kön

Ja, absolut

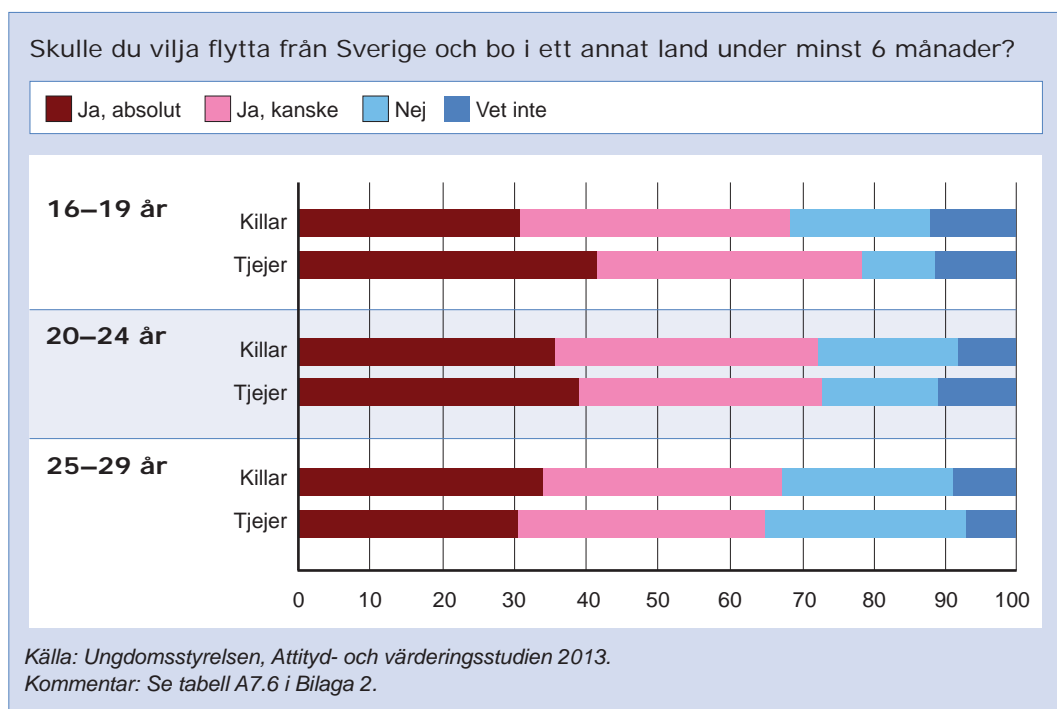
I gruppen 16–29 år är det 35,3 procent som svarar att de absolut vill flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader. Det är en lägre andel bland tjejer i åldern 25–29 år (30,6 procent) jämfört med andelen bland tjejer i åldern

16–19 år (41,7 procent) och 20–24 år (39,0 procent). Det är också en högre andel bland tjejer i åldern 16–19 år som svarar *Ja, absolut* jämfört med andelen bland jämnåriga killar.

Ja, kanske

Det är totalt 35,1 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de kanske vill flytta från Sverige till ett annat land under minst sex månader. Det finns inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna.

Skulle du vilja flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst 6 månader? Procent

Figur 7.10 Andel som vill och inte vill flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst 6 månader, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

Nej

I gruppen 16–29 år är det totalt 19,9 procent som svarar att de inte vill flytta från Sverige. Det är en högre andel bland tjejer i åldern 20–24 år (16,0 procent) jämfört med andelen bland tjejer i åldern 16–19 år (10,2 procent).

Andelen tjejer i gruppen 25–29 år som svarar att de inte vill flytta från Sverige (28,1 procent) är högre än andelarna i både gruppen 16–19 år och gruppen 20–24 år. Killar i åldern 16–19 år (19,5 procent) svarar i större utsträckning *Nej* jämfört med jämnåriga tjejer.

Vet inte

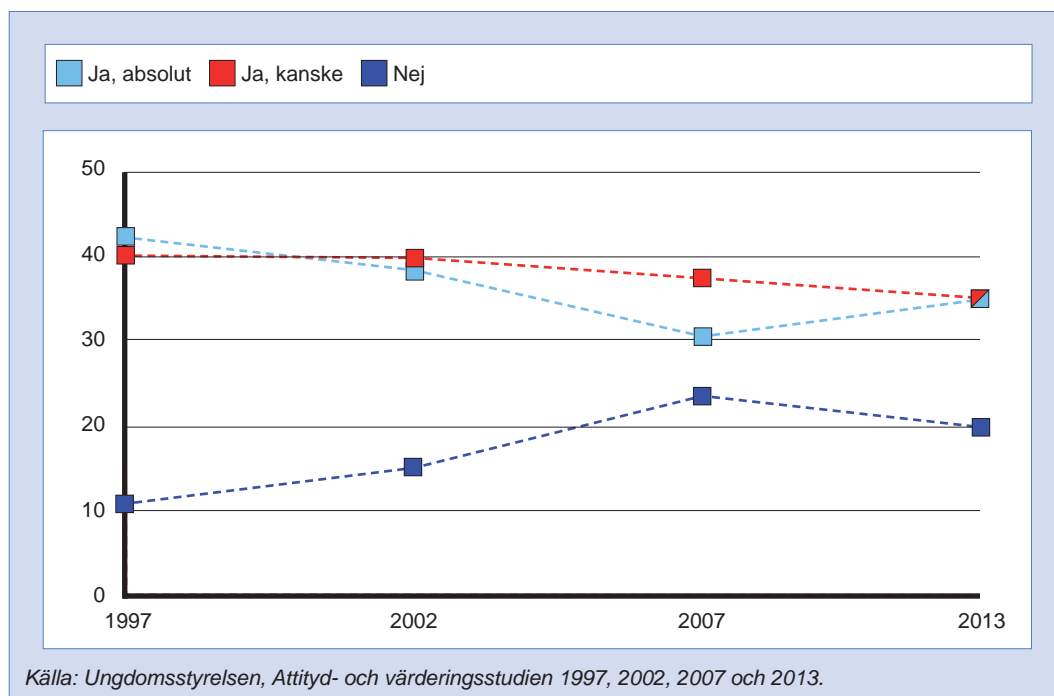
Totalt sett är det 9,7 procent i gruppen 16–29 år som svarar *Vet inte*. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan undergrupperna.

Jämförelse över tid

När det gäller att vilja flytta från Sverige har vi kunnat jämföra åren 1997, 2002, 2007 och 2013. I redovisningen av resultaten har vi utslutit svarsalternativet *Vet inte* (figur 7.11).

Det är en högre andel unga i åldern 16–29 år 2013 (35,3 procent) jämfört med 2007 (30,7 procent) som svarar att de absolut skulle vilja flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader. Jämfört med 2002 (37,7 procent) är det en lägre andel unga som 2007 svarar att de absolut vill flytta från Sverige. Skillnaden mellan 2002 och 2013 är inte signifikant.

Unga svarar i mindre utsträckning att de inte vill flytta från Sverige 2013 (19,9 procent) jämfört med 2007 (23,3 procent). Men det är en lägre andel unga som svarar att de inte vill flytta

Figur 7.11 Skulle du vilja flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst 6 månader? 16–29 år, 1997, 2002, 2007 och 2013. Procent

från Sverige 2002 (15,1 procent) jämfört med både 2013 och 2007.

Det är en lägre andel unga som svarar att de kanske vill flytta 2013 (35,1 procent) jämfört med 2002 (39,8 procent).

Skilnader bland unga

Ja, absolut

Totalt sett i gruppen 16–29 år är det 35,3 procent som svarar att de absolut kan tänka sig att flytta från Sverige (tabell 7.6). Unga som arbetar svarar i mindre utsträckning att de absolut vill flytta från Sverige jämfört med unga som studerar. En

Tabell 7.6 Andel som vill och andel som inte vill flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst 6 månader, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Ja, absolut	Ja, kanske	Nej	Vet inte	Antal
16–19 år	36,2	36,9	14,9	11,9	95–293
20–24 år	37,4	35,1	17,9	9,6	94–360
25–29 år	32,3	33,7	25,9	8,1	71–299
16–29 år	Ja, absolut	Ja, kanske	Nej	Vet inte	Antal
Kön					
Kille	33,8	35,5	21,0	9,6	120–437
Tjej	36,9	34,6	18,7	9,8	140–530
Född					
Utrikes	35,0	26,5	28,8	9,8	30–106
Inrikes	35,3	36,3	18,7	9,7	229–830
Huvudsaklig sysselsättning					
Studerar	40,7	36,7	13,3	9,3	115–485
Arbetar	32,7	35,5	21,8	10,0	104–373
Arbetslös	33,9	30,4	26,9	–	58–76
Boenderegion					
Storstad	41,2	34,9	14,5	9,3	98–434
Universitets- eller högskoleort	35,1	35,2	20,1	9,7	86–310
Övriga	27,0	35,1	27,4	10,5	76–254
Föräldrars utbildning					
Högst grundskola	30,2	27,7	30,2	–	56–60
Gymnasium, kortare eftergymnasial	30,9	37,8	21,8	9,5	109–436
Högskola/universitet	42,5	35,0	14,1	8,5	94–459
Samtliga 16–29 år					
Andel	35,3	35,1	19,9	9,7	
Antal	941	929	515	260	2 673

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

lägre andel av dem som bor i övriga boenderegioner svarar *Ja, absolut* på frågan om de skulle vilja flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader (27,0 procent) jämfört med unga som bor i storstadsregioner (41,2 procent) respektive universitets- och högskoleorter (35,1 procent).

Även skillnaden mellan storstäder och universitetsorter är signifikant. Därtill är det en högre andel bland unga som har universitets- eller högskoleutbildade föräldrar som svarar *Ja absolut* (42,5 procent) jämfört med unga vars föräldrar har lägre utbildningsnivåer (grundskola 30,2 respektive gymnasium 30,9 procent).

Ja, kanske

Det är 35,1 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de kanske kan tänka sig att flytta från Sverige. En högre andel bland inrikes födda (36,3 procent) svarar att det kanske vill flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader jämfört med bland utrikes födda (26,5 procent). En lägre andel bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (27,7 procent) svarar *Kanske* jämfört med andelen bland unga vars föräldrar har gymnasieutbildning (37,8 procent).

Nej

Totalt sett är det 19,9 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de inte vill flytta ifrån Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader. Andelen som svarar *Nej* är större bland utrikes födda (28,8 procent) jämfört med bland inrikes födda (18,7 procent). Likaså är andelen som svarar *Nej* högre bland unga som arbetar (21,8 procent) jämfört med bland unga som studerar (13,3 procent). Även skillnaden mellan unga som studerar och unga som är arbetslösa (26,9 procent) är signifikant.

Andelen som svarar *Nej* är högre i universitets- och högskoleorter (20,1 procent) jämfört med i storstadsregioner (14,5 procent). Det är också en högre andel som svarar *Nej* i övriga regioner (27,4 procent) jämfört med i storstadsregioner och universitets- och högskoleorter. Slutligen är det en högre andel som svarar *Nej* bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (30,2 procent) jämfört med bland unga vars föräldrar med antingen har högst gymnasieutbildning (21,8 procent) eller universitetsutbildning (14,1 procent).

Vet inte

Det är 9,7 procent i gruppen 16–29 år som svarar att de inte vet om de vill flytta från Sverige. Det finns inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna för svarsalternativet *Vet inte*.

Nära vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige

Vi har frågat gruppen 16–74 år om de har några nära vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige. Svaren från 16–29-åringarna redovisas i termometern.

I gruppen unga är det vanligaste svaret att man har några vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige, följt av alternativet ganska många. De stora skillnaderna finns mellan den allra äldsta åldersgruppen 55–74 år och övriga, vilket vi återkommer till nedan (figur 7.12).

Utifrån ålder och kön

Inga

Totalt i gruppen 16–74 år är det 20,8 procent som svarar att de inte har några nära vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige. I åldern 55–74 år är det en högre andel jämfört med i övriga åldersgrupper. Detta mönster gäller både för män (27,8 procent) och för kvinnor (29,9 procent).

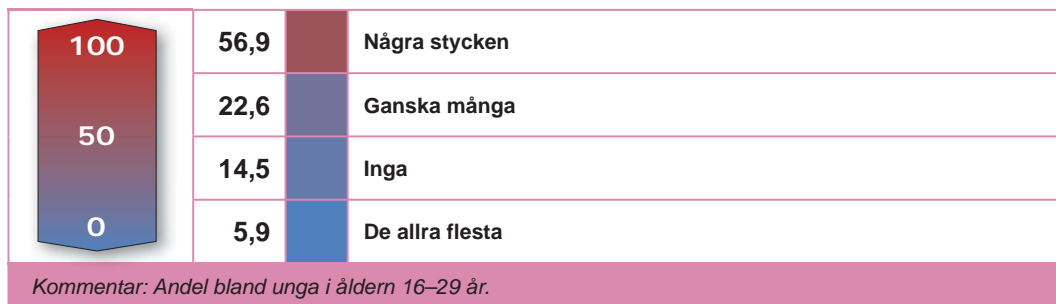
Några

Totalt i gruppen 16–74 år är det 56,7 procent som svarar att de har några vänner som har sin bakgrund i ett annat land än Sverige. Den enda signifikanta skillnaden mellan undergrupperna är att kvinnor i åldern 35–54 år (61,3 procent) i större utsträckning anger detta svarsalternativ jämfört med jämnåriga män (54 procent).

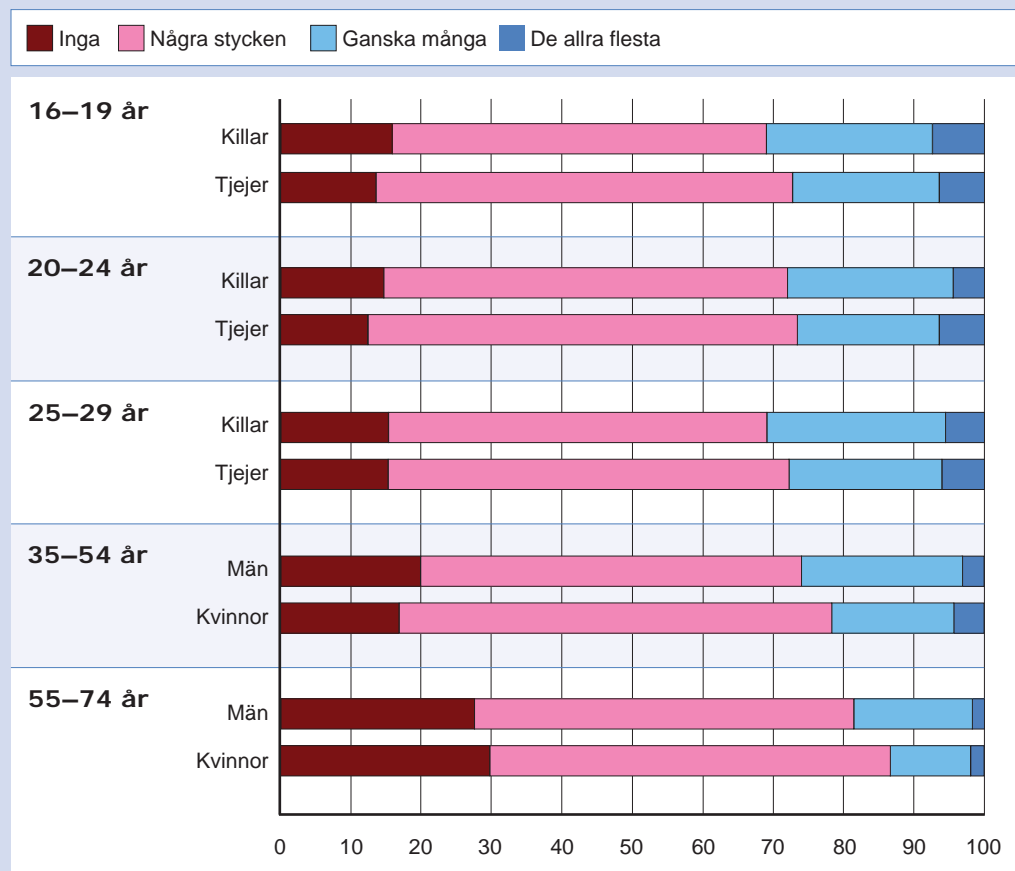
Ganska många

Det är 18,9 procent i gruppen 16–74 år som svarar att de har ganska många nära vänner som har sin bakgrund i ett annat land än Sverige. En lägre andel män i åldern 55–74 år (16,8 procent) svarar att ganska många av deras vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige jämfört med killar i åldern 25–29 år (25,6 procent) och män i ålder 35–54 år (23,0 procent). Bland kvinnor i åldern 55–74 år är det en lägre andel (11,3 procent) jämfört med bland tjejer i åldern 16–29 år (20,7 procent) och bland kvinnor i åldern 35–54 år (17,6 procent).

Hur många av dina nära vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige? Procent

Hur många av dina nära vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige?

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Se tabell A7.7 i Bilaga 2.

Figur 7.12 Andel vars nära vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

De allra flesta

Totalt i gruppen 16–74 år är det 3,6 procent som svarar att de allra flesta nära vännerna har sin bakgrund i ett annat land än Sverige. Det är en lägre andel män bland 55–74-åringarna (1,7 procent) som anger detta jämfört med bland 16–19-åriga och 25–29-åriga killar och bland

35–54-åriga män. Kvinnor i åldern 55–74 år svarar i mindre utsträckning att de allra flesta av deras vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige jämfört med övriga åldersgrupper bland tjejer och kvinnor.

Skillnader bland unga

Inga

I gruppen 16–29 år är det 14,5 procent som svarar att de inte har några nära vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige. Det är en lägre andel bland unga som själva är födda utanför Sverige (4,7 procent) jämfört med bland unga som är födda i Sverige (15,7 procent). Jämfört med andelen bland unga som arbetar (16,1 procent) eller är arbetslösa (19,3 procent) är det en lägre andel bland unga som studerar (11,5 procent) som svarar att de inte har några vänner med annan bakgrund än svensk. Det är också en lägre andel bland unga som bor i en storstadsregion (8,5 procent) jämfört med andelen bland unga som bor på universitets- och högskoleorter (15,2 procent) och i övriga boenderegioner (22,5 procent). Även skillnaden mellan högskoleorter och övriga regioner är signifikant (tabell 7.7).

Några

Totalt i gruppen 16–29 år är det 56,9 procent som svarar att de har några nära vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige. Unga som är födda i Sverige svarar i större utsträckning (60,1 procent) att de har några vänner med annan bakgrund än svensk jämfört med unga som är födda utanför Sverige (33,2 procent). Det är också en högre andel bland unga vars föräldrar har lägst gymnasieutbildning (58,6 procent) eller universitetsutbildning (57,9 procent) jämfört med unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (43,9 procent).

Ganska många

I gruppen 16–29 år är det 22,6 procent som svarar att de har ganska många nära vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige. Det är en högre andel bland unga födda utanför Sverige (40,3 procent) än det är bland unga födda i Sverige (20,3 procent). Likaså svarar unga som bor i en storstadsregion i större utsträckning (28,8 procent) att de har många vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige jämfört med unga som bor i andra regioner.

Det är också en högre andel bland unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (27,6 procent) jämfört med unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning (19,9 procent). Unga vars föräldrar är universitetsutbildade svarar i större utsträckning (24,5 procent) att de har ganska många vänner med bakgrund i ett annat land än Sverige jämfört med unga vars föräldrar är gymnasieutbildade.

De allra flesta

Totalt i gruppen 16–29 år är det 5,9 procent som svarar att de allra flesta nära vännerna har sin bakgrund i ett annat land än Sverige. Unga som själva är födda utanför Sverige svarar i större utsträckning (21,8 procent) att de allra flesta av deras vänner har en annan bakgrund än svensk jämfört med unga som är födda i Sverige (3,9 procent). Det är också en högre andel bland unga som bor i storstäder (8,5 procent) än bland unga som bor i universitets- och högskoleregioner (5,1 procent).

Tabell 7.7 Andel vars nära vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Inga	Några stycken	Ganska många	De allra flesta	Antal
16–19 år	14,9	56,1	22,2	6,9	53–444
20–24 år	13,7	59,0	21,9	5,4	51–558
25–29 år	15,3	55,3	23,7	5,7	52–487
35–54 år	18,5	57,7	20,3	3,5	31–516
55–74 år	28,9	55,4	13,9	–	131–52

16–29 år	Inga	Några stycken	Ganska många	De allra flesta	Antal
Kön					
Kille	15,2	54,9	24,3	5,6	67–654
Tjej	13,8	59,0	20,9	6,3	89–835
Född					
Utrikes	4,7	33,2	40,3	21,8	65–119
Inrikes	15,7	60,1	20,3	3,9	90–1 386
Huvudsaklig sysselsättning					
Studerar	11,5	56,9	24,8	6,8	80–679
Arbetar	16,1	58,9	20,2	4,8	50–616
Arbetslös	19,3	54,6	22,5	–	41–116
Boenderegion					
Storstad	8,5	54,2	28,8	8,5	90–563
Universitets- eller högskoleort	15,2	59,4	20,3	5,1	45–515
Övriga	22,5	58,2	16,3	–	114–411
Föräldrars utbildning					
Högst grundskola	15,8	43,9	27,6	–	30–86
Gymnasium, kortare eftergymnasial	16,7	58,6	19,9	4,8	56–674
Högskola/universitet	12,2	57,9	24,5	5,3	58–614
Samtliga 16–29 år					
Andel	14,5	56,9	22,6	5,9	
Antal	377	1 489	583	156	2 673

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Om invandring och invandrare

I detta avsnitt diskuterar vi frågor om invandring och invandrare. Först redovisar vi medelvärdena för 16–29-åringarna i den inledande termometern.

Unga är i högre grad positiva till invandring och invandrare jämfört med den allra äldsta gruppen, 55–74 år. Detta gäller till exempel att invandrare ger ett positivt tillskott till Sveriges befolkning och kultur. Ett annat exempel är påståendet att invandrare bör sträva efter att leva som svenskar när det gäller kulturella seder, där unga instämmer i lägre grad än äldre (figur 7.13).

Utifrån ålder och kön

Bör ta seden dit man kommer

Totalt i gruppen 16–74 år har frågan om invandrare bör sträva efter att leva som svenskar när det gäller kulturella seder medelvärdet 3,4 på en femgradig skala. Killar i åldern 20–24 år (3,2 i medelvärde) och 25–29 år (3,2 i medelvärde) instämmer i mindre utsträckning i påståendet jämfört med män i åldern 35–54 år (3,5 i medelvärde) och 55–74 år (3,7 i medelvärde). Även skillnaden mellan män i åldern 35–54 år och 55–74 år är signifikant.

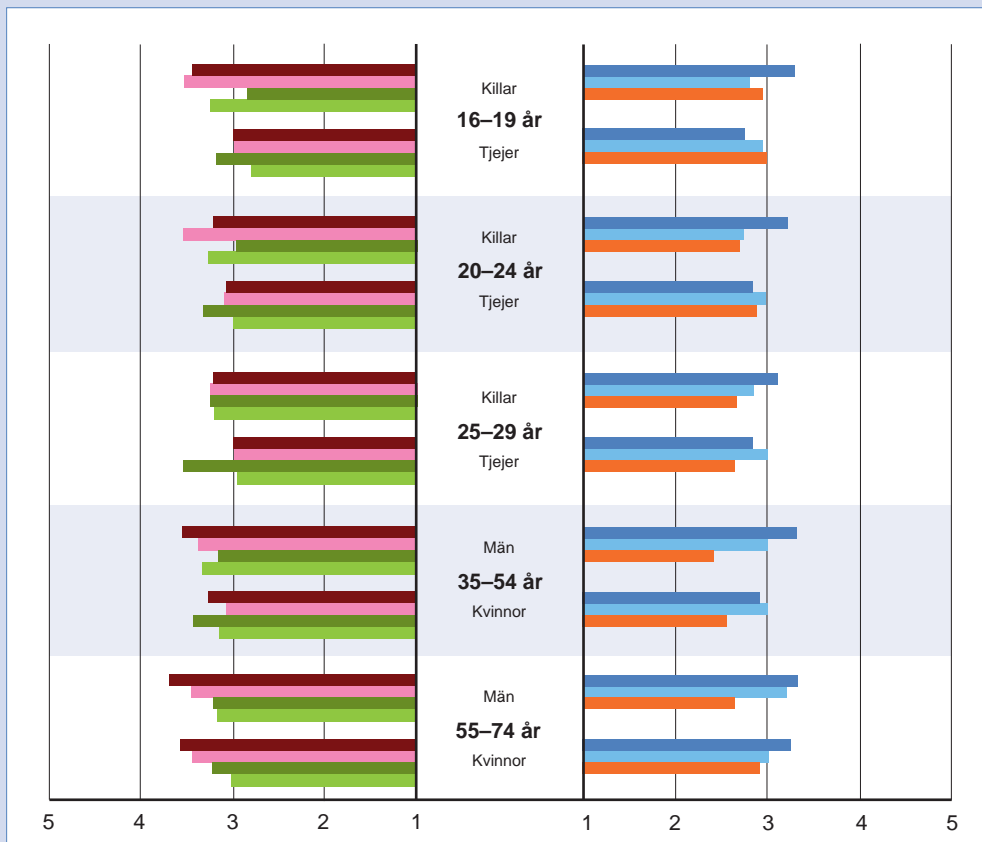
Tjejer i åldern 16–19 år (3,0 i medelvärde) och 20–24 år (3,1 i medelvärde) instämmer i mindre utsträckning jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år (3,6 i medelvärde). Tjejer i åldern 25–29 år instämmer i mindre utsträckning jämfört med kvinnor i både åldern 35–54 år och 55–74 år. Kvinnor i åldern 35–54 år instämmer i sin

Hur väl överensstämmer följande påståenden om invandring och invandrare med vad du tycker? Medelvärden

	3,3	Färre invandrare Sverige bör ta emot färre invandrare.
	3,2	Kulturellt tillskott Invandrare ger ett positivt tillskott till Sveriges befolkning och kultur.
	3,2	Bör ta seden dit man kommer Invandrare bör sträva efter att leva som svenskar när det gäller kulturella seder.
	3,1	Svårt att bo i ett invandrantätt område Jag skulle ha svårt att flytta till ett område där det bor många invandrare.
	3,0	Färre flyktingar Sverige bör ta emot färre flyktingar.
	2,9	Positivt för Sverige Utan den invandring till Sverige vi haft hade vi inte kunnat få en så hög levnadsstandard som vi nu har.
	2,8	Samma möjligheter Invandrare har lika stora möjligheter som svenskar att lyckas i samhället.

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.

- Bör ta seden dit man kommer
- Färre flyktingar
- Färre invandrare
- Positivt för Sverige
- Kulturellt tillskott
- Samma möjligheter
- Svårt att bo i ett invandrantätt område

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar 1: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.

Kommentar 2: Se tabell A7.8 i Bilaga 2.

Figur 7.13 Andel som svarat på olika påståenden om invandring och invandrare, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärden.

tur i mindre utsträckning jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år. Tjejer i åldern 16–19 år instämmer i lägre grad än jämnåriga killar och kvinnor i åldern 35–54 år instämmer i lägre grad än män i samma ålder.

Färre invandrare

Påståendet att Sverige bör ta emot färre invandrare har medelvärdet 3,3 på en femgradig skala för hela gruppen 16–74 år. Kvinnor i åldern 55–74 år (3,4 i medelvärde) instämmer i större utsträckning i påståendet jämfört med alla övriga grupper tjejer och kvinnor. Killar i åldern 16–24 år och män i åldern 35–54 år instämmer i högre grad i påståendet jämfört med jämnåriga tjejer och kvinnor.

Kulturellt tillskott

Medelvärdet för påståendet att invandrare ger ett positivt tillskott till Sveriges befolkning och kultur är 3,3 för hela gruppen 16–74 år. Killar i åldern 16–19 år (2,8 i medelvärde) instämmer i lägre grad i påståendet jämfört med killar i åldern 25–29 år (3,3 i medelvärde) och män i åldern 35–74 år (3,2 i medelvärde). Likaså instämmer killar i åldern 20–24 år i lägre grad i detta påstående jämfört med män i åldern 55–74 år.

Svårt att bo i ett invandrartätt område

Totalt i hela gruppen 16–74 år får påståendet jag skulle ha svårt att flytta till ett område där det bor många invandrare 3,2 i medelvärde på en femgradig skala. Tjejer i åldern 16–19 år instämmer i lägre grad i påståendet jämfört med

kvinnor i åldern 35–54 år. Killar i åldern 16–19 år (3,2 i medelvärde) instämmer i högre grad jämfört med tjejer i samma ålder (2,8 i medelvärde) och män i åldern 35–54 år (3,3 i medelvärde) instämmer i högre grad jämfört med jämnåriga kvinnor (3,2 i medelvärde).

Färre flyktingar

Påståendet att Sverige bör ta emot färre flyktingar har 3,1 i medelvärde för gruppen 16–74 år totalt. Kvinnor i åldern 55–74 år instämmer i högre grad i påståendet jämfört med tjejer i åldern 16–29 år och kvinnor i åldern 35–54 år. Killar i åldern 20–24 år instämmer i högre grad än jämnåriga tjejer och män i åldern 35–54 år instämmer i högre grad än kvinnor i samma ålder.

Positivt för Sverige

Påståendet att Sverige inte hade haft så hög levnadsstandard som vi har idag om vi inte hade haft så hög invandring får 3,0 i medelvärde för hela gruppen 16–74 år. Killar i åldern 16–24 år instämmer i lägre grad i påståendet jämfört med män i åldern 35–74 år. Killar i åldern 25–29 år instämmer i lägre grad än män i åldern 35–54 år.

Samma möjligheter

Medelvärdet för hela gruppen 16–74 år är 2,7 för påståendet att invandrare har lika stora möjligheter att lyckas i samhället som svenskar. Killar i åldern 16–24 år instämmer i högre grad i påståendet jämfört med män i åldern 35–74 år. Likaså instämmer killar i åldern 25–29 år (2,7) i högre grad än män i åldern 35–54 år och män i åldern 35–54 år instämmer i lägre grad än män i åldern 55–74 år.

Tjejer i åldern 16–19 år instämmer i högre grad i påståendet jämfört med tjejer i åldern 25–29 år. Tjejer i åldern 25–29 år instämmer i mindre utsträckning jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år. Slutligen instämmer kvinnor i åldern 35–54 år i mindre utsträckning i påståendet jämfört med kvinnor i åldern 55–74 år.

Skillnader bland unga

Färre invandrare

Totalt i gruppen 16–29 år får påståendet att Sverige bör ta emot färre invandrare 3,3 i medelvärde på en femgradig skala, vilket är det högsta medelvärdet bland påståendena i tabell 7.8.

Killar (3,4 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet jämfört med tjejer (3,0 i medelvärde). Unga inrikes födda (3,3 i medelvärde) instämmer i högre grad än unga utrikes födda (3,0 i medelvärde).

Unga som arbetar (3,3 i medelvärde) instämmer i högre grad än unga som studerar (3,1 i medelvärde), och unga som är arbetslösa (3,7 i medelvärde) instämmer i högre grad än unga som antingen arbetar eller studerar.

Unga som bor på universitets- och högskoleorter (3,2 i medelvärde) instämmer i högre grad än unga som bor i storstäder (3,1 i medelvärde). Unga som bor i övriga regioner (3,5 i medelvärde) instämmer i högre grad än både de som bor i storstäder och de som bor på universitets- och högskoleorter.

Unga som har universitetsutbildade föräldrar (2,9 i medelvärde) instämmer i lägre grad än unga vars föräldrar har högst grundskola (3,6 i medelvärde) eller gymnasium (3,5 i medelvärde).

Kulturellt tillskott

Totalt i gruppen 16–29 år får påståendet att invandrare ger ett positivt tillskott till Sveriges befolkning och kultur 3,2 i medelvärde på den femgradiga skalan. Tjejer (3,4 i medelvärde) instämmer i högre grad än killar (3,0 i medelvärde) i påståendet. Likaså instämmer utrikes födda (3,8 i medelvärde) i större utsträckning jämfört med inrikes födda (3,1 i medelvärde).

Unga som studerar (3,3 i medelvärde) instämmer i högre grad än unga som arbetar (3,1 i medelvärde). Unga som är arbetslösa (2,7 i medelvärde) instämmer i lägre grad i påståendet både jämfört med unga som studerar och jämfört med unga som arbetar.

Unga som bor i storstadsområden (3,5 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet jämfört med unga som bor på universitets- och högskoleorter (3,2 i medelvärde) och i övriga regioner (2,8 i medelvärde).

Slutligen instämmer unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning (3,5 i medelvärde) i högre grad i påståendet jämfört med unga vars föräldrar har en lägre utbildningsnivå.

Bör ta seden dit man kommer

Även påståendet att invandrare bör sträva efter att leva som svenskar när det gäller kulturella seder får 3,2 i medelvärde i gruppen 16–29 år. Det finns, som för de flesta påståendena, en könsskillnad: killar (3,3 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet jämfört med tjejer (3,0 i medelvärde). Vidare instämmer både unga som arbetar (3,3 i medelvärde) och unga som är arbetslösa (3,4 i medelvärde) i större utsträckning i påståendet jämfört med unga som studerar (3,0 i medelvärde).

Tabell 7.8 Hur väl överensstämmer följande påståenden om invandring och invandrare med vad du tycker? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Färre invandrare	Kulturellt tillskott	Bör ta seden dit man kommer	Svårt att bo i ett invandrat område
16–19 år	3,3	3,0	3,2	3,0
20–24 år	3,3	3,1	3,1	3,1
25–29 år	3,1	3,4	3,1	3,1
35–54 år	3,2	3,3	3,4	3,2
55–74 år	3,4	3,2	3,6	3,1

16–29 år	Färre invandrare	Kulturellt tillskott	Bör ta seden dit man kommer	Svårt att bo i ett invandrat område
Kön				
Kille	3,4	3,0	3,3	3,2
Tjej	3,0	3,4	3,0	2,9
Född				
Utrikes	3,0	3,8	3,2	2,7
Inrikes	3,3	3,1	3,1	3,1
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	3,1	3,3	3,0	2,9
Arbetar	3,3	3,1	3,3	3,3
Arbetslös	3,7	2,7	3,4	3,1
Boenderegion				
Storstad	3,1	3,5	3,0	3,0
Universitets- eller högskoleort	3,2	3,2	3,1	3,0
Övriga	3,5	2,8	3,4	3,3
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	3,6	3,0	3,4	2,9
Gymnasium, kortare eftergymnasial	3,5	2,9	3,3	3,3
Högskola/universitet	2,9	3,5	2,9	2,9
Samtliga 16–29 år				
Medelvärde	3,3	3,2	3,2	3,1
Antal	2 592	2 605	2 591	2 604

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år. Skala 1–5, där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.

	Färrer flyktingar	Positivt för Sverige	Samma möjligheter	Antal
	3,0	2,9	3,0	779–792
	3,0	2,9	2,8	926–983
	3,0	2,9	2,7	873–868
	3,1	3,0	2,5	885–892
	3,3	3,1	2,8	951–960
	Färrer flyktingar	Positivt för Sverige	Samma möjligheter	Antal
	3,2	2,8	2,8	1 187–1 201
	2,8	3,0	2,8	1 377–1 408
	2,9	3,4	3,2	286–293
	3,0	2,8	2,7	2 263–2 299
	2,8	3,0	2,8	1 168–1 186
	3,1	2,8	2,8	1 027–1 043
	3,5	2,6	2,9	209–214
	2,9	3,1	2,8	1 024–1 081
	3,0	2,9	2,8	851–868
	3,3	2,6	2,9	695–704
	3,3	2,8	3,0	191–193
	3,2	2,7	2,9	1 129–1 142
	2,7	3,2	2,5	1 041–1 060
	3,0	2,9	2,8	
	2 594	2 564	2 601	

Unga som bor i övriga regioner (3,4 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet jämfört med unga som bor i storstadsområden (3,0 i medelvärde) och universitets- och högskoleorter (3,1 i medelvärde).

Som för många andra av påståendena finns det också skillnader i attityder beroende på föräldrarnas utbildningsnivå. Unga som har universitets- eller högskoleutbildade föräldrar instämmer i lägre grad i påståendet (2,9 i medelvärde) än unga vars föräldrar har högst grundskole- eller gymnasieutbildning (3,4 respektive 3,3 i medelvärde).

Svårt att bo i ett invandrartätt område

I gruppen 16–29 år totalt får påståendet jag skulle ha svårt att flytta till ett område där det bor många invandrare 3,1 i medelvärde.

Killar (3,2 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet än tjejer (2,9 i medelvärde), och unga inrikes födda (3,1 i medelvärde) instämmer i högre grad än unga utrikes födda (2,7 i medelvärde). Unga som arbetar instämmer i högre grad i påståendet jämfört med jämnåriga som studerar eller är arbetslösa. De som bor i övriga regioner (3,3 i medelvärde) instämmer i större utsträckning än de som bor i storstäder eller på universitets- och högskoleorter (båda har 3,0 i medelvärde). Unga vars föräldrar har högst gymnasieutbildning instämmer i högre grad i påståendet jämfört med unga vars föräldrar har högst grundskole- eller universitetsutbildning.

Färre flyktingar

Påståendet att Sverige bör ta emot färre flyktingar får 3,0 i medelvärde i gruppen 16–29 år. Killar (3,2 i medelvärde) instämmer i högre grad än tjejer (2,8 i medelvärde). Även när det gäller huvudsaklig sysselsättning är mönstret detsamma som för många andra faktorer. Unga som arbetar (medelvärde 3,1) instämmer i högre grad än unga som studerar (2,8), och unga som är arbetslösa (3,5) instämmer i högre grad än både unga som arbetar och unga som studerar.

Unga som bor i övriga regioner tycker i högre grad att Sverige bör ta emot färre flyktingar jämfört med unga som bor i storstäder eller universitets- och högskoleorter.

De som har universitetsutbildade föräldrar (2,7 i medelvärde) instämmer i lägre grad i påståendet än unga vars föräldrar har högst grundskole- (3,3 i medelvärde) eller gymnasieutbildning (3,2 i medelvärde).

Positivt för Sverige

Påståendet att Sverige inte hade kunnat få en så hög levnadsstandard som vi nu har får 2,9 i medelvärde i gruppen 16–29 år.

Tjejer instämmer i större utsträckning i påståendet (3,0 i medelvärde) jämfört med killar (2,8 i medelvärde). Unga födda utrikes instämmer i högre grad i påståendet jämfört med jämnåriga födda inrikes.

De som studerar (3,0 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet jämfört med unga som arbetar (2,8 i medelvärde). Unga som är arbetslösa (2,6 i medelvärde) instämmer i lägre grad i påståendet jämfört med de som studerar och arbetar.

Unga som bor i storstäder instämmer i högre grad i påståendet jämfört med unga som bor på universitets- och högskoleorter och i övriga regioner. Även skillnaden mellan övriga regioner å ena sidan och storstadsregioner och universitets- och högskoleorter å andra sidan är signifikant.

Slutligen instämmer unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning i högre grad i påståendet jämfört med övriga utbildningskategorier.

Samma möjligheter

Totalt får påståendet att invandrare har lika stora möjligheter som svenskar att lyckas i samhället 2,8 i medelvärde på en femgradig skala i gruppen 16–29 år. Det får alltså lägst medelvärde av alla påståenden.

Unga som är utrikes födda (3,2 i medelvärde) instämmer i högre grad i påståendet jämfört med unga som är inrikes födda (2,7 i medelvärde).

De vars föräldrar har universitets- eller högskoleutbildning (2,5 i medelvärde) instämmer i lägre grad i påståendet jämfört med unga som har föräldrar med högst gymnasieutbildning (2,9 i medelvärde).

Flyttskäl och attityder till arbete

På en arbetsmarknad med hög ungdomsarbetslöshet kan en flytt vara nödvändig för att få jobb. För en ung människa kan ett steg ut i vuxenlivet därför vara förenad med en flytt från den nuvarande bostadsorten. Analyser som tidigare redovisats i detta kapitel visar att andelen unga som uppger jobb som ett flyttskäl har ökat mellan 2002 och 2013.

En relevant fråga är om det finns något samband mellan ungas villighet att flytta för att få

ett jobb och deras värdering av olika egenskaper i ett arbete. I kapitel 5 diskuteras vilka egenskaper unga tycker är viktiga i ett arbete. Enligt resultaten värdesätter unga egenskaper som social och fysisk arbetsmiljö, arbetets innehåll, utveckling i arbetet och ekonomisk trygghet i högre grad än möjlighet till karriär och internationella kontakter.

I detta avsnitt undersöker vi sambanden mellan att kunna tänka sig att flytta för att få ett jobb och attityder till arbete. Är unga som tycker att det är viktigt att jobbet erbjuder bra möjligheter till karriär i större utsträckning benägna att flytta för att få ett jobb? Vilken roll spelar matchningen mellan utbildning och jobb? Är unga som värdesätter att arbetet är utvecklande eller har intressant innehåll i större utsträckning benägna att flytta för att få ett jobb jämfört med andra unga?

Niedomysl (2006) uppger att arbetsmarknadsrelaterade flyttmotiv är vanligast. I motsats till detta rapporterar Lundholm, Garvill, Malmberg och Westin (2004) att en av fem respondenter uppger arbetsmarknadsskäl medan miljöskäl och sociala faktorer ofta är viktigare. Enligt Garvill, Malmberg & Westin (2000) och Garvill, Lundholm, Malmberg & Westin (2002) är de som flyttar ofta unga och välutbildade.

Empirisk forskning har visat att män i större utsträckning tjänar på att vara ekonomiskt rörliga jämfört med kvinnor. Det gäller både ekonomiskt (Åström & Westerlund 2007) och yrkesmässigt (Mulder & van Ham 2005). Högre utbildning har visat sig ha samband med större geografisk rörlighet bland män men inte bland kvinnor (Lundholm 2007). Därför gör vi separata analyser för killar och för tjejer.

Variabler

Vi har frågat unga om de tror att de under de närmaste åren kommer att flytta från den ort de bor på idag (figur 7.4 och 7.5 samt tabell 7.3). De som svarade *Ja* på den frågan fick också svara på varför de skulle göra det (figur 7.6 och 7.7 samt tabell 7.4). I detta avsnitt använder vi svarsalternativet *För ett jobb*. Värde 1 innebär att man kan tänka sig att flytta för att få ett jobb och värdet 0 innebär att man inte skulle flytta för att få ett jobb.

Frågan vi använder är: *Hur viktiga är följande egenskaper i ett arbete för att du ska vara intresserad av det?*

Attityderna mäts genom fem olika svar på en skala från (1) *Inte alls viktigt* till (5) *Mycket viktigt* (se kapitel 5, figur 5.5 samt tabell 5.11 och 5.12).

1. Fast anställning
2. Stämmer med min utbildning
3. Intressanta arbetsuppgifter
4. Utvecklingsmöjligheter
5. Karriärmöjligheter.

Utifrån frågorna har vi skapat tudelade variabler där svarsalternativen 1–4 kodats som 0, och svarsalternativet 5 har kodats som 1. Frågorna är valda så att de ska återspegla olika dimensioner av förvärvsarbete: ekonomisk trygghet, innehåll, mervärde och karriärmöjligheter (se kapitel 5).

Analysmodeller

Att kunna tänka sig att flytta för att få ett jobb och de olika måtten på attityder till arbete har använts i olika logistiska regressionsmodeller. I dessa modeller är variabeln flytta för att få ett jobb beroende variabel (y) och måtten på attityder till arbete är oberoende variabler (x). Här

utgår vi alltså från att attityder till arbete påverkar benägenheten att vilja flytta för ett jobb. Regressionsmodellerna har gjorts separat för varje mått på attityder till arbete och separat för killar och för tjejer. Bara unga i åldern 16–29 år ingår i analyserna.

Logistisk regression används när den beroende variabeln (i det här fallet att kunna flytta för att få ett jobb) är dikotom. Med dikotom menas att den bara kan anta två olika värden (1 eller 0). Resultaten presenteras i form av oddskvoter. En oddskvot som överstiger 1 tolkas som en överrisk för att en viss händelse ska inträffa (i det här fallet att svara att man kan tänka sig att flytta för att få ett jobb). En oddskvot under 1 tolkas som en underrisk för att händelsen ska inträffa. Referenskategorierna antar alltid värdet 1 på oddskvoten, och en oddskvot kan aldrig understiga 0.

Följande påhittade exempel illustrerar hur resultaten ska tolkas: I en logistisk regression där den beroende variabeln är att ha ett jobb är oddskvoten för den oberoende variabeln att ha sökt jobb 1,5. Det innebär att oddset för att ha ett jobb ökar med 50 procent om man har sökt jobb jämfört med om man inte har sökt jobb.

Alla resultat som presenteras här kommer från regressionsmodeller som förutom måtten på attityder till arbete och benägenheten att flytta för att få ett jobb också innehåller följande kontrollvariabler: ålder, kön, födelseland, huvudsaklig sysselsättning och boenderegion. Att vi har med kontrollvariablerna i modellen innebär att vi tar hänsyn till dessa faktorer i våra beräkningar av vilken betydelse attityder till arbete har på benägenheten att flytta.

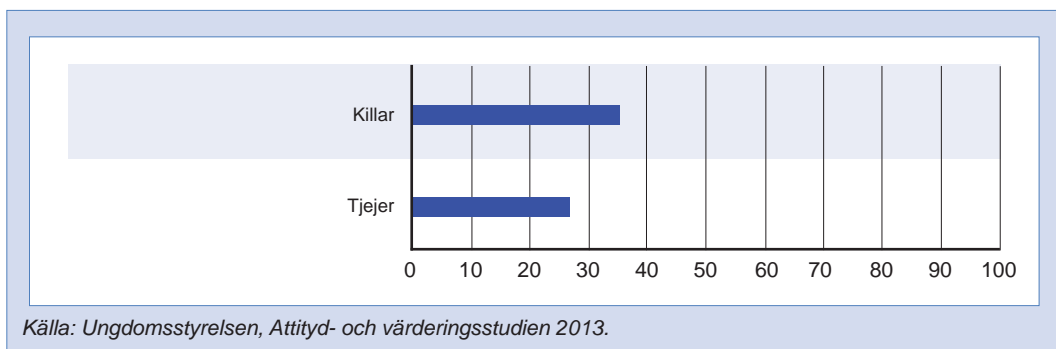
Resultat

Vi börjar med att presentera beskrivande statistik för att kunna flytta för att få ett jobb och attityder till arbete (figur 7.14).

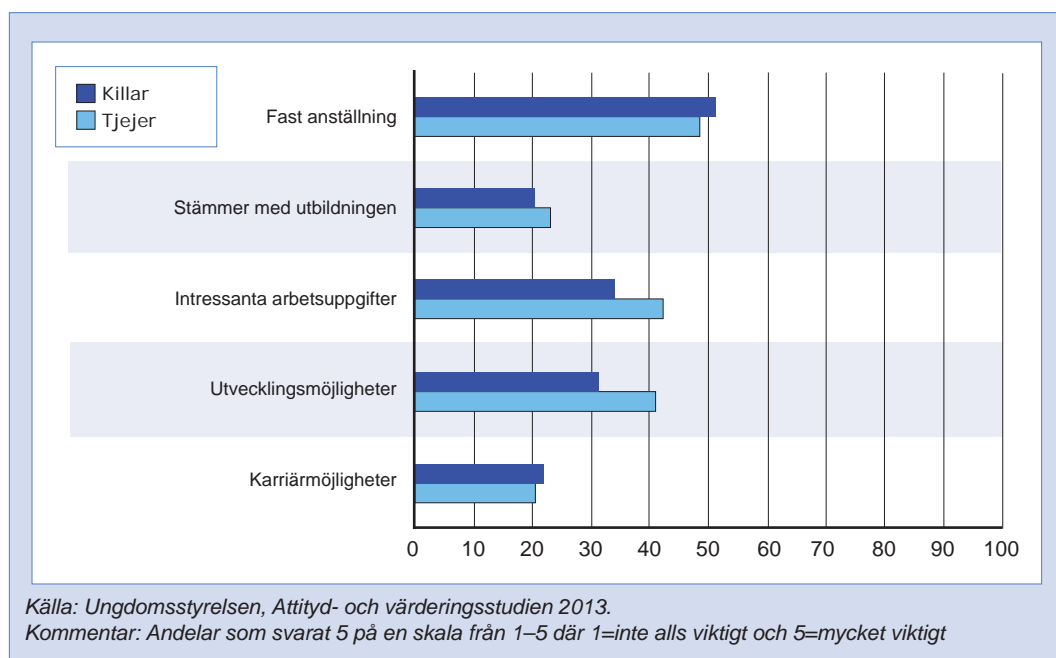

Det är 36 procent bland killarna i åldern 16–29 år som kan tänka sig att flytta för att få ett jobb. Motsvarande andel bland jämnåriga tjejer är 27 procent. Att svara att man kan flytta för att få ett jobb tillhör de vanligaste flyttskälen bland unga, se figur 7.6 och tabell 7.4.

Bland unga i åldern 16–29 år kommer fast anställning på första plats bland de egenskaper i ett arbete som vi tittar på här (figur 7.15). Bland killar är det 52 procent och bland tjejer är det 48 procent som valt värde 5 på en skala från 1–5 för påståendet att *Fast anställning* är

Figur 7.14 Flytta för ett jobb, efter kön, 16–29 år. Procent.

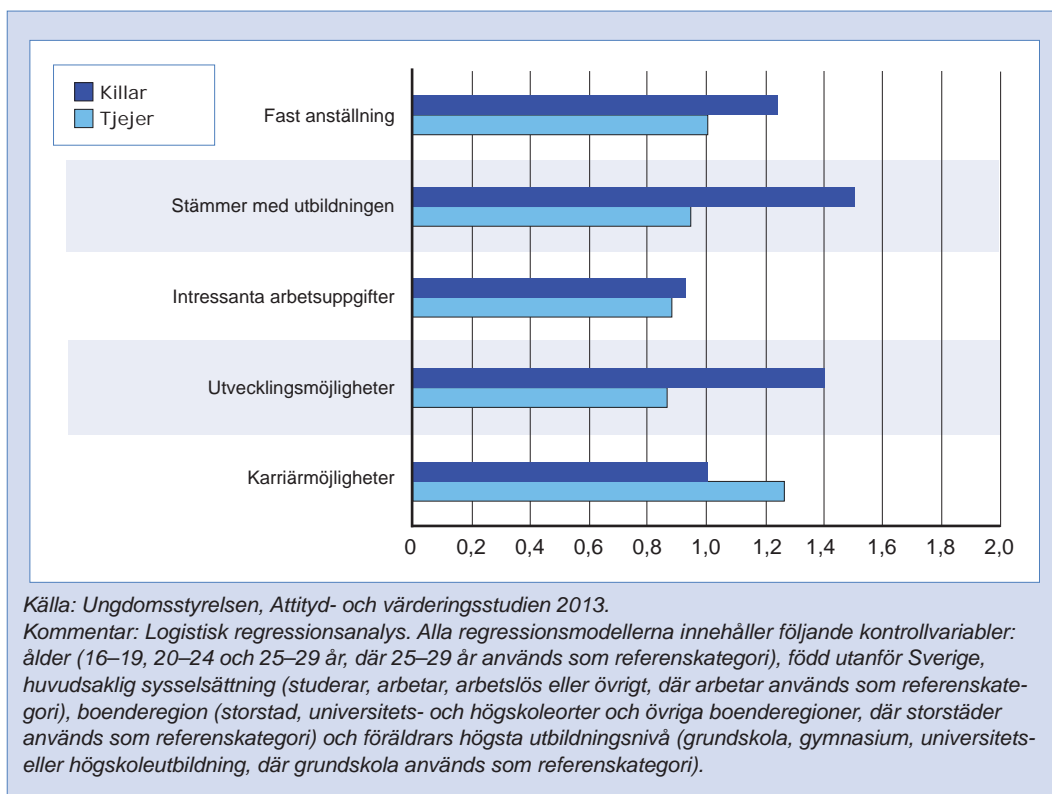

Figur 7.15 Attityder till arbete, efter kön, 16–29 år. Procent.

en viktig egenskap för ett jobb om de ska vara intresserade av det. På andra plats kommer *Det är intressanta och omväxlande arbetsuppgifter*. Bland killarna är det 34 procent som svarar att det är mycket viktigt och bland tjejerna är det 42 procent. Därefter kommer *Det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket* (32 procent bland killarna och 41 procent bland tjejerna). Lägst andelar angav att *Arbetet stämmer överens med min utbildning* (bland killarna är det 20 procent som tycker att det är mycket viktigt och bland tjejerna är det 23 procent) och

Det finns goda möjligheter att göra karriär, bli chef (22 procent bland killarna och 21 procent bland tjejerna) (figur 7.15).

I figur 7.16 redovisas resultat från fem olika logistiska regressionsmodeller. Figurerna innehåller oddskvoter för att arbetet innebär fast anställning, att det överensstämmer med min utbildning, att det är intressanta och omväxlande arbetsuppgifter, att det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket och att det finns goda möjligheter att göra karriär, bli chef.

Figur 7.16 Hur attityder till arbete påverkar att vilja flytta för ett jobb, efter kön, 16–29 år. Oddskvoter.

Det är förhållandevis få av måtten på attityder till arbete som har signifikanta samband med att vilja flytta för att få ett jobb. Bland killar har de som svarar att det är mycket viktigt att arbetet överensstämmer med den utbildning de har en oddskvot på 1,5 för att vilja flytta för att få ett jobb jämfört med de som inte svarar att det är viktigt. Killar som svarar att det är mycket viktigt att det finns goda möjligheter till utbildning och utveckling i yrket har en oddskvot på 1,4 att också svara att de kan flytta för att få ett jobb. I de regressionsmodeller som också innehåller kontrollvariabler är detta de enda signifikanta resultaten för attityder till arbete.²² I stort är resultaten för attityder till arbete desamma även i de regressionsmodeller som inte innehåller kontrollvariabler. Det kan tolkas som en indikation på att resultaten är stabila (figur 7.16).

Sammanfattning

I denna fördjupning har vi studerat sambanden mellan attityder till arbete och att vilja flytta för att få ett jobb. Resultaten visar att killar i åldern 16–29 år som svarar att det är mycket viktigt att arbetet överensstämmer med deras utbildning i högre grad är benägna att svara att de kan flytta för att få ett jobb jämfört med jämnåriga killar som inte svarar att det är mycket viktigt. Likaså är killar i åldern 16–29 år som har svarat att det är mycket viktigt att yrket erbjuder goda möjligheter till utbildning och utveckling i högre grad benägna att svara att de kan flytta för att få ett jobb jämfört med killar i samma ålder som inte svarar att det är viktigt.

Bland tjejer finns det inte några signifikanta samband mellan attityder till arbete och att vilja flytta för att få ett jobb. Detta är också i linje med empirisk forskning som visar att män i hög-

re grad tjänar på en flytt, både ekonomiskt och karriärmässigt. Högre utbildning är också förenat med en större geografisk rörlighet bland män jämfört med bland kvinnor. Vi har inte kunnat undersöka sambanden mellan ungas utbildning och viljan att flytta för att få ett jobb. Inom gruppen 16–29 år är det en stor andel som ännu inte hunnit slutföra sina studier. Men resultaten för killar ger upphov till frågan om flyttmotiven skiljer sig åt mellan killar som genomgår eller planerar att genomgå en högre utbildning och andra killar.

Ytterligare en viktig fråga är vilka de drivande faktorerna bakom tjejers flyttmotiv är. Tjejer är lika beredda som killar att flytta från den ort där de bor, vilket vi beskriver i avsnittet *Flytta från den ort man bor i*. I vår studie svarar 27 procent av tjejerna att de kan flytta för att få ett jobb. Men de egenskaper i ett arbete som vi har provat här har inte visat sig vara det som får tjejer att vilja flytta från den ort där de bor. Det kan naturligtvis också vara så att det är flera saker vid sidan av ett intressant jobb som måste stämma för tjejernas del för att de ska vilja flytta. Till exempel är att leva i ett bra parförhållande, något som i genomsnitt är viktigare för tjejer än för killar, som vi har beskrivit i kapitel 2 *Viktigt – just nu och i framtiden*. Det innebär att tjejer möjligtvis i större utsträckning tar hänsyn till sin parrelation än vad killar gör när de överväger att flytta från orten där de bor.

Det kan självklart finnas andra motiv till viljan att flytta för ett jobb, till exempel beroende på hur långt från familj och andra nätverk man måste flytta. Motiv som vi inte kunnat reda ut här.

Avslutande diskussion

Detta kapitel handlar om var i landet unga bor och om deras geografiska rörlighet. Vi har frågat unga om de tänker flytta från sin nuvarande bostadsort, och i så fall varför, och om de vill flytta från Sverige. Det handlar också om ungas attityder till invandring och invandrare och vi har frågat hur många vänner de har som kommer från ett annat land än Sverige.

Vi börjar med en sammanfattning av kapitlets viktigaste resultat:

- Den största andelen unga i åldern 16–29 år bor i större tätorter eller städer.
- Med stigande ålder ökar andelen 16–29-åringar som antingen bor ensamma eller tillsammans med partner och barn. På motsvarande sätt minskar andelen som bor med en eller två föräldrar. Det är dock en större andel 20–24-åriga killar som bor med sina föräldrar jämfört med andelen jämnåriga tjejer.
- Gruppen 16–29 år svarar i större utsträckning – med en fyra gånger så stor andel – att de tror att de kommer att flytta från sin nuvarande bostadsort inom de närmsta åren jämfört med gruppen 35–74 år. Andelen unga som svarar att de tror att de kommer att flytta är större 2013 jämfört med 2002.

- De vanligaste flyttskälen bland unga är att prova något nytt, för att få ett jobb och för att studera. Andelen unga som svarar att de kan tänka sig att flytta för att få ett jobb är större 2013 jämfört med 2002 och 2007.

- Andelen, 16–29 år, som rest utomlands utan sällskap av sina föräldrar ökar med åldern. Totalt i gruppen har nästan var tredje person rest utomlands utan sina föräldrar mer än sex gånger.

- Unga, 16–29 år, svarar i större utsträckning att de absolut eller kanske vill flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst sex månader jämfört med att svara att de inte vill flytta utomlands eller inte vet om de vill flytta utomlands. Det är en större andel unga som svarar att de vill flytta utomlands 2013 jämfört med 2007.

- Det vanligaste bland unga, 16–29 år, är att ha några vänner som har sin bakgrund i ett annat land än Sverige. Det näst vanligaste är att ha ganska många vänner med bakgrund i ett annat land.

- I de allra flesta frågor är killar i åldern 16–29 år mer negativa till invandring och invandrare jämfört med jämnåriga tjejer. Ett exempel är att killar i högre grad tycker att Sverige ska ta emot färre invandrare och flyktingar.

Vi diskuterar resultaten utifrån ålder, kön, inrikes eller utrikes född, huvudsaklig sysselsättning, boenderegion och föräldrarnas högsta utbildning.

Ålder

Mönstret för boende är inte entydigt, men generellt bor unga i större utsträckning centralt i städer eller större tätorter jämfört med äldre. Det är en större andel bland de äldre som bor med partner och barn jämfört med bland unga (andelen som bor med barn är emellertid liten i gruppen 55–74 år).

En större andel unga (41,7 procent) jämfört med äldre (9,6 procent bland 35–54-åringar och 7,0 procent bland 55–74-åringar) svarar att de tror att de kommer att flytta från orten de bor på idag. Ett rimligt antagande är att unga i större utsträckning är rörliga geografiskt jämfört med äldre, bland annat för att de inte har hunnit bilda familj och etablera sig på arbetsmarknaden.

Det finns tydliga ålderskillnader i attityder till invandring och invandrare. Det är en högre andel i gruppen 55–74 år som svarar att de inte har några vänner som har sin bakgrund i ett annat land än Sverige jämfört med andelen bland unga i åldern 16–29 år. Det gäller båda könen. Unga är också i högre grad positiva till invandring och invandrare jämfört med äldre. Vi har inte analyserat dessa samband närmare här, men en intressant fråga är naturligtvis om det finns ett samband mellan attityder till invandring och invandrare och hur de egna sociala nätverken ser ut.

Kön

Tjejer bor i större utsträckning centralt i städer eller större tätorter jämfört med killar. Killar bor i högre grad kvar hos föräldrarna längre tid, och ser ut att ha eget boende en tid innan de flyttar ihop med en partner, till skillnad från tjejer som i större utsträckning lämnar föräldrahemmet för att flytta ihop med en partner.

Det finns det inga skillnader mellan könen för om man vill flytta från orten där man bor. Tjejer uppger i större utsträckning att få prova något nytt och studier som flyttskäl, medan killar i större utsträckning svarar att de kan flytta för att få ett jobb. Unga tjejer har i större utsträckning varit utomlands utan sina föräldrar jämfört med unga killar. Med undantag för en fråga (om invandrare har lika stora möjligheter som svenskar att lyckas i samhället, där det inte finns några könsskillnader) är killar i högre grad negativa till invandring och invandrare jämfört med tjejer. Vi har inte kunnat påvisa någon faktor som kan förklara varför det ser ut så.

Inrikes och utrikes födda

Det är en större andel unga utrikes födda som aldrig varit utomlands utan sällskap av sina föräldrar jämfört med unga inrikes födda. En rimlig tolkning är att detta beror på att deras utlandsresor i stor utsträckning går till ursprungslandet i sällskap med familjen. Jämfört med unga som är inrikes födda svarar en större andel unga som är utrikes födda att de inte vill flytta utomlands.

De som själva är utrikes födda svarar i större utsträckning att många eller alla av deras vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige. Skillnaderna i attityder till invandring och invandrare är tydliga mellan unga födda inom och utom Sverige: de som är födda utrikes är i högre grad positiva till invandring och invandrare än de som är födda inrikes.

Huvudsaklig sysselsättning

Unga som är arbetslösa bor i större utsträckning i mindre tätorter (där den lokala arbetsmarknaden kan antas vara svagare) och en mindre andel bor centralt i städer eller i större tätorter jämfört med unga som studerar eller arbetar. En mindre

andel bland unga som arbetar bor tillsammans med sina föräldrar jämfört med unga som studerar eller är arbetslösa. Unga som antingen studerar eller är arbetslösa svarar i större utsträckning än unga som arbetar att de kan tänka sig att flytta för att få ett jobb eller för att studera. Unga som arbetar svarar i mindre utsträckning att de absolut vill flytta från Sverige under minst sex månader. Unga som är arbetslösa är i högre grad negativa till invandring och invandrare än unga som studerar eller arbetar.

Boenderegion

Unga som bor på orter som inte är storstäder eller universitets- och högskoleorter bor i större utsträckning i hushåll med barn och i mindre utsträckning ensamma jämfört med unga som bor i storstäder eller i universitets- och högskoleorter. I storstadsområdena bor en större andel unga tillsammans med sina föräldrar jämfört med i övriga orter. Detta återspeglar sannolikt regionala skillnader i tillgången på bostäder. Det är en större andel unga som bor i övriga regioner som svarar att de tror att de kommer att flytta från den ort där de bor under de närmsta åren. Unga som bor i övriga regioner svarar också i större utsträckning än andra att de kan tänka sig att flytta för att studera. Samtidigt är det en mindre andel unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter som svarar att de absolut kan tänka sig att flytta från Sverige under minst sex månader jämfört med unga som bor i storstäder. Även i attityder till invandrare och invandring särskiljer sig unga som bor utanför storstäder och universitets- och högskoleorter. De är i högre grad negativa till invandring och invandrare jämfört med andra unga.

Föräldrars utbildning

Utifrån föräldrarnas utbildningsnivå finns det framförallt skillnader mellan unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning och andra unga. En mindre andel i denna grupp bor på landsbygden eller i mindre tätorter, och en större andel bor centralt eller i ytterområden till städer eller större tätorter. Unga vars föräldrar har högst grundskoleutbildning bor i mindre utsträckning med sina föräldrar och i större utsträckning med en partner. Unga som har universitetsutbildade föräldrar svarar i högre grad att de kommer att flytta från sin nuvarande bostadsort och från Sverige. Denna grupp är också i större utsträckning positiva till invandrare och invandring jämfört med unga som har antingen grundskole- eller gymnasieutbildade föräldrar.

Fördjupad analys

Den fördjupade analysen i detta kapitel tar upp sambanden mellan attityder till arbete och att vilja flytta för att få ett jobb. Vår hypotes är att de egenskaper man tycker är viktiga hos ett jobb kan bidra till att förklara varför man vill flytta för att få ett jobb. Analysen visar att killar i åldern 16–29 år som svarar att det är mycket viktigt att arbetet överensstämmer med deras utbildning eller att yrket erbjuder goda möjligheter till utbildning och utveckling i högre grad svarar att de kan flytta för att få ett jobb jämfört med andra jämnåriga killar.

Bland tjejer finns det inte några signifikanta samband mellan attityder till arbete och att vilja flytta för att få ett jobb. En förklaring kan vara att motiven bakom varför tjejer vill, eller inte vill, flytta för att få ett jobb inte bara handlar om jobbets egenskaper utan även om andra faktorer. En av dessa faktorer skulle kunna vara parförhållandet (se kapitel 2 *Viktigt – just nu och i framtiden*).

KAPITEL 8

JAG VILL GÖRA DET JAG VILL

DET SKA VARA POLICIT

JAG VILL TRÄFFA MINA KOMPISAR MEN HAR INTE TID

JAG HINNER INTE ...

Det gick fort, nu kan jag göra vad jag vill!

TRÄNING IGEN?

HAR INTE TID

JAJA, VAD SKA JAG GÖRA NU DÅ?

ÄNTLIGEN!

Jag kan!

DUH HAR OCKSÅ RÄTT ATT LEVA

Är vad stressad jag är ...

Fritid och föreningsliv

Detta kapitel handlar om fritid och föreningsliv. Vi söker svar på frågor om hur mycket fritid man upplever sig ha, vilka egenskaper som är viktiga för fritiden, om man är föreningsmedlem samt om man deltar i föreningsaktiviteter.

Utifrån ålder och kön

Tid för fritid

Vi börjar med att analysera hur mycket fritid unga upplever sig ha. De svarande fick välja ett av alternativen *För mycket*, *Lagom* eller *För lite* fritid. Frågan har även ställts i Ungdomsstyrelsens tidigare attityd- och värderingsstudier, men då med andra svarsskalor. Därför kan vi inte jämföra hur utvecklingen ser ut över tid. I termometern redovisar vi andelen bland 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

För mycket fritid

Det finns mycket tydliga skillnader i hur mycket fritid man själv upplever sig ha. Killarna i åldern 16–19 år och 20–24 år är de grupper där andelen som upplever sig ha för mycket fritid är störst. Bland de under 25 år är de med för mycket fritid kring 18 procent bland killarna och 11 procent bland tjejerna. I de övriga åldersgrupperna finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor och män mitt i livet, 35–54-åringarna, är den grupp där andelen med för mycket fritid är minst (3–4 procent) (tabell 8.1).

Lagom med fritid

Både kvinnor och män i den äldsta åldersgruppen 55–74 år svarar i tydligt större utsträckning, jämfört med övriga grupper, att de har lagom med fritid (67,1 procent bland kvinnor och 66,5

Hur mycket fritid har du? Procent

procent bland män). Ett undantag finns dock och det är de yngsta killarna. Också bland dem är det en tydlig majoritet (61,3 procent) som svarat att de har lagom med fritid. Andelen bland jämnåriga tjejer är betydligt mindre, 49,9 procent.

Kvinnor och män i gruppen 35–54 år samt tjejer i gruppen 25–29 år har i minst utsträckning svarat att de har lagom med fritid, andelarna är omkring 43 procent.

För lite fritid

Över hälften av både kvinnor och män i åldern 35–54 år uppger att de har för lite fritid (53,8 procent bland kvinnor och 55,6 procent bland män). Andelen med för lite fritid är minst bland killar i åldern 16–19 år (20,6 procent) samt bland kvinnor och män i åldern 55–74 år (cirka 23 procent bland både kvinnor och män).

Bland de under 30 år finns mycket tydliga skillnader mellan tjejer och killar. Andelen som svarat att de har för lite fritid är genomgående större bland tjejerna. Bland 16–19-åringarna är andelen nästan dubbelt så stor bland tjejerna (38,9 procent) som bland killarna (20,6 procent). Samma mönster men med mindre skillnader fortsätter i följande åldersgrupper. Bland 20–24-åringarna är andelen 40,7

procent bland tjejer och 31,2 procent bland killar och bland 25–29-åringarna är andelen 52,4 procent bland tjejer och 40,0 procent bland killar (tabell 8.1).

Skillnader bland unga

Hälften av alla unga, 50,4 procent, anser att de har lagom med fritid. Drygt en tiondel, 11,9 procent, svarar att de har för mycket fritid och 37,8 procent att de har för lite fritid (tabell 8.2).

Lagom med fritid

Killar svarar i större utsträckning än tjejer att de har lagom med fritid (54,1 procent jämfört med 46,5 procent). En annan skillnad är att en högre andel av de som studerar (54,4 procent) och av de som arbetar (49,2 procent) anser att de har lagom med fritid jämfört med de arbetslösa (35,1 procent).

För lite fritid

Andelen med för lite fritid är klart större bland tjejerna (44,3 procent) jämfört med bland killarna (31,5 procent). Andelen med för lite fritid är också tydligt större bland unga som arbetar (45,8 procent) jämfört med bland de som studerar (35,5 procent) eller är arbetslösa (9,4 procent).

Tabell 8.1 Hur mycket fritid har du? Efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
För mycket fritid											
18,2	11,2	17,5	11,7	8,2	4,9	3,2	3,8	10,4	9,8	6,7	465
Lagom med fritid											
61,3	49,9	51,3	47,6	51,8	42,7	41,2	42,3	66,5	67,1	51,4	2 523
För lite fritid											
20,6	38,9	31,2	40,7	40,0	52,4	55,6	53,8	23,2	23,1	40,9	1 811
Totalt (antal)											
373	412	443	503	382	495	425	466	459	505		4 799

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.

För mycket fritid

Det är inte särskilt vanligt att tycka att man har för mycket fritid. Men killar svarar i större utsträckning att de har för mycket fritid (14,4 procent) jämfört med tjejer (9,2 procent). Den tydligaste skillnaden är den betydligt högre andelen med för mycket fritid bland de arbetslösa, (55,5

procent) jämfört med bland de som studerar (10,0 procent) eller arbetar (5,0 procent). Därtill är andelen större (14,0 procent) bland unga som bor utanför storstadsregioner och universitets- och högskoleorter jämfört med bland unga som bor i storstadsregioner (9,9 procent).

Tabell 8.2 Hur mycket fritid har du? Efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	För mycket fritid	Lagom med fritid	För lite fritid	Antal
16–19 år	14,7	55,7	29,6	785
20–24 år	14,7	49,5	35,8	946
25–29 år	6,6	47,3	46,1	877
35–54 år	3,5	41,7	54,7	891
55–74 år	10,1	66,8	23,1	964

16–29 år	För mycket fritid	Lagom med fritid	För lite fritid	Antal
Kön				
Kille	14,4	54,1	31,5	1 198
Tjej	9,2	46,5	44,3	1 410
Född				
Utrikes	9,1	53,0	37,9	297
Inrikes	12,2	50,0	37,7	2 297
Huvudsaklig sysselsättning				
Studerar	10,0	54,4	35,5	1 181
Arbetar	5,0	49,2	45,8	1 044
Arbetslös	55,5	35,1	9,4	214
Boenderegion				
Storstad	9,9	50,3	39,7	1 041
Universitets- eller högskoleort	12,4	49,5	38,1	862
Övriga	14,0	51,5	34,5	705
Föräldrars utbildning				
Högst grundskola	15,0	49,3	35,7	194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	11,7	51,7	36,7	1 140
Högskola/universitet	10,7	48,9	40,4	1 059
Samtliga 16–29 år				
Andel	11,9	50,4	37,8	100
Antal	2 608	2 608	2 608	
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>				

Viktiga egenskaper för fritid

Det vi väljer att göra på vår fritid kan svara mot olika behov och önskemål. Vi ställde frågan om hur viktiga olika egenskaper för det man gör på fritiden är. I termometern redovisar vi medelvärdet för 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Utifrån ålder och kön

Roligt

Den viktigaste egenskapen för det man gör på fritiden är att det är roligt. Det svarsalternativet placerar sig högst oavsett ålder eller kön hos den som svarar. Medelvärdet för samtliga, 16–74 år, är 6,4, vilket är ett högt värde på en skala från 1–7.

Bland killar och män är medelvärdet lägst i gruppen 55–74 år (6,1). Bland tjejer och kvinnor finns inga statistiskt säkra skillnader mellan de olika åldersgrupperna.

När man jämför kvinnor och män i samma ålder är medelvärdet bland kvinnorna högre, och skillnaden är statistiskt säker från och med gruppen 25–29 år och till och med gruppen 55–74 år.

Lära nytt

Den näst viktigaste egenskapen för fritiden är att man lär sig nya saker om något som intresserar en själv. Att lära nytt hamnade på andra plats i samtliga åldersgrupper och bland både män och kvinnor. Medelvärdet för samtliga är 5,4.

Bland tjejer och kvinnor finns en statistiskt säker skillnad, medelvärdet för att lära nytt är något högre bland kvinnor i gruppen 55–74 år (5,6) jämfört med bland tjejer i gruppen 20–24 år (5,5).

För män i grupperna 35–54 år och 55–74 år är det inte fullt lika viktigt att de får lära sig något nytt i samband med fritidsintresset. Deras medelvärde är något lägre jämfört med killar i gruppen 16–29 år och kvinnor i motsvarande ålder.

Hur viktiga är följande egenskaper för det du gör på din fritid? Medelvärde

7	6,5	Roligt Att det är roligt.
6	5,5	Lära nytt Att du lär dig nya saker om något som intresserar dig.
5	5,2	Uttrycka personlighet Att du får uttrycka dig och din personlighet.
4	5,0	Få umgås med andra Att du får umgås med andra med samma intresse.
3	4,0	Nytta för framtiden Att du har nytta av det i framtiden.
2	3,8	Förbättra för andra Att du bidrar till att förbättra villkoren för andra.
1	2,2	Status Att det ger status och prestige.

Kommentar: Medelvärden bland unga i åldern 16–29 år på en skala från 1–7 där 1=Inte alls viktigt och 7=Mycket viktigt. De svarande ombads att markera med ett kryss på varje alternativ.

Få umgås med andra

Att få umgås med andra med samma intresse hamnade på tredje plats bland samtliga med medelvärde 4,9.

Att få umgås med andra på sin fritid är något viktigare för 16–19-åringarna än för de andra grupperna. Bland tjejer och kvinnor är medelvärdet högre bland tjejer i åldern 16–19 år (5,2) jämfört med bland kvinnor i åldern 35–54 år (5,0). Bland killar och män har 16–19-åringarna ett högre medelvärde (5,3) än de som är 25 år och äldre.

Det finns också en skillnad mellan könen. Kvinnor i grupperna 35–54 år och 55–74 år har ett högre medelvärde jämfört med män i samma ålder. Männerna lägger därmed något mindre vikt vid att få umgås med andra med samma intresse på sin fritid jämfört med kvinnorna. Skillnaderna här är dock små och att få umgås med andra är viktigt för samtliga grupper.

Uttrycka personlighet

Att man får uttrycka sig och sin personlighet har medelvärdet 4,5 bland samtliga i åldern 16–74 år.

Bland både män och kvinnor är medelvärdet högst bland 16–19-åringar och lägre i de två äldsta åldersgrupperna. Att på sin fritid få uttrycka sin personlighet är genomgående viktigare för tjejer och kvinnor jämfört med för killar och män, oavsett åldersgrupp.

Förbättra för andra

Att det man gör på sin fritid bidrar till att förbättra villkoren för andra har medelvärdet 3,9 bland samtliga. Det ligger något under skalans mittersta värde som är 4, vilket kan tolkas som att det är en egenskap som de allra flesta anser är varken viktig eller oviktig för det man gör på sin fritid.

Tjejerna i åldern 16–19 år samt individer som är 55 år eller äldre värdesätter i större utsträckning än andra den altruistiska dimensionen av sin fritid, att förbättra för andra. Tjejer och kvinnor i samtliga åldersgrupper har ett högre medelvärde jämfört med killar och män i motsvarande ålder. Att på sin fritid förbättra för andra har ett högre medelvärde bland 16–19-åriga tjejer (4,3) och bland 55–74-åriga kvinnor (4,5) jämfört med bland kvinnor i andra åldrar. Bland män har gruppen 55–74 år ett högre medelvärde (4,1) än yngre män och killar.

Nytta för framtiden

Att man i framtiden får nytta av det man gör på sin fritid har medelvärdet 3,8 bland samtliga. Det är därmed en egenskap som för de flesta varken är viktig eller oviktig för det man gör på sin fritid.

De yngsta tjejerna och killarna, 16–19-åringarna, värdesätter nyttdimensionen av sin fritid högre än andra. Deras medelvärde är högre jämfört med övriga gruppers medelvärdet. Nyttan för framtiden är en egenskap som kvinnor och män uppskattar lika mycket.

Status

Att det man gör på sin fritid ger status och prestige hamnade längst ner av de sju egenskaperna för framtiden som fanns med i frågan. Medelvärdet är 1,8 bland samtliga, vilket ligger tydligt under skalans mittersta värde 4. Det kan tolkas som att de allra flesta anser att det är oviktigt att ens fritidsintresse ger status.

Män i samtliga åldersgrupper värdesätter i större utsträckning att framtiden ger status och prestige jämfört med kvinnor i samma ålder. Ett undantag finns dock, det finns ingen statistiskt säker skillnad mellan könen i den äldsta åldersgruppen.

De yngsta killarna, 16–19-åringarna, har det högsta medelvärdet bland män (2,8). Medelvärdet bland män sjunker sedan med stigande ålder till och med åldersgruppen 55–74 år (1,7).

Bland tjejer och kvinnor är medelvärdet också något högre (2,4) bland de yngsta jämfört med bland de äldre (tabell 8.3).

Jämförelse över tid

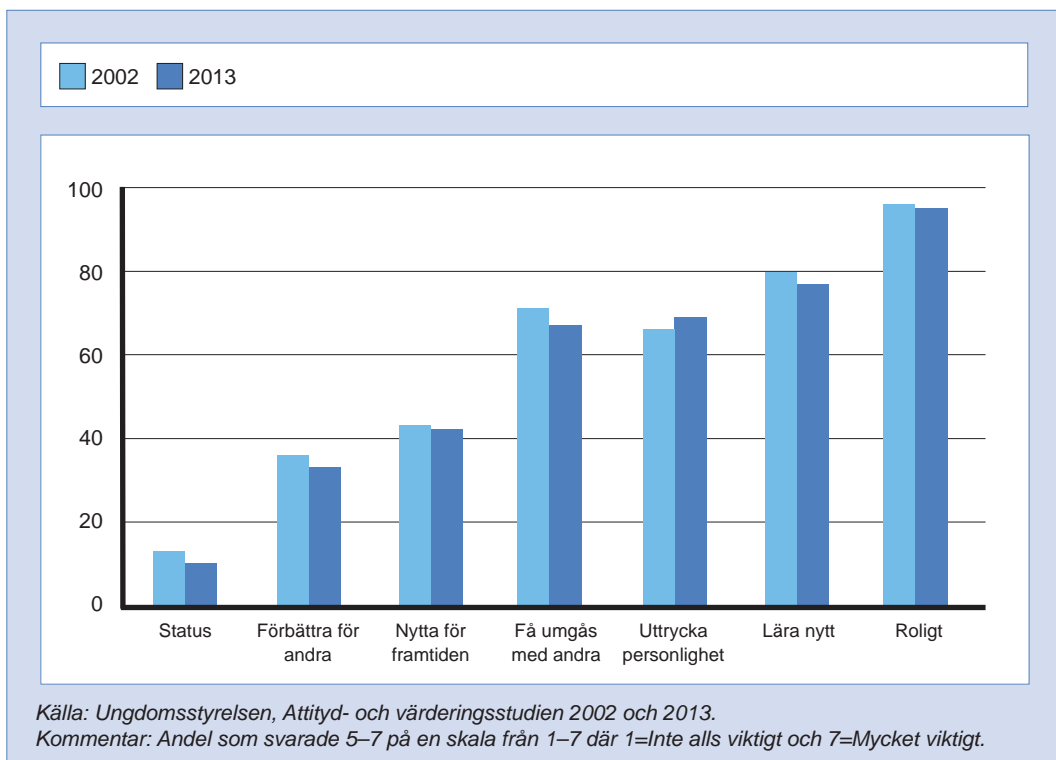
Figur 8.1 visar vilka egenskaper som är viktiga för fritiden enligt 16–29-åringar. Frågan ställdes 2002 och 2013. På det stora hela är förändringarna mellan mätningarna små. Det är dock en något högre andel som har svarat att det är viktigt att få uttrycka sig och sin personlighet 2013 (69 procent) jämfört med 2002 (66 procent).

Vi ser en antydning till att trenden för egenskapen att få umgås med andra minskar (67 procent 2013 jämfört med 71 procent 2002). Även följande nedgångar är statistiskt säkra; att fritiden ger status och prestige (10 procent 2013 jämfört med 13 procent 2002) och att det man gör på sin fritid är roligt (95 procent 2013 jämfört med 96 procent 2002).

Tabell 8.3 Viktiga egenskaper för det man gör på fritiden, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medelv.	Antal
Roligt											
6,5	6,6	6,4	6,6	6,4	6,6	6,3	6,6	6,1	6,5	6,4	4 774
Lära nytt											
5,5	5,7	5,4	5,5	5,5	5,6	5,1	5,4	5,2	5,6	5,4	4 746
Få umgås med andra											
5,3	5,2	5,0	5,0	4,8	5,0	4,6	5,0	4,8	5,3	4,9	4 764
Uttrycka personlighet											
5,3	5,6	4,9	5,4	4,7	5,3	4,0	4,6	3,8	4,4	4,5	4 736
Förbättra för andra											
3,7	4,3	3,6	3,9	3,5	3,8	3,6	4,0	4,1	4,5	3,9	4 734
Nytta för framtiden											
4,2	4,2	4,1	3,9	3,9	3,9	3,8	3,9	3,6	3,7	3,8	4 727
Status											
2,8	2,4	2,4	1,9	2,1	1,7	1,8	1,6	1,7	1,6	1,8	4 732
Totalt (antal)											
367–376	392–409	438–442	490–502	380–383	488–491	420–424	461–467	450–459	500–514		

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
 Kommentar 1: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1=Inte alls viktigt och 7=Mycket viktigt.
 Kommentar 2: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.*

Figur 8.1 Viktiga egenskaper för det man gör på fritiden, 16–29 år, 2002 och 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Roligt

Medelvärdet för att det man ägnar sig åt på sin fritid är roligt är 6,5 bland 16–29-åringarna. Samtliga kategorier i tabell 8.4 har svarat att det är mycket viktigt att det man gör på sin fritid är roligt (tabell 8.4). Bland de under 30 år finns dock följande statistiskt säkra skillnader:

- Medelvärdet är högre bland tjejer (6,6) jämfört med bland killar (6,5).
- Medelvärdet är högre bland inrikes födda (6,6) jämfört med bland utrikes födda (6,3).
- Medelvärdet är högre bland de som studerar (6,6) jämfört med bland de som arbetar (6,5) eller är arbetslösa (6,2).
- Medelvärdet är högre bland de vars föräldrar har högskoleutbildning (6,6) jämfört med bland de vars föräldrar har grundskole- eller gymnasieutbildning (6,3 respektive 6,5).

Lära nytt

Medelvärdet för att man lär sig nya saker om något som intresserar en själv är 5,5 bland 16–29-åringarna. Bland de under 30 år finns följande statistiskt säkra skillnader:

- Medelvärdet är högre bland utrikes födda (5,8) jämfört med bland inrikes födda (5,5).
- Medelvärdet är högre bland de som studerar (5,6) jämfört med bland de som arbetar (5,4).
- Medelvärdet är högre bland de vars föräldrar har högskoleutbildning (5,6) jämfört med bland de vars föräldrar har högst grundskoleutbildning (5,3).

Uttrycka personlighet

Medelvärdet för att man får uttrycka sig och sin personlighet på fritiden är 5,2 i gruppen 16–29 år. Medelvärdet är högre i gruppen 16–19-åringar (5,5) jämfört med i övriga grupper. De två äldsta åldersgrupperna har tydligt lägre medelvärden jämfört med övriga grupper (4,3 och 4,1).

Bland de under 30 år finns följande statistiskt säkra skillnader:

- Medelvärdet är klart högre bland tjejerna (5,4) än bland killarna (4,9).
- Medelvärdet är högre bland de utrikes födda (5,4) än bland de inrikes födda (5,1).
- Medelvärdet är högre bland de som studerar (5,3) än bland de som arbetar (5,0).
- Medelvärdet är högre bland de vars föräldrar har högskoleutbildning (5,3) än bland de vars föräldrar har gymnasieutbildning (5,0).

Tabell 8.4 Viktiga egenskaper för det man gör på fritiden, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Roligt	Lära nytt	Uttrycka personlighet	Få umgås med andra	Nytta för framtiden	Förbättra för andra	Status	Antal
16–19 år	6,6	5,6	5,5	5,2	4,2	4,0	2,6	775-780
20–24 år	6,5	5,4	5,1	5,0	4,0	3,8	2,2	940-944
25–29 år	6,5	5,5	5,0	4,9	3,9	3,6	1,9	867-872
35–54 år	6,4	5,3	4,3	4,8	3,8	3,8	1,7	887-894
55–74 år	6,3	5,4	4,1	5,1	3,7	4,3	1,7	933-959

16–29 år	Roligt	Lära nytt	Uttrycka personlighet	Få umgås med andra	Nytta för framtiden	Förbättra för andra	Status	Antal
Kön								
Kille	6,5	5,5	4,9	5,0	4,0	3,6	2,4	1 189–1 192
Tjej	6,6	5,6	5,4	5,0	4,0	4,0	2,0	1 396–1 404
Född								
Utrikes	6,3	5,8	5,4	5,2	4,6	4,6	2,8	285–290
Inrikes	6,6	5,5	5,1	5,0	3,9	3,7	2,1	2 285–2 292
Huvudsaklig sysselsättning								
Studerar	6,6	5,6	5,3	5,1	4,1	3,9	2,3	1 169–1 176
Arbetar	6,5	5,4	5,0	5,0	4,0	3,7	2,1	1 035–1 039
Arbetslös	6,2	5,4	5,1	4,9	3,8	3,8	2,3	212–215
Boenderegion								
Storstad	6,5	5,5	5,2	5,0	4,0	3,8	2,2	1 028–1 032
Universitets- eller högskoleort	6,5	5,4	5,1	5,0	3,9	3,7	2,1	855–859
Övriga	6,5	5,6	5,2	5,1	4,1	3,8	2,3	699–705
Föräldrars utbildning								
Högst grundskola	6,3	5,3	5,1	4,9	3,9	3,9	2,2	191–193
Gymnasium, kortare eftergymnasial	6,5	5,5	5,0	5,0	4,0	3,7	2,2	1 130–1 135
Högskola/universitet	6,6	5,6	5,3	5,1	4,1	3,8	2,1	1 055–1 059
Totalt								
Medelvärde	6,5	5,5	5,2	5,0	4,0	3,8	2,2	
Antal	2 595	2 586	2 590	2 595	2 587	2 586	2 585	
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i> <i>Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1=Inte alls viktigt och 7=Mycket viktigt.</i></p>								

Få umgås med andra

Att man får umgås med andra med samma intresse har medelvärdet 5,0 i gruppen 16–29 år. Medelvärdet är högre i gruppen 16–19 år (5,2) än i de övriga åldersgrupperna. Ett undantag är dock gruppen 55–74 år (5,1), skillnaden mellan dem och de yngsta är inte signifikant.

Egenskapen att få umgås med andra är lika viktig för alla grupper unga som vi redovisar i tabell 8.4. Det finns inga statistiskt säkra skillnader bland de under 30 år.

Nytta för framtiden

Medelvärdet för att man i framtiden får nytta av det man gör på sin fritid är 4 bland 16–29-åringarna. Det är också det mittersta värdet på svars-skalan, och kan tolkas som att unga som grupp varken anser det vara viktigt eller oviktigt att framtiden är till nytta. Medelvärdet är högre i gruppen 16–19 år (4,2) jämfört med i de övriga åldersgrupperna.

Bland de under 30 år finns följande statistiskt säkra skillnader:

- Medelvärdet är tydligt högre bland utrikes födda (4,6) än bland inrikes födda (3,9).
- Medelvärdet är högre bland de som studerar (4,1) än bland de som är arbetslösa (3,8).

Förbättra för andra

Medelvärdet för att man på sin fritid bidrar till att förbättra villkoren för andra är 3,8 i gruppen 16–29 år. Det ligger strax under skalans mittersta värde och kan tolkas som att det varken är viktigt eller oviktigt för de unga att det de gör på sin fritid bidrar till att förbättra villkoren för andra. Medelvärdet är högst bland de äldsta 55–74 år (4,3).

- Medelvärdet är högre bland tjejer (4,0) jämfört med bland killar (3,6).
- Medelvärdet är tydligt högre bland utrikes födda (4,6) än bland inrikes födda (3,7).
- Medelvärdet är högre bland de som studerar (3,9) än bland de som arbetar (3,7).

Status

Medelvärdet för att det man ägnar sig åt på sin fritid ger status och prestige är 2,2 i gruppen 16–29 år. Det kan tolkas som att status är en oviktig egenskap för det man gör på sin fritid enligt de allra flesta unga. Medelvärdet är högre i gruppen 16–19 år (2,6) än i de övriga åldersgrupperna.

Bland de under 30 år finns följande statistiskt säkra skillnader:

- Medelvärdet är högre bland killar (2,4) än bland tjejer (2,0).
- Medelvärdet är högre bland utrikes födda (2,8) än bland inrikes födda (2,1).
- Medelvärdet är högre bland de som studerar (2,3) än bland de som arbetar (2,1).

Föreningsmedlemskap

En ny fråga i 2013 års attityd- och värderingsstudie är om man idag är medlem i någon förening eller organisation.

Utifrån ålder och kön

Medlem i förening eller organisation

En högre andel av de äldre är föreningsmedlemmar än av de yngre. Bland båda könen finns den största andelen i åldersgruppen 35–54 år, 71 procent bland männen och 68 procent bland kvinnorna är medlemmar i någon förening. Bland männen är dock andelarna i grupperna 35–54 år och 55–74 år ungefär lika stora och skillnaden dem emellan är därmed inte signifikant. Andelen föreningsmedlemmar bland samtliga undersökta i åldern 16–74 år är 62 procent.

Andelen manliga föreningsmedlemmar är större bland 55–74-åringarna, för övrigt är det jämna nivåer av föreningsmedlemskap bland tjejer och killar respektive kvinnor och män i motsvarande ålder (tabell 8.5).

Skillnader bland unga

Medlem i förening

Andelen som var medlemmar i en förening eller organisation när frågan ställdes är 54 procent i gruppen 16–29 år (tabell 8.6).

Bland de under 30 år finns följande statistiskt säkra skillnader:

- Andelen föreningsmedlemmar är tydligt större bland inrikes födda (56 procent) jämfört med bland utrikes födda (37 procent).
- Andelen föreningsmedlemmar är tydligt mindre bland unga som är arbetslösa (37 procent) än bland de som studerar (56 procent) eller arbetar (55 procent).
- Unga som bor i universitets- eller högskoleorter är i större utsträckning föreningsmedlemmar (59 procent) än unga som bor i storstadsregioner (51 procent) eller i övriga boenderegioner (51 procent).
- Andelen unga som är föreningsmedlemmar ökar i takt med föräldrarnas utbildningsnivå. Den är minst bland unga vars föräldrar har grundskoleutbildning (40 procent), något större bland de vars föräldrar har gymnasieutbildning (53 procent) och störst bland de vars föräldrar har högskoleutbildning (59 procent).

Tabell 8.5 Medlem i någon förening idag, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Ja											
52	51	56	52	54	56	71	68	68	60	62	2 845
Nej											
48	49	44	48	46	44	29	32	32	40	38	1 982
Totalt (antal)											
374	409	444	506	384	493	429	466	463	517	100	4 827

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Kolumnen 16–74 år omfattar även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.

Tabell 8.6 Medlem i någon förening idag, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Ja	Nej	Antal
16–19 år	51	49	783
20–24 år	54	46	950
25–29 år	55	45	877
35–54 år	69	31	895
55–74 år	64	36	980

16–29 år	Ja	Nej	Antal
Kön			
Kille	54	46	1 202
Tjej	53	47	1 408
Född			
Utrikes	37	63	295
Inrikes	56	44	2 301
Huvudsaklig sysselsättning			
Studerar	56	44	1 181
Arbetar	55	45	1 046
Arbetslös	37	63	216
Boenderegion			
Storstad	51	49	1 041
Universitets- eller högskoleort	59	41	863
Övriga	51	49	706
Föräldrars utbildning			
Högst grundskola	40	60	193
Gymnasium, kortare eftergymnasial	53	47	1 145
Högskola/universitet	59	41	1 058
Totalt			
Andel	54	46	100
Antal	1 398	1 212	2 610

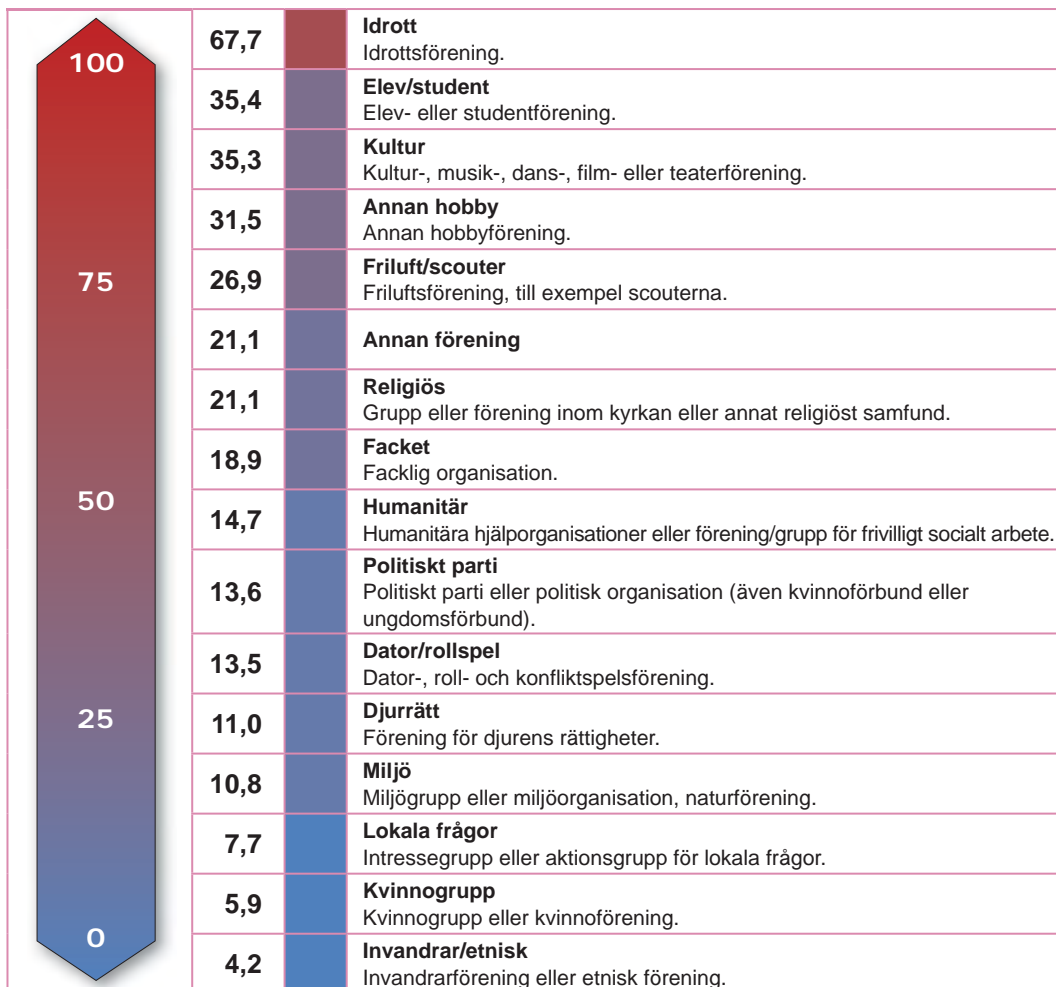
Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Deltagande i föreningsaktiviteter

Frågan om föreningsmedlemskap säger inte så mycket om det faktiska deltagandet. I detta avsnitt analyserar vi föreningsaktivitet i bred mening, både deltagande i möten och aktiviteter och engagemang via internet, till exempel

deltagande i informationsspridning, debatter eller chatt. I termometern redovisar vi andelen för 16–29-åringar. Där framgår också den korta formulering för varje påstående som används i tabeller och figurer i den efterföljande analysen.

Deltar du eller har du deltagit tidigare i möten eller aktiviteter med någon av följande föreningar/organisationer? Procent

Kommentar: Andel unga i åldern 16–29 år. För varje förenings- och organisationstyp ombads de svarande att välja mellan följande alternativ: Nej, jag deltar inte och har inte gjort det förut heller, Nej, men jag har varit med förut samt Jag deltar.

Utifrån ålder och kön

I figur 8.2 redovisar vi andelen killar och tjejer i åldern 16–29 år som har svarat att de deltar eller har deltagit i aktiviteter i dessa föreningar och organisationer.

Den vanligaste föreningsaktiviteten bland både killar och tjejer i åldern 16–29 år är att ha deltagit i aktiviteter i en idrottsförening. Andelen är större bland killar (70 procent) jämfört med bland tjejer (65 procent).

Killars fem vanligaste föreningsaktiviteter

På andra plats hos killarna hamnade att ha deltagit i en elev- eller studentförening (31 procent) och på tredje plats i en annan hobbyförening än de uppräknade (29 procent). På fjärde plats kom en friluftsförening, till exempel scouter (27 procent) och på femte kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterförening (26 procent).

Tjejers fem vanligaste föreningsaktiviteter

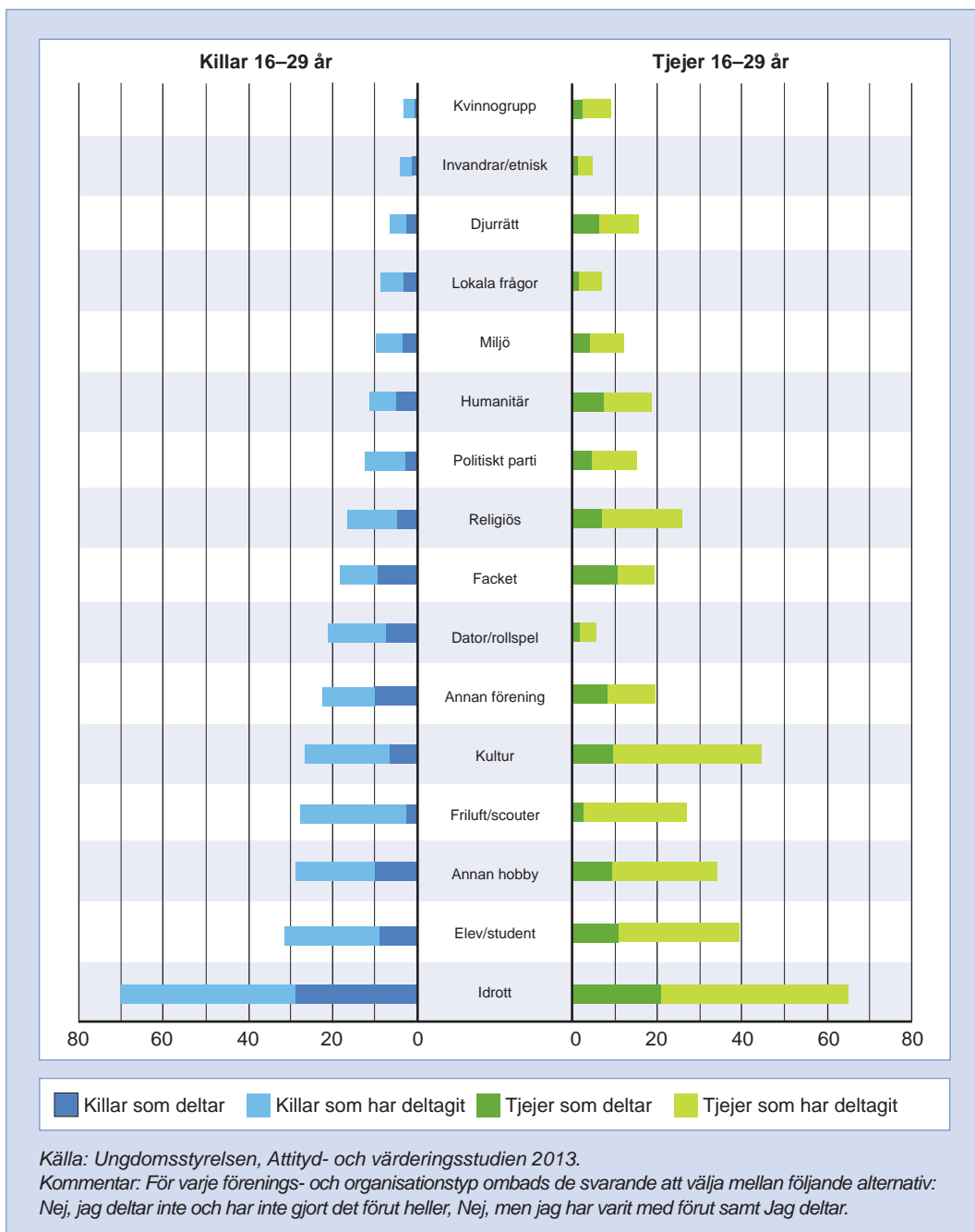
På andra plats hos tjejerna hamnade att ha deltagit i aktiviteterna i en kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterförening (45 procent). På tredje plats hamnade att ha deltagit elev- eller studentförening (40 procent), på fjärde plats en annan hobbyförening (34 procent) och på femte en friluftsförening, till exempel scouter (27 procent).

En högre andel killar deltar eller har deltagit i:

- idrottsförening (70 procent bland killarna och 65 procent bland tjejerna)
- dator-, roll- och konfliktspelsförening (21 procent bland killarna och 6 procent bland tjejerna)
- intressegrupp eller aktionsgrupp för lokala frågor (9 procent bland killarna och 7 procent bland tjejerna).

En högre andel tjejer har deltagit i:

- kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterförening (45 procent bland tjejerna och 26 procent bland killarna)
- elev- eller studentförening (40 procent bland tjejerna och 32 procent bland killarna)
- annan hobbyförening (34 procent bland tjejerna och 29 procent bland killarna)
- förening för djurens rättigheter (16 procent bland tjejerna och 7 procent bland killarna)
- grupp eller förening inom kyrkan eller annat religiöst samfund (26 procent bland tjejerna och 16 procent bland killarna)
- humanitär hjälporganisation eller frivilligt socialt arbete (19 procent bland tjejerna och 11 procent bland killarna)
- kvinnogrupp eller -förening (9 procent bland tjejerna och 3 procent bland killarna).

Figur 8.2 Andel som deltar eller har deltagit i möten eller aktiviteter i föreningar eller organisationer, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent.

Skillnader bland unga

Här redovisar vi ytterligare skillnader bland unga (se tabell A8.1 i Bilaga 2).

En högre andel inrikes födda deltar och har deltagit i:

- idrottsförening (70 procent bland inrikes födda och 51 procent bland utrikes födda)
- friluftsförening (28 procent bland inrikes födda och 21 procent bland utrikes födda).

En högre andel utrikes födda deltar eller har deltagit i:

- facket (27 procent bland utrikes födda och 18 procent bland inrikes födda)
- politiskt parti (23 procent bland utrikes födda och 13 procent bland inrikes födda)
- humanitär hjälporganisation eller frivilligt socialt arbete (23 procent bland utrikes födda och 14 procent bland inrikes födda)
- miljögrupp eller -organisation, naturförening (19 procent bland utrikes födda och 10 procent bland inrikes födda)
- invandrarförening (15 procent bland utrikes födda och 3 procent bland inrikes födda)
- kvinnogrupp eller -förening (14 procent bland utrikes födda och 5 procent bland inrikes födda).

En högre andel som studerar deltar eller har deltagit i:

- elev- eller studentförening (43 procent bland de som studerar, 30 procent bland de som arbetar och 23 procent bland de som är arbetslösa)
- kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterförening (42 procent bland de som studerar, 31 procent bland de som arbetar och 26 procent bland de som är arbetslösa)
- grupp eller förening inom kyrkan eller annat religiöst samfund (24 procent bland de som studerar, 18 procent bland de som arbetar och 18 procent bland de som är arbetslösa).

En högre andel som arbetar deltar och har deltagit i:

- facket (26 procent bland de som arbetar, 11 procent bland de som studerar och 12 procent bland de som är arbetslösa).

En högre andel som studerar eller arbetar deltar och har deltagit i:

- idrottsförening (71 procent bland de som studerar, 68 procent bland de som arbetar och 58 procent bland de som är arbetslösa).

En högre andel som bor i storstadsregioner deltar och har deltagit i:

- politiskt parti (16 procent av boende i storstadsregioner, 13 procent av boende i universitets- eller högskoleorter, 11 procent av boende i övriga regioner)
- miljögrupper eller -organisation, naturförening (14 procent av boende i storstadsregioner, 10 procent av boende i universitets- eller högskoleorter, 8 procent av boende i övriga regioner)

- förening för djurens rättigheter (14 procent av boende i storstadsregioner, 9 procent i universitets- eller högskoleorter, 9 procent av boende i övriga regioner)
- kvinnogrupp eller -förening (7 procent av boende i storstadsregioner, 6 procent i universitets- eller högskoleorter).
- invandrarföreningar (6 procent av boende i storstadsregioner, 5 procent i universitets- eller högskoleorter).

En högre andel med minst en förälder med högskoleutbildning deltar eller har deltagit i:

- elev- eller studentförening (45 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning, 31 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning och 28 procent av dem som har föräldrar med grundskoleutbildning)
- idrottsförening (72 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning, 67 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning och 57 procent av dem som har föräldrar med grundskoleutbildning)
- friluftsförening (30 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning, 26 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning och 19 procent av dem som har föräldrar med grundskoleutbildning)
- kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterförening (44 procent föräldrar med högskoleutbildning, 31 procent med gymnasieutbildning och 28 procent med grundskoleutbildning)

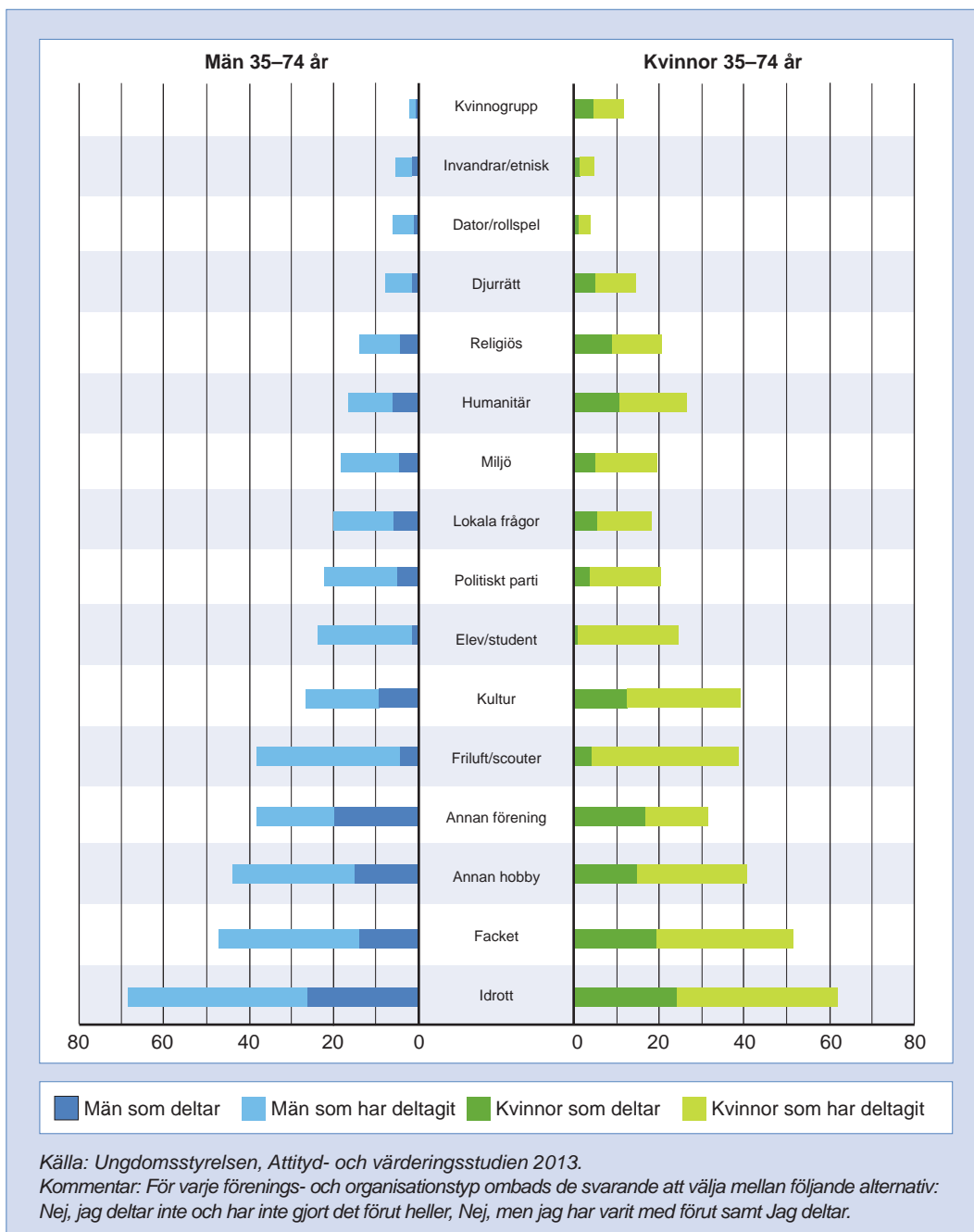
- grupp eller förening inom kyrkan eller annat religiöst samfund (24 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning, 19 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning och 21 procent av dem som har föräldrar med grundskoleutbildning)

- humanitär hjälporganisation eller frivilligt socialt arbete (19 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning, 12 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning och 13 procent av dem som har föräldrar med grundskoleutbildning)

- miljögrupp eller -organisation, naturförening (14 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning, 9 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning).

En högre andel med minst en förälder med grundskole- eller högskoleutbildning deltar eller har deltagit i:

- politiskt parti (17 procent av dem som har föräldrar med grundskoleutbildning, 16 procent av dem som har föräldrar med högskoleutbildning och 11 procent av dem som har föräldrar med gymnasieutbildning) (tabell A8.1 i Bilaga 2).

Figur 8.3 Andel som deltar i möten eller aktiviteter i föreningar eller organisationer, efter kön, 35–74 år, 2013. Procent.

Skillnader bland äldre

En högre andel män än kvinnor deltar eller har deltagit i:

- idrottsförening (69 procent bland männen och 62 procent bland kvinnorna) (figur 8.3)

- annan hobbyförening (44 procent bland männen och 41 procent bland kvinnorna)

En högre andel kvinnor än män deltar eller har deltagit i:

- kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterförening (39 procent bland kvinnorna och 27 procent bland männen)

- grupp eller förening inom kyrkan eller annat religiöst samfund (21 procent bland kvinnorna och 14 procent bland männen)

- humanitär hjälporganisation eller förening/grupp för frivilligt socialt arbete (27 procent bland kvinnorna och 17 procent bland männen)

- förening för djurens rättigheter (14 procent bland kvinnorna och 7 procent bland männen)

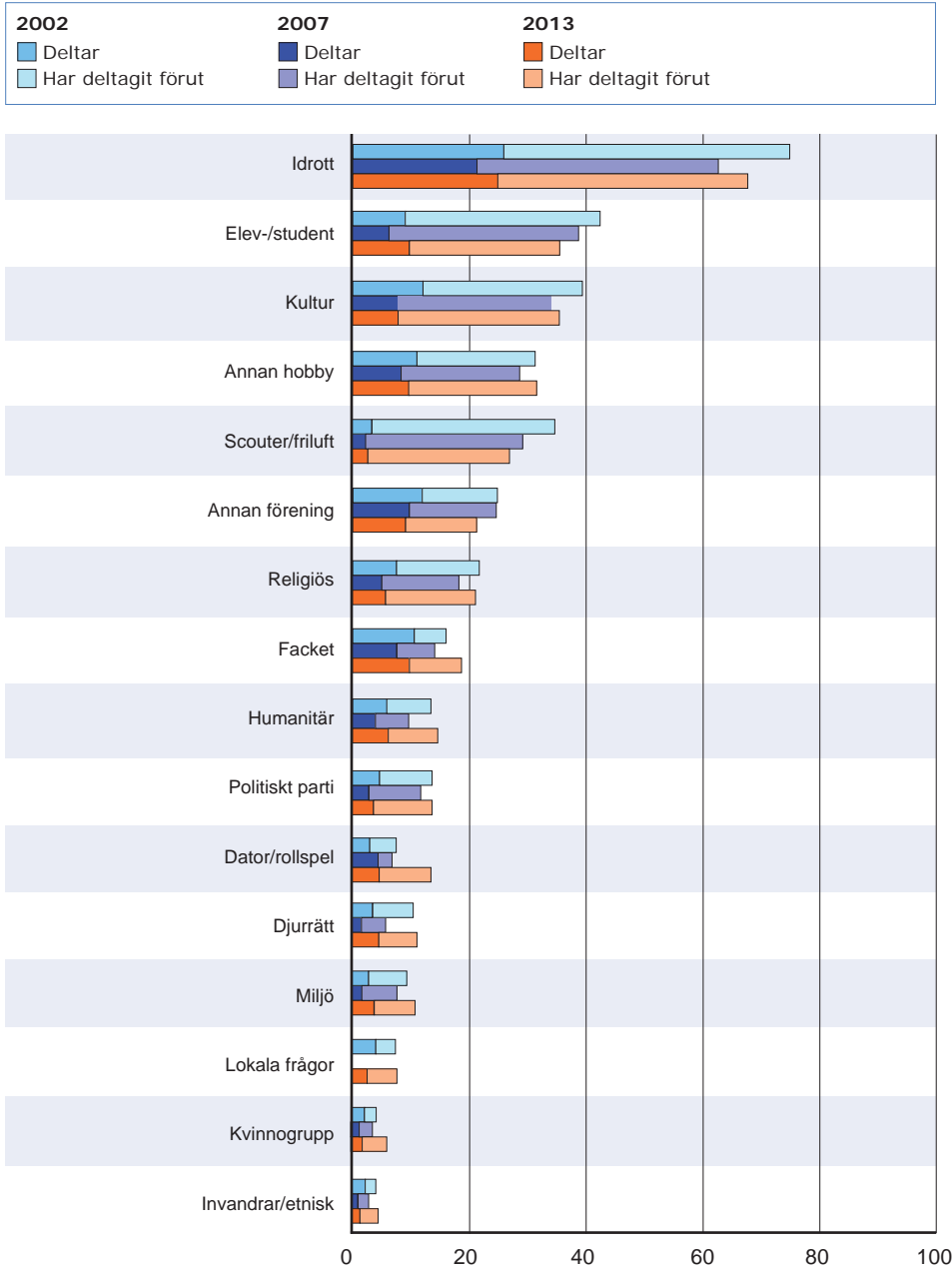
- kvinnogrupp eller -förening (12 procent bland kvinnorna och 2 procent bland männen)

Jämförelse över tid

Figur 8.4 visar andelen i åldern 16–29 år som under 2002, 2007 och 2013 har deltagit i olika föreningsaktiviteter. Figuren visar små förändringar mellan 2002 och 2013, medan 2007 avviker för relativt många föreningsstyper.

Det flesta förändringarna visar en något minskande tendens i föreningsaktiviteter. Endast aktiviteter inom dator-, roll- och konfliktspelsföreningar har en ökning mellan 2002 (7 procent) och 2013 (14 procent).

En minskning mellan 2002 och 2013 har skett inom idrottsföreningar (från 75 procent till 67 procent), elev- och studentföreningar (från 43 procent till 35 procent) och inom kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterföreningar (från 39 procent till 35 procent).

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2002, 2007 och 2013.

Kommentar: För varje förenings- och organisationstyp ombads de svarande att välja mellan följande alternativ: Nej, jag deltar inte och har inte gjort det förut heller, Nej, men jag har varit med förut samt Jag deltar. Alternativet lokala frågor fanns inte med i 2007 års undersökning. Alternativet idrott var i 2002 års undersökning uppdelat i lagidrott och annan idrott. År 2002 ingick inte datorspel i alternativet dator/rollspel.

Figur 8.4 Andel som deltar i möten eller aktiviteter i föreningar eller organisationer, 16–29 år, 2002, 2007 och 2013. Procent.

Avslutande diskussion

Att ha fritid och kunna nyttja den är viktigt för de allra flesta, oberoende av om man är yngre eller äldre. En av de frågor som vi har analyserat i kapitel 2, *Viktigt – just nu och i framtiden*, är vad som är viktigt i livet. Ställt i relation till alternativ som ekonomisk trygghet, ett bra parförhållande och en god ställning i yrket så är fritiden det som identifieras som viktigast. Det finns endast små skillnader mellan olika grupper utifrån ålder och andra individegenskaper i synen på vikten av att ha fritid.

Svaren på frågan om hur mycket fritid som respondenterna faktiskt har visar däremot stora skillnader. Omkring hälften svarar att de har lagom med fritid och att de hinner göra det de vill på sin fritid. I den fas i livet, 35–54-årsåldern, där många har egen familj och är mitt i karriären är det en lägre andel som anser att de har lagom med fritid.

Killar svarar i större utsträckning än tjejer att de har lagom med fritid. Det är tydligt att tjejer redan i gymnasieåldern i betydligt mindre utsträckning än killar upplever sig hinna göra det de vill på sin fritid. I gruppen 16–19 år svarar 39 procent av tjejerna att de har för lite fritid jämfört med 21 procent bland de jämnåriga killarna. Den ojämförbara tillgången till fritid återfinns även bland unga vuxna. Bland 20–24-åringar är andelen med för lite fritid 41 procent bland tjejerna och 31 procent bland killarna och bland 25–29-åringar 52 procent bland tjejerna och 40 procent bland killarna. Däremot är skillnaden mellan könen liten i gruppen 35–54 år och helt borta bland 55–74-åringar.

Vi har inget svar på frågan varför tjejer i så stor utsträckning säger att de inte vet hur de ska hinna med det de vill på sin fritid. I kapitel 5, *Utbildning och sysselsättning*, beskrev vi att en

högre andel bland tjejerna fortsätter att studera efter gymnasiet medan en högre andel bland killarna börjar arbeta. Däremot vet vi inte om en större andel tjejer än killar jobbar deltid vid sidan av studierna, vilket i så fall skulle kunna förklara varför de upplever sig ha mindre fritid.

En annan möjlig förklaring till varför tjejer upplever att de har för lite fritid är att de lägger mer tid på sina studier än killar. Skolverkets nationella attitydundersökning bland skolelever visar att tjejer är mer stressade över läxor, prov och betyg än killar. Det handlar om nästan dubbelt så höga andelar bland tjejer jämfört med bland killar, framför allt avseende betygsstress. Men tjejer känner också i betydligt större utsträckning jämfört med killar stress utifrån sina egna krav och förväntningar när det gäller skolprestationer (Skolverket 2013).

Sämre livskvalitet här och nu är rimligtvis konsekvensen av detta för tjejers del, eftersom de går miste om den viktiga rekreation som är fritidens främsta funktion. Eftersom vi inte vet mer om hur tjejer och killar disponerar sina dagar är det svårt att resonera om det tjejer gör på bekostnad av sin lediga tid ger ett motsvarande mervärde. Det varierar naturligtvis mellan individer, men att tjejer generellt sätt ställer högre krav på sina skolprestationer kan ju tyda på att killarna lever mer i nuet medan tjejer i större utsträckning tänker på sin framtid.

En annan grupp som utmärker sig när vi frågar om fritid är arbetslösa unga. De som är arbetslösa har mycket fritid men för de flesta saknar deras fritid djupare mening, de inte vet vad de ska göra med sin tid. Bland de arbetslösa svarar 56 procent att de ofta känner att de har så mycket fritid att de inte vet vad de ska göra med sin tid. Bland unga som studerar är andelen 10 procent och bland unga som arbetar 5 procent.

Viktiga egenskaper för fritid

Vi har ställt frågan om vilka egenskaper som är viktiga för det man gör på sin fritid, i förhoppning om att närmare kunna förstå fritidens funktion och vad som gör en aktivitet värdefull. Av de sju egenskaper som fanns att ta ställning till hamnade *Att det är roligt* på högsta plats, 95 procent av de unga angav det som viktigt eller mycket viktigt. Det är nästan exakt samma siffra som 2002.

Det är relativt små skillnader mellan olika grupper i synen på att det man gör på sin fritid ska vara roligt. Medelvärdet är dock lägre bland utrikes födda unga och bland män i åldern 55–74 år.

Andra egenskaper som också bedömdes som viktiga är att man lär sig nya saker om något som intresserar en, att man får uttrycka sin personlighet och att man får umgås med andra som har samma intresse. Ändringar i synen på dessa egenskaper är små jämfört med 2002. Det dock en något högre andel som har svarat att det är viktigt att få uttrycka sig och sin personlighet 2013 (69 procent) jämfört med 2002 (66 procent).

Tjejer och killar är i stort sett överens om hur viktiga olika egenskaper är för fritiden, men medelvärdet bland tjejer är högre för följande egenskaper: att det man gör på sin fritid är roligt, att man får uttrycka sin personlighet och att man förbättrar villkoren för andra. Killar har endast högre medelvärde än tjejer för en egenskap, att det man gör på sin fritid ger status och prestige.

Unga som är utrikesfödda har ett högre medelvärde för alla andra egenskaper *förutom* att det ska vara roligt och att man ska få umgås med andra med samma intresse. De har med andra ord en tydligare nyttoprofil i sin värdering av vad som är viktigt för det man gör på sin fritid jämfört med inrikes födda.

Föreningsliv

Föreningsmedlemskap

Drygt hälften, 54 procent av de unga är medlemmar i någon förening eller organisation. Vi har inte ställt frågan om medlemskap i tidigare attityd- och värderingsstudier och kan därför inte uttala oss om utvecklingen över tid. Enligt Statistiska centralbyrån var 58,6 procent i gruppen 16–24 år medlemmar i minst en förening åren 2008–2009 (Statistiska centralbyrån 2011). Men till skillnad från oss som ställer en rak fråga – är du idag medlem i någon förening eller organisation – så räknar SCB istället upp ett stort antal föreningstyper och ber respondenten att ta ställning till var och en, vilket rimligtvis gör det enklare att komma ihåg om och i så fall i vilken eller i vilka föreningar man är medlem.

Den högsta andelen föreningsmedlemmar finns i gruppen 35–54 år (69 procent). Bland de unga är andelen föreningsmedlemmar i stort sätt lika bland killar och tjejer. Andelen är högre bland unga som är inrikes födda, som bor i universitets- eller högskoleorter och som har minst en högskoleutbildad förälder.

Det är också värt att notera att andelen föreningsmedlemmar är betydligt lägre bland arbetslösa än bland de som studerar eller arbetar.

Deltagande i föreningsaktiviteter

Den vanligaste föreningsaktiviteten bland de unga är att delta i aktiviteter i en idrottsförening, 68 procent deltar antingen nu eller har deltagit tidigare. Att delta i idrottsaktiviteter är den vanligaste föreningsaktiviteten hos både tjejer och killar, men andelen som deltagit är högre bland killar (70 procent) än bland tjejer (65 procent). Deltagandet i idrottsföreningar har minskat jämfört med 2002 (75 procent).

De flesta av föreningstyperna visar en något minskande tendens, med undantag för dator-, roll- och konfliktspelelsföreningar som istället visar en ökning från 7 procent 2002 till 14 procent 2013.

Förutom idrottsföreningar är det relativt vanligt att unga har deltagit i elev- eller studentföreningar (35 procent), kultur-, musik-, dans-, film- eller teaterföreningar (35 procent), annan hobbyförening än någon av de uppräknade (32 procent) eller i en friluftsförening, till exempel scouter (27 procent).

I sju av de totalt 16 olika föreningstyperna är andelen tjejer som har deltagit högre än andelen killar (kulturförening, elev- och studentförening, annan hobbyförening, religiös grupp eller förening, djurrättsförening, humanitär hjälporganisation och kvinnogrupp) och i tre är andelen killar som har deltagit högre än andelen tjejer (idrottsförening, dator- och rollspelförening, intressegrupp för lokala frågor).

Andelen utrikesfödda är högre inom sex olika föreningstyper (facket, politiskt parti, humanitär hjälporganisation, miljögrupp, invandrarförening och kvinnogrupp) och andelen inrikes födda inom 2 (idrotts- och friluftsföreningar).

Den sociala bakgrunden är påtagligt avgörande när vi tittar på vilka unga som har deltagit i föreningsaktiviteter. Unga som har minst en högskoleutbildad förälder har i större utsträckning deltagit i åtta av de totalt 16 olika föreningstyperna, däribland de tre vanligaste; idrotts-, kultur- samt elev- och studentföreningar. Andelen som har varit med i facket är lägre, och för de andra föreningstyperna skiljer sig inte gruppen med högskoleutbildade föräldrar från andra unga.

Om vi istället tittar på gruppen unga vars föräldrar har grundskoleutbildning så är deltagandet tydligt lägre inom idrottsföreningar, elev- och studentföreningar, inom olika kulturföreningar inklusive musik-, dans-, teater- och filmföreningar samt inom friluftsföreningar. Men de är i större utsträckning med i facket, och deltar i nästan motsvarande omfattning jämfört med unga som har högskoleutbildade föräldrar i politiska partier och religiösa verksamheter samt i andra hobbyföreningar och andra föreningar än de som var uppräknade i enkäten.

Den socioekonomiska bakgrunden spelar alltså en större roll för deltagandet i den typ av föreningar som attraherar den breda ungdomsgruppen, jämfört med deltagandet i föreningar som attraherar en mindre grupp.

BILAGOR

Attityd- och värderingsstudie bland ungdomar

Ungdomsstyrelsen genomförde under 2012 en undersökning av ungdomars attityder och värderingar, i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2012 avseende Ungdomsstyrelsen. Ungdomsstyrelsen ska senast den 28 februari 2013 lämna en delrapport till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Studiens resultat ska slutredovisas senast den 30 oktober 2013.

(Regeringsbeslut II:7, U2012/7090/UC U2012/6997/SAM(delvis) U2012/6046/UC m.fl. Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Ungdomsstyrelsen)

BILAGA 2

Tabellbilaga

Tabell A2.1 Andel som svarat på vad som ger livet mest mening, efter kön, 16–74 år, 2013.

Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Familj											
38,2	57,8	43,1	66,9	52,8	74,9	70,9	86,2	66,9	80,3	70,9	2 745
Fritid											
22,8	9,9	20,2	6,1	20,6	8,4	14,6	5,3	16,4	7,1	11,8	537
Arbete											
8,9	3,4	10,2	3,4	11,4	5,2	11,7	5,8	9,9	6,2	8,4	317
Vänner											
23,2	21,4	20,6	19,4	12,4	10,5	2,2	2,5	6,4	6,4	7,5	517
Studier											
6,8	7,6	6,0	4,1	2,9	1,0	0,5	0,2	0,5	0,0	1,4	119
Totalt (Andel)											
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (Antal)											
360	385	422	474	360	471	411	455	428	469		4 235

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Endast ett alternativ kunde anges.

Tabell A2.2 Andel som svarat på vikten av religion, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
1. Inte alls viktig										
54,9	35,4	54,7	40,1	50,2	42,4	47,1	27,9	36,0	20,5	37,8
2. Inte särskilt viktig										
11,5	17,5	13,8	15,6	15,9	13,8	14,8	17,6	18,1	17,7	16,2
3. Varken viktig eller oviktig										
14,5	26,2	19,5	24,2	15,6	22,4	23,5	33,9	27,1	34,3	26,6
4. Ganska viktig										
8,6	9,8	6,0	8,7	9,3	12,6	8,2	12,0	12,9	18,7	11,5
5. Mycket viktig										
10,6	11,1	6,1	11,4	9,1	8,8	6,5	8,7	6,0	8,8	7,9
Totalt (Andel)										
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Totalt (Antal)										
352	336	507	487	467	440	507	489	412	426	4 595

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andelar på en skala från 1–5 där 1=Inte alls viktigt och 5=Mycket viktigt.

Tabell A2.3 Andel som svarat på frågan: Hur viktigt är det just nu att ... Efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

	16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Bilda familj (1–5)												
1	3	6	8	15	14	26	8	12	1	1	9	425
2	12	11	17	20	24	30	14	10	2	1	12	630
3	13	15	25	21	28	21	12	5	2	1	10	628
4	27	22	30	28	21	14	10	7	5	3	11	728
5	45	47	20	16	12	9	55	67	90	93	58	2 033
Fast arbete (1–5)												
1	23	18	33	35	29	33	11	16	4	5	15	916
2	24	27	35	34	42	45	33	26	11	7	26	1 263
3	16	15	17	14	13	11	11	8	5	3	9	495
4	6	5	5	7	4	2	4	3	4	1	3	173
5	32	34	10	10	11	9	41	48	77	82	46	1 575
Yrkesställning (1–5)												
1	11	8	14	9	9	9	3	4	2	1	5	308
2	16	19	27	21	29	30	23	19	6	3	17	845
3	23	19	30	34	33	32	30	28	8	7	23	1 072
4	16	14	20	23	21	25	21	27	12	13	20	859
5	34	40	10	13	8	4	22	21	71	76	35	1 335
Samhällsställning (1–5)												
1	8	3	6	3	3	2	2	1	1	0	2	124
2	12	10	9	5	12	7	6	5	3	1	5	302
3	23	17	26	19	18	17	15	11	8	4	13	693
4	36	43	50	64	62	68	59	63	33	33	52	2 289
5	21	27	8	8	6	5	17	20	54	62	28	1 025
Barnens framtid (1–5)												
1	13	17	24	30	34	43	39	57	26	27	36	1 385
2	21	17	31	23	34	27	37	24	28	20	27	1 149
3	15	11	12	12	9	6	9	5	12	6	9	429
4	7	2	8	5	5	2	1	1	1	1	2	146
5	44	53	25	30	18	22	14	13	33	46	26	1 317
Fritid (1–5)												
1	27	24	31	23	28	29	17	25	18	16	21	1 055
2	47	51	48	57	50	51	54	52	48	48	50	2 257
3	18	19	18	17	19	18	26	21	21	19	22	869
4	4	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	79
5	4	5	1	1	1	0	1	1	12	16	5	189
Parförhållande (1–5)												
1	20	27	36	49	38	52	32	43	41	34	38	1 687
2	33	26	32	28	39	34	46	39	34	32	37	1 536
3	15	13	14	9	13	6	13	10	9	11	11	500
4	5	5	6	4	3	2	3	3	4	4	3	172
5	27	28	12	9	6	6	6	4	12	19	10	564
Antal svarande												
	375–379	406–412	440–445	501–507	382–385	492–497	418–426	462–469	445–452	480–493	4 419–4 459	4 419–4 459

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Andel på en skala från 1–5 där 1=Allra viktigast, 2=Mycket viktigt, 3=Ganska viktigt, 4=Inte viktigt och 5=Inte aktuell.

Tabell A2.4 Andel som svarat på vad som är de viktigaste samhällsfrågorna just nu, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		Samtliga 16–74 år
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Utbildning										
60,3	57,2	51,0	53,0	53,5	55,5	70,4	71,3	59,5	61,8	63,4
Sjukvård										
34,8	40,3	34,1	42,9	41,2	49,5	50,6	59,4	60,7	70,1	54,3
Arbete										
40,7	37,6	51,3	45,6	48,8	39,8	44,6	45,7	37,6	35,7	42,6
Äldreomsorg										
12,6	19,1	10,8	22,6	23,1	25,9	23,8	34,8	47,3	58,9	33,6
Miljö										
34,5	37,6	24,7	26,2	22,2	27,5	26,8	23,9	15,3	17,4	22,4
Invandring										
30,8	28,4	33,8	30,1	30,8	26,1	21,9	18,3	14,3	13,7	21,2
Lag och ordning										
20,2	7,2	16,7	10,3	16,7	7,1	21,4	11,2	27,9	20,6	17,9
Barnomsorg										
6,4	8,7	5,7	14,6	12,4	29,0	14,2	16,2	8,2	17,2	14,3
Bostad										
18,0	13,2	22,1	25,5	18,3	14,4	6,0	6,2	9,5	7,1	10,1
Jämställdhet										
16,1	24,2	9,7	17,3	8,7	17,2	4,6	8,0	5,6	6,7	8,7
Skatter										
13,9	8,5	15,1	6,4	12,7	7,9	8,1	5,0	7,6	7,6	8,2
Energifrågan										
9,1	4,8	9,5	4,9	10,8	5,0	10,6	3,2	8,6	7,0	7,1
Psykvård										
4,7	5,5	3,2	9,4	5,4	8,9	5,2	10,1	4,4	6,9	6,6
Bistånd										
8,7	15,1	4,1	8,6	5,6	8,8	2,2	4,0	2,4	4,0	4,4
Offentlig sektor										
1,8	2,2	5,5	2,4	4,0	3,5	2,4	2,9	5,0	1,7	3,2
Kultur										
2,3	2,0	3,7	2,5	2,3	1,9	3,0	3,0	1,8	3,4	2,7
Försvar										
3,7	1,4	6,5	1,0	3,6	1,0	1,8	0,9	2,6	1,3	2,0
Totalt Antal										
381	415	442	507	383	496	431	471	464	519	4 509

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: De svarande ombads att markera de tre viktigaste frågorna.*

Tabell A2.5 Andel som svarat på vad som är de viktigaste samhällsfrågorna just nu, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Skatter	Bistånd	Energi-frågan	Psykivård	Offentlig sektor	Försvär	Kultur	Antal
16–19 år	11,27	11,81	6,98	5,08	1,98	2,60	2,15	796
20–24 år	10,83	6,33	7,25	6,28	3,98	3,80	3,09	949
25–29 år	10,36	7,18	7,93	7,10	3,73	2,31	2,13	879
35–54 år	6,57	3,07	6,95	7,60	2,64	1,34	3,02	902
55–74 år	7,61	3,21	7,75	5,66	3,34	1,94	2,59	983

16–29 år	Skatter	Bistånd	Energi-frågan	Psykivård	Offentlig sektor	Försvär	Kultur	Antal
Kön								
Kille	13,95	5,88	9,82	4,36	3,97	4,72	2,85	1 206
Tjej	7,49	10,42	4,90	8,20	2,71	1,11	2,14	1 418
Född								
Utrikes	16,68	17,41	6,92	3,93	1,69	1,37	5,15	301
Inrikes	10,03	6,72	7,48	6,53	3,59	3,14	2,17	2 308
Huvudsaklig sysselsättning								
Studerar	9,74	9,53	8,91	6,08	3,70	2,59	2,73	1 191
Arbetar	11,93	6,76	5,89	5,99	2,86	3,44	2,13	1 047
Arbetslös	9,10	5,36	8,07	6,74	3,07	3,82	3,18	216
Boenderegion								
Storstad	12,46	10,49	8,00	6,75	3,74	3,59	3,06	1 044
Universitets- eller högskoleort	10,49	7,51	7,43	6,05	3,67	2,58	2,77	873
Övriga	8,69	5,30	6,55	5,72	2,44	2,45	1,39	707
Föräldrars utbildning								
Högst grundskola	14,72	9,36	5,64	6,49	2,04	3,12	1,27	194
Gymnasium, kortare eftergymnasial	11,20	7,02	5,91	6,29	2,59	3,02	2,21	1 144
Högskola/universitet	9,74	8,75	9,79	6,32	4,74	2,56	2,71	1 070
Samtliga 16–29 år								
Andel	10,78	8,10	7,41	6,24	3,35	2,95	2,50	
Antal	276	223	188	168	86	72	65	2 624

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Tabellen är en fortsättning (plats 11–17) på tabell 2.6.

Tabell A3.1 Andelar som svarat på typ av samhälle man är tilltalad av, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		Samtliga 16–74 år
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Ett samhälle där alla har det lika bra ekonomiskt										
35	50	40	51	47	60	38	54	46	55	47
Ett samhälle där flitiga och dugliga får det betydligt bättre										
41	25	42	28	42	25	46	25	39	25	35
Vet inte/ingen uppfattning										
24	25	17	22	11	15	16	21	16	20	18
Totalt (Andel)										
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Totalt (Antal)										
381	409	429	497	377	485	428	463	451	500	4 758

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar 1: Endast ett alternativ kunde anges.

Kommentar 2: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.

Tabell A3.2 Andel som svarat på etiska ställningstagande om rätt och fel, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		Samtliga 16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Skattefuska											
1,99	1,43	2,23	1,55	1,93	1,62	2,00	1,58	1,72	1,35	1,72	4 816
Planka											
3,05	2,83	2,95	2,77	2,56	2,39	1,66	1,63	1,35	1,18	1,83	4 817
köpa något stulet											
2,00	1,47	1,96	1,46	1,73	1,49	1,38	1,19	1,13	1,05	1,35	4 825
Använda droger											
1,76	1,50	2,24	1,57	2,24	1,66	1,49	1,12	1,18	1,03	1,43	4 827
Köra rattfull											
1,21	1,11	1,24	1,06	1,19	1,07	1,14	1,02	1,07	1,01	1,10	4 826
Köpa ut											
2,75	2,54	2,79	2,28	2,45	1,88	1,67	1,23	1,21	1,12	1,63	4 824
Anställa svart											
2,78	2,37	2,98	2,43	2,58	2,30	2,16	1,87	1,84	1,62	2,10	4 820
Köpa sex											
1,95	1,35	2,26	1,34	2,24	1,41	2,00	1,19	1,58	1,15	1,59	4 826
Dopa sig											
2,07	1,80	2,26	1,62	1,97	1,36	1,57	1,12	1,12	1,06	1,40	4 815
Vara otrogen											
1,86	1,82	2,07	1,86	2,09	2,00	2,02	1,72	1,75	1,43	1,83	4 825
Själv mord											
2,19	2,01	2,38	2,24	2,17	2,29	2,22	2,21	1,95	1,82	2,15	4 781
Bruka våld i självförsvar											
5,16	4,28	5,49	4,56	5,29	4,49	5,54	4,47	5,28	3,92	4,87	4 814
Totalt (Antal)											
373–378	409–412	438–443	498–505	379–381	490–494	425–430	453–471	459–463	511–517		
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i> <i>Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–7 där 1=Aldrig rätt och 7=Kan vara rätt.</i></p>											

Tabell A3.3 Ställningstagande till jämställdhet, jämlikhet samt kring manligt och kvinnligt, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medelvärde	Antal
Homosexuella par lika bra föräldrar											
3,5	4,3	3,6	4,3	3,7	4,3	3,2	4,2	3,0	3,8	3,7	4 755
Viktigt att kvinnor är kvinnliga											
3,2	2,3	2,9	2,1	2,8	2,2	3,3	2,3	3,7	3,0	2,9	4 774
Viktigt att män är manliga											
3,2	2,4	2,9	2,2	2,8	2,2	3,2	2,4	3,6	3,0	2,9	4 787
Kvotera in kvinnor											
2,8	3,5	2,5	3,2	2,5	3,1	2,3	3,1	2,6	3,1	2,8	4 732
Det har gått för långt											
3,1	2,4	3,1	2,5	2,9	2,5	2,7	2,3	2,3	2,2	2,5	4 759
Män är bättre ledare											
2,4	1,5	2,2	1,6	2,1	1,6	1,9	1,4	1,9	1,6	1,8	4 800
Kvinnor bör sköta hemmet											
2,1	1,5	1,7	1,4	1,6	1,4	1,7	1,3	1,8	1,5	1,6	4 795
Totalt											
367–376	392–409	438–442	490–502	380–383	488–491	420–424	461–467	450–459	500–514		
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i> <i>Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Instämmer inte alls och 5=Instämmer helt.</i></p>											

**Tabell A4.1 Andel intresserade av politik och samhällsfrågor, efter kön, 16–74 år, 2013.
Procent**

Grad av intresse	16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Intresserad av politik												
Mycket	9,0	7,1	12,1	7,9	17,5	7,8	13,4	6,6	23,0	13,7	12,7	564
Ganska	29,2	22,3	29,3	28,3	34,2	33,4	44,3	38,3	43,2	39,7	37,9	1 667
Inte särskilt	33,0	40,7	33,9	38,8	33,3	40,0	31,1	41,9	26,6	36,2	35,3	1 723
Inte alls	28,8	29,9	24,6	25,0	15,0	18,8	11,1	13,2	7,2	10,5	14,0	861
Intresserad av politiska förhållanden ute i världen												
Mycket	9,5	5,4	12,2	6,5	16,5	8,2	12,7	5,6	18,6	11,8	11,3	505
Ganska	24,2	24,3	27,3	28,6	33,8	32,4	43,3	38,9	45,5	41,6	38,0	1 647
Inte särskilt	35,1	39,1	35,5	41,5	34,9	40,0	32,3	41,0	26,4	37,0	35,9	1 757
Inte alls	31,1	31,2	25,0	23,3	14,9	19,4	11,7	14,5	9,4	9,6	14,8	893
Intresserad av samhällsfrågor												
Mycket	16,9	12,8	14,8	13,8	19,9	17,7	19,3	14,0	27,6	22,4	19,2	865
Ganska	31,8	32,8	38,8	43,6	42,7	46,6	55,0	58,2	54,8	52,9	50,7	2 228
Inte särskilt	30,4	37,0	30,8	28,8	26,0	26,7	20,6	23,7	13,7	20,9	23,2	1 238
Inte alls	20,9	17,5	15,6	13,7	11,4	9,1	5,1	4,1	3,9	3,9	6,9	481
Totalt												
Antal	379-383	413-415	443-446	506-507	384-385	496-497	425-427	470-471	449-451	498-501	4 802-4 815	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.

Tabell A4.2 Andel som deltar i diskussioner om politik eller samhällsfrågor, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

	16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		Samtliga 16–74 år
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Hur ofta händer det att du diskuterar politik eller samhällsfrågor med någon du känner?											
Aldrig eller nästan aldrig	24,3	24,6	16,9	20,5	10,5	16,0	10,3	11,8	9,6	15,0	13,6
Någon eller några gånger om året	19,3	23,3	22,4	23,7	21,5	21,1	19,5	21,9	17,6	17,2	20,1
Någon eller några gånger i månaden	26,9	28,6	30,3	28,9	27,3	31,4	28,5	32,0	31,3	31,2	30,2
Någon eller några gånger i veckan	21,9	19,4	21,7	19,5	27,8	20,4	30,2	23,0	26,9	25,9	25,1
Nästan varje dag	7,6	4,1	8,6	7,5	12,9	11,2	11,5	11,2	14,7	10,7	10,9
Totalt											
Andel	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	383	416	444	506	384	495	427	469	453	502	4 479
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>											
<i>Kommentar: I kolumnen Samtliga 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.</i>											

Tabell A4.3 Andel unga som är ganska eller mycket intresserade av politik i olika länder i Europa, 16–29 år, 2010. Procent

Land	Ganska eller mycket intresserad	Antal	Land	Ganska eller mycket intresserad	Antal
Sverige	56,4	287	Slovenien	29,0	276
Nederländerna	54,5	278	Litauen	26,8	331
Danmark	50,7	280	Irland	25,9	699
Schweiz	47,0	300	Portugal	25,7	346
Storbritannien	42,8	487	Spanien	25,3	396
Israel	39,9	678	Estland	23,9	368
Finland	38,0	366	Bulgarien	23,1	346
Belgien	35,6	365	Kroatien	23,0	349
Tyskland	35,3	625	Ungern	21,5	302
Ryssland	33,7	678	Cypern	21,3	220
Frankrike	32,2	322	Grekland	20,8	566
Norge	31,8	334	Ukraina	19,7	416
Slovakien	31,4	331	Tjeckien	6,4	606
Polen	30,4	481			
<i>Källa: European Social Survey 2010.</i>					

Tabell A4.4 Sociala bakgrundsfaktorer. Beskrivning av de variabler som ingår i regressionsanalyserna (kapitel 4)

Kön

Registeruppgift	Svarspersonens kön enligt SPAR-registret
Kodning	0 = Man och 1= Kvinna

Boenderegion

Registeruppgift	Svarspersonens boendekommun (SPAR-registret)
Kodning	<p>1) Storstadsregioner: Kommuner som ingår i Stockholmsregionen, Göteborgsregionen och eller Malmö-Lundregionen (A-regioner).</p> <p>2) Större städer: Kommuner med mer än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum.</p> <p>3) Mellanstora orter: Kommuner med mer än 27 000 invånare och mindre än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum samt med mer än 300 000 invånare inom 100 kilometers radie.</p> <p>4) Mindre orter och glesbygd: Kommuner med mindre än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum samt med mindre än 300 000 invånare inom 100 kilometers radie.</p> <p>Kommentar: Indelningen har gjorts med SCB:s indelning i H-regioner från år 2002 som underlag.</p>

Ålder

Registeruppgift	Svarspersonens födelseår (SPAR-registret)
Kodning (Dummyvariabler)	<p>Variabel 1: 1=16–19 år och 0=Övriga</p> <p>Variabel 2: 1=20–24 år och 0=Övriga</p> <p>Variabel 3: 1=25–29 år och 0=Övriga</p>

Föräldrars utbildning

Enkätfråga	Vilken är din mammas respektive din pappas högsta avslutade utbildning? (En svarskolumn för mamma respektive pappa)
Svarsalternativ	<ol style="list-style-type: none"> 1) Gick inte ut grundskolan 2) Grundskola eller motsvarande 3) Gymnasium eller motsvarande 4) Utbildning efter gymnasiet kortare än 3 år 5) Högskola/universitet i minst 3 år 6) Vet ej
Kodning (Dummyvariabler)	<p>Svarsalternativ 6 (vet ej): Exkluderas från analysen. Av de övriga utbildningsnivåerna (1-5) beräknas för varje individ den högsta utbildningsnivån hos någon av föräldrarna.</p> <p>Variabel 1 (Grundskola): 1=Utbildningsnivå 1–2 och 0=Övriga utbildningsnivåer</p> <p>Variabel 2 (Gymnasium el. kortare eftergymnasial): 1=Utbildningsnivå 3–4 och 0=Övriga utbildningsnivåer</p> <p>Variabel 3 (Universitet): 1=Utbildningsnivå 5 och 0=Övriga utbildningsnivåer</p>

Bakgrund

Enkätfråga	Var är du och dina föräldrar födda?
Svarsalternativ	1) Sverige 2) Norden 3) Europa 4) Utanför Europa
Kodning (Dummyvariabler)	Variabel 1 (Minst en förälder född i Sverige): 1=Unga med minst en förälder född i Sverige och 0=Övriga Variabel 2 (Utrikes födda): 1=Unga som är födda utrikes och 0=Övriga Variabel 3 (Unga födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar): 1=Unga födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar och 0=Övriga Kommentar: Unga födda utrikes med minst en förälder född i Sverige kodas som 0 i variabel 2.

Sysselsättning

Enkätfråga	Vilken är din nuvarande sysselsättning?
Svarsalternativ	1) Studerar 2) Arbetar 3) Arbetslös 4) Föräldraledig 5) Hemarbetande 6) Långtidssjukskriven 7) Förtids- eller sjukpensionär 8) Annat Kommentar: För alla svarsalternativen har möjlighet funnits att svara heltid eller deltid. Flera svarsalternativ har kunna anges.
Kodning (Dummyvariabler)	Variabel 1 (Studerar): 1=Alternativ 1 (studerar) och 0=Övriga Variabel 2 (Arbetar): 1=Alternativ 2 (arbetar) och 0=Övriga Variabel 3 (Arbetslös eller långtidssjuk): 1=Alternativ 3, 6 och 7 samt 0=Övriga Variabel 4 (Övriga sysselsättningar): 1=Alternativ 4, 5 och 8 samt 0=Övriga Kommentar: Varje individ har bara kodats till en av de fyra grupperna. I de fall en individ har angett flera sysselsättningar har följande prioritetsordning tillämpats: Heltid har gått före deltid, Studier går före arbete, Arbete går före arbetslös/långtidssjuk och arbetslös/långtidssjuk går före Övriga sysselsättningar.

Tabell A4.5 Ungas attityder till politik och engagemang. Beskrivning av de variabler som ingår i regressionsanalyserna (kapitel 4)

Intresse för politik

Enkätfråga	Hur pass intresserad är du i allmänhet av politik?
Svarsalternativ	1) Inte alls intresserad. 2) Inte särskilt intresserad. 3) Ganska intresserad. 4) Mycket intresserad.
Kodning	På en skala från 0–100 där 0=Inte alls intresserad och 100=Mycket intresserad

Aktivt medborgarskap

Enkätfråga	Påståendet: Man bör blanda sig i politiken och stödja det rätta och protestera mot det som är fel.
Svarsalternativ	På en skala 1–7 där 1=Instämmer inte alls och 7=Instämmer helt.
Kodning	På en skala från 0–100 där 0=Instämmer inte alls och 100=Instämmer helt

Politiskt etablissemang

Enkätfråga	Påståendet: Klyftan mellan etablerade politiker och vanliga medborgare har blivit större.
Svarsalternativ	På en skala från 1–7 där 1=Instämmer inte alls och 7=Instämmer helt.
Kodning	På en skala från 0–100 där 0=Instämmer inte alls och 100=Instämmer helt.

Politisk systemtilltro

Enkätfråga	Hur stor möjlighet tycker du att människor i allmänhet har att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i samhället?
Svarsalternativ	På en skala från 0–10 där 0=Inga möjligheter till 10=Mycket stora möjligheter.
Kodning	På en skala från 0–100 där 0=Inga möjligheter och 100=Mycket stora möjligheter.

Politisk självtilltro

Enkätfråga	Hur stor möjlighet tycker du att du själv har att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i samhället?
Svarsalternativ	På en skala från 0–10 där 0=Inga möjligheter och 10=Mycket stora möjligheter.
Kodning	På en skala från 0–100 där 0=Inga möjligheter och 100=Mycket stora möjligheter.

Tabell A4.6 Effekten av undersökningsår samt av sociala bakgrundsvariabler på politiskt intresse, 16–29 år, 1997, 2002 och 2013. Politiskt intresse på en skala från 0–100.

	1997	2002	2013	1997/2002/2013
	b	b	b	b
Årtal (referens: 2013)				
1997				3,6**
2002				0,4
Kön (referens: Killar)				
Tjejer	-6,8**	-4,9**	-5,5**	-5,8**
Boenderegion (referens: Storstadsregion)				
Större städer	-4,8**	-5,5**	-4,7**	-5,0**
Mellanstora orter	-5,3**	-5,6**	-2,2	-4,6**
Mindre orter och glesbygd	-6,5**	-7,6**	-7,7**	-7,2**
Ålder (referens: 25–29 år)				
16–19 år	-12,0**	-11,6**	-12,5**	-12,1**
20–24 år	-3,2**	-6,5**	-7,0**	-5,5**
Föräldrars utbildning (referens: Universitetsutbildning)				
Grundskola	-7,7**	-14,4**	-4,1	-9,5**
Gymnasium eller kortare eftergymnasial utbildning	-6,0**	-9,0**	-6,1**	-6,9**
Bakgrund (referens: Minst en förälder född i Sverige)				
Utrikes född	-0,8	-7,8**	-1,6	-2,6
Född i Sverige med utrikes födda föräldrar	-1,0	4,9	-3,9	-1,1
Sysselsättning (referens: Studerar)				
Arbetar	-9,1**	-8,3**	-6,1**	-7,9**
Arbetslös eller långtidssjuk	-11,0**	-5,8	-9,8**	-9,5**
R² adj.				
	0,08	0,08	0,05	0,07
Antal				
	2 420	2 030	2 302	6 752
<p><i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 1997, 2002 och 2013.</i> <i>* = signifikant på 95 procents säkerhetsnivå.</i> <i>** = signifikant på 99 procents säkerhetsnivå.</i> <i>Kommentar: Multivariat linjär regressionsanalys (OLS). Ostandardiserade regressionskoefficienter (b).</i> <i>Den beroende variabeln, Politiskt intresse, överförd till skala 0–100.</i></p>				

Tabell A5.1 Viktiga egenskaper i ett arbete efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Medelvärde

Åldersgrupper	Trevliga arbetskamrater	Bra chef/ledning	God arbetsmiljö	Fast anställning	Bra lön	Intressanta arbetsuppgifter	Utvecklingsmöjligheter	Arbetet fungerar med fritid	Ansvarsfulla arbetsuppgifter	Bidrar för andra
16–19 år	4,5	4,5	4,4	4,0	4,3	4,0	3,9	3,8	3,6	3,6
20–24 år	4,5	4,5	4,4	4,1	4,1	4,1	4,0	3,8	3,8	3,5
25–29 år	4,4	4,5	4,4	4,3	4,1	4,2	4,1	3,9	3,9	3,6
35–54 år	4,3	4,4	4,3	4,4	4,0	4,2	3,9	4,0	4,1	3,8
55–74 år	4,3	4,4	4,3	4,4	4,0	4,3	3,8	3,9	4,2	4,0

16–29 år	Trevliga arbetskamrater	Bra chef/ledning	God arbetsmiljö	Fast anställning	Bra lön	Intressanta arbetsuppgifter	Utvecklingsmöjligheter	Arbetet fungerar med fritid	Ansvarsfulla arbetsuppgifter	Bidrar för andra
Kön										
Kille	4,4	4,4	4,3	4,2	4,2	4,0	3,9	3,8	3,7	3,4
Tjej	4,6	4,6	4,6	4,2	4,2	4,2	4,1	3,9	3,9	3,8
Född										
Utrikes	4,3	4,5	4,4	4,4	4,3	3,9	4,2	3,7	3,9	3,7
Inrikes	4,5	4,5	4,4	4,1	4,2	4,1	4,0	3,8	4,1	3,6
Huvudsaklig sysselsättning										
Studerar	4,5	4,5	4,5	4,1	4,2	4,1	4,1	3,9	3,7	3,7
Arbetar	4,5	4,5	4,4	4,3	4,1	4,2	4,1	3,9	4,0	3,6
Arbetslös	4,3	4,4	4,4	4,0	4,1	3,7	3,6	3,5	3,3	3,2
Boenderegion										
Storstad	4,4	4,5	4,5	4,1	4,2	4,1	4,1	3,9	3,9	3,6
Universitets- eller högskoleort	4,5	4,5	4,4	4,2	4,2	4,1	3,9	3,8	3,7	3,6
Övriga	4,5	4,5	4,4	4,2	4,2	4,0	3,9	3,7	3,7	3,6
Föräldrars utbildning										
Högst grundskola	4,5	4,5	4,3	4,3	4,2	4,0	3,9	3,9	3,8	3,5
Gymnasium, kortare eftergymnasial	4,5	4,5	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,8	3,8	3,5
Högskola/universitet	4,4	4,5	4,5	4,0	4,1	4,2	4,1	3,9	3,8	3,7
Samtliga 16–29 år										
Medelvärde	4,5	4,5	4,4	4,2	4,2	4,1	4,0	3,8	3,8	3,6
Antal	2 603	2 592	2 598	2 598	2 604	2 602	2 594	2 598	2 593	2 592

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Inte viktigt alls och 5=Mycket viktigt.

	Förverkliga idéer	Arbetet fungerar med hem och barn	Stämmer med utbildningen	Självständigt	Arbete på hemort	Karriär-möjligheter	Jämn köns-fördelning	Arbete i team	Fria arbetstider	Inter-nationella kontakter	Status
	3,6	3,2	3,4	3,1	3,1	3,6	3,4	2,9	2,7	3,0	2,7
	3,5	3,4	3,3	3,3	3,3	3,4	2,9	3,1	2,7	2,7	2,5
	3,6	3,8	3,3	3,5	3,6	3,1	2,9	3,1	3,1	2,5	2,6
	3,7	4,1	3,3	3,9	3,9	2,9	2,9	3,3	3,5	2,4	2,7
	3,7	3,7	3,7	4,2	4,0	2,7	3,1	3,2	3,4	2,3	2,8

	Förverkliga idéer	Arbetet fungerar med hem och barn	Stämmer med utbildningen	Självständigt	Arbete på hemort	Karriär-möjligheter	Jämn köns-fördelning	Arbete i team	Fria arbetstider	Inter-nationella kontakter	Status
	3,5	3,3	4,4	3,3	3,3	3,4	2,8	3,0	2,9	2,7	2,7
	3,6	3,7	4,6	3,3	3,4	3,3	3,3	3,1	2,9	2,7	2,5
	3,8	3,6	3,7	3,5	3,5	3,6	3,4	3,2	3,1	3,1	3,2
	3,5	3,5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,0	3,0	2,9	2,7	2,6
	3,6	3,3	3,6	3,2	3,1	3,5	3,2	3,0	2,8	3,1	2,7
	3,5	3,6	3,1	3,5	3,5	3,3	2,9	3,2	3,0	2,5	2,6
	3,1	3,1	2,6	3,1	3,4	3,0	2,9	2,7	2,7	2,3	2,3
	3,6	3,4	3,4	3,3	3,4	3,5	3,1	3,1	3,0	2,9	2,7
	3,6	3,5	3,3	3,3	3,4	3,3	3,0	3,0	2,8	2,7	2,6
	3,4	3,6	3,2	3,3	3,3	3,2	3,0	3,0	2,8	2,5	2,5
	3,3	3,7	3,1	3,3	3,6	3,1	3,0	3,2	2,9	2,5	2,7
	3,5	3,5	3,3	3,3	3,4	3,3	3,0	3,0	2,8	2,6	2,6
	3,7	3,4	3,5	3,3	3,3	3,4	3,1	3,1	2,9	2,9	2,6
	3,5	3,5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,0	3,0	2,9	2,7	2,6
	2 593	2 555	2 599	2 600	2 584	2 598	2 594	2 587	2 591	2 592	2 595

Tabell A5.2 Syn på villkor och rättigheter på arbetsmarknaden, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Medelv.	Antal
Obligatoriskt med jobsökarprojekt											
3,3	3,2	3,1	3,3	3,3	3,6	3,8	3,9	4,2	4,4	3,8	4 793
Unga borde anstränga sig mer											
3,7	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6	3,5	3,2	3,5	3,5	3,5	4 783
Okej att unga får lägre lön											
2,9	2,7	2,9	2,5	2,8	2,6	3,5	3,2	3,7	3,6	3,3	4 773
Äldre bör gå i pension tidigare											
3,0	3,0	2,7	2,9	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,2	4 784
Rätt att säga nej till jobb											
3,5	3,6	3,4	3,5	3,2	3,4	2,8	3,1	2,7	2,8	3,0	4 785
Bidrag skämmer bort ungdomar											
2,7	2,5	2,8	2,6	2,7	2,7	2,8	2,6	2,8	2,9	2,8	4 770
Totalt (antal)											
374	409	443	502	384	493	424	469	448	490		

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar 1: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Stämmer inte alls och 5=Stämmer helt.

Kommentar 2: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.

Tabell A6.1 Andel som har svårt att klara löpande utgifter, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Nej											
88,4	85,1	74,4	66,8	71,6	69,1	85,0	80,3	90,8	88,8	82,7	3 734
Ja, vid ett tillfälle											
4,8	6,6	10,1	12,8	13,6	10,5	6,4	7,2	2,8	3,7	6,6	364
Ja, vid flera tillfällen											
6,8	8,4	15,5	20,4	14,8	20,4	8,6	12,5	6,4	7,6	10,7	574
Totalt (andel)											
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (antal)											
371	403	448	508	386	496	429	470	451	512		4 822
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>											
<i>Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.</i>											

Tabell A6.2 Andel som får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

	16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Får du ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående?								
Ja ofta	41,5	52,5	14,9	15,0	7,0	6,7	20,5	569
Ja, ibland	36,1	29,5	33,7	36,7	27,1	26,7	31,6	827
Nej	22,3	18,0	51,4	48,3	66,0	66,6	47,8	1 219
Totalt								
Andel	100	100	100	100	100	100	100	
Antal	368	409	449	507	386	496	2 615	2 615
Har du möjlighet att få ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra närstående?								
Ja	86,3	92,2	85,3	84,2	80,2	79,3	83,2	1 282
Nej	13,7	7,8	14,7	15,8	19,8	20,7	16,8	255
Totalt								
Andel	100	100	100	100	100	100	100	
Antal	148	139	271	313	301	365		1 537
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>								

Tabell A6.3 Andel som lider av olika stressrelaterade besvär det senaste halvåret, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

	16–19 år		20–24 år		25–29 år		
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	
Huvudvärk							
Varje dag	1,1	2,3	1,0	4,3	1,3	0,7	
Flera gånger i veckan	6,0	19,2	5,9	18,5	6,8	15,6	
En gång i veckan	13,2	19,5	11,8	19,3	9,8	16,9	
Någon gång i månaden	36,8	35,2	39,6	36,3	33,5	42,7	
Mer sällan eller aldrig	42,9	23,8	41,7	21,6	48,5	24,2	
Ont i magen							
Varje dag	1,9	1,8	0,8	5,7	0,6	2,7	
Flera gånger i veckan	4,7	14,1	6,9	14,9	8,5	12,7	
En gång i veckan	8,5	17,3	10,6	15,3	7,5	13,3	
Någon gång i månaden	31,3	47,8	31,1	41,2	25,6	37,1	
Mer sällan eller aldrig	53,6	19,1	50,6	22,9	57,8	34,2	
Svårt att somna							
Varje dag	3,0	5,0	6,3	5,5	4,7	5,2	
Flera gånger i veckan	16,0	23,5	15,4	20,4	15,2	15,3	
En gång i veckan	13,0	16,7	14,6	16,7	15,6	14,6	
Någon gång i månaden	30,1	29,6	30,1	27,8	25,9	30,0	
Mer sällan eller aldrig	37,8	25,2	33,6	29,6	38,5	34,9	
Känt mig stressad							
Varje dag	5,2	16,4	8,2	15,9	6,8	15,9	
Flera gånger i veckan	19,9	36,0	24,1	37,3	21,7	33,0	
En gång i veckan	18,0	25,4	19,6	22,0	22,1	22,4	
Någon gång i månaden	29,0	14,9	29,8	18,5	34,5	22,9	
Mer sällan eller aldrig	27,9	7,3	18,3	6,3	14,9	5,8	
Trött under dagarna							
Varje dag	11,6	20,8	10,9	16,4	10,9	19,9	
Flera gånger i veckan	33,8	45,6	33,5	45,2	30,4	38,9	
En gång i veckan	22,2	16,1	26,7	21,5	21,8	21,3	
Någon gång i månaden	22,2	12,9	19,1	12,3	27,0	15,0	
Mer sällan eller aldrig	10,2	4,7	9,9	4,7	9,9	4,9	
Sovit dåligt under natten							
Varje dag	4,1	5,9	5,9	7,1	4,5	8,8	
Flera gånger i veckan	17,4	26,1	17,6	24,1	20,5	24,3	
En gång i veckan	15,2	16,4	20,2	18,8	22,2	18,7	
Någon gång i månaden	27,3	30,8	30,7	29,6	27,6	26,6	
Mer sällan eller aldrig	36,1	20,8	25,6	20,4	25,2	21,6	
Totalt							
Andel	100	100	100	100	100	100	
Antal	388	418	456	514	383	506	

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.

	35–54 år		55–74 år		16–74 år	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
	1,2	3,0	1,0	1,4	1,8	4–21
	6,3	11,9	2,9	7,7	8,7	13–93
	8,2	12,5	3,6	7,0	9,9	16–99
	34,5	38,2	21,8	26,5	33,0	97–209
	49,8	34,4	70,7	57,3	46,6	98–279
	1,2	1,8	1,0	2,4	1,9	3–28
	4,3	9,3	2,6	5,1	6,8	12–75
	4,9	8,1	5,3	5,3	7,6	21–78
	20,9	28,6	22,8	25,8	27,5	89–207
	68,6	52,1	68,3	61,4	56,2	78–308
	2,2	3,8	4,9	5,9	4,3	9–29
	12,2	14,7	9,7	18,5	14,5	43–104
	12,2	12,7	10,0	11,1	12,5	44–84
	28,6	27,6	26,7	36,7	29,4	99–182
	44,8	41,1	48,8	27,7	39,3	103–219
	7,1	13,3	3,4	6,0	5,9	15–79
	24,7	28,0	8,7	16,2	21,4	39–16
	19,1	15,5	11,8	12,9	17,4	53–112
	33,3	33,1	34,8	36,2	29,8	62–179
	15,8	10,1	41,3	28,8	25,4	30–186
	5,7	12,7	7,7	7,9	8,8	24–98
	25,8	30,4	15,9	24,3	22,6	109–229
	20,9	17,5	16,9	13,3	17,6	65–118
	31,4	26,2	33,7	32,6	31,3	53–160
	16,2	13,3	25,8	21,9	19,7	19–117
	5,3	6,0	5,5	6,8	10,4	16–42
	20,4	23,5	16,7	24,2	28,6	66–122
	19,0	18,5	14,6	14,3	18,7	58–95
	25,5	28,0	31,5	36,6	27,1	105–183
	29,8	23,9	31,7	18,1	15,2	86–145
	100	100	100	100	100	
	437	480	479	527		4 953

Tabell A7.1 Andel som svarat hur de bor för närvarande, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Ren landsbygd											
17,5	15,5	12,3	9,8	6,3	7,4	17,6	18,1	19,9	18,7	16,0	672
Mindre tätort											
29,5	23,8	19,5	19,7	19,0	21,0	23,8	27,4	25,9	26,4	24,5	1 096
Stad/större tätort (ytterområde)											
31,4	33,0	36,2	28,7	31,3	28,7	33,7	30,0	29,6	28,9	31,0	1 463
Stad/större tätort (centralt)											
21,6	27,7	32,0	41,8	43,3	42,9	25,0	24,5	24,7	26,0	28,5	1 474
Totalt (andel)											
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (antal)											
386	407	454	503	387	492	433	471	468	516		4 705
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>											
<i>Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.</i>											

Tabell A7.2 Andel som bor ensam eller tillsammans med någon/några, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Ensam											
4,9	3,2	23,8	20,0	29,3	22,3	13,4	11,1	19,7	24,0	17,2	829
Med förälder/föräldrar											
88,8	88,6	41,2	29,9	9,1	5,5	–	–	–	–	38,0	1 103
Med partner											
1,4	4,7	27,9	39,5	49,5	62,4	65,2	68,5	75,3	71,8	60,5	2 311
Med barn											
0,0	0,9	1,7	5,1	15,8	24,6	48,5	57,4	9,0	5,2	26,7	839
Inga alternativ stämmer in											
4,9	4,7	7,3	9,6	7,8	4,4	2,3	1,6	1,6	1,6	3,2	213
Totalt (antal)											
387	412	452	506	388	501	430	469	468	517		
<i>Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.</i>											
<i>Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.</i>											

Tabell A7.3 Andel som tror att de kommer att flytta från den ort de bor i idag under de närmaste åren, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Ja											
45,4	58,4	44,0	46,5	33,5	26,8	10,8	8,6	6,7	7,5	17,3	1 307
Nej											
25,7	22,1	33,8	33,3	44,0	52,7	76,6	74,2	81,5	78,2	65,7	2 525
Vet inte											
29,0	19,5	22,1	20,2	22,5	20,6	12,5	17,2	11,8	14,3	17,0	901
Totalt (andel)											
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (antal)											
385	415	453	510	388	501	432	473	468	516		4 788

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.*

Tabell A7.4 Varför skulle du flytta från din nuvarande bostadsort? Efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Prova något nytt							
29,9	54,3	32,6	36,3	34,4	29,2	36,6	1 206
För ett jobb							
27,4	21,7	44,0	30,2	32,4	29,0	31,3	1 206
För att studera							
47,1	57,5	23,1	27,8	10,1	5,3	29,9	1 206
Andra skäl							
18,2	13,0	21,1	21,6	28,3	32,1	21,6	1 206
Brist på bostäder							
7,0	3,9	5,4	8,6	14,0	9,2	7,8	1 206
Brist på arbete							
5,9	4,8	7,4	9,8	11,7	6,1	7,7	1 206
Flytta till partner eller barn							
1,6	7,2	7,0	9,0	6,7	9,9	6,9	1 206
Kompisar							
8,1	6,7	5,8	4,9	5,6	4,6	6,0	1 206
Vet inte							
3,7	0,5	1,7	1,6	1,1	0,8	1,6	1 206
Totalt (antal)							
198	250	212	252	147	147		

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Tabell A7.5 Andel som varit eller inte varit utanför Sverige utan sällskap av sina föräldrar, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Nej, aldrig							
40,4	33,4	13,1	7,3	6,8	4,9	15,9	443
Ja, 1–2 gånger							
34,6	41,9	28,1	24,3	13,6	11,7	24,7	665
Ja, 3–4 gånger							
13,2	15,8	22,1	24,7	16,9	14,6	18,3	477
Ja, 5–6 gånger							
4,1	3,5	14,2	11,9	10,4	11,7	9,9	254
Ja, mer än 6 gånger							
7,7	5,3	22,5	31,8	52,3	57,2	31,1	800
Totalt (andel)							
100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (antal)							
384	412	453	508	386	496		2 639

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Tabell A7.6 Andel som vill och andel som inte vill flytta från Sverige och bo i ett annat land under minst 6 månader, efter kön, 16–29 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		16–29 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Andel	Antal
Ja, absolut							
30,8	41,7	35,8	39,0	33,9	30,6	35,3	941
Ja, kanske							
37,4	36,4	36,3	33,9	33,3	34,2	35,1	929
Nej							
19,5	10,2	19,7	16,0	23,8	28,1	19,9	515
Vet inte							
12,4	11,7	8,2	11,1	9,1	7,1	9,7	260
Totalt (andel)							
100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (antal)							
383	413	454	509	388	498		2 545

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Tabell A7.7 Andel vars nära vänner har sin bakgrund i ett annat land än Sverige, efter kön, 16–74 år, 2013. Procent

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Inga											
16,0	13,7	14,9	12,5	15,3	15,3	20,0	17,0	27,8	29,9	20,8	863
Några stycken											
53,1	59,2	57,1	60,9	53,8	56,9	54,0	61,3	53,7	56,9	56,7	2 640
Ganska många											
23,6	20,7	23,7	20,2	25,6	21,8	23,0	17,6	16,8	11,3	18,9	930
De allra flesta											
7,3	6,4	4,4	6,3	5,4	6,1	2,9	4,0	1,7	1,9	3,6	211
Totalt (andel)											
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totalt (antal)											
375	413	438	504	380	495	425	468	450	507		4 644

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.*

Tabell A7.8 Andel som svarar att följande påståenden om invandring och invandrare överensstämmer med vad de tycker, efter kön, 16–74 år, 2013. Medelvärde

16–19 år		20–24 år		25–29 år		35–54 år		55–74 år		16–74 år	
Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Andel	Antal
Bör ta seden dit man kommer											
3,4	3,0	3,2	3,1	3,2	3,0	3,5	3,3	3,7	3,6	3,4	4 635
Färre invandrare											
3,5	3,0	3,5	3,1	3,3	3,0	3,4	3,1	3,5	3,4	3,3	4 631
Kulturellt tillskott											
2,8	3,2	3,0	3,3	3,3	3,5	3,2	3,4	3,2	3,2	3,3	4 639
Svårt att bo i ett invandrartätt område											
3,2	2,8	3,3	3,0	3,2	3,0	3,3	3,2	3,2	3,0	3,2	4 639
Färre flyktingar											
3,3	2,8	3,2	2,9	3,1	2,8	3,3	2,9	3,3	3,3	3,1	4 631
Positivt för Sverige											
2,8	3,0	2,8	3,0	2,9	3,0	3,1	3,0	3,2	3,1	3,0	4 589
Samma möjligheter											
3,0	3,0	2,7	2,9	2,7	2,7	2,4	2,6	2,6	2,9	2,7	4 638
Totalt (antal)											
388	418	456	514	391	506	437	480	479	527		4 953

*Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.
Kommentar 1: I kolumnen 16–74 år ingår även gruppen 30–34 år som annars inte redovisas i tabellen.
Kommentar 2: Medelvärden på en skala från 1–5 där 1=Stämmer inte alls och 5=Stämmer helt.*

Tabell A8.1 Andel som deltar eller har deltagit i möten eller aktiviteter i föreningar eller organisationer, efter olika kategorier, 16–29 år, 2013. Procent

Åldersgrupper	Idrott	Elev/ student	Kultur	Annan hobby- förening	Friluft/ scouter	Annan förening	Religiös	Facket
16–19 år	70	34	37	29	23	17	26	5
20–24 år	69	37	36	31	26	20	19	16
25–29 år	64	35	33	34	31	25	19	32
35–54 år	72	28	32	42	39	33	19	46
55–74 år	57	20	33	42	38	38	15	54

16–29 år	Idrott	Elev/ student	Kultur	Annan hobby- förening	Friluft/ scouter	Annan förening	Religiös	Facket
Kön								
Kille	70	32	26	29	27	23	16	18
Tjej	65	40	45	34	27	20	26	20
Född								
Utrikes	51	39	38	32	21	22	24	27
Inrikes	70	35	35	31	28	21	21	18
Huvudsaklig sysselsättning								
Studerar	71	43	42	32	25	21	24	11
Arbetar	68	30	31	32	29	20	18	26
Arbetslös	58	23	26	27	23	22	18	12
Boenderegion								
Storstad	66	41	38	34	26	20	20	19
Universitets- eller högskoleort	69	36	34	31	28	23	22	20
Övriga	69	27	33	29	26	21	21	18
Föräldrars utbildning								
Högst grundskola	57	28	28	29	19	22	21	25
Gymnasium, kortare eftergymnasial	67	31	31	31	26	19	19	20
Högskola/universitet	72	45	44	33	30	23	24	17
Samtliga 16–29 år								
Andel	68	35	35	32	27	21	21	19
Antal	1 736	924	935	809	687	526	560	473

Källa: Ungdomsstyrelsen, Attityd- och värderingsstudien 2013.

Kommentar: Vi redovisar inte resultat som baseras på färre än 30 individer. Dessa celler är tomma istället.

	Humanitär	Politiskt parti	Dator/rollspel	Djurrätt	Miljö	Lokala frågor	Kvinno-grupp	Invandrar	Antal
	6	9	16	8	7	5	4	4	32–537
	16	14	13	12	11	8	5	4	37–650
	20	17	13	13	14	10	8	5	41–549
	21	20	6	12	19	16	6	5	40–638
	22	23	4	10	19	22	8	5	48–541

	Humanitär	Politiskt parti	Dator/rollspel	Djurrätt	Miljö	Lokala frågor	Kvinno-grupp	Invandrar	Antal
	11	12	21	7	10	9	3	4	36–835
	19	15	6	16	12	7	9	5	66–901
	23	23	16	14	19	14	14	15	37–143
	14	13	13	11	10	7	5	3	114–1 583
	15	15	14	10	11	6	6	4	54–839
	15	12	12	12	11	8	5	4	96–1 607
	12	12	17	12	10	-	-	-	34–157
	18	16	14	14	14	8	7	6	58–667
	15	13	13	9	10	8	6	5	39–588
	10	11	13	9	8	7	-	-	46–481
	13	17	-	-	-	-	-	-	32–108
	12	11	12	10	9	7	4	4	44–762
	19	16	15	11	14	8	7	4	44–749
	15	14	14	11	11	8	6	4	
	379	350	331	290	277	193	159	111	

REFERENSER

Kapitel 1

Lyons, W. (1995). *Approaches to intentionality*. Oxford: Clarendon Press.

Oscarsson, H. (Red). (2002). *Spår i framtiden*, SOM nr 28, Göteborgs universitet.

SOU 1994:73. *Ungdomars välfärd och värderingar*: Rapport till Barn- och ungdomsdelegationen och Generationsutredningen. Stockholm: Fritzes.

Kapitel 2

Ungdomsstyrelsen (1998). *Ny tid – nya tankar*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Elektronisk källa:

Svenska kyrkan. *Svenska kyrkan i siffror*. www.svenskakyrkan.se, 16 oktober 2013, kl. 14.15.

Kapitel 3

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : a social cognitive theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy. The Exercise of Control*. New York: W. H. Freeman and Company.

Holmberg, S. (1999). Representativ demokrati. *Demokratiutredningens skrift nr 24*.

SOU 1999:64. Stockholm: Fakta Info Direkt.

Ungdomsstyrelsen (1998). *Ny tid – nya tankar*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Kapitel 4

Amná, E. (Red.) (2010). *New Forms of Citizen Participation: Normative implications*. Baden-Baden: Nomos.

Amná, E., Kokkonen, A., Persson, M. & Stattin, H. (2011). *Unga svensks stöd för demokrati är grundmurat*. DN debatt (publicerad 2011-06-28). www.dn.se/debatt/unga-svensks-stod-for-demokrati-ar-grundmurat

Bennett, S. Flickinger, R. & Rhine, S. (2000). Political Talk Over Here, Over There, Over Time. *British Journal of Political Science*, Vol. 30.

Dalton, R.J. (2008). Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation. *Political Studies*, Vol. 56.

Delli Carpini, M.X. (2000). Gen.com: Youth, Civic Engagement, and the New Information Environment. *Political Communication*. Vol. 17.

Delli Carpini, M.X. & Keeter, S. (1996). *What Americans know about politics and why it matters*. New Haven, CT: Yale University Press.

Ekengren Oscarsson, H. (2011). *Den förtappade ungdomsgenerationen*. Forskarblogg publicerad 2011-06-28. www.henrikoscarsson.com/2011/06/den-fortappade-ungdomsgenerationen.html.

Esaiasson, P., Gilljam, M. & Persson, M. (2011). Medborgarnas demokratiuppfattningar. I S. Holmberg, L. Weibull & H. Oscarsson (Red.). *Lycksalighetens ö*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Europeiska kommissionen (2013). *Political Participation and EU Citizenship: Perceptions and Behaviours of Young People. Evidence from Eurobarometer surveys*. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency.

Eveland, W.P. & Scheufele, D.A. (2000). Connecting news media use with gaps in knowledge and participation. *Political Communication* 17(3): 215–237.

Fahmy, E. (2006). *Young Citizens. Young people's involvement in politics and decision making*. Aldershot: Ashgate.

Harris, A., Wyn, J. & Younes, S. (2010). Beyond apathetic or activist youth. *Young*, Vol.18.

Holmberg, S. & Oscarsson, H. (2004). *Väljare. Svenskt väljarbete under 50 år*. Stockholm: Norstedts juridik.

Holmberg, S & Weibull, L (2011). Förtroendekurvorna pekar uppåt. I S. Holmberg, L. Weibull & H. Oscarsson (Red.). *Lycksalighetens ö*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Inglehart, R. & Welzel, C. (2005). *Modernization, Cultural Change and Democracy – The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

Johansson, S. (2007). *Dom under trettio, vem bryr sig och varför? Ungdomars värderingar och politiska deltagande*. Förvaltningshögskolan: Göteborg.

Lee Kaid, L., McKinney, M. & Tedesco, J. (2007). Political Information Efficacy and Young Voters. *American Behavioral Scientist*. Vol. 50. No. 9.

Lindberg, S. (2011). *Demokrati inte så viktigt för dagens unga svenskar*. DN debatt (publicerad 2011-06-03). <http://www.dn.se/debatt/demokrati-inte-sa-viktigt-for-dagens-unga-svenskar/>

Lindberg, S. & Svensson, R (2011). *Tabellrapport World Values Survey, Sverige 2011*. Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen. www.pol.gu.se/digitalAssets/1378/1378845_tabellrapport.pdf

Lindberg, S. & Svensson, R. (2012). *Rösträtt till salu: det nya hotet mot demokratin?* Stockholm: Premiss.

Morell, M. (2005). Deliberation, Democratic Decision-Making and Internal Political Efficacy. *Political Behavior*, Vol. 27, No. 1.

Norris, P. (2002). *Democratic Phoenix. Reinventing Political Activism*. Cambridge: Cambridge University Press.

Oskarson, M. (2007). Social risk, policy dissatisfaction and political alienation: A comparison of six European countries. In S. Svallfors (Ed.), *The political sociology of the welfare state: Institutions, social cleavages and orientations*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.

Pan, Z., Shen, L., Paek, H. & Sun, Y. (2006). Mobilizing political talk in a presidential campaign: An examination of campaign effects in a deliberative framework. *Communication Research* 33(5): 315–345.

Petersson, O., Hermansson, J., Micheletti, M., Teorell, J., & Westholm, A. (1998). *Demokrati och medborgarskap. Demokratirådets rapport 1998*. Stockholm: SNS förlag.

Regeringens proposition 2008/09:1. *Budgetpropositionen för 2009. Förslag till statsbudget för 2009, finansplan och skattefrågor med mera*.

Regeringens skrivelse 2009/10:53 *En strategi för ungdomspolitiken*.

Searing, D., Solt, F., Johnston, C. & Crewe, I. (2007). Public discussion in the Deliberative system: Does it make better Citizens? *British Journal of Political Science*, Vol. 37, No. 4.

Sloam, J. (2013). 'Voice and Equality': Young People's Politics in the European Union. *West European Politics*, 36 (3).

SOU 2000:1. *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Demokratiutredningens betänkande. Stockholm: Fritzes.

Stoker, G. (2006). Explaining Political Disenchantment: Finding Pathways to Democratic Renewal. *The Political Quarterly*, 77 (2).

Ungdomsstyrelsen (2007). *Unga med attityd. Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie 2007*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Fokus 10 – en analys av ungas inflytande*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2011). *Fokus 11 – en analys av ungas bostadssituation*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2013). *Ung idag 2013 – en beskrivning av ungdomars villkor*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Valentino N., Gregorowicz K. & Groenendyk, E. (2009). Efficacy, Emotions and the Habit of Participation. *Political Behavior*, Vol. 31, No. 3.

Verba, S., Burns, N. & Scholzman, K.L. (1997). Knowing and caring about politics: Gender and political engagement. *Journal of Politics*, Vol. 59.

Verba, S. & Nie N. (1972). *Participation in America – Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper & Row Publishers.

Wohlgemuth, D. (2006). *Den responsiva demokratin? Effekter av medborgarnas delaktighet i den lokala demokratin*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

Kapitel 5

Angelin A. (2007). Utanförsökets pris – effekter av långvarig arbetslöshet och bidragsberoende hos unga vuxna i Malmö. I J. Olofsson (Red.), *Utbildningsvägen – vart leder den?* SNS.

Bergmark, Å. & Palme, J. (2003). Welfare and the Employment Crisis. Sweden in the 1990s. In *International Journal of Social Welfare* Volume 12, Issue 2, pp. 108–122, April 2003.

Jönsson, L.R. (2003). *Arbetslöshet, ekonomi och skam – om att vara arbetslös i dagens Sverige*. Lund: Lunds universitet.

Lindgren, M., Lüthi, B. & Fürth, T. (2005). *The MeWe generation. What business and politics must know about the next generation*. Bookhouse Publishing.

Nordström Skans, O. (2005). Har ungdomsarbetslösheten långsiktiga effekter? I *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, nr 3, 2005.

Pihl, E. (2011). *Att leda nästa generation. Generation Y, obotliga egoister eller oslipade diamanter?* TUK Förlag AB.

SCB (2012). *Tema: Utbildning; Inträdet till arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/2009*. Stockholm: Statistiska centralbyrån.

SOU 2003:92 *Unga utanför*. Stockholm: Fritzes.

Ungdomsstyrelsen (2003). *De kallar oss unga – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie 2003*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Wadensjö, E. & Olofsson, J. (2007). *Ungdomar, utbildning och arbetsmarknad i Norden – lika men ändå olika*. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap.

Kapitel 6

Aronsson, G., Dallner, M., & Lindh, T. (2000). *Flexibla inkomster och fasta utgifter – en studie av ekonomisk stress och hälsa bland korttidsanställda*. Arbetslivsinstitutet: Arbete och Hälsa 2000:20.

Björklund, A. (1985). Unemployment and mental health: Some evidence from panel data. *Journal of Human Resources*, 20: 469–483.

Hallsten, L. (1997). Arbetslöshet och psykisk ohälsa 1980–1996 – en metaanalys. Arbetslivsinstitutet: *Arbete och Hälsa* 1997:28.

Lahelma, E. (1989). Unemployment, re-employment and mental well-being. A panel survey of industrial job-seekers in Finland. *Scandinavian Journal of Social Medicine, Supplement 2/1989*.

Layton, C. (1986). Employment, unemployment and response to the General Health Questionnaire. *Psychological Reports*, 58: 807–810.

Socialstyrelsen (2013). *Psykisk ohälsa bland unga*. Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013. <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19109/2013-5-43.pdf> 2013-12-06.

Starrin, B. & Jönsson, L.R. (1998). Ekonomisk påfrestning, skamgörande erfarenheter och ohälsa under arbetslöshet. En prövning av ekonomi-skam modellen. *Arbetsmarknad och Arbetsliv*, 4: 91–108.

Ungdomsstyrelsen (2007). *Fokus 07 – en analys av ungas hälsa och utsatthet*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Warr, P. & Jackson, P. (1985). Factors influencing the psychological impact of prolonged unemployment and re-employment. *Psychological Medicine*, 15: 795–807.

Warr, P. & Jackson, P. (1987). Adapting to the unemployed role: A longitudinal investigation. *Social Science and Medicine*, 25: 1 219–1 224.

Whelan, C.T. (1992). The role of income, life-style deprivation and financial strain in mediating the impact of unemployment on psychological distress: Evidence from the Republic of Ireland. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 65: 331–344.

Winefield, A.H., Tiggeman, M. & Winefield H.R. (1991). The psychological impact of unemployment and unsatisfactory employment in young men and women: Longitudinal and cross-sectional data. *British Journal of Psychology*, 82: 473–486.

Kapitel 7

Garvill, J., Malmberg, G. & Westin, K. (2000). Värdet av att flytta och att stanna – om flyttningsbeslut, platsanknytning och livsvården. Rapport 2 från den regionalpolitiska utredningen SOU 2000:36.

Garvill, J., Lundholm, E., Malmberg, G. & Westin, K. (2002). Nöjda så in i Norden. Motiv och konsekvenser för dem som flyttat och stannat i de nordiska länderna. Köpenhamn: Nord 2002: 6.

Lundholm, E. (2007). Are Movers Still the Same? Characteristics of Interregional Migrants in Sweden 1970–2001. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 98: 336–348.

Lundholm, E., Garvill, J., Malmberg, G. & Westin, K. (2004). Forced or Free Movers? The Motives, Voluntariness and Selectivity of Interregional Migration in the Nordic Countries. *Population, Space and Place*, 10: 59–72.

Mulder, C.H. & van Ham, M. (2005). Migration Histories and Occupational Achievement. *Population, Space and Place*, 11: 173–186.

Niedomyśl, T. (2006). *Re-examining migration motives in the Nordic Countries with a focus on Sweden*. In Migration and Place Attractiveness. Doktorsavhandling, Kulturgeografiska institutionen Uppsala universitet, Uppsala, pp 111–127.

Åström, J. & Westerlund, O. (2007). *Who is the Tied Mover?* Nationalekonomiska institutionen: Umeå universitet.

Kapitel 8

Skolverket (2013). *Attityder till skolan*. Stockholm: Fritzes.

Statistiska centralbyrån (2011). *Medborgerliga aktiviteter 2008–2009*. Levnadsförhållanden rapport 120: SCB.

Elektronisk källa

SCB, Ungdomsenkät 1993. Enkätundersökning utförd på uppdrag av regeringens Barn- och ungdomsdelegation. Redovisad i SOU 1994:73. Ungdomars välfärd och värderingar.

NOTER

¹ Efter de tre första prioriteringarna ser ordningen i kodningsarbetet ut på följande sätt: 4. föräldraledighet, långtidssjukskrivning och förtidspension på heltid går före andra heltidssysselsättningar.

5. arbetslöshet går före sjukskrivning.

6. av två deltidssysselsättningar varav ålderspension är den ena dominerar ålderspension.

7. respondenter som angett 7 eller 8 sysselsättningar har kodats som "missing" (nonsenssvar).

² Siffrorna från 1955 har ursprungligen publicerats i *Ny tid – nya tankar?* (1998). Databasen Ditt land och Ditt liv finns hos Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier (FSI).

³ Svenska kyrkan i siffror, www.svenskakyrkan.se.

⁴ Siffrorna har ursprungligen publicerats i *Ny tid – nya tankar?* (1998). Databasen Ditt land och Ditt liv finns hos Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier (FSI).

⁵ Vi har i denna jämförelse utgått från European Social Survey från 2010. Frågan om politiskt intresse och utformningen av svarsalternativen är i denna undersökning i det närmaste identiska med motsvarande i attityd- och värderingsstudien. Andelen unga i åldern 16–29 år i Sverige som är ganska eller mycket intresserade av politik är dock betydligt högre i European Social Survey än i attityd- och värderingsstudien. En möjlig förklaring till detta kan vara att European Social Survey genomfördes genom besöksintervjuer till skillnad från vår undersökning som genomfördes som en postenkät.

⁶ En särskild analys visar att skillnaden i andel som diskuterar politik eller samhällsfrågor minst en gång i veckan mellan studerande och icke-studerande är statistiskt signifikant inom var och en av åldersgrupperna: 16–19 år, 20–24 år samt 25–29 år. Skillnaden mellan studerande och icke-studerande är dock tydligt större bland unga i åldern 20 år och uppåt än bland 16–19-åringarna. Bland 16–19-åringarna skiljer 8 procentenheter mellan studerande och icke-studerande jämfört med 14 procentenheter bland 20–24-åringarna och 12 procentenheter bland 25–29-åringarna. I analysen har vi definierat studerande som heltidsstuderande.

⁷ Det är dock tänkbart att de som svarat på denna fråga är deltidsarbetslösa eller att det är frågan om personer som bedriver någon form av studier eller fortbildning under arbetslösheten.

⁸ Förändringen innebär att vi i årets undersökning frågar vilka aktiviteter som svarspersonerna deltagit i *under det senaste året*. I tidigare års attityd- och värderingsstudier har frågan varit om svarspersonerna *någon gång deltagit* i motsvarande aktiviteter.

⁹ I de sistnämnda fallen finns en signifikant skillnad mellan unga vars föräldrar har en universitets- eller högskoleutbildning och unga vars föräldrar högst har en gymnasieutbildning. Skillnaden i förhållande till unga vars föräldrar högst har en grundskoleutbildning är dock inte signifikant i dessa fall, vilket sannolikt förklaras av att antalet unga i analysen som ingår i denna grupp är relativt litet (150–155 st.).

¹⁰ Den undersökning som Lindberg och Svensson bygger sina slutsatser på är World Values Survey som genomfördes i Sverige 2011. Antalet unga i åldern 18–29 år som svarat på undersökningen är endast 302–305 personer i frågorna om hur man ställer sig till olika styrelseskick och endast 202 personer i frågorna om hur unga ställer sig till att sälja eller byta bort sin röst mot något annat (Lindberg & Svensson 2011). Det är viktigt att framhålla att det låga antalet svars personer gör att felmarginalen blir stor i Lindbergs och Svenssons skattningar av ungas attityder.

¹¹ För att säkerställa resultaten har vi även genomfört logistiska regressionser där intresset för politik utgörs av en dikotom variabel där: 0=Inte alls eller inte särskilt intresserad av politik och 1=Ganska eller mycket intresserad av politik. Resultaten av dessa analyser visar att alla regressionskoefficienter i figur 4.9 som är signifikanta i den linjära analysen också är det i den mer robusta logistiska analysen. Även riktningen på regressionskoefficienterna pekar åt samma håll i de linjära och de logistiska regressionsmodellerna samtidigt som den förklarade variansen ligger på samma nivå.

¹² Det visar sig dock i undersökningen 2013 finnas en signifikant positiv bivariat effekt av att vara kvinna på den politiska självtilltron. Denna effekt uppgår till 1,9 procentenheter. Om man alltså inte tar hänsyn några andra faktorer än kön uppvisar unga kvinnor en 1,9 procentenhet högre politisk självtilltro än unga män.

¹³ När det gäller politiskt intresse är det dock känt att detta kan uppvisa tillfälliga svängningar med anledning av händelser i omvärlden. En typisk sådan händelse kan vara att intresset för politik ökar under valår. Jämförelsen mellan 1993 och 2013 borde dock inte påverkas av detta då undersökningarna i båda dessa fall genomfördes året innan ett allmänt val. År 2002 var dock ett valår vilket innebär att vi detta år troligtvis överskattar det politiska intresset något i förhållande till de övriga åren (jfr Ekengren Oscarsson 2011).

¹⁴ Med 500 avser vi här dels de 302–305 personerna i åldern 18–29 år som svarade på frågorna om politiska system i World Values Survey 2011 (fråga 127–130) och de 183–187 unga i samma ålder som svarade på motsvarande frågor i World Values Survey 2005/2006.

¹⁵ Vi har bekräftat att dimensionerna finns med hjälp av faktoranalys av samtliga svarsalternativ kring egenskaper i ett arbete i gruppen 16–29 år. Grupperna är presenterade i fallande ordning utifrån medelvärde i gruppen 16–29 år.

¹⁶ För medelvärden se tabell A5.2 i Bilaga 2.

¹⁷ För att säkerställa att det är erfarenhet av arbetslöshet och inte bakomliggande faktorer som har samband med oro, hälsa och annat har en multivariat regression genomförts som visar på signifikant variation mellan unga med olika erfarenhet av arbetslöshet. Andra faktorer som utbildning, kön, boenderegion, föräldrarnas utbildning etcetera har också betydelse men förklarar inte variationen helt.

¹⁸ Alla multivariata modeller innehåller följande kontrollvariabler: ålder (16–19 år, 20–24 år och 25–29 år, där 25–29 år används som referenskategori), född utanför Sverige, huvudsaklig sysselsättning (studerar, arbetar, arbetslös eller övrigt, där arbetar används som referenskategori), boenderegion (storstad, universitets- och högskoleorter och övriga boenderegioner, där storstäder används som referenskategori) och föräldrars högsta utbildningsnivå (grundskola, gymnasium, universitets- eller högskoleutbildning, där grundskola används som referenskategori).

¹⁹ Sambanden mellan psykisk ohälsa och kontrollvariablerna ser lite olika ut för killar och tjejer (visas inte i figuren). Bland killarna har gruppen 16–19 år i mindre utsträckning psykisk ohälsa jämfört med gruppen 25–29 år. Killar som studerar, är arbetslösa eller har någon annan slags sysselsättning har i större utsträckning psykisk ohälsa jämfört med killar som arbetar. Bland tjejer har de som studerar något lägre värde på variabeln för psykisk ohälsa jämfört med de som arbetar, och de som bor i övriga boenderegioner har ett något högre värde för psykisk ohälsa jämfört med de som bor i storstadsregioner.

²⁰ Killar i gruppen 16–19 år har i något mindre utsträckning psykisk ohälsa jämfört med killar i gruppen 25–29 år. Tjejer i grupperna 16–19 år och 20–24 år har i större utsträckning psykisk ohälsa jämfört med tjejer i gruppen 25–29 år. Bland killar har de som studerar, de som är arbetslösa och de som har någon annan typ av sysselsättning sämre psykisk hälsa jämfört med de som arbetar. Bland tjejer är bara skillnaden mellan de som arbetar och de som är arbetslösa statistiskt säkerställd: arbetslösa tjejer mår sämre än tjejer som arbetar. Killar som svarar att deras föräldrar har gymnasie- eller universitetsutbildning har bättre psykisk hälsa jämfört med killar som svarar att deras föräldrar har högst grundskoleutbildning. Motsvarande skillnad finns inte bland tjejer.

²¹ Effekten av kontrollvariablerna är med avseende på riktning, ungefärlig styrka och signifikans identisk med den i figur 6.13.

²² Resultaten för kontrollvariablerna är genomgående mycket lika varandra i de olika logistiska regressionsmodellerna. Unga i åldern 16–19 år är mindre benägna att vilja flytta för ett jobb jämfört med unga i åldern 25–29 år. Unga som antingen studerar eller är arbetslösa är mer benägna att vilja flytta för ett jobb jämfört med unga som arbetar. I övrigt är resultaten inte statistiskt säkerställda.

UNGA MED ATTITYD 2013

UNGDOMSSTYRELSENS ATTITYD- OCH VÄRDERINGSSTUDIE

I *Unga med attityd 2013* belyser vi ungas attityder till utbildning, arbete och ekonomi samt boende och mobilitet. Vi beskriver hur unga värderar sin livskvalitet och hälsa samt hur de använder sin fritid. Vi redogör också för deras samhällsintresse och engagemang, deras förväntningar på framtiden och vad de anser ger mening i livet.

Unga med attityd 2013 är den femte attityd- och värderingsstudien sedan 1993 och omfattar åldrarna 16 till 74 år. Därför kan vi göra jämförelser mellan yngre och äldre, mellan olika ungdomsgrupper och över tid.

Rapporten innehåller även fördjupningsstudier. Bland annat granskar vi hur ungas intresse för politik och engagemang i samhällsfrågor har utvecklats de senaste 20 åren och hur ideologiska unga är i sin syn på samhället, vilka skäl unga har till att vilja flytta och vilka attityder de har till förvärvsarbete. Vi granskar också sambanden mellan ekonomiska svårigheter och psykisk hälsa samt arbetslösa ungdomars hälsosituation.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

Fritzes

ett Wolters Kluwer-företag

106 47 Stockholm Tel 08-690 91 90 Fax 08-690 91 91 order.fritzes@nj.se www.fritzes.se

ISBN 978-91-85933-71-6 ISSN 1651-2855